

CURRIER

DE

AMBE SEXE.

PERIODUL IV.

Dela 1842 pînă la 1844.

A doa edițiō.

BUCURESCI.

TYPOGRAPHIA HELIADE ȘI ASOCIAȚI.

1862.

CURRIER

DE

AMBE SERIE

JURNAL LITTERAR.

JUCATORUL DE ȘAH.

Archiepiscopul de Kantorberi, unul din înalții dignitari ai bisericii Gallikane, își întorsese către lordul S...., nepotul său toată dragostea inimei atât de krud sfisiate

Indăpărându-se vointelor nepotului său, priimise însoțirea ce un kapriț frub jrdikatură făcuse a dori aचेastu odraslu a znei nobile familie. Ana Vild, așa se numia kopilla ce era obțelul patimei jnelului lord, se află prin stăruitoarele lui griji inkisub și puzitub; și din aчel tainik azil se dachea akum archiepiscopul ka sub o ia și sub o dskub la mureața villu (kasele domnești alle znei moșii) unde era sub se stubeze țeremonia ksnunilor.

Așa eminența sa porni din Kinside într'o țrăsurub zsoarub ce o murna znsșubi. Era o frumoașu dimineatub de Iunie; aerul kberat și dăluce; soarele ce ruzurea abria arbuzii aчellor frumoașe puzdri ce

okolea pe atsnubi Londra și kare astubzi az kuzst ssubt sekure ka sub fakub lok intinselor zbine și znsșubi 4etubii ce s'a mubrit.

Archiepiscopul, pe kale kure kapitalub, și rezăffubnd kub desubtare rekorosul aer al dimineței, se gubndiă mlubtmit la fetisora ce eră a deveni sturpina aчellei ville inkubtate, kubnd la kotışul puzdrei vubdu znu jzune frumos la fačub, intins pe iearub in aintea znei table de șatraņubi. Batalioanele de eben și soldații de avoriz eră gubnduși in burtublie, lupta inčerubse; sta d'o parte arubnkați mai mlubi kublreți și mai mlubi pionieri. Jukubtorul znsub eră singur și kute o datub kubtă la 4erub, iar alte ori okii i se ruzubcheaș și kubtaz spre kubile puzdrii, ka și kubnd ar fi trebubt sub vadub venind pe ssubt arbuzii 4ei mari vre znu protivnik vrednik de dășul. Archiepiscopul imminzbat își opru țrăsură și koutubrupub mlubt pe singuratikub jz-

kъtor; pe згмъ вѣдѣнд къ ачеја
era къ тотѣл singer, ии tras de
кѣriositate, se dete jos ии se a-
proprie de дѣnsѣл.

— Prietene, ии дѣse, че faci а-
kolo?

— Prea sfinția ta poți sѣ vezi
fѣrѣ grestate: eatѣ jok satranчи.

— Prea sfinție! ... Ce fel! ии
кѣnosti?

— Negresit; esti eminenta sa
archiepiscopѣл de Kantorberi.

— Foarte bine, prietene; ачеa-
sta dovedește къ дѣmneata чеrче-
tezi des biserika... Dar че fel, sin-
ger joci?

— Nѣ, prea sfinite pѣrinte.

— Unde 'ți ȅ dar partinarѣл?

Јѣnele ardѣкъ kapѣл ии sѣs, ии
intinse мѣna spre чеrѣ:

— Jok къ бѣnsѣл Дѣmnezeѣ, зise.

Un ris omerik appѣкъ pe emi-
nenta sa. Archiepiscopѣл kreѣѣ къ
are a face къ зн nebzн:

Prietene, ии zise, pѣчин trebѣe
a te kostѣ kѣnd perzi?

— Din protivѣ, prea sfinite pѣ-
rinte, Дѣmnezeѣ ȅ зн datorник че
нѣ slѣbeste, ии kare нѣ'ми дѣ pas
ничи зн minst de адѣstare. Еѣ
plѣtesk чинstit si pinѣ интр'зна;
daka vrei аsteартѣ sѣ vezi, astѣzi
sѣnt fѣrѣ norok.

Јѣnele ии згмъ jokѣл; ии чеrѣ
a jѣkѣ singer pe seama sa, ии, дѣpѣ
кѣm se ииеллеге ии pe seama ии
Дѣmnezeѣ; мѣna'и pѣrgea динтр'
o margine ии alta a tablei ии miѣkѣ

амѣndоѣ taberile кѣ чеa mai кѣ-
ratѣ nepѣrtinѣre, ии дѣpѣ кѣte-va
minste. — Ah! strigѣ, а kѣstigat
bѣnsѣл Дѣmnezeѣ, аѣтѣzi нѣ mi slѣ-
jaște norokѣл! ... vezi prea sfinite
pѣrinte, k'am perdst.

Јѣnele аtѣnчи skoase дин pѣngѣ
доѣ ghince ии zise кѣ чеa mai ma-
re revealѣ, дѣndѣ-le archiepisko-
pѣлѣ:

— Kѣnd perz, бѣnsѣл Дѣmne-
dez trimite tot d'azna pe кѣte чи-
ne-va ka sѣ priimeaskѣ чеea че ии
se kѣvine; ииrea sfinția ta ȅsti vi-
stiersѣл sѣrѣчилор priimește ачеști
bani ии ииnarte'и lor, кѣчи ачестѣ ȅ
preѣл partitei.

Zikѣnd ачестea, strѣnse бѣкѣ-
ѣle jokѣлѣ, ии пѣse ииtr'зн sѣ-
kѣlet, иѣ tabla ии se fѣkѣ nevѣ-
zѣt pинtre arbѣrѣи pѣdѣrѣи:

— Sѣrakѣл om, se gѣndи ar-
chiepiscopѣл, el trebѣsia sѣ fie la
Bedlam; ии se зrѣкѣ ии trѣsѣrѣ.

Дete бичѣл kalѣлѣ ии ајnsѣ la
Londra fѣrѣ а маи ииѣлни pe ni-
meni.

Seara ииtr'ачееаѣ zi pe la арѣ-
sѣл soarelѣи, archiepiscopѣл trekѣ
prin ачееаѣ pѣdѣre, ииtrѣndѣ-
se la villa sa. Vorbia pe дрѣm
кѣ fetiѣoara despre frѣmѣsetѣle Kin-
sidei зnde era sѣ ајngѣ, kѣnd
sosind la lokѣл зnde se oprise de
dimineatѣ, vѣzѣ iar pe jѣkѣtorѣл
de satranчи fѣkindѣ ии partita.

— Skѣmpa mea Ana, ии zise,
trebѣe sѣ'и povestesk nebzнia bie-
tѣлѣи jѣne че vezi kolѣ, ии kare

joakъ satrançi kъ bññl Dñmnezex.

N'appokъ sъ isprъveaskъ vorba, și jñnele era înaintea kãlñsi pe kare il opri kъ o mñññ vinoasъ.

— N'đđjđñiesk, zise, kъ prea sfintia ta vei bine-voi a te kobori sъ vezi partita cea din zrnurъ ce jñkãis.

— Foarte bine, prietene, respñse archiepiskopñl; aceaasta va fi pentrұ altъ-datъ, pentrұ kъ akñm dñmneaei se grъbeste și nұ pñtem sъ oprim.

— Prea-sfintia ta te vei kobori, zise jñnele kъ ñn ton restit si deskizñnd ñsa trъsñrei.

— Ce insemneazъ acest ton, prietene?

Și fetisõara speriatъ, saz prefъ kñndñ-se, sñri pe earbъ, si archiepiskopñl fñkъ ka ea, kam ingrijat de aerñl absolst al jñnelxi despre kare se temea kъ toanele nebñniei i s'az fñkñt fñrioase.

— Prea-sfintia ta scii kъ azi dimineatъ am perdst, zise jñnele; dñkñnd pe archiepiskop la tabla kъ satrançi; și de 15 zile n'am kñstigmat niçi o đđđikъ: ma akñm se skimbъ norokñl și mi'ți fñkñis pe bññl Dñmnezex șah și mat. . . site-te singr.

— Foarte bine! prietene, akñm Dñmnezex s'ți plñteaskъ, și dorek ka s'ți meargъ norokñl tot așã.

— Vezi kъ nұ e așã, prea sfinte pñrinte, bññl Dñmnezex imi trimite, de kñte ori kñstig, pe kñte ñn om kare imi plñtește tot așã de

çinstit đđpъ kñm plñtesk si ex kñnd perz. Partita e, kñnd kñstig, de o mie de ghinee, și prea sfintia ta vei bine-voi sъ mi le dai.

Archiepiskopñl fñkъ ñn pñs in apoi.

— Iți jñr, adñogъ jñnele, kъ iți sñris adevñrl; daka nұ mñ krezì, am açi in pñdsre kñti-va prieteni kare az toate mijloacele a te indzplekã.

Pe aelle vremi drñmñrile din preajma Londrei nұ prea erã sigñre; gentelomii drñmñrilor celor mari erã kam desi, și nimik nұ erã mai obiçñsit ka niste impregisñri assemenea kъ ceea ce se intñmplã archiepiskopñsi. Eminentã sa se sñppsse temñndñ-se sъ nұ vazъ so-sind din pñdsre pe prieteni despre kare ii vorbise jñkñtorñl de satrançi, si da sinior mare, mai mñlt se sñpñrъ de a se vedea amñgit de kñt de perderea banilor; trase o pñngъ mare din trъsñrъ și ii zise:

— Tine prietene, açi sñnt o mie o sñtъ de ghinei; ia-le pe toate, și lasъ-ne sъ mergem; vezi dñmneata kъ bññl Dñmnezex đđ tot d'azna mai mñlt de kñt ce a fñgñđñit.

Vorbind astfel se çitã la slgñlita ce avea kъ dñññl si iși fñgñdsia intrұ sine a nұ mai porni si a strъbate pñdsrile fñrъ a fi kñpñit și insoçi mai bine, ka sъ nұ mai fie și altъ-datъ vistier al bññlxi Dñmnezex.

— Dar kъ voia prea sfintiei ta

le, tot n'am isprăvit, adzogъ jă-
nele.

— Ce mai vei? respånse archie-
piskopxl.

Jăkxtorsl de şatrançi arъtъ kъ
degetxl pe fetisoarъ; se apropiă
de dъnsa şi o lăz de mъnz:

— Prea sfinte pъrinte, zise el,
dъmneaei este logôdnika mea, Ana
Vild, o sъrakъ orfelinъ ce lokkie-
ste în Londra în Gate-Street. E o
xlîcioarъ din celle mai tikъloasc
ale fobъrgxlsl Londrei; prea sfîn-
tia ta n'ai fost niçi o datъ pe ako-
lo. Ma o bъnz femce care nъ lasъ
niçi o zi fъrъ a çiiti Biblia, niçi o
singъrъ dъminikъ fъrъ a merge la
predikъ mistris Klarke, e vecinъ
kъ dъmneaei, şi vъzъndъ-o asă de
înteaptъ, asă de frъmoasъ, voi
sъ'şi fakъ noroksl; eъ ce eram as-
semenea vecin, voiis sъ'ni-o fak
soçe. Akъma bine vezi prea sfîn-
tia ta kъ noi aveam deosebite gъn-
dъri, adikъ mistris Klarke şi eъ,
şi prin zmnare n'am isat aчel drъm:
ea s'a îndreptat kъtre zъ jъne lord:
eъ am alergat la Dъmnezex. Sinio-
rsl aчel mare şi bogat fъrgъdъi eki-
page, diamante, o villъ frъmoasъ,
toate pъчerile indestlărei; bъnzl
Dъmnezex se lăz sъ'i kъstig o
partitъ de şatrançi, care e destlă
de a da Anci o zestre smeritъ (kъçi
banii aчestia sânt pentru dъnsa);
ea vâ lăa dar de bърbat pe aчela
ce izbeste, şi amъndoi vor merge
în vre zъ tînst nekъnoskxt a mъn-

çi, a'şi adzoga starea şi a naşce oa-
meni çinstiçi.

Archiepiskopxl de Kantorberi
n'avea ce sъ mai respъnz! sim-
tia foarte bine kъ se aflъ înaintea
zъnzl înamorat kъrsia jokxl şa-
trançilor îi didese inkredintare
înaintea jădekъtei. Nъ'i mai re-
mъnea de kъt sъ vazъ dintre doi
peçitori pe çine allege Ana, care
dъrъ sokôtinta lăi, nъ pstea sъ
mai remъie în kъmpъnz între zъ
frъmos jъne de doz-zexi şi sase de
ani, bogat foarte, şi între zъ tyl-
har de drъm care nъ vâ skъpâ mai
kъrъnd saş mai tъrziş d'a fi sръnzъ-
rat kъ tabla şi kъ şatrançii de gъt.
Se întoarse dar kъtre ea şi o între-
bъ kъ glasl şi kъ kъstъtsra:

— Anô! îi zise.

Înz mъna fetisoarei se afla tot
în mъna jъnelşl şi aчesta nъ între-
bъintă niçi o silъ ka sъ o ție. Ea își
ardikase vълsl, şi frъmosii ei ôki ce
kъ zъ çeas mai nainte era plini de
lakrъme, skinteia akъm de bъkъrie
și de nъdejde. Archiepiskopxl nъmai
avъ trebъintъ s'o mai întrebe, fъkъ
zъ gest de nekaz şi se apropie de
tъzъrъ.

— Un minst, zъnkъ zъ minst,
zise jъnele.

Archiepiskopxl își arъnkъ okii kъ
grijъ assъpra zъnzl diamant ce pъr-
ta în deget.

— Prea sfintia ta îmi zisesi adi-
nioarea, adzogъ nekъnoskxtsl kъ
bъnzl Dъmnezex dъ tot d'azna ma;
măst de kъt çeea ce e dator şi de

kât ceea ce frăzâdăiește: așa dar 'mi atrimis sâbt așesti arbșri nș nșmai zestrea, și și doi martșri și șn preot.

La așeste vorbe, jșnele dete kș pîciorșl șnor frânze și lșz de jos din earbș șn molitvelnik; fșserș o datș și din fșndșl pșdșrii se arștarș doi voiniși ce venirș kș grație kștre Archiepiskopșl.

— M'am sokotit kș prea sfinția ta îți vei fi șitat molitvelnikșl în abaiatșl de Vesminster șaz în kapela regalș, șaz poate în rșgștorisł prea sfinții tale din Kantorberi, și eatșmi'ți xnlșl intokmai ka așela; șite și doi martșri; tempłșl ne va fi așeastș frșmoașș pșdșre, d'o sștș de ori mai strșkșuitș și mai mșreatș de kât toate zidirișle ardikate de mșnș ommcneaskș; kât pentș preot, ne vei fi prea sfinția ta.

— Eș ! strigș Archiepiskopșl.

— Negresit. Bine vezi prea sfinția ta kș bșnșl Dșmnezș nș s'a lșsat în zadar șș'i kșștșge o partiș Viliam Kenet.

Trebșia a se șșppșne, și kșnșniile se șerbarș șșbt ștejarii șei mari ai pșdșrei de kștre șn pșstor kare, kș kște-va zile mai nainte, nș priimise a da așest șavor dșvilor d'Agyle și de Sommerset.

Viliam Kenet lșz molitvelnikșl din mșnșle archiepiskopșlșl, il șșrșș kș evlavie, își fșkș kșșcea în partea șnde se fșkșserș rșgșșicșnele kșnșniilor, și mșlșșmind pșstorșlșl, îi zise :

— Prea-sfinția ta vei lșa akșm

ostenealș a te dșșe pe jos; drșmșl e șkșrt, ești șingar, bani nș mai ai kș prea-sfinția ta; n'ai de nimic a te mai teme, și apoi așesti doi gentilomi ce bine-voirș a'mi fi nșni și martșri te vor pșzi și arșșra pinș a kasș. Kât pentș mine, kș voiea prea-sfinții tale, îmi vei împrșșmștă trșșșra; bine vezi kș n'ar fi ingelepșște a remșnea șine-va pe jos pe așeastș vreme kș o frșmoașș fetișoarș de o mșnș și kș o bșnș zestre de alta. Dar mșșine diz de dimineatș trșșșra îți va fi șșbt șopron și kalșl în grajdiș.

Dșrș așeste vorbe, Viliam Kenet se șrkș în trșșșrș din prezș kș soșia sa, și dșrș kște-va minște se fșkș nevșzșt din okii tșșșlor.

Trei-zeci de ani dșrș așeastș întimplare, eminenția sa archiepiskopșl de Kantorberi fșșea o preșșblare apostolikș în komitatșl Devonshirșlșl, și șosi șeara într'șn șșțșlet S. . . înșșit de o grozavș vijelie ce îl oprı de a'și șșma drșmșl. Trșșșnetșl kșșș dinaintea kailor, oıștea trșșșrei se șșșrișșș, și archiepiskopșl fș șilit a remșnea noaptea în sat și a șere ospitalitate la șerifșl, lokșlșl. Dșrș șinș șasda întrebș pe archiepiskop de voiește șș fakș o partiș de șatranș. Pșstorșl priimı și kșștșgș jokșl. Viliam Kenet perșșnd, șkoase o pșșgș de mștase și o dete archiepiskopșlșl.

—Priimește, prea sfinte pșșrinte,

fi zise; jskais și aksm kx bxnsl Dăm-
nezez și perdsis... In ačeastx pxn-
gъ sânt o mie și o sxtъ de ghinee.

— Kredemъ, respnse archiepis-
kopxl, ex m'am sokotit kx jskxm
ka sъ petrechem vremea și partita nș
va fi de kxt zn șeling.

— 'Ti addxci aminte prea sfinția
ta de Ana Vild și de Viliam Kenet
pe kare 'i-ai kxnșnat? ex am fost om
činstit; trebile 'mi az mers bine și
Dămnezez addxse kxm sъ 'mi indrep-
tez astzi singsra greșalъ che am fъ-
kxt in viața mea.

— De ce nș sânt și ex fericit ka
voi; respnse archiepiskopxl sșspi-
nșnd.

Pșstorxl voi sъ vazъ pe mistris
Kenet al kxșica frșmossl kip se
sbirchise și pșrxl kxșntase; vșzș
nșmerosii kopii ce o inkongitșră si
pșse in mșna fetișoarei chelei mai
miči pșnga kx o mie și o sxtъ de
ghinee kare akxm fș dșpș lege kx-
știgatъ. *Marie Aycard.*

O INSURATOARE DE FOAME.

Diligența dela Paris la Lion sosise
la *Châlons-sur-Saône*, și kxlștorii
se gștiaș sъ intre in sala chea mare
a ospelșriei de *Chevreuil* ka sъ
imbăche che-va kx grabъ; — fečorii,
sışjnichele, și sșpșrșnl birtslși,
povșșia kx grabъ kștre sala de
oaspeti, pe drșmetii pșrșșiti și
flșmtșni, che le addxchea in ačea zi
diligența, și glassl nemilostiv al

kondșkștorsși intre kșnd strigș-
rile stomachșrilor, repeta retșrne-
lsl običinzit:

— De grabъ, domnilor, n'aveți
de kxt trei șfertslețe.

Intre ačești kxlștori, a kșror foa-
me nș pștea sъ azșz ačeastx poviș
strigare fșrș niči zn lok, se deo-
sebiă zn jșne frșmșssel ka de doz-
șeci și činči ani, leit și adevșrat
typ de Parisian kxlștor.

O kasketъ șșoarb de kștil čenșșis
pșș fșrș griș și intr'o parte pe
kap, mai nș și deosebia fača din
pșlberea chea groasъ che'i impșdra-
se pșrșl, și dă fisionomiei kxlșto-
rșși zn aer oare-kare de gșlčevi-
tor, sas čel pșčin o espresie de zn
om slobod și vesel. Spre implini-
rea kostmșlsi sșș de drșm, jșne-
le Parisian se imbrșkase pe d'ass-
pra hainelor kx o blșșș klasikъ de
lșkștoris, și niște kxlșni iar kam
fantastici îi akoperiă pșlpele; și'i
pșștra pantalonii de frekșșra drș-
mșși.

El intrase čel čntșș in sala de
mșnkare, și și alleșese čel mai bșn
lok la masъ, kșnd azși o datъ in-
trebarea șrșmștoare če se fșčeă in
dosșl lsi :

— Nș kxm-vă se afflș între
dșmneavoastș zn kxlștor dela Pa-
ris a nșme D. Bremond?

Asșind ačeșt nșme, jșnele pa-
risian se intoarse și vșzș in pragsl
șșei o slșgșlș in livrea albaștrș;
se șitъ de kolo pinș đin kolo la
tovaroșii sși de drșm ka sъ vazъ

dacă întrebarea se adrasă la vre
șniș din ei, și vâzând că nu res-
punde nimeni, zise întrebătorului:

— Cum se vede, numai e ni-
meni aici pe care să-l kieme Bre-
mond, de cât eș; prietene, pe mi-
ne mă vei ?

— Eș kast pe șn D. Bremond
dela Paris ce a sosit a seargă la
Châlons kș diligenta . . .

— Lafitte și Caillard ? adrogă
parisianul; la asemenea împregi-
rare eș șnt acela pe care kășți.
Ce mă vrei, prietene ? pentru că
ști șpriș mai din nainte că cetatea
Châlons 'mi e prea nekșnoskștș,
prekșm și toți loksștorii dintr'șnsa
de amândoș sekșele.

— Șșis foarte bine, respșne ne-
inșerkășl lakeș kș șn zimbet re-
spekștos; tokmai pentru așeasta
m'aș și trimis inaintea dșmitale.

— Te-aș trimis inaintea mea !
întrebș D. Bremond kș mirare ; și
șine te-a trimis, așă șă trșiestș ?

— Dacă vei avea bșnșitate șă vii
dșrș mine . . . pentru că 'mi-aș
porșnșit nșmai dșmitale șă 'ți șpriș.

— Altș vorbș, zise Bremond ;
dar bagș de seamș că glșmele nu
'mi plak. — Domniloș, adrogă, în-
torkșndș-se kștre kommeseșni, de
kare kșm-vă vre-șniș din dșmnea-
voaștrș v'ați gșndit a 'mi face vre
șn jok, kredeți-mă kș'l sdrobekș
în nșmele stomachșlșși ce 'mi-a a-
jșns într'o stare mai vrednikș de
kompștimire din toate stomachșrile
din lșme. Vedeți că nu 'mi-a rș-

mas de kșt vre-o doș șfertșlete, și
nu vș jșkați kș foamea.

Toate persoanele ce eră în pre-
gișrșl mesei respșnerș la așeastș
ameninșare komikș kș șn jșrșmășnt
solemnel că nu șșis nimik 'despre
așeastș kiemare. Așă Bremond vșrș
șă vază ce e, șă 'și știe inima kș-
ratș despre așeastș singșratikș a-
ventșrș. Kșrișitatea birși foamea
pentrș kște-va minște, și jșnele eșș
din salș, rșgșnd pe toți șă 'i o-
preașkș partea lșși din fie-kare fel
de bșkate, și fșgșdșindș-se că se
întoarnș kșrșnd șă le deslege a-
șeastș enigșmș.

Vșietoșl lakeș așzind așeastș
rșgșșisne și fșgșdșintș, înșerș
iar șă șșrșrșș, șnșș tot kș șn aer
plin de respekș, și kșm așșnșe în
șlișș kș parisianul :

— Se vede treaba că Domșl a
vrșt șă rșzș kș keltșiala domșilor
astora ? zise el, pentru că șșii foar-
te bine că așș seargș n'o șă șșinezi
la birșl rșșta !

— Atșta șșis, zise Bremond, a
kșrși foame și mai mășt se așlăș la
așește vorbe, că de aci nu mă mai
mișk nișși șn pas ; iatș-ne singșri,
șșne 'mi ce ai de șșrșș în grabș,
și adș 'ți a minte că dacă te a dșșe
soarta șă așbi nenorocșirea a fi în-
șșrșșinat kș vre-o trimitere neome-
noașș și obraznikș ; zșș nu por-
neskș din Châlons pinș nș 'ți ois
sdrobi oasele.

Lakeșl se plekș, par' k'ar fi zis

кѣ е гата ла ори-че педарпъ, де'и ва еси рѣз.

— Vezi sѣ nѣ kare kѣm-va sѣ remѣix de pѣnzxl meѣ, ѣi sѣ'mi perz lokxl din diligentѣ.

— Akѣm vѣz bine, zise lakexl tot kѣ aчel zimbet, kѣ domnѣl va sѣ glѣmeaskѣ. Nѣ te mai pѣfачe, domnѣle, kѣ akѣma ѣii bine ѣi kѣrat kѣ аѣтѣ searѣ nѣ pornѣsti din Chѣlons, ѣi kѣ n'ai niчi de kѣm че sѣ mai doreѣчи din зѣчиосxl pѣnz al birtѣlxi pe lѣngѣ ospѣlѣl mѣreѣ че te аѣteartѣ a kasѣ.

Frasѣl ачеста din зѣmѣ, de ѣi neinteles ka ѣi чelle-l-alte, dar mai аѣтѣmѣrѣz pѣѣin intѣritarea parisianѣlxi, ѣi inчepѣ a'l intrebѣ mai kѣ блѣndѣte :

— Ce ! mѣ аѣteartѣ kѣ pѣnzxl la стѣpѣnѣl тѣz ?

— Domnѣl vѣ sѣ zikѣ la стѣpѣnѣ-mѣa.

— O femce ! зn pѣnz. бзn ! ѣi o tainѣ ! зѣz nѣ е рѣz ! se гѣndea Bremond, skѣtzгѣndѣ'ѣi pѣlberea de pe favorite. — ѣnkѣ o datѣ, а-ѣлогѣ el, dar еѣчи sigѣr kѣ pe mine Anatol Bremond din Paris, зли-ѣta St-Georges, Nr. 7 bis, зѣgrav de paysage, kѣ pe mine, zik, te-a trimis стѣpѣnѣ-ta sѣ mѣ kaxѣi ѣi sѣ pofteѣsti la masѣ ?

— Da, domnѣle, да, zise lakexl, eatѣ ѣi o skrisoare dela dѣmneaei kare te va inkredintѣ :

Bremond lѣz kѣ grabѣ biletlѣ че ii da lakexl ; d'assѣpra plikѣlxi еrѣ kѣ аdevѣrat nѣmele Bremond, dar

skriptѣra еrѣ kѣ totxl nekѣnoskѣtz parisianѣlxi. Rѣpse pѣchetia, гѣrѣ bindѣ-se sѣ vазѣ чine е isкѣlit. Din nenorочire biletlѣ еrѣ anonim, ѣi koprindea nѣmai vorbele ачe-stea :

« D. Bremond este аѣteptat kѣ чеa mai mare nѣгѣbdare ; kѣ стѣrѣsire е рѣгат ka fѣrѣ зѣbавѣ sѣ зѣmceze dѣpѣ omѣl че ii va dѣ ачest bilet. Sѣntem sigѣri de graba ѣi diskresѣia dѣmnealxi.»

Trebѣea sѣ nѣ fie чine-vѣ niчi parisian niчi зѣgrav, ka sѣ lase зn romanѣ in mizlokѣl dѣzmѣlxi, зn romanѣ че dѣ niѣte semne аѣa de бзne. Bremond зitѣnd kѣ desѣvirѣsire masa dela birt, kѣ diligentѣ kѣ tot, zise lakexlxi hotѣrit : — Aide, mergi inainte. — Dar nѣ е departe, sѣnt nѣmai doi paѣi, re-spѣnse feчiorѣl.

— Atѣta mai bine, se гѣndi зѣgravxl, pentѣrѣ kѣ зite, din litterѣ in litterѣ mor ѣi de foame ѣi de kѣriositate.

Inсѣ la doi paѣi, kotind din зли-ѣta mare, Bremond аflѣ зn elegant kabriolet ; in kare feчiorѣl il рѣгѣ sѣ se зsie, ѣi pe зѣmѣ se pѣse ѣi el lѣngѣ dѣnsxl, ѣi dette bivѣz kалѣlxi, kare ii dѣse repede kѣtre зn dѣzm pe kѣmpie че чinea d'a lѣngѣl pe malѣl riѣlxi.

Bremond se lѣsase de a mai intrebѣ pe lakexl, alle kѣrѣzia respѣnsѣri neintelese nѣ'l deslѣsѣ la nimik. Hotѣrise се аѣtepte dela si-ne deslegarea ачeѣtei intѣmѣpѣri.

— La draksl ! zicea el intrs sine, ce seamzn ex ? m̄ d̄sk orbeste f̄r̄z s̄z știs znde m̄z d̄zce. Dar fie, kat̄z s̄z merg, int̄mpl̄-se ce se v̄a int̄mpl̄a, k̄v̄ci tot v̄a fi zn bn anekot de povestit, doar' n̄z m̄z vor b̄r̄ḡa și m̄z vor koase intr'zn sak ka s̄z m̄z ar̄nc̄e pe Saov̄... — Tot ce v̄bz achi, și de kare s̄nt mai siḡr, este k̄z ex n̄z k̄znosk pe nimeni în achest̄z țetate, și niçi n' am mai trekst vre-o dat̄z pe achi. Ce știi, poate k̄z vre znsl din prietenii mei, f̄r̄z s̄z știs ex, a venit și s' a statornicit achi. Inșz k̄zm a p̄st̄t el s̄z afle despre k̄l̄t̄oria și trecerea mea p' achi ? k̄v̄ci ex am pornit f̄r̄z veste din Paris, neștiind niçi ex znsș' mi kiar de k̄z sear̄z niçi pornirea mea, niçi de trecerea mea prin achest̄z țetate. — Ah ! striḡz de o dat̄z artist̄sl, isbind̄-se pe fr̄znte. Ak̄zm pri-cher ! am ghic̄it ak̄zm ! p̄s̄iz prinsoare k̄z ori Kalabert saz Kormio... or znsl or alt̄sl are vre-zn znkis, vre-o m̄zșzș̄ în preajma Lionșl̄zi... și 'mi-az ar̄k̄at înainte; v̄z̄znd̄-m̄z a m̄z kobori din deligent̄z, le az venit, în kap s̄z' mi fak̄z o s̄zr-priz̄z, și trimiser̄z pe achest lakez îndem̄natek, zn bilet misterios, zn kabriolet, și ak̄zm m̄z asteapt̄z s̄z se sparḡz de ris k̄zm m̄z vor vedea. Asta e ! n' are k̄zm fi.

Gr̄znd̄z-se astfel, Bremond se sokoti ak̄zm s̄z f̄zre vre-o vorb̄z din ḡzra lakezsl̄zi, și il întreb̄z n̄z-mai de k̄t̄z :

— Ea ask̄lt̄z, b̄ziete ! ts al D-l̄zi Kalabert esti ?

— Ce zisesi, domnșle ?

— Al domnșl̄zi Kormio ęsti ?

— N̄z k̄znosk pe nimeni k̄z n̄z-mele achesta ; resp̄nșe lakezsl d̄znd̄ b̄cișz kalșl̄zi.

Bremond k̄z totsl zimit, l̄zi ink̄zciș̄z bratele, și hot̄zri s̄z n̄z' si mai fak̄z niçi zn fel de ink̄zșire p̄nz̄ n̄z v̄a vedea k̄z okii ce e.

D̄zr̄z vre-o trei șfertzri kabriolet̄sl se opri din 'naintea znei porți verzi kare îndat̄z se deskise, o sl̄zjn̄k̄șt̄z se ar̄țt̄z în prag, și sp̄șse l̄zi Bremond k̄z se desn̄z̄d̄z-đziser̄z astept̄nd̄sl, și k̄z damele intraser̄z în mare grișz, k̄v̄ci a-flaser̄z k̄z o deligent̄z venind de la Paris la Lion, s' ar fi rest̄rnat în acea dimineat̄z în preajma Belnei.

— Ia ask̄lt̄z, fetit̄z, n̄z k̄zm-v̄a damele, desn̄z̄d̄zđzite astept̄nd̄-m̄z, și v̄z̄znd̄ k̄z n̄z viz, se vor fi p̄șș la masz ?

— O n̄z, domnșl̄ mez, resp̄nșe sl̄zjn̄ka, niçi n̄z p̄ștea s̄z se p̄șie f̄r̄z d̄șmneata.

Achest resp̄nșs p̄r̄k̄z k̄z deosebire artist̄sl̄zi, și il asșiḡzr̄z foarte m̄șlt. — Foarte bine, draga mea, zise pe șrm̄z, f̄z bine m̄z rog și m̄z d̄z drept la d̄șmnealor, pentr̄z k̄z arz de dorința de a le inf̄l̄șiz̄a ink̄nzisnele mele, și de a face k̄znostinta d̄șmnealor.

Sl̄zjn̄ka ar̄țt̄z l̄zi Anatol Bremond s̄z între în park, și il d̄șse printr'zn labrint și prin kotișsl znor

miş alee, pînă la intrata tainică a unei case de câmpie ce avea o vedere frumoasă. Bremond băgă de seamă că mare multămire că ferestrele căzăsi de jos eră strălucit lămnate, și sokoti că aci e negresit sala de mîncat.

— Mă iartă, domnșl mex, zise săbreta, că sînt silită a te face să treci prin băcătărie ka să intri în kasă; însă sokotesk că și domnșl n'ar vrea să se infățiseze înaintea invitașilor în aste haine de drăm?

— Negresit, respânse Bremond, arșnkînd și o căbătărie repede assăpra căptoarelor arzătoare, assăpra frigărilor și deosebitelor țevi.

— Mai închet, domnșl mex, iată am ajîns la skara din dos ce dăce la kamera dămitale; ia seama bine că nă e lămnare . . . vino închet dăpă mine... intră aci... asteaptă; addo mîna încoaci să te dăc pînă la jet . . . trebse să fii ostenit . . . bine voieste și sezi . . . odihnește-te pînă pînă voia dă de știre doamnēi.

Și săbreta se dăse.

Dăhăl lăi Anatol Bremond începs iartă, în această skărtă așteptare a se rețel în felșrimi de înkipsiri. — Negresit se vede că oamēni astia mă ias drept altă; se vede kărat o amnestekărtă, și o gresală; stăpîna kasei vărzîndă-mă, va kănoaste gresala, și va înțere ași cere iertăciuni pentru nebăgarea de seamă a slăgilor, și va sfîrși că politetă a mă dă bini-

șor pe zăș afară. Kăm văr ex aventura se va sfîrși într'un kip tragik, să'mi treakă pe la nas și osprățel acesta întokmai ka cel tiela birt! zăș se face omnor astă seargă; or că măr ex de foame, or că șchig pe prokletsal ala de lakeș ce mă făkă ka un nerod să mă ias dăpă dănsșl... așz venind... Kă-tastrofa se apropie.

Slăjnika intră, păsse lampele pe o masă și zise închet lăi Bremond: — Eată doamna.

În aceeasi vreme intră și o damă ka de vro-o chină-zehi de ani că un kip respektabil și însemnat. Zise slăjnicăi să casă, inkise zăș și veni băngă parisian, salzîndă'l că o politetă amnestekată că o sșridere familiargă. Bremond, regăzîndă-se dăpă această priimire prietenească, respânse prin kăte-vă komplimente tot de felșl aceșta: ce Dămncez! se gîndi artistal șimit de mirare, femeea asta are aerșl ka și kănd m'ar kănoaste! . . .

— A! domnșle, zise dama, te așteptam într'un neastămpăr și în niste griji kăt ne addăcea sșdori de moarte . . . în sfîrsit dete Dămncez și veniși . . . Kăm se vede, că întokmai dăpă kăm a și prevăzăt'o, Leopold n'a gășit și el lok în deligentă ka să vie că dămneata... Dar bine k'a dat Dămncez și veniși, de aceasta ne păsă nor mai mult... zăș kăte multămiri, și kăte skăze nă fii sântem datorii!

— Mie, doamna mea! ce se potrivește!

— Așa, domnule; Leopold trebușese să-ți fi spus pricinile ce ne fak a sili așa lăkrările. Nămai zăn prieten intim al fișlăi mex eră, zăn prieten ce îl kănoaste din kopilărie, din kolegiz și despre kare el respănde ka de sine zănsăsi kă pătem a-l face kompliçe al misterioșăsi nostră komplot, zănsă lasdele ce Leopold își dă în skrisoarea sa de ieri, kare ne vestestă venirea dămitale, ne assignă kă deszvirșire. Nă, domnule, sânt sigără kă nă ne vom kăi kă 'ți-am inkredintat ceșă ce avem mai skămp în lăme... Și dămneata zănsăsi, pociș să-ți zik, kă nă își va părea răz de inkrederea ce ai avăz în Leopold și în noi.

— Sânt inkredintat, doamna mea, respăse Anatol Bremond, pe kare ačeastă ammetekăzăr și nedomirire pismătaritș și indelăngatș îl impăngeă în cel mai nalt pânt de kăriositate.

— Insă ceasul grăbește, dămneata ai kam întărziat, adzogă dama; toți kommesenii sânt adănați și așteaptă în salon. Leopold imi skrie kă toate formalitățile s'as făkăz la Paris; din partea noastră și noi am îngrijit de toate. A! dar dămneata ești în haine de drăm, și din pricina grabei 'ți-ai zitat valisa (geamantană) la Châlons; zănsă n'ai grijă; toate le-am prevăzăt; de opt zile noi nă ne mai grădim

de kăz la dămneata. Grăsești achi hainele lăi Leopold. El ne-a spus deskriindș-ți portretul, kă esti mai de talia lăi... esti ceva mai nalt de kăz el... dar nă strikă; imbrăkă-te kăzând; într'ză sfert, frate mex komandorșl va veni să te ia kă să te infățiseze familie și prietinelor. Peste kăzând, dragă mex domn... pociș zănsăsi să zik, adzogă dama sgrăzând kă kăzătie și intinzândș'i mănă, a revedere, skămpă mex Bremond, și ești lăzând pe parișian în simirea cea mai deszvirșitș.

— Ce dămneză! zise Anatol, kiar de va fi ačeasta și o komedie tot e bătă, ex zănkă o deklar de șblimă. Mama își joakă rola de minsne. Dar ce drăkă! ex n'am pričeptș nici o vorbă din tot ačeșt galimatias. Ba nă... am pričeptș kă are adikă zăn fiș ce'l kiamă Leopold, și zăn frate... komandor... kare este să vie a mă lăa d'achi... ka să mă infățiseze familie, și apoi negreșit a mă dăce la masă. Aide, să ne grăbim a ne dikisi kă hainele skămpăsi mex Leopold, prietengăsi mex intim, pe kare nă'l kănosk! A! de minsne! perioare, miroase, kosmetiçe... rufe kărate și albe... pantaloni, giletă, frak, krevată... skarpe, de toate se află... și zănsăsi mănăse albe... vezi, asta vă să zikă kăzând este cine-vă așteptat!

Anatol îndată se imbrăkă, și se transformă într'ză elegant Lion de

Paris, și zău! eră un frumos kavalier, și foarte vrednic de rolul romanesc ce întâmplarea îi dădese.

În vreme ce se privia cu oarecare înțotșie într-o oglindă, și își stringea peste măsuri băgra giletei ca nu cum-vă să se așze țipelele nerăbdării stomachale, așzi din dosul său un glas de basse-taille, zicându-i:

— Hei bine, skămpsi mex Bremond, gata ești?

Acesta eră komandorul, un bătrân înalt și slab; cu un nas mare barbonian, cu o persură blondă, și cu o dekoratiune a St. Lădovik.

Anatol se întoarse, nesigur cănd despre isprava ce ar fi putut face vederea sa acestei persoane noi. Însă acesta îl lău din kap pină în picioare, se zita la el, și cu un okis îndestolat: — Akam, zise bătrânul komandor, văz că Leopold nu ne-a amăgit; frumos voinic! bravo! ești numai bun de treaba kare vrem. Addo muna inkoă, fătul mex, în pântal kare sântem akam, nu ești străin pentru mine, cu toate că akam ne vedem pentru țintăia oară. Vois să te întrodă și să te rekomand. A! krez că n'ai zitat instrăkțiile ce ți-a dat Leopold.

— Kău pentru aceasta, domniș mex, zise Bremond, poăis, fără a minți, a te assignă, că n'am zitat nici o vorbă din kăte mi-a spus Leopold.

— Foarte bine, ți adăvă a min-

te că nepoata mea se nămește Leonia... și că este prea de trebzintă, ka să ne ferim de okii lămei, și mai virtos din ai rădelor lătrase ai verei noastre Ursula, să faci a nu se vedea rădătenia și sarpri-sa acestei impregisării; este prea de trebzintă, zik, a te prefăce că ai kănoskău pe nepoate-mea Leonia la Paris, în vremea când a fost în anul trekst și a sezst că mămă-sa la Doamna Marti. Mă înțelegi.

— Nu se poate mai bine, de minșne, komandor, de minșne.

— Apoi, foarte bine! akam aidem, iată apartamentul, skămpsi mex Bremond... să intrăm.

Bremond simți oare-kare strimtoare în acest moment solemn. Însă singularitatea întâmplării, dorința de a-i vedea sfirșitși; și apoi, trebă să mai spănem, foamea ce îl kinsia, toate aceste pricină adnate îl împinseră a zăma dăru komandor.

Acesta se kobori pe o skară mare, lăminată ka de o țărțătoare; deskise o zău a vestibăleși, și intră că Anatol într'un salon bogat, unde se afla adnate o soțietate nămeroasă. Acastă intrare îi pricină o vie sensațiă.

— Am onoarea, zise komandorul, a vă înfățișă pe D. Bremond, logodnikș și ginerele nepoatei mele Leoniei de Cernay.

La frășul acesta, Anatol remase întemnit, și p'aci fs să kază jos,

„Азъ командорси че ил ținea de мѣнѣ, ил ținѣ, și îi zise închet :

— Кѣт poți fii sigѣr, aibi vor-bele gata, și стѣрѣнесте-те.

Јѣнеle artist își veni în fire, și се вѣзѣ address de komandor înaintea Doamnei de Cernay, pe карѣ о вѣзѣсе mai din аинте în antekamerъ. Лѣнгѣ дамѣ еră о јѣпѣ și frѣмоаш fetișоарѣ ka de șapte-spre-zece ani, а кѣria тѣрѣзrare și рошаль, фѣкѣгѣ pe Bremond стѣ інтелеагѣ кѣ ea este mireasa dami-chella de Cernay.

Дѣрѣ че салѣтѣ pe мѣма și pe fata, și le adresѣ кѣте-вѣ komplimente ale кѣвиинтеi че 'и le șffila komandoasl, Anatol Bremond се вѣзѣ impresѣrat de rѣdele și de prietenii familiei че ил кѣlmarѣ de politete și de semne de prietesșg. Јѣнеle artist сimit și зѣрѣuit, is-bѣтѣсе а се appropia iar de komandor, hotѣrit а'л face стѣ încheteze ачеашѣ инкѣркѣтѣзѣ че ичепѣсе а lăа зѣn karakter foarte serioș, kare нѣ mai iertă зѣнѣi om delikat а о mai prelsngi кѣ тѣчerea. Инѣ бѣ-трѣнѣsl кѣ perska blondѣ нѣ'и dete timp а'și implini ачеашѣ onestѣ hotѣrѣire.

— Skѣmpѣsl meș Bremond, îi zise бѣтѣнѣsl тѣгѣндѣ'l în bal-kon, зѣnde nimeni нѣ рѣтеа стѣ азѣ интrevorbirea lor, sosirea дѣми-tale: este о mare norоuire pentѣ nepoatѣ-mea și pentѣ дѣmneata. О zi de mai инѣrziаi, toate еrăș perdѣte. Јѣdikѣ кѣ кѣтѣ nerѣb-

dare te аșteptam. Кѣнд ам аflat mai адинеаoare, кѣ о deligentѣ s'а restѣrnat лѣнгѣ Belna, р'ачи еram și еx și сѣrоrѣ-mea стѣ mѣrim de neastѣmpѣr. Интѣmplarea ачеаша, de аи fi fost дѣmneata în ачеа тѣ-сѣрѣ, рѣтеа стѣ koste pe nepoatѣ-mea о stare de чинчи сѣте mii franчи.

— Зѣѣ! zise Anatol, аfe кѣрѣi зѣreki се интинсѣrѣ la сѣnetѣsl argin-tin ал ачештѣi țifre зѣkate.

— Аșă, monșer, адѣогѣ koman-dorѣsl, чинчи сѣте mii franчи! . . . ia мѣine deskid testamentsl verer noastre Urslei... рѣчepи...

— А! мѣине! рѣчep, zise ar-tistsl.

— Мѣине la рѣrѣz... инѣ Leo-pold treбѣсе стѣ'ți fi spѣș toate аче-ștea... аз poate кѣ н'а аvst vreme și 'ți-a deslășit интѣnekat poate klasza чидатѣ а testamentsli ve-rei noastre.

— Foarte интѣnekat, zise Bre-mond.

— Hei bine, vois стѣ'ți spѣș toate амѣнѣantele ачештѣi рѣчѣini. Инкѣрѣieste'ți кѣ vara noastrѣ Ur-șșla а mѣrit de зѣn an, лѣșnd о mostenire de чинчи сѣте mii franчи, și зѣn testament че l'а depѣș la D. Cornillet, notar regal, кѣ роrѣнкѣ de а нѣ'l deskide de кѣт дѣрѣ зѣn an și о zi dela моартеа testamentarei. Аșă, оslѣjnikѣ veke че а тѣrit лѣ-нгѣ дѣнса рѣнѣ în minștele chele дѣрѣ зѣmѣ, și кѣtre kare ea își ин-кredinѣa toate гѣндѣrѣile, ne-а spѣș,

sunt akum opt zile, kã vara Ursula a legat de mostenitoare peste toate pe nepoatã-mea Leonia, kã konditie însã într'adins kã daka kopila noastrã va fi mãritatã în zioa citirii testamentãrã, fãrã de kãre, toatã averea repozatei se va lãã si mosteni de rãdele lãtrasã. Vestea aceasta ne isbi ka zn trãsnãt. Unde sã aflãm în opt zile zn hãrbat kvivnãios pentrã Leonia? Eram prãrãditã, desnrãdãjãsitã, eram siliã sã lãssãm a ne skãpã strãlãcita si frãmõasa stare ce ar' fi pãtãt sã aibã, nepoatã-mea, kãnd Leopold, frate-sãrã, încherã sã strige de o datã: «sntem mãrãsitã, Leonia în opt zile va fi mãritatã.» — Noi la încherã lãrgãm avcãstã esklamãtie drept o nebunã; ãnsã Leopold încherã a ne vorbi de dãmneatã kã a tãtea lãrde, si ne fãkã despre dãmneatã o deskriere asã de avantaãioasã în toate kipãrile; ne arãtã în termenii cei mai elokãinti frãteaska priãtenie ce vã znãã ãnkã ãin kopilãrie, în kãt ne fãkã a hotãri a face pe Leonia si bogatã si fericitã.

Stii remããita, skãmpãl meã Bremond: Leopold porni la Paris, ãi fãgãdã mãna sãrorãscã, ce dãmneatã o priimãsi kã rekãnostintã, si ãn kãte-vã minãte vei fi nepot al meã si hãrbat skãmpãi noastre Leonie. Dãmneatã si Leonia, doamna de Cernay, Leopold si cã singãri sãntem ãn sekretãl aãestei kãstãtorii. Spre a ekonomisi bãnsã-

la, amãs spãs la toatã lãmeã kã dãmneatã ai kãnoskãt pe Leonia la Paris, si kã è de mãlt de kãnd ai çerãt'o de soãie, si pentrã aceasta sãrorã-mea, nepoatã-mea si cã ne-am prefãkãt kã te kãfõastem, kãnd te-am introdãs ãn salon. Eatã istoria, skãmpãl meã nepotel.

În momentãl kãnd komandorãl ãsi terminã povestirea, si kãnd artistãl kã o franketã eroikã sã gãtia sã mãrãrãiseaskã kã nã e el Bremond cel aãteptat, se fãkã o mare miãkare ãn salã.

— Aleargã, fãtãl meã, aleargã, ãi zise komandorãl, si dã braãel soãiei dãmãtale.

Fãrãndãl kãlãtor, sokotind kã lãmeã mãrge sã se pãie la mãsã, sã rãgã de figãrositateã konãtiintei sale se aibã mãlt de kiorgãtãl stomãchãrãsi çef pããin pãrã se vor dã poamele pe mãsã. — De voã spãne akãm, ãsi ziceã el, voã addãce tãrbãrãre, skandal, si desnrãdejde ãn toatã avcãstã bãnã familie, si atãncã negresit vor zità a se mai pãne la mãsã; la astfel de ãntãmplare kã ãi mai arde de mãnkãt? Sã' ã las pãrã dãrã ospãtã a se hrãni kã o gãtããire ce mã vã hrãni si pe minã.

Si dete braãel frãmõasei Leonie, kãre rezãmã si ea pe al ei de dãnãsãl tremãrãnd, ãnsã kã zn sãrrãsã plin de grãtie. Konãtiintã artistãrãsi lãrã o isbire pããkõloasã.

Kortegãl celor ãnvãtãti, nã se

opri niçi de kãm în sala de mân-kare, çi în kapela kastelului. Kapella erã illuminatã și împodobitã kã flori. Un tapet întins în mizlo-kul bisericii pe care erã dor per-ne de katifea roșie, arãtã lokul unde trebsiã sã ingenske jãni. Ceasornikul brãt miezsl nopții.

Anatol, lesinat de o nemânkare mai de dor-zeci ceasuri, zãrãcit și ka zn beat de mânkãrile deose-bite ale serei; simit de frãmãșetea fetișoarei, a kãrii mãzã tremãrã într'ãlzi, prekãm și de strãlãçita stare, poate, ce peste kãrãnd el, sas mai bine ea, erã sã'i fie datoare; și sã sprnem drept, împins poate de demonul aventurilor, avel demon atãt de familiar artistilor, p'avi erã sã kãzã sãbt atãlea ispi-te atãt de tãri și pãternice. Veni kã Leonia pinã la lokul hotãrit pãtrã miri, lãșã pe mireasã a in-genskeã pe perna de katifea, si el își mlãdia genskii, kãnd konstian-ța de om onest se resvãrãti împro-tiva faptãi çã erã sã fakã. Înçerã a kãstã kã okii pe komandor, îl zãri lãngã çã bisericii, se dãse la dãnsl mãi șovãind, și îi zise la greke:

— Domnșle komandor, sã esim, trebxe sã'i vorbesk.

— Kãm! tokmai în acest minst! zise komandorsl simit.

— Inșși akãm. Jãnele artist erã palid si faça lãi sprãmãntã pe bãtrãnsl. Eși kã Anatol, il dãse într'o allee a parkului, çã erã lãn-

gã kapellã și îi zise kã zn ton foarte ingrijat.

— Ce ai?

— Domnșl mes, îi zise Anatol, ez ns sãnt avela pe care așteptãti.

Komandorsl înçerã a'i tremãrã pãcioarele, se lãșã pe o bankã de peatrã çã se aflã açi lãngã ellã, si înçerã a strigã kã zn glas a-stãpat.

— Kãm, nã ești dãmneata domnșl Bremond?

Artistul îi sprãse kã o kãrãțe-nie plinã de nevinovãție, prin çã greșalã fx addãs el în kastelul de Cernay, rãtãçirea și neștiința în care se aflã pinã în momentul kãnd fx reprezentat în salon, si pãcina adevãratã, de si foarte tri-vialã, karã 'l-a fãkãt sã nã se de-șkopere mai kãrãnd çine ește, și assemblarea nãmelzi sã.

— Ah! domnșle! domnșle! stri-gã komandorsl perdãt... Çã sã fa-çem akãm? .. nepoatã-mea e rãi-natã... dar açeasta nã e nimik, pe lãngã onoarea ei... repãtația ei e-ște kompromisã si perdãtã, pre-kãm și a msme-sei și a mea... Mai mãlt de kãt la çinçi-zeci de per-soane çã se aflã dã façã le-am zis kãte trei noi kã te kãnoãstem de mãlt. Kãm sã întoarçem akãm vorba fãrã sã ajungem de batjo-kãrã?... Șșorã-mea si nepoatã-mea vor mãri de rãsine, domnșle.

— Porãçieste, domnșle koman-dor, zise Anatol, ez sãnt gãta a mã-

sprâne la toate ca să repar ne-
norocirea acestei fatale greșale.

— Și ce poziți porunci? zise bî-
trînul; e prea tîrziu, nu e nici un
mizlok să ne mîntuim.

În acel moment, lakeul stînt a-
lergă către dîmnii. — Domnii mei,
zise, preotul e în altar și așteaptă
pe ginere... Toată lumea e în mi-
rare de lipsa dîmnealși. — Ginere-
le! repetă komandorul îmbrămărit.

— Ce să facem? zise Anatol.

— Știi și es! zise komandorul;
bine vezi dîmneata... nu ne mai
remâne nimic... trebuie negreșit
ca dîmneata să iei pe nepoată-
mea... Nu te cunoști nici de kîm...
însă kîrția mîrturisirei dîmi-
tale, de și kam tîrzie, îmi spune
că esti om onest... Aide, domnș-
le, aide, fie Leonia a dîmitale...
însă tîcere, să n'îi easă vorbă
din gură... aceasta este un sekret
între noi amîndoi.

Și komandorul împinse cu vioi-
cizie pe Bremond în kapelă. Kî-
nșniile se sîvîrșiră de bîtrînul
preot, și după ceremonie zîmă, în
marea mîltămire și indestulare a
ginerelei un splendid ospăț. Kî-
tre sfîrșitul ospățului, notarul care
nu pîta să vie de kî seara, sosi și
el, și kontraktul fs iskîlit în tim-
păl desertului.

Că toate acestea komandorul se
fîkă nevîzît ca să alerge în drî-
mul mare înainte nepotului său
Leopold. Îl și întîlni într'un bîrt
dela Belna lîngă prietenul său

Bremond care era foarte greș rî-
nit kîzînd la restîrnatul diligen-
ței. Komandorul spuse toate ne-
potului său. A trebîit să inven-
te o fabulă ca să trîmîț înapoi
la Paris pe D. Bremond adevîra-
tul ginere. Leopold, venînd kî un-
kîl și la Châlons, ferbea de ne-
kaz și vrea negreșit să petreakă o
sabie prin trîpăl kîmnatului său
improvisat. Însă komandorul îl
fîkă să întelegă, unku pîntă să
nă ajîngă a kasă, kî onoarea și re-
pîtația Leoniei cerea din protîv
să se poarte kître kîmnatul său
Bremond și să'l trakteze în okii
tîtlor ca p'un prieten din kopîl-
rie și din kollegiă după kîm îl și
arătase. Și Leopold pentru dra-
gostea sîroni-sei, kîm sosi se arî-
kă în brațele acestui prieten ne-
kînoskît, care nu întîrzie a se fa-
ce pentru el un prieten nu mai pî-
cîn intim de kît Bremond din kol-
legiă.

În aceeași zi la doș-spre-zече
ceasuri, notarul citi testamentul
verișoarei Ursulei. Leonia era mî-
ritată, și rekînoskîtă de mosteni-
toare a tot remassului repîsatei.

Anatol Bremond e akîm un bîr-
bat de mînzne. Întîmplarea fîkă
pe acești doi soți unîți print'îna-
sa, d'omie de ori mai ferîcîți de
kît soții ce se alleg. Leonia își
îzbeste bîrbatul, acesta își adoarî
nevasta, se pîzește însă, șna kî
kapăl, de a'i spune că de foame s'a
însîrat kî ea. *Marc-Michel.*

O PREAMBLARE

PE DEALUL MITROPOLIEI.

Вѣтсегъ доѣ чеасгѣ дѣрѣ
ргѣнз, си стам кѣ пан'а интр'о мѣ-
нѣ си кѣ фрѣнтеа интр'алта, фѣгѣ сѣ
рочѣз скрѣе нѣчи доѣ гѣндѣгѣ. Се
Дѣмнезес! стрѣгаѣз плѣн де мѣнѣ,
кѣм се vede treaba еѣ н'оѣз сѣ фак
нимѣк астѣзи! си арѣнкаѣз дѣн мѣ-
нѣ пан'а, инчѣрѣз а stringe хѣр-
тиѣле де пе масѣ, вре-ѣн баталѣон
де алте пене че стѣ ин трѣндѣвѣе
си ѣнкѣ нѣ'си имѣѣзасѣрѣ хотѣл ин
катранѣл ѣнfernал ал кѣлѣмѣрѣлор де
ѣнде ка нѣсте ѣесме ес фелѣрѣми де
fantasme алѣ кѣгѣтѣлѣси де нѣ ласѣ
оamenii сѣ се бѣкѣре де nelegѣzi-
rile lor; ѣнкѣсеѣз брѣчѣагѣл че нѣ
mai ел сѣракѣл се ostenise askѣtind
la baionetele ачѣстѣ баталѣон ин не-
лѣкрѣре; си, ин ammestek пе toate,
le арѣнкаѣз ин кѣтѣа скрѣѣторѣлѣ,
мѣ дѣсеѣз ла fereastrѣ, о deskѣсеѣз,
рѣсеѣз kotele пе дѣнса си skoseѣз
карѣл афарѣ кѣре ѣми адѣѣсе а min-
te де кѣнтѣрѣѣл франтѣз; си гѣн-
dindѣмѣ ла кѣте се фѣчѣа си се
vorbiѣ prin лѣме, ѣми veni сѣ riz
си инчѣрѣз а кѣнтѣа.

Que le diable m'emporte
Si je suis dela cohorte.

Пе згѣмѣ ѣар мѣ арѣкѣарѣ гѣн-
дѣрѣле, Аѣторлѣкѣл ѣар се ѣнфѣѣѣз
ѣnainte'ми ка о fantasмѣ, ,pentrѣ
кѣ де кѣтѣ-ва vreme нѣ ѣтѣз че

am кѣ сѣ кам leagѣ де mine си нѣ
мѣ ласѣ сѣ'ми кѣст де treabѣ. —
De аѣ fi mai аѣт рѣѣнѣ гѣbdare,
ѣми ziseѣз, poate кѣ ѣми veniѣ ин-
spiraѣѣа, си чѣне mai ѣтѣе че кар-
d'operѣ eram сѣ даѣ лѣмеѣ, mai
virtos Rѣminilor кѣror le plak сѣ
чѣteaskѣ, kari ѣbesk мѣлт карѣте-
le-d'operѣ си се ѣннебѣнеск дѣрѣ
manѣskrise astografe, дѣрѣ кѣре
ѣси keltѣesk starea, си кѣре ѣ-ар ко-
stѣ mai еftin кѣнд ар чѣтѣ ачѣст. Кѣ-
rier ermafrodit, де Ambe-Sexe. —
Ba nimika tot; пе semne кѣ аѣа а
fost skris kolo sѣs ка сѣ нѣ fak еѣ
nimѣк астѣзи; ин zadar вѣ чѣне-вѣ
сѣ opreaskѣ vintѣл кѣ degetѣл си
сѣ се лѣpte кѣ soarta. Lokѣл мѣз,
se vede treaba кѣ а fost астѣзи хо-
тѣрѣл сѣ мѣ алѣ инtre cei че се
preѣmbлѣ фѣгѣ rost, ѣнssѣflaѣ де
frѣmѣsetѣа ачѣстѣа zisлѣте де pri-
мѣvагѣ.

Аѣа мѣ ѣмбрѣкаѣз ѣнgrabѣ си
лѣсѣнд лѣкрѣл пе а doa zi, дѣрѣ
кѣм ми се ѣнтѣмплѣ кам des, мѣ
romeniѣѣ афарѣ си арѣкѣаѣз дрѣмѣл
кѣте dealѣл Mitropoliei.

Ин graba кѣ-кѣре еѣѣз дѣн касѣ
нѣ vrѣz сѣ mai даѣ нѣчи о аѣдѣн-
тѣ konstѣѣntѣеѣ mele despre pѣro-
teala че, дѣрѣ кѣм ziseѣз, mai tot
d'аѣна мѣ фѣче сѣ лас лѣкрѣ де ази пе
мѣѣне. Пе дрѣм ѣнсѣ, ѣтѣи кѣ ѣ-

ne omșii feisrini de gîndșri . și akșm par' kș eră toate brodite sș 'mi împște despre treierarea și vșn-țsrarea mea vagabondș, în kșt in doș trei rindșri p'aci fș sș mș in- tork inapoi a kasș.

Intr'acestea șnsș zșriiș dealș Mitropoliei, aleca și oamenii mer- gînd și venind. — Aerșl de pri- mșvargș, soarele cel dorit de atș- tea lșni de șmezealș, de ger, și iar de șmezealș, fșrș atștea kș- vintē tari kș kare ne slșjirșm, a- dikș es și Lenea mea, a ne lșptā kș Konștiinta kș șest protivnik impșngștor, pe kare il și invinsș- rșm, kșci mș pșmeniș drept pe deal șșs.

— Zșș! imi ziseis, dșrș che mș vșzșis între atștia oameni, pentș che sș fie cine-vā atșt de trașnik? nșmai șn kip de lșkrare ē in lșme? Leneș vā sș zikș kș ē cine-vā, kșnd bagș de seamș? Ba zșș nș? — și spre a'mi inșere kșm se ka- de roșl meș de observator, fșkșis vre-o șinși șase gire prin alec, dș- rș kare mș și așezais pe o bankș, drept in șentșel preșmblșrii, pri- vind kșnd orașl che mi se arștā ka intr'o panoramș, kșnd vesela și frșmoasa jșnete che okii mei o trecea in revistș, și kare imi addș- cea a minte versșrile poetșlși.

Oh primavera, gioventù dell'anno!
Oh gioventù, primavera della vita!

(Akșm imi vois inșere istoria,
șasș, isbitșl meș cititor, es kam

ghiesk ka che te gîndesti, si che a- ștepti delà mine sș'ti povestesk; ma nș ē așeea; kșci es vois sș'ti spșis o novellș che s'a intșmplat airea și kș o licenș poetikș o strș- mșt in Bșksșresti; pentș cheș che te gîndiai și așteptai, 'ti-o vois spș- ne altș datș pentș kș, de vā vrea Dșmnezek, o sș ne mai preșm- blșm de mșlte ori pe dealș Mi- tropoliei).

Așa, in vreme che mintea mea iși kșse klinā (povșnișl) vișșrei sale, privirile'mi se pșseserș așșpra ș- nșia che se preșmblā, și kare imi dominasse toatș attentia, pentș kș ori cine din dșmneavoastș 'l-ar fi vșzșt, ar fi fșkșt kā și mine.

Erā șn jșne ka de doș-zeci de ani, nalt, palid la fașr, kș o-kșș- țștșrș adșnșitș, kș șn șșrșis amar; pare kș ai fi vșzșt pe Antoni in fiinș.

Erā dșș kș totșl, intokmai ka șn om che in singsștate vorbeste kș kșgetarea șā, nș vedea pe ni- meni in mijlokșl mșlșimei, niș kș mai bșgā de seamș de se șitș cine-vā la el, niș kș mai șimșia de trece pe lșngș el vre-o figșrș frșmoașș, nimik n'ar fi pștșt sș'l smelgș pentș șn minșt inkai din tristele idei che tirā dșrș sine . . . kșnd de o datș, și ka obosit de gîndșri și de sine șnsșsi se lșșr pe o altș bankș che erā alțșștea kș a mea; kș o neagrș mihnire skoase din șinșni portofolș, trase o skrișoare dintr'șnșl, și inșerș

să o citească — cine mai știe, poate pentru a săta oarbă — că toate semnele znei afunde dărerii. Umi-lit de întristarea jșnelși mex ve-
chin, și inkipșindș'mi assșpra lși toate întșmplșrile țelși mai jalnik romanș, imi zicșeam intrș sinemi: n'o dșche mșlt omșl țsta; sș'l fe-reaskș. Dșmnșezș șș nș'i vie in kap nebșnia ațelora kari s'as gșnș dit vre-o datș kș, attentșnd assș-
pra viețșei lor kș sinșțidșl vor mișkă, mila oamenilor săș vor đo-
bșndi drept resbșnare kșința săș kșgetșl vre-zșnși viklean objet al amorșlși trșdat, săș rșș kșnoskșt. Ideea addșche idee, și akșm in țe-
pșis și ex a mș rșțșyi in felșrimi de gșndșri țe mi le addșse starea ațelșși nekňnoskșt; par' kș il si vedeam mort și mș intrebam ka țe fel de moarte il așteaptș... kșnd il vedeam plștind in jossł Dimbo-
vițșei; kșnd mi se pșrea kș și azș isbșknirea znei arme țe ii sboarș kreerii... o Doamne kște mș mai gșndiam! Și nervele'mi toate eră attakate, in țerpșse a'mi bate inima, și mș sșțșpnise o frikș sșpenști-
țioasș.

— O! slșga frate! țe bine 'mi pare kș te vșz! azșiș o datș la spate și o mșnș mș isbi peste ș-
mere. Dar țe stai așa pe gșndșri? Mș intorseiș și vșzșis pe N... ve-
sel-vesel și plin de sșnștate și de negriș. Se pșse lșngș mine, și fșrș a'mi mai da țimp sș'i res-
pșnz săș sș'l intreb, țeva de sșnș-

tate, kare dșrș kșm vș sșpșseie eră foarte in floritoare, in țerpș sș'mi povesteaskș fșrș resșflare, kș ę inamorat de mșlt țimp, kș de vre o lșnș, simte respsșsri la drago-
stea sa, și kș indatș dșrș Păște se insoarș și se vă face bșrbatșl țelei mai frșmoase femei din Bșkș-
resti, karea dșrș ațștea și lșngi improțiviri, hotșri in sșfșsit, a'i pșiimi inima, mșna, nșmele, și a se face sșțșpnș peste averea lși țe
ii đș zș venit de vre-o 40 mił lei. Beat de bșkșrie, și mșndș de trismșl sșș, pșietenșl mex vorbi-
tare, fșrș a mai bșga de seamș kș'l mai ard și alșii; zșșș, săș poa-
te kș vorbele de fericiire și de in-
sșrștoare nș se lipia de zșkile și inima jșnelși kș skrisoarea, săș kș
țeasșl znei dșrș zrmș intșlniri sș-
nș pentru dșnșsl, kș de o datș se skșlș, pșse in portofoliș skrisoa-
rea țe tot o țineă in mșnș, și se dșpșrtș foarte grabnik.

Cine mai știe znde ajșnșese, kșnd vșnd a mș mai țrage ka sș fak lok mai bșn pșietenșlși, vș-
zșis la pșțioarele mele skrisoarea, kare kșzșse din mșinele fșgacelșși, țe in graba sa, krezșse kș o vă fi pșș in portofoliș. Gșrbindș-mș a o lșa de jos, și arșnkșnd o repede kșzșțșrș assșpra adresei, o sșrșnș-
șeis s'o pșșeis in bșzșnar, fșrș a in țetă đ-a, askșlța pe pșietenșl, kare fșrș a bșga de seamș la a-
țeastș intșmplare, iși zrmș vorba dșspșre amorșl sșș kș ațșta, ențș

siasm și kă tot foksl znei jėnii kare de mălt il lăssase.

Niçi o dată nă'l vărșsem atăt de limbat; și in kăt pentră proverbăi țe zice kă amorăl fače a slăbi, mînția zăr de kolo pină dinkolo in persoana lăi; kă, săr vedeți, el eră akăm și mai gras de kăt inainte, și mai fresk, și mai vesel, și mai svelt. Inț' s'n kăvint eră s'n kontrast impelitat de ceea țe eră vechinăl mex d'a dineaoărea.

— In sfirșit, îi ziseis și ex kănd imi dete pas săr' întreb: pe kănd nănta?

— Dărp Pasti, îți sărșeis, afară nămai de vre-o impregisrare neprevăzută, și kare krez kă nă se vă întâmplă, kăci trebăse săr'ți o sărșis, țeă mai măkă întărzire m'ar om-morț, și dovăda ă, zite, kă astăzi, fiind silit a nă o vedea, abia trăiesk pe jămătate; — zăr nă stis țe săr măr'ak, și znde săr măr' dăk. — Ba stii țe? vrei săr' mi faci z'n bine, aide săr prănzim imprez'n la Kazin, săr znde îți placă. Krede-mă kă par' kă' mi mar' treče kănd vorbesk de dănsa, n'am niçi z'n mijlok kă săr mai preskărtez zioa ačeasta țe mi se pare așa de lăngă.

N'aveam țe săr mai zik la o propoziție așa de respekabilă pe la patră dărp prănz, și dărp țe askătasem mai vre-o doz țeasari țeale mai miçi amănante de atătea frămșeți și de atătea și atătea virtăți kă kare inzestrăse țe' s' pe

skămpa și izbita amorează și fițoăre soțioară a prietensăi mex. Măr sokotiis kă pe ačeă vreme tot ă mai bine săr askălte ține-vă măr'kănd. Ne skălarăm și apskărăm drămăl țintă la Kazin, kă bărgare de seamă zărș, kă doar văis zăr'i pe jănele kă skrisoărea, kă săr' daș inapoi averea și binele săr. Ma in zadar kă nă'l mai vărșis.

Prănzăi țe avărăm eră vrednik in toate kipșrile de al mex Amfition, kare la masă inčerp iar săr' mi povesteaskă kă izbita sa abia este de doz-zeci și ținți de ani, și kă prin zrmare ței mai frămșoi, ței mai bogăți, și ței mai plăkști jėni az kărtenit'o, și ea 'l-a preferit pe el. La ačeasta sokotiis drept datorie a'i fače kăte-va bărgari de seamă, săr vază bine adikă săr nă kare kăm-va săr' fi alles pentră starea și averea sa.

Ei frate! n'o kănoști, respănse N... sărșrat, și d' ačeă vorbesti asă, și d' ačeă și ex te iert, nămai kă săr'ți indreptezi gresăla, trebăse săr bei in sărștatea skămpăi mele Zanfire. Neavănd niçi z'n kăvint spre a nă'i da satisfakție, mai virtos kă și dopăr șampaniei sărșise și vinkl se vărșă in sărșme; întinseis paharșl și bărșis in sărștatea Zanfirei fițoarei mele prietene, pe kare n'o kănoșteam.

— Inkipsiēte'ți, moncher, zise el, kă Zanfira s'a fost mărțiat kănd eră de 14 ani; biata kăpilă! mărțiat ziseis oare? țe are d'afăče

a te stăpini de a'mi vorbi niște lăkrări ce ex pociș și nă trebze să le azz. Dăpă ce mă vois mărta, și vois spăne toate soțșlși meș, a-tănci se vor skimbă trebile, kăci D. N... mă va stimă, se vā inkrede în mine și vā pștea a te priimi în kasă, kăci krez kă și dămneata te vei silii a te face vrednik de a cheastă stimă, respektăndă'i soția ce nă poate să'ți fie mai mălt de kăt prieteni. Vezi akăm ce vā să zikk o femeie virtuoasă și kă dăh, kăt de bine stie a depărta bărbății fără a'i îndrăci; și ast-fel Domnișorăi meș, Kokonș Iankș 'și-a lăat pasaportăi.

— Iankș! strigaș ex remăind pe gândri, și ka șn om ce vā să 'și addăskă a minte ceva.

— Ce! nă kăm-vā il kănosti?

— Nă. Ci ia astaptă, și îndată skoseș skrisoarea ce ă găsiseș, și kare avea pe d'assăpra adresa: «la Domnăi D. Iankș, etc.»

N... zămit, lă skrisoarea și fără să se mai îndoiaskă strigă: asta e! la D. Iankș — kiar kă măna Zanfirăi; ce vā să zikk! Aș kănoaște-o dintr'o mie.

Ex akăm vlezăș ce fărăș; vreamă biet să askănz skrisoarea, pentru kă de șnde știam ce pocișog pociș să fak; Drakșl n'are de lăkră, și cine știe ce vā fi skris într'ănsa. Șnș prieteni ă țineă în mănș și se gătă s'o citeaskă.

— Nă trebze să și ispiteaskă cine vā soarta, îi ziseș ex kă șn ton

serios, nă trebze să se joace kă foksl.

— Așă! o iei pe tonăi ačesta? imi respăne N... kam șpărat. Daka e așă îți vois dă o dovadă și deskise hotărît skrisoarea, pe șrmă întinzăndă-mi-o, imi zise:

— Ține, citește-o dămneata, ka să nă mai ai niči o îndoială; vei vedeă akăm ce damă este Zanfira, ači negreșit este vre-o nășor dovadă de dragostea ei kătre mine.

Lăaș skrisoarea și mă șpășșeș a čiți:

«Angelăi vieții mele!»

«Pentru ce să te întristezi ast-fel? — Dămnezăle! să vrei să amori, și kă ačecasi lovășșă să'mi kardăi și viața ta și singră mănăgăiere ce poate să'mi mai remăie în nenorocirea mea, și singră năzdejde ce imi mai șerride în viitorăi meș!

«Ți-am spăș'o o dată, trebze să răbdăm, să ne șpășnem șoartă; averea, știi foarte bine, kă este neapărată la ferăiere; lasă-mă dar să întrebășțez singrăi mijlok de a ne face starea. Nă știi kă pentru tine resșflă, și kă «slobodă într'o zi nămai ție imi «vois inkină toată viața și ființa «mea?»

— Dar asta e infam, strigă N... kare se fărășe roșș; și abia resșflă țindă-se kăt pătă pină ači. — Ma să vedem ce mai e înainte, adăo-

gь fьkьndь'si o mare silire a se
stьpini.

«Krede-mь dar, skьmpьl mex
«Iankь, nь poti sь'ti inkipiesti
«kinьrile vietii mele че pentrь tine
«am hotьrit sь o iaz ka o sarginь
«pouьroasь; sь intrь intr'o neroa-
«dь insotire nepotrivitь si sь mь
«fak de ris mьritьndь-mь kь ьn
«om asà de bьtrьn; aчeasta nьmai
«poate sь te assigne despre sim-
«timentele mele si sь'ti ardiche ori
«kare gelosie, че krez kь n'ai pь-
«tea sь aibi pentrь ьn ast-fel
«de om.

Aчi N... se infiorь si sь'ti in sьs.

«Are el чеva din ale tale? din
«jьnetea ta pьinь de kredinь? din
«amorьl tьx atьt de adevьrat? din
«dьshьl tьx atьt de fin? din sьrri-
«sьl tьx atьt de drьgьlas? din kьx-
«tьtsra ta atьt de pьtrьnzьtoare?

Azind aчestea, prietensl isi pь-
se kotele pe masь si kapьl in
mьini, fьkьndь'mi semn sь ьrmez.

«Lasь-mь dar sь implinesk a-
«чeastь jertь dьreroasь, ma folo-
«sitoare. — Pьstreazь skrisorile
«mele, allьtьrь pe lьngь dьnsele
«si pe aчeasta ka o nьoь probь de
«kredinь si amorьl mex.

«Kьt mь voic mьrita, ne vom
«revedea, tьnsь fi inьtelept atьnчi;
«kь foarte pьсin vom avea a ne
«strimtorà. Doktorьl mex че niчi
«o datь nь 'm-a mintit, m'a inkre-
«dinьt kь kьpьl mex de bьrbat;
«kь lьkomia lьi, ka ьn gastronom
«in kovirьsire, n'o dьche mьlt; din

«zi in zi va perde sьntatea, si in
«skьrt timp va kьdea sьbt o isbi-
«re de apoplezie, kare mь va face
«vьdьvь tьnkь o datь, si imi va
«ierьtã, skьmpьl mex Iankь, a mь
«nьmi a ta kredinьcioasь

«Zanfirã.»

La chele din ьrmь rindьri че чi-
tiiz, N... ardikь kapьl apprins in-
tokmai ka ьn tasr.rьnit.

— Ce te gьndesti de o assem-
nea mьiere? mь intrebь el kьx-
tьnd tьntь la mine.

— Apoi, respьnseiz si ez ne mai
stьind че sь zik, se vede treaba kь
asta e o lьminare dela Dьmnezьz;
pentrь kь mь sokotesk akьm kь
fьreste pьчina dьsmitale kь Zanfirã
s'a rьpt, si iti vei kьtã treaba.

— Apoi kьm? strigь el sьrind;
че mai vrei? че mai trebьia ka sь
nь o rьp? si atьnчi чersь si lьx
lьngь sine chele trebьinьcioase pen-
trь skris.

— N'ar fi mai bine, ii ziseiz ez;
sь asteptь pьinь mьine? nь 'ti e
teamь in nekaz sь nь'ti vie чеva?

— Te gьndesti oare ьnde bьsiz
pьсin? krede-mь kь 'mi-a trekьt
s'o betie si alta. Skrisoarea ta a
fost ьn leak; par' kь 'mi-a lьat kь
mьna.

Zikьnd aчestea se appьkь si
skrise chele ьrmeoare, si le impli-
kьi din prezьnь kь skrisoarea gь-
sitь pe kare provedinьta poate o a-
rьnkь inaiьtea mea.

«Doktorьl dьsmitale, a mintit,

«doamnă; el    n  earlatan,  n
«tont,  n neprokopsit. Proklets!
«in  e er  s  te bage! s  te m -
«ri i k   n om tare,  ear n, kare,
«d r  k te se simte el,  i d r 
«k te 'i-a spus doktor l s x;  e  
« n b rbat foarte inv tat  i k  in-
« erkare, s  te m ri i, zik, ka  n
«om kare    rsit de s s s  tr ia-
«sk  m lt  i s  ingroape  i p -
«rinti;  i nevast ,  i kopii —  i
«pe to i Antoni din l me. Er i s 
«f ci o mare nerozie ka s   stepti

«n d jdsind. Er  am fost tot d' z-
«na om  instit,  i prin  rmare  i
«ak m imi sokotesk de datorie a
« i d  de  tire s  f ci bine a n 
«te ink rk  k  mine.  tis toate,
«poftim  i skrisoarea d mitale,  i
«m ltzme te k  ai sk pat de tem-
«ni a  e  i se g ti , de a ea via-
« z, de a ea sar in  p -
«v roas . Adio  i alt  dat ,
«rog -te, n  te mai k lka pe  st-
«fel de  reke.»

UN FILOSOF SI O FEMEIE.

Un Filosof Oriental i i fr kse o
kolek ie de toate vikleniile  i in-
demn rile femeilor spre a am gi
b rba ii,  i ka  n fel de paz  im-
protiva lor o p rta tot d' zna ass -
p r i ka  n egkolpis. Intr'o zi in
k ltoria sa se afl  aproape de o
tabl  de Arabi. O femeie j n   e
st  la  mbra  n i fenik, k m il v -
z  se sk l  indat ,  i il pofti foar-
te voioas  a veni s  se odihneask 
la kort l ei. Filosof l n  p t  a n 
priimi o asemenea invita ie la  -
steneala sa  i in  ea mai mare ar-
si  a zilei. B rba l femeiei lip-
si   i oaspele abia se a ezase pe  n-
kovor, k nd ea veni  i'i add se
k rmale proaspete  i lapte. N  p -
t  biet l Filosof a n  se mir  de
rara fr m se e  i perfek ie a m i-
nilor  e i  inf  i ar  b z ra  i
fr ktele,  ns  ka s  risipeask 

g nd rile  e in er ser  s 'i vie la
fr m se ile j nei Arabe,  i ka s 
se ap re de ispita de kare in er se
a se teme, in elept l skoase karta
 i in er  s  o  iteask .

Am gitoarea kreatez , s r ra-
t  de a est dispre ,  i de nesoko-
tint  l i la b na ei priimire, se al-
l t z  k  bl ndete l ng  d nss l  i
k  glass l  el mai d l e in er  s 'i
vorbeask  :

— Negre it a east  karte este
foarte interesant , de vreme  e ' i
se pare k  n mai ea   vrednik 
de a' i trage b garea de seam ?
imi este iertat, te rog, a te in eb 
ka  e fel de  tiin   i in elerc ne
k prinde?

Filosof l resp nse,  iind okii
in jos :

— Koprinss l a estei k rti n  e-
ste pe in eles l femeilor.

Această reflecție a filosofiei a-
tut și mai înalt curiozitatea femeii.
Se așază jos și încercă a în-
tinde cel mai frumos piciorș din
câte vre-o dată și-a lăsat zmele
șoare asăpra nisipului mișcător
al pustiului. Înțeleptul simți ispi-
ta, și okiul său încercă a se pre-
zblă dela picioarele femeii, ce
fugădăia că atăta imbilșigare plē-
cherile pînă la mijlocul ei care era
și mai amăgitor; pe zrmă își a-
mestecă flakura admirației sale că
fokul ce eșă din arzătorii și negrii
oki ai fokoasei Asiatiche.

Atunci ea iar îl întrebă că ză
glas și mai dăle: ce karte è aceea?
și filosoful respunse:

— E o skriere ce am kompș'o
ex. Materia znsă m'am imprēm-
tat dela femei. Această karte kș-
prinde toate vikleniile și amăgiri-
le ce az inventat seksul dămnea-
voastră.

— Că adevzrat!... toate făr
osebire? zise fiica pștiului.

— Toate. Am stădiat că atăta
stăzire și statornicie pe femei în
căt am ajzns în stare a nă mă mai
teme de elle.

— A! strigă Araba lăznd în
jos lăngile gene ale ambelor sale
pleope; pe zrmă repezind zna din
cele mai vii arănkăzre de okiș
asăpra bietului înțelept, îndatș il
făkz să și site și karte și indēm-
nările femeesce ce kșprindeă, și
filosoful nostră kăzș în kăzș, kăci

se făkz mai neșni de kăt toți pș-
timașii din lăme.

Kreznd că vede în pșrtarea fe-
mei ză fel de koketărie, îndrășni
a și face destăinzirea. Căm ar fi
pștșt șrakșl să se stăznească?
Cersul era albastră, nisipul arzător,
vintul pștiului adăcea că sine a-
morșl, și femeea Arabăși par' că
ar fi adznat în sine și ar fi res-
frănt ka o oglindă afară toate fo-
kșrile de care era okolită; pș-
trăzătorii ei oki deveniră zmezi.
și printr' ză semn din kăp ce pare
că ar fi făkșt o zndolație acelei
lăminoase atmosfere, îi arătă că
pșimește să askște vorbele de a-
mor ce îi zicea stăzșni.

Înțeleptul se și imbăzase de cele
mai plăkște nădejdi, kănd femeea,
azind de departe tropotșl zăci
kal ce venia ka și kănd ar fi avșt
aripi, strigă:

— Săntem perdști! bșrbatșl mez
dă peste noi. E gelos ka ză tigră,
și mai kămplit de kăt... pșntre nă-
mele proorokșl! de 'ți izbești via-
ța askșnde-te în acea lakră!...

Astorașl, sșrimăntat, ne mai vș-
znd niči ză mijlok altșl ka să
skape de pșimejdie, intră în lakră,
se ghiemșă ači; femeea îl inkise și
lă kicea.

Eșă înainte bșrbatșl și și
dăpș kăte-vă gışgışlitsi și mlădieri
femeesce, kare îi risipi posomo-
rirea.

— Trebșe, îi zise, să 'ți pove-
stesk o întămplare foarte çidată,

— Spune gazela mea, zise Arabul, kare se așeză pe un covor kă pîcioarele înkrăcișate dăpă obișteist orientaliilor.

— Azi veni am un fel de filosof; imi spăse kă ar fi adănat într'o karte toate îndemănările și vikleniile femeilor, și pe lăngă ačestea minciinosul înțelept înčerpă s'ămi vorbeaskă de amor.

— Hei ș'apoi?... strigă Arabul.

— Ex 'l-am askătat, zise femeea fără șfială, ă jăne s'ărakăl, simțitor, grabnik, și... veniși dămneata foarte la vreme kă s'ămi sprijini virtutea ăe șovăia!...

La ačeste vorbe Arabul s'ări kă un leș, și skoase hangerul învierșnat.

Filosoful, kare din fândul lakrei askătă toate, da drakălși și karte, și femeiele, și pe toți b'ărbaii Arabiei petroase.

— Fatme!... strigă b'ărbatul, de 'ți ă voiea s'ă trăieșci, respănde'mi!... unde ă trădătorul?...

Spăimăntat de vijelia ăe și o s'ărnise singur, Fatme se arănkă la pîcioarele b'ărbatului s'ăș, și tremănd s'ăbt oțelul amenințator al jăngălălăși, arăte lakra kă o singură kăzăteșă, și repede și sfiičioasă.

Se skăle pe xrmă plină de răsine, și lăznd kiecea ăe o avea la cingătoare, o dette gelosălăși; ănsă în

mămentul kănd el alergă s'ă deskiză lakra, găzăčioasa mșierăskă, înčerpă a se sparge de ris. Fărăm se întoarse zimit remăind înlemnit kă kiecea în mănă.

— Iades! strigă femeea b'ătănd în palme. Am kăpătat lanțul de aer! d'ămi'l! d'ămi'l! Altă-dată s'ă nă mai ziti kănd te prinzi! și s'ăria, și rideă mlădioasa femeeshă.

B'ărbatul remăsesă înmărmărit, și îi kăză kiecea din mănă. Pă xrmă d'ănd din kap, se dăse și i dette lanțul de aer, fără d'ăndăi kă îi vă kămpără și îi vă dăză ori ăe fel de skăle și gızvaiere ăe vor adăăe karavanele de peste an, nă mai s'ă fakă bine altă-dată s'ă nă se mai joăce kă ast-fel de glăme și mijloăce zăčigătoare kănd vă s'ă kăștice iadesul.

Pe xrmă, Arabul ă tot Arab, lăși nă i plăce s'ă pearză un lanț de aer niči kănd îl dă nevetei sale; îi veni nekăzăl, inkălikă kalăl, și se depărtă s'ăși ia aerul și s'ă treacă zizda prin vintul păstălăși. El își izbiă nevasta și nă vrea s'ă i arate părerea de ră.

Atănei femeea skotănd afară pe filosof mai mălt mort de kăt vis, îi zise kă mândrie:

— Tebei filosof, s'ă nă ziti a păne și ačeastă în kollekția dămitale.

DIMINEAȚA.

La care ceas încere dimineata, și la care ceas se sfîrșaste? Dimineata se skimbe, e felșrit, dșrș țrri, dșrș orașe, dșrș mahalale, dșrș șlițe, dșrș kase, și ȳnsșși dșrș katșrri. Nș trebșe șrș kredem kș dimineata lșcheste în aelasi ceas pentrș toatș lșmea. Alta e dimineata șrșrașilor, și alta a bogatșilor; alta e dimineata Broștenilor, și alta a podșlși Mogoșoaiei. Alta e dimineata pșinarilor și a kovrigarilor, și alta a negștștorilor și alta a kančelistșilor.

Afarș de ačeasta, mai șșnt și alte dimineți. E mai ȳntșis dimineata vieții ce ține kșți-vă ani, și e čea mai lșngș; e o dimineatș bștrintș, o dimineatș kș pșrșl kșrșnt. Pe șrșmș vine dimineata poetikș kare se hrșnește nșmai kș rose; ačeasta e o dimineatș efemeșrș. Mai pștem șrș mai șpșnem și de dimineata amorșlși kare se ține țrșrșgșește mai o lșdș. dșrș kare kade și apșșne în očeanșl șitșrrii.

ȳnș ači nș e vorba de ačeastș mșlșimē de diminete; vorba ači ne e de șn șrit običeis ce se vede între oameni.

Dimineata e vremea kșnd priimēște čine-vă visite. Te intșlnestș kș șn domn din prietenii dșmitale; șșnt mai trei lșni poate de kșnd

nș 'l-ai vșzșt, prin șrșmare el trebșe șrșți fie șnșl din čei mai intșimi prieteni; adikș voiš șrș zik kș nș te intșlnestș kș dșmnealși, či treče el pe lșngș dșmneata și alergș dșrș el.

— O! șlșga izbite și dorite al meș prietene! ii ziči, skștșrșndș'i mșna pșnș în șmere; am șrșți vorbeshk, la če čeas te aflș čine-vă?

— Dimineata tot d'ășna.

— Foarte bine, imi pare bine kș ștış. Și vș dșpșrșțiți. ȳnș eatș șn alt domn nș mai pșșin și dșmnealși prieten intim, adikș de nșdejdc, itș ese înainte de o datș, te apșkș de mșnș, și p'aci e șrșți skrinteaskș brașl de dragoste, intrebșndș-te si el kșnd te gșsește.

Dșmneata ti respșnzi kș tot d'ășna dimineata.

Vēčinsl dșmitale din dreapta la o asemenea întrebare, respșnde tot așă; čel din ștșnga tot așă; și toți tot așă. Așă toți ne skșlșm șrș ne gșșim prietenii dimineata, și toți nș șșntem a kash. Kș toate ačeștea, ex șșnt a kash de dimineatș, tș estș a kash, el e a kash, noi șșntem a kash, voi șșnteti a kash, ei șșnt a kash de dimineatș.

Akșm dșrș če vș vorbiis de dimineatș, șeara hșnș, domnilor!

DISERTATIE PREGATITOARE

La diksionarsul româneşc, latinesc şi ellinesc, al D-îsi Grg. Papadopolis, profesorul de limb'a ellenikă in kolegisi St. Sava, slăjind drept însuîntare.

INTRODUKŢIE.

Teorii generale despre diksionar.

Părţile ce konstituie o limbă sânt două: materia si forma; cea d'între este obiect al Diksionarului, cea de a doilea al grammaticei. Şi precum kând generalisăm elementele limbei unei naţii, inkeiem grammatik'a ei; assemenea si kând generalisăm achestea pentru toate limbetele, inkeiem grammatik'a generală sãz filosofikă. Cea d'între este o măestrie a mehanisimului unei limbe, cea de a doilea este o ştiinţă a teoriei limbelor. Adăpând si formând kapitalul vorbelor unei limbe, având pentru aceleaşi genuri (feluri) aceleaşi regle si lăzând drept măsurg generală trebziŃta, intrebziŃtarea, analogia, sãz elementul ce se află in limbă, alkătim Diksionarul unei naţii. Ştiinţa omenească n'a inaintat kănk indestul in kănt generalisănd si Diksionarele naţiilor sã adăne si sã inkipsiaskă în Diksionar general precum a inkipsit o grammatikă generală, daka nă in kănt kătre semnifikăii, cel pşcin in kănt

kătre afinitatea, virsta si istoria vorbelor. Fiinţa achesti glosometru, kă toate kă nă ă kănk ată de nepştinčioasă dăpă kăm se krede, remase kănsă inapoi din neajăngerea relaţiilor deosebitelor literaturăre, din şergăcia paralelismului elementelor lor, si din lips'a filosoficei inčerkări, ce naşce tot d'ăna sşerintă kăgetării sãz pedantismul, din neşnirea si neintregimea şterii invăţăşterelor, precum si din patimele ce se inkăibă inre literaturăi kă si inre oamenii de rând.

Arta dar a lesikografiei, se impărtăşsi din inşisintă si nedesevirsăirea felului sãz, si kă toate kă diksionarul este poate cea mai serioasă din kărtile unei naţii, kănsă dela Apolloniu sofistul, karele este cel mai antik dintre lesikografi, vekănd in zilele lui Aegăst,* si pină akăm, arta in general n'a a-

* Acest diksionar l'a dat afară Villoion in două volăme in 4 la 1773.

rătat vre-o însemnătate năntăre, nici analogă cu celelalte feluri ale cunoștințelor omenesci, de și să cultivat-o bărbați foarte învățați. Filosofia noastră care împarte și subîmparte cunoștințele ca să le perfecționeze într'un kip mai înlesnitor, cu toate că greșăște perzând ast-fel generala legătură între d'nele și zămnea lor, și ă silită de a repetă la mai multe științe aceleasi adevăruri și prin zrmare a însă a tătăa prisoase; cu toate aceste a folosit lesikografia, pentru că desprătind din trăsurl întregimei diksionarului definițiile, istoria împreună cu chronologia, săz virsta vorbelor, a prătrat nămai partea erminestikă. Folosind-se nănsă din lămīnele veacurilor moderne, a kam perfecționat oare-kam partea aceasta a lesikografiei, și a năme întră metafisika împărțire a semnificațiilor; nănsă în general și mai zntăic, în kătr pentru diksionarele limbelor antice, este vremea a se reîntrăna, dăpr legea litterelor, în zrmele sale, și kreskând-o să'i perfecționeze și celelalte părți. Kăci legătura între d'nele de a și devenit anevioie de înteles, se prăstrează nănsă dejidikarea, și desvoltagea ei vă înlesni în oare-kare kip generala komparație a tătălor elementelor limbistice ale Omului în differitele klimă, în differitele epohe și în stărilă lăi.

PARTEA ANTAIEA.

Despre limb'ă Romănelă.

K A P I.

Istoria limbiei Romănelă.

§ 1.

Istoria limbiei Romănelă mai năinte de epocha de akăm.

Limb'ă Romănelă transplantată pe la încherștăl veakului al doilea din frămosul prămănt al Italiei, prăstră cu adevărat multe din frămossetele ce eră dateare înălșinței klimiei și istoriei; veni nănsă aci năznigenă, nă prin partea prăa învățată a poporului Roman, ci prin cete și adăpurăre de oameni, din deosebite nații. Este adevărat că cea mai mare parte a elementelor acelei limbe, se kvenia, dăpr cea mai generală istorikă însemnare a veakului, la aceea ce năzvim în săz latină, prekă Spanioli, Galli, Italieni, Iungă kari se adăgă și Iirieni, Maedoni șiul. Nătrebse nănsă să ne inkipsim că națiile assăpra cărora s'ă fost împărs limb'ă romană, să fost și zitat limb'ă patriei lor, dar ori kăm vă fi, este adevărat că acest asternăst lektik și împărs a koplesit limb'ă dăku, care fiind fără indoială zna din cele trakopelasche, s'ă fost modifikat poate de către zrmasii mareli Alexandru, o a koplesit, zik, într'atâtă, în kătr că mare a-

nevoie abia i se pot dejsdika oare-kare zime. Daka este anevoie a se lămări natsr'a limbii antice a Daçilor, este znsz foarte protivnik a se hotzri gensl, karaktersl, si proprietzile limbii latine kontimporane kz cea addasz in Daçia, kzçi este kz totzl nekzviniçios a o identifikã intrz toate kz cea propriz nsmitz Romanz, despre care abia dela al zn-spre-zeculea weak inçerem sz avem oare-kare istoriie deslzsiiri. Este znsz invederat kz differintele glosselor, n'a trekzt msit si s'az desfiinçat, si limb'a romznelz dela al patrlelea weak trebze sz fi inçerzt a differi kz deosebire de limb'a ce se vorbia in Ezropa de apzrs. Iar açeasta o façe kz msit mai preçioasz, kzçi ksrinde dzrz kmz fie-kare pregztit observator poate a vedea, nz nsmai tipi, çi si rzdzçini care ori s'az perdzst, ori s'az prefzktz intr'alt kip in alte glosse latine. Prin zrmare stzdzsl limbii romznelz poate a respzti kz imbilzsgare pe amatorsl limbistizei komparative. *

* Inteleptii lzminatei Ezrope nekznoskznd inszsiirile limbii romznelz, az niçe idei foarte nedeszvirsite nz nsmai asszpra ei, çi znkz prin zrmare si asszpra celor-l-alte glosse nsmite romane. D. Reynouard, foarte pzçin si foarte nedeszvirsit, skrise despre açeastz limbz, si in msite s'a amzgit nebzgznd de seamz

Ast-fel fiind starea limbii romznelz, naçia krestinindz-se znkz dela inçerptsl poate al veakslzi al treilea 'si-a prefzktz karaktersl ast-fel in kzt si limb'a 'si-a simçit inzriçirea açeasta; dzrz açeasta seminiçii slave, tatare si germane, de çi zbzçirz adesea in Daçia, znsz zimele lor nz se intzrzirz adznk in graszl szz rzsmnt. Din açeasta slavona isi are szperioritatea, din pzçin'a religiei pe care o edzktz açi. Limb'a inçerz sz priimeaskz oare-kare edzkatie slavonz, si cele d'nziz semne litterare ale ei le-a aridikat Christianismsl. Iar daka kzrçile sfinte bat in oare-kare kip in ellinezçe, açeasta nz vine din inlzsiinça ce are ellenika kztre slavona, kzt din inlzsiinça d'a dreptsl a ellenizei kztre cea romznelz, si pentrz nemijlozitele tradzktii a msitorz kzrçi sfinte si pentrz relaçiile kztre imperisl rzszritslzi, kzronz pzçinz intindere le dete szperioritatea moralz a Konstantinoporlzi. Kzrtea Romei kz toate silinçele ei, mslzsmitz kredinçei Romznelilor, n'a pzstst szvirsii nimic.

Intr'açeasta limb'a romznelz inçerz a se szbt-impzrtçi in patrz ra-

konsideraçiia ei, dzrz kmz o vom arzta in prefaça diksionarslzi. D. Whyte skrise si mai drept si mai kz kvint, znsz si el fiind lipsit de kznoştinça ei, si avznd inainte kzrçi ce nz inlzçişã zn karakter general al ei, nz pzts a se intinde indestsl.

mære: cea din Macedonia, cea din Moldova și Bskovina, cea din Tarr'a Românească și Bnat, și cea din Transilvania și Ungaria. Dar fiecare dintr'acestea se prefăc din impregisrri srbt inflița a celor'a srbt kare a fost psș. Cea din Tarr'a Românească adik se întipri în mlte kipri și mai în zrmz mai mlst către cea ellenik, din pricina domnirii fanarioilor, iar Tzrcii din pricina neapropierii religiei și istoriei nș infisar într nimik în aceast limbz, cea din Transilvania înndat de o mltime de vorbe germane și zngreșci, priimi din nenorocire și zn'karakter pedant oare-km ce 'i-a impzmstat cea de akolo zngro-latina învzțtarz, și se skimonosi adesea în sdiitoriile bbrbaților kreatori ai limbii norodăsi, și formztori ai ortografiei ei dzp al lor kapriciz, ka și knd limb'a s'ar prefache și ea kz aceeasi inlesnire a institziilor

lor politice. În Macedonia, pșrsit, se nesokoti și se kstropi de către greceaska volgarz, kare și vā predomni din pricina sșperioritzi morale, istorice și politice a seminției grecești. În cea din Moldova și Basarabia predomnesce mai kz osebite elementsl slav.

Ast-fel, de și kolonizat latină în Dacia, și depzrtatz kz mii de leghe de patrișl sșz pzmnt, se pșstrz nșz de minzre în komparație kz spaniola, franzeza și italiana, și n'i lipsesce de kzt kltzra și renzmirca istorikz ka sș se psie d'alzțrea egalz poate kz țs-trele. De a perdzț kz adevzrat mlst, kzi a remas singsratikz, a kșstigat nșz kzi nș poartz kipșl eterogeniei și paralisei, kare karakteriseazț atzț de mlst pe cele-lalte, și formznds-se pe țngz acestea în veakzi lzminate, poate kz se vā depzrtā de rztzțirile în kare kzșzțz acestea. (va zrmā).

FISIOLOGIA CASATORIEI.

Pensionatze.

De te-ai înszrat kz o damicellz kare 'și-a fșkșt edzkația într'zn pensionat, sș te mai ții, kz sșmz de primzrdii ții amerinz ferizirea, și semeni leit kz zn om ce 'și-a bzgat mzn'a într'o vesperie.

Atznci, îndat dzp kznzniei și fzrz sș mai kastī niči la nevino-

vata neințerkare, niči la grațiile fezioreșci, niči la sșficioasa și rz-sinoasa pșrtare a sozioarei dzmitale, nșmai de kzt trebzze sș psi în lzkrare toate sșzșničiile ce se aratz în a treia parte a azeștei skri eri ingrijind kz o mare privighiere, privighind kz o pșrinteaskz

ingrijire pe tot ceasul, kŭci ȳn-
sasi a doa zi dŭrŭ nŭnta dŭmitale,
ba poate ŝi in ajŭnsul kŭnsniilor kŭ-
sŭtoria itŭi sŭz in perikol.

Kŭ adevŭrat, inkipsieste'ti pŭcin
instrŭktia sekretŭ ŝi adŭnkŭ, ce
skolarele dobŭndesk despre natura
rerum, natsŭa lŭkrŭrilor. Lapey-
rouse, Cock sŭz kŭpitanŭl Parry
n'az avŭt niŭi o datŭ atŭta dorinŭtŭ
ŝi kŭldŭrŭ a kŭlŭtori. kŭtre polŭri
pe kŭt az liŭeenele noastre de a
innota kŭtre tŭrmŭrii opriŭi ai o-
ceanŭrii plŭnerilor.

Fetele fiind mai viklene, mai i-
stete, ŝi mai kŭrioase de kŭt bŭe-
tŭi, intŭlnirile lor askŭnse, intre-
vorbirile lor pe kare ori-ce inde-
mŭnare a matroanelor ingrijitoare
n'ar pŭtea sŭz le opreaskŭ, sŭnt po-
vŭtŭsite de ȳn dŭh d'o mie de ori
mai satanik. Kare bŭrbat azzit'a
vre-o datŭ reflesiile morale ŝi die-
voliile rŭzŭtŭcioase ale fetelor kŭnd
se adŭn intre sine? Nŭmai ele kŭnosk
acele jokŭri in kare vinstea pere
inainte de vreme, acele inŭerkŭri
de plŭcere, acele pirŭitŭri de des-
fŭtare, acele simŭlakre de ferichire
ce le poate chine-vŭ komparŭ nŭmai
kŭ tsŭtisŭgŭrile kopiilor lakomi
kŭnd isbesk ŝi deskid kŭmŭrile kŭ
dŭlchetŭri. O fatŭ, nŭ e mirare,
poate kŭ vŭ eŝi fecioarŭ dintr'ȳn
pensionat; kŭratŭ ȳnsŭ ŝi nevino-
vatŭ niŭi o datŭ. De kŭte ori nŭ
vŭ mai fi avŭt felŭrimi de vorbe ŝi
deskosŭtŭri assŭpra pŭchinei atŭt
de insemnŭtoare a amozelor. Dŭr-

ŭiile ce'ŝi impŭrmŭtŭ fetele zna-
altia nŭ se poate sŭz nŭ le impŭre-
soare ŝi sŭz le sŭtŭrŭneaskŭ inima
sŭz dŭhŭl.

Sŭ pŭnem ȳnsŭ kŭ soŭia dŭmi-
tale nŭ e o fatŭ de acelea; kŭ nŭ
s'a impŭrtŭŝit de asemenea lŭko-
mii fecioaresti, de smei ŝi lipitsre
prematŭrate. Sŭ zicem kŭ dŭm-
neaei n'a avŭt vot deliberativ in ŝfa-
tŭl ŭelor mai mari ŝi istete; ȳnsŭ
fi-vŭ oare mai bŭnŭ? nŭ, ŝi sŭ
vezi kŭm.

Akolo — in pensionat — dŭm-
neaei trebŭe sŭz fi kontraktat pŭie-
tesŭg kŭ alte fetiŭoare, ŝi ŭel pŭcin
trebŭe sŭz aibŭ doŭ sŭz trei pŭie-
tene intime. Esti apoi sigŭr kŭ, ko-
koana dŭmitale esind din pension-
nat, pŭietenele sale nŭ vor fi fost
pŭiimate ŝi bŭgate in acele ŝfŭtŭ-
lete in kare chearkŭ biet sŭz kŭnoa-
skŭ mai din nainte, ŭel pŭcin prin
analogie jokŭrile kolŭmbeilor? in
sfŭrŝit, aŭeste pŭietene se vor mŭ-
ritŭ ŝi ele o datŭ; ŝi atŭnŭci vei a-
vea treabŭ sŭz privighiezi patŭr
femei in lok de zna, sŭz ghicheŝti ŝi
sŭz afli patŭr karakterŭri, ŝi prin
zŭmare te vei aflŭ in mila a patŭr
bŭrbaŭi ŝi ŭ vre-o doi-spre-zech
altŭi ŭelibateri, kŭm am zice holtei
kilipirgii, ŝi kŭrtzani ai dŭmnealŭr,
afarŭ de frŭŭiori, veriŭori sŭz pŭie-
teni bŭni ai pŭietenelor. kokoanei
dŭmitale, ŝi kŭror nŭ le kŭnoŝci
niŭi viaŭa, niŭi pŭinŭpele, niŭi o-
bicheirile, ŝi kŭ kare pare kŭ te-ai

și însărat. kənzəndə-te kə skəm-
pa dămitalə-kənsorte.

Zăz, nsmăi Drakslsi 'i-a pătăt
plesni, în gând s'z skorneas'k'z în
pensionat d'z demoașelle prin ora-
șele cele mari!... Cel p'șcin Mada-
me Campan își stabilisșe faimōșșl
institūt la Ecouen. Și vezi a-
ceastă inteleapt'z preingrijire do-
vedește k'z ea n'a fost o femeie or-
dinară.

Ma poate k'z n'ărdjđsești a opri
k'z îniesnire pe kokoana dămitalə
de a'și vedea prietenele din pen-
sionat? N'z mai krede și dămneata
toate alea! Dămneaci se va înt'lni
k'z d'zsele la bal, la teatr'z, la
prez'blare, în l'zme, și ce de mai
servișsi n'z și pot face femeiele zna
alteia!...

Pe l'zng'z așteea, d'zka kokoana
soakra dămitalə 'și-a p'șs pe fie-sa,
k'znd er'z fak'z, în pensionat, krezi
oare k'z o v'z fi f'k'kt așeasta pen-
tr'z dragoste de a'și krește kopilșl
d'zr'z k'zviint'z? N'z mai krede ni-
ci așeasta, k'z'ci m'zma kare își izbe-
ște k'z adev'rat fata și veghiaz'z
pentr'z viitorșl ei, n'o dep'zrteaz'z
de l'zng'z sine. S'z vezi p'zicina
o fetișoară delă doi-spre-zecē p'z-
la c'inci-spre-zecē ani ē z'n grozav
arg'zș (gardian); și d'zka soakra d'z-
mitalə n'z v'z fi voit s'z'ăib'z gardieni
pe l'zng'z dămneaci, krede-m'z z'z,
k'z eș în'čep a b'z'zși k'z kokoana
soakra dămitalə este din rindșl cel
mai b'z'zșit al femeilor oneste. A-
șeasta ē o b'z'zșial'z a mea, dar

dămneata est'z st'p'z'n, pot'z s'z g'z-
deșci ori ce îți v'z pl'z'cea. Prin
z'rmare în ori ce okkasiē dămneaci
v'z fi pentr'z fie-sa z'n fatal esempl'z
s'z z'n primejdiōș st'zșitor. S'z
st'z'm a'ci... despr'z soakr'z v'z
vorbi alt'z-dat'z. Așă inkotro te
vei întoar'ce, pat'zł k'zj'zgal, în aș-
semenea împregișzare, este tot așă
de spinos.

Mai 'naintea revolșției, k'z'te-v'z
familii aristokratice — din Fran-
ța — își trimitea fetele în k'zventē
(m'z'zștir'z). Pilda așeasta f'z z'r-
mat'z de o m'zltimē de oameni ce
își inkipșia k'z p'zind'și fetele a-
kolo z'nde se afl'z și ale z'nsi domn-
mare, vor l'z'z și ele tonșl și m'z-
nierele lor. Așeast'z g'z't'z'zire a
tr'zșiei er'z la în'čepșt fatal'z la feri-
cirea domestik'z. Apoi k'zventele
și ele aveaz loate nek'zviintele pen-
sionatelor. Lenea într'zșele dom-
neșce și mai grozav. Grilele klas-
trale ap'zrind imaginația. Sing'z-
r'zitatea este z'na din provinciile ce-
le mai pl'z'kate diabolști, și n'z
poate c'ine-v'z krede p'z'z z'nde în-
t'z'mpl'zrile și fenomenele cele mai
obiv'zșite din viaț'z, pot s'z ap-
p'zinz'z și s'z derapene s'zșfletșl fe-
tișoarelor gind'zroașe, neîn'čerkate
și l'z'z treab'z.

Unele, pentr'z k'z le-az pl'z'k'z
himerile; fak-nisște boroboate k'znd
mai v'zșdate; k'znd mai omenes'ci.
Altele, f'z'k'znd'și o inkipșire foar-
te kov'zșitoare despr'z fericiirea
k'zj'zgal'z — pentr'z k'z s'z'z dep'z-

tat din casa p̄rintească k̄nd az
începst a mai simți — k̄nd se
m̄rit̄ încep a'și zice într̄ sine:
n'am avut norok, k̄s̄toria mea n̄
è k̄m 'mi-o ink̄rsiam. In ori ce
kip instr̄kția nekomplekt̄ ce pot
s̄ ia fetele kreskate in de obște,
își are toate primejdiile x̄nși neîn-
v̄țat și toate nenorocirile x̄nși în-
v̄țat.

O fetisoară kresk̄t̄ a kas̄ de
o m̄m̄ șaz de o m̄r̄șș virtuoas̄,
ș; bigot̄, amabil̄ șaz plin̄ de
m̄nglietari; o fetisoară ce n'a
k̄lkal niçi o dat̄ praḡl kasei a-
far̄, f̄r̄ț a fi impressrat̄ de gar-
dieni; a k̄ria kopil̄rie ostenitoare
s'a obosit de m̄nk̄ at̄t de va-
n̄; kare nimik n̄ k̄noaste niçi
x̄ns̄și teatr̄, este x̄na din acele
komori ce le afl̄ ține-vă içi koło,
prin l̄me, întokmai ka acele flo-
ricele din p̄dșre, impressrate de
t̄șe, ce le-a p̄zit de a fi v̄zste
de oki de om. Acela kare, è st̄-
p̄n o dat̄ peste o ast-fel de floare
aș de k̄rat̄, aș de fraged̄, aș
de rekoroas̄, și o las̄ apoi s'o
k̄litive altii, acela d'o mie de ori
a fost vrednik de nenorocirea sa.
Acela è x̄n n̄țr̄ț x̄n... monstr̄.

FASILE CASATORIEI.

K̄s̄toria are deosebite fasi, în-
tre kare într̄ și l̄na de miere.
Am b̄gat de seam̄ k̄ om̄l è în
k̄s̄toria sa și in primejdiile ei
întokmai k̄m se afl̄ și k̄ perska

ș. Și poate k̄ perska è o emble-
m̄ minșnat̄ pentr̄ viața omenea-
sk̄ și pentr̄ epocbele sale.

Ъ н т ъ і а е р о ч ъ . — Se pare
om̄lși k̄ n'o s̄ mai aib̄ niçi o
dat̄ peri albi.

А д о а е р о ч ъ . — In ori ce
înt̄mplare, își zice om̄l, si kiar
de voiz avea peri albi, n̄ voiz p̄r-
t̄a persk̄. O D̄mnezele! ce x̄rit
l̄kr̄ è perska!

Te skoli într'o zi de dimineaț̄,
și azzi x̄n glas, x̄n glas la kare de
at̄tea ori 'ți-a s̄ltat inima, si îți
striḡ k̄ mirare: ah! fr̄țiko! ai
x̄n p̄r alb!

А т р е і а е р о ч ъ . — Pentr̄
ce s̄ n'aib̄ ține-vă o persk̄ bine
f̄k̄t̄, k̄m s̄ n'o k̄noask̄
nimeni? Z̄ț è x̄n merit s̄ poaț̄
ține-vă am̄gi l̄mea. Apoi, pers-
ka mai are x̄n l̄kr̄ b̄șn, k̄ ține
kald, te skap̄ de ḡștrais̄, șul.

А п а т р а е р о ч ъ . — Perska è
f̄k̄t̄, si aș de bine îți vine pe
kap, in k̄t poți închel̄ pe toți k̄ți
n̄ te-az k̄nosk̄t.

Perska ak̄m è o grij̄ mare; di-
minetele, cea d'ънт̄is treab̄ îți
è k̄ d̄nșa, s'o pepteni, s'o nete-
zesti, s'o dikisești, s'o ink̄rl̄iotezi,
in k̄t îi afl̄ toate am̄șnștele mai
bine de k̄t cei mai mesteri pers-
keri. K̄nd îți vine persker̄l vor-
bești k̄ el ka 'șn artist.

А ч и н ч е а е р о ч ъ . — Închere
a ț̄ se x̄ri k̄ grija perskei: seara
s̄ 'ți-o skoti din kap, și dimineața

să'ți perzi atâta vreme. O Doamnă ! ce sărăcător lăcră e perska!

A ș a s e a e p o c h ь. — Închep a se vedeă pe săbt perșkă kâte-vă fire albe. Perska nă'ți stă bine pe kap; se tot pleacă kând în dreapta, kând în stânga, kând pe cea-fă, kând pe frunte. Închepi a vedeă oamenii, kând îți vorbesk, kă li se kam pironesk okii pe săbt ȳrekile dămitale. Pe cea-fă se vede o dăngă albă ai kăria peri nă seamănză kă fața perilor perskei, ce biet ea se kam lasă rotznd assăpra gșlerskă hainei dămitale, dar n'are ce'ți face kă pșrăi dămitale e prea alb.

A ș a p t e a e p o c h ь. — Perska dămitale seamănză... știr și ex kă ce mai seamănză, kă si dămneata închepi a ride de dănsa.

— Domnsle, mă întrebă o damă foarte kă dăh, ce a bine-voit să'mi dea mai multe deslășiri și povețe assăpra aचेटी skrieri, ce înțelegi dămneata kă perska?

— Doamna mea, kând ȳn om kade în achea neingrijire în kăt să nă'i mai pese de lokăi ȳnde se poartă perska, achea este... este... achea ce, negreșit, bărbațl dămitale nă este.

— Țnsă bărbațl mex nă e. — I se răbăceă mintea, kăta să ale vorba — nă e... amabil; nă e... tokmai așă sșrătos; nă e... tot într'ȳn kip; nă e...

— Ațȳnăi, doamna mea, dămnealăi va fi...

Închepăm a ne zita ȳnăi la altă, ea kă o demnitate jskăț foarte bine, si ex kă ȳn sărăci foarte askăns.

— Văz, ziseiș ex, kă trebăe kă deosebire să respekte ȳne-vă așzăi seksăkăi mitstel; pentră kă atăta lăkră aș și femeile mai kărat.

Îmi lăsis o sedere a ȳnăi om ce are să deskopere ȳn lăkră oarekare prea însemnător, și frămoasă damă își lășă okii în jos kă si kând s'ar fi temăst să nă'i vie răsine de kăvintarea mea.

— « Doamna mea, în zioa de astăzi n'ar sșrănză ȳne-vă ȳn ministră, kă alte dăți, pentră ȳn nimik, pentră ȳn dă, sas pentră ȳn nă; în zioa de astăzi nă pșrăm kă alte dăți fie-kare kăte o sabie la koapsă kă să fie gata a resbănă o neȳinste. Prin șrmare într'ȳn veak în kare civilizăția a făkat niste năintări așă de repezi, în kare ne poate ȳne-vă învță ori-ce sșuintă în doș-zeci și patră de lekții; toate aș trebăit să'si ia achelasi avint kătre perfekție. Nă pștem dară să mai vorbim limb'a aspră si groasă a strămosilor nostri. Veaksl în kare se fabrikă tesătare așă de fine, așă de sșbțiri si așă de străbăvite mobile, așă de elegante, porcelane așă de bogate, negreșit ar fi trebăit să fie veaksl perifrasiilor și al ȳirkonlokșțiilor. Trebăe dar și noi să ne ȳerkăm a fășră vre-o vorbă năoz kă s'o pșnem în lokăi achei komăte espresii, kă kare se servă. Moliere; pentră kă, dăpă

kăm a zis'o si zn astor kontimporan, limbagisl acresti mare om este prea liber pentrs dame, kror gazsl li se pare prea brtst si prea netransparent pentrs vesmintele dsmnealor.

« In zioa de astzi jsnii, oameonii de lsme knosok si ei ka si invtati gästst inmkst al Grecilor pentrs mistere. Acestor naie poetik a fost süst s' dea nische kolori fabuloase antichelor traditii ale istoriei sale. La glasul auelor rapsodi, poeti si romantieri impresn, regii devenia zei, si aventsrele lor galante se transforma in nemsrtoare alegorii.

« D. Chompré, licheniat in drept, astor klasik al diksionarslsi de Mitologie, zice k' labirintsl «erä o pdre r'bit si inkis, imdubit k' zidiri intokmite si aszate ast-fel, in krt daka zn jone mi'i inträ o dat, n' mai ptea s' i mai afle esirea. » Ici si kolo, dsmbrave in florite i se inf'isä; n's in mijloksl znei ml'timi de alee ce kresteä in toate prtile si in toate kiprile, 'i se inf'isä o kale assemenea si zniform; pentrs r'gi, st'nci si spini, bietsl p'timas ce inträ aci, avca s' se l'p'te k' zn dobitok n'smit Minotazr.

« Asä, doamna mea, de vei voi s' mi faci onoarea a'ti add'ce aminte k' Minotazrsl erä din toate dobitoachele kornste, dobitoksl pe kare Mitologia il arat' de cel mai perikolos; k', ka s' se skape de

grozviile si pagsebele ce f'ueä acest dobitok, Athenienii se abonasert' a'i trimate pe tot ansl, an b'zn sas an r'z, k' te cinchi-zuchi de fechioare in kap; snt sigsr k' n' vei mai fi atsnchi de r'bita idee a prietensli nostrs D. Chompré, k' adik' labirintsl ar' fi fost zn fel de gr'din' englezeask', vi vei reknoasce k'srat in acestor fabl' ingenioas' o alegorie delikat', sas, mai bine, o ikoanz foarte potrivit' si grozav' a primejdiilor k's'toriei.

« Pikt'rele ce s'ax deskoperit de k'nd la Erkslanzm, ne-as inkredintat despre acestor opinie.

« K' adevrat, inteleptii ml'te vreme a fost k'rezt, d'p' k'ti-vä astori, k' Minotazrsl erä zn dobitok jsm'tate om si jsm'tate tazr; n's a cinchea tabl' a antichelor pikt're din Erkslanzm ne inf'isaz' acest monstr' alegorik intreg intreglet' k' tr'psl de om si n'smai k' kapsl de tazr, si, ka s' ne ridiche ori ce fel de b'n'sial', il vedem impilat la p'ctoarele lsi Teses.

« Ak'm, doamna mea, pentrs ce s' n' alerg'm la Mitologie ka s' ne ajte in acestor ipokrisie ce ne-a st'pinit si kare ne opreste s' n' mai ridem k'm rideä p'rin'ii nostri?

« Ast-fel, k'nd in lsme, o femee tin'z n'a prea s'ist bine s' intinze v'lsl k' kare isi akkoper' p'starea o femee onest', zude str'b'snii nostri k' o vorb' sing'rt,

ar fi spus kârat pe nume și pârta-
rea și felul faptei, damele din ziua
de astăzi încep a'și mîlădia trîșpal,
a strînge bîzele, și foarte răsinoa-
se adică a zice:

— Dar,   fr m șik ,   amabil ,
 ns  . . .

—  ns  ce ?

—  ns , adic    prea nekon-
sekent  . . .

« Ce mai de vreme; 'mi-am b -
tat kapul, doamna mea, s  afl  in-
telesul acestei vorbe, si mai k  de-
osebire figuza retoric  prin care
d mneavoastr  o faceți s  insem-
neze impropriu de adev rata ei
semnifikare,  ns  toate k geturile
mele și b t ile de kap f r de-
șarte.

« D mneavoastr  aveți ak m a-
ceastr  vorb  pentru dame, si k nd
o femeie este nekonsekent , at nci
pe bietul b rbat s 'mi dai voie a'
n mi si c  minotaurisat.

« Daka minotaurisatsi este  n
galant, daka are oare-kre stim 
in l me — si pentru aceasta, m lti
b rbați merit  de a fi pl nși — a-
t nci d mneavoastr , k nd vor-
biți de el, inchepeți k   n glas mik-
șorel: « Domn  A... este  n om
foarte stimabil — nevasta ii   fr -
m șik ,  ns  l mea zice k  n'ar
fi fericit in kas . »

« Ak m, doamna mea, iart -m 
s  iukieis, omul stimabil si neferi-
cit in kas , omul k  o femeie ne-
konsekent , sas b rbatsi mino-
taurisat, s nt, site nici mai m lt

nici mai p șin, k rat b rbații d -
p  felul lui Moliere.

« Ak m, st pina mea, zee a g -
stelsi modern, espresile acestea
pot s  ți se par  de o tranparin 
indestel verginal  ?

— « O Doamne! zise s rri nd,
se tot skimbe  ine-v  vorbele, da-
k  l kr  rem ne, zik 'i  ine-v  k 
doz silabe sas k  o s t ,   tot  na. »

As  m  sal t  k  o mik  reve-
rin  ironik  și se f k  nev -
z t  . . .

In k t pentru d mneavoastr ,
cititorii mei, de se v  afl   ine-v 
s  se s pere si s  se intristeze de
acest kampion konjgal al me ,
eak  k  sp ix mai din 'nainte, k 
as , tokmai de o dat  n  se face
 ine-v  nefericit in kas . Un om
aj nge la aceastr  temperatur  kon-
jgal  inchetel k  inchetel si treptat-
Ba  nk  ce mai de b rbați mi'ți
as fost si mi'ți as ramas nefericit 
in kasa lor, in toat  viața, si f r
s  stie! Aceastr  revolstie dome-
stik  se face si ca d r  oare-kare
regle; k ci revolstiile L nei de
Miere s nt as  de sig re ka si fa-
sele l nei  erelsi, si se potrivek
la toate k știorile.

S  stii k  k koana d mitale, n 
'si va face  n amoretz, f r a'si
face mai  nt is niste serioase re-
flesii.

Momentsi k nd L na de Miere
inchepe a deskreșce, este k nd d m-
neata ai desvoltat in d mneaci sim-
timentsi pl cerii ce n 'i ai inde-

sîrlat; este kîm am zice kînd dîmneata 'i-ai deskis karteá vietei. Kokoana dîmitale atînci întelege de mînzne prin prîsaismîl amors- lîi dîmitale chelîi atît de lesne, poesia ce trebze sî zîrmeze din akkîrdîl sîffletelor si desfîtîrilor; întokmai ka o pîrîzîkîk frikîoasî, speriátî zînkî de trîsnetsîl încetat al znei pîrîche; asî si dîmneaei, încere a skîoate kîpîl afarî din kîi- bîl sîz, privesche împîregîr, vede lîmea, si învîzîtî, încerkîtz akîm despre vorbî deskoperîtz a şara- dei ce ai jîskat dîmneata, încere a simţî seksîl patimei dîmitale o- stenite; încere a ghîci kî nîmai kî zî amarez akîm vî pîtea sî re- dobîndeaskî voceá liberî, adîkî kîm am zice kavalkada îspiratî îî kîmpîa si dîmbrava amorsîlîi. Ce sî mai zîk, dîmneata n'ái fî- kît alta de kît sî zîssîci zî lemn verde pentîr zî fok fiitor.

În starea kare vî aflaţi akîm si zîsîl si altîl, adîkî dîmneata si kokoana dîmitale, nî è nîci o fe- mee, si zînsîzi cea mai virtîzîsî, ce nî s'ar aflî pe sine vrednîkî de o patîmîz mare, kare nî o ar' fi visat, si kare nî ar' krede kî este foarte fokoasî; pentîr kî tot d'az- na avem aचेastî slîzbîchîsne, aचे- stî izbîre de sine, de a zîche adîkî kî vîzîjmasîl învîns, a fost mai pî- ternîk de kît ar' fi fost.

Atînci mai 'nainte zînsîzi de a se înfîzîsî vre-zî amant, femeea încere a se ghîdi de este pîkat

sîz nî a face o assemenea porni- re: chearkî zî fel de lîpîtz ce se reskoalîz între ea, si între datorîi, legî, religîe, si dorîntele sekrete ale znei natîre, ce nî mai krede- alt fîrîz de kît pe acele che'sî îm- pîrne singîrî. Aci încere pentîr dîmneata altî trîndîsîalî kî total nîzî; aci se aflî cea d'întîzîsî da- re de şîire ce natîra, aचेastî bînzî si îngîdzîtoare mîzmî, face tîtzî- lor fîpîtzrelor ce az sîz dea pîste vre-o pîimejdîe; ea a pîs de ghîtzî Minotîzîrîsî zî klîopotel, întokmai ka si la kîoada aचेîsî grozav şearpe ce este spaima kîlîztorîlor. Atînci se vîdeskî îî kokoana dîmitale nî- sîche semne ce le vom nîsmî chele d'întîzîsî simtoame, si vai de aचेle ce n'ái şchîst sîz le resboîa- skî! Cîtîtorîi kare îsî vor addîzche a mînte kî le-ar fi vîzîst îî kasa dîmnealîr, pot sîz treákî la kon- klîsîa aचेstei skîrierî si vor aflî mare mîngîiere.

Omsîl kî dîsh trebze sîz şîie a ne- kîzînoaşche semnele tainîche, îvirile askînsîe si neîntelese, si deskope- rîrele che fîrîz voîe skarpî atînci dîîî pîrtîrea femeîi. Aचेstea sînt nîsîche semne foarte îîportante ce nî trebze sîz skape dîîî vederea neofîtzîsî che îîntîr îî şîiîntîa cea îîaltî a kîzîztorîiei.

Îî nîzmîrîsîl vîitor vom dî cîtî- torîlor nîştrî si aचेastî medîtaţîe a D-îsî Balzak, despre chele d'întî- zîsî simtoame.

MAGISTER.

Am auzit multți oameni norociti kãrtind impotriva prevedintei; am vzut iarã multți alții, pe kari ii si plãng, sã askalte, kã ironia pe bze, povestirea vre-znei fapte generale si desinteresate. Tãnsã, acestei klasi nãmeroase de nenorociti imaginari si de sãeptici de kãte doz-zeci de ani, 'i-ãr trebzi sã dea kã adevãrat peste nenorocire, sã incheapã a sãfferi în faptã, ka sã 'si vie în fire si sã incheapã a jãdika drept. Din norocire pentru omenire kã tot se mai aflã exemple de virtãte, si nã trebze a skotoci sãveniriile pompoase ale istoriei ka sã addãchem dovezi despre dãnãsa. De multte ori aflãm nisãe eroice dãreri askãnse sãbt manta oamenilor de mijlok. Kãte mãme kãvioase aflãm, kare în smilita lor sferã, aã intrebsintãt si kãragis si rãbdare si stãrsintã ori kãt a trebãit ka sã dea societãtii un bãrbat mare.

Personagisã despre kare vois sã vorbesk erã dintr'aceã klase a societãtii kare trãiesãe nekãnoskãtã, si ale kãrãsi smerite virtãti arare ori ajãng la zrekile lãmii; si acesta, poate, kã si este unãl din kãvintele ce mã fak kã atãta kãldãtã a 'mi fi skãmpã memoria acestãsi erõs de satã. Tot d'ãzna 'mi-a plãkãt mãi mult o floare din dãmbravele noastre, kãleasã din earbã si din roã, de kãt cele mãi frãmõase

plante eksotice ce kresk inkise intr'o temniã de stikã.

Acest om erã invãtãtorul satãlãi din valea de Bas-Boullonnais; nãmele nã 'l stis sã vi 'l spãis, pentru kã tot d'ãzna am auzit kãmãndã 'l D. Magister. El invãtã fãrã platã a citi si a skrie pe kãpii lokãlisi, prekãtã si pe ai satelor vecine, si pe lãngã aceste kãmilitate okkãpãtãr mãi adãoga si servitiãl de medik si de veterinar; nãmai singurã activitatea lãi pãtea sã 'l ajãte a implini datoririile oboãsitõare ale acestiãi intreite însãrãtãnãri. Magister erã un om vekik, sãnãtos, 'nalt, si de un karakter serios si melankolik; vorbiã pãcin, sãrrideã foarte rar, si kãnd i se intãmplã unã ka aceasta, sãrrisãl sãã semãnã, oare-kãm unei rãzã de soare de toamna. Pe lãngã acestea manierele lãi erã pline de blãndete si de demnitate; el un leak avea pentru toate dãreriile trãpãlãsi, si nãmai o vorbã mĩngãitoare pentru toate mibniriile sãffletãlãsi, si fiind-kã nã vindeã nici pe znefe nici pe altele; oamenii avea mãi multã inkredere intr'ãnãsele.

Lokãintã lãi erã intrã presbiter (kasa preotãlãsi) si intrã bisericã; erã o kããvioarã foarte simplã si assemenea kã aceea ce o visã J. Jacques, invãlitã kã olane, si okõlitã kã adãposturi verzi. Umilitã

kăncăoară a Magisterului avea numai o fereastră ce kăta despartea partea mormintelor, și kare da drept în fața unei petre mormintale fără nici o inscripție. Pe aceeași petră, kopii satși venia primăvara să se joace la soare kănișe lazaronasi fără grijă, și când Magisterul îi vedea jăkându-se astfel pe acel mormint, năi gonă diatel om, și inkideea fereastră și își askăndea pleșșva frunte în amândouă mâinele.

Kătre appărsi unei kăldăroase zile de vara, mămă-meă, soră-meă și ex ne preămplam pe prăntele zămpăase ale Lianei, când la kottisși zăni kot al risși ne vărșrăm d'ō dată kă doi pași aproape de Magester, kare stă pe marginca aprei pe ză-mal zăde adesea el venia să se odihnăskă kăte ză ceas; și spre această allegea vremea când soarele începe a se inklină kătre orizont kă să fie mai în liniste când chiă săz medită. Vătrăniși ne fără o inkirăchișne, a kăria deosebiri politete nă semăniă niči dăkăm kă simplitatea vestmintelor sale; pe zărmă începe iar să chițeaskă. Ne ascărăm și noi nă prea departe de el, și ex băgăiz de seamă kă adesea el își zità chițirea, oprindăși kăștitățile asșprea năăstră. Nă știu ce se petrecea așăni în el, zănsă kăștitări i îndată lăă o strănișă ekspreste de dărere, de dragoste și de dor. Fără îndoielă kă sfferiă mōlt, kăchi

obrajii i se păliă, okii își perdeă seninătatea obișniri și el tremșăra ast-fel în kărt îi kăzș karteă din mără, și se rostogol-piru la mină. Ex o lăiș kă o nevinovăț indiskresie de kopil, și mărduș de a pșteă arăta kă știș și ex să chițesk, începsă a i sločni titiș în gura mare. Atătia ani ninserr- prește kapsl mex d'atsăni, în kărt nă 'mi addăk a minte de acel titiș; zănsă nă am zitat kă karteă eră de ațelea ce nă se pot chiți de kărt de oameni kă o înaltă înțelegere, și kă o învătătură mai adănkă de kărt a zăni invătător de sat. Mirarea mămă-meī fă prea mare, și ex nădam această de kărt la minșnășl talent kă kare ex sločnișēm titiș, iar când băgăiz de seamă în ce kip ea priyă kănd la karteă când la Magister, vărșis kă mirarea i se priyinsia kă totșl din alt ceva. Magisterul băgă și el de seamă la mirarea mămă-meī, și începe a vorbi zănsă kam zimit.

— «O Doamne! madamă, kăștitățile dășmitale, fără voia'ți par' kă 'mi cher o deșkășire oare-kare; venirea dășmitale și a kopilasitor deșteptariă atătea săveniri ingropate în fndșl inimei mele: în kărt nă pouis a măr opri să nă vorbășk deșpre vele trekăte. Voiș dar a i povestă o istorie, kare va fi poate tristă, zănsă dășmitata al inamte ni, — și nă arăta kă okii — o pază foarte dășve kă să 'i goneaskă me-

— «O Doamne! madamă, kăștitățile dășmitale, fără voia'ți par' kă 'mi cher o deșkășire oare-kare; venirea dășmitale și a kopilasitor deșteptariă atătea săveniri ingropate în fndșl inimei mele: în kărt nă pouis a măr opri să nă vorbășk deșpre vele trekăte. Voiș dar a i povestă o istorie, kare va fi poate tristă, zănsă dășmitata al inamte ni, — și nă arăta kă okii — o pază foarte dășve kă să 'i goneaskă me-

lancholia ce se nasce la vederea unui tablou dărunos.

«Sunt akuma vre-o trei-zeci de ani, de când se vorbea în Paris de un jăne și bogat elegant. Îmi vei da voie a-l numi simplu Artștr. Nici un fel de nebnicie nu remăsesse în care s'ar se fi dat; repezit în goană dăpă ferichire ka un kal de inkărare în așenă, el treksse sem-năl făr s'ar ajngă. Prin zmare 'l azziă oamenii plângându-se amar împotriva vieții, și de pstem a ne servi kă acea asemănare spaniolă, el avea în inimă o tablă pe care desgrăstă și zrită jăkă kăbi. Dăpă ce își keltă ast-fel trei părți din starea și jănețea-sa, se fără în sfirsit întelept și încheră a se gânda s'ar trăiască. Își adăună remăși-țele averii sale, se însăre, deveni tată, și dobândi în sfirsit toate kălitățile statornice, despre care, când azziă kă kăți-vă ani înainte, încherea s'ar riză.

«Artștr de aci indată își kōn-ventră repenziunea sffletăsi într'o singură afektă, nimik nu mai avă săbt soare s'ar mai izbeaskă de kă pe soția și doi kopilași ai săi. Ună Dămnezek făr prea sever kă el și îl pedepsi kă o mără grea și grozavă. Întrănuându-se dintr'o kăltorie ce fărăse în Engliteră kă familia sa, amăgit de frământetea aștei vii, vră s'ar o viziteze și se opri în sat, unde o epidemie pștiă ațeastă parte de lok, și el o află prea tărziș. Un-

săși în seara sosirei sale, soția și amândoi kopilași de o dată fără isbiti de acea boală primejdioasă ce în kăte-vă ceasuri adăceea și moartea. Kătară un medik, și nu se află nikăiri pe aproape; tre-băia s'ar trimiță pînă la Bolonia adikă într'o depărtare de patru leghe prin nișce drăzări foarte grele. Eră o noapte întănekată și vijilioasă, kă toate ațeștea se trimiseră kăți-vă oameni kăltări. Terribilă și lăngă noapte făr ațeasta! o noapte de așchertăre și de agonie... Când sosi medikăi despre ziă eră prea tărziș!»

Glas! Magisterăsi tremăra așa de tare kă făr nevoit a se opri, și vărzără nișce pikătri de sădoare reche kărgănd de pe palida își frunte:

«O! Doamna mea, încheră iară dăpă un minst de tăchere, nu pōmă s'ar fi spus toată horroarea d'ă vedea acea femeie în floarea virstei lăp-tându-se kă moartea, palidă și inghietată, cherkănd ună a sărride soțăsi s'ar pe care îl stringea de mără kă o mără zskă și kōn-văsiiv, săz arănkănd și adesea kăte o kăztătră plină de dărunere și obosită assăpra kopilăor în agonie! Rōsete obrazilor lor se skim-baseră în krini; ei sărridea și plāngea într'ațeestă vreme, și întānzănd si brăcișoarele kătre mără lor, îi zicea: «Nu plānge mărășoară, nu plānge, kă nșōr nu ne mai ă nimik!» Kă aeste kăvinte își deteră sffletăsi... Mitstei angeli

măgic, ce putea încă spera în viitor atâția ani bătrâni! Măma nu mai aștepta poate de cât acest minst, ka s'î se sfarme tot ce avea de măritor. Kăm le azzi s'șspriasi d'șp' șrmă, k' șn s'șrris își dette și ea s'șffletsl. Artșr rămase singșr în lăme, rămase doș zile împetrit și f'șr lakrăme. Abia d'șp' ce se depșserș s'șbt o peatră mare din doșsl bisericeii tot ce avea el mai skămp în lăme, atșnș se sparse și desperația lși. Nș mai eră așă jșne ka s'ș poatr' pl'ngge, și ănsș d'șrerea'i eră foarte aspră. Esi seara din kamera șnde se șrmase acesat' dramă, și se d'șse pe prănteles Lianeii. Atșnș el își isbi peptsl, atșnș 'l-ai fi p'ștat azzi ka Manfred: « Oh! șitarea!... șitarea!... » Apoi încerpș a rekapițlă șna k'ște șna toate b'kșriile trekste, toate d'șverile'i presente, și pentrș ăntșea oarb' îi veni în minte ideea șnei krime. Incerpș a privi loksl rislși... Mi se pare k' eră ănsșși aș' șnde șntem akăm... Se repezi s'ș... Ma în așelasi minst o m'șră tare îl ținș în lok. Se întoarse, și v'șz șn om învestat k' șștanș l'ngș neagră. Eră preotsl satslși. Ministrsl lși D'șmnezek l'ș pe Artșr de m'șră și îl trase în presbiteral s'șș. Nș v'ș mai sp'șis k'ște îi mai zise acesom k'șvios; ănsș k'șvintele lș' av'șră o mare pștere, k'șci a doa zi în rev'șrsatsl ziorilor Artșr porni din acesat' v'șle la Paris. K'ș toa-

tă înaintarea v'șrștei sale; ștdiș medicina k'ș o k'șld'șră ce avea în sine șn ce și posomorit și ștrșin. În s'șrșit d'șp' trei ani k'șnd se f'șk'ș d'șktor, se înt'șrșnș în acesatși lok, șnde izbiții s'și m'șriserș poate din k'șșsa lipsei șnei d'șktor... Șnsș iertatı, ad'șogș Magisteral sk'șl'ndș-se, azz klopotsl ce șnșș c'șasł skoaiei, trebșie s'ș v'ș las.

— Și akăm, îl întrebă m'șrămea șmilitș, ce s'a f'șk'șt Artșr?

— Akăm ă prea b'ștr'șn, resp'șse, singșra m'șngiere ce 'i-a mai remas, este de a șci k'ș ă de folos la șei-l-altı nenorocitı, și k'ș se va d'șce peste k'șr'nd a se șni k'ș așeia șe'l așteapt' în șer.

Termin'nd acesle vorbe, Magisteral ne salștr' înșocindș'si adio k'ș șn s'șrris bl'nd și melankolik; pe șrmă îl v'șz'șm dep'șrt'ndș-se de noi k'ș șn pas greș și ț'șrșis.

C. Hippolyte Castille.

§ 2.

Starea limbei Române.

(șrmare).

Fiind k'ș starea politikă înf'șșeaz'ș nu p'șcin și în littere, v'șmelnika k'șr'șșire în țara Rom'șneaskă ce se v'șzș în v'șemile din șrmă, f'șș p'șicina a p'șl'ngı nestatorniciea limbei; iar tinkt'șra greșeaskă, fiind oare-k'șm împ'șnsș și nep'șt'nd

stă de sine, o rătăci mai mult de-
kăt să i îndrepteze edskatia. Lip-
sa insistenței istorice, și a unei pre-
cedente civilizații, sas znsi model
oare-kare în viața litteraturii, ad-
duse kă sine și lipsa de monumen-
te litterare originale, prekăm și
lipsa naționalei edskatii a științel-
lor sas a învățării lor în limb'a
patriei; adduse în general lipsa
kărților. Pe lângă acestea nekib-
zita introdusere a civilizației stră-
ine, făt niči o zmitate, adduse o
mare konfuzie în nomenclatură lim-
bei, și în sfirsit nepotrivirea și ne-
învoirea kănoșințelor din țar'a Ro-
mâneaskă, și desznirea și descen-
trarea lor pătstră nestatornicia lim-
bei și skrise. Din această teorie
foarte pe skert a istoriei țării Ro-
mâneski ce espăserăm aci, se vor
deslăsi multe fenomene ale leksi-
kografiei sale lămi.

Învederat este kă fie-kare limbă
se împarte în vorbită și skrisă.
Cea vorbită se prefăce, dăpă po-
silia geografikă, adikă mănecană
pădăreată, kămpcană și prăntea-
nă; dăpă vecinătatea națiilor, a-
dikă Tărci, Germani, Slavi șul.; și
dăpă fireski temperament al na-
ției ce o vorbesce. Pe lângă a-
cestea se dejsdikă diferențe și în
meserii prekăm și în kăpăl traiski,
în kăt s'a observat kă și din kon-
tăksire în kontăksire (mahala) se
intraltă în oare-kare lipă karakte-
rsl frastik. În sfirsit obiceiurile
și edskatia celei ce vorbesce pre-

fak însșsirile limbei, și prin zma-
re diferențele limbei vorbite re-
mân pentru tot d'asna nereglate,
aș znsă oare-kare insistență în lim-
b'a cea skrisă, care de și dobin-
deste un karakter general, se pre-
făce znsă și ea dăpă materia ce
traktă. Iar împărțirile ei genera-
le sânt: poetikă, litterară, știin-
țifikă, istorikă, teknikă șul.; se
krează iar prin astori speciali și
prin opere speciale; între care se
înăzmră și astoritătea guvernăski.

Limb'a konversatiei este cea
parte din părțile limbei vorbite,
care este oare-kăm ka o vie littera-
tură a ei, și se perfeționează de
treptele cele mai înalte ale cetă-
tenilor, care și dăpă edskatie, și
dăpă kănoșințe și dăpă obiecte ce
traktă, și dăpă deprinderea min-
ții, și inimii ce dobîndesk, sbb-
tipăresk într'znsa nișce legi la ka-
re kă băkărie se săpăne vsigsl.
Și acesta este znsl din isvoarele
leksikografiei. Znsă în țar'a Ro-
mâneaskă, fiind kă klasile cele
mai înalte kăltivas în konversatie
pînă mai deznăzi pe cea grece-
skă, și dela o vreme înkoaci pe
cea franțozeaskă, prin zrmare par-
tea această a limbei ajnsse rebelă
și imperfektă; kăci limb'a klase-
lor mai de jos, dăpă kăm ziseis,
nă kăprinde eksprimările obiectelor
ce traktează și kari trăiesk kă in-
lesnire și se konting kă frămoasele
arte. Limb'a sșteanăski mai mult
se poate sokoti ka o parte teknikă.

a limbii; ca toate acestea auvenea, si felicitatea limbajului s'atenua din tara Romaneasca este ca atata mai admirabila, ca sunt clasele cele mai de sus despretios si corupte limbii conversatiei, si se arata intrebandu-se nu numai a nu se gandi romanesce, ci si a amesteca si a confunda trei limbi in conversatia lor. Industria tarii, prekm. comercial, zidaria, lemnicaria, fieraria, armataria, etc. In cea mai mare parte se izcreaza de straniu; si prin zmare multime si de vorbe si de frasi, presteaza un caracter straniu, si akopere linia de hotar care trebuie a despartii limbii romane de cele-lalte limbi parasite. Termenii istoriei naturale, pentru ca nu s'au cultivat nici o data ca o sistem de nomenclaturii unei osebite stiinte, si prin zmare fiind ca nu au nici o kolekcie scrisa, koprind in sine o mare bnsiala si neinvoire. Proverbi sunt o materie indestul de bogata, si foarte frumoasa in limbii romane, de si mai mult din ei se kavin limbilor impuse. Observam in sfirsit ca caracterul fanariotik al conversatiei si al etiketii, nu numai vorbe a introdus, dar si n'aprinz influinta avu la formarea elementelor de avela fel ale limbii romanesce de conversatie.

In limbii cea scrisa, dar ce vom skoate kurtile cele sfinte, si vre-o kute va bisericesti, daka nu

teologie, romani foarte pscine originale din care mai nici nu au nici stiintifika, nici speciala, romani unca si kute va tradskii mai toate din francozeste, in care intimpinut vine va in felul exprimarii nu pscine kontradikii si neinvoieli destoimite a aduce konfessie si cititorului chelii mai kurb bnsiala. Multe dintr'nscele se kavin la skoala sau literatura romantika. Krioasa, ca adevarat, este si poate singurika in istoria literaturii, cea pnu akem lipsa de poesii originale nationale. Ie epice, ie lirice, care sa se redsk la simtamente si la istoria natiei. Krez ca asemenea originale au fost vre-o data, dar s'au perdat sau stau nekunoskte, pentru ca afara de oratii, de istorii si de kntetele haidecesti, care si acestea nu se afla unca addxate in vre-o kolekcie scrisa, alt nimic nu se mai krioasa.

Limbii guvernala este oare-km formata, de si mskalind cele militare si francozind in cele-lalte, prekm o parte din limbii tribunalelor care si ea kute o data o da prin turtie si alte ori prin gteie. Ca toate acestea dela intokmirea skoarelor nationale, formandu-se si o parte oare-kare a limbii didaktice, limbii romanesce iz un karakter si mai serios si mai staidios, esprimand, si adesea foarte innemerit, multe adevaruri serioase.

K A P II.

Privirea asupra lexicografiei Românești.

§ 1. Închekări de lexicografie este kă nepărintz s'ă nă se fi skris de timpuriș în Dacia că adesea fă asilul măltor învățați. Vrednik de însemnat țnsz este ksm Grecii a-tăt de mândri de limb'a lor, nă țsarză nîcî ză dikționar Elleno-Romănesk, sasz Romăno-Ellenesk, în vreme că tot d'acna se aflară ați bărbăți destoinici de a' l' lăkră. Dar s'ax amăgit, și amăgîră și pe Romăni despretzînd limb'a lor și skriînd nămai grecește. Pe țngză aceasta traisl lor avea ză că de venetik și vremelik în țarz, kăci si ei aveas trebzîntz prea mare s'ă fakz din țara Romăneaskz ză vremelik asil al celei de atznci a lor pribegz litteretzre. Asă nîcî grămmatikz Romăno-greceaskz alkz-tziră, nîcî vre-ză alt monșment vrednik de zăbovirea lor țsarz, de si se îndeletnicz kă măltzmirz în grămmatikz și teologie, simp-tomz de înapoiere, că se vede si în Transilvania, zăndc în lokzl elleniczi s'ă înkșibat lătina. Trebzze țnsz s'ă s'pănem adevărzl, doz dikționare elleno-romăneszci se alkz-tziaz de o societate de bărbăți închekăți, și isbitori de bine, țnsz, din nenorocire, manșskriplele lor se perdzră în căa din zămz res-

vrîtire a țării și nămetz lor rema-serz nekznoskăte, poate și despretzite.

§ 2. Kă toatz crîta edakătie a limbz Romăneszci în Transilvania, linistea de kare s'ă bskărată căea țarz, prôselitismul preoților arăp-seni, în căa mai mare parte adz-păți de învățatzră, înfășinta învz-țatzreii azstriače, detzră oare-kare întîndere limbz, și de akolo krez kă reszărîră cęle d'ântziz dikțio-nare. Și kă, toate kă la închekarea ori-kărză lăkrz se cęre o mare îndzlgîntz, țnsz stărea pedantz a kănoszintelor în Transilvania, kor-răpția lătineză, kare strikzndz și toatz vrednăcia, deveni o limbz volgară împlzndz-se de barbaris-mi, și fărz gęst zăngszînd, și drept modele avznd niste limbștii teologice sasz frasele înapoiatszbi loghiotal, acestea kontribzîră foarte mălt la neperkfătia celor doz dikționare că zănl dzrăz altzl se arz-țarz akolo.

Unzl se dętte în Klassemberg al Transilvaniei, la 1822, în doz volșme în 8° de Ioan Bobb, țzșmz-țînd fie-kare vorbz romăneaskz zăngszreze și lătinezeste; fiind țnsz kă dzrăz trei ani la 1825 se arzțz în Bzda dikționarzl romănesk, lă-tinesk, zăngszresk și nemțesk, lăkrat de o societate, într'ză volșm în 8°, voiz vorbi că-vă pentrz amzndoz, avznd în vedere pe cel din țrmz. Lăkrarea zămzi dikționar pe skszl preînkzpieste demarkătia materiei.

Pentru această dictionare în prescriere acolo se fac bune unde se află altele mai pe larg; iar paralelismul a două limbe se face folositor, când traducerea pe de o parte privește către cunoștința ambelor limbe, iar afinitatea materiei, a formei și a caracterului lor vor fi cu îndestulare întocmite. Ideea însă de a nu pune-vă patru limbe atât de diferite ca românească către engleză și germană, latină către cea engleză și germană, și acestea între sine, în dictionarul unei limbe ce este a o defini, și ale căria definiții nici o dată nu s'au scris, ideea aceasta, zic, mi se pare foarte greșită și arată o mare nedesvirsire a autorilor. Căci de ne vom încipăi cu voiesc să adăscăm vre-o treaptă de perfecție la lucrarea sa, va trebui, îndată după vorbă românească și după împărțirea ei în primitive și metaforice semnificații, după ce o va traduce în toate semnificațiile primitive și derivate în latinesc și le va adevăra prin exemple și citații de autori încercați, să adauge și diferitele frase latinesc care traducându-se românește cuprind vorbă românească proprie. După ce va repeta aceeași lucrare în engleză, va începe de seamă câte une-ori aceleași frase și aceleași exemple, neskimbându-se în engleză cu o sarcină dictionarului, și alte ori cu frase ce cuprind vorbă ro-

mânească se traduce cu alte frase în cea engleză. După ce dar va adăuga pe acestea în cea engleză, va vedea că lipsesc din precedentele traduceri latine. Prin urmare e trebuincios să le traduce latinesc și să le adauge grinzile în astorii încercați, iar acestea neskimbându-se nu arată nici o greutate, căci altfel s'ar fi aflat cuprinse în traducerea latină: sunt dar atâtea povere dictionarului pentru partea latină. După ce va reincepta aceeași lucrare în cea germană, unde adăugirile trebuie a se face întreprinse în loc de indoite, pentru că trei sunt acum și limbele în care trebuie să le primească, va vedea că lucrarea sa are cu adevărat oarecare metod și desvirsire, dar este desintrebinciată ca și una ce cuprinde multe prisosuri ce a fost silit să primească din pricina întreprinsei traduceri. Iar de va voi că fie-care traducere să fie neatârnată de ceea-l-altă, atunci nu face un dictionar ci trei, din care unul e de prisos la ceea-l-altă, și nu sunt impresuri de cât de puțin. Iar de va voi a se mărgini în cea traducere care e comună la câte patru limbe, atunci poate fi primejdie adăuga și slavona și araba, căci toate limbele au oarece de comun între sine; însă atunci nu sunt cine ar fi întrebinciat dictionarul lui. Iar de va căuta să și facă dictionarul în prescriere, atunci se va

mărgini în cea d'ântzis semnificație a vorbei tîlmăchit în trei limbi, din care kînd zna kînd alta o va traduce kî metaforă de se va pîzi o esaktitate. Dikționarul acesta ar avea atînci oare-kare kăvint, znsă cei încherkați kă aceste trei limbe nă'l întrebăintează, și pentră cei neincherkați ar fi de prisos ka nedesăvirșit. Pentră acestea, dikționarele poliglote aplikate la învățătara skolastikă, s'as desaprobat din toate akademiile, ori s'as sokotit ka zn lăks litterar. Asă dar radikala imperfekție a dikționarlăi din Buda este nekibzșita idee de a grămădi trei limbe lăngă cea romănească, în vreme ce dikționarl ei cel d'ântzis este, ka s'z zik asă, mai acesta, znsă se sokotiră kă as învoit aceste kovirșitoare greșitî prin hotărîrea ce kă mătșmire își făkără d'a privi pe latina ka o limbă a rigatălăi Ungariei, și prin zrmare își lăară dreptsl a întrebăintă vorbe și frasi ce kănoșceas din azzire nămai, s'z kreeze altele năoz, restărnînd pe cele în fiintă, fărî inkai s'z îngrijească daka se află acestea în operele p_rstrate latine sasz de s'as aflat vre-o dată. Adevărsl acesta este atît de invederat în kăt poate čine-vă s'z'l afe de atătea ori în ačeeasi pagine, în cea d'ântzis spre eksemplă: se traduce a *lungu* sasz d'a lungu romănescă, kă *in longum, in longitudinem* latinescă. M'z sokotesk kă și skolarlăi klasi-

lor d'ântzis latinesc nă ar fi kreat atît fărî b_nzială acest fras prepozițial, kare în latinescă se traduce kă prepozițiile *secundum* sasz *trans* și kă akkasativ.

Răzăchirea tîlmăchirii nă e mai pșcin vrednikă de observat. Se pare în adevăr kă redaktorii (dikționarlăi) niči kă as b_nșit vr'o dată kă nă se află sinonime. Grămădesk dar vorbe adesea kontradiktorii sasz cel pșcin kă mai mikă relație între sine, kare de și se află între primitiva semnificație romănească și între tîlmăchirea latină, trebșe s'z se kaste în vre-o latinească metaforă sasz în vre-o frase. Ačeastă cel pșcin arată kă n'as fost kă totă neșuiitori ai latinei, či as fost loghiotați. În ast-fel de impregiurări skolarlăi trebșe s'z kănoască atît de bine latina, în kăt s'z și čuie frastika întrebăintare a termenlăi latin, și atșnči dikționarlăi acestor domni este netreb-nik; sasz trebșe s'z o ghicască, s'atșnči n'are darsl ghicitoriei. Ka și kănd dikționarlăi s'ar fi făkănd nămai pentră latinistă străini, niči o deklinabilă vorbă nă se deklină, genetivsl și gensl sșbstantivilor, ajektivilor, pronșmelor și partiv-pelor nă se află; niči timpii primitivi cel pșcin ai verbilor nereglatî; iar skolarlăi trebșe s'z le învele toate acestea mai nainte de a începe se întrebăinteze acest dikționar. Foarte rar vre-zn eksemplă tradșs ad-literam din romănescă

în latinesce întîneak̃ mai mult pe
cîitor. Şi iar niçi o dat̃ niçi o
mîrtîrie, niçi o citație n̄ desl̃-
saste, n̄ îmbr̃nt̃este tîm̃t̃i-
rea, k̃çi s'as sokout poate redak-
torii. k̃ st̃diel celor klasiçi este
de prisos, şi è destel s̃z invete ci-
ne-vã a invetã a vorbi latinesce si
mai virtos latina ce trad̃ce ad-
literam fraşele zng̃resti, in sfirsit
poate cine-vã sp̃ne k̃z fapta a cea-
sta este folositoare ori k̃rzi Ro-
m̃za leksikograf, si pentr̃ kare
treb̃e s̃z se der̃teze, vorbele si
tîm̃t̃iurile ce treb̃e s̃z le b̃-
ñiask̃.

La k̃te-vã artikole se sokotir̃
de treb̃int̃ redaktorii s̃z adaoge
si derevația. Mirare mare m'a ko-
prins de k̃te ori 'mi-am ar̃kat
okii in a cea parte. In k̃get k̃-
rat m̃z indoianu daka jsk̃nds-se
saz st̃diind az sk̃is, k̃nd ṽz̃is
k̃z *alaiu* vine din *aula*, *bani* dela
pecunia, *barda* dela *dotabra*, *be-
ciscicu* dela *imbecilis*, *barbitã* de-
la *verto*, *besnã* dela *abyssus*, *bicaõ*
dela *pedica*, *biosu* dela *divers*, *bo-
gatu* dela *bucata*, *bradu* dela *a-
biete*, *brinza* dela *prandium*, *ca-
descu* dela *καταρσι* *caasu* dela
*caedo** s̃z. s̃z. Eksemples a ce-
stea pe rind si d̃sp̃z iñt̃mplare
k̃ate, dovedesk nep̃rtinirea kriti-
cei mele, k̃çi m̃z soketes̃k de pri-
sos pentr̃ cîitori s̃z adaog si al-

* Vezi diksionar̃el din Bzda.

tel̃; indestel ṽz̃z k̃z slavone, zng̃-
rest̃i, grecesci, ṽlgare, prek̃m
si t̃t̃t̃t̃i vorbe, *per syncopen*,
per metathesimi, *per mutationem*,
si n̄ mai s̃z̃ k̃m alt-fel, se fak
ori ce voiesk domnii a chestia. Poa-
te s̃z alle cîitorsi o desl̃sire a ce-
stii enigme in cea dela iñep̃t
mult felsrit̃ a korifelsi Petr̃ Ma-
ior *Orthographia romana, sive la-
tino-valachica, unacum clavi qua
penetratia originationis vocum re-
serantur*, znde ka la z̃n orakol se
trimit cele mai ridikole derivații,
t̃ns̃z ii va treb̃si o alt̃ tîm̃t̃iure
ka s̃z deslege o p̃oz̃ enigm̃z. Az-
zit-am k̃z domnii a chestia indem-
nați de izbirea patriei, si ṽr̃nd s̃z
dovedeask̃ k̃z limb'a rom̃neask̃
n̄ koprinde alte vorbe de k̃t n̄
mai latinesci si grecesci, s'as silit
s̃z dovedeask̃ k̃z s̃nt lat nesci
toate vorbele slave, zng̃rest̃i, t̃-
t̃rest̃i, t̃rces̃i si nem̃tes̃i, si
ast-fel in k̃get k̃rat oamenii res-
boir̃ k̃vint̃el cel drept si ade-
ṽr̃el.

Doz̃ alte greşale ale diktionar̃-
l̃si, sokotinds'el k̃te țara Rom̃-
neask̃, şi pentr̃ kare n̄ poate ci-
ne-vã s̃z defaime pe redaktori,
s̃nt: zna, k̃z diktionar̃el este n̄
mai pentr̃ idioma transilvañz, si
prin z̃mare koprinde vorbe nek̃-
nosk̃te şi learp̃d̃z pe cele k̃no-
sk̃te aci; iar alta k̃z si din vor-
bele transilvane az trek̃t ml̃te k̃z
vederea. 'Bns̃z cine poate indr̃s-
ni s̃z cearg̃ desṽirsire intr'o kol

iektie de vorbe ce s'a fâkkt pentru
înțea dată?

O mare rîtăcire și assemenea
kz chele-l-alte se vede și în orto-
grafie. Nș este kz adevărat lesne
să hotărască cine-vă kz skimp-
tate kând înțergă prokopsiții
Transilvaniei să skrie limb'a ro-
mânească kz littere latine; se pa-
re însă kz Petru Maior fș avoka-
tul sistemii ortografiei, ce el o îm-
prăștie.

Eakz tabla celor mai prinčipa-
le reglele a maioreșcii glosografii:
c=ç; ce, ci=ital: ce, ci; d=z;
é=ea; ge, gi=ue, ui; j=x; n=
ital gn; ô=oa; que, qui=ce, ci;
ș=ш, ț=т: însă greștatea cea mai
grozavă este aci: a' săz e'săz i'
săz o' săz u' =ъ, pentru kz pronun-
ția își kz dreptate o learpă, kți
zițe, dăpă kti își addăce a
minte din kopilăria sa kz nș é
niči o deosebire între ь și ж; se
bagă însă de seamă kz este de-
osebire între ь=ж și т; adică în-
trebșintează toate vokalele ka să
skrie pe ь, kând pe xna kând pe
alta, și drept reglă își are deri-
vația sa! Se bagă de seamă kz în
aceste semne simbolice predom-
nesk poate maniere pe care limb'a
zngrească în barbarismul său le
priimi și prin preoții Romei. De
vor fi bune săz rele acestea, se k-
vin limbei zngrești, iar pentru cea
românească snt kz totși nekvi-
ințioase. Italiana însă este kz
totși nerespânzătoare în această

nekviintă. Iar dacă DD. redak-
torii sokotias acestea numai pe
seama lor, pșcină pagăbă ar fi ad-
dșs. Se vede marea greștate kz
care s'as silit a trage oare-kare de-
rivatii, și dăpă ce le-az skris o da-
tă, s'as sokotit kz n'ar fi de tre-
bșintă să aștepte pînă kând Filo-
logia să le adopte săz să le repe-
de, ci le-az privit dela sine ka
nișce adevărați matematice. În-
torkând, și prefăkând o mltimă
marc de vorbe românești, (kți
le-az silit a deriva de akolo de un-
de le venia mai bine, iar nș dela
adevăratal lor înțerst) le-az pote-
zat de a doilea și le-az îmbrăkat
pe toate în vesminte latine, ka să
se arate la lume. Kt pentru or-
tografia românească vom mai a-
dăoga kțe ceva în partea a doa a
aceștii skrieri.

Pe lângă acestea fiind kz mlti
az lăkrat peste 30 de ani dăpă ktm
se arată în poarta krtii, diksio-
narul acesta pe lângă chele-l-alte
se vede și nekombinat și nepotri-
vit în redakția sa. Spre esemplu
mai tōt d'azna kțe o vorbă este
trimisă la alta ce lipsește kz totși
din diksionar. Mai krios se vede
rândșiala alfabetikă silită în k-
te-vă lokșii, prekșm la paginelle
41, 70, 71, 77 șc.

Citind cine-vă precedentele ob-
servatii, poate kz mș vă defșină

* Partea II, Kap 3.

ka p'zn kiefetitor; snt ынъ gata a adlogă kь nimik nъ arъrъ pe чel че askъnde adevъrsl kъnd trêbxe s'л arate; kь ex чinstesk ostenelele redaktorilor dikstonaръ-lăi din Bъda, le sânt rekъnoskъtôr și çaiç, a'i pretși: kъчи între atъtea derivatii fьrъ kъvint mълte snt și drepte, din kare și ex m'am folosit. Iar daka metodsl komparativ le eră nekъnoskъt, mълte komparatii kъtre oare-kare vorbe Italiene și adesea kъtre oare-kare spaniole, fiind drepte aratъ izbirea de neam a redaktorilor, și adesea și ex am întrebъințat tot acelea. Intr'zn kъkint, fьrъ aчel diksionar, al mex nъ s'ar fi pъtst inființă saș ar fi kъ totsl neperfekt. Ast-fel ostenelele чelor din nainte se fak folositoare xmașilor; iar timpsl desvoaltъ lъkrerile omeneççi și esperiința lъnd invъtъtъrъ din greșalele și rъtъчirile pъcedente le addъche kъtre perfekție.

3. La 1839 françezsl Valiam a daț Vokabъlarsl pъrtъtor romъnesk-françozesk çul. Deskrierea întъmpirilor aчestai diksionъrel este atъt de prisos in kъt din simpla nъmъrare a foilor poate чine-vă vedea kь aчtorsl n'a avъt in vedere kъgetsl de vre-zn statornik folos, kь nefiind speçial pregъtit spre redakçia çnei diksionar, n'a avъt inkai niçi îndestълъ kъnostintъ de limb'a romъneaskъ, чel pъçin pentrъ a doa parte a çokabъlarъlăi sъx; kъчи françez fiind

pъtea mai lesne sъ françozeaskъ vorbe romъneççi de kъt sъ romъneaskъ vorbe françozeççi. Se vede ынkъ kь grabnika lъkrare a intiръrit in parte karakterl çnei lъkrъri efemere че se vede intr'ын-sъл. Se assoçie kь vre-zn om kъnoskъtôr çevă de limb'a romъneaskъ și neinçerkat și in cea françozeaskъ și in arta leksikografiei. Adesea vrъnd sъ françozeaskъ o vorbъ romъneaskъ intr'zn kъvint a trekъt-kъ vederea și hotarele limbey și regъlele artei. Alte-ori iarъ se depъrteazъ de esakutate și adesea va sъ intokmeaskъ niçe diferințe între vorbe saș de omonimie saș de sinonimie kare niçi o datъ n'az fost in ființъ. Iar pentrъ alegerea neologismilor, saș din neççiinta limbeylor чelor veki saș din altъ kazzъ și kъte o datъ și fьrъ gssl. Kъ toate aчestea diktionъrelsl aчesta, ka чel ынtълx in felsl sъx, nъ nъmai ka koprinzъtor de o kollekçie de vorbe kъ mълt mai bogatъ de kъt a чelxi din Bъda, çi de sine poate mълtъ vreme ынkъ ori-kare leksikograf de diktionar romъnesk nъ se va sfъtsl in zadar kъ dъnssl. Ex m'am sfъtsit kъ el kъte o datъ fьrъ a mъ kъl. Bag de seamъ in sfirsit kъ diktionъrelsl aчesta se aratъ par kъ ar fi o preskъrtare de vre-o skriere mai întinsъ și mai inkredințatъ kъ Valian s'a fost indeletniçit in vre-o asemenea skriere.

§ 4. Cel mai nedesъvirșit ro-

mănesk glossar al lui Ioan Gherasim Gorjanski intitulat *Daskal pentru limb'a françozească*, 1832, kiar din rekomandăția sa mă mănșiește de ori-ce kritikă.

5. De se mai află și alte glossare românești nekunoskute mie de o kam-dată, nă rochiă să le deskoper. Dată-s'az mai de mult în vokablsar al dialektlsii machedonă kă littere grecesci și neavândsi înainte nă rochiă a întreprinde niči o cherțefare pentru dănsi.

6. La 1840 — 1841 se arță ači vokablsarł franțezó-romănesk în doz volăme în 8° lăkrat de o soțietate de litterați, il vezi mai pretștindenii sigăr și nebănsitor, par' kă le-ar ști toate. Bănsă fiind kă ači ne este vorb'a pentru dikționarele din romănește în alte limbe, skorșl și felșl ačestșia n'az nimik d'ammestek kă al meș, și prin șrmare nă se kăvine ači a observă čeva despre dănsi. L'am întrebșintat kăte o dată spre a mă inkredință despre oare-kare neologismii.

7. Doz alte dikționare latino-romănești nedate bănkă afară s'az întreprins, șnșl de kătre D. Rischel din Iași și altșl de kătre bănșl și izbitșl meș prieten din Viena D. Lasrean, romăn de nație și kănoskșt prin *Tentamen criticum in originem, derivationem et formam Linguae valachicae etc. Viena 1840*, pe kare mănșkris băn-

kă mi l'a čitit. Kă prieteneaska îndrăsneară îi zik kă de vă lokșl kă-vă timp în lokșl șnde se vorbește limb'a romănească, va skimbă sistema ortografii într' un șvragis atșt de ersdit, kare dăpă el se făkă de mai grea de kă a lăi Maior și Aleksie. Domnșl Georgie Goleskșl se zivē kă a kompăș în foarte întins dikționar romănesk, dea Domnșl s'ł pșblice mai kăvând.

PARTEA II.

Esposiție a dikționarlsii romănesk latinesk și ellenesk, șł.

Prefață.

Însăgăinândșmă kă învătătura ellenescei în kolegisl de ači, m'am sokotit în če aș pștea să mă fak folositor dăpă pștere în învătătura pșblikă. În lipsa șnei grămmatice și șnei dikționar romăno-ellenesk și elleno-romănesk, nă'mi eră iertat să mai kast altș kalle. Băgais bănsă de seamă kă redakția șnei grămmatice čere ačea deprindere a limbei romănești, ačea familiaritate kă limb'a într' toate fasile sale și în atșl kapital de vorbe pe kare nămai pșmănteansł poate s'ł aibă, daka este vorb'a a familirisă între sine grămmaticele a doz limbe atșt de deosebite între sine. Adăgnarea dar șnei dikționar romăno-ellenik șnde mai băntăș

se cere cunoștința limbii mele, mi se pără mai potrivit. Dar fiind că koniskram atânci că alți trei întru redakția znsi diktionar ellonik pentru tinerii Greci că un metod ce'l diktează cunoștința ellenicei la Greci a kărsia parte esențială eră derivația komparativă, și fiind că am fost silit de întămplări a întreprinde vreunelnicesc redakția, m'am sokotit că zrmarea unei lskrări de aelasi fel mă vă inlesni întră a deșine in diktionarul romănesc mălte roduri ale ostenelelor și meditației mele. Ma kăgetarea aelasta pteca să rămăie poate stearpă in kapsi mex daka D. Marele Ban M. Ghika n'ar fi inkragiat skopsi mex și n'ami ar fi dat cel puțin nădejdea tipăririi, ajzândușmă într' aelastea nă nșmaif că kărli ni și că mansskrise. Deui inepșis inkerkarea și abia lskrasem trei șax patrș artikole kănd mă sokotiș că fiind că inuștășra ellenicei pretătindeni merge d'akășrea că a latinei kare derivatș și formatș din aelcea, aelșta indentitate aratș și in materie și in formă, in kăut că dreptate s'a și nșmit dialekt ellonik, fiind că in sfirșit zna ajzș pe ueca-l-altă ka mēmș și hrănițoare, iar latina ka tilmăcițoare, mai virtos in stăreă de akșm a litterilor romănesci și a litteraterei kōntiporane, e mare primejdie din kassa nengrijirii limbelor klasiue prekșm, și mălt șelos din kănoșuința lor, am hotă-

rit să primesk imprekș și tilmăcierea in latinesce. Intr' aelasi timp privind derivația ka o neștăgădăitș bogăție a ori kărși diktionar sērios, am dorit să adaog, și aelcastș parte kritikă a filologiei, derivative și să aplik znkă oarekare sistemă hronologikă la istoria vorbelor romănesci pe kare 'mi-o inkipșsem mai de mălt. Dăpș o mātșrș sokotintș assăpra objektși mex, am vřzșt că țererea este foarte anevoie nș znsș și pēste pștintș. Speriat de intinderca lskrăși kare țere a fae ține-vă patrș diktionare de o datș, am rēgat pe Dșmnezș să mă țină întră ințreprinderca mea și să'mi ajzșe a o sșușrși. Ast-fel am intrat in ostenealș ajzșat de isvoarele ce le vois arștă. Imi și adkșnassem materia litterelor A și B și parte din C; mai formasem pe A kănd M. Sa bine-voi a țerçetă lskrărea și a onoră ostenelele mele că Domnească approbație. Inkragiarea aelcastș sprijini a mea rivnș; și prin zrmare de se va sșușrși fapta, rekănoșuința se kăvine kătre domnească familie kare a zdat și ingrijit semăntă in pământ intelenit.

K A P I.

Materia dictionarului.

§ I.

Definiții de vorbe.

Ka să ajzș ține-vă dreptal a

черетă o vorbă și prin ȳrmare a o translimbă trebse s'ă aibă acea kȳnoșuințȳ generală despre d'nsa în toate impregiurările, care leagă nemijlocit primitivele ei semnificații și oste, ka s'ă zik asă, cea d'ntȳis toartȳ de care atȳrnă toate cele-lalte pȳnă la cea mai depȳrtatȳ metaforă. Așă dar în dikționarul acesta cititorul mai ȳntȳis întȳmpină vorb'a romȳnească, pe ȳrmă viñe definiția ei. Dar fiind kȳ sȳnt vorbe, 1° care sȳnt kȳ total kȳnoskȳte de toți, prekȳm: om, kal, masă, șal. 2° altele care, de și în întrebșintarea de obște, gloata ȳnsă n'are despre d'nsese o kȳnoșuințȳ kȳ skȳmpȳtate, prekȳm dreptate, virtute, rȳtate, șal. 3° altele pe care de lok nȳ le kȳnoașce, pentrȳ kȳ nȳ are ideile korȳsprȳnzȳtoare, prekȳm acrisație, oligarhie, șal. 4° altele care nȳ s'as aflat pȳnă akȳm în limbă, prekȳm achronș, șal. 5° altele pe care trebșiasă le deșȳdik din chelesokotite sinonime și parasite, ka bȳrtȳ, inimă și vȳntȳ, pentrȳ acesa trebșia s'ă dăz definiția vorbelor romȳneșci în kȳt pentrȳ trebșinta fie-kȳrșia fel dintr'nsese; prin ȳrmare pe cele de treapta d'ntȳis sȳz nȳ le-am definit, sȳz ȳnde am aflat sinonime le-am alȳtșrat kȳ mijlok în kȳt kolekția sinonimelor s'ă între în trȳpșl dikționarșli; sȳz am fȳkșt deșkȳriere deșȳșitȳ ȳnde se-kȳvenia s'ă arate

ceva vrednik de kȳvint prin mijlok ori filosofik, sȳz șȳiñțșfik. Pe cele d'al doilea treaptȳ le-am deșkȳris kȳ ȳmșrire și am pȳș hotărșl semnifikațiilor silindȳmă a deșȳsi pe cele ambigșe și ambiloghișe. Pe cele de a treilea le-am deșkȳris kȳ mai mȳltȳ estindere applikȳnd adesea teorii mai generale la eșempe kȳt s'ă pȳtșt de mai kȳnoskȳte. Pe cele de a patrșlea m'am silit a le face kȳnoskȳte, ȳnsșș dela sine depȳrtȳndȳmă kȳt am pȳtșt de grestatea șȳiñțși la care se kȳvina. Iar pe cele de a çinșilea m'am silit a le deșpȳrti de cele parasite ale așelieașidei pe care peinvȳțȳșra le legișeste și le întȳrește kȳ inlesnire, întrebșintȳnd la ȳlmȳșire eșemple pe kȳt am pȳtșt s'ă aflȳ în klașicȳi eleni și latini, deștoinșe d'a adășce deșȳșire. În sfirșit fiind kȳ definiția trebse s'ă se potriveaskȳ kȳ ȳlmȳșirea, m'am silit s'ă le adșn ast-fel în kȳt ȳna s'ă fie deșvoltarea și impȳrșirea celei-lalte. Ast-fel definițiile la dikționarul meș deșvolțȳ cele kȳnoskȳte, deșȳșesk cele bȳnsite și invațȳ cele nekȳnoskȳte. Pentrȳ definițiile vorbelor, ale kȳror semnifikații sȳnt komȳne în toate limbelē, am întrebșintat adesea pe cele mai bșne ale dikționarșli de felșl acesta, și a nȳme preșkȳrtarea çelși al Akademiei frȳnçozeshi, iar pe cele-lalte le-am frȳkșit potrivitȳ la întȳlegerea romȳnească și la dispoșitia artikolșli.

§ 2.

Chronologia lexicografică.

Dăru definiție zimează deriva-
 ții inkisă kă dor (); znsă în-
 ante de ayeasta se însemnează kă
 cifre latine I. II. III. șul. chrono-
 logia saș vîrsta vorbeii relativă kătre
 limb'a românească; kăci prekăm
 la istoria oamenilor se cere a ști
 kînd, znde, kăm și cine, aseme-
 nea și la istoria vorbelor trebze a
 se cere kînd le-a kănoskăt nația,
 de znde az venit, kăm s'az modifi-
 kat, și kare sînt relativele saș af-
 finele lor șul. Chronologia lexiko-
 grafikă pentră limbelle ellenikă și
 latină, germanikă, slavonă șul. e-
 ste de o kam-dată kă nepstîntă a
 se înființa, kăci lipsa monzmente-
 lor istorice despre felul ayeasta, an-
 tikitatea și bînziala despre tipi,
 neșciința vekii affinități a națiilor,
 fak ayeasta nepstîncioasă de o
 kam-dată, și nă șuiz de va înaintă
 vre-o dată șciința îndestul în kăt
 să fie pstîncioasă a se înființa.
 Pentră limb'a franceză znsă itali-
 kă, spaniolă, portogheză, romă-
 nească șul. prekăm și engleză ale
 kărur hotare chronologice nă trek
 din kolo de epocha krestinească,
 sokotesk kă nă este anevoic de s-
 virsit. Am vîrst dar ez zntăiz, în
 limb'a românească zntăiz să fak
 și să aplik la dikționar sistema
 de chronologie lexicografikă, învir-
 tindămz, se înțelege, dela 120 dă-

ruș CHS. pînz la 1842; kăci nomen-
 klătura limbelle româneșci, n'a în-
 țetat znkă. Dăci am dăosebit dă-
 spre-zere lexicografice chronice de-
 sprățiri; znsă sîind kă zna din-
 tr'zensele, saș înființa ei se zrma
 znkă în vreme ce cōea-l-altă și în-
 țepasse, se înțelege kă zna nă zr-
 mează kă skzmpzitate pe cōea-l-altă
 dăru 6rîndziala aritmetikă, ci zna
 întră, kă să zik ast-fel, în cōea-
 l-altă și se îmbină kă dănsa. M'am
 povzșit pe ayeast dăru kă totul
 nezmbilat dăru karakteral general
 al epochelor limbistice, kare se în-
 țipzreșce și în formă și în întrebă-
 înțarea vorbelor, dăru komparăția
 elementelor leksice, dăru istoria
 țzrei româneșci și dăru kăte-vă
 monzmente inskrisse am pstat să
 dăbîndesk. De am greșit poate a-
 dăsea, pzs-am znsă oare-kare te-
 meis pe kare se va pstea lăkră ză
 foarte mestezșgit edificiviz. O ekspō-
 siție pe skzrt va vedea vititoral la
 sfîrșitul ayeastei pregătiri la epime-
 tral literei A; insă kă să o înțea-
 gă mai deslășit, să bage de seamă
 kă de ar vrea vine-va spre eksem-
 plă să adăne pe toate vorbele în-
 semnate I, saș II, saș III, șul. nă
 trebze să krează kă are kă ayeasta
 toate vorbele ce-le a avz atzrăci na-
 ția, ci kă atztea nămai din kăte a
 priimit ea în ayea epochă se pot a-
 dăna akăm. Kăci mzilte din kăte
 priimeșce akăm le avea o dată, și
 mzilte din kăte întrebăința atzrăci
 nă le are astzzi, prekăm și din kă-

te întrebăsează astăzi nu le avea atânci. În sfârșit oare-kare vor-be a kârrof derivație n'a fost mij-loc a se deskoperi și prin zrmare nici virsta lor, sau kare koprindeaz vre o altă nedomirire, nu le am-pătat în kăget kărat s'z le așez în nici zna din cele XII desprățiri, și ast-fel s'az însemnat kă XIII. Fak kănoskăst kă la litera A kare și este în stare d'a se tūrări nămai opt sau zece de auestea az remas.

(Va zma).

FISIOLOGIA CASATORIEI.

Quelle d'antăiu symtome.

Kănd soția dămitale se află în krisa în kare am lăsat'o, dămnea-ta atănci te află în prada znei dălci și întregi sigzranțe. Mi ai vâzst de atătea ori soarele, ce aksm în-cheri a krede kă poate s'z lăceaskă pentru toată lămea, și aksm nu mai ai atăta băgare de seamă și atăta nesățis ce aveai odinioară pentru cele mai mici mișkări ale soției dămitale în cel d'ântăis fok al temperamentsi.

Această indolență face pe mulți bărbați a nu băga de seamă sim-tomele prin kare kokoanele dăm-nealor se gătesk și vestesk pentru zntăea oarb o vijelie; această ne-îngrijire, mai asemenea kă cea din sinăurile lui Abraam, a fost pri-čina d'a se minotărisă bărbații,

mai mult de kănt okasiile, fiakrele, kanapelele și lăksințele în cetăți. Ajsngând într'o stare de liniste și întelepțiane în kare desmăzdelează pe om amorul imhsibat, dămneata kărezi kă și kokoana dămitale este tot asemenea sătăz de lăme și kă va fi început poate a se gândi la desărtăzisea ei, kănd mii de hol-ței kilipirgii într'ân glas și într'o inimă zresk konspirății împotriva dămitale.

Kăsm se kăzătorek doz persoane, îndată sbirii și spionii Minotărsiși jăni și bătăni, toți az o-biceisl de a lăsa pe soți în pace kănt-vă timp. Ei se sîz la bătăbat întokmai ka la zăn meșter însăzri-nat a desgroșă, a polei, a țiopli, a ția în fatete și a ferikă ză diamant ce este într'o zi s'z treakă din mă-nă în mănă, ka pe rînd s'z se mi-re oamenii de el și s'z l' pretăsiaskă. Prin zrmare ei se sfiesk și az mare respect de a întrespe și a țărbăra pe meșter din lăkrarea să de kare este s'z profite și s'z se bătore so-cietatea. Pe lăngă aueasta ei mai s'tis kă inerii de kăzând lăți s'nt o kasă noză ce aksm s'z kăpsiește si abiă az pentru sine nekăsm s'z mai dea și altora; dar mai șcis zănkă și aueasta kă ploile mari nu țin mult. Prin zrmare se das d'o parte și pin-desk kă o finețe de mijăne, mo-mentsi kănd soții încher a se obosi de al șaptelea țer.

Taktă kă kare holței deskope-re momentsl kănd într'o kăzătore

Începe a bate vânt de vară, nu se poate compara de kât kă acea lenă și neîngrijire întră care se părăsesk bărbatii, pentru care Lenă de Miere începe a aprăne și cea Răsărie a resări. Și în galantarie este un fel de materie ce trebcă a sâi s' o aschepțe cine-vă. Acela e mare om care jădekă toate kâte potz să adăkă împregiurările.

În vremea când dămneata străbăteai răpitoarele kâmpii a le cereși al șaptelea, p'atânci foarte puțin săș niči de kăm esiaș prin lăme. Ferivit în casa dămitale, de și eșeai vre o dată afară, o fâcheai, întokmai ka amoresații a merge săș la prezămbulare, săș la teatră săș afară din țară șul. Din momentul ce lămea începe a te vedea arătându-te împresnă săș singuratek în sinăși societății, îndată ce vâ vede kă încep a vâ plăcea la amândoi bășurile, străbătorile, năușile, toate acele desarte petrecheri isvodite ka săș goncaskă șritel și ka săș poată omșl fșgi de sekșl inimii, holtei atânci îndată gicesk kă kokoanei dămitale i s'a șrit tot akasă; eșe în lăme săș se mai distragă, și prin armară nșmai e indoială kă bărbatșl n'o mai mălșmeșce.

Acăm holteișl miroase și știe kă e făkște calea jșmăitate și kă dămneata te afli în pântșl nșmai bșn de a fi minotășrisat, prekșm și kokoana dămitale se pōvirnește spre a deveni nekonskzentă, așikă din potrivă, kăci dămneaei va

fi foarte konskzentă în partarea sa în kât o va jșdika, o va kipzai și o va tilksi kă o adăncime de minăne. În epocăa aceasta o vezi pe dămneaei silindș-se a'și împlini în aparintă toate datoriile, și atânci o gșbesk toate kăviintele cinștei și ale vîrtătei.

Niči o dată ka akșm n'ai vâzșt' o kă atâta îngrijire ka săș'ți plăkă, atânci o prididesk toate dragostile, atânci nu te mai skoate din pșisle și din frășiko. Simtimentsl vinei ce meditează, și la care nu e tănkă deprinsă, (de nu va fi fost deprinsă) o pșne în neastimpră, o xmi-leste și kastă săș te desprăgbeaskă de vâțămarea fericirei konjșgale ce și a pșș în gșnd săș'ți făkă, prin nișce niči fericiiri care te fak a krede la vecinicia dragostii dămneaei. Și de aci vine acel proverb: fericit ka șn nățărșș. Inșă șnt fel de fel de femeii, șnele își desprășesk bărbatii inșși pentru a căea kăci cle nu afli niči o greșitate și kăci ka niște oameni ai lăși Dămnezet se lasă săș'și înșale; altele iar își șrșsk bărbatii, daka îi vâd kă prea șnt ai drakșlșși, și nu le lasă săș'și joace kalsk dășră dorintă; altele iară, kad într'o nepșșare despre bărbat, care e mai rea d'o mie de ori de kât șra.

În asemenea împregiurare, cel d'ntiis diagnostik pe care se kănoaște femeea kă e gata a'și minotășriza bărbatșl este un fel de eșcentricitate, un neastimpră ce

n'o lasă în pace. O vezi că par-
că ar căta să scape de sine însăși,
și să fugă din casă, însă bărbat nu
tot că area înkomie a soților că de-
servisire nenorocirii. Închepă să
mi îți se îmbracă că mai mult în-
grijire, și d'o întrebă pentru ce, ea
îți răspunde că să îți plăcă și să îți
măltăncască ambiția trăgând as-
pra dămneaei cătătsrile tatelor
în mijlocul adunărilor și plăceri-
lor; pentru că e o mare bskerie
bărbătski când vede că lumea nu
își mai ea okii de pe soțioara dăm-
nealsi.

Cum se întoarce iar în sinul r-
ritsiki casei o vezi, căte o dată po-
somorită și pe gânduri; pe urmă
de o dată rizind veselă și sglobie,
sax iar lăznd zn aer greș întokmai
că zn neamț ce merge la bărbilc.
Niste skimbări asa de dese, nische
assemenea neastămpări să știe că
tot d'axna vestesk grozava kibzșire
a femeii despre care am vorbit.

Se află femei care cutesks ro-
mantșri că să și adape mintea și să
șio hărnească că ikoana îndestlă-
toare și plină de petreceri a amo-
rșiki kontrariat care trisăfcază pi-
nă în sfirșit, sax că să se obișnu-
iască, prin cășgetare, că primejdi-
ile unei intrige.

Vei vedea iară în asemenea kri-
se pe kokoana dămitale că închepă a
te respectă vai de om: îți va spune că
te izbesce, șite, întokmai că pe zn
frate, și acest prietessg tiknit și
raționabil, acesta singur este a-

devărat și trainik, și căștoria n'a-
re alt cășget de căt să statornicie-
skă zn assemenea prietessg între
soți.

Aceste simptome sunt șgoare că
gazd: seamănă că acei nori ce a-
bia se văd pe cer, cari se nămesk
flori de vijelie, și depe care îndată
vezi că se întănece turla.

Unele femei, căror mismele sax
din virtute sax din sokoteală, sax
din datorie, sax din simțiment, sax
din ipokrisie, le să însăflăt nische
principe mai strășnițe, închepă în
vremea krisii a simți măstrare de
cășget, și le vezi că se pōrheskă
pe biserikă și pe rșgășisni, nu li-
psesk nichi dela litșgie nichi dela
venernie. Închepă a le vedea că
cărticele de rșgășisne frămoase,
bine legate, prin care mitștelele p-
cătoase se șilesk biet în zadar să și
implinească datorile impōnse de
religie, obosite despre plăceri-
le căștoriei.

Aci să pōnem zn princip, și să
bine a' l inscrie că litere de fok în
mintea dămitale:

Indată ce vei vedea pe kokoana
dămitale că peste obișeșl cel din
ainte, o gșesce pokșinta, rșgășis-
nele și dorșl de biserikă, să știi că-
rat și fără a te mai îndoi că are-
ștă sistemă noșă de viață și p-
rtare askând în sine ceva d'o im-
portantă foarte mare pentru ferici-
rea konșgăbă. Să fii sigur că Mi-
notășrile prin vecini și a închepă
se pōndească când lipsesci d'akasă

Dintr'o sursă de femei cel puțin șap-
te zeci și nouă sînt în care o asse-
menea pokînîț învederează că sas
aș fost nekonsekzente sas că aș de
gînd să se fack.

Însă o simptomă mai kôrâtă mai
hotărîtoare pe care trebse să o kâ-
noaskă în bărbat, kăci altfel e în
nerod, este cea zîmțitoare:

Pe kînd vă aflați ksfen-
dați și vnați și altfel în amărăntele
desfătării ale Lănei de Miere, ko-
koana dămîtale ka o adevărată a-
măntă și fîrea reglat și statornik
vocea, nș se dă nici o dată în la-
tări din aîntea ei. Intr'în kvintă
afla e mare și nespăș plăcere a țî
jălăi așel kă ce o fîcea o fiîță
deosebită, kșm am zice erați amin-
doi și trîp.

Akșm toate acele frămoease dis-
poziții le vezi că per pe nesimțite.
Akșm vezi că kokoana dămîtale se
simte atîntă și zmlîță de ce să
n'aibă și dămneaci voic, și să sile-
șue să și o redobîndeaskă prin mij
lokăls unei sisteme ce se desvoal-
tă înctel kș înctel și din zi în zi
kș o energie foarte kreskitoare.

Aceasta se kiamă «sistemă a
dămîității femeii» kăci tre-
bse să și aibă și dămneaci dăm-
nitatea sa. Intr'acelasi timp pe
kînd kokoana dămîtale începe a
nobilă prin a sa dămîtate sfîrși-
tările kșștoriei, începe a pretin-
de ka dămneaci să și aibă opiniă sa,
și dămneaca pe a dămîtale; pentră
kă și va zice; «că mîrîtîndă-

se o femeie nș trebse a se lepăda de
mîntea și jădekata sa; nș kșmva fe-
meile sînt roabe? Legile omeneșci
aș pătîl înkatena trîpsl femeii,
kă pentră kșgetare îns!... Dăm-
nezeș a pșș kșgetarea prea aproa-
pe de sine kă să nș poată țirani
a o attinge.»

Aceste idei vin firesc să din-
tr'o învîțatsă prea liberală sas
din nisce reflekții ce ai iertat'o mai
din aîntă să și fack. Kă pentră
instrukția în kșștorie este hotăr-
rită o meditație întregă.

Pe zîmț iar kokoana dămîtale
începe a mi țî zice: «kamera mea,
patul mex, apartamentul mex.» La
malte iar din întrebările dămîtale
îți va respunde: — Dar frătiko, a-
sta nș e treaba dămîtale! sas: —
«bărbații să se amestecă în trebele
lor întră ale casei și femeile într'a-
le lor.» Sas, kînd în ris pe băr-
bații ce se amestecă într'ale casei
va pretinde: că bărbatii nș se
pîcep de leak la znele lăkrari
și nșmurs lăkrarilor la care dăm-
neaca nș te pîcepj, mi țî se mî-
reste din zi în zi.

Intr'o dămîneată, skîrîndă-te te
pomeneșci în kșșuoara dămîtale,
în acest timpșlet konjșgal kș doț
altare, în vreme ce pîntă akșm era
nșmai zns. Altarul kokoanei, și
aitarul dămîtale s'aș deosebit, și
această deosebire sas despărțire
va merge kreskînd tot d'asna în pș-
terea sistemii dămîității femeii.

Dăpă aceasta te pomeneșci kă

ideile zrimtoar care ti le vor in-
kalka fuz voie'ti, prin mijlocirea
unei psteri vie, ce e foarte
vekie si pscin kgnoskst. Psterea
vaporski, a kailor, a oamenilor
snt niscu invinji foarte bnc, in-
s ntrra a kpsit pe femece k o
pstere moral k care ns se pot
kompara ceste lalte psteri, si pe
care o vom nsmi Psterea *cikalei*.
Acesta pstere konst intr'o ne-
krmare de snete, intr'o repetare
k mare skmpzate de aueleasi
vorbe, intr'o rotatie komplekt de
aueleasi idoi, pe care tot azind-
le, esu silit a le priimi ka s skapi
de gilceav. Astfel Psterea Ci-
kalei iti va dovedi:

K dsmneata ai avz mare norok
s ai o femece ka dsmneaci.

K dsmneaci 'ti a faks mare
onoare k te a lkat;

K adesea femeite vd mai bine
lkrurile de krt bbrbati.

K ai trebsi intrs toate s iei
sfatsi si prerea femeii si s le z-
mezi mai tot d'azna;

K esu dator a respekta pe ma-
ma kopilor dsmitale, a o venera si
a te inkrede in ea;

K prtarea si maniera cea mai
bnz de a ns fi amrgit bbrbati
este de a lsa si a se inkrede de-
likateti femeii; pentz k, dpr-
oare-kare idei bbrnc, ce am a-
vz slbivisnea s le lsm a se
inrdzina si a dobindi kredits,
este k nepstinz zns bbrbat de
a opri femecea s n'l minotgreze

knd isi va psne-ea in gnd sna ka
avasta;

K nevasta este cel mai bn pri-
eten al bbrbatski;

K o femece este stpnz in ka-
sa si reginz in salonsi s s:

Acea kari isi pzn in gnd s se
impotriveask statornik acestor k-
trspiri a demnitii femeii aspra
psterii bbrbatski, aceia kad in ka-
tegoria preksitilor, adik a celo-
ra ce le o srait s'o paz. Mai n-
tis d'aci incep a se ivi certe ka-
re in ekii femeii az aers de tira-
nie, si tirania bbrbatski este tot-
d'azna o grozav indreptare nek-
seksintei femeii. Pe zrmz in a-
cele zsoare diskssii ele qvis de mi-
nsne dovedi rdelor dsmnealor, r-
delor noastre, lzmei intreg, noz
nsine k noi n'avem dreptate. Da-
ka, ka s fie bine pace in krsioa-
r, saz pentz k iti isbesti kokoa-
na, hotzrzi a reknoaste dreptz-
rile pretinse de dsmneaci, atznyi
s szii k te a lkat in pzoare, ii dai
zn avantajis asprz'ti ce dsmnea-
ci va szi s n'l lase nici odatz a i
skpa din mzn; bbrbatski, ka si
Gvernzi, ns trebse nici o datz
s si mrtzriseask grezala.

Femecea fiind finz, isteatz, r-
znoasz, avnd indestsz vreme a
se gndi la o ironie, are toatz in-
lesnirea s te ia in ris in vremea i-
sbirei momentane a opiniilor d-
mitale. In zloa ce vei fi odatz l-
at in ris, s szii k s'a dksferi vi-
rea dsmitale. O femece ce a ris de

bărbat-sus, nu poate să-l mai iubească. Un bărbat trebuie să fie, în okii femeii ce îl iubește, o ființă plină de viață, și de mărime, o ființă impunătoare. O familie cu republică nu merge bine, căci casei trebuie să fie despot absolut pentru femeie și pentru copii.

În unele epoci ale începutului vedeai pe cocoana dămitală a și statotornici cu mare indemnare dreptul d'a eși singur din casă. Dămiteala era o dinioară, dămiteala ei. Dar acum dămiteala a ajuns în această treaptă de kvioșie care iartă și va a zări găsi la hainile sfinților

Ea va începe a-ți studia caracterul ca să poată afla arme în potriviri: va începe la treburile a căia și pricină, a te sili fără voie să o chergi, să faci ceva care să-i adărească lakrime, pentru ca să aii când o femeie n'are kvinte destoinice ca să și minotăriseze bărbatul, face pe drax în pat și și isvodeste niste asemenea kvinte

Se va pune la masă fără să te aștepte.

De vei fi cu dămiteala în treburile și vei trece prin cetate, îți va arăta niste lucruri ce dămiteala nu le vedeai; va cănta pe dinaintea și cu un aer desprețitor; când vorbești îți va ția vorba; când o întrebi, adesea nu îți va răspunde și îți va dovedi prin mii de kipsuri că e slobodă și se poate bășcă de fărâșurile sale și de slobodă dămiteala își dădikă.

Va cănta a-ți desființa cu totul inființa din administrația casei, a cănta toate stăgile și a o sui pe dămiteala de frikă; se va sili și va cere neînțeles a se face stăpîn pe punga dămitală. Apoi ce e mai puțin, și de care să te tot kărești, o vezi că începe a și te teme, și a te învinovăți de nekredință, ca să aibă pe xrmă dămiteala toate drepturile și dreptățile a te minotărisea. Femeia cu ast-fel de gând se ține strins de lege, va toate să le facă după formă. Pe la început unele încep și va fi o petrecere pentru tot sufletul dămiteala ce se află atât de desert și atât de tare mișcat. Mai pe urmă va afla în împotrivirea dămitală un nou pretext de a te lăsa în ris.

Din când în când începe a se ivi istericale (dăreă cum le numesc dămiteala) și atac de nerve. Dar simptomele acestea ne das de lucru pentru o altă meditație înțeleg.

În lume vă vorbi de dămiteala fără a se răsi, și îți va privi în față cu siguranță.

Va începe a cănti, a te critica și a-ți găsi vină la cele mai mici fapte, pentru că vor fi împotrivoare ideilor sale și sekretelor sale kvetari.

Prea puțin îi va plasa de cele ce se ating de treburile dămitale. Pînă aici dămiteala fiseși termenul komparațiilor dămiteala; de aici înainte se schimbă lucrurile.

Pornești unde-va pentru vre o

opt zile, si d'acasz n8 priimesci nici o skrisoare, sas priimesci zna kz trei pagine de kolo pinz din kolo albe.... simptomz.

Vii kzlare pe zn kal frzmos kare iji plaze, si kokoana dsmitale, intre doz8 s8rst8tsre, n'o lasi inkz din bra8e, si se pr8r8deste de gri8z pentru kal, si pentru gr8zn8te.... simptomz.

Intr'o frzmoasz dimineatz de prim8var8, a doa zi d8r8 vre zn bal, sas de k8seara k8nd este s8 mergeti spre petrecere znde-va la tar8, te pomenesci kz ayeasz sitzatie vine la cel din zrm8 al s88 period. Kokoanci d8mitale ii e zrit de moarte, n8mai simte nici o m8lz8mire, simtirilei, imaginatiei kaprit8l si nat8ra poate, kiam8 negresit zn amant. Kz toate ayeasta ea n8 k8steaz8 z8kz a se imbr8ka intr'o intrig8 ale k8ria zrm8ri si am8r8nt8ri o sporie. Pentru kz d8mncata z8kz mai esci ceva, tot mai ai ni8ele fiori, tot mai tragi ni8els in k8mp8z, dar, 8cii, n8 a8a prea m8lt. Din partea d8mneatsi eakz se inf8tiseaz8 si amant8l g8tit, g8tit kz toate gra8iele znsi l8kr8 n8os, kz toate ink8nt8rile mister8lsi. L8pla 8e se resk8lase in inima kokoanei d8mitale, devine, inaintea vr8jma88lsi, mai inf8intatz si mai perikoloasz de kz8t alt8 dat8. N8mai de kz8t ak8m kz kz8t primejdiile s8nt mai mari kz at8ta d8mneaci arde mai m8lt d'a se asvirli in a8el del8cios abis8l

de fri8i, de b8k8rii, de groaze, de desf8t8ri. Imaginatie'i se apprinde si skinleeeaz8; via8a-i fiitoare se koloreaz8 in okii d8mneaci kz fe8te romantice si misterioase. S88flet8l d8mneaci af8 kz esisten8a a si l8at ton in ayeasz8 d8sk8sie solemnel8 pentru femei. Toate se mis8kz, toate se kleat8nz, toate se s88d8e in ea. Tr8ieste ak8m de trei ori mai m8lt de kz8t inainte, si j8dek8 despre viitor d8r8 cele d'ak8m. At8n8i p88inele si trek8toarele desf8t8ri 8e a sim8it kz d8mneata se skoal8 si te pir8sk grozav, f8k8nd8-se avokatsl gind8rilor kokoanei. In s8r8sit d8mneaci af8 pl8cheri in groazele sale, si groaze in pl8cherile sale.

Ak8m d8mneata, 8e ai, poate, s8 mi te d8ci or la minister, or la b8rs8, ori la kamer8 ka s8 mi'i8i f8ci la k8vinte, si s8 tr88ne8ci in protiva g8vern8lsi, d8mncata j8ne 8e mi te am az8it din pre8nz kz at88tia at88i de mii de ori j888nd8te a'8i ar8ra onoarea ar888nd8'8i kokoana; s8 te vedem ak8m 8e mai po8i s8 opp8i improtiva a8estor dorin8e at88 de fire8ti in d8mneaci!... kz8ci pentru a8este kreat8re de fok a tr8i va s8 zik8 a sim8i, si s8nt moarte kz8rat din moment8l 8e ele n8mai simt nimic kolea in inim8. Legea in kontra k8ria 8mbli d8mneata s8 te opp8i, prod88te in ele a8el mi-notaz8ism f8r8 voce—kare e, d8r8 k8m zic8 d'Alembert: «zn sir8 de legi ale mis8k8rii.» S8 te vr8z a-

kem zude își sânt mijloacele de a-
păraie?... zude?

Xei, domnișorșle, dămneata
dormi, și kokoana dămitale se de-
șteaptă! Țitește kartea noastră și
te destepti și dămneata; kă e măi
bine omșl kând e treaz.

TATĂL ȘI MUMA.

D. de Lorges kăpă ză kabine-
tăși săz și făkând ză semn slăgi
ii zise:

— Kiamă 'nkoa pe feiorșl fi-
iăși mez.

Dăpă kăte-va momente, ză b-
ietoiz investit kă o livrea elegantă
de kălărie se infățișă kă ză ac' foar-
te perdst.

— Ioane inselata'i kăsl fișl
mez?

— Apoi... Domnșle... nă șăiș...
nă'l am inselat zănkă... D. Karol
n'a venit zănkă a kasă.

— Șăiș; kă niči va veni; insă
kăsl domnșl Karol kem și al' tăz
sânt gata inselăți... șă șăii dată kă
astă scară săz mai bine în noaptea
asta ex voiz inkălika kăsl... tă vei
veni kă mine, Ioane... vom mer-
ge... șăii tă bine zude.

Ion dă din zămeri și sgișe okii.

— Ci dă-te o dată, ii zise D. de
Lorges.

Această șăenșă se infimplă în
anzl mîntșirii 1828 kătre sfărsitșl
lănei lăi Izlie; kăldăra zilei făsese
obositoare, noaptea—kăci eră pe

la miezșl nopții—dormita lănă și
rekoroasă. Kăii inșepșă a tropsi
în kărtea ospelșl. D. de Lorges
kobori skara, și stășă inkăliče kând
Ion il opri, zikând'si.

— Dar, domnșle; ce va zice
D. Karol?

— Tăci și inkălikă o dată, kă
D. Karol nă vine, 'ți am spăș'o,
în noaptea asta.

Silit a se săpșne bietăl groon,
dete frășl în măna D-lșl de Lor-
ges și inkălikând și el zămă dăpă
dănsșl, trefă o slișă, apșăkă alta
koti în dreapta și în stănga și lăz
în galop drămsl de Saint-Maur.

Dar asta! zise Ion intrș sine,
domnșl șăie toate, și dete pinteni
kălșl zămănd în tăcere, văzând
kă norokșl în noaptea asta s'a vă-
dit kă okii și kă sprinșe în proti-
fiva stăpînșl săz.

Și kă adevărat D. de Lorges
șăia toate; eră istoria așă vech-
nikă a tătălor jșnilor de dōz zeci
de ani. D. de Lorges tatăl eră ză
om kă de patrzeci și șăișci de ani a-
bia; vădăv de mătă vreme nă se
mai inștrase pētrș dragostea fiș-
lșl săz, dăpă kem zăcea, și țeva
pētrș dragostea de a fi slobod.
D. Karol, așestș fiș zănk și izbit
abia isi păzșise invățătōrșl, și
șe făkșse zănl din ței mai elegantș
gardes-du-corps ai kōpaniei Lăk-
sembărgășl, kând tatăl așă kă a-
șest skolar d'alaltșieri își păzș-
șea servitșl, și în lok de a dormi
în pache a kasă, mi'ți esia dămnea-

Isi în toate sorele kâlare din pre-
zânt kã o slăgã, și nã reintra de
kãt spre zion. Într'o asemenea
împregiurare, și tatã jãne ȳnkã,
s'ale kãrãia gãstiri sãnt mai jãne
de kãt el, șãie de minșne ȳe sã
gãndeaskã și kãm sã appãce trea-
ba. D. de Lorges pãse sã în zã-
mele; fiisliã sãș și alã foarte lesne
ȳele ȳe se zãma. Sãbt zãmbritã
de la St-Maur pe prãntele zãndãtoare
ale Mareuil, se askãndea o kãșȳioa-
rã de țãrã okolitã kã stejari și alți
kopãci; akolo lokșia o vãdãvã kã
fișã, kare se nãmia Madãme de
Marenãt. Niãi odãtã D. de Lor-
ges nã zãzise vãrbind de ȳeste
dãme; nã le kãnoștea niãi stãrea
niãi relațiile, nã și addãcea am-
minte de kãt de zã D. de Mareuil
mort din timpãl emgrãției; kã
toate ȳesteã addãcherea aminte îi
era rãtãritã și în amestek. Fiisli
sãș D. Karol vãzãnd pe madãmoa-
sela Anais de Mareuil, se inãmo-
rasã în ea nebãnoșce, și fãrã stirea
mãșei, zicã kãmeã kã el o vedã
în toate nopțile în alleca parkã-
lãi ȳe okolãia kãșȳioara de la St-Ma-
ur. — Astã e o zãitã kãștãrã zicã
D. de Lorges, kãtã or kã D-na de
Mareuil e o femeã onestã și de
bãnrã familie, și atãncã nã trebãe
sã lasã ȳine-va pe fișã în primej-
dia patimci zãni nebãnatik; or
kã amãndõș ȳeste femei și mãma
și fata sãnt nișce aventãriere, și
atãncã primejdia este pentãr fiisli
mes, kare fããrtã lesne s'ar pãtea

amãgi de frãmșeșile fetci și de me-
stãșgãrile mãmei. Sã deã de ȳuire
Isi Karol și sã'l povãțsiaskã, erã
de prisos; ȳine nã șũie kã amãrșl
e kã okii legãți? Așã D. de Lor-
ges se gãndi sã vazã singãr toate
kã okii sãși și apoi sã hõtãraskã.
Se dãse la kãpitãnãl kompaniei în
kare serviã Karol; și kãm nã erã a-
nevoie kã sã afle pe jãnele ostean
kã greșeãlã, fãkã sã'l pãșie pentãr
dõșã spre zecã ȳeãșri la arrest,
și ast-fel, fiind foarte sigãr kã și
va pãtea zãmã planãl fãrã pedikã,
se dãse în pãce la pãntãl întãlniri
în lokșl fiisliã sãș.

— Ioãn, zisã, kãnd afãnșe ap-
proape de St-Maur, parkãl e oko-
lit kã zid?

— Da, domșle.

— Și este o spãrtãrã în dreapta,
mi se pare?

— Da, domșle.

— Ekã-ne kã sãșirãm ... fi-
ne kãii.

Deskãfikã înȳet, și trecks prin
spãrtãrã kã zãșrãntã zãni jãne de
dõșzevi deãni. D. de Lorges era zã-
om frãmõș ȳe își pãstrãse toate a-
vãntãgele din afãrã ale jãneșii,
dãrã kãm ȳnkã îi aveã și kãldãra
și gũștãrile. Nã erã mãmã kãrio-
sitateã zãni tãtã și îngrijirea ȳe'l
addãcherea akolo, ȳi și pãcherea de
a aveã o aventãrã; mai ȳntãis își
pãșnea în gãnd o fetișoãrã ȳe va
kredã kã ȳine în brãcele amãntã-
lãi sãș, 'iș' inkipsia inkrederea kã
kare va veni ea, apoi șfialã, apoi

groaza; își înkipsia a profita de acest moment spre a vorbi în limba snși p̄rinte che krede sl̄abicișnilor j̄netei și kare voiesche a le pov̄tși și a le îndrept̄a. Pe l̄nḡă acestea, s̄b̄ inkred̄ea îndem̄n̄ari sale, și k̄nostinței che avea de l̄ame k̄ d̄spr̄ k̄te-va vorbe ale konversatiei indat̄ va înțelege ka în che fel de m̄zini a k̄zșt̄ fișl̄ sex. L̄zna p̄inș̄ at̄nș̄i înșnekat̄, esi din noriș̄ che o akoperisser̄ și l̄smiș̄ă park̄l̄ din che în che k̄ k̄t̄ el mai înaint̄a.

N'ar mai fi fost de l̄nș̄! zichea într̄ sine, akam̄ ii veni s̄b̄ se arate, n̄ș̄ mai astept̄a k̄te-va minute p̄inș̄ s̄b̄ vie mademoasela Anais și s̄b̄ app̄ek̄ odat̄ a intra k̄ ea în vorb̄.

K̄ toate acestea înșneșimca era îndest̄l̄ de mare s̄b̄t̄ arb̄ri, în k̄t̄ tot p̄ștea am̄gi pe fetisoar̄, înaint̄ mai n̄ș̄nș̄r̄ înșet̄l̄ k̄ înșet̄l̄, isbind̄-se k̄nd de sn̄ kop̄aș̄ k̄nd de o bank̄ de earb̄: În s̄l̄rșit̄ într'șn̄ lok deskis și rot̄șnd̄ aproape de d̄nș̄l̄ z̄r̄i o rot̄kie alb̄, și 'i se p̄r̄ș̄ k̄ vede și o kapell̄ de paic.

— Psi!

— Psi!

— D̄șmneata esti domnșle?

— Es s̄nt̄.

— Vino mai înkoa.

D. de Lorges se repezi, 'i app̄ek̄ che o m̄nș̄ che 'io înlindea, și kare, fiind̄ d̄șt̄che și fișl̄, el, o s̄r̄șt̄ și east̄ k̄m̄ va esi.

— Ș̄ind̄șmneata k̄ acestea che fișk̄is n̄ș̄ e bine? 'i zise ea k̄ sn̄ glas tremșr̄tor și plin de o miskare che o inneka... P̄ea m̄șt̄ ai înt̄rziat̄.

— Tat̄-m̄ș m'a ținșt̄... k̄ toate silinșle mele, z̄r̄, k̄ abia d̄șp̄ miezșl̄ norșii p̄șșis sk̄r̄a...

— D̄șmneata n̄ș̄ eschi D. Karol de Lorges, striḡ de o dat̄ femeșt̄; che va s̄b̄ zik̄ asta domnșle? asta e o vinzare, o nerșșinare... oh! Domnșle, ori chin̄ vei fi...

— Pent̄ D̄șmnez̄ș, mademoasell̄, n̄ș̄ te teme, mai înșet̄, mai înșet̄, așa te rog... s̄b̄ n'az̄ș̄ mai-ka d̄șmitale; s̄b̄ n̄ș̄ d̄șm̄ b̄nșziat̄ d̄șp̄re... noroșirea... adik̄ d̄șp̄re înt̄m̄pl̄area kare...

— Asa, domnșle, înt̄m̄pl̄area.

— P̄ea bine! mademoasell̄, n̄ș̄ rog askalt̄... aș fi în chea mai mare d̄șnșdejde, de aș ș̄i k̄ ai p̄ștea s̄b̄ te krezi în primejd̄ie l̄nḡ șn om ka mine, șas k̄ ai b̄nși pe fișl̄ m̄ș kapabil de vre o vinzare.

— Fișl̄ d̄șmitale; domnșle?

— Asa, mademoasell̄; Karol e fișl̄ m̄ș. Es s̄nt̄ D. de Lorges... N̄ș̄ te teme, mademoasell̄, n̄ș̄ 'i l̄șsa kapșl̄ în jos, n̄ș̄ p̄l̄nșge aș-fel așa te rog; k̄r̄agis, k̄ eschi k̄ tat̄l̄ avelșia che isbesși.

— Ah! domnșle... zise fetisoara k̄ sn̄ glas che sem̄na s̄r̄rimat̄ de obide.

— Ce n̄ș̄l isbesși? ... el n'a fost at̄t̄ de noroșit̄ a 'i inșșfla sn̄

din acele patime profunde ce inflexează asupra vieții întregi... Vezi de țna ka aceasta mǎ temeam și pentru dǎmneata și pentru ei; și am aflat despre norocirea lui, am intrat în grijă despre dǎmneata. M'am sokotit kǎ o persoanǎ ka dǎmneata meritǎ a n' o lǎssǎ ține-va a se rǎ-țȳ mai departe, și a o lǎminǎ despre poziția fiislii meș.

— Inșǎ domnule... Domnșl fiisl Dumitale vine akǎma.

— Nǎ te teme kǎ e la arest.

— La inkisoare!

— Pentru doǎ-spre-zecȳ ceasșri; mǎine dimineatǎ e slobod.

D. de Lorges lǎ kǎ binele pe fetișoarǎ, o inkredintǎ, incȳpǎ sǎ afle dela dinsa tot ce vrea sǎ știe despre mǎmǎ-sa. D-na de Mareuil erǎ vǎdșvǎ dșpǎ kǎm am zis'o, și kǎ o stare de mijlok. Acel D. de Mareuil ce mǎrisc în vremea emigrăției și pe kare il kǎnoskșse D. de Lorges erǎ fratele mai mare al bȳrbățșlii acestei dame. Demoașella Anais kǎ kare se aflǎ el akǎm se arǎtǎ plinȳ de dșh și de grății. O razǎ a lǎnei strekȳrȳndș-se printre frȳnzele arbȳrilor il fȳkș sȳ'i vazz tot kipsl: Nișȳe kosite blonde, o frȳnte albȳ, o tallie perfektȳ; erǎ o femeu d'o frȳmșsete rarȳ. Nǎ șȳiș ce il fȳkș sȳ kreazȳ, kǎ dșpǎ kǎm o zisse, fiisl șeș poate nș'i va fi inșșflat șn amor iste, ȳi mai mǎlt șn gșst de kȳt o patimȳ. Lȳnd atȳnȳi șn ton pȳrintesk zisse:

— Vezi, mademoașellȳ, în ce pri-

mejdii te espȳi: șn randevș sekret, misterios, țerșt și pȳrimit pe fȳris de maika dșmitale și de țmine... și ține 'ți a spșș dșmitale kǎ doamȳa de Mareuil vǎ voi sǎ fakȳ onoare fiislii meș a'l pȳrimȳ de gȳnere?... Kȳt pentru țmine zisse el kǎ o galantarie, de aș fi avșt norocirea a kȳnoașȳ o persoanȳ așȳ dȳosebitȳ ka dǎmneata, kredemȳ kǎ aș fi avșt kǎ total altȳ dorinȳ de ațȳea a te face nȳror. Ma sȳ lȳșșim dorințile mele; sȳ venim la fiisl meș. Eș șșnt bogat, și kǎ kapșl. Akșm doǎ-zecȳ de ani am pșțșt, din pȳrina bogăției mele a mȳ kȳșștori kǎ o femeu ce n'avea nimik. Asta e șn privilegȳ al averii: țnșș fiisl meș nȳ poate sȳ fakȳ astfel; pentru kǎ dșpǎ kǎm vezi eș șșnt ținȳr țnkȳ, poțȳș a mȳ mai inșșra și aveu kopii, și de 'ți vei pȳne în gȳnd mademoașellȳ ațȳeăștȳ ipotese pșștințoăștȳ, moștenirea lui Karol atȳnȳi se poate impșșțina din an în an. Pȳin țȳrmare fak foarte bine, mi vezi kǎ izbesk pe fiisl meș, sokotindș-mȳ a'l opri d'a se inșșra așȳ de țȳne. Un șșbt-lȳkotenent nȳ trebeș a se kȳșștori, pȳinȳ kȳnd nȳ i se va statȳnȳi poziția.

Ațȳeăștȳ deklarăție nȳ se pȳrș a prodȳce șn efekt șȳpȳrșștor fetișoarei: pȳșea incȳet pe carba țȳmedș kȳ brașl șeș rezemat de al D-lui Lorges. O țȳcere se țȳmȳ întȳ aceste doǎ persoane. Kȳ toate ațȳeșta, țatȳl lui Karol isi fȳțȳea țȳlățȳmȳ de gȳndșri țȳșdate: țȳțȳera

noptii, mirosul arborilor, blândetea naivă a tovarășei sale, și acea desertăciune a omului ce se apropie de toamna victiei și se crede încă în primăvară, toate îi pricinisiră o mișcare mai înțâșă treclatoare, însă mai în urmă se tot reînnoia că întrintrevorbirea se zîmă; toate acestea în sfîrșit, deteră ideilor lui un alt curs. După iskrări îi stă merz în gând: știi că mademoasella Anais eră o fetișoară bună și frumoașă, și altă că fiul său nă ptea să se însoare mai înainte de zece ani; prin zîmăre demoașella nă ptea să așopte atîta vreme, și Karol trebuia să se prîrăsească de acest amor. Akăm nă mai rîmănea, de căt să știe nă kăm-vă el eră prea trekt în vîrstă pentru o fetiță așa de jănă. Acheastă gravă keștie i se învîrtă mereu prin gând, kând mademoasella de Mareuil îi lășă de o dată brațul.

— Dămneata îmi deskizi okii, domnșle, îi zise ea; mă faci a'mi reknoașă gresala, nă vois știa niči odată servițel ce îmi făkși; mă dsk în grabă la mamă-mea a mă arșka la picioarele ei și...

— 'Bnkă nu mînat, așa te róg.

— Nă, Domnșle, fie-če moment îmi ingresiază gresala... mai virtos akăm kând toate s'as sfîrșit; akăm nă mai am niči o îndreptare... mă iartă domnșle... lășă-mă...

— Nă mademoșellă, nă, o întâlnire că fișl mex așl, pe acheastă vreme ar' fi pătst addăče mii

de primejdii, n'o tăgădășiesk; însă că mine, este că totșl alt ce-va.

— Să fie adevărat, domnșle ?

Și D. de Lorges întrebă într toate silintele și mijloacele dșhșki să spre a sprijini aचेastă țese atăt de grea; și nă eră lesne că adevărat a învederă că o întâlnire nopțirnă, sșbt arbșrii șnxi park, șnxi țete de șai-spre-zece ani că șn țurbat de pătș-zece și șnxi de ani ar' fi fost lskrșl cel mai nevinovat din lume, și cel mai regșlat; însă într'o asemenea împregișare nă ă vorba d'a dă vine-va kvinte băne; și nă mai d'a dă oare-kare kvinte și fie kăm vor fi. D. de Lorges o știa aчеasta prea bine, nă perdă vremea a întrebșingă mii de kvinte; la care fetișoara respndea, diskta și își dă pșrșile. Așngând o dată așl că să o făk a askșlă, se kreș sigăr că vă învinge; și că adevărat avș iskșșnta a prelungi întrevorbirea, și a o mînă astfel kăm să făk ka jencle să rival să fie șitat, și el să fie așl înainte foarte bine vîzșl. Mademoasella Anais pșrea că ar' fi șitat nekșvînță aचेastă și lokșși; de șine singăr își petrekșșse brațul de al doilea pe sșbt al D-lui de Lorges; șșvenirea D-lui Karol eră prea departe; înचेșl că înचेșl fetișoara se deprinsesse a respndea la vorbele pșkște ale nșșșl și șș amșgitor; askșta lășdele ce îi făchea D. de Lorges, zimbă la tabloșrile grațioase ce îi înfășă el.

Sunt, îi zicea el, fiindte presărite a se izbi: multă vreme nu se cunoşki, cămbli şna pe lângă alta fără a se vedea, fără a se întâlni; în sfârşit o împregiurare neaşteptată vine să le psie în relație. Atunci inimile lor se deskid; se împle de sentimente ce le aş visat atăta vreme; visul vieții lor se face aicea, și feriviroa kă atăta li se pare mai dăluce, kă kăp o aş fost aşueptat mai mult. Ast-fel eră istoria D-lăi de Lorges, cel pschin dăp ă kăm înkredința el. Trăise prea pschin kă femeea sa d'ântăis, de dor-zeci de ani șavenirea fugitivă a acestăi amor se storsese din mîntea lăi, și de dor-zeci de ani viață'i n'a fost de kăp o amăgire nekontenit, o șrmare obositoare de zile perdate întră kă-ștarea șnși simțiment ce akăm îl simte într'șu kip așa de vis, în kăp li se pare kă îl resimte pentru căntăca oarb. El abia zărise kontșrăel șnși kip grațios, nisue kosite blonde, o tallie divint; kă toate acestea timbră șnși glas attingător, kontaktăi șnei mîini fine și dăpăi kă kakomăi, toate îl făcea a simți kă ar' fi cel mai nenorovit din oameni daka amorăi ce îl simți el de o dată nu vă fi împărtășit și ei. Kă om de lăme; temânds-se șă nu șălbățueaskă pe fetiță, arănkăndăsse la pișoarele ei, D. de Lorges se mătășmi nemai a' i lăa mîna, a o strănge dăluce șăbi bazele sale, repe-

trăndș'i cel mai dăluce jărtăruant de dragoste.

Pe aceste vreme a anăsi, nopțile șănt șkărte. Dă kăte-vă minște și începăse a albi ce-vă orizontăi și o lămină mai ogală și mai vie învepea a veni în lokăi kviriți îndoișose a lănei. Kă toate acestea nimik nu risipia șnșă farmekăi șăb kare se află D. de Lorges și nu șemăna a țărbăra șigăranta tovarosei șalle, kănd ea tresări de o dată.

— Ox! domnișle strigă ea, se deskise grilla parkăi... ș'a desueptat grădinări.

— În dată, mademoasellă, mă dăk n'ai teamă mă voi ștrekăra printre arbori și nu mă vă vedea nimeni. Inșă fugădășue-mi kă te voi mai vedea: feriviroa mca nu se vă risipi kă noaptea; se vă rentărna kă dănsa; nu este așa?

Vorbind astfel, D. de Lorges vră șă dea în lășri vălăi cel verde ce eră pe kapella de păle a mademoasellei Anais, și pe kare la apropierea zillei ea îl trășose iar pe kipi șă; inșă tropotăi șnși kallă îl făks șă priveaskă în aicea parte, și mai kă fără veste eaka și D. Karol, fișl șă se înfășă inaintea lăi. La aceste ivire neaşteptată el nu psă a se ținea de a nu se răsina pschin.

— Ce fel! ts esui? îi zise el.

Atănci doamna de Mareuil se șkăle, își ardikă șingări vălăi și

esind înaintea jnelși ce deskli-
kase :

— Domnule Karol, îi zise, D.
tatăl dămilale nș voiesce ka dșm-
neata sș iei pe sic-mea; 'mi a dat
nișce ksvinte minșuate dșpre a-
ceasta... de kșnd am pșcherea a
fi kș dșmnealsi nșmai de dșm-
neata vorbirșm.

Kș toate așestea D. de Lorges
nșși lșă okii dela femeea kș ka-
re petrekșse nișce ceasșri așă de
dșlci și așă de ropezi. Nș eră kș
adevșrat o fetișoarș, nș eră kș
adevșrat de șai-spre-zече anni, in-
șș kș toate kș șn an și doi tre-
cea peste indoit așeastș vșrstș,
dar observatorșl cel mai rșștș-
șios n'ar fi pșist șși dea mai
mălt de doș-zeci și opt de anni.
Frșntea'i albș și vie, bșzele'i de
roze, dșmbrava kșșitefor blon-
de ce skșra în bșkle șndșioase
de sșbt kapellș, și perfekșia tal-
liei deslegate, toate invcederă kș
grașile jșnedei eră departe șnkș
de a pșrșși pe mșma demoasellei
Anais. D. de Lorges, șimit de
rșșchirea și amșgirea în kare se
aflase, nș simți a i se impșcină
în inimș'i simțimentele ce espri-

mase: dșn pșotivș o noșș speran-
țș închepș a'i ride.

— Oș ! doamna mea ! zise el.

Pe șșmș adresșndșsse la fiul sex:

— Doamna de Mareuil îți spș-
șe adevșrșl; Karol, eră aflș kș
esvi prea jșne spșe a te însșra,
s'apoi er vois șș mș însor în-
aintea ta.

— Dșmneata taikș ?

— Așă, er, nșmai doamna șș
bine-voisșkș a pșiimi averea și
mșna mea, apoi ne vom okkșpă
dșpre ferigșrea kopiiilor nșștri.

Se tșlmșchșrș apoi: jșncle pov-
vesti în ce kip amșgisse și întor-
șesese kapșl lși Cerber ce'l pș-
șia la arcșt; și D-na de Mareuil spș-
șesse ce fel o femce din kasș ce se
întșlniă în toate noptile kș D.
Karol, fșrș șș poatș isbști a ad-
dșce kș sine și pe șșrșpșrș-sa ma-
demoasella Anais, și ce fel în sfir-
șit aflșnd ea dela fie-sa șșșșși
dșpre așeastă, s'a hotșrit a face
așcea ce vșzșrșm esind la o în-
tșlnire pșefșkșș. Soarele resșri,
fetișoara dormisse noaptea în pa-
ce, fșrș șș șșie ceea ce fșkșsse
mșșș-sa, și kșnd se dșșterșș,
și veni dimineata a șșrșta mșna
mșme-sei, vșzș kș are și șn tatș
și șn bșrșbat. *Marie Aycard.*

CURRIER

DE

AMBE SEXE

JURNAL LITTERAR.

CAROLINA

sau

SOȚIA UNUI NEGUȚATOR.

Prea frumoașă și virtuoasă Karolină, s-a născut în anul 1781, la *Francfort lângă Main*; tatăl ei era învățător de limbă franceză, karele n'a krștat atât silituș kât și kieltsială nșmai spre a inzeștră șax folosi kș o kreștere bșnș pre șna a șa nșskștș fiikș, așă, în kșt kșnd așșșese în vireștș de 13 ani, eră foarte bine învățatș și îndemnatikș la toate lșkrșrile femeșșș; prekșm și în limb'a franșezș, aritmetikș, și formoskriere, bine împșterniștș.

De ștat eră mare și bine fșkștș; trșșșrrole obrazșși ei șele înfșkșrate, kșștșșra ei șea drșgșstoasș și blșndș, ridikatsl ei piept, mșreatș ei pșrtare și șmbiectsl șel fireșk și așezat, toate așștea erăș vrednișe de mirare, fșkșnd atșt pe șei țineri kșt și pe șei

bștrșni kș șș le priveasș kș mare bșgare de șeamș, fiind inzeștratș dela natșrș kș toate așșlea șe pot kșștigă inimele.

Dșrș moartea pșrintșilor ei, șe dșșe la Strasșburg la mștșșș-sa kare o dșșe la șn bogat șpekșlant de vin și ospelier, kș șș'i șșșeasș la masa de oaspeți șe mșukas la dșșșșl.

Abiă petrekș și șșviriș lșkrșrile șale kș șea mai mare bșgare de șeamș vre-o kște-va zille într'așșa kășș de oaspeți, și de o datș se șșșș inkșngișratș de o mșltime de șșni, șinștindș-o, și fșkșndș'i đeosebite komplimente; între așșșli mșlși șșni kșrteșani șe află și șn negșștor ținșr, kare din zi în zi kșșta okkasiș kș șș inkredinșșe frșmoasși Karoline inima șa și șș o șearș de șoșie

in sfârșit se întimplă să o găsim într-o seară țărăie singură, având ca dansă înmătoarea konvorbire :

— Ce? singură ești frumosul meu țnger?

— Iartă-mă, domnule, eu nu sînt frumoasă, și ca atît mai puțin țnger. Cu ce te pot sîrji.

— Cu persoana dămitală cea vrednică de izbit.

— Cu aceasta prea puțin te vei folosi, căci ea sînt o copilă sărăcă.

— Sărăcă dar foarte bogată în virtute și ca bunc pîrtari; și o asemenea bogăție este mai prețioasă de cît toate bogățiile pămîntului. Approape de opt septicimii sînt de cînd așa pe tîcste am bîgat de seamă minșurînd-mă, cîntînd-te, izbînd-te din năntul meu, și către acestea încredîntînd-mă, ca frumoasă trîp al dămitale este zîit ca în săfleț și mai frumos și mai nobil; de aceea dar, doresc din inimă de a împărți viața mea cu dămităta, frumoasa mea stăpînă.

— Domnule meu! Eu am cîinste a'ti spune că nu mă îndăplik așa lesne ca să zîmbesc pe gît; pentru că aceste cuvînturi, de și sînt ca adevărat netede însă sînt foarte alănekoase.

— Bănel meu țnger, dămităta căgeți înalt și nobil dar nu trebuie să fii la îndoielă de caracterul meu, căci ea sînt foarte ho-

țărîi ca voia să dămitătes a mă săpăne kratei mele applekari, și dorinței de a te avea de konsoarte pe drămul vieții.

— Domnule prea săi dela hoțărîre la faptă; cereștează mai zîntăie binele dămitale, căci almintrelca 'ți-se pot priicîsi nepăcăste zîmări. — Afară de aceasta trebuie să'ti mărtărisesk într'adevăr, că asemenea titluri romantice, cum: țnger frumos, frumoasă stăpînă, și altele nu mi se potrivesc; pentru aceea dar foarte mă rog, ca să mă săpăni de asemenea lingșșiri și înalte lasde.

— Bănel copilă! adevărat poate în ori-ce kip a se arăta. Cu toate acestea eu voiș zîmă foarte băkăros, potrivit ca voința dămitătie, și voiș vorbi ca dămităta într'un kip cîntit și plăcăt. — Cereștează dar îndoielile inimii dămitătie și vezi nu'i găsesăi cîmva akolo în năntul vre-o skintee de dragoste asăpra mea, și întămpînd-te se găsesăi, te rog ca să bine-voiesăi a priimi aceste două inele de aur și acest kolan.

— Cu mare băkărie as priimi ea acest semn de addăchere aminte al dragostei dămitătie, de nu m'as teme că în viitor voiș fi împresărată ca aspre dojeni pentru sărăcia mea.

— Eu mă jărdămitale pe A-tot-Tiitorul, săb a cărăia asăpră lăare aminte vietăsim, că zua ca aceasta la niți o întămplare nu va fi.

— Îmi este iertat ca s'îmi îndrăznesc a întreba de dămele dămitale?

— Numele meu este Vilhelm P***,

— Domniule Vilhelm! dămneata voiești ca adevărat a mă noroci?

— Da, izbîte kopiliță! Îngăz dămneata voiesc a'mi s'învîrși zilele kâte Dămnezec îmi va adăoga la viața mea.....

Fericită kăsbătorie în care aș petrekest a căastă tîmpăz pereke vre-o 3—4 septîmbri în skort dărbărnatî prin ospeliereș la care slăjise Karolina.

Acest rîz părăvit om, întreabă pe jănele negătîtor, kăm trăiesc kă tîmpăz dămă? — Îndeplin mălătmit, respănze negătîtorî.

— Dar în viitor kăm vâ fi kă kredintă? kăci dela o fetită, c'o a slăjit într'o kasă obșteaskă, și așa de grab s'as vîzăt în brațele ruzi bîrbat nă se prea nădăjdesc c'o mălăt kredintă.

— Es nă krez kă vâ fi vre un mărîtor pe rămînt în stare ca s'ă abată pe soția mea, la o asseme-neă faptă.

— Es mă prinț pe toată stărea mea, kă mă vois îndăli de dragostea soțici dămitale kă ămbil-săgare.

— Foarte bine și ex pătî din protivă toată stărea; ănsă kă astel de kondiție, kă a căastă prin-soare s'ă fie skrită de un sekre-tar și întărită kă pețetia stărbăniri.

— A căastă de sine se întălege, însă soțici dămitale nă trebăse s'ă

impărtășesăci nimika despre a căastă prinsoare, și tot de o dată și dămneata s'ă kăsbătorești vre-o 14 zile afară.

— La a căastă mă învoiesc.

Dăpă c'o se făks și se întări prinsoarea prin kănalul jădekăto-resk, se iskăli de 3 mărțari și se întări kă pețetia magiătrăts-lăi. Negătîtorî părăsi cetațea; dar ospeliereș în c'ăpă a întărbă-ntă tot felul de mijloace, spre a abate pe frămoasa Karolina la nekredintă kătre soșli ei. — Toate mijloacele a c'estăia însă fără zădărnice; kă, niči prin dărbări, niči prin răgăzăisni, n'ă pătî birtășli dobăndi skopăli s'ă.

În sfîrsit voi ca prin amănin-tări s'ă și s'ăvîrșiaskă plănsi: kănd un pistol greș inkărkăt, se dăse kă dănsul la frămoasa și statornika Karolină, zikăndă'i kă, de nă'l va învredniči kă dragostea ei, se vâ impăska înainte'i. Abia pronăntă ol a c'ele kăvinte, și îndată alărgă Karolina la fereăstră, zikănd: mă rog îngădsie păcintel ca s'ă des-kiz fereăstră, ca nă prin s'ănetăli pistolăsi s'ă'ti păcănsesăci și altă vătămăre, kăci fără îndoiăle trebăse s'ă fie foarte tare inkărkăt. Văzănd dar kă și kă a c'est plan nă pătî învinge vîrtătea Karolină se dăse plin de mănăie, ca un tărbat și desnădăjdsit la kasă sa. petre-kănd toată noaptea fără somn și impresărat de găndări. În sfîr-sit se sokofi ca s'ă se askăpăz în

dormitorul Karolinei, ca printre acestea să și dobândească scopul său. A doua zi dimineața ieșea pe străzile din casa a tinerei dame Karolina la sine, făcându-i că îi va da patul rânduiri de veșminte, batiste de mătase de modă și 50 de talere (lei 600); dacă va mijloci, ca să-l ascundă într-o noapte în dormitorul stăpânei. — Străznicul în data priimii bărborăș, de a fi într'ajutor la scopul lui. Dăruie vre-o câte-va zile viind că mare grabă străznicul, spășe ospelierei că doamna ei s'a dus la o petrecere, și nu vine mai cătând de cât la 11 ceasuri akasă, zicându-i ca să poftască că în sfert de ceas mai înainte acolo. — Ospelierei merse la orânduiri ceas la casa Karolinei și fiind că nu putea să găsiască un lok mai potrivit spre săvârșirea gândului său cel viclean, se ascunse sub patul Karolinei. Nu trece un sfert de ceas și veni și Karolina care desveșmântându-se de hainile sale, se îmbracă cu cămașa de noapte, vicleanul însă de sub pat când se desbrăca ca zări pe trăsul cel gol al Karolinei în partea stângă un semn de naștere așa de mare cât o lunte.

Dăruie ce addormi Karolina foarte tare în somnul cel d'întăis; eși de sub pat, și lăcă că sine 2 inele și un kolan al Karolinei, și făgăruie să știe nimenea nimic. A doua zi văzând Karolina că-i lipsesc a-

cele lăcări, și neștiind pe care din străzile să și bărborăș, le trece că vederea, și ca să nu prițușiască sărbăre multă izbăvindu-i ei soțul la venirea lui akasă, se dăse că cea mai mare grabă tot la a. același Jewelier ca să-i făcă două asemenența inele și un kolan.

Dăruie trecerea a celor 14 zile se întăruie și negătorul, și merse mai întâis la ospelierei ca să afle cum s'a părțat soția sa într'aceia prinsoare. — Înțelese însă spre mai mare mixnire a sa, prețum că ospelierei a dormit că soția sa dela care a și căpătat drept săvenire două inele și un kolan; mai adăogind un kolan ospelierei și aceasta că el a deskoperit și un semn, ce îl are la partea stângă, așa de mare ca o lunte, pe trăsul ei; crezi akum, zisse ospelierei, că că m'am îndăvit de dragostea soției dămitale că îmbălsăgare? Negătorul respunse: despre aceasta sunt akum deplin inkredintat. Dămnezle! strigă el, pentru ce îmi fărsita ca să văz și să izbesc batjokura tatălor nevrednicelor femei!

Că toate că, printre acestea și ceoasă faptă și nekredintă îmi perz toată starea mea, dar mai bine voiesc a fi sărak de cât a trăi că o viuțteare. — Dăruie săvârșirea acestor căvinte, se dăse îndată la soția sa, străpănuindu-i cănsă mânia i-ăz zis: Askăltă draga mea, că cea d'întăis intrare în cetate, făis poțtit la o petrecere afară la țară deci

îmbracă-te cât mai îngrab, căci n' avem vreme de întârziat. — Da-ma nu părăsesc pricteapă pentru că bărbatul său la întârzierea sa se arată către dânsa așa rece; nu bănuia căsătoria cea răă. — Dăru ce se îmbracă Karolina porni către dânsul, și esind afară din cetate, arăcără drămăși către o prădare mare, și mergând prin prădare ca un sfert de oră, îi porunci să saze pe un trunchi de copacis, zikându'i următoarele cuvinte: Săi, că tu îți adăuci a minte, că eu 'ți-am făgăduisit și m' am jursat ție, la cea d' un-tăis întâlnire și îndemnare a dragostii noastre, kredință veșnică. — Uită-te la incele și kolansul tău, ce abia de vre-o căte-vă septemăni sunt izate dela Javelier, mai mult nu mai zik nimic . . . Karolina voi să vorbească vre-o căte-vă cșvinte spre arăgarea sa; căsătoria trebi să takă, vărându'i că tot mai tare se aprinde de minie.

În sfârșit el îi arăncă în poală 100 de galbeni, că acaestă kondiție, că să se dăcă către dânsii așa departe, în cât o vă prăta părăoarele, și nici o dată să nu mai căteze a se întârni la Strasbourg, dacă nu voiesc să petreacă în răsine și în defnimare.

Nevinovata Karolină lesinând, căză jos de pe trunchi, și viindăși mai țărăz iarși în sine, izbăși ei soțu Vilhelm perise din năntea okilor ei, dar îl zări în oarecare depărtare; Karolina alergă

dăru dânsul, strigând și sșspinzând cât pșteă: pentru nămele lui Dămnezez asteapă pșcintel izbăși mex Vilhelm! eu nu sunt vinovă. — Ah Dămnezele! Tu cănosci nevinoșăția mea, milostivește-te asșșpra nenorocirilor melle, și întoarcă inima prea mălt dorătsă mex soțu iarși asșșpra mea. — Că assemenea sșspinză și țipete alergă dăru dânsul pără la miezșl nopții. — A doa zi dimineața nu șcia ce să fakă și încotr'o să meargă, să se întoarcă înapoi, săz să arăcă drămăși înainte? Dar, fiind că soșșl ei îi porunci că să nu se mai întoarne înapoi, așa hotări să se dăcă la Olanda, arăcând drămăși către orașșl nămit Hertoghebs, unde își vărde hainele sãlle și să îmbracă în haine bărbătești dăru găstșl cel mai năoz. Într' acaestă îmbrăcăminte fiind, hotări să părăsească acel oras. — În treacăș căsătoria, vărșș în piată a celșșl orașș al 4-lea regiment francez de hăsarș, la care privi mai mult timp că mare izare a minte. Generalșl Destemuvile, vărșșnd pe acaestă țărăz kavalier, îl și întrebă, nu căm-vă voiesc a fi în servăș la regimentșl lui? Karolina rezpăncă că nu se împotivesc, căsătoria așa că singăș din banii ei, să și cămpere haine, kal, și toate cșelle trebșșncioase, care i se și îngădăș din părătea generalșșl. Dăru ce se înțășș și își fakă toate cșelle trebșșncioase cășș hăsar, tre-

băi să învețe și exercițiul la care avea mare silință, pustrându-și bainele săle că totzi cărate și frumos în căt în scurt timp își dobândi dragostea și stima mai marilor ei. Deși fiind că suia bine limb'a nemțească și franceză, căm și bine deprinsă fiind în sokoleală, o făcă generalul la anul 1806 sub-offiter; tot într'acelasi an la reșboiul dela Saalfeld, ea se făcă de împăratul Napoleon la 10 Oktomvrie lokotenent (parșuk). În anul 1812 se făcă în Rssia Къ р и т а н, și în anul 1813, Iulie 4, avă patentă de kolonel. Dăpă ce dar Francesii în anul 1813, Oktomvrie 18, lângă Lipska se birsiră, ea se trase că vre-o căti-vă offiteri în cetatea Magdemburg, unde streaja ce era la porțile din afară de streajă, i se pără cănoșkă, și pe care de lok o și între-bă într'acelst kip: Prietene! că pară te cănoșk, căm te kiamă?

— Pe mine mă kiamă Vilhelm P * * *

— De unde ești?

— Din Strasburg.

— Că ce te okspai akolo?

— Că negoșul.

— Căștorit erai?

— Da. Bnsă pentr'o prinsoare m'am desprăjit.

— Să vii măine la 11 ore în piața de paradă.

A dou-zi dimineata se dăse soldatul la ora otărită în piața cea năoșă, la lokul orândăit.

Abia ajansă la lokul acela și îndată il întâmpină kolonelul vesel zikândă-i, că dăpă amiază la 3 ore să se alle la kvartirul său că Nr. 136, în zlița cea-l-altă, la care fă șrmător soldatul întokmai la ora hotărită.

Deși căm a intrat în kasă la kolonel, îi zise să săză jos dândă-i și un pahar de vin; dăpă aceea il postă că să-i povestească pe larg toată istoria soșiei lui. Terminând dar istoria, zise kolonelul către dănsul, daka voiesce a fi slăgă la dănsul? Soldatul respăse: că foarte bșkăros va priimi aceasta.

Kolonelul în cărsul acei poveștiri abia pără a se ținea de lakăme, dar că toate acestea arăță o mare bșrbăție. Trimise îndată dăpă un kroitor că să ia măsăre și să făcă slăgii haine, adică: un șărtak de postav vînt fin, jiletă roșie și pantaloni lungi de postav ser.

Dăpă isprăvirea acestor haine, căștorul kolonelul la 12 Aprilie 1814 ka kărier la Strasburg; aflând dar slăga căm că domniul său o să căștorească la patria lui, il răgă ka să nă'i ia că sine; pentră că în Strasburg este foarte cănoskă. Kolonelul zise: pentră aceea nă este nimik, că imi vois lăa akolo altă slăgă că plată, căm și în cetate vom intra inserat. — Scara la 7 ore ajanseră la Strasburg în cetate, zikând să tragă la ospeliul unde slăjise Karolina. Ajans-

gând acolo la birt, stătură înainte
tea porții; îndată eși ospeliereși kă
kapal gol, deskise porțile, și dete
jos din trăsere pe D. kolonelul kă
foarte mare teremonie, și'l întrebă
dăpă ce addăse o stikla de vin,
kă cine are onoare a vorbi; kolo-
nelul respânse: Es sânt kolonel
la al 4-lea regiment franșes de hă-
sari, iar nămele îmi este Bettfort,
(îndepărtat din prinsoare).

Spănem, domnșle ospelier, de
mălt timp lokșesti în kasa ačeastă?

— Aproape de 26 anni.

— Dăpă kăm mi se pare, ai hă-
nă vinzare aici, și șezi și la șn
lok bən; șlița ačeastă are frămoa-
se kase; a kăi este kasa ačeastă
mare și frămoașă din potrivă?

— Și ačeastă tot a mea este.

— Kă kăi ai kămpărat'o?

— Ačeastă kasă, domnșle ko-
tonel, mi-a venit într'un kip prea
dcosebit.

— Kăm așă?

Ospeliereși povesti toată întâm-
plarea fără cea mai mikă țânzi-
re; și în sfârșit adlogă; kă, ne-
gștătorul, din prezără kă soția sa
făgăre de ačea; lășând'si dăpă
prinsoare toată starea sa.

Dăpă isprăvirea ačestei pove-
stiri zise kolonelul kă s'ăi addăkă
o trăsere kă plătă, kăm și o sbr-
gă, și se dăse la presidentsl Tribu-
nalșli de akolo; fără kănoscuință
spănds'i cine este. și'l pofți kă
s'ăi fakă o visită într'ăcea scără
din prezără kă alți doi jșdekători,

zără, s'ă vio îmbrăkăți în haine
femcesci.

Presidentsl îi flășdăi kă îi vă
împlini ačeastă țerere.

Dăpă ce se întărnă kolonelul
iarăși la birt, fără kănoskăt, kă
țnkă într'ăcea scără vă șosi și so-
ția sa, din prezără kă doră fete alle
salle; pentru ačea zise kătre ospel-
ier, kă s'ă pșie masa pentru șase
persoane.

La 8 ore și jumătate stăte o tră-
șere înainte birtșli, kolonelul a-
lergă îndată afară, deskise porțile
și priimi pe ačei trei domni îm-
brăkăți în haine femcesci, în lok
de soția și fetele lsi, lășnd de măr-
nă pe șnșl kăte șnșl din trăsere,
ii dăse în kamera sa, și porșăci
kă s'ă pșie la lășinără o pērdea,
zicănd kă soția sa are sbrbicișne
de oki. La masă fiind, zise kătre
ospelier, mai povesteste măr rog
țnkt o dată și soției melle, kă-
sa dobindirei ačelei kase.

Dăpă kăm porșăcști voiz spă-
ne, respânse ospeliereși, și povesti
toată întâmplarea întokmai dăpă
kăm kă adevărat aș fost.

Dăpă povestire lăș kolonelul șn
pistol, îl pșe pe masă, strigă pe
șlaga lsi, și îi zise kă s'ă l-desbra-
ce, desfără jiletka și tșie o bșka-
tă de kămasă din partea ačea șn-
de se află ačel semn din nasțore,
strigănd aspră kătre ospelier: vezi,
șită-te neomenitșle, obraznikșle,
ačea este semnșl kare l'ai desko-
părit pe trăpșl mex de sbr-pat, dar

kă mîinele tale chele tîlhăresti nă 'l-ai attins. — Exă sînt acea femeie kare tă dăpă o skărtă norocire și fericăre kasnikă o ai smăls din brațele prea isbităsi ei soț, aicea este bînlă meș bîrbat, pe karele tă tilhărele și sprăgător de kase 'l-ai amăgit; ingenske dăr îndată, tă netrebničke și lepădatsle de Dămnezex și de oameni, și roagă pe A-toate-Șciatorșl ka să se milostivească assăpra tărînei talle, kăci peste vre-o kăte-vă minste vei stă inaintea tronăsi sîx, și vei dă sokoteală de faptele talle chele grozave.

— Dar! nă... Ex te predă aiçi in mîinele dreptății. Domnilor! mă rog ka să aveți bînzătate a pene pe ačest om netrebnik la inkisoare.

Dăpă che se inkredință ospelierał kă ačeste trei dame sînt jădikătorii, kăză lesinat la pămînt, dăr îndată fă și dăx la temniță, in sfărșit imbrățiș kolonelał ka femeea pe soțul ei, și îi zise: Ak-

ma, isbită! meș Vilhelm! sînt iarăși săbt komanda tă; dar, in viitor pe nimenea din sîpăsiu tăi să nă 'i osăndești făr de o kăvenită čerčetare.

Dăpă vre-o kăte-vă septămîni se fără holăreă ospelierałi de jădikată, ka toată starea lăi, să rămîie lăi Vilhelm negățătorșl și bîrbatăł Karolinei, iar ospelierał să părăsească pentru tot d'ăna četatea. — Intr'ăcea zi kănd să hotărise ka să sărghizească pe ospelierał, îi dete Karolina 1000 de talero, zikăndă 'i: kă să 'și adăkă a minte, și niči o dată să nă mai fakă o assemenea netrebničkă prinsoare și proklėgenie.

Indelegănd dar in sfărșit și generalăł Destemuvile toată ačeastă întămplare și prekăm kă kolonełăł săx a fost soția xni negățălor, îi trimise îndată o kavalerie moștenitoare la kopii și nepoți din nepoții săi.

Tradăx de
Konstantin Petrovici.

AI TREBUINTA D'UN PRIETEN?

Ai trebăintă d'ăn prieten, mai pătėrnik ka să te apere, mai bogat ka să te ajste, mai bșn ka să kom-pătăimească kă tine și kare să se okăpe a te ingriji nenčetat, mai întelept kare să te sfă-țăiască? de xñ prieten kare să te jăbească mai mălt de kăł xñ frate

(proverbi, xv 24)? Ai trebăintă d'ăn prieten la kare să poți alergă in toată vremea, in tot lăkăł, și la ori-če întămplare? d'ăn prieten kăzăia să 'ți poți deskoperi toată inima, kare să fie vrednik de toată dragostea săffletăsi tăx, pe kare să 'l poți činsti, și in kare ai pătėa

afă plăcere? de zn prieten vrednik de a'ți indestăla acea dorință neștiriasă de ferichire ce ai, kare s'z poată veni intr'ajutorul tăz, kând ai fi lipsit de toți cei-l-alti prieteni, s'z te sprijine in agonia ta, și s'z te însoțească prin mijlocul vlei umbrelor morții? in sfârșit ai trebziință de zn prieten, a kărzi pătore se întinde pinz dincolo de mormint, singz vrednik a te skăpa de soksl Iadslzi, și a'ți dă zn lok printre fiii lzi Dămnezex?

Cititorzle, de postesui s'z aibi zn assemenea prieten, aflz k'z kănosk es znel kare, nă nămai k'z respănde la ceea ce ziseis, ci este znkz de o mie de ori mai prezit, mai bzn și mai de dorit! Nămele lzi este Iisus. — El este pătornik ka s'z te apere; k'zi este Fiul lzi Dămnezex celzi vis, și toată pătorea dăz-i-s'a in zer și pre pământ (Mat. XXVIII. 18). — Este bogat ka s'z te ajste; k'zi El este Dămnezexi cel ce a făkst toate, și kare indestălează dăp a sa postz toate zidiriile salle. In El sânt askăse toate vistieriele Ințepchiței ș'ale Kănoschiței (Kolos. II. 3). Eschi nenorochit, tik zjos, s'z rak și gol? Cere'i azr, ka s'z te faci bogat, și vei priimi dela Dănszl; El îți va dă și imbrăkăminte albe ka s'z fi imbrăkat (Apk. III. 18). El te va imbrăkă k'z Dăh și Sfânt kare îți va deskoperi gloria cea mare a

Prietenzlzi despre kare îți vorbesk, și kare te va indemnă s'z l nămeschi Domn, ceea ce ni meni n'o poate face fărz Sfântul și Dăh, și kând vei fi birsit de simtimentsl korruptiei năzrei tale, aqest slăvit Măngiitor (Sf.—Dăh), va mărțrisi pe Iisus Christos sffletzslzi tăz, și ast-fel te va inkredință k'z s'z ungele s'z nă k'z răz de tot p'kătzsl (Ioan I. 7), in k'z vei află liniștea și pacea. Sfântul Dăh va aplika assemenea sffletzslzi tăz toate a celle mari și skămpze fărz dăzele ale lzi Dămnezex, kare s'az făkst avelora ce kred in Iisus Christos, și kare v'z va face s'z fagiți de strikchiunea ce imp'ztesce in lăme prin plăceri nerășinate.

Ori-kare ar fi Iskrșile lămeschi kare îți vor lipsi, aqest tînz prieten, poate s'z ți le akkorde, și ți le va dă negresit daka sânt ka s'z ți sic folositoare.

El este komp'zimitor. Ai trebziință ka s'z komp'zimeaskz vine-vă ks tine? Indreptează-te k'ztre Domnsl Iisus, ka la al tăz prieten; inkredintează-te intrz ceea ce a făkst și a sfferit pentz tine; krede intrz Iskrarea (pătorea) jertfirei salle cei kărzițoare, și intr'ănszl vei află aqea t'zărz simpatie, ce ai k'zsta-o in zadar intr'ăqeste fărțire (in oameni). El este in stare a p'rimi impresz k'z cei ce nă suiz și se r'zchesk, de

vreme ce și el este koprins de nepăsintțe (Evrei V, 5). Kă n'aveți sn Arhierex kare s'ă ne poată prătîni impresiună kă nepăsintțele noastre, și ispitit într' toate dăpș asemănare făr' de p'kāt (Evr. IV, 15). El tot d'asna îngrijaste de voi; acea dragoste kă kare s'a kōborit din cer, este tot a ceea, și n'a perdut nimik din mărimea sa.

El este în te le p t k a s'ă te povățiască, kănoaue poziția ta, nekazscile talle și primejdile talle; el știe ce ți se kăvine mai bine.

Este kredințios, El este a cel prieten ce nō isbesce mai mult de k'āt sn frate; nici o dată nē se s'p'r'ă făr' o pricină dreaptă; nici o dată nē se d'erp'itează d'ăpș g'st sas kapriț; El îți vā s'fferi slăbiciunile kă r'ăbdare; poți alergă la d'ănsul în ori-ce timp și la ori-ce înțimplare; și fiind kă arătarea Lui nē este hotărîtă în kstare sas în kstare lok, poți ori s'nde vei fi, s'ă te apropii de El. Nē este nici o skimbare a soartei kare s'ă poată atinge dragostea Lăi; El te vā isbi la boale kă și la s'ntate, la b'ntinete kă și la tinerete, și în onorouire kă și în fericiere.

Poți ai deskoperi toată inima ta; k'c'ni d'ăpș probele velle multe ce ți-a arătat despre dragostea Sa, nē treabă s'ă te mai îndoiesci. Privesc'e'l kă prē Dsmnezul cel v'ădit, kă Avella ce a m'ărit pentr' p'kātcele noastre, kă

s'ă nē perim, și kă s'ă avem viața cea v'ănită; și te vei vedea în hotărîre de a'ți dă inima ta Lăi, a'ți vorbi despre toate nekazscile talle, a te inkredință în dragostea Lăi, și a te odihni în sinul Lăi.

Este sn prieten v'ăd'nik de toată dragostea ta, pe kare îl poți v'ăinti și în kare poți afla pl'ăcere. Dragostea sa k'ătre noi, nē cere oare și dela noi toată dragostea k'ătre d'ănsul? Frate vitilor! priimesc'e pre Isas de Prietenul t'ău, și îndat' îți vā rev'ărsă b'nt'țările Salle înaintea ăkilor t'ăi, și tot ce'i este mai frumos și mai pl'ăkst; de'l vei isbi, te vei b'k'sră într' d'ănsul de o b'k'arie nesp'st — Doresci s'ă fii fericit? Es'ci însc'at de fericiere? Alearg' la a-cest prieten, și ți vā dă ap'ă vie; îți vā dă s'ntatea cea s'fflească; El te vā face s'ă alii o scriuire des'v'ărsită într' împ'rtășirea Lăi Dsmnezes. Isas Christos fie prietenul t'ău și Dsmnezes vā fi b'k'aria ta și aj'ătorul t'ău tot d'asna (Psal. LXXVII, 26).

Vă veni timpul k'ănd cei p'ămintos'ci prieteni nē vor p'atea face nimik pentr' tine; nē te vor p'atea sprijini în velle din s'm'ă alle talle minate, nici vor p'atea ate însoți prin înt'nekoasa vale a s'mbralor morții. Prietenul despre kare îți vorbesk, Isas, poate nu k'ă s'ă ți fie într'aj'ător, at'nci k'ănd toți prietenii nē ți vor p'atea folosi nimik. El vā priimi s'ffletul t'ău, îl vā pov'ă-

și, îl va lua întru scutirea cea eternă, de ne-a kștigat kș pretul singelui Său. El a mșrit pentru pșkatele noastre; krede într'ân-sul; inkredințeează-te în ceea ce a făcut și a sfferit; roagș pe Dșmnezeș întrș Nșmelo Lși sș'ți ierte pșkatele și sș'ți dea Sfintul Sșu Dșh; și vei skpă de negșra întrș nereklșii (Isda, 13). Fokșl minci nș te vā atinge; și vei petrece tot d'asna întrș lșminș și întrș slavș dșmnezeeeaskș; asā a ișbit lșmea, în kșl și pre Fișl Sșu șnșl nșskșl 'l-a dat, kā tot cel ce krede întrș El sș nș pears, și sș aibș viațș vennikș. (Ioan III, 16).

Ioan Zott II.

D. Ioan Zottș II, elev al Kole-

gișli din St. Sava, în timpii sși de repaș s' a okkșpat kș allegerea și tradkștia șnor istoriette și povșșiri foarte morale pentru întrebșintarea ori kșrsia om și mai virtos a tinerilor. Una din aceste povșșiri este și cea de șșș, în care poate vine-vā vedea și plșyerile okkșpașilor așestș jșnc, și gșstșl allegerilor salls și kșrșlenia stilștai. Dorind a te pșblikā ateargș la assistența și aștoreșl pșblikșli izbitor de citire și de înmșșțirea kșrșilor în limb'a patriei, rșgșndș-se kā doritorii de a se prenșșșșșșș sș se adreseze la librșria D-lși Iosif Rșmanov, la jșdete la DD. Profesorii săș la librșriile intokmite. Pretșl șnei kșrticele este trei lei.

OAMENII VIITORULUI

sau

PERUCHERI.

Fost'a o datș, în timpii mai de-pșrtatș, o sektș oare-kare litterarș ce se nșmăș sektș roman-tikș.

Kște-vā lșni ișși avș și ea șn fel de existențș; șn fel de gazete, șn fel de partizani; pe șrmș d'o datș peri, și nș se mai pomeni despre romantici kā și de dobitoacele an-

to-ditșviene (din aintea potopșliș). Erā trebșintș de șn Cuvier kā sș' i mai restatorničekaskș; și din nenorocire Cuvierii nș se prea fșrșmș kș firca pentru aș-fel de glșme.

Dșpsș romantici, eșirș progresivii, șn alt-fel de șois biskornșt foarte glșmet și amșșant a' l' privi și a' l' studā vine-vā; oamenii-ăștia

aveas o vorbă de ordin, și felul acesta de vorbă eră: *Progress*, substantiv niçi prea gros niçi prea lăng, arc ănsă aerul de a sprăne mâlțe, mai mâlțe și de kăt se grăndesche.

Niçi o dată, dar niçi o dată progresivii nă s'a întâmplat să fețe niçi cea mai mikă kărțicikă, niçi cea mai mikă poemă, niçi cel-mai pitigăiat și kosteliv vodivil. Atăta nsmăi tot repetă biet și ei pînă regăsa Indărtăi cei vekî, stasionarii (indărtăi), și mărige Progressivii! să înaintăm, înaintați, înainteze!

Ată și asă de bine înaintar, în kăt și ajănsere iste, iste la mormint dăru kăte-vă septămăni; și pe romantici și pe progresivi a-चेाși peatră mormintală îi akoperi.

Akăm veni rândul și oamenilor viitorăși; și astia nische glămeți kăt se poate; ei aș răpt și n'as întră nimik a mai face kă velle trekte, skăipă și desprețșiesk velle de faț, și nă le plak, nă se inki-nă de kăt la velle fiitoare.

Nă'i întrebăți niçi de kăm चे voiesk dămnealor, चे pot; pentră kă nă vor nimik, nă pot și mai nimik, či nă mai asteapă și se prătrează pentră viitor.

Toate kăte nă sânt viitor, le păt, li se par srite, absărde, gretoase. Pentră oamenii viitorăși, a fi चे-vă este kă și kănd n'ar mai fi. Kă dămnealor a se nasche चे-vă,

vă să zikă a mări; pentră dămnealor, pîn'a nă se nasche, pîn'a nă veni săn lăkră, atsnăci e चे e, atsnăci este vivat!

Zi xăni om al viitorăși, o prietene, चे prăcere ai despre Omer, Demostene, Virgilă, Cănero, Corneille, Molière, Racine, Rousseau?

Ei îi vă răspunde—sekretări, rokoko. Pompadur!

— Mă! fără indoială kă preferi, kăm se vede treaba, mai bine pe D. Victor Hugo, pe D. Alfred de Muset, pe D. nă săiz cine?

— Ba zăș nă; atăta preferim noi pe astia kăt și pe cei d'ăntăis, și ei, frățioare, aș trekăt, 'și-aș frăkăt veakă, li s'a șters lăskaiea. Timpă nostră, veakă nostră e viitoră. — O viitor! ah viitor; vîtoră e al nostră, kănd ne vă veni și noș timpă, atsnăci o să vezi 'o să vezi, atsnăci o să vezi de चे sântem și noi destoinici. Răbdare, răbdare nsmăi pîn'atsnăci, în viitor kapete-d'operă, or să ploș, nă alt-चेvă, și genări grozvie! o s'aszi trosnind bănchele și skănele akademiilor, n'o să le mai inkapă lokă.

În adevăr, oamenii astia ai viitorăși mă fak să mă înfle risă, mă fak a'mi addăche a minte o însemnă चे am văzăt pretăndeni în kăllătoniile melle, într'ăn kăvânt pretăndeni d'assăpra șșei xăni nămăr nesokolit de bərbieri săș de perăkieri;

«Aci radem astzi pe bavi și mîine gratis.»

Sî vî sprîs pe kîțî mai închealî însemnele astea, este peste pîtin-țî. În adevîr, pe zî om care îti fîgîdsiesc sî te răzî mîine gratis, înkîzi okîi și 'l lasî hîel sî kîstige si el astzi-kîțî-va bani. Îi plîteschîkî adevîrat astzi, dar mîine, mîine, o! mîine è 'al dîsmî-tale, negresît kî totsl al dîsmî-tale.

A dea-zi mi te dîchî la el, si pe zîmî vrei sî esi fîrî a plîti. Omîl viîtorîslî (adîkî bîrbîerîslî voîs sî zîk) tî oprescî si kî zî zim-bet rîstîchîos: «dar domnîșorîle «astzi è a s t z î slavî domnî-«îslî! es pentrî mîine mî fîgîds-

«iesk a rade gratis, vezi, sîlesche-
«te de mî'ți vinî într'o zi pe ka-
«re s'î poți nîmî mîine iar nî
«astîzî, și atîncî...»

În zîn te sîperi și strîgi kî te az încelat, kîchî el te îa bînîșor de mîne, și te dîche sî'î mai chîtești o datî însemna.

«Radem astzi pe bani...»

Lețîa asta e bîșnî, și folosîțîvî. Kînd oamenîi viîtorîslî vî vor-besk de viîtorîsl dîsmînealor, ce zîk kî trebîe sî fic atît de bogat înapte mînîșnate, așî de prodskîtv, așî de fîkîțîor de mînîșnî, așî de paraskovenos, addîșchîțî-vî atîncî amîute de mî î n e al bîrbîerîlor.

ASSUPRA ARMENILOR.

și

LITTERATURĒI LOR.

Națîa armeneaskî este arîțîtatî prin aktivîțîtea, pravîlnîțîa sa și dîșîsl sîș îndîstros. Avcastî repstîțîe le as dat'î toțî aveia ka-re 'î-as kînoskîd d'aproape si n'as stîdîat. Armenîi ce s'as statornî-çîit prin kolonîi înapte deosebîte pîrțî ale Esrîpei si înapte Moldova la 1400, sînt respîndîțî astzî mai înapte toate pîrțîle Orîentîslî, sînde se okkîrî și îmbîrîțîțîesk deosebîte ramîre ale komerçîslî înapte care se sîlesk

prin zînîrea la zî lok a mijloacî-lor lor a îi da țîea mai mare înapte-dere.

Ma afîrî de aplicîrea sa pentrî spekîlîțîile komerçîale, națîa arme-neaskî se deosîbeșcî zînkî înapte toate norîadele Orîentîslî prin ze-lsl și dragostea sa kître stîdîsl lî-terelî și șîîîțîelî. Șkoale, kolle-gele, Typografîe sale se înapteșk înapte mîle țetîțî înapte. Kolle-gîle sale țelle mai veslîte sînt

in Italia, kollegist Mōrat și Rafaēl; in Tservia, cel din Smyrna și cel din Skstari (la Konstantinopole); in Indostan cel din Kalkata, in Rŕsia, cel din Lazaref la Moska și cel din Berses la Tiflis, șul.

Typographile armenilor cele mai însemnate sânt, in Italia, cea din Venetia; in Austria, cea din Viena; in Rŕsia cele din St-Petereșeg; Moska, Tiflis, șul.; in Indostan cea din Kalkata, și in Tservia cele din Smyrna, Konstantinopole, Skstari și Oetakioi.

Litteratura armenescă se kōltivă kō kōldșră de kōtre o jnime studioasă și pe toate zilele face înaintări însemnătoare. Afară de su mare număr de skrieri klasice vestite, armenii au astăzi grammatice, dikșionare pentru limbile franceză, germană, engleză, italiană, rŕsească, persană și tservească, prekam și toate skrierile elementare spre învățătura acestor limbe.

S'a format de kōrând la Konstantinopole o soțietate litterară a kōrsia skop principal este de a traduce in limb'a armenescă cele mai bune skrieri ale celorlalte nații. Într'ea kōvut acest norod nu lășă nimik spre a doblodi kōnosințe și a profită de isminele ce rŕspāndesk atăta străbucire asupra Europei.

La Smyrna se pōblikă de kōt-

va vreme su jșrnal armenesk sșbt titlu de Arhalass Araradian, (Azro-ra Araratșisi) ce se espediază in toate Tservia, in Egiptet, in Siria, in Moldavia, Tarr'a Rominească, la Viena și in Indostan pînz la Bombai. Kōt pentru hărtie, format și frășmșețea tiparșisi, jșrnalul acesta întrs nimik nu e mai pe jos de foile Europei, și persoanele ce kōnosk limb'a armenescă lak cea mai mare lășdă redakției sale.

Cititorii noștri vor fi mltșimiți dăznd-le o listă de skrierile principale atut originale kōt și tradkții, pōblikate de kōtj-vă ani in armeneste.

Kompozitii originale: Bosgitar; Haistani (traktat aspra veakșisi de agr in Armenia) in versșri; Arpiagan Haistani, (traktat aspra Armeniei cei mari și aspra vieței St. Grigorie) in versșri, traktat istorik aspra antikitășii Armeniei; idem aspra Indostanșisi; idem aspra artei poetice; idem aspra Mythologiei; idem aspra kometilor; istoria Armeniei de Moyses Kornese, tradșș in italianeste, șul. șul.

Skrieri principali tradșse: Rollin, Milton, Bossuet, moartea Isi Abel dela Gessuer Pstarch, viețele oamenilor ilșștri, o parte din operele Isi Metastasio, șul. șul.

(Journal de Smyrne).

SUVENIRI DELA VIENNA.

1814.

Дъръ о сerratъ петрокътъ ла театръ Портеи Каринтеи, мръ инсрнам а касъ, сигър къ нъ воис интлнн пе нимени; къчи ин ачае сеаръ, къ тоатъ affluța străinilor și mълțimea serbătorilor lăkră neobiçnisit, toate eră in liniște in Vienna къ мълт mai 'nainte de miczл nopții. Noaptea eră magnifikъ. In adъncimea знзи bastion че се интнде аспра сапсрилов, зърис о figуръ lăngъ, пе кare ар фи lăsat'о чине-вă преа bine drept змбра лsi Hamlet. Инчеръ съ мръ стърпикаскъ къриситатеа și мръ apropiаи; мръ къринсе mirare, рекросканд пе принцел де Ligne.

— O! Doamne! Prinçel mex îi ziseis, че faci aici пе ачаестъ vreme și пе ачестъ frig?

— In primănz de amor, nemai инчерпсил este plăkut, prin змагare, афлз плъчере tot d'asna съ реинчер; знсъ кзнд eram in vărsta dsmitale фчеам съ мръ астеpte, si in vărsta de акем а mea, мръ fak съ астеpt ex, și че е mai рлз zite, къ нъ vine нимени.

— Te афи in vre-zn randevs, prinçel mex.

— Аша, знсъ xezi къ мн'ти снл sigur. Къ тоате ачестеа знзи giebos i се iartъ skozъtra spatelci, mic de че съ нъ ми се ierte а virstei mele?

— A! daka е аdevărat къ fericirea feailelor стъ in resfrângerea

razelor slavei bърbatъsi, kare n'at si mândrъ къчи 'ți-e datoare fericirea sa?

— Non, non, tout fait dans le viel âge
Tout fuit jusqu'a l'illusion;

Ah! la nature aurait été plus sage
De la grader pour l'arrière-saison.

— Prinçel mex, te las, nъ te o-presk mai mslt.

— Dar și es n'astept mai mslt; ia dъ'mi braçel dsmitale și dșur pînz а касъ.

Лсаръм къ инчетл дрэмел спре касъ. Пе дрэм konversatia лsi ачае о tinkтаръ de melancholic че нъ mai vărsem pînz ачи in el.

— Mai imi vine а krede, zise el, къ in viațъ reflektia (gindirea) vine omzлsi ка чеа дъръ зрмъ nenorочire. Pînz акъм es нъ eram dintr'аcheia че се гъндеск, къ а imbърzни este зн merit. In азгора vietci, visel amorzлsi își balanzъ illksiile salle аsspra primъverii noastre. Dșcem la гъръ къpa пърчерилор, si kredeam къ е вечиникъ; ма vărsta seseçue, si îndatz тоате се десинкantz si sevestejesk. Ачестеа е о idee къ kare trebse съ мръ obiçnezsk.

— Inсъ, prinçel mex, prea mare importantъ dai зnei kontrarietăți; trebse s'о psi in sokoteala pretențилор societății.

— Niçi de kanz, nъ vois съ'mi

fak illstii; toate îmi das de știre și îmi arată anii ce se grămădesc în urma mea. Nimeni nu mă mai crede bun de nimic. O dinioară la Versalii, la Petreberg se sfârșiasă că mine asăpra spektakolelor, asăpra sârbătorilor; akăm puțin le pasă de pârerea mea. Îmi vei zice că nimeni nu e prorok...; eu nu mai zik grămășita, spășit nămai că tot ce mă sârbă la prorociile mele, este vârstă prorokăsi. Înșă kare ă astăzi merită jnăteți în kât să'i reverse lămea ast-fel toate favorile sãlle? Niçi o dată pînă akăm invidia (pisma) nu s'a apropiat de inima mea...

— O krez, prințel mes, mașine are kã domnia ta darăsiar-ta de a plăcea, șnite kã esperiin-ta și kã mîntea?

— Nu trebse atît să aibă mîntea kã să plăcă.

Atănuți veni asăpra vieții sãlle, împins de acel simțiment de plăcere melancholikă ce alțm a ne reinterna kătre velle trekste, și kiar kînd as fost elle okolite de spini. Kă atăta mai mult trebăia să'i plăcă lăi a'si adăuce aminte și a vorbi de viața'i trekste, el kare tot d'asna a vâzdt'o împodobit de slavă și de plăcere.

— Eram pasionat pentru arta reșboistăi, adăogă el, și povăi zice că din zioa kînd intrăsi în regimentul dragonilor de Ligne, toate gradete mi le-am kăștigat în

pănta sabiei melle. Din această știință 'mi-am făkăt toate okkupația vieții. Ostenelile melle 'mi as adăos kăte-vă nobile prietess-gări. Soldat săș general, 'mi-am făkăt datoria.

— Istoria, prințel mes nu va zita niçi brăbia dela Mahen, niçi lăzarea Belgradăsi, niçi glorioasa parte ce ai lăsat intr'ănsa, niçi stră-lăçita domniei talle primire la Versalii, kînd Maria Teresa te trimise kă să dăci vestea.

— Așă e! eakă niște sâveniri ce nu poate nimeni să mi le ardice, și în kare vois kă întregime a trăi. Kînd trăsai amănintă dăzărănare, memoria singăre sprijină edificăsi, și vine a ne înșăintă kă trăim vnkă... Pînă în momentul din urmă vois si mândră, kă o respătare a nenorocirilor vieții melle, kăci am fost în relație intimă kă bărbăți, asăpra kăzora okii lămii as fost mlțz vreme atîntați. O mărțrisesk, tot d'asna am izbit slava; indiferința săș nepăsarea pentru dănsa e o prefektorie, și șite, în toate zilele rekănoșcam seksl acellăsi lăkră ce s'as învoit oamăni a'l nămi celebritate.

— Ce fel! prințel mes, dămnecata vorbesni ast-fel? dămnecata kare eșci ai obțekt cînstirilor și al admirăției sãiversalăi?

— Fătul mes, ori-kare vă fi a-cel deșert șgomot de rensuire dăpă kare Omăsi aleargă atăta, măi-

ale Capitalei. Nsmit de kãrãnd kambelan, își propunea de a'și deszvirși cdskatã prin kãlãtorii care le inxerã dela Viena. Începea adikã dela o presafã foarte interesantã în karteã lsunii ce voia, dãrã kãm zicea, sã o citeaskã din pagine în pagine.

— Petreksis astã searã la vrã-mex Razumowsky; palatãl lãi e ãnkã plin de mobile, draperii, flori, remãsitele strãlãuitei sãrbãtori de iarna. În adevãr rãinele anzi bal sãnt așa de instrãktive, kãnd le privesc cãine-vã, ka si rãinele impãrãtãilor.

Îi vorbii si ex despre intãlnirea ce avãis, și ponvisi risipind pãcin kãte pãcin melanholia ce mã strãpãniae, intrãrãm în egoismãl nostru de jãni a ride pãcin de cei hãtrãni ce zã irãtentia de a mãritã ghietele virstei kã foksrile amorãsi.

Asteptam a doa zi trimiterea a doi kai zngãreãni ve mã inkredinãrã kã sãnt cei mai bani tro-poitori din Viena. Dorind sã'i kãm-pãr intãrãis pe Z..., daka poate veni a doa zi la Prater ka sã'i ceruc din prezãns kã mine, el ãni frãgãsi, și se pãsse în pat, kãci ãni zisso kã o preã ostent de mazruclã ce de kã scara invãtãse pe kãte-vã damo germane care kã mare grostãte în lokãl lenei minsetãsi nemteak se pãtea deprinde kã elasticitateã grãtioasã a dantãsi polonez.

— Noapte hanã dar, skãmpsi mãs konto, te las sã te odibnesci, si ãi stingãsimãrile; dormi în pãche; ma dimineatã la zece ceasuri sã fii gata.

La zece ceasuri dimineatã, kai ce asteptam erã gata inhãmãli la karikãl mex, și la prãnz eram la poarta lãi Z...; ma kãnd vrãis sã intrã:

— Kontole doarme, ãmi zise sãzã.

— Ce fel? doarme la prãnz, kãnd s'a kãlkat, ãnainte de miezãl noptii? O! intrã la el sã vedem ce e lenea asta.

Și intrãis ãndatã în kamera lãi, pãrdelele erã ãnkã inkise.

— Cl aide, aide o datã, lenesse; trãskãrã tã astãcãrã; ce! bolnav õsui?

Se skãlã el și stãtã în pat si psindã'si mãinile la oki ka kãm ar' fi vrãt sã'si steargã lakrãmele:

— O! tatã! zise cl; vai pentrã ce am perdat pe tatã-mex?

— Dar asta! ce vis ai avãt ce e d'amestek akãm ãntre tatã-tãk, și ãntre kaii ce mergem sã'i çor-kãm?

— Vai, ãmi zise, nã o niçi an vis prietene, e o grozãvã ae-veã, am perdat dozã milioane astã noapte.

— Ce ãnnebãnit'ai? nã vezi kã eãci tot în patãl ãnde te lãsaãis astã noapte. Ex 'ãi am stins lsimãnrile kãnd eãiis. Nã kãm-vã eãci somnãbãl sãz dormi ãnkã?

— Nu, frate, mi m^ă skol d^ăsr^ă en somn ce as fi dorit s^ă fi fost cel d^ăsr^ă s^ărm^ă: K^ăm esisi dela mine m^ă pomenii k^ă S... și k^ă k^ăuntele B...; ap^ărinser^ă t^ămin^ărite, și ne p^ășer^ăm la jok kare țins toat^ă noaptea; am p^ărd^ăst doz^ă milli-oane de r^ăshle, p^ănt^ă kare imi as biletsrile. Ia kaxt^ă și vezi.

M^ă d^ășseis la fereast^ă, t^ășsois perdelete, kamera er^ă plin^ă de k^ărti x^ă l^ă k^ăaser^ă de aci din ospel^ărie, și d^ăer^ăp^ănuarea a^ăestsi nepo^ărovit j^ăne er^ă gata p^ănt^ă t^ănk^ă a n^ă se face zioa.

— Ia las^ă-te 'nkolo; daka e t^ărea ast-fel, jok^ă asta n^ă poate s^ă fie de k^ăt x^ă fel de g^ășm^ă din partea lor; n^ă te intrista, k^ăci n^ă e k^ă p^ăstint^ă se s^ășr^ăstask^ă ei în g^ănd^ăl de a d^ășpsia ast-fel pe p^ărieten^ăl lor. Am^ăndoi imi s^ănt p^ăle-toni, și m^ă p^ăer^ă cu totul, în dat^ă ce vois vedea k^ă mai ștas pe g^ănd^ări și n^ă vor voi n^ămai de k^ăt s^ă d^ășființeze p^ănt^ă și pomenirea a^ăestei nopți asa de r^ășinoase.

Zik^ănd a^ăștea il și l^ăsais ka s^ă m^ă d^ăsk la S... Intreb^ăsintais toate k^ăte j^ădekata'mi p^ășt^ă s^ă și inlesneask^ă spre a'l ind^ășpleka și a'l sili a se l^ășsa de nedreptele s^ălle p^ărentii; il f^ăksis s^ă înțeleg^ă s^ărm^ă-rile s^ășr^ătoare ce p^ăștea s^ă i vie din a^ăest^ă p^ăriin^ă, daka va veni p^ănt^ă la ștokile Imp^ăratsi; n^ă i ask^ănsis k^ăt trebsia a se teme k^ă în ștra ce avea Alexand^ăș așp^ărajo-

k^ăl^ăl, s^ă n^ă k^ăm-v^ă s^ă k^ăș s^ăarta p^ă el a hot^ășri o dat^ă a^ăest imp^ă-rat s^ă dea en eșempl^ă de p^ădeap^ăș; t^ăns^ă toate k^ăte m^ă în^ășorkais a'l s^ășne ka s^ă l' add^ăsk s^ă înțeleg^ă, și la nișue simlimente oman^ășil, s^ăș^ă zadarnice; el m^ă l^ășa în ris și p^ăștarea mea o n^ămi^ă patos simlimental; și s^ășri a'mi p^ășp^ășe k^ă e gata a'mi k^ăștiga și k^ășik^ăl și k^ășii m^ăi, ka s^ă am înkai p^ănt^ă ce s^ă p^ășpov^ășdesk at^ăta morala. Il l^ășsais s^ășp^ărat.

Dela a^ăest militar m^ă d^ășsois în d^ășpomat, po k^ăro il affais și mai roșe; imi f^ăks nișue frase l^ăngi ka s^ă m^ă d^ăvedeask^ă k^ă nimik n^ă er^ă mai p^ășvilnik ni^ăl mai t^ășst^ăl, de k^ăt a d^ăștepta pe la miez^ăl nopți en j^ăne de doz^ă-șeni și en de a^ăl ka s^ă l^ășa toat^ă ștarea în k^ăte-v^ă șeasri.

— Și mai e vorb^ă s^ă la t^ănc^ă-v^ă osteneala a face at^ăta șgomot p^ănt^ă p^ărd^ăerea a vre o k^ăti-v^ă h^ă-maski* ad^ășg^ă el, k^ănd vedem aci at^ătea reklamații p^ănt^ă t^ănc^ă-v^ări kare s^ășr^ăș^ă de s^ășt: k^ă p^ăte înk^ăronate n^ămai k^ăci p^ărd^ăș jok^ă! Și el ap^ăel^ăș ka și d^ășm^ă-neata, dar t^ă sokot^ăști oare k^ă i așk^ăl^ă t^ănc^ă-v^ă? V^ășșsi adineo^ăș k^ănd intrasi k^ă mai esia dela mine en Domn. Er^ă mar^ășis de Bri^ăgnole; imi a^ășv^ănt ni^ăl în Viena s^ă reklame ind^ăpendința Genov^ăl, Am^ăbasador al a^ăestei rep^ășli^ă aspi-

* Bani în h^ărtie r^ășesti.

rante, 'mi a venit kă ačeastă protestatie energică adresată către kongres; citește-o și vezi. Kă toată logika ei, il trimiseră să se prelămble. Impărații dăz Genova Piemontelsi, kare o kăștigă în jök și e a lsi bșnă, bșnă, bșničikă. Venetia se face nevzstă kă toată vekimea și intellecția ei. Nă kăm-vă o îngite Adriatikă? Austria, frătioare, o kăștigă și e bșnă a ei. Prësia kăștigă Saksonia; Norvegia pe Sveția; Rësia pe Polonia. Eșropa întrecagă este ani împregirălnăxi tapet, și mi'ți joakă statărite, o arănkăștă de kăbi kăștigă; ka la o pașă činči, o shtë de mii, doș shtë de mii, șn million de kapete: și eș pentră ce să nă kăștigă kăte-vă petiče de hărtii kănd soarta mă favoriză?

— Dar de la prietensl dămitate, domnșle konte?

— Așa! kăzezi oare kă și la tronșri se mai zită čine-vă kiar la rșde. Lasă-mă, frate, în pace; bietsl Figaro a deslegat de măt problema: « Ori-če e bșn de kșat, e bșn și de činșt. »

Pătea čine-vă să respănză la niște asemenea maksime de kăt kă desprečsl? Il lșsaș și mă dășeis la Z... ka să'i spșis de bșna ispravă ce făkșis kă čerkărite melle.

— Eram sigăr, imi zise el. A! mășkăștra șarpelsi este kă măt mai pșein kărdă de kăt ingratitădinea șnșiprieten. Nămai șn mijlok este kă ast-fel de oameni, și il vois întrebșinșă,

Se liniștise kă totșl, se imbră-kă și eși dăkăndă-se la marele kampbelan, de kare și atărna în slăjba sa de kărte, și kăștia, fără indoială, vrea să'i dea de șuire despre restritșea sa și despre dreptatea ce avea de gănd să'i făkă singăr. Mă opri de a veni kă dănșsl, și mă dășeis să'mi čerk singăr kăii a kăror repejșne aș fi dorit să făkă a mă skăpa de dășroașa șevenire a ačelor doș-sprezocă ceășri ce avșis.

Nișce asemenea episode nă eră rare în Rësia și în Polonia: fatala patimă a jökșli se împinșe se pînă la kovirșire; devenise, șn delir și adeveriă kă desvırșire ačea sentinșă a doamnei Dëshoulières:

On commence par être dupe,

On finit par être fripon.

Înčepem emăgindă-ne.

Șfırșim înșă amăgind.

Pe toată zioa în șocietate întl-niă čine-vă jurtfe ce dovedia kă în kăte-vă ceășri stări și averi întregi își skimbă stăpănșl.

Imi addăk a minte kă dășră moartea kontelsi Potocki, la Toulchim, fiu săi din patșl d'ntiș remasșeră stăpini peste marea și întinsa lsi avere. Doi din tr'ășnșii, kreskăti în șniversitatea dela Lipska, nă priimă kăt trăi tatșl lor de kăt nămai kăți-vă dăkată pe septămăntă. Kăm se făkșeră stăpăni pe ačeastă moștenire, se deteră kă totșl în kovirșirea jökșli. Fratele lor čel mare kontele Șchesny perđă în trei

ani trei-zece milioane de florini, jskând Faraon kș intendenții sibi. Nș dșptș mșltș vreme prietenșl sșz D. de Fontenay, țe nș'l kșrșsise niči de kșm; trebși a se imurșmșta o sșzș de lsisi, kș kare sș'l poartș ingrona la Aix-la-Chapelle șnde mșri.

Kște o datș iarș șndele așestșl jok desfrșnat infșeișă ھےlle mai minșnate revolșții, din kare eatș șna: Prinșel G. . . , șușl din ھےi mai bogăți domni ai Rșsiei se inkșrkase intr'o partitș în kare perdea moșii, domene, țșrani, venitșri palate, mobile, nestimate, șkșle, intr'șn kșvint toate eră ingitște; nș'i mai rșmșsesē de kșt trșșșra ھے'l aștepta la poartș. O jskș șifn kște-vă kșrști trșșșra eră perdștș.

— Și kăii! strigș el.

Peste kște-vă minște se șnirș și kăii kș trșșșra.

— Nș mi am jskat hamșrile, hamșrile plakate kș argint ھے'mi așsosit ieri dela Petreșșrg.

Se jșkarș și hamșrile; ma în așel moment jokșl se skimșș kș desșvșrșire, și deveni așa de favorabil prinșelșl, în kșt în kște-vă ھےasșri kșștigș nș nșmai kăii, trșșșra, șkșlele, ھے'șnkș și toatș averea ھے perdșse aștș de rșpede, mșlșșmitș hamșrilor ھے pșntș el semșna kș ar fi fost pșșe și ar fi ținșt de karsl Fortșnei. Prinșel G. . . nș fș ingrat kștre instrșmentșl fericirei șalle.

La Moska în șalșnșl sșz am vș-

zșt atșrnate în lokșl ھےl mai arștos și protegiat de o oglindș a ھےste fericiți hamșri kă niște prețioase moaște, kă o mșrtșrie de ھےa mai ștrănie jskșrie a jokșlșl.

În vremea întșrșzierii melle în Rșsia, tot așest prinșș G. . . șșsesse jertșfa șnei indemnățice șkșokșrii, din kare nș pștș sș șkape tot așă de noroșit. El era mare amator de diamante și de petre nestimate, și aveș șnkș pretenția kș ē bșn kșnoșkștor, Intr'o zi în șalșnșl jokșlșl kșșbșlșl șngles din Moska, vine și șn Italian, în degetșl kșrșia ștrșlșșia șn inel impodobit kș șn diamant de ھےa mai frșmoașș arș, și d'o mșrime foarte rarș. Prinșel se apropie de așesta și'i ھےre voieș sș vază inelșl.

— Și dșmneata, prinșel meș, zișe Italianșl, și dșmneata ai remaș în mirare! ھےca ھے țș se pare diamant, ē kșrat șu ștras, ھے ē drept foarte frșmos.

— A! șa! kșm se poatș? kare ștras vșe o datș a pștșt ș'arșșne așsemenea fokșri. Fș binc și m'șl dș pșntș kște-vă ھےasșri. Vois șș'l arșl giolierslșl (gișvaergisłșl) impșrștșlșl, sș vază pșntș la kare grad de perfekție a ajșșș arta imitației.

Italianșl sș arșșl foarte bșkșros, și'i dette inelșl.

Prinșel alergș îndatș la giolier și il întrebș kare poatș sș fic pretșl așellei șnipetre. Negșșțorșl pșrșște, dșrșmșșșe, ھےrșeteașș, și respșnde kș prea rar și ș'a întșm-

plat s'z vazb zn asemenea diamant.

— Dar e zn stras! strigă prinșel k'z totsi vesel.

Din noș goliierul cerevează, întoarce peatra de toate părțile, o drămbieșue iarb, și stărbieșue k'z e diamant, zn diamant de minșue kare la o vnzare ar pretși cel pșcin o s'z mii rșble, și pe kare el vnsșiar pe da lok, de'lar vinde, opt-zeci de mii. Prinșel G. . . iar îi spșneks inkredntare k'z e zn-stras și se întoarșe în saloșul jokșsi. Italianșl k'z s'z nge roceștălnaintea zșsi tapel verde și f'z cea o partitș de piket. Prinșel îi d'z inelșl, îl roagș ka s'z îl vinzș. Jșkștorsl îi rșspnde k'z n'are trebșlntș de bani, și apol, inelșl s'z n'are nișl zn pret. G. . . stărbieșue; Italianșl îi spșne k'z nș'l are de vnzare, mai vntos k'z tot pretșl lșl e nșmal pentrx persoana sa, k'z lșl are drept sșvenire, priilmindș'l de lamșmș-sa, și f'z g'zdsindș'i de a nș'l instreina nișl o datș. Rezemndș-se într'zn folos mare ce va avea, prinșel îi propșne zeci mii rșble, pe s'z mț d'z-zeci de mii, însfirsit trei zeci de mii. Italianșl stș gres, neinșetșnd a'i spșne k'z peatra inelșlșl e zn străș. Impisuzit rșșsl se sșle al dă pntș la vnz-zeci mil rșble.

— Daka stărbiești atșta, prinșel mex. . . zise Italianșl, și dșmnea-voastrș, domșilor, adresndșsse k'z tre jșkștorsl, sșnteti martșri k'z prinșel mș silēște a'i vinde pentrx vnz-zeci mii rșbleșu ineldestras.

— Lasș-le astea toate, și dșm'i' sșis ca ce fak.

Italianșl skoase inelșl din doșet, și il dette prinșelșl, kare k'z totșl inkantat de turgșl s'z, și dette pe lok o politș, a priimi dela intendentsl s'z vnz-zeci de mii de rșble. Dșrș zn vcas sșma f'z și nșmtrată.

Adoazi de de dimincatș G. . . se dșue din noș la goliierul Impșratșlșl, și i' spșne k'z vș s'z i' vnzș diamantșl de-k'searș.

— Inșș peatra asta e zn stras k'z rat, respșne negtștorsl; zn stras foarte fșșmos k'z adevrat! ce minșue! kam seamșrș k'z peatra ce mi-ai argștat ieri, așoasi forșmș așoasi tștēșrș; ori vntē altșl, afarș de domșia ta, prinșel mex, s'ar fi amșgșl.

G. . . imșmșrșșrit rekșnosks și el indatș grozavșl adevșr. Fșșesse jșkșria xșși indēmșnatik inșșlștor. In momentșl turgșlșl Italianșl printr'o isteatș indēmșnare de prestidegitașe, skimbash inelșl, și dette in lokșl lșl altșl k'z o piatrș minșvinoasș ce imitș pe cea adevșratș pntș la amșgire.

Pșse sekaste pe Italian in loatș cetatea Moskel; ma aflarș indatș k'z el kase postie pe lok k'z priimi banii și pornișe. K'z pentrx prinș, pe l'ngș nekazșl k'z perdș o s'z mț așa de mare, il mai sșpșra si așellak'z nș'l k'redea nimeni, pentrx k'z amșgitorsl de fașș k'z altii îi spșșesse k'zrat k'z i' vinde zn stras.

avea simțiment la atât de roman-
tik, în cât în kopilăria sa, îi veni
în gând să fugă din casa părin-
tească, spre a se înrola în oaste
săbă în nume skinibat, și ast-fel
norokul ce va avea să fie dator nu
mai merita să se scrie. Spre a mări
belicoasa lui ardore, îl puse în
servițiu la anul 1751. Inzeștră
k'o vitejie ce n'o pșteam kompara
în zilele noastre de cât k'a mare-
șălsăi Ney, înaintarea îi făcu pede,
și tot d'asna dobândi k'a un pret
de fapte însemnate, în timpul res-
boisăi de șapte ani, în al Bavariei
dela 1778, în kampaniele Astria-
nilor și Rșșilor împotriva Turci-
lor, pînă în sfîrșit la 1803, dobin-
di gloriosul sceptra al resboinici-
lor. Ar' îi komanda și armia as-
triană la 1796, în Italia, daka ba-
ronul de Thugut nu i s'ar fi îm-
protivit.

Kă aștor, skrierile sale sînt în
29 volșme, din kare 14 sînt Ope-
re mestekate Oeuvres mêlées; alte
14 volșme traktă despre arta mi-
litară; pe urmă are un volșm de
memoriale, ce zice el k'a ar fi skri-
se de prinșal Exgen de Savoia, ka-
re este cea dșpr' urmă skriere a
astorsăi. În partea cea d'întăi
de și nu află cîine-vă orîndzialsă,
metod, korrekție, zănsă peste tot
loksl ă plînz de dăb, adesea de a-
dăncime și de o statornikă origi-
nalitate; vede cîine-vă ați pe hăr-
batsl ce sînt multe și le spune făr-
ră pretenție. Prinșal de Ligne skrie

ku adevărat răz, ma nu e dat tot
omșăi să skrie răz k'a dănsăi asă
pe frumos. În skrierile lui sînt
e păs bine. Căt pentru operele
salle militare, hrănite în cea mai
mare parte de țăminoase doktrine,
se kompon de memoriale asșpra
kampaniilor prinșăi Lădovik de
Baden, alle kontelsi de Boussi-
Rabutin; de jșdikăte asșpra ge-
neralilor resboisăi de 30 de ani,
asșpra Malhorșșăi, lăi Frederik
cel mare, Laudhen și Lasey, ma
tot ce îl arrată mai bine de cât
ori-ce, e korrespondința sa k'a per-
soanele remarkabile ce le-a kșno-
skăt în kăllătoriile salle. Nșmai
în așeste skrisori alle salle cei ka-
re n'as avăt norokirea s'ăl așz pot
să și fakt o șșoară idee despre per-
fektă amabilitate ce' karakterisă,
și kare îl făkă să fie priinit k'a a-
tăta favoare de Maria-Antonetta la
Versalii, și la St. Petreșșerg de E-
katerina II. Parisl kare atșnu e-
ră salonsl Eșropei, k'a mare mira-
re văz șu general astrian a se
înfășă k'a model akolo șnde ve-
dea cîine-vă modele pentru înalta
șocietate a diverselor state eșrope-
ne; akolo șnde ștrășăvitele țypșri
de amabilitate eră markizsl d'En-
tragues, kontele de Tressan, ma-
reșăsl de Richelieu, baronsl de
Besenval, croi ai salonsăi, kari în
privința așeasta nu avșră semeni
și mostenitori.

Prinșal de Ligne adoră Franșă
ast-fel kșm se arătă ea în așea e-

poche; ma revoluția franceză tre-
 buia să desplacă atât gusturilor
 cât și opiniilor sale. Nu trece
 mult, și îl isbi aceasta nu numai în
 averea sa, ci și în simțimentele
 cele mai scumpe. Kampania dela
 1792, îi smulse în fine ce idolatră
 și kampania Belgiei, moștile ce îi
 plăsesse a le înfrumuseța atât. Ne-
 noročirea din urmă o săferi filo-
 sofeste, ma cea d'urtime nu se mai
 stinse din memoria lui în ori-ce
 timp și în ori-ce lok îi adăvea
 ceva a minte pe fiul său, îl podi-
 dea lakrămele pînă în zimbet
 d'o apparente sșrinț. Pînă la
 etate de 80 de ani își impinse că
 aceeași vioăciune karriera; văz
 kongressul dela Viena, despre care
 zicea, că: «daca nu marș, cel
 puțin danț» și pretindea că la
 toate spektakolele ce se das năme-
 rosilor negotetori, numai lipsia de
 căt konvoial immormintării șiși
 maresal, pe care îl vă înlesni el.
 Și că adevărat mări la 13 Dekem-
 vrie 1814, addskând dărerē istș-
 lor, și lșzând în soțietate un sek
 că anevoie de a se țimplea. Pășini
 mtesk operele lui și fak prea răz;
 D-na de Stael, Propiac și Malte-
 brun as spiksit că noročire prin
 elle, ma tot ce n'as pștat arță și
 înfrățșă, a fost ikoana cea vie a a-
 cellei amabilități firesui și libere
 ce se vedeă atât în trșșrele cât
 și în vorbele lui, al căror typar sau
 formă pare că s'a spart făr a se
 mai înșință.

(Urmarea din disertația D-lui Pa-
 padopolă la dikționarul sex).

§ 3.

DERIVATII.

Indată, în același șir, dăp sem-
 nele chronologice zmează deriva-
 ția. Dăp obișnșita semnificație,
 care pînă mai dărușzi se dă deri-
 vații, că adică kstare vorbă vine
 dela kstare, că totșl isolat, ar fi
 sokotit cine-va că vorbele n'as
 nici o treapță de pșrintie și de
 relație, că limbile n'as nici o
 treapță de rșdenie, ci strșine în-
 tre sine, nici o dată nu s'as întim-
 pinat, nici o dată n'as avșt nici o
 komunikatie; znsă s'ar fi amșgit,
 căci de și filologia n'a dat nici un
 monșment despre aceasta, znsă
 cel puțin observația limbelor ce
 se arată relative și că affinitate în-
 tre sine, ar fi pștat să ne fak a
 bșșzi despre legătura komens a
 națiilor, a kșnosșintelor și a lim-
 belor lor. Istoria limbii este isto-
 ria Omșșii, nu numai sokotit că-
 tre pșmitivele elemente alle lim-
 bei, către relațiile și modifiikațiile
 lor, ci și către karakterșl ce fap-
 tele Omșșii întypșresce în limb'a
 lui. Cei veki, jșdikând dăpș opo-
 rele ce s'as pșstrat dela dășșii,
 șșim că despreșind peste mșșșș
 limbele strșine kontimporane și
 mai veki, nu ne as bșșsat, prekșm
 și din Kratil al lui Platon vedem,
 șșința derivații nici întins, nici
 bogat de monșmente și de mate-

rie. Abia în veaksl acesta vârsăm drumul cel drept către această parte foarte serioasă a științei generale. Așa materia se adună ca norovire de și câte o dată ca prin linie și palme: se așteaptă însă acel Aristotel ce o va aduna în sistem, și va afla măsura vârstei vorurilor limbistice alle rescrisisi. Cu toate acestea în limbile cele noșunde firul derivației se ține adesea în latina și elegika și foarte rar în vre o limbă orientală, mi se pare neiertat iskra a le țesa acatarnate și nerelative întră derivație, în vreme ce nu e așa de greș a se scriși un diktionar general de derivație pentru toate limbile ce vin din latina, ca atâtea table iscrisite după câte limbe va koprinde, însă printrând mi de a vorbi mai întins despre aceste obiecte în prefăca diktionarului, zik akam ca am bagat de seamă ca vorbele românești sânt omogene și affine mai mult ca latina de cât ca limbile ce se trag dintr'nsa, kazi de ris ar fi să zikă vine-va ca limba Isi-Tavit derivată, kreată, edskată și formată din diktionarele hellenice și mai pe urmă din grammatik'a hellenike prin litterati, s'ar fi vorbit vre o dată ast-fel și mai pe urmă korrsprândesse a prodss pe româneaska de akam, care aceeași relație o avea către dialektele sas către cea vorbitoare, iar nu către cea scrisă limbă a Latinilor. Ne iskrând ast-fel, nimik n'as fi dobândit, pen-

tră ca nu psteam a mă opri la cea latină ca zna ce nu are în sine o sistem întreg de derivații. Pe lângă acestea derivația mea adesea s'ar fi întâmpinat ca țimțirea. Și cine nu știe ca mănuș derivă dela manus, și ine dela panis și c. Cu această însă se kenosce oare derivația vorbeii? Nu. Am vrut ca firul derivației trăgându' din limbile snite sas prin affinitate, sas prin relație și addskându' către anticele limbe alle rescrisisi pînă când se va afla imitabilitatea în sinurile naturci, sas cel puțin se va arăta cea rădăcină. Am statat această axiomă a limbisticeii: «Când într'o limbă oare «kare, după ce se va afla într'un «sa derivația vorbeii, ne silim a «privi ca primitivă vorba din ka- «re se trage cea cerată, altmuci «trebue a kaza o limbă oare-ka- «ră în care cea vorbă să se afle «sas derivată sas komposă;» repetând tot această iskrare și în alte limbe mai veki de cât cerată, vom ajunge sas la o imutabilitate sas non plus ultra. Însă câte greșeli, câte pedoce la dejdikare câte amgici? m'am silit a mă deprăta de aceasta, cât mi a fost prin pstată, deprtându-mă de celle ca total bnsite și preferind a mă opri într'un drum kenoskăt fără a kaza altă nekšnoskăt. În cât către derivația generală, după sistema ce espșcis, am întrebinațut meditațiile mele manuskripte ce am

prstet adună din bibliotheca parti-
kulară, pe Mitridat al lui Adbelung,
pe Polyglota Asie al lui Klaprotie,
pe Etimologie-universele Combrid-
ge 1811—1825, ș. c. l. allegând pe
cele mai adevărate, m' am s'okotesk
k' e fl'rb kibzire a m' lipi orbe-
sue nsmai de o systemă. Asseme-
nă ș'mez și k' derivațiile latine,
ajstândsm' de ostenelele velle vek-
ale lui Bosie și Lenepid, pr'k' sm și
de ale celor mai nsoi. In parcea
asta vorbele se kompară adesea k'
cele rom'neschi sas affine și omo-
gene italieneschi, port'gese, roma-
ne ș. c. l. In kare typ' al arat' v' e-
va vrednik de insemnat sas' k'atre
formare sas k'atre int'mplare. Pen-
tr' vorbele italieneschi m' ajst k'
Manegio sas k' Krska; pent'r' ce-
le spanioleschi k' Trapani, pent'r'
cele port'gese k' ostenelele unei
soțiet'ți st'udioase din Franța, k'
Cardozo și alte skrieri. Pent'r'
glossele romane, fiind k' imi lipse-
sue de o kam-dat' Roquesfort, in doz
volsme in 8° 1808 la Paris, am in-
trebșinat pe Doujat sf'at'nd' m'z
in k'at pent'r' typi k' Reynouard, și
Bruce-Whayte, zik in k'at pent'r' typi,
k'v' in k'at pent'r' generalit'ți,
k'atez șncori a n' si de p'rrerea dom-
nilor astora. Iar in k'at pent'r' vor-
bele ce se red'k' la seks'și desflori-
tor, m' am sf'atsit și k' manskrip-
tele mele, velle mai m'ște din Da-
cenghie, și k' limb'a nsmit' m'ka-
ronik' din skrierile ce s' as' afiat in
bibliotheka mea. Vorbele orien-

tale as venit in limb'a rom'neask' k'
1. sas prin seminții latine, 2. sas
prin sanarioti și limb'a tsr'veask',
3. sas prin limbele ekropene. In
k'at pent'r' velle d' ant'is m' am
sf'atsit k' Klaprotie și Adelsug;
pent'r' velle de a doilea k' Kamin-
skie și Ovean; iar pent'r' velle de
al treilea m' am sf'atsit k' minsna-
ta skriere a Port'ghezsk'ii Sasa, Ve-
stigos da lingua arabi-cacm-por-
tugal etc. Joao-de-Jousa etc. etc.
Lisbon 1789 in 8°; adesea k' Gol-
lius 1653 și 1787.

K'at pent'r' derivațiile hellenice
m' am sf'atsit adesea k' Rejmer, iar
pent'r' komparația k'atre latina k'
Forcellini, k' Enrik Stefan, k'
Holtzack și alti. Iar in k'at pent'r'
komparația k'atre limbele orienta-
le, dep'rt'nd' m'z de Lingua grae-
ca Lebaizans; m' am sf'atsit k'ate o
dat' k' Buxdorf, adesea k' skr'ri-
rile lui Hamer și foarte rar k' Ae-
gidius 1647 Hamb'rg 8° pent'r'
cele siriașe, zns' as'upra t'at'lor
arastora, 'mi-am șmat drșinș' ce
m' l' deskisesem pent'r' diktionsari
hellenek. — K'at pent'r' vorbele sla-
vone, kare in limb'a rom'neask'
pot intokni sa vokabstar deosebit
și pent'r' kare sent oare-kare re-
gle d'șp' kare le modifik' areas-
te limb'z, m' am sf'atsit in k'at pen-
tr' prinșipe k' Joseph Dobrowski
institutiones, Lingue Slav. 1822, și
k' ințelept'și Ekonomu la skierca
ințeleapt'. *Нарѣ суурушисъ нѣсъ арабонъ
иортугальскъ предъ нѣмъ и др.* Intrebșintez

sa se statornicească și să se veninicească stilul limbii, kserfentia ei și kipsul skrierii. Pe acest temelis observațiile asupra ostenețelor lui Maior, mi s'as părut observații asupra părerilor noastre însasi, asupra sistemelor noastre, asupra veneralizărilor noastre celor mai skempe. Kam dar ai îngredsit, imi vă zice cine-vă, a se publikă în foaia ta niste asemenea observații? — 1. Pentru că ne avem altă foaie literară, și ne poim face kă publițitatea mea să fie de monopol numai de su fel de păreri, ce ar semnăa un despotism silind kamă intră a kagețā kă noi și a priimi părerile nerstre? 2. Kă observațiile s'as văzat kăprietiva părerilor noastre împrietiva sistemelor noastre, și mi s'a părut o miksorime a ne teme kă să ne le facem kinoskade, dăptă qererea astorsăsi, spre a le uiti și a jsdika kamă literatură; 3. Kă D. Papadopolu mi-a fost și imi e amik; și am vrut să arăt kă pot fi oamenu amiri și fără a fi siliti de a avea tot astelleasi păreri și de a fi despōi nisi altsia, și de a fi nevoiți ekonomisindse să ajungă ipokriti și nesurteri. Uritu și fatu e acea idee, kă omul ce ne vă fi de părerea noastră, săz kare kă simțiment săz de prieten, săz de dragostea artei, săz dintr'o konvingere ori retruțire a să ne kritika faptele săz skrierile, trebe să l avem de inemik. Trebe să kășm oamenu a fi simteri, și să aiba p-

rerile libere, kă kamă suie săz și sui jsdika și allegu. Am priimit ast-fel disertatia D-lui Papadopolu, și i-am spus kă aceeași simteritate, kă prekam publiku observațiile sălle, asemenea voim publiku și alle ori kărsi alt Romănu ce vă voi să i respōnz, fără însă să se abatu din drumul bunei kviinte; kărsi pōtem a desbata un lăkră ce are trebaintă de a fi desbrtat fără să ne esim din propozăsi noastră, și să ne kreăm dintr'insuși un objet de artă, de derisie și de nerzășărie în faptele și viața publiku și privatu a persoanelor kă kare kăkătam săz vrem a ne întefeg.

Judicătorii competenți vor pute judica după totă disertatia D-lui Gr. Papadopolu și mai virtos după § 3 asupra derivațiilor quāt a fost de preciosu pentru noi elaborarea unui asemenea dicționar. Plecând d'acei la Vienna, în anul 1853, la înturnarea sa n'a putut să mai rămāie professor în St. Sava, pentru cuvinte quō aquil nu erā apreciată erudicia sa, și în Athenā fi astepțā nisea ocēpășlunt cu mult folositoare pentru Nația sa. D. Papadopolu este astăzi unul din priimi Philologi și Archeologi ai Europei. Este întemhen quellor mai celebre societăți de sapientii ai Europei. În anul 1856 mai veni în Bucuresci spre așu facea valabil inserisul său que a fost avut cu Ephoria spre a elaborā aquest dicționar, și a deputae manuserisul său que coprinde mai mult de litere ale Alphabetului dejā terminate în Biblioliteca naționale. Tristu însă quō timp de dărbadi comp-

MONSIUR KALJSCH.

În timpul alergărilor noastre aventuroase și komode prin mijloacele Europei strălucind despre Napoleon, am dat peste multe tiktloșii și le-am cerkat; petreceam zons pe ici și pe colea kște o dată și nisce minste bène. Într'o zi în linș pinș la genski, a doa zi la masș pinș la git, znde îndatș eră zilate nevoile de kș seara. Natsra noastră omeneaskș è asă de minșne organisatș în kșt zu moment, de plșcere ne desprșgbesue kște o dată de nenorociri și sfferinșe foarte lșnge. Între intervalele ce despart doz kampanii sas doz batalii, noi ns perdeam timpul și atergăm la bal, la koncert.. koncerte! sș fi azzit pe alle lși Napoleon kșm iși mai sforșia! Kș a-velle o satș de miș de pșșci, patrs sște de tsuzri, poș adikș a'ș in-

tenș de a judiș o assemenea operă, nu nu vai quô nu șe aflô nimeni de a da cuvenita valôre unui assemenea manuscris lucrat cu atâtă erudiși și consciinșă, ci cu durere spunem quô fapla D-lui Papadopulu fu și reprobată cș a unui străin que nu șeie romênesce!!! Un tot assemenea întempiu aflô la începutul sșu și traducșia lui Homeru de D. C. Aristia. Èste lôrte a-deyêrat quô Șciinșele, Àrtele și Linbele n'au alți inenici mai fatali de quât pe quei que nu le cunoseu.

(Nota Editorului 1860).

kipsi kș trebșia sș poatz çine-vă face un frâmșel șgomot. Lși îi plșcea mlșt felșl așesta de masșikș, pentrs kș șie-kare iși are gșstșl sșș. Noi iarș kșm lșsam armele din mârș sș ne mai odinim, îndatș ne pșneam a face kșrte dame-lor, și aș-fel mai șkotșnds-ne din kapete, ne koboram desprș zisa de obște, în fokșl risłxi vișei, kșt pșteam mai plșkșt.

Înainte de resboisl dela 1809, armia noastră se adșnș în țarra Bayreuthului, gșlindșse în primr-varș a intră în kampanie. Àștrici-nii se konçentră în Boemia, kște-vă leghe departe de noi. De amșndoz pșrșile pregștirile eră mari. Kș toate așestea diplomașii din ambe pșrșii nș inçetă în toate zilele a 'și arștă sinqera și kșrata dșunșeilor dorinș de a konservă pașea.

Barona de Conradsruhe loksia într'șu kastel foarte frâmș, aproape de Egra în Boemia; șn regiment de hșsari àștricieni eră kantonal în satșl așella, și noi, fiind aproape, iarș ne vecinam la hotarșl nostrș kș așei hșsari, bșnd, kșntșnd, fșșșnd impresșz; eram çei mai bșni amici din lșme așçerțșnd norokșl kșnd sș inçerem a ne trșnșl znsł altșia kște șn glont, kște o lovitșrș bșnz de sabie; kșm am zipe pinș kșnd sș inçerem a ne inkșieră și a ne trimite pe lș-

mea ceea-l-altă, trăiam pe aceeași călășă se pstea de mai bine. Ora aceeași sosisi, porunca se dădea, și în momentul când eram să înaintăm zău împotriva altora, proram că toții aspra flăcării cei albastre a porcușii că dăca zău din noi vor cădea prizonieri, și primească toate ajutoarele pslincioase din partea împotrivoare, și acesl jărmănt s'ă p'zită că sfintenie din ambe părțile; zău să lășăm a ceea, aui ne este vorb'a de alt-čevă.

Doamna barona eră o v'ldavă bellă și jău; tot d'asna avea la sine o b'ntă și n'numeroasă kompanie; dă n'isre p'rușari de minșne, n'isre bășari fr'umoase și adesea și koncerte, căci isbia că deosebire m'șsika. Că ză b'k'rtar b'șn și că bani în casă, n'isre oș é mai lesne, și n'isre în Boemia, de căt a m'ltămi pe oaspeți; căt zău pentr' ză koncert, n'ă'l poate vine-vă inkeica asă de lesne într' ză kastel în mijloksl m'șn'ilor, patr' leghe departe de cetate. Oș-če ofițer asstrian s'as fr'ancez care s'ia să fl'ore, să sb'rnice, să țite s'as să cănte căte čevă, eră pr'imit că m'ltămi în salonsl baronei. Pentr' o kavalin' s'as o sonet' in skimb pr'imiă čevă mai p'rk'ktă ospitalitate în mijloksl zău j'arm'nt' de d'zine de dame, de damicele foarte fr'umoase s'as čel p'č'in prea p'rk'kte.

Ak'șm p'țeți a v'z inkipsi că noi toți firește ne sileam a dobindi čin-

stea că să fim înf'țișati la doamna de Conradrube, căci în kantona-mentele noastre în mijloksl zepeze-lor n'aveam n'isre mai m'lt de căt viața animală. Es se brodisse să n'ăm niči o idee de m'șsikă, vreme d'aveam să n'v'z d'ak'șm înainte, resbois' eră în zsele noastre și m'z isbiam că p'șnii în kap de nekaz, căci că să p'ois dobindi favorul de a intra în salonsl baronei, treb'ia să m' d'as ză aer de m'zikant. M'z legais de kapsl kapel-mae-ștr'lsi m'șsici regimentsl' nostr' să m'z rasofeaski, să m'z seitoze că căte-vă romane, și asfel ind'znel m'z înf'țisais că su k'nt'zreț. Și este adev'rat că k'ntam romane: *Partant pour la Syrie* că ză ap'p'șmb de minșne, în Salon fr'uceam če fr'uceam și sk'pam că at'zta; ma în sala de m'nk'at des'z'tam pe komme-seni că *Des frelons bravant la pi-quire*. În regiment n'isre mai n'isre de căt syriansl, at'z le imp'șiam z'rekile că Syria! când ns eram impres'z că kamarad'ii mei, și între-bă căte vine-vă de mine, resp'ndea, a poruit la Syria. În sf'rsit bine r'ză imi fr'uceam și es rosl că și cei l-alti. Mai pe s'rm'z oaspeți mai n'isre im'șl'nd'sse, inčep'z'z a face koncerteșl talentelor melle ză prea at'z de treb'zincioase, și inčet'z că inčet'z inčep'z'z ză prea mai avea at'zta trečere; imi veni ins'z'rs'z și mie r'nd'z a petrece ask'lt'nd și es pe al-ți; dar, zite, v'z sp'șis drept că de lok n'isre m'lt'z'mia; adik'z tot kam

asa kum mltismian si es pe cei-
l-alti.

Peste psin stisis a nr̄ insinsa
l̄nḡ doamna barona at̄ta ink̄t
imi dette voie a si vina pe moșia
sa. Komnisenii era n̄merosi, si
es adduceam tot vinatsi trebs̄inviros
pentr̄ mas̄.

Es loksiam trei lege de parte de
Conradsrube la Ober-Roeslau, in
kast̄ la Moșis Kalis, un om foar-
te frumos ka de patr̄ zeci de ani.
Era un om k̄ stare mare si k̄ un
n̄me mik, Moșis Kalis era un ne,
rod din cei mai mari kund era vor-
ba de litteratur̄ sas de frumoase ar-
te; kund era un̄s̄ vorba de bani,
de moșii de vinzare, de lemne de
kamp̄rat, at̄n̄ti i se apprindea ka-
ps̄l si vorbea de minsne, jadika
dropt, il isa de un om k̄ mare ge-
nis. Pentr̄ cele materiale aveam
la d̄ns̄l o priimire si ospitalitate
de minsne; k̄t pentr̄ cele lalte,
mergeam s̄ le kast̄ la Conradsrube.

Intr̄ o dimineat̄, Moșis Kalis
intr̄ in kamera mea.

— Lokotenente, imi zise el, d̄m-
neata ai p̄tea s̄ mi faci o mare
sl̄jib̄.

— At̄ta mai bine, pentr̄ k̄
nr̄ mlt̄smesk k̄ci imi dai ok-
kasie.

— P̄t̄ s̄ intr̄ in materie,
sp̄ne mi k̄rat p̄t̄ in kare p̄nt
esti k̄ barona?

— Apoi... s̄nt ka și k̄ d̄m-
neata in termenii auei bine-vōnte
reciproce, s̄nt pentr̄ ea ka si pen-

tr̄ d̄mneata rekanoșinta ce tre-
b̄e s̄ aib̄ un str̄in kund e bine
priimit.

— Foarte bine; ma sp̄ne mi,
avear̄ ai din intr̄mplare vre un grad
aspra inimii... asșpra nr̄nei
sale?

— In v̄st̄ de dou-zeci de ani...
nr̄ stare... k̄ grad̄l modest de
lokotenent, ar trebs̄i se lis neban
ka s̄ au assemenea pretenții.

— Ce fel d̄verile d̄mitale at̄t
de dese la Conradsrube n̄ axalt skop
de k̄t s̄ mi ț̄i aszi mesika? nr̄ mi
sp̄si dar k̄ mi ai fost un m̄sikant
t̄rbat?

— Iepșii si prepeștele nr̄ te
sokotesti drept nimic? Ma spre ce
s̄nt b̄ne aeste intr̄ebri?

— Vezi k̄ imi au si ex ḡnd̄-
rile mele asșpra baronei, si kund
as svi k̄ te au de rival, imi as
trage nr̄na nr̄mai de k̄t.

— Imi faci mlt̄s̄ onoare, mlt̄s̄-
mesk; ins̄... si es as p̄tea zine
tot aesteia pentr̄ d̄mneata.

— D̄mneata esti j̄ne, si es...

— D̄mneata esti bogat, si es...

— In sl̄rsit, v̄ear̄ ai s̄ nr̄ in-
f̄lizezi la barona?

— Ii vōi vere voica.

— Ea nr̄ va v̄ea s̄ nr̄ priim̄-
sk̄, pentr̄ k̄ es nr̄ s̄nt m̄sikant,
s̄ apoi mai s̄nt si alte kav̄nte cele
vei alla mai t̄z̄is.

— Apoi k̄m se facem dar?

— De vei v̄ea, vom merge la ea
vinand, vom zine k̄ ne am intr̄-

nit pe drum, vei kroî ai în românt, si vom potriivi lăcările.

— Foarte bine; așa dar, mșine.

— Timpul e frumos, adică, dacă am merge astăzi?

— Aidem, se mergem.

Toate se amară foarte bine; soșirăm la kastel la vremea prânzului, și Monsis Kalis își și el invitat. După kafea se deschise piano, se akkordară vioarele; Doamna barona presida la pregătirile znsi-quate, și se apropie de oaspele mex.

Spre deslășire la velle ce șrmează trebe a ști că în Germania se slăjesk adesea că vorba monsieur și însși când vorbesk penlăște- însș o pronștează strikat musie. Prin șrmare monsieur Kalisch, șaz domnșl Kalis, pe nemlășe îl pronșută mșsi-Kalis. Doamna de Conrad-sruhe începș konversatia astfel:

— Sînd sic musikalisch? (estș dșmneata mșsikant).

Domnșl Kalis întelese că adică îl întreabș: Estș dșmneata monsieur Kalis? el și respșnse.

— Da Doamna mea.

— Tragi kș vioara?

— Nș, doamna mea.

— Kșnti kș flautșl?

— Nș doamna mea.

— Kș piano?

— Nș doamna mea.

— Kș ce instrșment te slăjesti?

— Kș nișl znsł.

— (la o parte) e vre șn kșntș-ret — trebe șș ai șn glas de tenor?

— Nș doamna mea.

— De bariton?

— Nș doamna mea.

— Ce glas ai dar?

— Nișl an fel de glas.

— Apoi zivi kș estș mșzikant? (mșzikalis) și oaspele mex iar întelese kș 'iar fi zis Monsis Kalis.

— Da doamna mea șnt Monsis Kalis (pe kare îl pronlăș mșzikalis.)

— Ce fel, omșl asta e neșn! zise ea întorșrșnd spatele.

Imi fșkș șema, și mș dșșeșș kșngș ea

— Ce Ostrogot e așta ce mi'la addșș? zive kș e mșsikant (mșzikalis) și nișl nș kșntș nișl se slăjeste kș nișl șn instrșment. Krez kș 'și bate jok de mșne, do nș 'mi ar fi fost de dșmneata, 'i-ăș fi dat afarș.

— Iartș-mș doamna mea, avi trebe șș fie vre o sritș întelegere. Oaspele mex este șn om onest ce se gîndeste mai mult a ștrșnge la galbeni de kșt a kșnta la romante; nș e mșsikant mșzikalis și nișl nș poate șș fie.

— Oaspele dșmitale?

— Da doamna mea, prefșkșta noastrș întșlnire e șn romantș kș șș'i slăjeshkș de introdșkție la dșmneata.

— Kșm îl kiamș?

— Monsis Kalis.

— Monsis Kalis! și indrșșneste așest om a intrș în kasa mea? spș-ne'i șș se dăkș nșmai de kșt d'avi. Kșvi alt-fel pșis de 'l dăș afarș.

— Inșș, doamna mea, aș pș-

Kalis, nici o condiție ! ne voim să
psim nici una; doamna noastră e da-
toare nimik, și dovada e că eakz
toate bilețele de datorie sunt ak-
fitate și rșpte. Ne cer de kzt o
grajie, care este că să bine-voia-
skz a le priimi.

D. Kalis depzse un paket mare
de hrtii pe o mesquozz. Doam-
na de Conradsruhe remase immzr-
msritz. Omul asta, care dzp zisa
lamei, voia să o skoaz din avztl
saz, să i propzie znszi de a și p-
strz rangul ce se aflz in primejdie
de a l perde !

— Bnsz, domzle, un assem-
nea dar ne poate a l priimi cine-

vă de kzt dela un tatz sas dela un
frate....

— Sas dela un hrbat, ziseiz ex.

Kz aceastz vorbz spzsesem
ghiata; remzșita venia de sine.
Quatuor se sfzșise; kznd reintra-
rzm in salon, znde nimeni dzkz
nici k bzzi dzspre kztoria
ce o inczesem ex. A doa zi a-
mzndoz armiele intraz in kam-
panie; se bzștz, și kzte-vă zile
dzp batalia dela Wagram, prii-
miiz biletelz zșmztor :

« Domzșl Kalis, care ne e m-
« sikalis (mzșikant) are onoare a te
« inșziintz dzspre kztoria sa kz
« doamna barona de Conradsruhe.

Elzear Blaze.

C E R U L.

. In vztrz lzminelor kreate, in
mijlokel stelleror nemzșrate ce
i serveșk de țarii, de intrzri și de
kzi, stz plzștitoare a cea nemzrginitz
zetate a lzi Dzșmnezsz, alle kzia
mzșni n'ar pștea să le dzskrie lim-
b'a zni mșritoz. Cel Etern znszi
ii pșse chelle doz-spre-zete teme-
lii, și o invinse kz apei mzi de iaps
pe care dzșpșlșl Domzșli predi-
lekt le vzș mzșzșzndzșe de k-
tre un angel kz un stzșjen de azș.
Revestiț in gloria chelșl Prea-Inal
nevzșzta Ierzșalem e adornatz
kz o mireazș pentru mirele șzș.
Departz d'azș, monzmente alle p-

mzșlșsi, voi ce ne vz apropiati
ințz nimik de monzmentele zet-
zii sante ! Mzșlșl materiei își dzș-
pște prețșl kz perfekția formelor.
Akolo staz in toatz mzișrea șsz-
pendzște galerii de șapfiri și de a-
damante, foarte imperfekt imitate de
genial Omzșli in grzđinele Baby-
lon-ei ! akolo s'ardikz arkzi trișm-
falie formate din chelle mai ștrzșzi-
toare stelle; akolo se inșzșe por-
tice de sori, prelșngite in nemzr-
ginitz pintre șpașizșile firmamz-
tșki kz și kolonele Palmirei in a-
renele desertsizsi. Aceastz architek-
tazș e vie, Cetatea lzi Dzșmnezsz e

singurii inteligentoare. Nimic nu e materie în loksitele Spirituălsă; nim'k n'ă m'rit în loksile eternei esistenței. Vorbele materiale, ve Masa e nevoie a întreținută, ne amăgesc; ele reveste ca un corp ceea ce există ca un vis divin în kărsăl eazi ferinit somn.

Grădine delicioase se întind în pējigărsi Ierusalim-oi dăltătoare de raze. Un răsăresare din tărânsal ăelăsi Atot-Potent, el adapă ăerșkal Eden si în valșrite sâlle kărgo Amorsă ăel kărsat si Săintă lăi Dannezeă. Undă misterioasă se desparte în diverse kanale kare se șnesk, se împart iară, si fak a kresue, diu presări kă vici nemăstritoare, kriusi ăel assemenea miresei, si florile ve profămă asternă-tălmireăsi. Arborele Vietei se înalță pe dealăi inșensălsă; ăe-vă mai departe arborele Săintăi își întinde de toate părțile profădele rădăzine si nănsămăratele ramăre: el are asknse sabbă frănzele'i de asr sekretele divinității, legile asknse alle natșrei, realitățile morali si intelektuali, nestărmăstălele prinșipe alle Binetăsi Rășăsi. ăvește kănosăintă ve ne îmbată formă uștrimental ăel lorăllési: kăzui în imperișl săveranei întelepăsișni frakșăl Săintei nu mai addăue mōartea. Cei doi strămosi ai generetăi șman vin adeseă a vărșă lakărmō (ast-fel kăm dreptăi nu pot respăndi) la șmbra ăveștăl arbore mirakșoș;

Ĭămînă ve strălsue peste ăvește ferinute rebate, se kompăne diu rozole dimiņței, diu flăkăra amăzei si diu pșăpșă serei; ș'apoi nișăi o stea nu appare pe orizontul respłendid: nișăi nu soare nu resare; nișăi nu soare nu appăne în ăvește lokșri, ande nimik nu se termină, nimik nu începe; vici kăvire nespășă, desvîndănd de toate părțile kă o roză tineră întreține zioa eteră a dilektabilei eternității.

În portuțele ăetății șante, în kămpuile ve o înkăngășă se află de o dăttă resăite si despartite șorșrile Cherbșimilor si Șerăfimilor, Angelilor, si Arbăngelilor, Thronșrilor si Domnielor; toți șant minisștrii fapșelor si voinșelor ăelăsi Eștern. ăvestora se dătte toată pășțera ășășpra lokălsă, aerălsă, pșămintălsă si ăpei; ăcelișora este îndreptăreașă timpilor, vintșrilor si șempeștelor. Ei fak a șemători șeșșerisele, kresk floarea tinerikă, si pleakă vekăsi arbore kăștre pșămint. Ei șășpiușă prin ăntușele pșășri, ei vōrbesk în valșrile mărăi, varșșărișrite diu kășmele mșășșilor. Ŭui kăștods miște de kășre armăte a Je lăi Sabaoth și Elog; ălții vēghiază ășșășpra kărkărei Domnălsă, ășșășpra fșălgșrilor lăi neăpșrate, ășșășpra terribilișlor șăi kășșieri ve ăddk Cășma, Reșbellșl, Foameta, si Mōartea. Millioane diu ăvește genșari arzătoare regșă mișkărite ștelletor si se reskoală șnișă dășpă ălții în fonkșșionele lor de mare kăvîiņță, întok-

taai, ca veghiele previgistoare ale
snei mari ostiri. Năskăți din sffla-
rea lăi Dsmnezeș, în diferente e-
poche, avești angeli n'as auecasi ve-
kiele în generaționile Eternității;
să năștr nemărginiți dintre ei fără
kreati de o dată kă Omul spre ai
săstine virtștiele, ai îndreptă pati-
mele, și a'î apăra de atatale la-
dăsi.

Akolo sânt asemenea readmăți
pentătot d'asna mșritorii ce as pra-
tikat virtștea pre pămînt; patriar-
chii așezați pe stălpări de așr; pro-
feții kă frșntea skinteietoare de dor-
raze d'elșmînz; Apłstolii dskănd pe
inima lor Șantelē Evangelie, Theo-
logii tîind în mărș o pară nemșri-
toare; oremiții retrași în spelășue-
le cerești, Martirii reveștiți în ves-
mînte strălășuitoare, Verginile kor-
ronate kă rozele Edenslăi; Vădș-
vele kă lăngi vădșri peste kap; și
toate aelle femei pămîne kare săb-
niste simple veșmînte de in ni se
făkăș kōnsolatoare în dșreri și ser-
vitoare în nenorociri.

Nă kămva omul nepștinșios și
infortșnat pștea-va vorbi de feri-
virile înalte? Umbre fșgitive și de
płngere demne, șiam noi ce
este ferivirea? Săffletș krestinșlăi
kredinșos, kănd își abandōș kor-
pșl, întokmăi kăm sū pilot înșer-
kat își abandōș fragedșl veșel ce'î
înghite oșeansl, el singșe atșnșl
kănoășue adevărata berătășdine.
Șaveransl bine a'î allesilor este de a
sui kă aueșt bine fără mășșerș va

ti fără margini; ei sânt neînșetat
în ferivita stare a șnei mșritori ce
făkă o faptē virtșoăș și eroikș, a
șnei om ce simte rșpșrile șnei a-
miciē îndelșng vėkate prin ne-
norocire. Aș-fel nobilele patimi
nă sânt sîșne în inima dreptșlor,
și nășmai kėrățite: frații, konsor-
ții, amiții nă înșetează d'a se amă;
și avește aflekțiōni ce vietșșek și
se kōnșentș rșșșși în sinșl Di-
vinității, priimesk șn ce din măr-
tirea și eternitatea lăi Dsmnezeș.

Kăte o dată auește sfflete în-
beatășdine se repaōș impșșerș pe
prăntele rīșlăi Șșinței și Amorslăi.
Nekontenita lor intellegere și între-
vorbire sânt frășșșeșea și Atoș pș-
tina șellăi Prea-Înalt.

« O Dsmnezeșle ! își zik elle,
« kare mai este mărșirea Tă ? Toate
« kăte ai făkat Tă sânt kōprinșe în-
« tre marginile și hotarele timpș-
« lăi ; și Timpșl ce se aratē mșri-
« torilor kă o Mare fără margini,
« nă ē de kă o pikășșrē neîn-
« șemnatē din oșeansl Eternității
« Tale ! »

Kăte o dată iarș prediștinații,
spre a glorifkă mai bine pe Impșra-
țel impșraților străbat și kōntșpłș
mirakșloășa Lăi faptș; kreatia ce
o kōntșpłș din diverse pșntșri
alle șniversșlăi, le înșfășșeazē spēk-
takole rșpșitoare: Aș-fel, daka se
poate kōmpăra lșkrșrile șelle mari
kă nișue objete mikșoare, așfel se
aratē la okii kăllștorșlăi mărșetele
kămpii ale Îndșlăi, kōpioășele vři

din Delhi, și din Kașemira, prân-
te koperite de murgăritar și pro-
fismate de ambre, unde valzurile pa-
cefițe vin a se allina la rădăcina
kanelierilor in florii. Kștoarea ce-
rșrilor, dispoziția și mărimea sfe-
relor ce se felsresue dăp mîșkri-
si distanțe, sșnt pentru prea-feri-
cile spirite o sorginte nedesekată
de admirație. Le plak lor a kșnoasce
legile ce fak a roti în eterul flăid
kș atăta șșrîntă acesce korpsri a-
tăt de grelle; merg și 'și visitș a cea-
stă lănt silentoasă kare în linistea
noptii lămină o dinioarș rșgele
și amivile lor din lămea no-
astră. Steađa șmedș și tremălantă
ce prevede pasii dimininetș, ce-
stă-lalt planet ce se pare ka șn dia-
mant în azreele kosite alle Soare-
lș, așel glob kș annel lăng ce se
miskă la lămina a patrș torte pa-
lide; așel pșmint în dolis kare, de-
parte de razele zilci, poartș șn i-
nel intokmai kă o vădșvș nekon-
solatș; toate așelle fșklii rștșcite
alle kasei Omșlș, attrag meditați-
șnile Allesilor. În sine șșffletele
predestinate șvoalș pînș la așelle
lămi kșror stellele noastre le sșnt
sori; și 'zi așd končertele nekșno-
skote alle Lyrei și Lebșdei șeresci.
Dămnșez din kare derazș o krea-
ție neșntersșptș ne le lasș a inče-
tă șanta lor kșriositate șăș kș în
marginile șelle mai depșrtate alle
spatșlș sfarmș vre-șn șnivers în-
vekit, șăș kș, șmat de ostișile an-

gelilor, pșne ordinea și frșmșșe-
tea pînș în șinșl Chaosșlș.

Ma objektul cel mai șimitor înfș-
șșat kontemplașnii Șnșșilor, este
Omșl. Mșlt se interesș ei kșntș la
dărerile și mēlșșmirile noăstre; ei
askalș dorinșele și rșgele noăstre;
se roagș pentru noi, și ne sșnt pa-
troni și povșșșitori; de șapte ori ei
se bșkșrș kșnd șn pșkștos se in-
toarș în ștașl; și tremăș d'o pie-
toasș frikș kșnd Angelșl morșii
addșce vr'șn șșfflet plin de șpaimș
la pșșioarele Șșveranslș Jșdș. De
și văd ei patimele noastre de fașș,
nș pot șci kșșș prin ce artș atș-
tea elemente improșivitoare se am-
mestikș în șinșl noștrș. Dămnșez
ce iartș fericișilor a ștrșbate
legile șniversșlș, minșnatșl myste-
r a inimei Omșlș 'l-a pșstrat pen-
trș Șine.

În așeastș ekstase de admirrație
și de amor, în așeste rșșpiri de o
bșkșrie șăblimș șăș în așeste miș-
kșri de o tinșrș tristete Allesii re-
petș așea ștrigare a de trei ori
Șant ce șimește și inkșntș în etern
șerșrile. Regele profet regșlș
melodia divinș; Așaf ce șșșpinș
dărerile lș David kondșce instrș-
mentele inspirate prin șșfflare și
fii lș Koreș gșveruș harpele, ly-
rele și psaltiriile ce se 'nșioarș șăbit
mșna Angelilor. Celle șeșe zile
alle Kreașșnii, Repaosșl Domnșlș,
șrșșștorile Kredinșei antișe și
nșoc șelebrate pe rșnd în impșrș-
șile nekorrșșșibile, Atșnșci do-

mele secrete se kxronz d'o akreo-
 lz mai vie; atznyi din thronsl czelsi
 Prcu-Înalt, din znszsi lsmiua res-
 pnditz din stantele intellegtoare
 skapz niszce souzri asz de dzlci, a-
 sz de aromitoare în kzt n'am pz-
 tea noi sz le azzim fczlz a mzi.
 Mxz! szde aflar'ai iz inkipsiri
 spre a deskrie aceste solemniti
 angelice? Fir'ar oare szbt pavili-
 oanele prinçilor Orientzsi, kzd
 stznd pe zn thron skintictor de ne-
 stimate monarhlz izi adsznz pom-
 poasa kzte? saz mai bine, o Mz-
 sz, 'zi-ai addzce a minte szvenirea
 pzmintesz ierzsalcm, kzd Sol-
 lomon vrs sz inkine Domnzsi
 Sanktzarizl popolzsi kredinçios?
 Sznetzl resznztor al trompetelor
 vibrz si miskz krestele Sionzsi.
 Levizii reziztea în chor kztikzl gra-
 delor, vekii izi Israel pzsi kz Sol-
 lomon înaintea tablelor izi Moyse;
 marele sakrifikator injnzghia vikti-
 mele nenznrzrate; fuzele izi Isda
 formz pasi kadentzli în pregizrl
 Kivotzsi aflanzzi; dantzile lor,
 asemenea de pietoase ka si hym-
 nele lor, eraz lasde kztre Kreator.

Konvertetele Ierzsalim-ei çereszi
 resznz mai virtos în pçu-kzratzl
 Tabernakol, loksit în çetatea izi
 Dszmnezex de adorabila Maikz a
 Mzntzitorzsi, inkongizratz de cho-
 rzl vzdsveloz, al verginilor nema-
 kslate. Maria stz pe zn thron de
 kandoare. Toate szspinele de pre
 pzmint se înaltz kztre thronsl açe-
 sta prin kzi secrete. Konsolatoarea

çellor intristzti azde strigarea mi-
 seriilor noastre çellor mai askzn-
 se; dzce la pzçioarele Fiizsi Szsz,
 pe Altarzl profzmelor, offranda
 lakrmelor noastre, si spre a face
 olokasztl mai implinit, ammistikz
 si kzte-vz din divinele sille lakrm-
 me. Spiritele kstode alle oameni-
 lor vin ncinçetat a rzg, pentz a-
 miçii lor mziatori, pe Szverana mi-
 serikordielor. Blznzzi Serafimi ai
 Grzçiei si ai Misericordiei o servesk
 în genzki; în pregizrl ei se adzrz
 znkz attingztoarele imagini alle Ie-
 slei: Gabriel, Anna si Iosif, pzsto-
 rii Betzeemzsi, si Magii Orientz-
 zsi. Vede-se znkz a se întzece ap-
 propriindzse pzuçii çe mor kzm
 intrz în viaç, si kariu transfor-
 maz în angelini par' kz ar fi de-
 veniti soçiorii izi Mesia în leagznl.
 Ei leagznlz înaintea çeresçei lor
 Maicz kadelnite de azr çe se real-
 tiz si rekad kz zn sznet armonios,
 si de szde în vapori zsoare skapz
 niszce profzmszi de amor si de in-
 noçenz.

Din Tabernakolzl Mariei se paz
 kztre Sanktzarizl Mzntzitorzsi oa-
 menilor; de açi Fiizl konservz
 prin kztztrile sille lsmile çe le-a
 kreal Tatzl; El stz la o mazz my-
 stikz; doz-zeci si patz de bztrzni,
 investiti în vezminte albe si pzr-
 tiznd koroane de azr staz pe thro-
 nzri, d'allztrile izi. Approape de
 El e Karzl Szsz çel viz, alle kzia
 roate ruzped fslgere rzstrzsnitoare.
 Kzd Doritzl natiznilor bine-voies-

ne a se arată Altesilor într'o viză
intimă și kompletă, Altesii kad
ka mortii înaintea feței Lui; și El
le înfunde mâna și le zice :

« Realțați-vă și nu vă temeți;
« voi sânteti bine-kșvintății Tatălși
« mes, priviți la mine, Es sânt Al-
« fa și Omega. »

Din kolo de Sanktsarișl Kșvin-
tslși se întind făr' margini spa-
țisri de fok și de lămină: Tatăl
Dșmneviază în fândsl acestor aby-
se de viață. Princip a toate kate
făr' sânt și vor fi, pasatsl, pre-
sentsl și fitorsl se konfundă într
Elș. Aci sânt askonse sorgintile a-
devlșarilor nekoprinsc de intele-
gere nișl însăși verșlși: Libertă-
tea, Omșlși și Preșșuinta lși Dșm-
nezex; Ființa ce poate kadea în
Nimik și Nimiksl ce poate deveni
Ființă; aui mai virtos se implinesc
departe de okisl angellilor myste-
rsl Trinității. Spiritsl ce pșrvede
făr' inuctare dela Tatăl se șnesce
kș Fiisl, kate Trei se fak Una în a-
ceste profșndșri nepștrșnșse și ne-
intelese. Un Trișngiș de fok se a-
rată atșncui la intrata Santei San-
telor; globșrile se opresk de res-
pekt și de spaimă, Oșană a Anșeli-
lor resșnș și se întinde în Tărie;
oștile nemșritoare nu sșit kare ar
fi dekretale Unității cei vii; nu sșit
daka cel de trei ori Sânt nu sșe sș
skimbe pre pșșmint și în șer șor-
mele materiali și divine, șax daka
rekiemând la sine prișipele ființe-

lor, nu va konștringe lșmile a re-
intră în sinul ceternității Salle.

Fiintele primitive se despart,
Trișngișl de fok despare: Orako-
lșl se intrėdeskide și se ved treile
Pșteri. Pșrtat pe șn thron de
nori, Tatăl ține șn kompas în măr-
nă; șn șerk ă la pișioarele Salle;
Fiisl arnat kș fșlgerșl sșe d'a
dreapta Sa; Spiritsl se înaltă d'ass-
pra kă o kolonă de lșmină. Ieho-
vah face șn semn, și timpii rassi-
gșrați lși reiaz kșrsșl, și hotarele
Chaosșlși se retrag, și stellele
lși șrimează kșile armonioase. Ce-
rșrile pșn atșncui o șrekie atten-
tivă la vocea celșlși A tot-Potent
ce'și deklară kate-vă din kșgetș-
rile sãlle șniversșlși.

Tradșktie din Martirii lși
Chateaubriand.

de I. E.

INSEMNARE.

Kș aveastș tradșktie și pșblika-
re se înășgșrș în anșsl 1843 o e-
rș nșor pentș litteratșra Romă-
nă. Adversarij mei și appșrștorij
Slavonismșlși, tot aveștia ce imi
sunt dela 1848 inkoa adversarij pe-
șșrimșl politik, inșerșrș a măr-
mară. Jșnimea ștdișoasș nu eră
șnkș korruptș; ca lși rekșnoskă
limb'a ce avea șe le făr' într'o zi
armă și ornamentals în ștdișl ce
se prepară a ștrșbatte și a se lșp-
tă. Jșnimea ștdișoasș kșnoskă și

priceps voca ce îi kemiã spre a forma o limbã unitarã, si a formã o naționalitate din mai multî popoli de aceeași origine. Buzã, vai apei jsmi devenirã astãzi barbãtii, si kondasi amãgiti de filii Pukatz-lai si ai Periqisnii, se servs astãzi kã aceeași limbã spre a denigrã lsptele si veghierite si sakrifikiisrile melle. Lsați, kopii mei sãffete-vi, lsați lã-kare kãte o peatrã din a-uelle kase în rãine, de unde s'ãz skris atãtea volãmã pentrã viitorul vostru, de unde as esit a-uelle 22 artikole alle Konstitutsiunii dela 48; de unde veniați si vã pebreucați kã mine sãrbãtorile, si invãtați a vã kãnoasce limb'a si naționalitatea, lsați kãte o peatrã din a-uelle kase în rãine si arãukați dsprã invitația idolsi vostrã ce va dss pe kallea peirii, si o arãukați în kapal meã. Soarta si peirea Ingrațis i vã asteaptã, o ginte svintarã si disgrãfiãtã. Adversarii mei eras pãcini attsuci si ajstali usmai de o pãtera askusã; akãm ssnt nãmãrosi pentrã kã ați alergat voi a vã psne sãb sfindardel lor; si ssnt potenti pentrã kã pãterea kare îi ajstã akãm ns mai ẽ askusã; akãm v'ati inkinat si voi ei.

Attsuci adversarii mei erã pãcini si usmai mãmãmãrãrã, ns kãtesarã a deskidã o polemikã.

Lspta incepã dela poesia *la Rodolfo* ce sãmãazã dsprã kãte-vã pagini, attsuci mã lsptais, dsprã kãm se vede spre a sãstine adevã-

rst limbci adikã al naționalității. Lspta de unde erã litterarã, sãz officioasã deveni officiale; în lok de a aveã de adversarii pe Voini si pe Drãgani, se skslarã asssprã mi kosslate în usmele Paterii lor. Nã n'ãz speriat nisi o datã adversarii potenti; kãragist si pãterea si stãrsinta tot d'ãzna mi s'a mãmrit kã proportia kã kare inemikãl deveniã mare si potent.

În lok de a mãm teme si a bãtea, în lok de a bandonã kallea ce o incepssem de mult si pe kare pãsiam foarte invel, incepssã a mãm isli pasii. La persekãsiunile aciu-uetate ce mi se dã respnsesiz kã Profetiele lui Dante ce se vãzã tot în a-uest volãm. Și kãnd o societate usmitã litterarã, kompssã de adversarii mei vei de astãzi se instisi spre a mãm kombatte si a sãstine Slavonismãl, kãnd mi se ardikãrã toate resãrsele ce tinea de azi pãm mãmne asezãmintel meã typografiks, attsuci incepssã periodel sãmãtor al V-lea, attsuci incepssã a l dã de tot kã litterele strãbsne si în limbã kare din kopillãrie a fost idealãl meã.

Ineminiãl mei strigarã viktorie! kã ns mãm va mai çiti uimeni. Pe kãnd bãm zisa de sine intelligin-ã din kapitale mãm kombattea si strigã viktoria, Olteunia toatã kã romãmã mai psrã alergã în ajstãtorãl meã, si imi sãstins laborile pãm la 1848.

Attsuci adversarii mei sãlãriãti

ънкъ dela чelle întemplate la Bra-
illa de a komitte în 48 ceea ce ne
părsăserъ komitte în 1840, se pre-
pară a da țearra în prada înche-
disi și măcelisăi și împărțirii
averilor, spre a offeri străinilor
pretekste legale de invasiă. Atsuci
ъnsă tot Oltenia azzi vocea mea și
se zni spre a sășine principisă
proklamă în kontra planșilor des-
astroase. Respektă adikъ către
persoane și către proprietate.

Planșile destroase, grație filii-
lor Olteniei fără deșkate; Adver-
sarii mei ъnsă de atsuci și de a-
stăzi inemicii konjurați ai Proprie-
tății și ai persoanelor, amșgind pe
Kolonnetsă Solomon ne arrestarъ

a treia zi pe mine, Tell și Maghierъ.
ka să ne zăvidă, și se remzie
domni pe terrișni nelegisirilor ce
isi pșeparasserъ. Kapitala toată o
știe acessta, kăci popolsă kapita-
lăi alergă spre a ne mântăi la 19
Ieniă diu kărsa ce ne întinșerъ
frații kassasi.

Acessta akam zșșerpând princi-
pele melle și parodizăndle în mo-
dăi cel mai horribil, mă akkșș
kă ne mă țis de dășsele, pentră
kă ne fakă, dășș kăș n'am făkă
năci o dată kășș kommășș kă
perturbatori de meserie ce n'as alt
princip de kăt de a parodiă și a
renegă toate principele.

CURRIERUL

D'AMBE SEXE.

JURNAL LITTERAR.

B E N E D I C T

sau

DIABOLII ALBASTRII.

I.

Benedikt era un nebun, un visător, un fantasios. El trăia numai în inimă; ișbia nebănește frumosele arte, femeile frumoase, statulele, tablourile, muzica, toate iskrurile frumoase din lume. Mi îți avea un cal frumos, un câine frumos, arme frumoase, toate iskrurile cele preferă în mult mai mult de cât banii ce da pe dansule: pentru care fite-nine de mult îi tot zicea: Benedikte, tu o să ai sfârșit rău; dar, nu știu așa kărat dăca n'avea un sfârșit bun; dămneavoastră veți vedea și vă veți da părerea.

El era un om al inspirației și al kărișibi, adică ce'i venia a ceea făcea; diabolii albastri ai fantasiei

ii esia numai înainte și începea a'și skătra, nălsucele, aripelelor de aer; și apoi, să te mai îi, kă Benedikt se lăsa dărpă dănsii fără resăflare, și apoi Diabolii albastri aveau răutatea a mi'l dăre pe drămgri glodorose, pline de spini, ripoase, pe unde isi lăsa fără și viața și inima. Kă toate acestea făceți bine să nă mi'l plăngeți săz să nă strigăți, bietsi om! bietsi nebun! sărmană poet! Pentru ce să nă s'apăre el de iskruri mai serioase, și să se ia dărpă drăcii și nălsuciri? Dăca Benedikt s'ar fi făkst vr'un notar, vr'un avokat, vr'un banker, vre un fonkționar, vre un meșter, ar fi fost cel mai nerod, un toț, un ne-

bun, n'ar fi fost bun de nimic; totu-
din toate părțile l'ar fi scrat întok-
mai kă pe un om ce nă sune nici
kă doș și doș fak patră; ce sun
poate kă pînă însășișit și l'ar fi și
trimis la galere s'ar aizeca, kănd
kăndsse dăpă fantaziile sale, se
espsnea kă adevărat a pătini
dela toată lumea, kănd nășș se
intre în primejdie de a face kăi va
ră.

Apoi și kănd va fi la o dekre, el,
ce e drept, nă era tokmai asa de
nenorocit în felul s'ar. Dracii al-
bastroi se jăka kă el, dar nă'i făk-
ră nici un jok asa de primejdios,
afară de așta kare il veți vedea
mai la valle, kare avă niste zămbiri
grele și de kare, ce e drept, dia-
volii albastroi se și kăiră.

Se vedeți kăm. El intrase într'o
trăssră păblikă; într'o diligență
kăm. am. zice, și kălătoria într'o
noapte frămoasă pe drămal uel mă-
re; doș femei și trei bărbăți eras
intrăssră așta; toți oamenii așstia
dormiă; noaptea era inkropită și
seniură; privilegiorile kănta de a-
măndsoz părțile drămalși. Bene-
dikt, dormiă și el, și visa nă'mjadsk
aminte ce. Zioa firesce veni ințetel
kă ințetel; cea d'ăntăis rază a soa-
relși ce se strekășă în trăssră, de-
steptă pe Benedikt, kare ințeră a
kăntă impregiărl și. Lăngă el e-
ră o femeie frămoasă de pikă, de
șas pînă jos jănt, de șas pînă jos
blondă, kare dormea kă gita ple-
kat pe omere kă o păștrikă.

Benedikt deskise okii bine și se
sita la drăsa kă băgare de seamă,
și Nekratal Fontănilor îi înssră la
șrekie: — Ce mai oki frămoși tre-
bse să aibă femeea așta! și kăm se
brodi, kă tokmai atșuri, kă și kănd
ar fi vrst și înșșmeaskă kaprișel,
kă o rază a soarelși, kăm kotia tră-
ssră, trekă kă ințetel peste auel
kip de mînzue. Frămoasă addor-
mită se înșoară, întokmai kă plau-
ta simțită, la aueastă mîngiă-
ră a dimițetă; se mișkă, se destea-
ptă, readdoarme, se desteaptă iară
kă o grație perfektă, și în sfirșit
deskide okii, și ințepe a kănta in-
tokmai kă o kăprioară șueriată, la
kompanionii de drăm, addormiți
fie-kare în ștrania lor akkonziatșă
de noapte.

Benedikt ștrakel remase simit
de frămoșetea okilor, și eaka iară
aueasă Nekratal kă li șbirnie pe
la șrekie: — Toate aueștea nă șșnt
nimik, de n'ei așzi și glasel addor-
mitetă; ce norocit ai li Benedikte,
kănd ai așzi nșmai kăte-vă vorbe
kăzbat kă mărșăritarșel din auea
șrită; pentră kă, ts șșit, ce șșți
mai șșis? kă profășmal uel mai
delișios ce poate eși dintr'o femeie
ș glasel.

Șș băgăți de seamă, vă rog kă
inkipșitorșelși nșștră toate îi mer-
gea de mînzue, la ce se grăndiă se
și impliniă, kă tokmai atșuri și jă-
na noastă femeie se pteckă kătre mă-
nșșă, și ințeps și șșis ceva în-

get, kă serioșitatea și grația naivă
a unei pastrele năpânde.

Lamea toată akim era skelată;
mai de mult era zioa albă, și ori ce
dorință a lui Benedikt n'apskă s'z
se inkipsiaskă, kă dăp' kăm vâ-
zărătî se și implinîa, n'avea ce se
mai doreaskă, kănd Nekrătsl tot
afla îi intinse o kersă de kare ne-
bănsl nostră nă se mai pats feri.

O kapotă (pătrărie) miketă filă
kă koardellele albe eră pe genskii
jănei femei, și Benedikt se gândi
săbt iuspirația vikleanz a Nekră-
tslși s'z, kă areastă kapotă kă
kordellele albe trebsea s'z inkădre
de minune pârsl țel blond al jă-
nei kăltătoare.

Din nenorocire, se vede kă i
se deokiasse fermeksl; lsi Bene-
dikt ari nă'i mersse treaba asă de
minșne kă mai nainte, kăvi fră-
moasa kăltătoritș n'avea semne d'a
ghini, niui kă e negră s'zbt enghie,
dorința nebănslși nostră; și nite,
trecea, trecea timpă și ea niui kă
se gândiă s'z și psie kapota în kap;
kă kăltătorîa și se apropiă de
sfârșit, kă afița Benedikt își zi-
ceat — Kăm s'z brodi s'z lim în pri-
mele zile alle lsi Septembrie; ae-
răl e vis și zmed; fămeșta asta e
în primejdîe s'z kapete gatsrăis; la
ce s'o fi gândind ea de nă'si psne
kapota kă kordellele albe în kap? o
Domne! kă s'z vâz astă kapotă pe
pârsl asta blondsl, aș dă o zi din
viața mea.

pentru 14.

O lănz.

Un an;

• Poate n'as indăplekă a dă;

• Un tablou al lsi Decamps,

• O statuoară a lsi Pradier,

• Kăinele mes,

• Păska mea greceaskă

• Kăllsl țel ni'l vindră akăma
sase lăni kă s'u kal persau, și pe
kare la o strimtoare l-as lăă kă ori
ce kal.

• Kănd Benedikt ajnșse ari kă kă-
getările salle, o koastă foarte ri-
poasă inșeps a mai inturziă mer-
să trassrei, și țel mai mălți diu
kăltători se dettăre jos.

II.

Dremsl mare serpsîă pe koasta
susi deal. Benedikt lăz brăcel a-
mikălși s'z Anastase, și amăndoi
se țară pe o potekă kare dăcea
mai d'a dreptsl în virf pîatre țel
răgi și spui.

Anastase eră s'u flăkăz hă și
balt; eră în stare s'z și făkă dōt
săte de leghe în postie nșmai s'z
mănye la stridii kă amăni. El nș e-
ră niui nebăni niui poet; prinven-
se la etate de trei-zent de ani, dor-
mind hăne în toate nopțile, țară
s'z lie niui o dăft sșparat de țel
mai măk somnșor, ia kă de ari
înainte pștea s'z se kreasă afăr
din primejdîe kă vâ fi bēntșit de
smei în rānșșța vîetoi salle.

Amăndoi amăni s'zkară poteka
vorbură de trebile țor și pșindșie

la kalle. Ajsungând în vîrf, se aşezară la umbră şi aşteptă trăsura.

Anastase arătă lui Benedikt o kasă albă kă obloane verzi ce se zăria pîntre arbsri într'o depărtare de o legă.

— Eaka, zise el, kasa de ţară sînde te dsk a petrece toamna kă mine. Poti vedea d'aci parksi, helestesi, sî pe malsrile helestesi sî nik kabinet vîpsit verde în kare imi ţiis dekisele de pesksit.

Ssnt trei ani de kând te 'mi-ai figădsit pentru vîntea-dată a petrece aci kă mine timpul vinatelsi, şi tot d'asna se brodi kate o impedikare. Krez doară kă aksm nă s'o mai brodi ce-vă, kăci site opt zille ssnt de kând kăinele tux şi pisska te aşteptă a kasă la mine, sînde sî vom sôsi peste o oră.

— Nă trebse să se prinze sî să se jăre vîne-vă pentră minik, zise Benedikt; tă kănosui proverbăşel uel vekis: «omsl propşne şi Dănnenez dispşne.»

Anastase se şita la amiksl săs kă mirare.

— Nă'ti vois askşnde, sîmră Benedikt, am cea mai mare plăcere d'a merge pînră în cetate, de zînde apoi 'ti figădsesk a mă întarnă la tine mîine dizi de dîmineată.

— Vai de mine! strigă Anastase, es vîz kă şi d'aci vă esi o nebănie. Tot d'asna 'ti-am zis'o şi iară 'ti-o mai zik, Benedikte, kă ts n'o sfărşesti bine.

— Bine, să vedem mai departe.

— Fie aşă, şi fiind kă trebse să'ti le spşie o dată toate, măi kă'mi vine a krede kă uelle doră femeii ce kăltătoresk kă noi aş şi elle are sî anesteş în această hotărîre fără veste a ta, şi la asemenea întămplare, 'ti vois spşne, de nă vei fi brgat de seamă, kă cea mai în vîrstă kăci kioris.

— Kăci pentră asta imi-è tot şna; de vă kiori săs nă femeia mai în vîrstă, asta è treaba ei; mie nă 'mi è vorba de ea.

Atsşni el povesti amikalsi săs toate istoria din trăsura, şi ispita ce are kă kapota lîlă, şi sfârşi astfel. — Kă ksm vă ajşnge în cetate kăltătoarea lîi, o să krape drakşl, şi trebse să'si psie kapota în kap, şi kă atsşni el, Benedikt, se vă sokoti malsşmit. sî vă pslea a se întarnă indată la amiksl săs Anastase, şi kă el 'si are tot kşvintşl daka o dată 'i.a trekşst prin gînd să vază ksm 'i sade kă kapota lîlă, negresit trebse să sî vază, kăci ce nă'l poate întarzia de kăci kăte-vă ore.

La kare Anastase respşuse sşrios, ardikşnd okii la cer:

— Dea Domsul kă asta sş'ti fie nebănia dşpş sîmră, şi să se sfărşeskă kă bine.

Ajsungând kă vorba aci, aşziră glassl kondakştorşlşl pşllînds'i sş între din nşos în trăsura.

Kând 'si relsară lokşrile, frămoasa kăltătorîră addormise, şi tot kă kapota lîlă kă kordelşle albe pe

genaniki. Un om ghindok ke okelari albastri, avind o zambureltz strast intre genski povestia o istorie, dama in virsta avea un okis anuntat assupra narratorului (povestitorului) si ke vel-l-alt se zita pe kamp p'intre ferestrele traserii.

Omal vel mik isi reincepz povestirea in onoarea aboilor sosii. Benedikt, Anastase si zambureltz o din traserz sembnã ke askoltz kat-va pe pomenital narrator ke bngare de seanzã; din nea orouire kãdãra cea mare snitz ke sbicuzital sni gurgãne ce intrase in traserz, ne intãrziã a adormi tot asditorul omului ke okelarii albastri. — ke mare pãrere de rus a arestia.

Se desteptãrã dãpr un ceas de glasul kundskitorului ce strigã pe Anastase. Acesta strinse mana lui Benedikt, si dãpr ce ii repetã kã'l așteaptã a doa zi de dimineațã, se dette jos ke pãziorel si se fukz nevãzst in kãrãtiul sni drãmelel murginit de tsfe ce dãcea la kasa albã ke obloancle verzi.

Trãsãra porni iarã ka o sãgeatã si se opri kãtre searz in cetatea unde erã dator a depãnie pe kãlãtori.

III.

Benedikt, el se dette jos mai zutãia.

Kãrã-va jãni kãrliontãti, si bãrboși ce bãmã in mĩscã pãpe tsngi

si vorbiã, adsnãti in grãmãzi, in piãtz ne departe d'a kolo, se apropiãrã de trãsãrã, si sni din ei inãpãs a strigã:

— Domnitor, askoltãti o veste: mi se pare ke vãz pe amikãl nostru Benedikt!

Atsnãti toti grãmãdz intrãrã in kãrtea birtãlã si nãpãdirã pe Benedikt, si ke toate reklamãtisnile lui îl traserã in piãtz, unde kãrãrã respnzã la toate întrebãrile ce i veniã si i se inkãrãsiã din toate pãrãtãle

— Un an e, frate, de kãnd ne te am vãzst.

— Pe unde te ai virst in vremea asta?

— Ne kam-va vii dela marea Sãdãlã?

— A! sãl el a kãlãtorit prin Orient.

— Vine din Orient? Dãka e trãba asã, ts trebnic si ne fi addãs tsãzn tsrãesk; sã mi dai si mie nițel ke te ia Naiba.

— Kãl i ar fi trekst prin grãnd ke o sã'l vedem noi astãzi?

— Pe tsbital nostru (tok)

— Pe sãflãtãl meș (tok)

— Pe bãnãl meș amik (tok)

— Ci tsãti-mã vãdatã si pe mine sã mi tsãrãst nițel (tok)

— Dar! astãl ke vãti trekst, strigã Benedikt; mi ați skos sãflãtãl ke dragostea; tsãti-mã ke resãflã. Nã vis din Orient, dar vã dãș si tsãzn tsrãesk tsãmãi tsãti-mã sã mi skot tsãrã o mãrã,

Via drept prin Germania . . . dar asta! voi mă săgramați.

IV.

Și acea zi Benedikt nu se dăse la casa albă ks obloanele verzi a amikubăi sās dăpt kām ii fāgt-dăise; și isi ueră skase printr'o skrissare lāngă in kare isi spūca toate; isi dā nīscu kvinte de minne, și din kare noi vom uitā aī nsmāi auecā ne ne pasă sū suim.

« . . . Vezi tū, skāupe amīne, līis snik și orfelin in vīrstă de zece anni, nā nūia remas dela pūrinți de kāt o prea mikt mostenire pe kare as si iaghīt'ō keltăie-lule trebānicioase la kresuerea și invățāra mea. Trebsā dar sū mūz aīis, kā atătia alții, fūz nīi su venit si ne avānd de avere de kāt invățāra dobānditū in kollegiū, kare nā te lasă a'īi kstīgā hrana kā sū lskrūtōr, și kare nā'īi dē mijloacō de a o kstīgā alt-fel, kāvī sū om ne nā suie alt de kāt sū fākē la vērșari lātne nā o hān de mari lskreri in societatea noastră modernă. Pe lāngă auestea mīi pe d'asspra de ōei-lalți cā aveam sū karakter imotivōr și kontemplativ ne mūz fūcea nēsfferit. Și prin armare mūz vedeam silit a reurnea in toatē viața mea, lipit in auellāsī lok kā sū pol' a'mi skoa-te hrana. Alt-fel as fi fost kē de osebire mai nenorovit de kāt alții in posiția mea. Atānvi hūardel,

kārsia ii eram dator auel karakter maladiv ne mūz pūca in nepă-tința de a ptea fi vr'o datē vi'su mester sās vr'su negocōtor regelat și tikuit in trebile sālte, veni intr'ajstōrōl mēs.

« Erā in distanță de trei mīi de leghe departe de mine sū om kare dāpt ne fāsese korsar in vremea imperielai, se retrăsese apoi la Barbōn a se lskrā akolo in pace de o avere insemnată. Oīnāl auesta era de originē franțes. Intr'o zi ii veni in gānd sū vīrē sū'si vāzē patria, și abia mī'īi aīnsese, și s'apskē de mēri. Atānvi se in-tāmpnē kā cā sū'ī flx mostenitōr, allāndē-se kē el oare-kare relații de rādēnie kām depārtatē. Și a-ueasta fūks hazardel pēntr' mīnē. Pe de altē parte cā n'aveam patrie kāvī,

Patria ē lokel sūndē sūfletel este līit.

« Și nūkē de kopil lipsit de familie, kreskōis in kollegiū pīntrē konskolariū mei pe kare ii lskāim și kārī astōzi și as lskat rberel frukare in partea sū, in kāt, Anastase, bine vezi kē cā n'ām astōzi mīi sū kāvāt de a merge sū trāiesk in-tr'su lok mīi māl de kāt intr'al-tel. Hazardel mūz fūks sū mlt-nesk o femece hrāmōasē și sū kapriē mūz fūks sū mūz las dāpt dēusa. Vōis sū'mi uerk aventsra sās nōr-kei pīntr' n kīpātōis. Dea Dom-ni kā femece aueasta sū mūz fākē in sūrsit a afla o familie și o pa-

triel! Adio, amice, iartă-mi puțin nebsniile, și krede în amiciia mea.

Benedikt.

V.

Ns mai arătăm ați și răspunsul își Anastase; koprindea adică kărte-va plângeri, și pe șrumb nisue intelpte konsilisei adresate către Benedikt; și sărșia assignându'si kă la întimplare de a se îmbrăcă în vre o pîrîinș srită, el își a-vea gata psnga și mîinile la dispoziția amikelsi. Dșpră kărte-va zille mai în șrumb, priimi skrisoarea șrmatoare a își Benedikt.

«Îți skris din Isona, într'un tîkșlos birt sude drept toată petrecerea am șocietatea xnsi gardian de pîdsre kare va sũ treakș kă ă kș spirit. In sfîrsit îmi vîzșis vișș kș okii. Femesta framoaș și blondă ă mărîtată; asa, amice, bîrbatsl ă în fiintă; 'l am vîzșt kș okii mei, am vorbit kș el; bā tînkă ne am si dșprărit între noi biușsor șșpărati xnsi pe altă. A doa zi dșpră șosirea mea și dșprăritrea noastră, eram kălkat șșbt nisue arhori, kș pșka lîngă mine, și kș kredinșiosăl meș Kaan intins la pîrșoarele melle. De o dată șșz in dșrărtăl meș doz poknîtare de pșkă; șșr în șșș și zăresk o potărnike ăe șșșră pe kap; a o oki, a o dobori îmi fș treabș de o klikă.

— Dar tot dămneată a șș mi eșși înainte? îmi zise șș glas din apoi.

Mă întorșeș și vîzșis pe tova-

rossl dșpră dșrm al auelor doz, dame, rezemat în pșka sa șșakș.

— Apoi bine vezi, îi ziseis ăe dănd'si potărnikea ăe tînkă se bîrtea și pe kare o lșasem atînci diu gura își Kaan.

— Ns dămnele, îmi zise refșșșnd kă șș gest de o viadată șșl-bîrbărie, dar as vrea șș șșix kș kare drept...

— Am xșșis o potărnike pe kare dămneată n'ai innemerit'o? îi ziseis prekșrmand'si. Eș n'am de gînd a kontestă nisue dreptari ăe nă le am; mă voix mărșini tînkă a'ți șșanne kă între toate dșrăptșrile ăe poți șș ai, ăel pîcin' drept șș ăeșsi mai îndemnatik nș 'l ai.

— Voix pșane ăe randsiată, îmi zise el, ross de minie.

Hei bine, Anastase, șșii șș lșkșș? Dobitokel asta nerod ă bîrbatsl auestei femci framoașe blonde ăe se numeșue Alita; iar dama ăe kastă kiorș ăe mșma Alitei.

Kăte trei lokșiesk in auest kastel ăe îl vîz d'aci într'o înșșlime de zece minște din dșrm. Hei! am șștat șș'ți șșșis kă bîrbatsl se numeșue Simon Blank. Am aflat aueste amărșante dela șș ăeșșetor ăe 'l-am întălnit nșmărînd la bani și înkălzindșe la șoare la kotisșl șșei potăue a pîdsrșioei.

Am întărtiat a'ți skrie și a te vșști dșșpre toate auestea, pșntș kă dșpră ăe am aflat velle ăe ăițiși, nșmai aveam niui șș kvint șș mai remșis p'ăci, și aveam de

gând să via a te kulkă fără veste, ma zis ns suis niqi es pentrs ue am mai romas. Vegetatia acestsi lok este de o bogatie ce mē inkuntē. Pretatindeni kopāni, livezi framoase si mari, nisce dramisi murginite de nisce stejari mari pe care imi plave a mē prozimbā singar seara pe la appsssi soarelsi.

Apoi, mē mai simt unkt si ferine salindsmē kē mē affs appropo de ea, kē o zuresk kate o datē prin pudsre. Nē kē an kizat sas kast ve'o datē a mē apropiā de ea. Respekt bariera ue ne despartē, pentra kē sant foarte konvins kē se va intimplā vre-o nenoroqire pentrs amndoi de o vois sferimā. Simt, kēnd o vyz, acēasi plucere ue as avea privind o statē framoasē, kēci ea ns ē alt ue vā mai mult pentrs mine. Mē hēskr au de o ferivire pavnikā, d'o kontemplatio mstē, pe care nimeni, krezi, n'are drept a 'mi-o kontestā. In sfersit, spre a respunde la mii de intrebari ue ai paten s'ū mi faci assupra acestoi priqini, ūi vois zire oxmal aceasta: — Romāis au pentrs kē romāis.

Rēspanssi acesta este adesea cel mai bun si cel mai jstl ue poate qine-vā sē den.

VI.

Dapt acestē intēlhire a lui Benedikt si a lui Simon Blank, qesta din srmē sē intērnē a kasē kē gra-

bē, strabats prin kate-vā hsknti, ajense intr'ēn salon, unde se affā nevasta si soakrē-sa, si se arbakē innekat de sfflare pe sū jet.

— Mi se intimplē su qidat hēks, zise el, fukknds' si vint kē batista.

— Ce ūi s'a intimplat? Intrebare de o datē amndoi femeile sptimintate de tsrbstarea lui.

— Intēluis appropo d'aci o fiintē srtiqeasē kare ē lipitē de pasū mei, un treierator kare, de ns vois pāne ortndsialk, ē in stare s'ū mi sctiqē in qinci-sprezece zile toate portinikele.

— Dar de qine vorbesi? Intrebē Alitā.

— De qine? de qine draks de kēt de pesaratsi affā ue veni kē noi pe dram? si kare 'mi addsk akam a munde vā salatat ieri kēnd mtakam? Negrosit trebse s'ū kēnosqeti damnevoastrē? Pe srmē o hēksialē strabatsnds'i de o datē gndsl:

— Mai virtos damneata, Alitē, il kēnosui negresit? ūi zise pānd mēna pe srmēsi neveste-sci.

— Da, vorbesce fata mea, zisse mēna, il kēnosui?

— Mi se pare qnsē kē damneata poli rēspunde la acestē intēbare intokmai ka si mine.

— Las'o, las'o, q'o mai zilesti? ē hotēntē sē ns mētsriscasē, zisse Simon Blank.

— Fatsl mēn, zise soakra kē demnitate, zisesi qeva kare dē

dreptate s'și hânziaskă nîsue lăkrăși precă vîsdate ori kare n'ar kanoasue ka mine virtatea fie-mei.

— O! last' m'ă, last' m'ă, zisse ginerete!

— Domnule, z'mă soakra, Alita ă kreskăt' de mine kă prinui-pele melle!

— Ci n' m'ă mai ommorîți kă acesle prinuip'e; t'ăceli s'ă tak, zisse Simon, n's suite lamea k'ă....

— Și ce suite lamea?

Simon Blank se dep'rtă f'sier' rînd. dskândsse s'ă dea por'ncete k'ătre gardianul p'ădșrii s'ălle, în vreme ce soakră-să îi strigă în z'mă:

— Ci vorbesue, sprănc, ce însemnează acesastă? ce suite lamea? se vedem!

Remînd singur, Alita, încep'ă a se gîndi assăpra aceslei s'ăne vîsdate, k'ălă în zadar s'și poată esplică pentr'ă ce auel j'one ce'l v'zăsse abiă într'o t'rășr' se află în Isona. Rezultatul refleksiei s'ălle f'ă k'ă h'rbată-s'ă eră gelos. Măi gîndind'se și mai departe își add'sse a minte k'ă Benedikt avea un păr frumos, o tallie s'ăbțir' și m'ădioasă, și prin z'mare tot d'o dat' și kă de sine firesue îi veni înainte r'ănzăimea h'rdată-s'ă ce eră b'ăn s'ă'l dai d'ă herbeleak'sl, și p'ărel își uel rar ce mai tot d'ăna vilvois f'ăl'ă pe din d'ărel silind'sse în zadar a'l add'sse înainte pe b'ăta l'ărkă-pleșșv'.

VII.

Spre a presk'r'tă povestirea, vom t'răce kă t'răcereă korr'spondință ce f'ă în timp de sn'an între Anastase și Benedikt. Koprinsul skri-sorilor s'ălle se poate kă înlesnir'e ink'ipsi de k'ătre v'itor; toate se inv'rtiă assăpra z'uor lăkrăși d'o foarte m'ăk' importanță: o înț'l-nir'e f'ăk' yeste în drăm, o okiatz skimbatz mai f'ăk' vocea și lăi Benedikt și Alitei, k'ănd la Biserik'ă k'ănd la vre-o s'ărb'toare k'ămp'nească: toate auelle m'ăi de f'ăci-ur'i; auelle n'ăm'ăk'si ce-karakteriză un antor la încep'atsl s'ăk', și tot d'ăna în r'ăndsl tabloak'si fig'ăra grotesk'ă și posomor'it'ă a lăi Simon Blank.

VIII.

O barkă se k'oboră kă repoz'it'one în jossul r'ăk'si. În auea barkă eră doz' femeii Alita și Jenny var'ă-să, și apoi doi skolari în vekanță din kare ansl eră fratele Jannii. Străinsul v'ănd s'ă f'ă gl'amot și s'ă p'ătreak'ă kă fr'ăka ambelor femeii, se p'ăse pe marginea b'ăncii, și înț'ep'ă a'o leg'nă kă aț'ăta p'ătere, în k'ănt apa într'ă kă repoz'it'one. A-t'ănui toți k'ăți eras în într'ă și n'ășăși străinsul, speriat, n'ăv'ălir'ă în cea-l-alt'ă margine, f'ăk'sr'ă a se k'ămp'ăni barkă kare, plin'ă de-ap'ă, înu'ep'ă a se aff'andă. Aț'ănui încep'ăr'ă-nir'e p'ăte-grozăve. Sko-

lari] ve fă pricina acestei neorîdăciile se aruncă în apă unde abia se bălăbană în protiva valurilor. Jenny se înklestă de frate-său și abia resăflă obosit lăptând-se în protiva karsăli. În același timp kăți-vă țirani ce întâmplarea îi adăduse: o martori ai acestei drame începură a strigă ajstor, și începu a se adună lăme pe malul rîdli. Băncălentri nă se vedea, și nimeni nă-săia să înnoate. Simon Blank ce vină prin pragă, alergă la sgomol, și kănd altă pricina, își împinse eroismul pînă a se aruncă în apă kiar pînă la genăli. Skolarul ajnăsesse la margine și kăz lesinat. Ma într'o distanță îndestol de mare, apa eră foarte mîkă, și se vedea doz kapete kare kănd se arlă în fața apei, kănd se kăfăndă kă într'un mormint. Toți kăți eră martori a acestei suene teribile inkremenisere și abia resăflă skotănd kate o dată năse țipete prekărmate. De o dată nă jnă se aruncă în apă, ma în momentul kănd eră kă psie mîna pe acei doi aktori ai acestei terribile drame, ei se făksre nevăzși, și el nă mai vîzse de kăț figșrele lor palide și verdănd în apă. Un țipet general și spontanex păm de pe mal, kăci intratol din noș perea și el kă ei, și toți kredes kă cei doi innekaci s'ar fi inklestat de el kă aca pștere și energie săpșmană a năsi-om ce se innekă. Ma de o dată îl vîzse-

ș a reesi și a se apropiă de mal țind pe făkăcandul de pșr. Jenny se appăkase kă pștere de kăpsl frate-său, îi skoasere și'i pșsere pe term; fratele da năse semne de viață, pentr Jenny năse abia de kănd în kănd i se simță vea pșlșl.

Atențisnea generală akm se ațintă asăpra părții a dramei ce se împlină în mijlokl rîdli. Ațita rămăsesse în barkă kare, asărată de vea mai mare parte a greștății se kăfăndă kă învetol. De ațci vîzase și ea suena ce o deskriserăm. Kănd Jenny și frate-său făksre adăsi la margine, interesul și băgarea de seamă nă se mai ațintară de kăț asăpra Alitei, și asă bārka se și kăfăndă de tot, și biata femeață, mai moartă de mai nainte de terroare, inkise okii și se făksre în kărsel apei. În același moment se simț appăkată și ardăkată asăpra apei, i se pșră kă o tragă moartea și perdă simțirile, kare nă se redobîndi de kăț asăpra malăsi, șnde vîzănd pe Benedikt palid și visșit de apă, înțelese kă își îi o datoare viață.

IX.

Intr'o dămineață kănd Benedikt eră să casă, gada sa îi dette skrișoarea sarmătoare:

«Dămsle,

«Dăpș Dămnezes dămitale îți sșnt datoare viață; pentr nă asșmenca servită nă se pot află kăvin-

te de mulțumire, și ka s'ți daz o probă despre kredința ce am în generositatea dămitale, viis astăzi s'ți ver en alt servitiu de en fel kă totsi năok. Vois află înt'nsul o îndatorire, despre kare ns voiesk a fi datoare la niți o bintă alta de kă dămitale, și kă kare n'as fi ketezal, a m'ă instruină kătre dămitate, daka n's'ți as fi fost datoare o îndatorire foarte mare. Suis foarte bine kă skrisoarea mea, o s'ă se pară foarte viidată și suis iart în ce fel de poziție se află o femeie în onoarea sni bărbat kărsia îi cere protekție. Tnsă fiind kă este tukt timpul ns povis a m'ă împrotivi trebăutei de a'ți inkredință en sekret, kă kare s'nt sigră kă ns vei face abas împrotiva sni femei ce isi psue la p'ioarele dămitale ferivirea și poate si viață. Es s'nt legat kă en om pe kare foarte m'ă silesk și m'ă îndatorează a'l respektă. Omsl acesta, domnsle, 'mi ă răsine d'a m'ă vedea în nevoie a'ți psue, este kinsit de o beabă a dshăsi de en fel de monomanie, de o idee fikșă ce il stăpinesue și il gonesue pretăindeni. Boala aicasta este o teribilă gelosie. 'Mi ă destel de a'ți face kănoskși răsł acesta, f'ărb a vorbi mai departe, și ns ă treaba femei salle a te face s'ă întri în nisre amănante unde vei află foarte adesea și lakrăma și nissl amnestekate impresnă. M'ă vei ițirebă kăm kă ce țskră poate fi

aci kare se atinge de donuia ta. De milă, domnsle, ajstă păcin pe o nenovotă femeie, și n'o sili a'ți arță înainte sffletel kă totsl gol. Daka ns esui oprit p'aci de niskai-vă kasse serioase, daka ns esui, de kă, după kăm zik, nșmai en artist ce inf'riază p'aci oprit de frămăselea selbatikă a loktsi, jertfesue aicaste p'ăcere la ferivirea sni femei kare îi mai este o dată datoare viața. Aibi milă, și depărtează-te din aceste loksi; kăci mai kă deosebire dela suena teribilă de mai deșkizi inkovai, de kănd m'ăi m'ătsit din valeri, de atșnui lipsa, depărtarea dămitale este foarte trebănuoasă odhnei bărbatăsi mes. M'ă opresk aci kăci este kă nepătinț a mai adăogi vre o linie pe lungă aicastea kate uitisi, și skriind aicaste skrisoare, mi se pare kă imi daz sffletsl. Ns suis tukt daka poți skoate și infellege vre-en-lskră mare la aicaste vorbe rătăute, si f'ărb șir, kare în amestek es diu kreeri mei. Imi deajșus nșmai ainfellege aicasta, kă se află la p'ioarele dămitale o femeie solitoare kare isi inkredințează ferivirea și repasul în onoarea aicăstă kărsia îi ă datoare viața.

Alică.»

X.

Dapă ce uit skrisoarea s'ăasta, Benedikt isi fukș preparățiile de depart, Medită en minșt a face

un răspuns, ma nepăsătoare de a putea face ca să-l dea pe akens, și fukka se lăsa. Când noaptea ajunse, eși și înaintea pe alții. Era o noaptea de astfel de blăndețe ce resăflăm kate o dată către kapitel toamnei, ca o resăflare după zărmă a verei. Aerul era dulce și profumat, un orizont transparent mărginită kămpia pe care lăna o albă kă a să lămină. Benedikt aștepta o tărășire ce treștia să-l ia pe drum. De vre-o kate-vă minute i se păsese okii și kontămpă o lămină ce tremolă pînă kărtinele de maselină a unei ferestre deskise în kătel de jos al unei kășcioare năprea departe de drum; i se păsca kă azde kate o dată păsăsi, pe zărmă nășce țipete rătăcite. Înaintea pînă'o allee, și ajungundă apăsape de ferăstră, askăte și nămai azzi năci un șgomol; alșnăci ardikă șșore un kolt al kărtinei, și nă păsă distinge obiectele bine, mai tătăis kăci kămara eră lăminată nămai de o kandelă. Kă toate aceslea okii săi se arănkăș șșăpra zăci kărtălet și văzș un pat de ehen pe care stă înlășș o femece. Eră palidă și albă kă albastră, biata Jenny kare mai trăi doz zille după șkoaterea-i din apș. Jos la păcioarele pătăsi stă o altă femece jășș ingenskiată, și qitiă rșgășș-nile morșilor. O înșiorare ștrăbăte tot kărtălet lă Benedikt, yșș a se depășă, ma la o mikă mășkare ce

fukka femecea ingenskiată întoarse kărtălet, și el rekănoskă pe Alișă.

Alișă îl rekănoskă și ea, kăci șkoase un șșore țipăt de frikă.

Atășnă Benedikt întră în întră.

— Nă te teme, doamna mea, îi zășșe, kă eră porușek. Fie bine-kăvintat qerșl ce mă fukka a te întră-nl să-ți șpășș mai tătăis kărtă șant de ferășș kă am pătășș face qeva pînătră dășmăneata.

— Te dășnă! zășșe Alișă. Oh! kărtășșci de bșnă! așteptam ună kă acesăta. Kăci îndătorășșea d'ăntăis te-a legat kătre mine, și dășmităle șșut dătoare kă nă șant și eră astăzi întrășș pe aqest pat tăngă nenorășșita mea Jenny, șșorășș-mea din kăpăllărie. O vezi, dășmășșe, moartă, moartă așă de jășșș; n'ăvea tă-kă năci doz-zeci și qinqi de ani; mășșri nenorășșita kăpăllă kă acesășș kărtășș de mășșeășș — ce o vezi pe părtălet ei cel negrășș. — O dragă Jenny! dragă Jenny! repeta ea askășșșșșș și kărtălet în amăndoză mășșinile.

Înășșntea aqestăi kădăver al fetei, ori-șșe vorbă ce ar fi avășș relășșie kă șșimțimentele șălle șekrete pînătră Alișă, ș'ar fi pășșș o kărtășș lă Benedikt.

— Adio, doamna mea, îi zășșe el, fii ferășșită. Apoi lășșnd o rămășș de mărșșor ce eră întră un vas kă apș bine-kăvintată, ștopi kate-vă păktășșri pe Jenny.

Și atășnă Alișă tăie kate-vă flori

dela korona ce adorna kapul junei miresce:

— Jenny îți lasă aueastă savyvenire, îi zise ea, mai 'nainte d'a intră în cea dăpră șmă a sa lokăintă, ka între inkipsările ce ți se vor înfățișa kăte o dată în visele dăsmătalle, s'ți vie assemenea și inkipsirea fetisoarei ka p'arsl năgră.

— Și a dăsmătalle, zise Benedikt, și a dăsmătalle ka sū vis al ăerăbăi.

— Așă zise Alica, ka sū vis, ka kipsal snei femei ce e moară p'entru dăsmneata kă și p'entru sărorăsa d'în kopillărie, adik p'entru toată ismea.

— N'o se te mai reviz într'o zi Alica?

— Ne vom revedea, zise ea, akolo sūde ori-ce kăgetare se despoaic de ori-ce nekărătie, de ori-ce e p'ămăntesk, akolo sūde nă voiă rentălni kă izbăta mea Jenny.

Și vrănd el s'ă mai vorbăeskă kănkă, ea își passe degetal la baze și ingenskiē lăngă pat. Atănci Benedikt eși adresăndă'i sū dăpră s'mă adio.

Kă toate auestea ei eră destinăți a se revedea p'ea kătrănd pe p'ămănt

XI.

Dela fānesta impregierare intămplă p'ă malsl risăi, bānăte-lele își Simon-Blank lăscă p'ă o năoră p'ătere. P'ătrekă kăte-vă zille într'o mare perpleksitate, p'ănkă kănd p'stă s'ă afle sū mijlōk țare, dăpră kib-

zăirea își, spre a rapo toată kōmēnikătia între nevăstă-să și întrō Benedikt, a kătrăia p'ănăte el nă o kănoștea. A doa zi năssă dăpră ingroparea Jennei, se apropiē de Alica frēkănds și mănăile k'ăn aer vesel:

— Dărgslita mea, îi zise, p'ăndă'i m'ăna pe săbt bērbie, am o veste bānă a'ți s'pănne.

Pe s'mă vrănd kă Alica îl p'ăvia kătrănd a ghici ka ce lăkă a s'ă'i s'păie, îi zise iară:

— Îți p'ămăntessem la înăpățal kătrătoriei noăstre s'ă tē dăk la Paris, mălte kăsse m'ă s' frăkăt tot d'ăna a intăzia aueastă kăllătorie. Akăm toate s'ant dăpsse p'ăntre dăpartal noăstră; kiar și m'ăne de vei vrea: Aidem, fii veselă p'ăcin, nă te mai gāndi la verăsoara, trebze s'ă lie ăine-vă rāionabil, toți o s'ă făcem kăllea aueastă, și omal moare nămăi o dată.

Dăpră aueastă kăvintare, se retrasse kōnvins kă dăsmnealăi inkăștōria s'ă estē ăel mai îndemăntătik diplomat al Frăntei și Navarei p'ăntre kă s'ăie kăm s'ă înăepă și kăm s'ă ia lăkărsile.

Benedikt, p'ărănd d'în Isona, făsesse la Anastase, și dăpră ce p'ătrekă la aueastă kăte-vă zille, p'ănăte amăndoi la Paris, p'ăntre kă iarna înăpăsse a se simți.

Simon-Blank eră de o lăna în kăpitālă și năasziind nimik vorbăndăse de Benedikt, înăepă a se gāndi a se intărnă în Isona. De

kă seara pînă s'ă nu pornescă se preîmbă kă nevasta sa prin foyer al Operei. Kăți-vă juri stă de vorbă ați, între ei se află și Benedikt.

— Cizdată întărire îi zise Anastase; nă te sîră la auea femea.

Benedikt își întoarse kă nengrijire lornetta în direcția arătată și reknoșcă pe Alița.

În acellasi moment și Simon Blank reknoșcă pe Benedikt.

Această faptă a lui Benedikt fs întokmai kă fokal 'ue' l' appropie vine-vă de psiberca de pască. Urra instiktivă ce aveă assăpra lăi, prepassrile ce abia începseră a se risipi toate kă s'n falger se arkară în kreerii lăi Simon Blank; se repezi kă țarbare assăpra rivalăsi s'ă vrănd s'ă l' loycască, k'nd Anastase îi țîns brațul. Dăpă s'n skimb de kăte-vă vorbe foarte apărîuse, își skimbăre kărtellele și își detteră randevs penră a doa zi de dimineață.

— Isi dăsse nevasta a kasă fără s'ă i zikă năci o vorbă. Noaptea fs terribilă penră amândoi. Alița se arșukă mărînd și sferîmăre în pal. Simon palid și kă dînții strînsi pētreks noaptea skriînd. Făkăndase zior, isi kăstă pistoalele, le passe pe masă, și esi s'ă și kaste doi măreri. Abia esisse, și eakă s'n mik tilbări stette la poarta lăi, din el se dette jos Benedikt, și veni foarte palid în apartamentsi soților. Intră mai țntăis în sallonasi s'ndă b'rbatsl pētrekăse noaptea; nă v'z s' nîmik

ați de kăl pistoalele ce le lăsase Simon. Împinse o aschioură, și se află în kamera de kătkat. Alița addormisse la zior în auel somn obositor ce scamură s'nsi kîn, și în tîmpsi k'rbăia simte vine vă velle ce se petrek împregisră s'ă. Sănetă ssei o destepă și speriată se skăre în s'ss.

— Am venit, doamna mea, zisse Benedikt spre o întîmpină o terribilă fatalitate. Nă aflăis pe domni în sallôn; a esit, poate. Unde este? trebse s'ă i vorbesk.

Alița kă kapsi ametit, nu preă înțelegea ce se petrece împregisră s'ă, și făkă s'n semn din kap kă nu știe s'ndă e b'rbats-s'ă.

— De a esit, nu poate s'ă întărie d'a veni, zisse Benedikt; atănci doamna mea, spăre' i . . . ma e kă nepătînt, m'ă șokotesk, kă dămneata s'ă i dată această esplikatie. Vorbele melle repetate de dămneata îi vor face kă total altă întărire, și le vă lăa kă total s'bt alt înțelles. Penră Dămneză, doamna mea, nă lăă s'ă te stăpîncăskă o frikă ce îți țardăre mîntea. Posiția dămitalle este kă adevarat terribilă, o suis; țusă akam ai mare necesitate de nepăcare și apatie kă s'ă n' o îngrezezi. Eakă propoziția ce veniam a face b'rbatslăsi dămitalle; ma penră această ar trebăi mai țntăis s'ă l' v'z s'n moment siogsr; și de vă veni kă măreri s'ă i toate s'nt perdste.

— Îi voiis face toate jărlmîntele ce

vă cere, că onoarea lui e întreagă și nealiniată, și să nu mai viite la locul întâlnirii și să pornească îndată la Isona. Dămnească poate prea lesne s'o facă această, pentru că n'are multe căposcinte și legăminte în Paris. Pre lângă acesteia voiș jura că es din parte mi nu voiș vorbi nici o dată de kassa această, iar kât pentru mine, de voiș dosi și nu mă voiș afla la locul întâlnirii în asemenea kestie, aș fi un om perdut în onoarea și stima kării. Și kă toate acestea, doamna mea, de ar pstea, această a fi de oare-kare zăruț pentru dămneata, și această o as face: as dări, și m'as face nevzist. Și kă kă această țară să fakă nici un bine situații dămitale, va dă ea drept domnului a zicre că acela ce i-a răpit onoarea, pe lângă velle-l-alte, este și un kodăis frikos. Bine vezi că din partea mea imi este kă nepalintă a dosi, și iar daka o dată vom veni pînă ne vom afla față în față, atsunu s'a sfirsit, trebe să moară unul din noi, și poate și amândoi.

— Sunt opt ore, adăogi Benedikt, petrekându'si mîna kă dăre-re pe fruntea'i asudată, și bărbatul dămitale nu mai vine! Negresit se va fi dăș și si kaste martiri, și vă trece p'aci kă dănsii, kăci i-am vzat pistoalele din kolo pe masă.

— Pistoale! zisse Alița addăkându'si d'o dată a mînte de situația sa.

În auelasi moment ea rekno-

șks în salton pasii bărbatului său. Ii veni o frikă, și o frikă terribilă ce îi amestekă și îi țărăre toate ideile. I se părș că și vede pe acești doi oameni zăcuindăse între sine.

— Făgi, făgi, strigă ea arăkându-se la genșii lui Benedikt; vine bărbat-mes.

— Ce faci, doamna mea? skoală-te kă sântem perdsii.

Atsunu se și arăte în ză țigra palidă și deskompșș a lui Simon Blank. La vederea rivalului său în kasa sa, un smet rask esi din pectul lui și si inkordă pistoalele.

În momentul acesta kaul Alița nu se mai pats linca și se rătăci kă totul. Alergă la dănsul răgătoare țară a pstea află alt țipet de kât: grație! grație!

— Mi-as fost dar nisce kăpabili aci! respuse Simon Blank.

Toate acestea se întâmplară în mai puțin timp de kât ar cere să le spăie vine-vă; și pînă se întoarkă Benedikt să fakă o miskare, se și slobozi un pistol ce îi stringea Simon kă o ptere konvulsivă, și glontul isbi pe rivalul său.

— L-ai zăcis tikălossle! strigă Alița repezindăse asșpra korpului ce zăcea stăngerând pe parket. Ii ai zăcis! o fatalitate! vai de mine! a mșrit! perdsis tot ce am isbit! Benedikt și Jonny! zăna în apă și altul kă zăciderea.

Atsunu, în agonia sa, Benedikt

аррскъ карѣ Алиѣи ин мѣнѣи
сѣнгерѣнде, си стрѣнѣнде! Іа
репѣл сѣс, о сѣрѣтѣ пе фрѣте, пе
кѣнд ворбеле смѣтоаре и есиѣ 8-
на кѣте 8на.

— Виѣ моартеа аксм, кѣи Іа
мѣ ішбесѣи.

— Дака ѣсѣ, зисѣ Симон Блѣнк,
кѣ дреплате ѣ сѣ нс филі деспрѣііі
мѣлт тѣмп.

Си дескѣркѣ си ѣелла-і-алт pistol
ассѣра Алиѣи.

Се фѣкс 8н марѣ сгомѣт пе ска-
рѣ, си ин моментал кѣнд Симон
Блѣнк се інѣрнѣ ин сѣллон, тѣнд ин
мѣлѣ пистоалеѣ ѣе фѣмегѣ ѣнкѣ,
кѣі-ѣѣ кѣрѣоси пе кѣре ішбѣнкѣ
и трѣсѣсе аіѣи, іси арѣтарѣ капете-
ле ин ѣсѣ. Ремасѣрѣ пѣсѣн аіѣи
си се ѣпрѣтѣ ѣлѣнѣнде!

— N'aveți teamă, le zise el, kѣ
нѣ 'mi-a venit pofta sѣ 'mi pѣrlesk
kreerii. Pѣнѣ sѣ нс pornesk, прѣ-
рѣрѣнѣндемѣ де драм, ам врѣл сѣ 'mi
desert pistoalele kѣ sѣ le імплѣ
d'al doilea, si le дескѣркѣис пе фе-
реасѣрѣ. Asta ѣ tot. Kѣ адеѣрѣат
кѣ нс m'am sokolit kѣ voia face
kѣ аѣеаста атѣта ларма.

Azīnd аѣеастеа, се trasserѣ тоі.

— Am timp інаіѣтеа меа, zисѣ
Simon Blank, marterii mei vin а-
біѣ peste o орѣ.

Аіѣнѣ ісі адѣнѣ тоі Іані ѣе
аѣѣ: ін секретар си іѣс драмѣл Іѣ-
трѣ Havra, судѣ се імбѣркѣ інѣ '8н
vas ѣе мергеа ла іноселе мѣрѣи
Ssdelsi.

МІІ.

Кѣі-ѣѣ јѣнѣ прѣнзіѣ ин прѣсуѣ,
ад Cafѣ Paris, інѣре еі ерѣ си ѣе-
кіѣл nostrѣ kѣnoskѣт, Anastase.
Lѣнгѣ еі ерѣ си 8н јѣне, а кѣрѣи
remarкарбіла paloare си мѣрѣтѣме,
да sѣ інѣлѣегѣ кѣ ѣ skѣlat дрѣрѣ
vre-o malafіe інгѣ. Кѣнд ајѣнсе-
рѣ ла desert, domіnosіі інѣѣрѣрѣ
а vorбі де amoresele lor. Kѣре де
kѣре спѣнеа кѣте о історіе маі
мѣлт си маі пѣсѣн ѣіsdатѣ, кѣнд
8н Englez, а нѣме sir Tomas Wi-
ston, deklарѣ кѣ еі се афлѣ інѣ 'o
posіііe kѣ total singларѣ, тѣнд
sѣbt protekііa sa о femѣe ѣе нѣ 'і ѣ
nіѣи де kѣm amorese. Аіѣнѣ іл
іnvітарѣ тоі sѣ се ексplіe.

— E 8н romanі kѣrat, zисѣ sir
Tomas. Un barbat аmѣгіт ѣе s'a
das ла draks дрѣрѣ ѣе s'a omіno-
rīt nѣvasta si rivalul пе kѣrī 'і-a
ssprѣppіus інѣ 'o krimіnalarѣ kon-
versatіe

Існеле palid фѣкс о mіskare, si
Anastase іл retіnѣ.

— Unde s'a інѣmplat suѣnѣ а-
ѣеаста? інѣреѣ еі.

— La ospellul Engіterrei, res-
pѣnse sir Tomas. Fram ін ospel
ін dіmіnѣта аѣеастѣ інѣmplatі.
Ce spektakol terrіbil ерѣ. Nіste
amіѣи аі ішѣkѣлsі venіrѣ s'іl dѣ-
serѣ ла еі а kѣsѣ. Pe біѣта femѣe,
neavѣnd інѣе s'o іа, ам pѣs s'a s.
dѣs'o ін kѣsѣ ла mіne.

— Si femѣea? інѣреѣ оаре інѣе.

— I s'a dat nіsѣ Іані, sіmѣ

Englezul, dela o femeie britanică. kare krez kŕ'i è msmŕ. Femeea ayeasta dŕndŕ'i ayei bani, ii zise, kŕ dŕpŕ skandalul întŕmplat la impregisrarea kŕrŕi singŕrŕ rŕnita erŕ kassa, sŕ ns. se mai aștepte kŕ o vŕ mai vedea vŕ'o datŕ.

Pe smŕ, ea inii tot spŕnea kŕ merge sŕ roage pe Dŕmnezŕ kŕ s'o fakŕ sŕ'i între în inimŕ pokŕ-inta etc. etc. kŕ sŕ vŕ skap de vorba mŕltŕ.

— Mŕlt a pŕtat a te kostŕ femeea ayeasta? întrebŕ obosit jŕnele palid.

— Zece mii de franŕi aproape, respŕnse Englezul kŕ flegŕ, bani perdatŕi; pentŕ kŕ zŕŕ n'am închetat d'a o avea kŕ p'o sŕror; si klud vŕ mŕri o vois plŕnge kŕ en taŕ; pentŕ kŕ n'o dŕce mŕlt; pe toatŕ zion moare kŕte poŕin.

— Dŕmneata eŕsi sŕ om de onoare, domusle, zisse jŕnele palid, stringŕndŕ'i mâna.

Dŕpŕ ayeasta koborŕ repede treptele ospelŕriei, ŕi alergŕ kŕtre ospelŕl ŕi sir Tomas.

— Ce drakŕ vŕ fi avŕnd? zise Englezul. Nŕ km-vŕ are spleen?

Jŕnele se dasse întins pinŕ ajŕnse la ospelŕl Wiston. Akolo ŕrkr repede skara, deskise zua dŕpŕ alta kŕte-vŕ ŕse, ŕi Benedikt ŕi Aliŕa kŕzŕrŕ sŕel în braŕele altŕia.

Se sŕlarŕ sŕel la altŕi kŕt-vŕ frŕŕŕ a ŕi vorbi, mŕŕi de feritŕre, feritŕi kŕ as sŕffierŕ sŕel pentŕ altŕi. Km treks miŕkarea d'ntŕŕŕ:

— Am la insela Berbon, zise Benedikt, o minusnatŕ lokŕintŕ perdatŕ în mijloksl tsfelor de feritŕi ŕi de kŕtri. Vrei ts sŕ abandoni Eŕropa ŕi sŕ vŕi a trŕi akolo kŕ mine?

— ŕi fiind kŕ Aliŕa întŕziŕ d'a respŕnde, el o întrebŕ iarŕ; atŕŕŕi ea respŕnse askŕnzŕndŕ ŕi kapel în mŕzinile ŕi Benedikt:

— Nŕ sŕntŕm avŕndoi mŕŕi prin acellŕŕi botŕz de sŕnge?

— Bine, zisse Benedikt.

Pinŕ a ns eŕi dip ospel, kŕsŕ o skriŕoare adresatŕ kŕtre sir Tomas, în kare erŕ mŕlŕmŕri; ŕi sŕ billet de bankŕ de zece mii de franŕi.

St. Evremont

PHYSIOLOGIA CASATORIEI.

VAMA.

Krezi vare, doamna mea, kŕ am avea de gŕnd a pŕskrie; întokmai kŕ la frontiere ŕi barriete, a vizitŕ

persoanele kare trek pŕgŕŕl apartamentelor dŕmitalle întŕnd sŕs eŕsind de farŕs sŕre a vedea adŕkŕ sŕ

ne ksm-vă s'ŭ'ŭ addskă vre-su fel de marfă sax skole de kontrăbandă? Ka sn ast-fel de g'nd avem; dreptă' n'nsă ne se teme de vreme rea; si dănuca'tă fiind kă esui o kokuară kă ațelca, adikă ksm se kade, po'ŭ li sigară kă ne vei avea ni'ŭi o pagăbă, ni'ŭi o ispită, ni'ŭi su poci'og, ni'ŭi o piațz rea kă skrierea noastră.

Domnșle si frățioare, kare esui h'rbat, s'ŭ'ŭ o dată pentru tot d'azna si k'rat kă vama konjgaly este sn kapit'ol kare cere foarte multă indemnare, foarte multă iskșintă, foarte multe kănosșinte a *Priori*, adikă mai înainte de a te k'șitoti. Ka s'ŭ'ŭ poate sn h'rbat s'ŭ'ŭ fie sn vames bsn si ksm se kade, trebăc s'ŭ'ŭ fi f'k'at sn stadiș prof'nd al k'rti'ŭi lăi Lavater, s'ŭ'ŭ se li p'rt'ns de principela ațestei k'rti'; s'ŭ'ŭ si aibă oki'ol s'ŭ'ŭ intellegerea de-prinse a j'adekă, a p'ri'cepe si a p'rt'nsde kă o isteală foarte ageră velle mai ni'ŭi si mai șsoare semne fisice prin kare omșli se dă pe țacă k'gelarea.

Fysionomia lăi Lavater a k'psit o adevărata șuintă, si in șf'șit lăz si ea lok între kănosșintele omenesui. La in'cepst kartașta se p'rt'ș oamēnilor o gl'ară; mai pe șm'ș veni doktorslăi Gall, kă fr'șmoasă'ŭ teorie a h'raei, a komplek-tă systema elvetslăi, si ada sn fel de soliditate șinelor si lășmoaselor lăi observa'ŭi. Oamenii kă spirit, diploma'ŭi, femeile, to'ŭi k'rti'ŭi mi'ŭi

sunt tari si k'ld'rosi șm'șitori si dis'cepoli ai ațestor doi h'rbati celebri, adesea av'ștă okkasia d'ă observă si a află si alte semne invederate d'șp' kare kănosște vi-ne-vă k'gelarea omșli. Deprin-derile konp'alsi, fel'șlă skrisorii, șonal v'șii, manierele de k'zte ori n'as mai deșteptat ș'rațele pe femeca ce isbesce, pe diploma'ŭi ce in'ceală, pe administratori sax pe șșveranș d'ibayis ce țară nevo'ŭi n'amai k'ŭ arak'at'ș de okis a d'esk'rkă si a l'șm'și amorșl, tr'șdarea sax meri'ŭal ce erax nek'no-skate. Omșl al k'rtiaș s'șflet l'șkrea-ză kă țarie este kă sn biet verme l'șçitor, kă ațel l'șk'rti'ŭis, k'rti'ŭi, țară ș'ire'i, ŭ skap' lășm'șa prin to'ŭi por'ŭi ș'li. Se mișkă biet in-tr'ŭ sferă ștr'șl'çitoare in kare ori ce forț țare o mișkare șax adolajie lășm'șei si'ŭi deșeamnă mișk'rite prin nișce l'ngi arme de fok.

Ațestea șunt, domnșl meș, elementele kănosșintelor ce trebăc negreșit s'ŭ'ŭ li le d'ob'ndesui, pentru kă v'șmeșia konjgaly s'ŭ'ŭ in-tr'ŭ țerçetare ț'pede si p'rt'ns-z'çtoare a șt'rii morale si fysice a țat'șlor l'ntel'or ce mi'ŭi in-tr'ș prin k'art si es, k'nd s'as șitat șax vor s'ŭ'ŭ se șite la kokuana d'emitale. Uite, si s'ŭ'ŭ kă h'rbat'ŭl in v'șmeșia sa, trebăc s'ŭ'ŭ fie intokmai kă p'rt'aj'ns'ŭl, kare in țentr'ŭl p'rt'zei șelle, mai nev'zate, șo șg'd'ș de cea mai șsoară attingere a vre-șnei nișce nebentare, șax ț'rt'çite, si,

de departe, își ascultă, jădick, vede sas prada sas incimikl.

Prin armare, te vei kăpai kă mijloacele de a cercețâ pe holteisl ce'ți bate la poartă în aceste două situații foarte însemnătoare: adikă observă'l bine kând intră și kând esse.

Pentru kă în momentul intrării ce de mai lăkrări îți spăne, fără nici kiar a'si destringe dînți!

Sas kă kă o mără șoară, de kâte-vă ori înfigând'si și petrecând'si degetele prin păr își adikă sas își netezesce rîșl sas moșl karakteristik;

Sas kă liririe pîntre dînți vr'ăo kăntecel-italienesk sas francozesk, vesel sas simtimental, sas trist, kă voce de tenor, kontralto, de soprană sas de bariton;

Sas kă kăstă s'ă se inkredînteze daka kăpățisl krevatei salls semnikative tot mai s'ă kă grație;

Sas kă si netezesce și își plăcîntează maniska întîndîkeat'ă sas ghenăit'ă peste o kîmasă de zioa sas de noaptea;

Sas kă kăstă a s'ăi print'ă gest întrebător sas pe lăris, daka perșkăi-blond'ă sas brănă, kărliontat'ă sas lînsă, se află tot la loksl ei fresk;

Sas kă si cercețază sîghile s'ă vază de'i sânt kărate sas bine țiate;

Sas kă kă o mără albă ori îngălată, bine sas r'ăș înmășăsată, își rescește sas își potriveste m-

stata ori favoritele; sas kă și le trece și reține pîntre dînți s'ăi peptene de skală;

Sas kă prin nisce miskări dăslu și deșe adikă prin nisce fătisri din kap kăstă s'ăi psie bərbă drept în mijlokl krevatei;

Sas kă kă mînile în băzănare și le bătănesce dela s'ă pîcior la altă;

Sas kă se maimșeste kând intr'ă parte kând intr'alta kătând'si vîsma kând își arșkă pîciorul kă talim, kă kăm 'și-arzice: «hei! ce pîciorăș frămos 'mi-a dat Dumnezeu!»

Sas kă sosînd în trăsără șas pe jōs, kăstă s'ăi kărate stropitără de tîră, sas s'ăi skătare prăsl dăpă kățmînte;

Sas kă s'ă otova nemiskat, întemnit întokmai kă s'ă Olandez sas kă s'ă Neamț kă vîșksl în gără;

Sas, kă okii stîlpîji la poartă, m'ăi scămăntă întokmai kă s'ă s'ăflet ce ese din părgatoris asupră kând pe St. Petru kă kieile;

Sas kă par kă'i ă frikă s'ă psie mără pe kordonsl klopotețisl, sas kă de psne mără pe dănsă, se vîmesce și nă s'ăie kăm s'ă'l tragă, ori îl trage prea tare, ori prea familiar, ori kă s'ă om ce ă sigr de treaba s'ă kă și kând ar veni a kăstă la el;

Sas kă dăpă ce 'l-a tras kăm s'ă întîmplat, mai trage r'ăkă nerăbdător kă nă arde pe nimeni s'ă'i vie a'i deșkide;

Sas kă isi dă rezolvării un prof-
făm delicat, mestecând o pastilie
de kakonde;

Sas kă ia kă un aer lindițiat o
priză de tabak, ai kărsia grăntii
ii skărsă kă grăjă să nă'i remăie
pe albătra păzătorii;

Sas kă intrând se tot zăț kănd
in dreapta kănd in stănga, kănd
in săs kănd in jos par' kă'ar vrea
să'ți pretziaskă lampa skărei, ta-
petai de pe dănsa și ori-ue skășă,
parkă 'ți-ar fi negăstor de mobile
săs inkiriator de kase;

Sas in fine kă acest holțeis ă
jșne sas mator, îi ă frig ori kald,
mă'ți vine ințel sas trist sas ve-
sel etc.

Dăptă toate acestea și alte măi
observații simți și privepi kă ue
fel de om îți este negăstorl ue'ți
trece granita: in kăt aceste pșci-
ne și ăsoare trășere de penel kă
kare ne ințerkarăm a inkondeia
ăueastă figură, îți vor arătă intr'ăn-
să un adevărat kaliidoskop, moral
kă milioane și fel de fel de inki-
pșiri. Apoi, bine vlezăsi dămneata
kă noi ne-am păzit, și la ăcest
prag deskoperitor n'am addăsi și
pe kokoana, am lăsat să treakă
nămăi domnișor-i făr s'ă eășă
dămneatsi înainte; kăui atenții nă
te mai skăpai de observațiile no-
ăstre, ue ar fi devenit nienkămrabi-
li și ăsoare kă grăntii nispălsii
mării.

kă adevărat, să observi, kă ina-
iutea ăuestei porți omșl se krede

singăr; și in ăcel pșciu ue ăscăp-
tă, mă'ți ințepe un monolog măt,
un solilok năpșăsi și negrăit, in
kare toate pîră și pasăi săs îi des-
vleșăve speranțele, dorințele, in-
tențiile, sekretele, kalitățile, de-
fektele, virtățile etc.

Observă la skimbarea de o da-
tă ue se face pe fața și pe ma-
nierete holțeială îndată kăm îți
intră in kășă. Machinistul Operei,
temperatura, norii sas soarele nă
skimbă măi iste fața săs teatră,
a atmosferei sas a soarelăi.

Din toate miriadele de idei ue
ăcest holțeias și le-a dat pe fața
kă ătăta innoventă, ințepând de-
la skară pîră la antekameră, nă
măi remăne năci o kășățară la
kare n'ar pștea vițe-vă să ia a min-
te. Kăvintele soțiale ăș un fel de
smorțari și skățămbățare kare in-
vleșăk toate kă un văr foarte des;
mă un bărbat dibăviș, trebă nă-
măi k'o ărsănkășară de okă să ghi-
ăeaskă skopăi vizitei, și să vîtea-
skă in skăfletăi uelși sosit intok-
măi kă intr'o karte.

In kipsă kă kare dă oki kă ko-
koana dămitalle, kă kare îi vorbo-
șue, kă kare o priveșăue, kă kare o
salășă, kă kare își ia zioa băm...
Sănt, krede-mă, volăme ințege de
observații kare de kare măi minț-
toase.

Timbrăi vocei, ținerea korpsăi,
felul rezolvării, sărrisăi, țăveera
țășăsi, tristeta, prevenintele pe
seama dămitalle, kipsă kă kare re-

sare și e gata a'ți răspunde, a'ți servi la o întrebare, la o cerere, toate acestea sânt niște semne, și toate se kvine a fi stădiate nșmai kș o kștare în treakșt. Esui dator și katș sș askșzi și vea mai desprkātș deskoperire sșbt neprșarea, familiaritatea și limbajel imbilșșgat al nșsi om de salon. Neprștând nșștră nensmșratele amșzante alle auestei kestșni, kșșm pe seama spiritalșii, iskșșintei, și prștrșderii vișitorșkși care se kvine sșprșncapș toatș întinderea auestei științe care începe de la analiza kșștștșrelor și se sfirșaste la deskoperirea săș prșncereca miskșrilor pe care nevoica și neinalșnirea lokșkși le adășue neapșrat, și mai kș deosebire le pșne în degetel vșl mare al pișiorșkși care askșș sșbt atlatșal panteșkși săș sșbt saftianșal vișmei fak la mișșni pe sșbt masș.

Ma esireca! . . . Pentș kș trebșe a prevedea întșmplarea kșnd n'ci fi pștat a'ți face bine eksamenșl rigșros la intrare înaintea pragșkși porței, kșvi esirea atșșșqi este an-de este, și kș atșt mai mșlt kș a-șest stădiș nșșș ab holteishși trebșe a se face kș avelleșși elemente alle velleș d'ntșșș, șșșș în sens invers.

Kș toate acestea se alb la esire o situație kș toșlșl partikșlarș; momentel în care inimikșl a șșrit peste toate peduele și stavilele în care patea sș fie observat, este

kșnd șoseșșe și kșnd mi'ți ese în alitș! Așși șș om kș spirit ghi-șesșe toatș vișita, nșmai șitșu-dșșe la șș om sșbt pșarta kșrșii. Semnele așși nș sșnt așș dese și frikinile ka la intrare; șșșș șe de mai lșmișș și deslșșire intr'șșșe-le! Așși e desnodșmintșl, și așși omșl își trășș indatș gravitatea prin ekspresia vea mai simplș a ferivi-rii, a dșșerii săș a bkșșrici.

Atșșșqi pșți sș fași observșrile și deskoperirile furș greșate: îl vezi kș și arșșkș o kșștștarș as-sșpra kasei săș la ferestrele appar-tamentșkși; o pornșșșe și abia mer-ge par' kș nș șșșe inkotș s'o ia; altșl iarș kșm ese dșpr pșartș in-șșe a și frekș mișșile și o talesșe iste. Ar fi peste pșintele omș-nesui kșnd am vrea sș nșșșrșșm diversele kipșri prin care oame-nii își dăș pe fașș sensașșșile lșr: așși toate sșnt takt și simțiment.

Daka te appșvi și'ni appșșei a-șșe prșncipe de observații la vșl ștrșșni, fireshșe kș mai vltșș pșți sș mi'ți le appșșei la kșkșana dē-mitalle, și sș o șșppș la avelleșși formalitșși.

Un om însșrat se kvine sș și fi fșkșt șș șșdiș adlșk desprē kipșl săș figșra-șșșiei salle. Șșdișl a-șșșta nș e anșșșe, și mai furș vșie li vine pe toate momentele. Pentș el a-șșșș frșmoașș fisionomșe a femeii nș se kvine sș mai aibș mi-șștere. El șșie în vș kip sensașșș-șșle es și se vșd pe fașa ei, și iar

săbît kare ekspresie se askand la lokel kăstătsrei.

Cea mai mikă mîskare a bazeilor, cea mai nesimțîtz kontraktie a nărfilor, degradățiile mai nepriepste alle okislăi, skimbarea vocii, și apei nori sas znde neeksprimabili ce trek și akkoperere kipsel, sas așelle flaklări ce' aprind, toate ssnt o limbă pentru dămneata.

Femcea asta   a : to i se sitz la ea,  i nimeni n  poate s 'i intelleag  kăgetel; pentru dămneata zns , daka iridea okislăi  i   mai mult sas mai p cin koloratz, intins  sas restrins ; daka pleopa  i s'a klintit, geana  i s'a mîskat; daka o inkretetărz r pede intokmai k  zndslite trekztoare assupra n rrii, se arz t si trek assupra fr n ii; daka 'i-a k m tremstat baza  i 'i-a k m intrat  n intr , sas s'a inkovoiat p cin, sas s'a insffletit ceva . . . pentru dămneata, femcea katz s  zicem k 'a vorbit.

Daka,  n așelle momente grelle  n kare femcea se pefac e  năntea h rbatslăi, dămneata s'a intzuplat s  aibi sffletel Sfin ii spre a o devin , at nci bine vezi k  principel  vamei devin pentru dămneaci o jskărie de kopil; te vede k i p cepst'o, si ea  ncepe a gl mi sas a se min  kopil resce.

K nd v ce sas k nd ese d'a kass, k nd se krede sing rz, femcea are nerozia kotofenc  a s ri  i a k t ni sing rz. S'o observi k nd   sing rz k  n  poate s 'i  ie se-

kretel  i  'i spsne sing rz sie i: a  k nd  ntri  n kass, s'o vezi rez rind, sas skimb nd 'si fa a, sas zimiud se, s  s ii k  vorbi , se g ndi  ceva sing rz despre lokel znde por i dămneata k uislla  i   se p rea. k  ai s praprin 'o  n fa t . N  s i nerod at nci  i  itesce k rat  n sffletel dămneaci intokmai k   ntr'o karte deskis .

S'o vezi zns  k nd alcarg  la lokel int niri ! kare om n  s'a mirat de m i de ori de passl  sor, sprinten  i koket al znei femci ce zboarz la un randev ? Se strekoarz p ntre inst ime intokmai k  un șerpe p ia carb . Modele, stofele, kare altz-dat  o f c as s  r mie k  okii la d zsele, ak m sant nev zste, nivi se mai zit  la elle, trece, trece  nainte  int  k  k tel-l ssel ce alcarg  k  nassl  n jos dep  armele st piuslăi s x; sard  la toate komplimentele, oarb  la toate k stătsrele, nesimțitoare la toate: -O! k t mai simte mistika pretel znei minst! mersel, toalet 'i, kips'i, cine mai suie k te indiskressii  i mai fak. Ce framos tabel pentru d zskletii f rz treab  ce h r n esk pe strade!  i ce pagine sinistr  pentru un h rbat, mai   fisionomia așestei femci, k nd se  ntoarn  din așea k șcioarz sekret   n kare tot d' na loksesce sffletel si! . . . Feriqirea'  p trek t   i s z  nsemnat  pretindeni pe korp 'i pin   i pe nedeskrisa amestek t rz  i neperfek ie

a konchisrei, a karia grațioasă în-
tokmire și xndoiasele kosite nă
pătrun, sibt peptănasul plesnit al
holleislsii sã ia auea lăvire, auea
intorsurã elegantã și asezatã ce
știe sã le dea mănã uea sigurã a
kameristei.

Semnele acestea din xrmã, nă
se prea kavenias au; ele sânt lă-
te din meditația simimentelor uel-
lor dăpã xrmã, xnsã kavenindse
auelei sitzații în kare o femce se
inucarkã a se preface și a askande
toate, te vor lăqilitã sã devini prin

analogie kopiossi seueris de ob-
servații ce îți sânt pãstrate a face
kând kookana dsimitalle vine de
xnde-vã a kastã. Adikã vorbind
despre vama și despre kontraban-
da konjagaltã, fãrãm silii a ne ab-
bate și p'au; ka sã știi, la ori-ue
intãmplare (Doamne Ieresue) kãm
sã te silii și ce sã privesci la dãm-
neaci kând vine kãte o datã oste-
nitã dela presãblare, dela ninc-
kãtã-sã, dela verisoara, dela . . .
baie și dela paraklis de multe ori.

UN TABELLU.

Înaintea piãtei forlsii, din jossl
Kapitolslsi, o măltime mare erã
radanată. Fie-kare se sfortã a im-
pinge pe veșinii sãi spre a trece
înainte; fie-kare se lăptã a ajunge
la un lok împregiãrãl kãrsia vals-
rile popolskii erã indesate în kãt
nă lãsas niui o linie de spatii gol.

— Corpo di dio! strigã un om
halt despikãnd inghissiatã, întok-
mai ka o korabie tarã ce sparge kã
pãpa balzrile sgobotoase în dreap-
ta sas în stãnga. Corpo di dio! ce
nevoie mare! Ma în nãmele prea
sintei Feșioare, ce nã kãlkați ast-
fel! Nã vedeți kã brațul drept 'mi
e rãnit și molotolit în kãt nã povis
sã m'ajut niui kã un kopit în sk-
tiue? și kã toate astea vã indesati

în mine kã si kãnd as fi vr'eu zid
vekiã!

— A! Ceo del Bechio! dãmnea-
ta esui? kãtã sã'ți facem lok;
esui biet prea delikat, preã mik-
sor, si te perzi în măltime, vino
mi'ți sã te aprã es, zisse un pitik,
nãltisor de vr'o patrã picioare,
iãterkãndse kãtre xriã.

— Zis, zisse gilganãl de fãrãr
inkreținds'si faça si privind pops-
lația ce ridea de hinc-voiața ghin-
dokslsi, avem nevoie de pro-
tektie toți kãt sãntem mari sas
mici. N'aveți de ce ride, momite
fãrã kreieri. Nã vã priverpãți niui
de kãm voi la parabole?

— Și kã toate acestea tokmai o
parabolã avem sã vedem, zisse kã
o șsoarã skãltãmbãtãrã ironikã un

om ce sta în mlaștine ceva înaintea fărâșelii.

— Bănu zioa, domnule Baronelli, respunse Ceco del Bechio; dămneata mi esui un om de treabă, isbesui popolul; i se imple kăivă înima kând te vede; ma spre ce priveșk toate ačestea, rog-te?

— Săiș si ex? Notarul Papii a pșs înaintea fôrșelii un tabellă mare; oamenii bânțnătesk, p'aci zik kă ačestea are d'a face kă Roma și își fôrșim kapel p'ăciest soare arztor, să devine enigma.

— O! ho! zisse fărâșel împingând kă vigoare gloata și lăstind pe orator kă mslt în arma să, daka e vorba kă Kola de Rienzi s'ammestik la ceva aci, as! sfărșim și stane de peatră, d'o fi nevoie, și trek.

— Ce bine ar pștea să ne fakt o pinză mingărită? zisse Baronelli kă un ton aspru întorkândsse kătre vecinii săi; ma nimeni nă'l askiltă, și krezstol de demagog își mășkă bzete de invidie și de nekaz.

În mijlokel înjărgămintelor, plăngerilor înzășsite alle oamenilor pe kari îi împingea kă asprime, și a țipetelor askăștite alle femeilor d'a le kărora roki și konvisri prea pșcin îi pșsă, vinoss fărâșar își deșkise un dram pinză la un spațis ce eră oprit de lanțuri în mijlokel kărșia eră ekspșs tabellul cel mare.

— Kăm a venit el aci? zicera șnșl; ex am venit mai tărșis în

piatră, și tabellul eră mai din nainte aci.

— Noi l'am aflat aci diz de dimineată, zisse o negăștorită de frakte; nimeni nă eră, soro, lăngă dășșel.

— Ma ce te face să krezzi kă Rienzi s'a ammeștekat aci?

— Și la vine altul am pștea să ne gândim? respunseră mai mslt de dor-zeci de voci de o dată.

— Așă e, vine altul ar pștea să se okșpe de noi kă el? zisse fărâșarșl; ș'as kăteza să mă jâr kă voinikel 'și-a petrekst toatș viața a zăgrăvi ačestea. Pe șzungele Santalsi Petră! suiti kă e prea bine zăgrăvit? e de minsne? dar ce înfășșazș?

— Vezi aci e myșterșl, zisse o negăștorită de peste kă un acr de reflexie profăndă. As mări kă băksrie kând aș pștea să devin enigma ačestea.

— Negreșit trebzce să fie ceva așșșpra libertății și așșșpra takșelor, zisse mășcellarșl Lșigi. Ah! kând ar askiltă pe Rienzi, n'ar fi niči un șșrak karē să nă poatș a'si pșnne o bșkată de kărne în oalș.

— Și pșbine, mășro frate, kă șt' l' inkapș pșntetele, adșogă un pșinar askșktiv și galben.

— A! șa! kărne și pșbine toatș lășnea mi'ți are akșm; dar șnde 'ți e vinal ce beaș bșeșii oameni? Cine mai are inimă să și lăkreze biata vie, zisse ofșând șp vier vekis.

— A! bravo! bravo! s-a trezesc Pandolfo di Guido! lok! laeți lok! la maestra Pandolfo! el e klirik, amik al mareșii notar; vezi el a s-a ne eksplike ce insemncaz tabel-lul, lok! lok!

Ka s-a pas tarzis si modest, Pandolfo di Guido, oai invlat si bland, ce n-amai iatea mskare a moment-lsi ptea s-a l-skoat din k-asuoara'i stadiosaz, veni p-ina la lanteri. Se s-ita mslt la tabella, alle k-asia brilante kalori zmede znkz, ka toatz kreditatea lor, in-apseser a arzla asrora artei pe care generatia srmtoare o vizz impusz in-tr-zn grad mai nalt de katre P-erșin. Popolul se indesa in pre-giazul invlat-lsi ka gura k-askata, ka okii ajintati k-nd pe p-anzu, k-nd pe Pandolfo.

— Ns p-incepeti, zisse el in sfer-sit, ideca kiar si pip-zit a ace-stei zgr-zvele? Vedeti aca-saz in-tins mare vij-lioasaz? vedeti ace-ste yalsri kol-k-zitoare?

— Mai tare, vorbesce mai tare! strigz n-astinea ner-zbd-zitoare.

— T-zeti, zisscz a-cia ce se aflaz mai aproape de Pandolfo; n-aziti voi ka Domn-l vorbesce foarte pe intelles.

Ka toate a-cestea k-zi-va din cei cei mai iskasiti ardikoz pe o ta-bl-z a foralzi o bank-z de lemn pe care r-zar-z pe Pandolfo ka s-a fak-z bine a s-a s-a. Ka p-șin-z r-șine si s-ial-z (k-zi) n-ș era deprins a vorbi in p-ublik) palid-l zet-zlean

le fak-z in sine voica; la cea d'lu-tris k-șt-zar-z ce arz-ikz as-spra gloatei z-ei malle, nemiskate si a-b-ia k-șt-z-nd d'a r-șșfla, kare se in-tindea inainte'i, in-aps a'l in-șșfla o prof-nd-z simpatie p-ent-z k-as-a ei, si ii dette o k-șt-zare mai p-ete-sire. Okii i se in-șșfle-z, vocea i se rein-l-z, kapul din in-vr-l il tinea plekat katre pept, i se indrept-z in s-șz ka s-a aer de kom-nd-z.

« Vedeti a-zi, zisse el, o mare p-er-ternik-z si vij-lioas-z; pe val-zrile ei vedeti z-inci vasele; p-atz s-nt si p-er-d-ște, arb-zii lor s-nt sfer-i-ma-i, talaz-zrile bat koastele lor s-drobite; . nimik n-ș poate s-a le m-nt-zias-k-z. Pe fie-kare din a-este vasele se afl-z k-ze s-a ka-daver de o femce. Ns vedeti ka ce in-dem-znare piktoral a s-ist d-ș pe kips-l lor, pe m-șd-larele lor vine-te, semnele hidoase alle mort-ii? din s-șș-l fie-k-ria nave este k-ze o vorb-z ce applik-z metafora la s-a adev-zr. Kolo vedeti numele *Kar-taginea*, zelle-l-alte tre-s-nt *Troiea*, *Ierusalim-a* și *Babylon-a*. O in-skriptie kom-șn-z se ved-z la toate. « Noi am venit la der-z-p-znare prin nedreptate. » Intor-zeti-v-z ak-zm o-kii k-ze mijloks-l m-zrii; akolo ve-deți pe a z-inci-lea nave, b-z-b-z-nind-șse ka val-zrile, arb-zele'i sfer-imat, k-șma'i l-zatz, vecele'i sfer-șiate, dar mai țin-nd-șse znk-z, ka toate k-z e p-rea aproape de s-a n-șzfragis assemenea ka al zellor-

l-alte. Pe tilakul său è o femeie în dolie în gonski. Observați la dăre-rea exprimată pe kipsi ei; ksm a suist de bine artistul său arate profunđați intristare, și deserație! ea întinde brațele a kiemă ajstorul nostru s'al vershi! Aksm observați la inskriptje... Avestta è Roma. Asă è țearra voastră ce se îndreptează către voi într'această emblemă. »

Măltîmea se mișcă; o sardă marmură se mișcă și înveta și răpse în sfîrsit țearrea imosantă ce domniă pînă aci.

« Aksm, zrmă Pandolfo, întor-geți-vă okii la dreapta tabellăși, veți vedea kassele tempestei, veți vedea pentru ce și a simvilea navă è în perikol, și pentru ce velle-l-alte as perit. Observați la aceste patre dăosechite feluri de feare kare din terribilele lor țare șșffle vinturile ce ardikă vâlsrile. Celle d'ântăie sunt lei, zrsi, țepi, inskriptja vâ spone kă astia sunt domnii cei krsnți ai pămîntăși ce ne kănosk frăși a niși znia legi. Celle d'a doilea sșnt kziși și porci; astia sșnt konsilierii cei rbi, lingșitorii, parasitii. Aui vedeți nis-ce balaxri și vâłpi; astia sșnt jădikțtorii și notarii pșrlinitori, și a-veia ce vind dreptatea. In sfîrsit vedeți în iepșrii, kaprele, momite-le ce kontribăesk assemeșea spre a formă vijălia, emblema fșrilor, talharilor, șșușgășilor, preakășvarilor, despașitorilor vâlgari. Mai

vă mirăți vâkă înaintea acestei zș-grăvele. « Romani! sas mai bine priușpșl'ăți înțellesl acestei enigme? »

În depărtare în fșndșl palatelor lor masive Savellii și Orsinii asziaș resșnetșl akklamașilor skoase spre resșans la întrebarea lăi Pandolfo.

« Șenteti dăre fșră șperanșă? zrmă klirikl dăre ce înveta zetsl; și velle d'ântăie șonsri alle vomii salle întreșpșerș imberile și kăvintele ce fie-kare se prepară a adre-să vecinilor sși, șsenteti fșră șperanșă? Această zșgrăveală ce vâ înfșțisează nevoile și kinsrile voastre, ne vâ promise ea niși o șperanșă? Priviți, d'assșpra acestei mări fșrioase, țerșrile deskise, și pe Dămnezeș kôborîndăse în mărimea șă, kă și kănd ar vica șă jădicie fșpșșrile. Din razele ce șkoleșk șpirișl Dămnezeesk, es dore șăbii fșkțrăștoare; d'assșpra avestor șăbii șșasșplini de minie, și de o minie ajșșștoare cei doi șșinți patroni, cei doi pștinti kșștodi ai țerșșii voastre! Popol al Romei, adio! Parabola è terminată (*). »

Buiver Cola di Rienzi.

(*) D. Sismondi attribuesse lăi Rienzi esplikăția avestșl tabellă, ma biografsl kontiporan al tribșnăși ne vorbesse niși de ksm de această kăvintare, și fmi inkipsiek kă pen-tră kăviința istorikă, Sismondi a amnestekat dore okkășii differențe.

O FATA TINARA PE PATUL MORTII.

Kă robul ce cântă amar în robie
Kă lanțul de brațe în aer dăgios.
Kă risul ce geme de rea vijelie,
Pe patul dărerii es cânt tingsios!

Un krin se ssăkt și 'n lătrii ș'abbate
Kând zioa ă reche și chersl noros,
Kând brăma îl zăte, kând vintul îl bate,
Kând krievășul sâflă prin vți viskolos;

Asă fără veste de zillele melle
O soartă amară amar a bătul,
Și ast-fel kă krinul de viskole relle
Pe patul dărerii d'o dat'am kăzăt!

Abiă 'n primăvară kă zillele melle
Plăpândă kă roa, abiă am ajns,
Atunci kând cântă prin flori blomelle:
Ș'au dor fără veste adink n'ă pătrens!

Amară ă moartea kând omul ă jâne!
Kând zioa ă blândă, kând traisl ă lin!
Kând pasărea kântă! kând florile arane
Kă viața ă dăche și n'are sșpiu!

Ș' moară bătrânul lipsit de pătere
Ce plânge trekătul, de ani gărbovit;
Ș' moară și robul koprins de dăcere:
Ș' moară și omul de plâns oposit;

Iar es kă o floare ce nasce kând ploare,
Pe fruntea kăsneci aveam sârbitori,
Și dragostea mie kă bxze de rob,
Kă jomă dăche ini da sârșeri!

Abia 'n primăvară kă zillele melle
Рѣрѣндѣ кă роа, abia ani ajans,
Айтсачиа кѣнд кѣнтѣ prin flori filomelle;
S'an dor сѣръ veste-adink m'a pѣtrans!

Kă frânza че kade pe toamnă kѣнд ninge
Вѣстѣ de vintсri аичи pe рѣmint,
Nădejdea'mi lipseste si viața'mi se stinge
Si anii mei lineri appen in mormint;

T. Bolintineanu.

Кѣѣи кѣноск frămssețile poesiei, асѣа legănatѣ si linѣ kadante-re, асѣа repaos regelat al semi-stichelsi, асѣelle ексресии si asemănzări tr-pitoare че intinăresk inima; кѣѣи, pe lăngă асѣstea đăрѣ dreptate, măi cher si o linăѣ dela poet, pot jădikă versurile D-lăi Bolintineanul асѣ-stăi jăne neknoskăti тѣкѣ kă florichella impressratѣ in mijlokel xneѣ lese, а'ї salătă talențsi, si асѣptă dela đănsul opere demne de un sekol măi ferice.

Tristѣ prezimere daka аjănse sѣ ne dea piură in fine mochițloasa Dimbovitѣ! . . .

PORTRETUL.

D'ar trebăi sѣ kredem revistole engleze, hoții Brităniei чеi mări ar fi măđslare alle unei organizații potente si mysterioase а kăria țearănz mreajă ar akkoperi societatea întreagă; se zicea kă lei 'să-ar fi avănd militia lor civilt si militară, kapii lor, impiegatii lor, soldații lor, si fondel koman al асѣstei strane asociații, ar fi depes prin akționari че priimesk pe toti anii nisce bogate dividende (kăstigrăi). Nămele че 'si-a făkăst xneѣ din чеi đ'ăntăis romanțiară ај Еu-

gliterrei inчeps printr'o skriere in kare se đax nisce kărioase amă-rănte аssăpra invățățirilor si limbăgăisłăi асѣstei korporatii. Асѣști оameni че violă toate legile divine si zmane, kare sunt in resbel kă konsăiinta, famillia si societatea pătear'ar оare а se săppăne kă toate аskătarea xnei păteri tari si absolute? Este peste pătinză, si асѣste deskrieri nă sânt de kăт nisce kovirăiri alle xnor romanțieri че іși inkipsiră o regelă generală đăрѣ nisce екссертii foarte rare че

se văd în kâte-vă anekdote. Hoții kă adevărat se asociază kâte o dată între sine, ma din norocire sânt foarte departe de a formă o korporatie așa de kompakty și așa de bine organizată, dăpăr kăm le plak romanțierilor s' o fakt; kă toate acestea imaginația își krează kă plăcere niscue inkipșiri, și întâmplarea adăuce kâte o dată ka sã semene adevărate și aievea dăpăr kăm este istoria zămătoare:

La 1840, Edsard Brugnieres, june negreștor marsilies, se află într'o seară la kafelul Tertoni kă fiul zăria din korrespondenții săi. Amândoi acești juni prânziseră impresiv și petrekăsseră serata la operă. La o masă aproape de aceea znde se află ei stă un om ka de vre-o doz-zeci și cinci de anni, îmbrăcat bine și kă o figură norocită. Domnul asta lăse o ghietaț și citia kă lăre-aminte gazeta Tribunaletor. Marsiliesul, făr a observă pe vecinul sãz, își pase kotele pe masa de marmură, și kăzș foarte adăuk pe gânduri.

— Ce ai, Brugnieres, îi zisse soșul sãz; astăzi șampania tate-lăi meș văz kă niți de kăm ns te-a veselit; la operă erai kă total pe gânduri, și akom-iar te văz affendat în niscue gânduri ce ns seamănă a fi vesele.... Văz ex ce e.... 'mi esti înșșrat de kărând și baia-derele operei, găttelejș sonor al kantabrielor, ns pătăr a te face a'ți zită nevastă.

— Ai dreptate, respōse Brugnieres, negresit la nevastă mē grăndesk, zăns zăș niți kă gelosie niți kă dragoste.

— Ce fel! ns izbessi pe madam Brugnieres?

— Ns vois sã zik aveasta; și scii kă peste kâte-vă zile sânt sã mē întorn la Marsilia, și kă kăt se appropie minșșl de a mē află a kasă, kă atăta îmi kresue frika.

— Ha! ha! ha! risse parisiensul, akama văzșis kă 'mi spăsesi adevărsul, negresit kă bărbaților trebșe sã le fie frikă kând merg a kasă la nevaste. Ex mē mir și kăm te-ă lăsat nevasta sã vii la Paris.

— N'avea ce face, respōse Brugnieres, trebile velle grabniue mē silirē sã pornesk îndatș; de as fi pștat a mai înterziă doz-zeci și patș de ore, altșnci venia și că kă mine.

— Și bietul om incheș a se înlindē kă mlșșmire assșpra amorăși ce însșflasse el soșioroi sallé. Ce sã'i faci, asta e slubivisnea bărbaților dela țărș a se krede adorati de nevastele lor. Kând îi aude vine-vă, par kă sânt idoli de inkinare femeilor lor, kare se prșpșdesk dăpăr dășșji; ei sânt objetele zăni kelt gelos, și dragostea nemlșșrată de kare sânt impresșrati; fearrele și legămintele kășștoriei le face ș' mai appșșștoare pentș ei. D. Brugnieres avea biet și el ridicolul acesta sãz aveastē nenorocire.

— Nu poți să-ți închipuești, sarmă el, pînă zîdă se întinde dragostea geloasă a nevestei melle; 'mi-ă fukst sôkoteala kam iuni voia întrebăntă timpul, a prevăzut și a reglat okkăpatia tătlor orelor melle, și . . .

— Și cea d'antăis grijă a dămitalle ts, il karmă-parisianl, de a skătră auest jăg demn de ris; kam se vede treaba te-ai grăbit a-ți skoate din kapete și a te băkră de libertate, și akim apropiîndse timpul de a te vedea lîngă ksrata și nevinovata dămitalle jsmătate, te appăkă mstrarea kșgetskăi.

— A! sa, n'ar fi nimic kînd ar fi nămai atăt, și eabă ce mi s'a întmplat: la pornirea mea, nevasta 'mi-a dat portretul săz, și 'mi 'l-a păs în portofolisă kă să baier kare trebia să 'mi addăkă a miute neînchetat datoriile și a-i pstră inima.

— Și talismanl pe semne kă remase țără pștere.... Dar nu ă nimik, aveasta se întmplat kam des.

— Mai răz de kăt atăta, frăli-oare; am perdut portretul! 'mi-ăs frăat portofolisă.

— Nu mai spăne!

— Asă; așcară eram aux Français... și lîngă mine eră să domn bțră, plin de politeț, și sânt sigr kă diavolul asta trebsă s'ă fi fukst pochinogsl. Drăcii, nu alt ce-vă sânt hoji vostri de p'aiți!

— 'bnsz es sânt sigr kă mai pe srmz l'etel mescrias se-vă fi

kăit kăt de altă aca de grija și ostencala ce avă; și pe srmz s'ă se alleagz kă portretul snei fentăi frămăse! Bătrănsi dămitalle nu 'i-a mers bine ieri kă meseria sa.

— Vezi kă mai eră în portofolisă și trei billete de bankă.

— Kam asă!

— Trei billete de kăte o mie franzi fie-kare; răz nu ă nimik pentru banl, kă as mai da băkras rnkă trei mii de franzi kînd 'mi as află portofolisă sak cel pșcin portretul.

— Șase mii de franzi kă s'ă kapete vine-vă portretul nevestei salte, s'apoi și v'ă o miniatură ce v'ă fi și răz lskrată, m'ă prioz.

— Foarte răz.

— Ce nu scămănt?

— Nu tokmai asă.

— Zăz ă skămp.

— Ce s'ă fak, frate? zisse D. Brugnieres, sânt perdut de m'ă voia intărnă la Marsilia țără afsrisitl asta de portret. Nevasta mea nu va krede niçi de kăm kă mi 'l-ăs frăat. Isi v'ă înkipsi kă es 'mi-am lăsat în Paris o amoreasă, kăria 'i-am sakrifikat portretul, kă si kînd noi hărbați kînd ne depărțim d'ă kasz n'ar fi mai lesne și mai avanțgios a trece de fukti lîngă amorezele ce am vrea s'ă ne facem.

— Vorbz ă!

— Și kș toate auestea, nevesta mea ă în stare s'ă pzie în pșioare asșpr'ă mi pe toate radele ei, pe tată-săz, pe mamă-ta, pe sșrori,

pe frați, pe mame-mea răsăsi, mai virtos când va așzi de amoreas și de portret, nu mai ă îndoiabă kă vă li sîna kă nărorș-sa.

— Ză te plîng, amic; de ce n'ai mers să faci arătare la poliție.

— Ce treabă pșteam face? bine vezi kă hotși mex, tirescă nimik n'a pștat s'a aibă de mai grabnik de kăt a desființă portofoliul kă portret kă tot, kă s'ă desființeze așca ce se nămesce korpul nelegisirii; el n'ă si-a retinut de kăt nămai bnisorii.

— Negrosit kă asă a făkt de vă li intelleft, kă toate aștea, ex kănd as li în lokș'ți, tot m'ăș dăce la kapal poliției sekrete, 'i-as povestit întruplarea, 'i-as spșune s'ăma banilor ce vois s'a das drept kolak pentrș portret, și ast-fel ce s'ăii, poate se vă allă.

Părcerea aștea se pără bșur lsi Brugnieres; amândoi amicii esirș din kafes, se dăspărțirș; D. Brugnieres apșkă pe bșlevard pînă la strada Richelien unde lokșia. Abiă hășase pe amikal, kănd simți s'n braș strekărăndăse pe sșbt al sșș, se întoarse repede și vlrșe rō jșne kare fșmă kă neglignță o țigară, și kare n'ă mai dette pas a' l întrebă si li zisșe:

— Nă te fēmē nimik, domnșle... kă voiea dămitallē, nămai o vorbă... am s'ă li fak s'n servișis... vrei o țigară?

— Bșur...

— Ce poate kă nă lșmezi?

— Kă vînc am onoare d'a vorbi.

— Kă s'n amik... poșim o țigară.

— Bșur, domnșle... zisșe Brugnieres kām mīskat și ximit de nănșmerosi pșămbłatori ce vermsiă bñkă pe bșlevard.

Neksnokstsi skoasșe în liuiste din bāzanar s'u tok de morokiu și pșse iapoi țigara ce o refășase D. Brugnieres; pe s'nur li zisșe:

— Ce? itī lșrart, domnșle?

— Da, domnșle, s'n portofolis...

— Un portofolis kă trei billete de bankă și kă portret?

— Asă...

— Kă s'ă dobindesui iapoi așest portret dămneata ai dă bșkaros o mie de skșzi, și ai lștuit a te adresa măine la poliție?... s'ăii asșemenea kă portret al așta ce kompromite pe posesorșl s'ăș aktual, poate pșca lesne a se desființă... Daka ă asă, domnșle, alege'ți dîn dōb lăkrșri s'ăsi: s'ăș s'ă te adresezi măine la poliție, și atșnari s'ă te speli pe măini de portret, kă n'ă se mai allă; s'ăș s'ă nă te mai plăngi utkăiri și s'ă pōrnesui măine; și atșnari portretșl itī vă reintră în măini răsăsi la portile Marsiliei, karat asă nă povis s'ă li o spșis prin vînc... de așșis kă persoāna, kare kă o mărș itī vă dă portretșl și kă allă vă lșă așei o mie de skșzi, vă li fără îndoiabă s'n cersștor ce vă stă la mărșinea dăsmăsi... Akșm allege'ți, domnșle.

Jșnele aștea mērcēa allăștea

ka D. Brugnières, care făcuse o mișcare; iar el își desfășură brațul, se repezi într-o scriitură pe sosea și se făcuse nevzârl.

Au fi că nepstintă a descrie nimic negșătorului provincial; se șită immitărit la oamăni ce veniaș și se dăceas preambăndse, i se părea că toți sânt kompliți ai jsmelăi sfântat ce fșgi de țugă el. Femeea askăntă, învâlită în șălă șă, bșrghesă intăriat care se întărnă dela cîmă, dăndă lencvos, toți i se păreă kompliți ce s'as pas pe kapăli și l' simeze, și l' pândăskă piur a kasă, și i spioneze mișkăriile ce vā face a doa zi, și acea libertate de allegere ce i se propșese, os suia piur la care pânt s'ar kveni s'o întrebăntze. Că toate așteea trebsiă a se hotărit. Un îndemă sekret il făcă și ia partitl de a ns se adresă la poliție. Așă a doa zi D. Brugnières își făcă vizitele de adio, și merse la poștă a și prinde un lok în trăsăra ce porniă însși în acea seară. La cîmă ore și jsmăitate se înhămă kăii și eră gata a porni, îngrijindse a lăă ka sine trei bilete de bankă, și blestemănd și soaria ce i-a dat o nevastă temătoare care se prea trecea ka dragostea ce il făcă să peară șase mii de franzi. În trăsăra poștici se și așezase o damă, și se șrkă și el de pe dănsa, și în momentl kând eră să pornăskă kăii, și jsmă, și nsși a cella ce l' akostase de kș sca-

ra pe băleyard, se repezi către poștă trăsărei și zise:

— Hei! vezi asă! hinc ai făcăt?

Dama sșpărată de așceastă apostrofă își trase vârlă pe kip și strigă:

— O braznikel!

— Oh! doămna mea, zise D. Brugnières, dar către mine se adreșă:

— Ce, il kșnosgi? il întrebă kă lătoarea.

— Da... ns... îngărb D. Brugnières.

Trăsăra porni. Făcă a se mai gândi la tovarășa sa, provincială și ghămsi într'un șnglis și începsă a se gândi la aventșra sa. Eră îndestă de bogăt și ns l' strimțoră întră nimik perderea a șăse mii de franzi, măi virtos că ns eră nimik pe țugă vijălia gelosă ce i se gătă de năar il rekșmpărat poștici: Veni noaptea și o petreks dormind. A doa zi, ivindse zioa, arșukă în sșrsit o kăstătoră asșăpra vecinici șalle ce eră asșemenea de tăkășă kă și el. Eră o femea abăă kă de doz-zeni și trei de ani, și frșmoasă kă zioa; o figșră frșskă de și kam palidă, pșrăș negșă, nisce dînti ka mărșăritărel, nisce oki pătrănzători, alle kăro-ra kăstătoră atăitate și kam desprețșitoare făcșră pe D. Brugnières a se roși. Văș și și dreagș gresala; și se sibi a fi îngrijitor, a se arăta către dănsa ka servitșiri și înlesniri care împștină ostencala dă-

unslăi; ea însăși pînă sînterile lui
kă omîncăb, nu învîrtel kă înche-
telă ghiata d'întîis se topi și înche-
ps ai reveni sarrîsîl pe lăze.

Kînd   vine-vă singsr devine
trebsîncios.

Avest adev r ind l i mai  nt is
trafia offensat  a janci dame. D -
pr   se skimbare velle d' nt is
politete, ajnsere si p n  la dest i-
n iri, lakrs dela kare n  se pot ab-
bate dor persoane kondamnate a fi
k  totsl singsre trei zile la aue-
casi katie.

— Doamna m rge la Marsilia?

— As , domnule.

— E o fr moas  uetate.

— Da, as  sper .

— Al doamna n  kenosue Mar-
silia? k t de nor vit m'as sokoti
k nd as patea ai fi folositor sas
trebsîncios.... Ek sunt marsilies;
mslt tiap v  i nt zi  doamna in
uetatea noastr ?

— Suis si es, domnele! n  suis,
sper, s  vedem.

In sk rt k lbt oarea isi spase na-
mele; n  er  n i f t, n i m -
ritat , n i v dsv ; er  o aktit ;
er  mademoasella de Saint-Alban
prima kantarit  ne mergea a deb -
t  la Marsilia, unde sper  a isbati,
si a inkiea k  fol s s  kontrakt ne
o va tinea trei ani pe prantele fe-
riute alle M diterranei.

— Negresit vei isb ti, mademoa-
sell, strig  D. Brugn eres, este k 
nepstint  k  nis o oki as  de fr -
mosi, s  k p as  de expresiv si as 

de framos s  n  seppsi  pe avela
ne mai  nt is  i v  ink t  ferme-
k l v cii d mitalle.

Galantsl marsilies pe departe si
indemn atik l ks s  sim t  tova-
r sa sa de dr m k  el er  foarte
feruit k  facie k lbt orie k  d nsa.

— Inkrede-te in mine, zisse el
aktritei, es resp oz de toate.

K  toate avestea D. Brugn eres
er  s n amik fol sitor n   ns  si
desintresat; amoral nevetei s lle
de si  i mltam ia desart v ine a il
obesia  ns ; yrea k  adev rat a' si
avea p tca in kas , n   ns  k  a-
vesta s  ink z si oki si s  se le-
pede de nor celele ve  sar pik  in
dr m. Aui, b n oarg , toate sem -
n  k  l favoriz ; profesia fr moa-
sei k lbt oare, trebsinta ve ar  i
p st aveo ea de el, l nga stare in-
ire p tre oki in kare ea er  nevoi-
t  a rem nea, toate il inkoragias,
si isi incheps k rtea.

D pr p ncipal ve p sece k 
dor zile mai n inte la kafel Tor-
toni, se dette k    neins rat, a-
vea, zic ea el aktritei, s  venit de
trei-zeci de mi de franqi, si avelle
g st ri artistive ve az in sine aveo
p tere k  in sk rt timp s  si poat 
vine-v  m nk  si venitsl si fonda-
rile; er , zic ea el, liber k  aerz,
k  s  karakter-vesel, s ia vioara,
aveo o kas  de kampanie si pe toa-
te le p tea la p t oarele dem o-
sellei de Saint-Alban. D mnecaci
se s p r  la inchept de avest  pro-
posit i, pe s m  incheps a le l a in

ris, pe armă în glaur, zicea că trebuia să se cunoască mai bine că să poată a se iubi; apoi iar, poate că înima ei nu va fi liberă; și mai virtos că ea nu căută bogăție și nu amoroasă, onest, statornik, pe care să-l poată vine-vă mărțurisii înaintea tatălor. În ziua de astăzi kantatruțele nu se mai înscriu că amoroși; obișnuși aceia a trece; ele se mărțurise; și toate zestrea lor le e gătiteși mirakulos. Că toate că D. Brugnières nu se așteptă să vază atâta kvivint, dar tot nu se deskoragă; își îndoi răgămintele, jsmămintele; kapel i se apînse, își ditase de portretul soției ce era să-l ale la portule Marsiliei; gândul lui tot îi era să apine să kvivinteva mai puțin de cât portretul mai înainte puțin nu va sosi; însă nevoia era că avea a face că o femeie indekvivintă, că o koketărie firească și furtivă, ce avea mestesugul de a hrăni amorul furtiv și-l deskoragă. Marea kvivintă a figrdșintelor sale îi strikase treaba; jsmă kvivintătoare intellesse poate foarte bine că la o intruire în diligență a figrdșintă vine-vă toate este o karsă grosolană, a xasi om ce nu și va ține nici un kvivint. Poate iar, că D. Brugnières, că toate că era jsmă și bine furtiv că ori vine altă, n'avea însă nimic că să poată amiggi pe demoasela de Saint-Alban. Femeie, și însesi, velle mai-lesne, nu și elle însuși skirbe ce n'ăi in-

teressul nu le poate învinge. Într'aveștea se apropiară de cetate, și kate-vă leghe și drumul se sfârșia. D. Brugnières își îndoi stărsirile, nu mai cerea aksm de cât înkai favorul de a fi priimit în kasă demoasellei de Saint-Alban, și cât pentru avea kvivintorie de care vorbise dămneacă, Dămnezese! a-veștea s'pînșră dela dămneacă că să i-o pînștreze că o grație... Abia bjetul om întrehșint și aveșt depș s'măkip de amiggi, și trăsșara de postă se opri la poarta cetății. Femeia, folosindșse din a-veșt moment, skoase din bzsșnar și paket.

— Eacă și portretul soției, domnule, zisse ea, că voia dămitale, aveșt o mic de skșzi. Vorbind astfel avntșriera, ardikă în șșș și paket că ingrijire străns, și-l av-vântă că, mărșă gata a-l arănkă în drum, daka D. Brugnières s'ar li improtivul a plăt banii. O sșdoare reu se revșrș pe fruntea marsiliesșși, că toate aveștea întepș a se kvă în portofoliș și skoase trei billete de bankă pe care îi și dette femeii, ce și kiemș pe kvivintșktor (postas), îi zisse să-i dskșzi șșș, arșukș paketul pe genșkii D-și Brugnières, și șșoară că o kvivint, se fșkș nekvvzată în velle d'antșis bastide ce i se înkvșșșșșșș. — Mademoasella de Saint-Alban! își zicea D. Brugnières, o priurș kantatruț! o artistă!

Deskise paketul, și alș portofol-

lisl în care eră portretul nevetei întokmai dşpr kşm eră în zioa kşnd i'l fşraserş.

D. Brugniere nş mai aveă akşm de kştl sş đea d'o parte amorşl sşş kare îi kşşşse tronk la inimş , şi sş kam mai takş despre dşlşl şi graşia maniereşor tovarşşci şalle, ş'apoi pştea în hşnrş voie sşş'şi povesteakş aventşra sa la toatş lgmea. Pe lşngş aveştea kş cea mai mare inkredintare adşogă kş hoşii din Paris aveă o intellegere între sine şi formăş o asşoşiaşie pşternikş ce akkoperiă toatş Franşa kş nişce agentş misterioşl, şi aveă în dispoşitia lor şnişşmşr nemşrginit de Armide, de Sircne tot d'asna gata a sşvîrşi şi indeplini prin amşrgire o fşrare fşkşşte prin silşire; işi inkipsia kş, kă sşş'i fşre şine-vă şase mii franşl, s'ar fi pşş în pşcioare peste şinşl şate de inşl. Dşrş şase lşni în şrmş dela întşrnarea sa dela Marsilia, nişce trebi i'l kiemă, a merge la Tşlon şnde trekşnd prin arsenal, îi eşi înainte şn osindit la mşnkş kare îi zisse:

— Kşnd domnşl ar bine-voi a 'şi addşce a minte kş akşm şase şapte lşni eş am avşl onoarea a'i inkşişă o şigarş pe bşlevardşl Italianilor, negreşit 'mi-ar dă akşm kşşl-vă soldii kă sşş 'mi kşmpşr tşşşn.

— Dşmnşcata 'mi-ai dat o şigarş?

— Vezi bine... şuii kşnd eşiam amşndoi dela Tortonş... nş'ş adşşci a minte, domnşle Brugni-

eres?... Şuii şn portofoliş, şn portret, trei billete de bankş...

— O! Doamne! nş kam-vă eşci dşmnşcata... kare.

— Eş şnsşmi, domnşle.

Ş'akşm eşci aşci?

— Bine vezi... O şikşloaşş spargere... Noaptea... Într'şn lok lokkşit... Hoşii de pşşşbăşl se aflarş, şi dreptatea n'a vrăt sşş'mi askşlte kşvintele.

— Dar banda dşmitalle? zisse Brugnieres, dar komplişii dşmitalle? dar agentşii misterioşl?

— Eş kş bandş, domnşle! eş kş komplişii! eş lot d'asna 'mi-am kşştal treaba şingşr.

— Dar mademoasella de Saint-Alban, prima kantatritş?

— Ha! ha! ha! risse kondamnatşl la mşnkş, ce mai kantatritş! o fatş kşria noi îi ziceam Brşnetta; eră frşmşşikş kş adevrăt.

— Cine? mademoasella de Saint-Alban?

— A avşl şi ea o nenorşire la şn şiolier dela Palais-Royal, şi akşm se aflş inkşşş la Madelonnettes.

— Ce fel! şi n'ai avşl nişl şn komplişe în şrmele melle? — Dar aşel şcrşştor despre kare 'mi-ai vorbit?... Cel pşşşin aşca lemşce eră armatş de agentşii dşmitalle gata ai dă aşştor?

— Zşş nişl de kşm. Askşlte kşm a kşrs pşşioina: dşmnşcata te prezşblai aux Français kş haina de tot deskşşş; 'şi-am şters portofolişl, ce ă mai lesne. Kşm mş

văzsis în mîinră kă trei mii françi; imi kămpăraîs trei kămpăsi, o hai-risă nădă. A doua zi mă dăseis-la Opera, te văzsis akolo, și îți ve-niis înainte la Tortoni: Aci te az-zis plîngînd portretul; și dörind s'îredobîndî kiar de te-ar kostă ați trei mii de françi. Kînd 'ți-am esil înainte pe boulevard, 'ți avoam portretul în buzunar.

— Și pentru ce nu mi 'l-ai dat?
— Pentru că eu am kărsia 'i-a fărut vine-vă trei mii de françi de kă seara, a doua zi nu prea are o asemenea sumă asăpră și, și pen-tră kă dăpră pîrerea mea nu eră mijloc a priimi o mie de skădi de kăt kă doă sate de leghe de-parte de Paris frăkînd a 'i se ve-re într'un kip neăsteptat. Biata Brnetta și-a implinit rosl tremă-rînd. Dacă kînd 'ți-a cerst ban-nii, nu mai 'ți-af 'i ardikat nițel glăssit, ea s'ar fi perdît de frikă, kăci biata fată mai avsesse istorii și eră răs însemnată; însă atînci și portretul demitalle s'ar fi per-

dat; pentru că ea 'l-ar fi sfărîmat de pîrții trăssei... O v'ani mai-ris d'atînci! de deklarățile dămi-talle, de amorsrile ce te apăsasse-ru, de promissivnilă de însărtăoare, de venitul dămitalle de trei-zechi mii de françi... Mai kîntă kă vîoara, domnșle?... Pentru Dăunchez, domnșle, dă mi vînci soldii s'ă mi kămpăr tătun.

D. Brughieres dette ceva de kel-tială acestsi miserabil, și indese-r-tăcisnea sa fă nevoit a kredé kă eu jone îndemnatik și o vikleană frămoasă făsesseră destă a' fără și a' fave a se inkredintă despre o organizație frăktoare de reffe, alle kării keltzeli le frăkse imagina-ția lui.

Kînd ar fi scîist vine-vă ast-fet kăt areasta toate mesteșugurile se-krete, atînci toate fărțisăgrile și velle mai straniu le-ar fi aflat pe toate tot așă de simple, și prea pu-țe komplikate: hoții ferră, dar nu se organiză.

Marie Aycard.

BIOGRAPHIA

CAVALERULUI RODOLFO.

D. G. R. ... nămit Rodolfo ă nă-skă la Troyes în Champagne la 15 Aprilie 1814, dintr'o familie din velle mai bune alle departaments-țar de Aube. În vîrstă de 13 ani

arță o inklinare hotărîtă kătre physikă și chimie și le sîdîe kă ma-re săkves mai pre sșs de tîmbra sa vîrstă; ma o răsă a sa vîzînd kă kătă ardoare se dă el asăpră

physice și temându-se ca nă căm-vă să-i vie instinctul a-și eservită talentul asăpra teatrelăi, îi răpi din kabinetul lăi de physikă toate mijloacele de a-și pstea pănă în lăkrare ksetzările și invențiile sälle.

« Jănele vızândăse lipsit de ceea ce avea mai skămp, își părăsi părăfintii și intră în servită în al doilea regiment al vintorilor kăhăreți de Afrika. Eră de 17 anni kând se imbarcă în vasellăi Alger spre a merge la Oran ks regimental săs. După multe nenorociri ajnse la țărămirile Africe și nde multă kapi ai sementiilor arabe alliate ks Franțozii, veniră a vizită năozl desbark. Rodolfo vrs indată să dea o înaltă idee despre Franțezi auelor kapi arabi, servindăse ks kredălitatea lor.

« Rege pe sn Afrikan nămit Ismael, kare eră znsł din kapii sementiilor, și îi zisse a inkărkă el singur ks gloantele ce avea dor pistoale ne părătă la vingătoare; apoi se pässe doi pași departe de el și îi zisse a-și okiaskă și să deakare amândor pistoalele asăpra lăi. Gloantele amândor îl isbiră în pept, se țertiră și kăzbră jos fără a-i face răni o săpărare . . . Pe ărmă Rodolfo pässe mărna pe iataganul ce-l părătă Ismael, îl înfipse în pântene pără la mărner și-l trase indată plin de sânge și în spaimă țatlor, și apoi în bskria spektatorilor arabi Rodolfo remase nevătămăț și făr răni. La auest

spektakol kapii sementiilor kăzbră la părătoarele lăi, sokotindă-l kă sn profet și dăndă-i inkărvăsiunile și onorile kă sn zec. Ismael znsși ce eră znsł din cei d'ntăsis kapi ai Arabici, îi promise în kăzătorie pe fie-sa, zikăndă-i kă din auel moment îi vedea toate dreptărilă sälle și kă sementia sa și el znsși eră gata a-l rekăndăce de rege. Mă fiind kă, părătă zna kă aueastă, eră obiveis a skimbă religia. D. Rodolfo nă părătă priimi ks auest pără a deveni rege al znei sementii arabe.

« Aueastă faptă se întâmplă în lăna lăi Aprilie 1832 de lăcz ks ofițerii komandantă ai vasellăi Alger și ks toți ofițerii regimentslăi al 2-lea de vintori ai Africe, kăm și ks generalul Boyer, gvernator al orașonăi. Monitorși vorbesce despre aueastă în mai multe numere.

« Rodolfo părătă Afrika la 1833 și se dsse în Paris și nde studie lăgile; de ăvi treks în lăkălitatea de Tălăsa și nde remăsse pără la 1836 spre inkărvățera physice. »

(Indicatore Pisano).

Cerștile prin kare a kăzătorit D. Rodolfo snt: Montpellier, Marsilia, Niça, Genova, Tărias, Livorno, Lăka, Piza, Florența, Padova, Venetia, Triesti, Korfs, Athena, Smyrna, Konstantinopole și nde a dobindit diplomă de prestigeman al M. Sălă Săltanslăi; în anul treks

a fost în Iași(1) și în velle dăpț zî-
mă a fost în kapitala noastră.

INDEMÂNĂRILE LUI RODOLFO.

I.

Kartomantie.

Înceala și deksteritatea mîinilor
lui Rodolfo eră un fărîc rar, și jo-
kările ce s'învîrșă kă kărțile eras o
minăne. Intre acestea și mai vred-
nik de însemnat este ghiuira gînd-
dăsi. Rodolfo spîno la srekiă zînsi
privitor kă D. N... va allegă kă-
tare karte și prefîrînd es kărțile,
mă va opri la a șaptelea karte ka-
re va fi zînsuși karteaa alleasă.

Lzînd kărțile în mînă și într'o
amestekărtăz doz, roșiile sînt d'o
parte și negriile de alta. Alleg mai
mălte persoane kăte o karte și ad-
nîndzse velle allese și pîndzse in-
tr'o kătie își kiamă sic-kare persoa-
nă karteaa sa și karteaa ese singră.

Allegi o karte și o bagi iarăși în
paket; paketzl îl amestekă Rodol-
fo, kă okii inkîși sas pîndz kărți-
le sîbt o batistă; trage print' zînsa
karteaa kare ai fost alles'o, 'ți o a-
rată — Este așceă? Bine. Nă este?
Attînu kiar din mîna sa kă o sîf-
flare nămai o face s'ă fie. Și mii de
assemenea jokări minănate și înso-
cite kă o vîoicisne de glas și o vor-
bire plăkăz.

(1) Vezi și nota la kapăt.

II.

Palîngeneste.

Felkrimi de passări, gîini, ko-
lombi, vrăbii, stikleți și altele de
deosebite fețe se addăk fărîc sîfla-
re pe masă, li se smîlg penele și
fîlgii și împresnă se pîn într'un
vas.

Toarnă d'assăpra spirt, îi dă fok
și volvorînd flakăra îi pîne kapa-
kăsl. Attînu trece pe d'assăpra magi-
ka sa vargă, deskopere vassl, pî-
șărelile zboară, kolombii de așe-
leasi-kolori albi sas negri gîngze,
kokosli bate în aripi și face a'i re-
sșnă viteazl s'ă glas de preveghie-
re.

Pe un porcelan adzăr inelle,
pîngi kă hani dela spektatori. Dă
fărlăria kă toate objetele adzâte în
mîna znei persoane, din nebgare
de seamă piatzl kade jos, din nen-
rouire se sparge. Rodolfo e pîrăp-
dit de întristare kă i s'a strikat jo-
kăsl, adzăr objetele kă hirbări kă
tot. Inkărtă o karabînă kă pîlbe-
re sîsknitoare, apoi kă așeste s'z-
rimărtari, kă inelle, kă pîngi kă cea-
sornice sdrobite, îi dă fok; detșăr
arma și piatzl repezit se lipeste în
pîrete, dar e știrb la un lok! Kîm
de nă s'a reînkegat? kărtă pe jos
și mai află un hirb ce nă s'a fost
pîs în karabînă. Îl aplikă la știr-
bitșăr, și e de akolo. Dar inellele,
pîngele, ceasornicile, zunde sînt?
Artistul e obosit, cere voie la spek-

tatori s'ling'iaask' a pină. Tăie ză p'is , all' p'angele în ei; taie o franzel', p'aci e s'z strice de al doilea v'asornikl. Taie ză mlr, inellele staz gr'mad' în lok de ssm'bxri si kouiani. Le dăce pe la spektatori si fie-kare isi rek'noaste ob'jetl s'z pentră kare mai d'o jəm'zate de orz îi palpită inima kă n'1 va mai reafla :

Artistl, arat' spektatorilor si se pl'ange kă a f'kkt mari kieltsele pe d'xm, si în B'k'krestli kă s'ăderea, kă împodobirea sallei s'1 : Cere de la cei de fac' s'z bine-voiask' a'1 imp'xmsta. 'Dns'z îi trebze ml'ti bani, îi trebze. . . zech' mii galbeni; si 'ns'zsi în acea sear', 'ns'zsi în acel moment. Cine s'z fie acela kare s'z poarte ass'p'r' i o s'm'z asa de mare? si 'ns'zsi de ar fi vre xnl, k'redeți kă ar fi imp'xmstat pe xñ biet artist? În sfirșit el c'eark' si cere o poliț' k'ire D. Rodsild la St-Petreb'rg. Polița eră gata si a-vea trehsint' n'mai de a fi înform'at'. Kă h'rtia într'o m'z'z si kă k'lim'zrile într'alta t'mblz pe la spektatori si fie-kare il trimite la vecinl s'z. În fine priimesce D. G. C.—Rodolfo îi dikteaz' si D. C. . . skrise : « Avista vei pl'zi în ordinea « D-lsi Rodolfo s'ma de zech' mii « galbeni si i vei trece în komptl « nostr'. Prețl lor '1 am priimit « în natr'z dela d'mnealzi. . . » D. C. st'z la vorbele celle din xrm'z si n'z va s'z skrie kă a primit. Artistl, vecinl il indeamnz; în fine se îndz-

plekt', dar n'z voiesce s'z s'zbskrie. Potita flr'z isklit'z s'uiti kă e ka o h'rtie alb'. Rodolfo cere, se roag' s'z i'fak' binele pe deplin. Binele, bine; dar s'znt zech' mii de galbeni la mijlok. În s'z, în jos, il face s'z s'zbskrie, inkredint'nd's'1 de fac' kă at'z'ia mart'ri kă e n'mai ză jok. În fine se s'zskrie politia. 'Dns'z kă k'lt are mai ml'ti giranți, kă atita are si kredet mai ml't, si banii se n'm'z'z mai sig'r. K'zti bankieri, k'zti bogati se all' în theatr'z tot' s'znt r'zgați de a'si p'ne gir'z. Achestia eră lesne la indomnat, ma k'nd veni treaba la s'zskriere, sta pe gind'zri. În fine xnl dela alt'z se inkoragi'z'z si termin'z'z polița d'zră toate formole.

Domnilor, zise Rodolfo, kas'z vedeti kă achestia a fost n'mai ză jok, eat'z de fac' kă d'mneavoast'r' polița se arde si se face c'ens'z'.

Kă adevr'at se arse polița si în flak're o p'ase pe o f'ar'zrie. De aci str'ng'nd c'ens'z, dette o k'z'ie în m'z'na xnsi spektator, dep'se c'ens'ză într'nsa, il r'zge s'z o akk'opere si s'z s'ziffe ass'p'ra ka s'z mearg'z polița la destin'zta ei la St-Petreb'rg. As'z se fl'k's, si Rodolfo zise spektatorilor :

Domnilor, p'inz' s'z si fak'z kam-biala efektl s'z, noi s'z ne s'm'z'm jok'rile, si în'z'z alte fel'zr'mi de jok'ri, în kare assorbiti spektatorii, sitas'er'z de h'rtiea cea ars', k'nd d'o dat, se az'z'z'z s'gomote si bič'z'ri af'zr'. Spektatorii ingrijati într'z

timp de interrenis, fie-karxia si veni felsrimi de kageje; toti se skz-larx si erax gata^o pe fagz. Rodolfo vuzz larma si frika ce ii stxpini as-ditorisl.

Nxvz temeti, Domnilor, zisse, kx-niersl mes vine dela St-Petrebrzg. Si catz kx adexrat zn karier in foar-tz xpiforma kx zn plik mare in m-znz kx intrz in salz si intreabr de D. Rodolfo. Acesta priimesue pliksl, il desfaue: intr'ansal afz altsl, in aceila altsl, si altsl . . . pinz la vre o doz-zeci, si pinz kund in fine afz o skrisoare adresatz katre o damz. O dz la adresa ei. Aceasta o deskide si in intrz afz verssi si o skrisoare adreshatz katre D. G. C. kare skrisese polita. Acesta desfaue skrisoarea si in intrz afz kanbiala kare kx ceva mai nainte se arseso; o reknoasue din-presnz kx semnz tsrz sa, kare este rrgat sz' si o ia in apoi si ast-fel hartia e dsz din mznz in mznz pe la giranti ka sz' si ia fie-kare sem-natzra si sz skape de o grijz ce'i fukese sz' i treackz kzte-va ssdorl.

— Un asemenea jok a fukzt in altz scarz. Dette xni prixivtor o hartie albz si'l rrgz se skue no va voi pe dznza si sz arate si altora. Pe xrmz o strinse si o arse. Pe sxe-nz era mxtimi de lxmjni de veaz. Adasse mai mlte sfesniue pe ma-sz. Rrgz pe xni din spektatori sz alleagz pe kare va voi si il dette d'oparte. Artistsl skoase dintr'zn-ssl lxmznarea o tzie in trei, si ia-

rzi rrgz pe xni din spektatori ka sz alleagz sz hotzraskz kare din-tr'aceste trei bxkzti vofesue ka sz fie spartz. Se allese xna si psz szbt ciokan se sdrobi inaintea tszror si se afz intr'ansa hartia cea arsz kare infzistzndase vellsi ce o skri-sese si vellowe vuzsserz vellskri-se, fie-kare rekznoskz avelleasi fra-si si aqeeasi skrisoare.

— Altz datz Rodolfo se kobpa-rz in parter; kx maniera sa de sa-lon se roagz de dame sz' i improm-ite-batistele; adenz vre-o dzizinz, se szie kx dzansele pe sxe-nz, si le impaketeaz. Poate kx vojesue sz fakt din elle vre-o zmbrelz sax sz le strxmste in vre sp jok al sa-lei? Nx stim. Le dz arapsi sz le pze pe masz. Acesta nz prea intel-lege bine franqozeste; din gresalz le pze pe masz intr'zn vas ce era pregzit pentrz alte jokzri. Kund bagz de seamz artistsl ceea ce fu-kses servitorisl szx cel negrz, era prea tuzis. Vaszl era plin de ne-grealz si balistele, fslarele kxasaz toate faa arapsi! Kxm sz easz din inkarkatsz si la kxpztiz bjetsl Rodolfo? Hotzraqes sz le spele, xpsz in van kx mai ruz se mxrsek. Ii vine in gand sz fakt o tinktzri de skrobealz albastrz kx kare inflo-resk rxfete. Likvidz se szvirsaste si se si toarnz intr'o karaz de kris-tal. Basmalele mxzite se fak in pa-ket si se sprnzsz drept d'asszpra karefei ka sz assoarbz tinktzra in-floritoare. Unsz, kare e mirarea

spektatorilor când văd pe artist că
apare în koltisor din grăsi karafei
trage în sus; și începe a veni afară
batistele sna dăpă alta înnodate, a-
mestik albe, rosii, peștrite, lino,
fălare, înflorite ast-fel kăm făsese-
ră mai înainte. Dar în paketsi ză-
de se legaseră aceste obiecte ce va
fi? Se destăgă și în intră afă
o perăcă, mare, mare, albă kare
o psne în kapsi arapăsi și i face
konțisă kăviințios pentră strângă-
cia și neindemnarea lăi.

III.

Multiplicatia Florilor.

Rodolfo lăă ză vas de flori, săz
ză kosșlet, săz o părărie dela ori
kare din spektatori; lăă pe zămă se-
mințe de flori, semăna în kosșlet
săz în părărie, și de akolo resăriaz
atza flori în bskete în kăt se im-
părătia la toți spektatori. Presăzând
zăză într'o seară asășpra zăci gla-
stre mici pline kă pămint și văr-
zând asășpra o likoare, îi dette fok
și akkoperi vilvoarea, pe zămă in-
trebă pe spektatori ce potfesk ză
resăz din intră! zăsi țerș fragi pe
la sfirșit lăi Noembris! — Și ar-
tistskoase fragi din vas, și kaprițio-
săi spektator priimi fragii kari țirkă-
lă din măză în măză între vecinii
șăi; și toți mirosiră și găstăz fragi.
Altă țerș ananas, și frăktăi Ameri-
ței îi fș gata kă o măză țereaskă
a'i satisfăce kaprițisă și găstăi; al-

țăi țerș alt-fel de frăkt, altă o floa-
re, altă alta și țerșerile țășror fărș
satisfăkste.

IV.

Rodolfo se koborăz între spēkta-
tori; începe a adnă fșlarări, bătis-
te, șășari, palatine; le fșșce pe
șăi ză; le strănge într'ōn pakēt și
addăce o koloanză șășțire kă pără-
răi înainte șă. Deskizăndă o șăo-
te o șămbrelă și o arată spektatori-
lor, o psne iar în intră și paketsi în-
tr'o kătie. Iși poartă vărșă fărș-
toare de minșăi dela koloanză pără
la kătie și în apoi, deskide koloa-
nă, deskide și kătie și afă materia
săz ștofa șămbrelăi în kătie și șkele-
țăi șămbrelăi imbrăkat kă șășăi ce
se afă în paket kășșt și intrărit de
oasele balenei din akțoră margi-
ne, intinzăndășce șămbrella, atărnă
fșlarele, și bătistele imbrăstăte
dela spektatori. Ast-fel kă șămbrella
destină d'asășpra kapăsi, kă șă om
ce se apără de ploaie șăz de soare,
zămbă artistăi părăre spektatori și
fie-kare își rekznoășce obiectăi șăz.
Pe zămă resăzndășce șăceș străn-
ge șămbrella cea impestrițată și o de-
psne în koloanză. Inkide kătie cea
kă adevărată ștofă a șămbrelăi și ia-
răși își repoartă vărșă inkăntătoare,
iarăși deskide koloana. Umbrellăea
kăz kă mai înainte imbrăkată în
haină șă cea adevărată părătă la ză
lok și deskășștă la alt kolt, kă kă-
țisă zăși Neamț kă kief. Ma ba-

tiștistele, fslarșle, palatinele, șalsl
in nșmșr de yre-o doz-zoci, șnde
șșnt? kșci niçi in kștie niçi in kolonș
nș se mai aflș. Unde poftesș
DD. spektatori șș fie? și okolo vor
fi; in kare lok, in kare kolt, in ka-
re lok al salei șș al ęetștervoiesk
șș se strșmște? șș și skrie fie-ka-
re pe o hșrtișș dorinșa sa și șș se
tragș la șortș. Se șmpart hșrtișșe
și kreioane. Unșl skrie in tșrnșl
koltș, altșl in klopotșl ęel mare al
Mitropoliei, al treilea in toba mș-
șivei, al patrșlea in loja ęea vșdș-
vș a prinęșlșl șșl. Se strșng bile-
tele; este kiemat unșl din spektatori,
șn kopil innoęent, pșne mșna, tra-
ge la șoarte și ese: in toba mșș-
ęei. In kare tobrș akșm! in ęea ma-
re șș in ęea mikș? Toți spektatorii
ștrjgș șnaniș; in ęea mikș! Ad-
dșk toba; se șparge de faęl kș toți
și se șkoate dintr'șnș obșetele per-
dște din kare fie-kare inprșmșș-
tor își rekșnoăște pe al șșș și șl ia;

In altș searș ęer spektatorii șș
se fakș tot aęest jok, pentrș kș este
șn prepsș kș Rodolfo ar fi fost in-
ęeles kș toboșarșl. Se adșn basma-
lele, se fak șn paket mare kare se
depsșne pe masș inaintea spektatori-
tor fșrș a'l perde din vedere. Ia-
rșși se face intrebarea șnde șș se
strșmște obșetele in paketato? iarșși
se șmpart biletele. Spektatorii șșnt
toți vorbiți, konșratii a deskonșer-
tș pe artist. Unșl skrie in jețșl, kș-
tșrșșia, altșl in jețșl al altșșia, al
treilea in jețșl kștșrși dame, al pa-

trșlea in jețșl altei dame șșl. Se trag
șortșii kș și in șerata trekștș și ese:
in je țșl doamnei S. . . . Bella
damș rșșgăște, nș va șș. ęea jețșl;
o roagș spektatorii; dama ștșrșșește
și mai młt; rosala'i se adaogș; și
frșmșșteșea'i devine mai rșpitoare.
In fine in vinvș de atștea rșgșșșni
ęede jețșl. Artistșl ęere voie dela
proprietarșl mobilei de a'l șparge.
Se taie perna și elastikșl in pșne
rșpede obșetele ęerște afarș kș șn
trismșl al mșșnatsiș mag și in șimi-
rea spektatorilor. Șnșș paketșl in
kare se legasșrș basmalele șta tot
pe masș neatins, assemenea de vo-
lșmșșnos, assemenea de inflat ęe va
fi in el? kșci basmalele fșkșndș și
kșlștșria din jeț in jeț, se aflarș in
line. Se desnoadș paketșl și se
aflș plin de bșkete și de koroa-
ne de flori kare se șmpart damelor
și ploș așșșpra spektatorilor.

Magnetismu Mineral.

ęere șn taler dela spektatori, il
bate de doz trei ori arșkșndș'l pe
masș, kade ęntia datș alb, adoa oa-
rș își skimbș faęa și a treia oarș
ș'a prefșkșt in aramș.

Ia assemenea șn taler, il pșne in-
tr'o kșpș de kristal, in fștășazș șnș-
ia din spektatori șș și afeagș o kar-
te pe kare șș o ęie askșnșș; se dș-
ęe apoi din aintea mesei șnde ę kș-
pa kș talerșl. Intr' abș monetta; șșii
șș respșni? — Manetta faęe o șș-
rștșrș și kade lat in kșpș șșnșnd;

da. — Kartea ce a altes Domnol este neagră? — Moneta taçe. — Este roșie? — Moneta sare și sare: da. — Este figură? Moneta taçe. — Este oki? Moneta: da. — Karp? — Moneta taçe. — Este karò? — Moneta: da? — Krti oki snt? — Moneta saltă și bate: ting, ting... pînă de opt ori. Spektatorul arată kartea aleasă și este opt de karò. — Intreabă apoi Moneta: îți place msika? Moneta response: da — ce vei să kântă? kadriș! — Moneta taçe. — Valț? Moneta: da. Msika kântă valț, și Moneta danță sîltînd și jînd iaktel — Îți dă un tok de inel în mână, îți dă și inelul; îi îți zice pîne inelul în tok săș kătie; îl psi, inkizi kstia. Îți zice deskide kstia. O deskizi, și nă o nimik în întră. O inkizi iară, o deskizi, și afli inelul în întră.

— Îți înfășează o țevitș; îi dă în mână și krti-vă galbeni; îi zice să'i nămeri pe țevitș. Îi nămeri, kare sntînd se arde de toți; es spre esemplă 24. Dintr'aceștia îți zice să'i dai krti vei voi, spre esemplă 10; îndai. Te întreabă krti 'ți-ăș remas, îi respnzi pats-sprezece; îi zice să'i îți bine strănsi în mână. El ia pe cei zece; îi pîne într'o hărtie; vezi ghiemul hărtiei, îl isbeste de masă sax de alt ceva tare, ad spektatorii toți kă snt a metal isbit. Atunci hărtia o răpe sax o arde în vederea țatșlor; hărtia kade jos sax se arde și galbenii ăș perit. Unde snt? — Snt în m-

na dsmitalle; o deskizi, nămeri galbeni, și îi afli iar 24.

VI.

Anecdote.

Rodolfo ajungînd în Băkresci, vră într'o zi a'și face toaleta kă să'și dea vizitele salle. Kiemă bərbierul. Mesterul, sprintin, sfetos s'apăcă să'l rază. Îl rase de o parte, îl întoarse de cea-l-altă; îl reîntoarse kă să'i dea perdaf; ma... perii îi kreskă la lok! Mesterul simit kreză poate kă nă'l a ras bine. Iste frikini și hăts spăma și'i inkăbăcă din năos favoritele; iste petreks de doș trei ori briciul pe kărea și se apăcă de țăkră de a doilea. Îl întoarse pe ceea-l-altă parte... perii iar kreskăseră! bietsul bərbier n'ă mai pătise aceasta nici o dată; briciul săș nă'l amăgise nici o dată. El știa bine kă are un briciș de mester în mână iar nă o kăstă. Se apăcă din năos de țăkră dănd din kap. Din năos îl întoarse, și perii kă drăcii sta țepș și pare kă și bătca jok de mestășgă și de dibăcia năși mester kă dănsul....

— Domnule!!! ce minune ă asta? strigă bərbierul mai innebănit de mirare și împingînd kapul făktorski de minăni; iar el trăgîndă se în apoi kă mănile kăskate și kă briciul într'ăna arsukat peste kap:

— Doucement Monsieur!

— Ce dășman, Domnule! eu nu sânt dășman. Dar ve au pziit astăzi, ois spenne si morților.

Rodolfo desperat de atâtea kinzi și nekăjit, lăz prosopul din-pregisrăi gătisi, se sterse în dreapta și în stânga, și kă toți perrii ce apprinseseră kapul mesleră-lăi în kăi sâ'i skoatș din mîinți, se skolă în sâs răs gata; plăți burlăpărlăși și îi dette drămsă a merge și a povesti o minșne, dășră soko-tința lăi, din celle mai azzite.

Intr'o zi se preambă pe jos prin kapitală,

În koltul znei xlite află o femee kă oș. Se dăse lăngă dășna și o întrebă kăm vinde oșle? Se învoiră și lăz kâte-vă din kare spăngănd xuzl, află în intrăi xă galben și'l puse în hăzșnar. Mai spar-se șnsă și află alt galben. Galbenul împărtășk nu ă... kă gathenul oșlăi. Biata femee reamase kă okii șgăiți și kă șșra kăskată. Înțepă a se kăi de oșle kare vindăse. Bășz vinzarea eră făkăti; nu pătea a șe mai întoarce. Așă 'i-a fost partea. Trebiă nămai a fi kă hăgare de șeamă de aci înainte, kăci are nisăre găini ce oș galbeni. De o kăm-datș se appăk și ea și înțepă sâ'și spargă oșle ce'i înăi rămaseră șnsă kâte șnsă pînă la cel din ximă. Biata femee rămasse îndoit nemișgiatș și pentru galbe-

nii din oșle ce vindăse, și pentru oșle în kare nu aflăse nimik. Bășz Rodolfo făkăndăși jăkă și mășșmindăse a lășă pe femee nămai în mirare, se întoarșe și'l plăți oșle toate.

Intr'o dășminik de dimineatș se preambă assemenea pe plăș. În koltul znei respăntii vede într'o băkănie ikre. Eșropenii kănd văd kavghiar nu prea trek lesne kă vederea. Intră în intră. De akolo pînă dinkolo întrebă de prot; îi păz eften șax skămp; păse sâ'i taie și sâ'i drămsiask o băkată. Bășz kătită în jos, kătită în șșs, kătită înkoă, kătită înkolo, kătită înkăiri! Kăștr în toate părțile feunorii, nu pot da peste kătit. Eătș și ștăpînăi părvăliei veniă gătă, învălpăt dela biserică. Anteră de kătuje; gisbeaoă, postav kă lăștră și văngșitș în spate; șapka kăm într'o parte lășă sâ'i vază fessă în kăle și stat la teask toatș șăptămina; la brix kă xă taklit vărgat șax kă flori; n'ăm fost de fașă kă sâ șuim spăne kărat de șpre acășta. Intră ștăpînăi, kă în părvălia lăi, kă degitele celle mari în brix și avăntănd în măna dreaptă îi albiă borangikăi mănișei în amestek kă bāșmaoă ce ținea în mănu.

— Ce ă, băieți? ce răblăți așă? vedeți ce cere dășmăncăi. Nu lășăți mășterăi sâ oștepte.

— Kștitele, jșpine, nș șvim ue s'as fșkșt.

— Kșm se poate! uine a venit aci?

— Șvim și noi jșpine! kș kștitele lipsesk.

— Qu'est ce que vous cherchez Messieurs? les couteaux? kșșit? Aui kșșit. Și arștșnd la brisł jșpinșlși invșlpat, rșmaserș tołi in mirare đinpresș kș stșpinșl vșzșnd taklıtșl armat de kolo pınș đinșkolo de vre-o trei kșșite late și kș mșnerile de lemn, nșmai bșne la gșteala de sșrbștoare a bietșlși negșștor.

Viind dela Konstantinopolu in vășl kș vapor, se aflș și șn tșrk insemnat. Va fi fost vr'șș pasș șas vr'șș beix. Aresta avea in deget șn inelș foarte skșmp. Dșprș mai multe familiaritști, Rodolfo lșsdș inelșl și dette sș intellegș kș ar voi sș'l vazș de aproape. Bșkșros, zisse tșrkșl, și'l șkoase đin

degit kș auea bșnș-vșintș și gravitate osmanlıe. Rodolfo fi mșlșmi și, privind kș kșriositate la gışvaer, interkșndș'l pe de o parte și de alta; psinds'l la lșmint in drepșl okırtș, đin nenereșire fi skșpș inelșl și kșzș in mare. Sare tșrkșl in șsș intr'șa spasș ue'l rșpezi pınș la marginea vășlși; i se sbirlesk măștșșile și barba; iși frınge Rodolfo mșșinile; se intoarșue tșrkșl și kș print'ș mışkare konvșlșivș și instiaktivș i se opresșe mșșna la brșș. Reforma nș poartș arme. Un kșșet oare-kare obșsi pe Osmanlıș și'l fșkș sș se reasaze: Nimik! ue a lost sș vie la kapșl meșș a venit la inelș, zisse tșrkșl și se allınc. Dșprș kște-văș ore pașa șas beısl uerș sș mșnșncș, și, lșșnd franzeșa și rșpșndș-o, se pomeni kș inelșl lșșvınd in mijlokșl despiktșșrei pșșneı. Mirarea tșrkșlși și a pasagerilor, risșl și konversatșa kșt țıncș mai in șrmș, le lșșșș pe scama ıřitörșlși sș și le inkıptıaskș.

LA RODOLFO.

« Esprit mystérieux, mortel, ange ou démon,

« Qui que tu sois Byron.....

La Martine.

De șnde vii, Rodolfo? și kare-ș al tșș nșme?
Ce arșș ș aueășa prin kare ne șımești?
In kare stantș sakșe, in kare pșnt đın lșme?
Kșles'ai kșșoșșıne mai șsș de omenști?

În care temple intri d'a dreptul în mystere?
Al cărui zec ești preot atât de favorit,
Cui rovestit în tine, 'ți a dat a sa pștere
D'a nființă a vellea ce Fabul' a mințit?

Destinul te askălț, Amors'ți stă 'nainte,
Attrakția în mărș'ți kreașz la minșni;
Îți împrășmăș Elis și elektrș și minte,
Și Joie e proprie ce l'a talle rșgășisni.

Tă fokșl fșri din țersri, k'antikșl asdașe
Spre reinsșfleșire, fericișre Prometșș!
Ș'in lok de resșnare, Olympșl e în pașe;
Asșrșz'ți nș se skoalș mșnia vr'șnș zek.

Al ei te făkș Flora s'in tînșra'i ardoare
Pștinș balsamigene din bșze'i 'ți-a 'nșșfflat;
Mșriș kș Terra Cersl; și agera'ți likoare
Verșșra, floriceșla prekoci le-a desvoltat.

Tș primșvara 'n toamnș k'o singarș șșfflare
O șkimbi; și ne șșrride kș multiflorșl dar;
Pomona kiemi în iarnș k'o dșlșe șșrștare,
Și frșktele plșrșnde lzi Mais în Strșbrșmar.

O! d'ai kiemă assemeni s'in kșrșnte'ți jșnește
Ka Medic-amorats, dar plinș de virtști!
De ai prefășe ast-fel șrit 'n frșmșșeșe!
De ai refășe assemeni pe mișșliși în Brști!...

Minsnea'ți am simțit'o, kș fokșl din jșnie
În virșta'mi ammortișz inșep a șkintilla;
Și Masa mea fșgave imi ride, va șz'mi vișe,
Kșntșnd a ta pștere, jșnește a vișă.

Kș varga'ți kreatorș, kș strania'ți pștere
Rejșni ts, poate, Omșl; — ma, din kodavșș, Roman,
Din trșdștor, fericișe, s'Orbia, Prevedere
Șș fași, — e par'k'af fașe șș angel din Satan,

In timpâ p'eg'nimei, asemenea minune
S'o fi f'k'at vr'o dat' ; ma 'n timpâi kreştineşti,
Eternul Prea-p'ternik, az' o r'eg'z'isne,
Şi risipeask' planşri şi vane ş'om'neşti . . .

'Mi ai zis in gl'âm'o dad' k' noaptea in l'amin',
In alb, adik', negr' p'atea-vei ş' p'efaci !
S'aşezi pe thron Ştiinţa şi splendid' şi lin',
Şi popole gem'nde ferice s' le faci !

Rodolfo ! acea vorb' a fost o piaş' b'n' :
Kongressul Rom'ânimei Roman s'a ar'at,
Ştiinţa è alleas', şi 'n l'ame voios s'nt'
K' è pe dr'şm Progressul, Rom'ânul è b'rbat.

Da' ce divinitate è splendida Ştiinţ',
Virt'atea k'nd 'i è soaş', şi 'n pass'i glorios
Dreptatea şi Blandeţea è mare-k'vint',
Şi oamenii îi p'sne la lok'ul k'vios !

Atenţia Filosoful se zice k' domneşce ;
Atenţi filosof este modelul-imp'rat ;
K'vintul, Adev'rul şi Pa'cea 'mp'r'ăţesce ;
Poporul è ferice, şi Prinşul l'ădat.

I. E.

CURRIERUL

D'AMBE SEXE.

JURNAL LITTERAR.

BELLA FANARIOTA.

Vaița Sofiei, kiennatâ Bella fanariotâ, a kâria frânșete a fost proverbialâ în Europa, ar' fi un episod însemnat al istoriei epocii sale. Ea a fost vîndutâ de două ori, întâis de mamă-sa și apoi de bărbat-sus. Aceste împregiurări singure sînt de ajuns a da un viz interes întîmplărilor ce a avut acaestâ ființă miuznatâ. Unuș kînd ar' fi vîzât vine-vâ ka mine lăksel sîrbătoria lor, strălcuirea ornamentelor, gradiosul palatelor, întînderca psterii ei, și o adevăratâ ptere, pentră kă avea în stăpînire douăzeci de cetăți, o sursă de sate lăksite de o sursă de mii sîfflete respîndite asspra sîni pămînt de patră-zeci leghe în kopi-oasa și frăktiferâ Ukraine; kînd ar fi vîzât toate acestea și s'ar fi des-kă mintea la soartea nașcerii ei, ar fi ramas zimit de felul ačestâ de înălțări ce le face Amorsul, ačest înkîntător sîrb adversaris, kâria îi place a kondăcne pe aliesii sui din po-

sițiile cele mai întăckate pînă în rangurile cele mai înalte. Ne adăucem a minte de Katerina I. ce din sklavâ livonianâ deveni împărateasă a țetșlor Răsiilor, și de atzia alți...

Doamna P... erâ năskatâ în Konstantinopole. Se știe kă cea mai mare parte a familielor mari grece ce lokșesk în acaestâ kapitalâ as čerkat toate asprimile soartei ce le adăsk kă sine prefacerile. Nu ă de mirare a vedea vine-vâ în Fanar membri din ačeste vekii familie de prinți brekînd de o datâ din avăția cea mai mare în cea mai mare sîrbăie, nevoite tînkă kăte-o datâ de a îmbrățișâ vr'o meserie și adesea kiar un meștesșg.

Intr'o slițioarâ ne departe de palatul Sveției trîiă un pînar sîrak, de sîvitâ din familia imperialâ al Komneilor. Avea kăți-vâ kopii între kare și o fiie, akîria frânșete kreskătoare penea în mirare

toată veninătatea și ațita invidia jănelor sălle kompagné.

D. de B. . . , ambasadorul lângă Inalta Poartă, că căți-vă auzi înaintea revoluției, se prezintă într'ozile căllare pe strădele strimte dela Pera, skortat de ianicherii palatului Franței. Într'o ceată de kopii ce sejskă lângă mormintul kontelui de Bonneval, vîrș o fetișoară, că de trei-spre-zecă pai-spre-zecă anni. Isbit de reglaritatea trăsrelor ei, de fokul kăstătsrelor și de eleganța talliei, s'ă și'i face semn s'ă se apropie. Un ambasador va s'ă zik' o pătore la Pera. Fetișoara se săppsse. Markizul deskăllik, o întrebă kăm o kiam' și kare'i s'ănt p'rintii.

— Nămele mez e Sofia, respunse kopillita. Noi s'ăntem greci de origine, și deo nasuere illestră, dăp' kăm ani spăne mămă-mea; ma nenorocirile xna dăp' alta ne as addăș în stare a îmbrăcisă o meserie kă s'ă trăim: tată-mez e jimbălar.

Ambasadorul remase șimit de a-veastă frămșete respitoare; dălcăța vorbii ei îi atinse inima; spiritul ei naiv și p'ekoue îl passé în mirare. Dăp' kâte-vă alté întrebări lă s'ă pe Sofia și îi zăsse a spusne mame-sei kă el o asteaptă adoa zi la palatul Franței.

Adoa zi biata mămă se înfășăză Dk'i de B. . . . Întrebată polărg assupra poziției sălle, mărturisă, plină de lakrăme, kă miseriă lor

e foarte mare; kă ceea ce skot kă mămă nă se este de ajns a mătămă pe asprii kreditori. Markizul propșne atșn' kă valesce a lăsa pe fie-sa săbt a sa îngrijire, a o dăp'ce în Franța, ai assignă viitorul și sfirșasce d'ănd'si o mie chinăssse lei spre a'si întâmpină nevoile. La început nă prea vrea biata mămă; ma, dăni pe de o parie kare f'ăcea s'ă le înveteze kănsrile, soarta strălăcitură pe de alta ce vedea kă se prepară fie-sei 'i se înfășăză în minte și dăp' kâte-vă kibssiri, lakrăme și sfărșămări de inimă, se hotără kătre acest mare sakrifit. Dăp' ce se învoi și se întări înskrisul prin kare abandonă pe fie-sa, priimi spre reskămpătare acea mik' plată pe lângă tresăbrul ce da din mămănilé ei. Cădat și monstruos tirg pentru cei din p'rtile noastre! Căns' nă asă de mirare într'o țără unde s'ănt deprinși a vedea femeile vînzănd'se ka o marfă.

Impsternit kă dreptățile p'rintes'ă, D. de B. . . . implini kă skămpătare și datorile. Îndreptă edskăția Sofiei, kare se întellege kă eră neingrijită, îi familiă toate cele necesare, îi dette felșrimi de învățătre, și artă ajstărd natăra, kănd el fs rekiemat de kărtea sa, Sofia, de șai-spre-zecă anni, devenise un model de frămșete și de perfekție.

Eră toate preparate penăra depart, și ka s'ă și appere eleva de

perikolele unei kăllătorii pe mare, hotărî a se întorîna în Franța prin Polonia și Germania. Trăkând din Tărcia Europei ajunsese în fine la Kaminiensk Podolski, cea d'ântăia cetățe a hotelor răsăci.

Kontelee Ioan Dewitt eră găver-nator. Priimi pe năbilă kăllător kă prevenințele cele mai îngriji-toare și îl răgă a mai întăria la Kaminiensk spre a și lă repaossă din ostenelele drămlăsi. Țnsă nă eră nămai kăviințele kătre rangul Mar-kizăsi ce făcea pe general atăt de ospitaliar și îngrijitor: el nă pă-tăse vedea pe Sofia fără a se ră-pi de frămăsetele ei. Afănd de-la dănsa poziția ei, kă nă é niči servitoare niči amoroasă, și nă fel de proprietate măskătoare kămpă-rată pe o mie și niči sste lei, nă se mai stăpini de a și face declara-ția amoralăsi printr'o promissio de maritagis. Kontelee, om frămos, abiă de trei-zeci de anni eră loko-tenant-general și intr'o favoare foarte mare lăngă Katerina II, să-verana. Prevăzătoarea greakă nă lăssă să i făgă și aiceastă a doa fa-voare a soartei și fără a se îndoi priimi mărna ce i se întindea de sine.

Kă toate acestea se înțelege kă ambasadorul n'ar fi priimit niči o dată a se despărți de nă bine ce îl kredea de atăta pret. Generalul găver-nator așteptă dar pînă kănd eschellența sa să easă la părămlare singră kăllare afară din cetățe.

Atănci părăsind să ardăe podul se dăse în biserică lă Sofia și nă preot le bine-kăvintă kăssatoria. Pe kănd se sevirsă qermonia în să-netul klopotelor dela toate biseri-cile și a țănărilor, ambasadorul veni înaintea sântărilor, și chărând să i păsăe podul kă să treakă, îi făkăse kănoskăt printr'un trimis de ceea ce se întâmplasse în cetățe, și kă să nă semene mincinoasă păvesti-rea, îi arătară kontrăktul kăssato-riei terminat dăpă toate formele, întokmai dăpă kăm se vimează în toate desnodămintăriile komedie-lor. Spre a se appăra dăsgomotsul și împătrăvile foarte severe ce ar fi meritat pătră trădărea sa, gene-ralul ordonă să roage pe oamăni ambasadorăsi a și stringe bagăgăul și a porni din cetățe spre a ajăn-ge pe domnul lor extra-muros; te mai dette țănkă și toate dărsile ce femeea sa priimisse dela Markizăl din părănă și kă aței o mie și niči sste lei ai kămpătrătoarei. Sofia al-țătră pe lăngă acestea o skrisoare în kare se skăssă kăz pătea mai bi-ne pătră kă și a dat mărna fără a cere și invoirăa văllă de a doilea al săș părinte. D. de B. . . se ne-kăji, blestămă, eră plin de mincă și de țărbare, kăci avea și kăvinte; Țnsă înkredințat kă ambele kărți nă prea dă semăc de a se înkăiera spre a dă în apoi pe Elena la Me-nelas:

Sgomotsul îl fak nerozii,

și se plănge cel smăntit,

lar înțelept și o pater
și o șterge ca un vinștit.

Își zisise într-o sine aruncând
o dăruie zornă căzută asăpra
basticanelor cetății și pornei.

Dăruie lăna de miere ce ține căți-
vă ani, și în timpul căria avu
un fiu, kontele de Witt călătore-
ri pe la toate cărțile Europei din
prezintă ca bella sa greacă. Pretă-
tindini eră un adevărat triumf. Ra-
ia frământete a Sofiei pe lângă ka-
re se zăria grație moelose și pi-
kante alle Orientălii, pretătindini,
în călătoriile salle căzută un sir de
în căntămintele. În așea epochă prin-
țul de Ligne dela care am așete a-
măzote, întrite mai în zornă kiar
de ea ținșși, o cănoska la kărtea
Francei. O mai afli în zornă
la impresărea Ismailăli dela
Kaminiak, obșet al înkinărilor
prinșăli Potemkin. Se știe kă ce
entșșiasm vorbeșue el de dănsa
în memorialele salle. Regii, bərbă-
ții de Stat, înțeleptii, căpitaniii cei
mari, la pițioarele așetei femei
adorabili, ne înfălișă, zivă el, i-
deea își Sokrate, își Aluibiade și
Perikle, venind la pițioarele Aspa-
siei spre a și kărți gștăli și finea-
țea kvintelor lor. Poate vine-vă
șă l kreaș kând îi zivă:

La nature prudente et sage,

Force le temps à respecter

Le charme de ce beau visage

Qu'elle n'aurait pu répéter.

Se venim mai kărând la a doa e-
pochă a vietei ei ce serve de mi-

șne spre a kompletă pe cea d'în-
tăis. Kontele P... la înșepătli
țerbărilor Poloniei, își făkăse un
mare partit prin înșința rangăli
și averi salle cei mari. Depărtat
provisoris dela kărte, se într-
nă dănt'o călătorie prin Italia,
kând întâlui pe Kontele și pe Kon-
tesa de Witt la Hamburg. Se ina-
moră nebăneșue dăru Sofia, și făkă
a intra în amăzutele znsi romanț
kare, de și skărt, fă plin țușă de
înșmplării: trek la desnodămint,
pe kare el îl ție într'un kip kă to-
țli nșos. Nimik nș este mai fașil
în Polonia kă despărtărea; abășli
așeta al legii, a ajăis așă de de-
parte, în kăt am cănoskat pe un D.
Bertel ce aveă nșmai patră femei
vii kare i părta nșmele și de kare
se despărtăse. Kontele P... pro-
fiță dar din avantajli așeta; și
lănd de mai nainte toate mășare-
le neșesare, întră într'o dămi-
ncaș la Kontele de Witt:

— Nș poșim șă mai țrbiesk făkă
nevasta dămitale, îi zise el; am în-
kredintărea kă și es nș îi șșnt ne-
plăkăli; pteam șă îi o făr: ma imi
plăue mai bine șă liș dator dămita-
le fericiirea mea și șă îi kouserv de-
spre așeta o rekănostință eter-
nă. Eată doș hărtii: șăă este un
akt de despărtăre, și are nevoie
nșmai de semăștra dămitale,
pentru kă a kontesei este; veaștă-
laltă este o poliț de doș milioane
fiorini, șă i priimesui kiar în aștă
dămineată dela bănkierli mex. Fă

bine s'î terminăm această kestică amikamente, să și alt-fel de'ti plăce mai bine, n'sămai s'î terminăm o dată.

Bărbatul f'îr' îndoială își adăsse aminte de podul ardikat, f'îr' skimbare celle dor' versari alle markizăși ce se resignă a l'usa s'îi skape din m'îr' f'îr' șgomot țesățl ce i'l răpiaz.

Bella Sofia v'îndăț mai t'îr' și apoi rev'îndăț de s'îde eră kontesă de Witt, deveni kontesă de P... , și rezni pe l'îng' fermekal fr'îmșeței și o avere ce n'ă mai a-vea egală în Ekropa.

K'înd la 1791 cea mai mare parte din magnații Poloniei se învoiră a'și sakrifkă o parte din privilegiile lor spre repaosul patriei, Katerina ka s'î dea mai m'îlț importanță a'cestei konfederanții, vr'ă ka P... , s'î se n'smeaskă kapl'ei; și k'î s'î l'ak' a se hotăr'i la a'ceasta, f'îk' t'îșșși a li l'ăci korona pe dinaintea okilor. Într'î zi k'înd d'îr' o solemnitate ea își skotia diadema, o p'șse pe kapl' l'ăi P... și i' zisse s'îr'iz'înd:

— Ce bine 'ți-ar s'îdea k'î ea.

Fie-cine-suie kare f'îr' s'îm'îrile a'cestei konfederanții și k'îm se t'în'r'ă k'îvintele j'urate.

D'îr' ce des'îr'ă visul a'cesta, L... îndăte se p'șne a imfr'înzșeța prin probele amorăși s'îz e-sistința s'îei femei pe kare idolatră. Artele, talentele, l'ăksșl din deos'ăbițe t'îri alle p'îm'întăși veni'r'

a ad'îogi la ferimă de kare eră okolit. Ka s'î satisfak'ă dorințele celle mai m'îci, alle ei fantasii, el înfînță toate ferimăle k'îte imaginația poate s'î invente. Într'î zi ea doria o pars'ă de m'îr'g'îtar; kontele țeruet'ă s'î an p'înz se a-flie s'îna demn'ă de d'însa. Trimi-se în toate kapitalele Ekropei și Asiei desemn'ă s'înș m'îr'g'îtar și f'îk' k'înosk'ăț gi'zvaergilor k'îr'ă-teste k'îte o mic de l'ăși. Șe kare bob ce va fi assemenea în m'îr'ime ka modelul; în Orjent se p'șt'ă ad'înă o s'îz de m'îr'g'îtare assemenea și în zioa s'întei Sofiei s'îm'îtoare el okoli fr'îmosșl gi'ț al-femei s'îlle k'î o koloan'ă ce kostă o s'îz de mii de l'ăși.

Într'î pe la 1811 a'ceastă renșim'ăț Sofia eră o kreator'ă r'ăpitoare de fr'îmșețe; t'îșșșre l'î reglăte, okii plini de fokal amorăși, m'îdieroa, grația talliei formă s'î tot ce ar fi servit de model statzarilor Greției ka s'î si k'îr'aze divinit'ățele. Ea ve-dea viața foarte de s'îs în k'ît se-m'înă k'î n'are nimik d'amestik k'î m'îlțimea kare o ink'îng'îr'a. N'ă k'î doar' eră van'ă și eră fr'îmoas'ă, și ea o suiea. A'cest k'îlț ce i se ad'îțea pe tot m'înșl f'îk'șse din ea s'î idol și de pe altarul de s'îde o p'șseser'ă ea p'îțtă t'îmcea k'î o k'îr'ă-t'ăș'ă și lasda k'î s'î s'îr'is. Imp'r'ățeas'ă k'î fr'îmșețea, sem'îna k'î zice: L'amea este ameă.

S'ar împlini vol'șme spre a dă o i-đee despre viața ce s'î petrețea în

aceia lăksintŭ inkŭntatŭ a Tŭlkrin-nsisi. Sofia adsnă pe lŭngŭ sine toate felŭrile de plŭceri: palatŭl ei eră Templŭl ospitalitătii; negresit templŭ, kŭci; jŭdice sic vine.

Sosind la Tŭlkrin, strănzŭl kare cerea sŭn adŭpost în palat, eră priimŭt ka zn rege, el, familia sa și toți oamenii sŭi, kai, slŭgi, ekipage erau în dispoziția lŭi chinŭi-spre-zece zile, flŭrŭ sŭ aibŭ vŭo datorie, de ns voiă, niŭci a so arŭtă înaintea kontesei. La a gai-spre-zece-lea zi trebuia în sfirsit a i se infŭțișă cel pŭcin ka sŭ'și ia kongedŭș, și aŭstea se fŭceas ns sŭbt tinda arabŭlŭi desertsŭlŭi, niŭci în koliba Laponsŭlŭi, ȕi într'zn palat inkŭntat a kŭrsia zilŭ eră Sofia. O datŭ, imi adsk aminte kŭ'mi zisse ea: Vin amŭci la Tŭlkrin și mi fak kŭte trei anni asemenea vizite.

Toate semŭnax nisŭc minzŭni în aŭeastŭ lăksintŭ flŭrŭ assemŭnare. Zŭriis într'o zi în marginea mesei zn jŭnc străin kŭrsia mai nimini nŭ'și bŭga de seamŭ. Intrebaș pe Doamna P... pentru ce ns e el aproape de dŭșsa!

— Trebse sŭ stea akolo, imi răspunde ea. El este fiilŭ nsŭi om'ŭe a kŭrnsŭl averile bŭrbatsŭlŭi mes.

Nemai ziseis nimik și dŭrŭ zn mŭnștD. Viniŭki, arŭtŭndŭsmi'l, imi zisse:

— Jŭnele asta este sŭ'și închea-
rŭ kŭlŭtorivile, și tatŭl sŭș îi dŭ
kŭte o sŭșŭ chinŭi-zeci mŭ fraŭci

pe an ka sŭ'și sŭvitŭșaskŭ edskă-
tia.

— Daka e așă, ziseis ex kontesei kŭnd priimesŭi nisŭc asemenea sŭ-
raŭi la masa domniei talle, apoi oa-
menilor ȕe'i sokotesŭi demni de
domnia ta. trebse sŭ le dai sŭ bea
asŭ.

Lzărŭm într'o zi a ne preambŭla
la zn sat nsmit Kovalovka ȕe eră
kŭte-va verste departe de Tŭlkrin.
Akolo într'zn mŭssolŭx asemenea
kŭ a lŭi Jeans-Jacques Rousesau
dela Ermenŭnville, se repașŭ
ȕenșŭlŭi, Joward aŭellsŭi filantrop
praktik kare strebŭtŭ. Exora kŭ a-
ȕel ksget fŭkŭtor de bine spre a
imbŭnŭtŭșii starea teninetelor și
soarta arestaŭilor.

Satŭl aŭesta fŭsesse mŭlt lăksit
de prinșŭ de Polignac și de fami-
lia sa în timpul emigraŭiei sale.
Kontele P... îi didese pe seamŭ
dominiŭl aŭesta, al kŭrsia veni
trecea peste doș mii olandezi.

Kŭ ȕe interes am askŭtat nar-
raŭia ȕe imi flŭks abbatele Șhalen-
ton (fostŭl gvŭrnor al kopŭilor dŭ-
ȕelsŭi și altanŭci al lŭsŭi ȕellsŭi mare al
Kontesei) asșpra vieŭii agrikole și
pastorale a aŭestei familie. Eatŭ ȕe
imi spășse bŭssŭi în stanta (kame-
ra) kontesei Bianŭei de Polignac:

Kŭnd terroarea și opinia fŭrtarŭ
familieŭ kredinŭioasŭ a lŭgi din
Franŭa, și anarŭhia sŭngeră, toți Pŭ-
lignaci emigrarŭ și, kreznŭd kŭ pe-
ste pŭcin va înȕetă esŭlŭ lor de bŭ-
nŭ voiŭ, străbŭtŭrŭ țările străine

kă pămppă kvenită la rangul lor și favoritate de speranțele lor. Kontele Felice P... kullistoriă și el pe atunzi și se află de doz zifle la Venetia, kând ajnsesse ați această familie ce se întină din Roma. Senatori se intrăceaz a o infămpină și a'i propșhe palatările lor; ea preferind mai bine pșevă neodihț de kăl nevoia de a allege, zisse sã o dskă la ospelaria skădăsi Franței ce eră pe marginile kanalsiși celfsi mare, lângă Rialto, zndē kontele Felice se află și el în gadr. Palatină polotez remase în mirare kând vuzs pe lokandier intrând kă kăviza în mănă kă sã'i roage sã bine-voiască sã se mște de akolo, kăci o familie distinsă doresc velle mai bșne kamere din lokandier.

— Inș respāse kontele, mi se pare kă ns snt dator a'mi strikă repaosal pentră nămini.

— Dar ce sã fak, domșle? nșssi dōgele, în kaptl tatelor magnificilor repșlici mi a da această porșnkă și mi'i addșce aci. Degrab, degrab, țã linc și te māt: Domnșl dșvele de Polignac așteaptă jos, mănăknd prănzi ce preparassem pentră dșnecata; dar ns ẽ nimik kă akșm il'i prepar afșl.

Kș toate așestea kontele avea kș sine namai zñ kamarier și nepșknd prēșne niči rangul niči avcrea lăi cea mare, lokandierul stăvzind kș pismă, kontele kș a se indșplekă și kșknd aparțamentșl ce ok-

kșpă, se mltămă kș doz kșarște în kaptl de sșs. Kând, dșpș kșivăanni, o kombinare de impregișri nenorocite fortă illștră familie a lăi Polignac de a veni sã reklame în Ukraina ospitalitatea dela tussși kontele P... pe care il deslokăse în Italia, așesta avș delikateta de a nș'i vrbī despre așestă impregișrare ce l-ar fi smilit. Kș este de dorit ayerea kând vine-vă este avș, kă kontele P... pentră cei nenorocitș!

Kontesa P... se okkșpă singrș kș administratja bșnrilor salte ce kș adēvrat semzñă zñ regat. Dimneata, kș tōtșl în trēbi, ișikșr mșză intinșele demioisri; șeară, kș total an pșcheri le folșriă șșbt așcea mltime de forme ce le nasco gșstșl kând are inlesnirile znei averi țãrș asșemănare.

Mi addșk aminte, între atele; de o șarștoare ce dette doamnei Narișkin, ce eră obșetșl kșgetșriilor tinere alle impșratșsi Aleksandra. Tinz trei zile așestă șarștoare: Teatrș în deosebite limbe, balcē, koncerte, vīnștoare, ilșmi-nașii, fokșri artificalē, nimik ns fs șităt. Kontesa fłkș onoare hellei Marici Antoniei kș o gratie ce ns se poate șpāne.

Kontele P... spre a nemșri pe lumēea ce o amășse atăt, vřz kă o grădină sã aibă nșmele Sofiei, și intrekă atăt în mare-kșviintă kș și în gșst toate kște antikitatea și

timpii moderni az pŕstŕ sŕ ne arate de mai insemnate.

Trembeski, poetul cel mai celebru al Poloniei, reafŕ in etate de ŕai-zeci de anni tot fokul ŕi genul jnetei spre a komponne assupra a-cestei grŕdine o poemŕ. ce trece drept un kap-d'operŕ.

Ka sŕ ŕi terminŕ kŕgetul, kontele P. allese lŕngŕ moŕia sa dela Hsman un spatiu intins unde natsra sŕlbatikŕ pŕtŕ a se lŕsŕ infŕmŕsetŕrilor artei. Doz mii de sŕteni pŕsserŕ a lor skorvee in timp de zeci de anni la aceastŕ grŕdina, ŕi se kieltŕ doz-zeci milioane rŕble. In fine in stepela Iedisanzlŕi, lŕngŕ un lok ce ŕ kŕnoskŕt nŕmai prin eksilul lŕi Ovidiu, el inliintŕ a ceea ce imaginaŕia lŕi Tasso pŕsesse in grŕdinele Armidei.

In timpul lokŕintei melle la Tskrin, vizitais adesea aceastŕ frŕmoasŕ lokŕintŕ: stam lŕrŕ inchetare in ekstase inaintea acestei kreaŕii snice.

Un obeliks dintr'o singŕrŕ stanŕ de granit de ŕai-zeci de pŕciŕoare de nalŕ, ŕi pe care sŕnt inŕskri-se vorbele armŕtoare:

(Amorul ŕi Sofia), aratŕ pentŕ cine ŕi prin cine fs kreat lokul acesta. Dintr'un intins basin se repede o arŕnkŕtŕrŕ de apŕ ce este mai nalŕ din toatŕ Europa. Auriul Kamiska se deripŕ dintr'o inŕltime terribilŕ, peste stanŕe se sparŕge ŕi se renalŕ intr'o ceatŕ foarte deasŕ; aŕi prin nisŕe posomorite

spelanŕe formate din stanŕe zriase ce seamŕnŕ sprŕnzrate in aer, sŕ zŕresŕe o kaskadŕ sŕbt mii de pŕntŕri de vedere felŕrite. Urkŕnd un drŕm tŕiat in peatrŕ, te afli pe o sŕtŕnkŕ ripoasŕ de unde okizl domnesŕe, pŕntŕ nŕ se mai vede, apele azŕrate alle snŕi lak, ce rekiamŕ saltŕl poetik dela Lekadia. O klinŕ netedŕ dŕce la intrarea snŕi spelanŕe profunde sprijinite de o singŕrŕ stanŕ de granit, de unde skaŕpŕ o fontŕnŕ kopioasŕ. De aŕi treŕi intr'un anŕteatrŕ okolit de o inŕoŕitŕ portikŕ de pleopi de Italia.

Mai departe lakŕl repare, un vas ssor ia pe kŕlŕtor kŕtre o boltŕ inŕtsnekoasŕ unde despare vre o doz-zeci de minste strekŕrŕndŕse pe sŕbt grŕmŕdele de stanŕci atrnate. In mijlokŕl lakŕlŕi se inalŕ o insolŕ, unde sŕbt arŕsrii masivi konsakraŕi dolisŕi se repaosŕ nenŕsa lŕi Trembeski, okolits de kreaŕii immortalisate de genis. Assupra klinŕi dealslŕi resare sorgintŕa fontŕnei Sofioyna, intemeiatŕ ŕi aprŕratŕ de sŕpte stane de granit aŕezate ka piramide ŕi sprijinite de bnŕssi greslatea lor, faptŕ demnŕ de Romani. Apa, skŕpŕnd din aceastŕ spelanŕŕ miraklsloasŕ, merge printr'un kanal sŕtleran a resŕri kŕu-va paŕi mai nainte, intr'un basin de marmŕrŕ. Ajungŕnd in virŕsl snŕi mŕnte, atŕnŕŕi vede cine-vŕ intregŕ toatŕ frŕmŕsetŕa acestŕi lok ce sŕ desŕŕssŕ ka o magikŕ panoranŕ. Pe lŕngŕ aceastŕ skŕŕ

nedeterminat de o grădina fără assemnare, s-a mai adăugat încă și toate încântămintele ce arta poate să-i imprime, o profesie de templuri de coloane de tot felul de sticluri, statue de marmură și de bronz, mii de picturi de vedere falsitate ce toate sânt niște tablouri perfecte, apoi reproducându-se la sic-care pas sub o formă nouă, și atânci vânturându-se ca eră ca nepstintă de a nu admira pe aceea pentru care amorul creează atâtea minuni (1).

Dăruie moartea kontesei P... kontesa Sofia moșteni toate averea cea mare a soțului său, ca soție și mămă epitoară a fiilor săi. Atânci pentru ea în cerș o nouă existență și mai extraordinară poate de cât cea prină akșm. Sverent, în oare-kare kip a unei populații respundite asșupra unui mare și întins pământ, săis s-a întrebăntezedărsrilekă kare o înzestrăse natura spre îmbămbăntăirea dominișrilor salls. Prin-

1) În arma celei din urmă revoluții a Poloniei, Sofionna s'a konfiskat și s'a epit kă dominisrile koroanci. I s'a ardikat și însuși nămele ce eră datoare Amorski, și astăzi se nămesce Taritine-sad (grădina Tarinei), însu este cea kare e mai puternik de cât armele, kăstropirile și hotărșrile pșterilor pământesș este pățerea și domnirea memorie și a poșiei. Frămoasele versș alle lsi Trembeski vor remăuea în tră ținerea de mînte oamenilor, și în sekolii viștori vor spăne tot d'asna nămele, șingarsl năme Sofionna.

tr'o îndemnatik, și intelșaptă administrație indșlăi soartea vasalilor săi, întemeie șkoale spre a-i lămnă și apoi a le da libertate, perfecționă agrikștră, întemeie fabrice și mestessșșri; inkoragă indșstria și komerșial, deskizând drășmări de komșnikatie kă Odesa și Dantik.

Sofia, a ceastă minșne a minșșilor fășese făkștă de hărbatș și șpe a-i immortalisă amorș; însu așestei nobile ambiții nș'i fș destș nșmai atut. I se pșrs kă poate să fakș și ce-vă folositor. Invătată kă dorintele i sș fie porănci, hotărș să kreeze o țetate kare sș se nșmeășkă Sofiopolis și sș deskopere neamșșrilor șitoare kă pștere are frășmășetea.

Inșoșis pe kontesa în kăłłștoria ce făkș în Krimena kășșia în stăpănire niste moșii hotărșite pentru ardikarea așestei țetăți, și kare i se dideserș printr'o bine vointă împășșteaskă.

În virșul meridional al Krimeci se înalță șn îndoit promșntorș. Alțș kare este preste Laspi se nămiă o dinioară Partenion, șnde fș temple terminat de Ifigenia. Între așeste dorș promșntorie este o valde delișioasă șnde domșșșe o primăvară nekărmată. Grecii, șpe a inkșviință frășmășetea așestș lok, l-as nșmit Kaloslinen. Aș Sofia vrș a întemeia țetatea Sofiopolis. Ne șșirșm pe Laspi, șnde Sofia porănci sș se înalță șn pavilion de

unde s'ă poate inspekta lăkrăile, alle karora planșii se inkipsieră de D. Mauduit, arhitekt francez. Din lokșl ačestă Katerina II remase simit'ă de mirare la vederea tabellăși čei seinfrișă înainte, kând Ekstnăšl, ardikăndse pînă la orizont, îi askăndea din vedere Konstantinopole. Sofia asemenea își ațintă mșlt okii assupra ačestăi pont čo' i askăndea dinaintea okilor lokșl nasčeri sälle, petrekănd răpede prin munte ačel șir de întămplări čo formaseră frămoeasă ei viață, negreșit kă trebe s'ă' i veni în grănd reknoștința kătre čel če a tras' o d'akolo, kăč'i frămoeșii ei oki remaseră mșlt atțințați kătre čer, și vızsis laktăma lăčind inseanăš lor.

Fără îndoială kă evenimente le dinanșl 1811 opriră ačeste projete čok delă inčepăšl lor. Timpșl, čo derapănz čelle țăkate, stinge mai răpede čelle abia inkipsite.

Kontesa de P... ačeastă slea mirakălăoșă čo se arăză o-zi, Sofia, bella Fanoriotă a mșrit la Berlin la 2 Ianie 1823. (1)

Kontele A. de Lagarde.

Domnșle Redaktor.

Am vızst Poesia intitlășl: *La*

(1) Sofia este mama Doamnei kontesoi de Kisseleff fost president în Prințipatele Dansbănec.

Rodolfo. Am vıtıl' o, și iur am mai vıtıl' o; 'ini-a p'ăkst pe unde am ințeles, dar pe unde nă am p'ričepșt, am zis: p'ăkat kă nș ințeleg! Ațorsl ačestei poesii poate s'ă' și aibă kăvintele sälle! și es in s'ă am pe alle melle, kând am hotărșit s'ă te întreb; vois s'ă zik adikă kă kă am șn kăvint și bân adikă fiind kă nș ințeleg și vois s'ă in v'ă.

Terog dar spăno' mi če va s'ă zikă vorbele din versșl 3, stanțe sakre? — Če va s'ă ințelegă poetșl kă vorba din versșl 7 in vestit? — Destinăł din versșl 9 m'am grădit kă poato s'ă fie vre șn zes, dar kăm ziceti đămneavoastă. — Attrakția și krează din versșl 10 n'am p'ričepșt. — Elis și elektă, din versșl 11 mi s'ăk p'ăkst vorbe din limba čeam azit, iar întrebănd, kă se kiamă Sanskrit. — Joie din versșl 12 bine vız kă ă iar vre șn zes, dar p'riče m'ă inkskă de tot. — P'ătransl al patrelea n'ă am p'ričepșt de leak, și vina ači vız kă ă a mea — daka om stă strămb și om vorbi drept — vina este a mea, kă n'am invızat Mytologia; în lokșl vorbelor ănsă din versșl 13 al ačestăi p'ătran, antikăl az dăče, se pșteă pănă attele. — Kă vorbele țințăra ardăare din versșl 17 čo ințelegă poetșl? — Vorba balsamigene din versșl 18 če va s'ă zikă? — Terra din versșl 19, de če nș se zicē P'mint? — Pre-

koçi din versul 20 e vorba fran-
cozească? italienească...? — Vor-
ba: multiflor din versul 22 'mi a
plăcut pentru că am fost și de fa-
cș la o asemenea reprezentare,
dar vorba Srtăbramar, din ver-
sul 24, de și mi sântă românească,
însă nu știu ce va să înțeleagă. —
Medie, din versul 27 mai că mi
vine a crede că trebuie să fie vr'an
nume de om sau de zec, pentru k'o
vz skrisă kă slovn mare. —

la

«De ai prefacē ast-fel pē mistă-
liti în Brăli» am început a mă kam
skerpina în kap, lăndă mi și ex
partea în kă pentru ceea ce se at-
tinge de prikopseală. Când dom-
nia ta mă vei face să intelleg in-
treagă poesia aceasta, mi se pare
că ai face o minune mai mare de
kă aceea ce veri dela Rodolfo.

În versul 33 vorba stranie iar
n'am intelles'o, pentru că es, bine
vezi dămneata, sânt de aieia kari
kam multisoare nu intelleg. — Re-
joni din vers. 34, de și mi sânt
românește, dar numai în vre o kă-
te-vă lokeri am vrbst'o skrisă, lă-
ră să mă dămiresk bine. — Ko-
daniă, din avellasi vers, spne'mi
kzrat, te rog, ce însemnează? —
Angel din versul 36 kam vrb kă va
să zikă țnger, dar de ce nu i se
zice țnger? — Ma, din versul 38
il vrb kam des figrând dela o vre-
me în koçi și mi se pare că e gre-
cesk kare e de o psterē kă vnsă
sau dar, ori, da, al nostră. Eter-

nal, din versul 39 vrb kă se radăce
la Dămnezes, dar nu știu ce însem-
nează. — Vane din versul 40 iar
'mi a trbrat kapsl. Splendidă
din vers 43 și 49 iar n'am pričept-
t'o. — Divinitate, din versul 46 iar
n'am inteles'o. — Glorios din ver-
sul 50, iar... — Modelul-im-
prtat, din versul 54 iar... și iar,
și iar.

Să te mai rog, e de prisos, pen-
tră că domnia ta știu că ești voios
a dămiri și a îndestla pe cel ce a-
re cinste ști: N. M.

1843, Ianuarie 7, Băkrescu!

RESPUNS.

I.

Domnă! mes,

Primiindskrisoarea D. Talle, pli-
nă de glame și de o karpentie li-
rească din 7 Ianr, cată că am și
pblikat'o. Imi veri să te îndest-
lez la atătea nedămeriri, la kare
krez mai mult că te prefaci, kăci
stilăsi mănarea penei D. Talle nu
seamă de vrbat kare nu si a fi-
ksto krescere; veri zik să te indes-
talez, si veri să lăkră greș, pentru
că de nu vei avea și D. Ta găsiri-
le ori kaprițele melle, kam vois p-
tea es să fak minșca aceasta?

Însă să mă înțorc; vei ști însă
că es sânt kam lâng la vorba, or-
din firea mea, ori că nische aseme-
nea săjote veri o doslegare mai kă
de amănsutal în timpii năstiri,
Așa e natura analisii; însă timp

avem, anul e mare si vom par-
tea hotzri kzte o koloanz doz la
fie-kare foaie; imi sak o krcuce, si
incher.

Kand oamenii se intelleg intresi-
ne prin limbz sar prin graiz, at-
tznvi si ea si damneata zicem kz
ei vorbesk. Vorbit'az si skris'az si
Omer, si Platon si Plstarh, ... si
Profetii, si Apostolii... si Rousseau,
si Montesquieu, si Racine... Vor-
besk si skris si Englezii si Germa-
nii, si Francezii... invstaii; vor-
besksi skris, si Arnzstii si Belgar-
rii, si altii assemenea lor. Vordesk
znz si selhativii, si netoii si ti-
gani. Kand azzim zn German vor-
bind dzpr km a skris Goethe si
Schiller, zicem kz vorbesce limba
germanz, kand ilazzim znz kz vor-
besce Vienessl, ka Saszl... attznvi,
dzpr o invoire de obste, se zice kz
na vorbesce o limbz vi zn dialekt
german. Limbz dar se zice o intre-
gime sas o kollektie de vorbe si
frasi de a si esprima ideile dzpr
o invoire si priimire a invstaiilor a
mai msitor popoli ce vorbesk deo-
sebite dialekte omogene si formeaz-
z o natie. Si dialekt se nsmes-
ce o kollektie de vorbe si de fra-
si spre a si esprima ideile dzpr in-
tellesl si priimirea nkmaz in gloa-
ta a znor popoli sas provincii.

Akm kand o limbz, ast-fel in-
voitr si priimitz, are gramatika,
diktionarele si astorii szbi, attznvi
se zice kz adevzrat limbz; iar
kand ea este zn limbaqiz ce na a-

re nici astori, nici diktionare, nici
znzsi gramatikz, nici znzsi litte-
re, attznvi se zice Glossz. Arnz-
tii si alte noroade ka dznsii nz vor-
besk o limbz nici kiar zn dialekt
vi o glossz. — Noi, domnsle, pinz
in sekolsl trekst, spzne drept, lim-
bz vorbiam ori skriam sas glossz?
Si akm pstem zice fzrz sfialz ina-
ntea Ezropei kz vorbim si skriem
o limbz? Mi se pare kz tot ce am
kztez a zice este, kz fie-kare, in
parte vorbim si skriem kz slove
strzine (ce rzszne!) dialektal no-
strz; noi pe cel d'aci, si Moldove-
ni pe cel d'akolo, szl.

Sz zicem znz kz am incherz
sz skriem o limbz, dar sz rzszie
vorba intre noi. Poti zice, domns-
le, kz acestz limbz este kultiva-
tz si a ajns in psntsl cel mai per-
fekt in kzl fie-kare sz pretinz a
skrie ka dzmnealsi, pentz kz dzm-
nealsi s'a lzat dzpr limba Akade-
miei, dzpr limba znzi Tasso, znzi
Foscolo, znzi Fenelon szl? Nz
krez, domnsle, sz zici, cel rzszin
domnia ta, o vorbz asa de mare.

Daka dar limba noastrz na e kul-
tivatz znkz, daka mai toii nescriem
biet dialektl nostrs kama dat Dzm-
nezes; spznc'mi mz rog, ce az fz-
kst oamenii ka din mai msle dia-
lekte sz adane si sz formeze o lim-
bz kultivatz? Sas km zn dialekt
in parte a pstst sz se impsie la mai
msli popoli a skrie pe acesta si a l
priimi drept limbz? Vezi pe poetii
Grezl km alleg din kzte patz dia-

tekte ale Greciei vorbele, ce li se kâvin și formează o limbă a lor, care se face limbă generală a Poesiilor grecești antice; vezi, Oratorii, Istoriile, și Filosofii Atenei kâm prin genisul și ideile lor, adică prin kalitatea celor skrise își impun dialektul alik drept limbă generală a Greciei; vezi pe skiitorii Francezi kâm skriau akâm kâli-va sekoli și kâm skris astăzi. Ce as fâkât ei? As kâles ce a fost mai bân din toate părțile Francei din mai multe jargoane, as skrtat, as indsluit, s'as imprâmstat dela Latina și Grecească, as leprâdat ce este aspru și barbar, as pas sic-ce element la lokal s'as, s'as kârâlit de ori-ce miroase a gloassă; și apoi, imitând anii pe alții kârîi kâ genisul și kâ skrisele lor as reesit a stâ de modele, as adoptat întregimea bânslis și as format o limbă pe care trebse s'ă o invete în skoală Provingială, Gaskonă, și bânslis Parisiană, kârîi alt-fel n'ă s'ăie nici s'ă vorbească, nici s'ă skrie kâm se kade.

Akâma noi ka s'ă ne formăm o limbă, nă trebse s'ă allegem ce este mai bân și mai klasik din dialektele noastre? Nă trebse, nă a ne imprâmstă, ci a ne lsă în apoi mostenirea râpîr s'as s'itată, pentru care ne aflăm în s'ărbvie? Nă trebse s'ă leprâdam tot ce e zrițios, barbar, și pste a glossă, și a groasă dabitorie și nesokotintă? — S'ă zicem akâm kâ am începst s'ă allegem, kâ am începst s'ă skriem o

limbă și nă s'ă dialekt, o limbă ce ar pstea trece și în țara Românească și în Moldavia și ori s'unde se află Românii și as începst a kânoasce a chest adevăr sas a chestă trebșintă; a chestă limbă atsnăi, s'ă stea aci de s'unde am începst? Ce'i mai trebse ei spre a se zice kâltivată? Știi ce'i trebșe? — Kârîi astori. Dar astia, bine vezi dâmneata, kâ fireste nă vor mai skrie nici glossă românească, nici dialektul ori mai bine jargonul mântenesk ori moldăvenesk. Vor skrie alt-fel, meditat, kibzait, jâdikât, kalkulat prin analogie, kâm din skriere vor face o artă, în a kârîa mystere este kâ nepstintă s'ă între așă d'ă dreptul profanii pînă nă se vor kârâi kâ kâstintele nechestărie; dâpr kâm spre eksemply fak Francezii, Nemții ... kând vor s'ă întellegea și s'ă skrie bine limba lor.

Es akâm skris as-fel, dâpr o sistemă oare-kare, dâpr nișce observații și deskoperiri, dâpr nișce gâstiri sas kapriche... altfel skrie alt-fel. De vois avea kâvint, de vois avea s'urâtori, vor skrie și ei așă, și vor mai perfekționă; de s'unde nă, pache bână, n' am lsat nimik nișaslă. Bână nă e destul s'ă skrie mult dâpr kâm skrie ansl ka s'ă se legisiaskă o limbă; trebse s'ă vie Genisul, Talentul s'ă formeze modele, kapete-d'operă, s'ă inkânte, s'ă s'ăbjuge pe cititori, s'ă strâmste admirația din sekol în sekol, și sekolii s'ă respekte, și atsnăi auel

Genis, a cel Talent poate zice: «Acesta vrb. e limba, Românilor.» Smeritul meş negenit şi nentalent nu poate să împrie legi, şi prin şrmare nici nu kreş să te îndestileze la întrebările ce îmi faci; sânt vrb. nisce nşmiri, nisce lşkreri ce într în dominiul litteraturii generale a lşstilor naşilor, ce trebe să le învele să le şice şine-va Dintr'acestea sânt şnele ce într şi înşntobşrile D. Talle. Kşnd ūi vois respşde la elle, atşşni dax lekşic, şi daka vei să înveş, trebe să askşti. Kşş pentş altele sânt, dşpş kşm am zis, nisce pşreri, nisce gşşşri, nisce kapricşalle melle, pentş kş tot omş are pe alle sale, şi şş nu povş să fak o eşceptie la regula generalş a lşmei.

Akşm, domnşle, pe şesteşprinsipe, vois înşepe a ūi respşde.

II.

I. Stanşş. Şşii domniata ce va să zikş ştare. Hei binş! dela ştare se face stanşş, prekşm dela fire fiinşş, vşire, vşintş, kredere, kredinşş, şi dela adşnare adşnantişş, alşiare, alşiantşş şş. Dşpş kşm şş şine-vă aşş este şi stanşş. Destş kşnd vitesce nisce vşşşri, spre esemşs pe şesteşş alş lş Rodşlşo, fie-kare pşşran, dşpş kşm zici dşşneata, se zice o stanşş de patş vşşşri. Pot şş fie stanşş şi de trei şi de şinci, şi de şase şiniş la zecş vşşşri, vrbş nu mai înşşt

de zecş nici pşşin de trei. Stanşş e şş nelle-l-alte poesii prekşmestrofa în ode, şi kşpletş în kanşone şaş kşntecş. Stanşş de va fi kşntş kş alte stanşş, atşşni se poate nşmi stanşş, iar de va fi şingşratikş, atşşni dşpş felş skierii se zice: epigramş, epital, madrigal şş. Stanşş regulate se zik şcelea ce aş toate vşşşrile de şecşş mşşşş şi elle întresinş kopşind şcellaş nşmşş de vşşşri; stanşş neregulate se zik şcellaş ce nu se aşeamşşş între şine nici la nşmşşş vşşşrilor nici la mşşşş lor. — Am zis kş dşpş kşm şş şine-va aşsemnea e şi stanşş; iar daka intri într'o kşşş într'şn palat, şi treş din dşpşşşire în dşpşşşire, din kamerş în kamerş; te mai preşmbli, te mai şiti în şşş în jos, şi mai vşrtos kşnd şşar într'şmplaş şş fie kşşş ori palatş a dşşitalle, şşşşce kş te vei apşşkş şi mi' ūi şezi, şş mai ştai, şş te mai odihnesti, şş tekşşci, într'o kamerş, şş mşşşşni într'altaş, şş skrii într'altaş, şş tragi şşşşkşş şi şşşş kşşşş într'altaş, şş pşşşşşt şi amii într'altaş, şi kokoana dşşitalle totaşsemenea; atşşni kamerşle şesteşş, dşpşşşirile şesteşş se zik şar stanşş, p'o limbş, iar dşpşş glosaş romşşneaskş, şi dşpşş limbş şşşşş se zikş, (departe de ast lok) odş.

— Sakşş, e o vorbş ce se kşşvine la lşkrşrile dşşşneşşş, religioşş, kşşioşş, şşinte, la şşinşş, la arte, la mşşşşş, la lokşşile şş-

de se kultivă și se învăț a acestea, s'ul. Sakră este un fel de sfânt, în s'ă ce-va mai puțin de kătsfint. Dă- p'ă skrisoarca D. Talle am v'ăzst k'ă kam s'uii grecesche. Asă, *ἅγιος* pe rom'ănesche se zice sfânt, sas si mai rom'ănesche s'ănt. (S'ânta Maria S'ănt Pet'ă); *ἱερός* s'a zis iar s'ănt; dar at- t'ănci limba ă gloassă. K'ănd zicem *ἅγιος* k'ă *ἅγιος* este s'ănt, sas sint, și *ἱερός* sakră (sacru), at'ănci vine glo- sa și se face limbă; pe k'ăng'ă ače- stea, vorba sakră n'ă mai trebsesche, dăp'ă k'ăm s'uii, la vorbele: sakri- fikare, sakrifichis, și mai virtos la sakri legis ce vei fi suind poa- te k'ă s'a adoptat în kondika krimi- nălă. Ink'ăp'esche ti ak'ăm, domnă- le, ce ar fi fost de biata poesie k'ănd poetul în k'ăssil 3-ar fi zis în lok de stanțe sakre, od'ăi sfinte! ce mai vers! o vorbă țărceaskă și alla slaxonă! Bietsl Rom'ăn sas mai virtos bietsl poet s'ar fi aflat între nikovăre și diokan. Eș *ἅγιος* am avst un kapričis: v'ăsdat k'ă niči o da- t'ă n's'mi am p'ăs degetsl akolo, și te sf'ătsesk și pe domneata s'ă te fe- reschi de a ti'l p'ănne, k'ăchi, si de ti'l vei trage s'drav'ă, *ἅγιος* negresit n'o s'ă s'uii k'ăm s'ăi bag'i mai k'ăr'ănd in g'ăre; iar mai virtos kap'ă s'ă ti'l fereschi mai r'ă de k'ăt de lok, și s'uii ce intelleg k'ă ačestă? Eș n's'mi in- tinz mai departe de litterat'ă. K'ănd vei vrea s'ă skr'i, si ti'i va fi kap'ă mobilat k'ă assemenea vorbe de tot felul, adik'ă intokmai ka kivot'ăi ts'i Noc, kredem'ă, k'ă se face în el kon-

ssia țăr'năsi ts'i Babel; și biata lim- b'ă ajunge, dăp'ă k'ăm ajănsese glo- sa, o arlekinădă foarte dom'ă de pl'ăns.

2 Investit. Vest'ă pe limba k'ărat rom'ăneaskă va s'ă zik'ă ače- ea ce zicem ak'ăm pe leșesche haj- n'ă. Dela vest'ă se face v'ăst'ă- mint sas v'esmint; dela vest'ă s'ă face investire, revestire, str'ăvestire, k'ănd vrem adik'ă, în parentese s'ă vorbim o limbă, iar k'ănd vrem s'ă vorbim o glossă, at- t'ănci zicem pent'ă investire im- brăkare; pent'ă revestire iar im- brăkare, și pent'ă str'ăvestire deghizare!!! dăp'ă k'ăm zik dom- nisorii ce mi az inv'ăiat k'ăte-va françozești, si mi ti merg la bal m'ă- skat, iar dăp'ă k'ăm zik d'ăm'ălor m'ăskă, dar vei zic ak'ăm: d'ăka investire, va s'ă zik'ă inbrăka- re, pent'ă ce n's'ti plăce cea de a doilea? Eș n's zik asă, dom'ăle; eș zik k'ă braka sas mai bine bra- ke (brache) în limba italiană va s'ă zik'ă n'ădragi, sas ismen'e sas k'ăl'ăni, de v'ănde az tsat si grecii vorba *ἄρα* sas *ἄρα*. Asă, se in- brăk'ă, va s'ă zik'ă *ἄρα* adik'ă ts'i p'ăne n'ădragi sas ismen'e- le sas se ismen'esche; se desbra- k'ă, va s'ă zik'ă *ἄρα* sas ts'i desleag'ă... p'ăncipi d'ăm'ăata. Bietsl Rom'ăn, k'ănd o avst o pere- ke de itari sas k'ăl'ăni ka s'ă si ak- kopere p'ăpele si de achi mai s'ss (k'ăchi, k'ămas'ă trebsă cel puțin s'ă- fi avst mai nainte) a zis k'ă s'a im-

brăkat, pentru că, ce e drept, a-
 să a și frăkt; kă ačasta ȳnsă a in-
 teles kă daka s'a imbrăkat adikă da-
 ka 's'a păs kălțșnii e și investit.
 Kănd iară s'a investit ȳctșleanșl,
 sas kănd s'a revestit kă vre-o dre-
 gătorie sas kă veșinintșl dregătō-
 riei, a zis și pentru ȳna și pentru alta
 kă s'a imbrăkat, ȳnsă e imbrăkt-
 tărș între imbrăktșrș, prekșm e
 și kă zice: kă ȳisla lșl Vodă, kă-
 ȳisla popii, kă ȳisla beslegii, kă-
 ȳisla neamțșlșl... kă ȳislașle ač-
 stea ȳnsă aș numele lor, pe care
 kănd le nămesăe ȳine-vă, găndesk
 kă el n'ar trebși sș se nekăjaskă.
 Ast-fel e omșl simplș și frăk kăno-
 șvinte, kă ȳn kăpitălas de kăte-vă
 vorbe lșl aratș ideile mărșinite și
 kănd dăbindesăe și altele le aratș
 prin analogia ȳellor ȳe șvite, kănd
 frăkănd așemăntșrș sas parabolē no-
 rovite, kănd greșind kă bietsł pot-
 kovar ȳe s'a dăș la moș popa și l'a
 rșgat sș vie sș l' potkoveaskă pe
 fișl sșș, kă e bolnav. Sș mai po-
 vestesăe kă s'a dăș el și la medik,
 sas la doktor, sas la doftor, sas
 la doxtor dăpș glosa vorbilăare
 și l'a rșgat sș vie sș taie de sugh-
 șoarș, nș ne pasă kăi.

Akșm, domnșle, eș dăpș pŃȳe-
 rea sas dăpș kaprișele melle (kăm
 Ńi vrea sș zicē) kănd Ńni pșis kăl-
 țșnii sas ismenele, zik kă mă im-
 brak; kănd Ńni pșis hașnele sas ves-
 mintele, zik kă mă investș; kănd
 ȳn ektliștiastik sas ȳn dregătōr ia
 mantia archiepiskopeaskă sas a dre-

gătōriei șalle, zik kă se reveste;
 kănd ȳine-vă ia alte veșminte kă
 sș nș l'mai kănosși și merge la bal
 maskat zik kă se străveste; as-
 semenea zik kă se străveste și kănd
 ȳine-vă se reveste kă veșmintele Ń-
 nei dregătōrii, de care el nș eș
 nișl de kăm demn; asemenea
 s'a străvestit și asinșl kănd s'a re-
 vestit kă pellea leșlș.

De vei avea și dănnēata tot ga-
 ștrșle ori kaprișele melle, vei zice
 tot asemenea; iar de nș, imbră-
 kate, domnșle, și ȳnsșși kănd
 Ńi pșl kă ȳisla in kap, și desbrakă-
 te, și ȳnsșși kănd 'Ńi o skoțl; ȳu-
 sș kredemă kă nș l' va șvdea bi-
 ne; Ńi pșis mai din așite, kă sș
 nș fie vorbă măine poimăine.

Glossele aș felșrșmi de ast-fel de
 vorbe nepășe la lokșl lor. Romă-
 nșl simplș, frăk sș șvite nișe pŃȳ-
 țile korpăkșl sșș, nișl ȳnsșși inima
 șnde Ńi sșș, kănd Ńl doare vintra
 sas bșrta, zicē kă l' doare la inimă,
 și de l' ar kredē medikșl, ar fi vai
 de el. — Assemenea despre boale,
 ȳea mai kănoskată Romănșlșl Ńi
 ește frigșrșle; daka a vŃzșt kă bo-
 ala a apskat pe ȳine-vă kă frig, 'la
 trekșt in kăldșrș; și nș 'la dat Ńn
 șșdoare și așșrșntș kă sș l' mai dea
 pas vre-o zi deș sș se mai skoale
 și Ńi mai ȳnuble; daka a vŃzșt kă
 boala ține șna, a zis kă e langă, și
 boalei Ńia zis l' Ńngăare (langore,
 langueur) de 7, de 9, de 12... de
 40 de zile. Ce sș fauem dar noi
 akșm? sș zicem vŃntrei sas bșrtei,

inimă? și lingoașca s'ă n' o mai între-
bșintăm drep langore? și kând langă
litteratșra și komerçiașsă nă zicem
kă langă? Nă, domnșle, lasă s'ă fa-
cșem și s'ă zicem kșm ă bine: in çelle
biseriçesui. s'ă dșm lși Dșmnezș
çe este al lși Dșmnezș; in çelle lș-
mesçii, s'ă dșm Kesarșlși, (pe gre-
çie și Cesarșlși, (pe romșnie) çe e-
ste a Cesarșlși, si in çelle litterare
s'ă dșm limbei çe este al limbei.
Nă zik bine? Eș biet bine zik, ma-
çine te askștș? in timpii de akșm
s'ăz vorbit oamenii s'ă dea Mam-
nei çe este al lși Dșmnezș; kând
zik s'ă dșm Cesarșlși alle Cesarșlși,
imi fak inemii; pentș limbș
iar, zik oamenii kș, bine s'ă se kșl-
live, dăr s'ă se skrie tot kșm s'ă
skris, adikș s'ă se potecaskș șn fer,
dăr s'ă nă pșie nimeni mșna pe el
s'ă l kșreçe de rșginș; s'ă l lasș tot
kșm a fost, săș daka çel pșçin 'ia
șters rșgina, s'ă stea aui și s'ă nă
meargș mai nainte, din piș in pi-
ș, piș kând a prinvenit a' i da lș-
strș.

3 Destinaș. Bineai dat kș min-
tea domnșle, kș este șn zșș. Açesta
in timpii pșçșntșlșii ăra regșlatorsł
tștșlor șintșlor și lșkrșrilor, ăra
stșpinșl și zșș șoartei alle kșrșia
hotșriri ăraș nestrșnștate, si kș-
rșia i se șpșșșias toș zșii. In tim-
pii nostri, Dșmnezșl bșnștșlșii, al
miseridiei, al dreptșlșii si al lșmini-
lor, Dșmnezșl Progressłși este Stș-
piniș șoartei kare pe termenii kre-
știnesçionșmim Provediuçł. El, kș-

vintșl și spirital lșmineazș și mșu-
tșesçe oamenii și dobitoaçele, adi-
kș pe çei inuçlăși îi face s'ă kș-
noaskș adevșrșl și s'ă takș inain-
tea lși, și pe çei indobitoçii îi kja-
mș la lșminș; și sșii, domnșle,
prin çe lși operș el minșnile
açesta? Krede-mș kș prin limbș.
Un dialekt și kș atșt mai pșçin o
glossș nă ă in stare s'ă arate lșmina
mintsitoare in tot adevșrșl și strș-
lșçireçia ei. De vei vrea s'ă întrebș
săș s'ă kăști çe fel aș skris profe-
çii, Apostolii și Pșrinçii Biseriçei,
attșnçii mș vei krede și mai mșlt. —
De kând avem șn ast-fel de Dșmne-
zșș, destinaș a remas o vorbș ka și
șoartea, si nșnai figșreazș ka nș-
me propriș de kșt in Mytologie și
in allegoriile poetiçe; a remas o
vorbș de rșdșçinș, de znde tra-
gem vorbele destinașre, destina-
çie, predestinașre; çe sșnt mai
de açeçai pștere kș vorbele kșsi-
re, kșsitș, pșrșșire...

4 Attrakçia. Açi nă este niçi
gșst niçi kșpriçis, domnșle; açi
çel çe are kșreki de așzit s'ă așzș.
Attrakçia este șn termen çe se in-
tșmpinș adesea in skrieri și mai
virtos in șçiinçele fysice. Attrakçia
este o pștere çe se allș in toate kor-
pșrile; fșrș dșnșa lșmea ar fi o
rșinș, o risipș; și spre dșmirire
mai pipșitș, iți addșk șn esemplș.
Kând te ai kokotș, domnșle, in vir-
șel Kolçii — ori kșm ă akșm, ori
kșm ăra mai nainte, nă ne pasș —

și îți ar veni fantasia, doamne feresc! s'ă sbori de akolo; s'ă n'ă te cherai, k'ăci te inkredințez k'ă n'ă sbori; kazi jos, și kazi, site, de se d'ăce pomina. Suii ce te face s'ă kazi? Psterea ce are pămîntul de a atrage toate lăkrările ce s'ănt în koprinșul s'ăș, s'ăș k'ă alle vorbe, în raza domnirii s'ălle, k'ătre ventr'ă s'ăș. De m'ă vei întrebă: tot într'ănu fel de r'ăpede este a'ăeastă k'ădere s'ăș pstere de atragere? Fă și t'ătă l'ămea îți va respunde k'ă rapiditatea a'ăeastă se difere d'ăp'ă k'ănt Kolțea va fi mai naltă și korpul ce kade mai gres s'ăș mas volămănos. Proporția a'ăeastă pe kare noi o esprim'ăm zik'ănd; k'ă k'ănt... k'ă at'ănt... cei inv'ățați în s'ăiintele fysi'ăce o esprim'ă în k'ăp'ănt s'ăm'ător, pe kare, de n'ă'l vei înțellege, k'ălpă n'ă ă ni'ăi a mea ni'ăi a d'ămitalle, k'ălpă ă s'ăș a cheru'ătării și a deskopierii a'ăestor cr'ăditi'ăș, k'ăi ert'ă-uisne, a înt'ămpl'ărilor d'ămitalle, k'ăci vor fi fost poate b'ăj'ăzii pe k'ănd d'ămneata crăimik. A'ăesti înțelplei se esprim'ă as-fel: «Toate korp'ări'ăce s'ăr'ăped k'ătre p'ămînt k'ă o rapiditatea de o proporție inversă k'ătre p'ătrats'ă distanțelor korp'ălati.»

Însă atrakția s'ăș p'ăterea atrakțivă ce se află între p'ămînt și korp'ări'ăce din koprinșul s'ăș s'ănt între un korp'ă mai mare și alt'ă mai mik, des'ăp'ărte sus'ă de alt'ă, o asseme'ănea atrakție se află și între p'ărti'ăcellele din kare este komp'ăș un korp'ă k'ă prin leg'ătura și kombina-

rea lor s'ăș stea korp'ălati întregși kompakt f'ăr'ă a'ăi f'ăgi și a se risipi p'ă r'ăti'ăcellele s'ăna de alta, d'ăp'ă k'ăm se înt'ămpl'ă k'ănd korp'ălati'ăce p'ăstrez'ăce. Cea d'ănt'ăis, adikt'ă cea de pe virf'ăsi Kolții, se n'ămes'ăce atrakție s'ănivers'ălă, și cea de a doilea, adikt'ă cea ce face k'ă ex s'ăș l'ăș ex, d'ămneata s'ăș fii d'ămneata, leit posek'ălit, si el akolo s'ăș fie el, ori cine va fi, animal, plantă, mineral, ap'ă, aer s'ăș gaz; a'ăcea atrakție, zik, ce n'ă lasă p'ărti'ăcellele korp'ărilor a se desso'ăia și a f'ăgi s'ăna de alta; a'ăcea se n'ămes'ăce atrakție molle'ăk'ălar'ă. App'ăk'ăte, spre esemp'ă, de un lemn și n'ă'l l'ășă în p'ăte k'ă s'ăș fie ast-fel k'ăm l'ă l'ăsat d'ămnezes spre a fi lemn; tai'e'l, s'ăsk'ă'l, f'ăreak'ă'l k'ă s'ăn her'ăstr'ăș s'ăș k'ă o p'ănt; vei vedea k'ă lemnul se machin'ă și se face s'ăn fel de m'ă-lais. Ce 'ăi f'ăk'ăst d'ămneata k'ă a'ăeastă fap'ă? 'ăi des'ăk'ăst atrakția molle'ăk'ălar'ă, s'ăr'ăm'ănd și s'ădrobind lemnul în p'ărti'ăcelle k'ănt s'ă p'ăst'ă mai mik. A'ăeste p'ărti'ăcelle mai 'ănainte sta lipite s'ăna de alta printr'ă o p'ătere oare-kare, printr'ănu fel de klei'ă, k'ă s'ăș zicem as'ă. K'ănd te-ai app'ăk'ă iar s'ăș ad'ăni a'ăeste p'ărti'ăcelle și s'ăș le anes'ăi la s'ăn lok a le face o gr'ăm'ăz'ădie kompaktă, din k'ăte m'ăst'ășegeri s'ăii, n'ă k'ăroz s'ăș ni alt mijlok de k'ănt s'ăș f'ăgi s'ăn fel de ap'ă k'ă s'ăn klei'ă oare-kare și s'ăș b'ăgi a'ăest lemn m'ăz'ăinat și am'ămestek'ănd'ă'l, s'ăș f'ăgi s'ăn fel de m'ă-ur'ălig'ă kare, de se va s'ăsk'ă, se f'ă-

ce de ajuns de tare în kăt sã potî sparge și la kapete kã avel glod, de vei fi de avela ce umber kã petre în bẽznar, sãs sãr pe din dũrãtãl trẽsãritor în koadã kãkoanci. Lemnãl zũsũ tot nã ẽ lemn, ẽ sũ fel de ... imitatũ. Natãra sãs mai bine Dãmnezes ține avelle pãrticelle de lemn lipite sãnde alta prin atrakțã mollekãlarũ, și dãmneata biet umber sã le strãngi de pe drãmãri sã nã le ia vãntãl, printũrũn fel de kleis. — Ast-fel se ține și argintãl-viz și pãrãoasa și altele; ast-fel se ține și argintãl ammostekat kã arãmũ ... și umberũ sãrãnsãl. umber la argintãl-viz pãrticellele sãnt tot de sũ fel adikũ sãnt omogene; iar la argintãl mestekat, kãnd se zice kã nã ẽ argint kãrat și face probã 14, 12, 10 ... pãrticellele nãi sãnt tot de sũ fel, sãnt adikũ eterogene. Așã dar kãnd pãrticellele sãnsi korp sãnt omogene, atãncũ atrakțã mollekãlarũ sãs pãterea ce le ține se zice Cohesie sãs imbinare; kã la argint-viz; iar daka sãnt eterogene se nãmesce affinitate chimikũ, kã la argintãl mestekat. Și cohesia și affinitatea chimikũ este mai tare sãs mai slabũ kã kãt korpãfile sãnt mai tari sãs mai zemoase. Kãnd țã se va întãmplã, vãrũd sã intũgi dinũi în ceva și sã te pomenesũ kã remãl sãrãb de vre-ũnãl doi, atãncũ sã sũũ kã cohesia sãs affinitatea chimikũ a fost foarte. — Nã nã kritikã, dãmnele, si de vorba affinitate. Dãmneata

sũũ ce va sã zikũ fin, nãș și kãmãtrũ; va sã zikũ sũ fel de pãrãntie sãs de apropiere între familiã ce nã sãnt de avelãși sãnge. Prin sãrmãre, kãnd pãrãl intr'ũn vas și peste dũnsã mai adaogi și alt ceva ori zemos, ori tare, daka vezi kã se ammostekũ, atãncũ zicũ kã, kã toate kã avelle lãkrãri nã sãnt de avelãși natãrũ, zũsũ se affinũ sãs se inkãmãtrũ între sine, adikũ pot avea affinitate, intokmai kã și între dãmneatași finãl dãmitalle ce nã sãnteti de avelãși familie și kã toate avellele ũ zicũ: fine in sãs, fine in jos ... sũũ dãmneata. Kãnd umber vei pãrne peste apũ olis, sãs alt lãkrũ zũsãros or-gras, și tot ammosteci, ammostivi și olis e d'assãpãrã; atãncũ zicũ kã nã e niũ sũ fel de kãmãtrũ sãs affinitate între apũ și olis. Iar daka peste apũ și olis vei mai adaogi și umberũ, kã sã fãũ apa lesie, atãncũ, din avelle trei sãstante, din apũ, din umberũ și din olis sãs gũsime, te pomenesũ kã ose-ũn sãrãn, kãre sãrãn sãrã intreg și kompakt prin affinitatea chimikũ.

Apposito de atrakțã trebse sã vorbim și de repãrsie, kãre este o pãtere kã totãl în kontra atrakțã. Kãnd atrãgi sũ lãkrũ la dãmneata și avelã nã se mișkũ, și dãmneata tot trãgi, atãncũ pãterea repãrsivũ țã se oppãne și kã kãt avelã pãtere va fi mai mare, kã atãta lãkrũl sãrã gres și nã va sã sũie de trãgetea dãmitalle; iar kãnd pã-

terea atraktivă învinge pe cea repulsivă, atâncuî lăkrăl attras ăssp-păss, dăciîl, adică il dăci snde vei. Când ai măcinat lemnul, dăpt kăm am zis, n'ai făkkat alta de kăt te ai lăptat inprotiva atrakției și ai ajstăl repulsiei. Când ăn metal se păne in fok, kă kăt se izăscăe fokul kă atăta se învinge păterea atraktivă a metalului și se ajstă cca repulsivă, pînă se topesăe. Țnsă am zis kă toate korpsurile, fie mari fie mici, ăș atrakția lor săș o pătere kare le ține și le adăpă kătre centrul lor. Fie-kare korps stă într sine prin păterea atraktivă kare într'acellasi timp se poate nămi și repulsivă kătre păterea atraktivă a altăi korps, de a nă se lipi acăste doă korpsuri ănsul de altăi. E o lăptă eternă in năstră într toate korpsurile și între toate părțielelele din kare se kompăne elle; și acăestă lăptă de doă pătəri, kare ă șna și acăeasi, ține ekilibrul săș kămpăna lămii. Când te ai appăka spre esemplă la lăptă dreaptă kă cîne-va, fie-kare din dămnea-voastră are păterea sa. Daka v'ăți împinge ănsul pe altăi tot de o potrivă, stați pe lok; pre kăm și daka v'ăți trage ănsul pe altăi ori de păr ori de măini tot de o potrivă, iar stați pe lok, kap in kap, întokmai kă doi berbeci. Atăncuî ăziți pe ăn ăl treilea kă strigă: de! să vă văz! Inchepeți a mai trage ori a mai împinge pînă când țaria ănsia întrecă pe acellasi-lălt și țil' trăntesăe

jos, nă pociă să'ți spăis kărat in cefel de poziție. Păterea dăsmitalleat-ăncuî, in kăt pentră domnia ta este atraktivă daka tragi, iar in kăt pentră adărsariul dăsmitalle este repulsivă, și vice-versa. O părțivikă a ănsi korps isi are păterea atraktivă, kare kătre atrakția korpsului întreg cefel ă mai mare, pentră kă o învinge și o inkorporă kă sine, se zice repulsivă. Ast-fel soarele atragă părțilele din kare se kompăne, atrage și planetele cefel sănt in ai mici de kăt dănsul. Țnsă fiind kă acăestia isi ăș și ei păterea lor atraktivă kare kătre soare ă ăn fel de repulsie, se ține kămpăna și stăș la postăi lor, dăpt legea greștății lor, fără a se inkorporă kă soarele; acăestă se nămesăe gravitație săș atrakție newtoniană, pentră kă Newton a deskoperit'o. Aci ă vorbă lăngă, domăle, și de va dă Dămneză să se acăze in kollegis cef-va katedre de fysikă, de chimie, de mekhanikă și de astronomie, vei mai ăzi și akolo, într'o limbă tot romănească, pe kare de ăș fi întrebănit'ă, nă mai fi înțelles niči de kăm. — Atrakția și repulsia seia și in alt fel de semnifikație săș insemnare. Spre esemplă: daka kăte ții spăis ex ții vor păcă, atăncuî se zice, kă gînd n'ăm, kă vorbele melle ăș atrakție; iar daka nă, sănt repulsia întrecăgă personifikată. In insemnarea acăesta atrakția korrespănde kă lipici și repulsia kă skirba. Să vorbim ăkăm și kă nisăe gră-

mafiqi. Vorba atrakti e vine dela verbai trageresi din partikula ad. Kënd dæce çine-væsn dobitok la apæ, næ zicem kæ il apæ, çii il ad-apæ; kënd znesce çine-væ mai mælte lækrsri sax næmere într'o ssmæori într'ænsi, næ zicem kæ le ænæ çii le ad-ænpæ. Assemenea si kënd ar çine în mænpæ o fænie de kare este legatæ o læntre si ar merge pemal, atænci si ææ, si dæmneata, si el am zicækæ el trage læntrea dæpæ sine; iar kënd ar sta pe mal si ar trage de fænie, læntrea firesce kæ ar veni këtre dænsi; atænci daræ el næ trage læntrea dæpæ sine çii o atrage la sine. Akæm prekæm dela ævere se face avæst, længæ kare adæogænd ænie, se face avæstie, assemeneadela atragere se face atræssax atrakt si atraktiæ. Assemenea iar kënd esçi këllare pe æn kallæ — gloabæ sax bidivis, næ ne pasæ — si il çii în frææ, atænci zicæ kæ il înfræni; iar daka dæmneata esçi jos si ori addæçii kallæ la frææ sax frææ la kallæ, si çii dæ'si în mænpæ, il kiemi kolea ka sæ i'l pæi în bot, atænci sæ næ mai zicæ kæ il înfræni, pentræ kæ sæde rææ, domnsle, këçii næ esçi këllare pe ei. De vei zicæ atænci kæ il înfræni, o paçi întokmai katatæ Dæpæçiskæsi kënd, kreziænd kæ è këllare a înçepst a filfii din mæini si din picioare si a spart çiræri kæ oæle; atænci sæ zicæ kæ af-ræni kallæ pentræ kæ aæa si façi; çe face omæi æçeease këvine sæ si zi-

kæ, daka è om de këmi se kadæ, iar daka sæ, face sæa si zicæalta, adikæ af-rænpæ kallæ si zicæ kæ'i înfrænpæ. Væzi, dæmnsle, nisce assemenea vorbe mæ kinæesk ææ sæ le pæi la lækæ lor si sæ le skris dæpæ firea lor, si oamenii îmi zik kæ næ skris romænesce, si kæ romæneaska dæmnealor înteleg auçæ glossæ sax am-mestekæntæ de vorbe slavone, fanariote, tærkoaiçe ængæroaiçe si ænsæsi çigançe, pe længæ korpæi çel mare, nobil si fræmos al Romanei. Mæskæritorii æçestia sæzik kæ skris romænesce, fie-le de bine si romæneaska si gæstsrile dæmnealor.

Akæm krezi kæ vei fi priçepst, domnsle, si këvintæi pentræ çe skris assemenea vorbe kæ indoile konsonne, adikæ: ad-dæcere, ap-pæneræ, at-tragere, æt-tingere, af-fræbare... Un domn, o dinioaræ, dækændæse æn jæne la dæmnealsi si ar ætændæ'i o skriere, dæmnealsi l'a întrebat (pe jæne) pentræ çe skrie pe înnegrire kæ doi n? jænele, kæ inima kæratæ, 'i-a spææ dreptæi adovær, zikændæ'i: pentræ kæ vine dela în, si negrire, Domnsi, næ sæiz çe toane li venise kæ sæa sæppærat si 'i-a zis kærat æçeste vorbe: «Sæ dea Dæmnezæ, daka è aæa, fætal mææ, sæte væz skrîind kæ dor-zævi de n!» Bietsi jæne kare mai mælt 'si ar fi addææ a minte de moarte de kæt de sæa ka æçeastæ, si næ se æsteptanici de këmi la o assemenea çrare, din tût sæfletæi si din toatæ inima neprokopsitæ si nedææ la biseriæ,

ii falk și el altz srare ka sã ție e-
kilibrl între psterea attraktivã și
repulsivã: «Sã dea Dãmnezez,
domnule, daka e așã, sã te vãz și
ex skriind fãr nivi znsi!» Stați,
domnilor, nã vedeți kã zãrile dãm-
neavoastrã, a snxia din neschiințã
sãz indãrãtnicire, și a altsia din i-
ronie, kã ačeste zãri kad ka nisce
blesteme pe biata limbã? Ačins e
vorba znsi sã meargã, dãrã zisa
de komon, ȳis și altãl čea; znsi sã
zreze immsițirea peste mãszã a
kousoanelor și altãl impãținarea pe-
ste mãszã. Sã mergem pe drãmsl
vel drept, sã skrem kãm čere kã-
vintãl și sã arãtãm limba ast-fel kãm
e ea, sã nã spsnem la mincișni și
sã skamotãm litterele. Limba are în
sine și în, si a b, și ad, și ob, și
sã b, și ca čere sã skrim; ap-
pã-kare, ad-dãnare, ad-dãčere, ob-
bo-rire, om-morire, sã-čidere, sãf-fla-
re, sãr-pãnere. Nã vreți sã skriți
așã? dazna iar a dãmneavoestrã
oste, pentrã kã limba așã čere, și
kãți o vor čerčetã și o vor invãțã
dãrã proprietãțile ei, tot asseme-
nea o vor skrie, și tot o vor skrie,
pĩnã kund se vor immsiți čei drept-
kredinoși și va amnãți gãra pãgã-
nilor nemirsiți și ne dssã la bise-
rikl.

5 Elix și elektrã. Cei veki
sãz mai bine antičii pĩnã sã nãkã-
noaskã pe Dãmnezez vel adevãrat,
s'as tot zitat în sss în jos și n'as
vãzãt altã ființã mai lãminoasã și
mai fãkãtoare de bine de kãt soa-

rele, și as zis kã e nãmai bãn de
Dãmnezez: s'as inkinat la dãnsl,
la stelle și la fok. Religia ačeasta
este foarte antikã. Spzn kã inče-
pãtl ei a fost la čaldei; de ači s'a
intins mai în tot Rãszãritãl; a ve-
nit la Persi și ei as nãmãit soarele,
Mitra. În Mytologia Grecilor ȳe in-
dãmnezeia virtãțile, pațimile și oa-
menii, nã putea sã nã figszere și
soarele drept sn zex. Ei il nãmãas,
Elix sãz Appolo or Febã. În kãl-
tãl ȳe se da ačestei zeitãți se
impãrțãșias nãmãi čei inițiați
de mysterãrile lui. Ačeste my-
stere sãz taine eras nekãnoskãte
gloatei, dãrã kãm și în zioa de a-
stãzi kãnosčintele snei sãiinte sãnt
nekãnoskãte čellor ȳe as avst sn
fel de bãjãni în kopilãria lor, bã-
jãni pričusite sãz din intãmplãri
politice, sãz din neinvãirea și in-
kãzierarea între pãrĩnți, sãz din bã-
jãnia čea mai mare a sãrãčiei ka-
re lasã pãngile pãrĩnților goale, or
din moartea kare vine și ardikã pe
pãrĩnți lãsznd kopii orfani, or din
revolãțile ȳe se intãmplã adesea în
kreierii pãrĩnților kare pentrã ko-
pii sãnt mai reelle de kãt moartea.
Nisce assemenea oameni nã kãnosk
mysterere sãiintelor și invãțãzrei.
Preoții ȳeșervias soarelãi okkãrã-
dãse a kãnoasce pe zex lor, intok-
mai ka kreștinii čei bãnã kari se
nevoesk intrã kãnosčința de Dãm-
nezez din kare se nasce faptele čel-
le bãnã, preoții ačeia, zik, vedeas
kã la ivirea soarelãi intãnerekãl se

risipescu și tot orizontul se lămi-
nează; kă la apropierea lui pe d'as-
săpra kapetelor noastre, năștră,
de zndă eră ka moartă în timpul
iernii, renviază, pământul, dospit
de căldura lui, își deskide sinul,
reveste kămpurile kă verdeață, in-
kănsnă arbării kă flori ka într'o
năntă zăiversală și îi face a'și da
frăkțete în timpul lor; vedeas, zik,
kă acest soare atrăgând abării din
pământ, îl faciilită a se prepară spre
ploaie și din a lor isbire, ka s'ă zik
asă prin infilșinta soarelsi sas a lui
Elis, se năștea fălgerul și tănetsl
atăl de trebitor întră viețșirea oa-
menilor, animalelor și plantelor;
acestea și altele ka acestea formas
mysterele kăltăși pe care le înv'ă-
liaz s'ăbt felkrimi de allegorii. Din
lăkrările kănoskate pe atănci am-
bra sas kihlibaral, a avst tot d'as-
na o înșșșire kănd se freakă ka s'ă
atrăgă la sine alte lăkrări prekăm
spre essempls, ză fir de p'ă și alt
ce-va. Așă az v'ăzst kă în amb'ă
este ză fel de infilșintă mai m'ăltă
ce scamănz kă a lui Elis și prin
zămare Greții az nămito e l e k t r ă
Электриков. Kănd aceste mystere az de-
venit știință și kăltivăndăse de
b'ărbăți kari pe lăngă kănoskănte-
le celor antici az făkst și ei alte
deskoperiri; aceasță p'ătere ce se
zice fălger s'a nămit dela elektră
elektricitate, despre a le kăria
zănsșșiri sas vois mai vorbi altă da-
tă kănd m'ă vei iutreba, sas te vei
lămină și mai bine de vei înv'ăta

Fysika. Așă dap, domnșle, ai avz
dreptate kă Elis și elektră și s'az
p'ărst din limba sânkrit.

6. Joie. P'ăcă bine ai v'ăzst,
domnșle, kă Joie este ză și pen-
tră aceasta kătz s'ă'ți zicem kă
toții bravo! nămai pentrăkă ai ghi-
cit. N'ar fi r'ăz zănsă s'ă'ți vorbesk
și ce-va despre d'ănsă. Joie, în
timpii p'ăg'ărytății, la străbănii no-
ștri Romani, eră zăel cel mai mare,
cel mai potent kare kă o arănkă-
tăre nămai de okis, kă zăsemn din
kap, kă o posomorire a sprăncă-
nii ar fi kletenat din temelie tot p'ă-
mântul. El în kăzsl nominativ se
nămiă Jupiter iar în kăzsl abla-
tiv făcea o tămbă și se zicem
Jove (Joie). r, are ză obizeis de
se immoaie făkăndăse i; și prin ză-
mare noi Romăzii avănd m'ălte
năme de deklinația aceasta în a-
blativ îi zicem Joie. Akăm de az
vei s'ăi niči grămmatikă, limbăgisl
kăzșrilor despre kare'ți vorbesk și
se va p'ărea mai străin și de kă
limba sânskrit.

Romani în zioa d'ăntăis a s'ăp-
tăminii s'ărbăș pe zăea Diana sas
Lăna și noi zicem Lăni adikă zioa
lăni; în a doă zi pe zăel resbell s-
lăi Martius sas Martie și noi zicem
Marți; a treia zi pe năntșl ze-
ilor Mercurius sas Merksrie și noi
zicem Merksri; a patra zi pe kăpi-
tănl zeilor Jupiter, Jove, și noi
zicem joi, a chinăia zi pe zăea le-
lițelor Venus kare la ablativ face
Venere și noi zicem Vineri. Da-

ka nș te malthamescŭ kș nșmele Ven-
nșs sasz Venere, ũi spșis kș pe gre-
cie se zice Afrodita, și daka'ŭ ad-
dșci a mințe de kșntekșl: « Afro-
dita kș ispita » kam pŭicepi dșm-
neata ce fel de zec erș. Kșt pen-
trș a sșsea zi strșbnŭii nșstri de
pŭgŭni serbaz pe Saturn, zesh tim-
pșlși si noi am dat'o prin ebreesche
Sabbat, sșmbștș; in a șaptea zi
tôt pŭgŭnŭii aușia serbaz pe zeea
kșștoriei și gelosiei Juno sasz Ju-
nonē; noi dșpș tot kșvintșl am
konsakrat'o Domnșlși Mŭntșitorș-
lși si am nșmit'o Dominikș pen-
trș kș n'a intrat prin fabrika lo-
gofeșilor, kșci ar fi nșmit'o Domi-
nișeaskș pŭekșm fak dșmneator
din doktorikș, doktoricșeskș, din
politikș, politicșeskș și alte asse-
menea pē kare neintșlegindșle Ro-
mșnŭișei adevșrați, țșrani nșmșsk
pe nișche assemenea fabrikaŭți de
gergșri, lșnatiŭi, dșsmetiŭi, vene-
tiŭi, fșrș a le treșe prin gŭnd sș
le zikș lșnatișesŭi, dșsmetișesŭi,
venetișesŭi.

Sș venim iar la Joie. Jupiter
in limba latnș ē o vorbș kompș-
șș ce inșcșnceazș: tatul ce zjștș.
El erș zesh, in timpul pŭgŭnștșșii
și prin lokșrile pŭgŭne, al țșrșlși
și al pŭmintșlși; sșpșin al șlgers-
lși pe kare il ținea in mșbș, erș
adorat șșbt nșmirile: Olimpian,
Kapitolin, Dodonian, Nemean; il
nșmișș Idșeansł, Elișianșl, Trism-
fatșrșl, Neinvinsł, Ospitaliarsł,
Gardjansł, Imperatorșl, Predato-

rșl. ũi ziceșș kște o datș Epifansł,
Plșvisł sasz Plozłtorșl, Martișl, Di-
espiterșl (tatul zeilor), șul. Poști
il nșmișșiarsș Nișefor (invingștor),
Stenș (tare), Omnipotent (a tot pș-
ternik, șul. Ka domn al norilor
ploaiei și șlgersłși erș șșrbat mai
kș șeamș de țșrani in șșptșminile
della jșmștateca lși Aprilie pŭnș la
finitșl lși Maig; și vozi de așeea
romșnașii nșstri aș apșkat dela
moși dela strșmoși de țin joile dș-
pș Pasși. Joie aveș și alte nșmiri
pe kare de vei vŕea sș le afli pŕe-
kșm și istoria lși kșm s'a nșșkșt,
kșm a kreskșt, kște patinade a fș-
kșt, kșm ũi erș țșrșl kare intŕeșca
kșrșile Domnilor fanariotș, mai çi-
tesșe și Mytologia.

7. Propișe. Domnșle si dragșl
mișș, propișe ē o vorbș kș mșlt
mai romșneaskș de kșt franșozeș-
șka *proprie*. Kșvintșl'i'ivoiz spșne
mai pe șrmș, akșm ũi arșt kș șea-
mștș, dar nș pŕea șeamștș, kș
vorbele favorabil, pŕiŭnșios,
pŕșrtinitor, ajsșștor. Franșeșii
aș vorba *favorable* și kș toate așe-
ștea aș dat pșis de giol și prin lim-
ba romșnș de aș lșat si vorba *pro-
prie*, pentŕș kș le treșșia și pentŕș
kș ei șșis mai bine de kșt noi çe-
ea ce le treșșe. Așeastș vorbș vi-
ne dela pŕope, kare kș partikșla ad
(ka la ad-apș) devŭne appŕope sasz
appŕoape. Dela pŕopese fașe pŕo-
pŕișe, și așel om ũi ē pŕopŕișe ka-
re vine appŕoape de dșmneata kșnd
eșși in nevoie și ũi intinde mșna

spre ajstor. Franşezii, domnule, lsi prope sas aproape al nostrs li zik prs sas auprs, s'apoi la nevoie lzart vorbe din glossa romanr *propice*. Akm, skmptl mex priepst, ksi sade mai bine, si cine are drept mai mult sr zikr *propice*? Franşezii sas noi? imi vei respunde kr noi. Si ex iji voiz zice: vezi d'aceea 'mi esci drag fiind kr le priepi.

8. Krnt pentrs stanra a patra, zichi kr n'ai priepst o fiind kr n'ai invrtat mytologia. Un om ce n'are knosqintz de religia prgnrtzti mai kr n'ar pstea sr suie kr de aceea nr priepre acastr stanr fiind kr are trebsintz de knosqintzele mytologice. De n'ai fi intrehat: « dar vorbele antiksl asda ce, ferice Prometes, fsri foksl din qersri, Olympsl, ce dbrnzl, ce paraskovenil mai snt? » Ex 'ji as fi respnd:

Tot in religia prgnrtzti se crede kr o fiintz oarc-kare nsmitz Prometes s'a appskat sr ia hmr sas lst, sr'l amestice kr arz si sr mi'i fakt pe cel d'antz om asd de perfekt si de frmos in krnt Minerva, zeca intelprisnei, a remas inkntatz de arta, sas pe inlelesl kommsn, de diblzis lsi (pentrs kr era dibazis Prometes). Bnsz omal era, site, mort ka rymintsl, trebsia sr'l dea viatz. Minerva, adikr intelprisnea 'la ds drept in qersri, pe sude amrgind pe Joie, a frrat de akolo foksl divin kare via-

azr si illsmintz korparile qeresci. Suii ce a vrst el sr fakt kr acastra? A vrst sr fakt din hma lsi kr adevrat sn om, insffntds'i skinteeia divinr, intokmai mai ka si krnd ar veni qine-va intre Romnzi si ar zice: aide sr faem din glpatele acastra nisyce oameni, sr le imprrtzsim skinteeia adevrtzsl si sr'l pnom pe kallea vieii, adikr a deskiderii krntz lsmintz. Lsi Joie, nr suis de ce, kr nr 'i-a venit bine de acastr faptz a lsi Prometes, poate kr snde era Joie si nr era Dsmncezel kreştinilor kare este tatrl lsmintz si al adevrtzsl. De snde ii va fi venit acastr invdie nr suis, kr e prea msit d'at-tsnqi; de ajns bnsz kr s'a mriat si a rrpit in apoi foksl kare nsmi genisl suie sr'l fsredin qersri. Prometes ka sr nr'l rymzie bietsl om tot hmr, insffat de Minerva, smxl-se o razz dela soare si kr dansa dette dospirea latski neinsffletit si il desteptr krntz viatz. Joie at-tsnqi kommandr, in nekaz, lsi mesqersl Vskan sr mi'i fakt o femee minznatz de frsmoasz, sui de porgnqezal, nsmitz Pndora. Zeli ii detterz o kstie in kare faksr pistil, klatic peste grmadz toate darzile sas rellele si mi'i o trimiserz la Prometes. El bnsz nr era d'aceia ce se amrgesk lesne, pentrs kr'l kiema Prometes, adikr vedea sas se ingrija mai dinainte, si pentrs kr asd e mintea sas genisl, iar frate-srz Epimetes, kare era de ace-

ia ce pe zmm̄ își las seama darp̄
 ce o pat, s'a apskat sia deskis k̄-
 tia, de znde, p̄n̄r̄ s̄b hage de sea-
 m̄r̄, sbrarar̄ toate relice întokmai
 ka pasr̄ile inviate din k̄zdarca-
 l̄i Rodolfo. Indatz Epimetez p̄sse
 kapak̄l doar de va mai r̄m̄z̄ne-
 ceva. Și ks adevr̄at a mai re-
 mas n̄kmai biata Speran̄ț̄ pe
 f̄s̄nd. Bzn̄r̄ m̄ngiere, domns-
 le, bietsl om ks speran̄ța mai tr̄-
 iesche și el. Tr̄z̄iḡm̄ ieri k̄m tr̄-
 iḡm̄, m̄z̄ine doar a fi mai bine, și
 iar m̄z̄ine . . . p̄n̄r̄ k̄z̄nd vine a
 sfint̄r̄ de moarte, ce de m̄lte ori
 ̄e prea neccessarie. Aș̄i Joie v̄z-
 z̄nd̄s̄c̄e învins d̄e Prometez s'a mi-
 niat și mai m̄z̄it, si mi fi'l a legat
 în k̄z̄t̄se de fer pe m̄ntele Kaz-
 kas, p̄s̄înd sn v̄l̄t̄er s̄z̄'i roaz̄r̄ ne-
 înțet̄at fikații. Fr̄z̄moas̄r̄ emblem̄r̄
 domnsle, a genis̄l̄i kreator k̄z̄nd
 ̄e strivit s̄sbt m̄z̄ua împīr̄toare a
 p̄sterei și il roade neînțet̄at k̄ge-
 tarca ideal̄s̄i s̄z̄r̄. N̄s̄ trebse z̄n-
 s̄r̄ a ne dispera, k̄z̄m̄i mai în
 z̄m̄r̄ veni Erkale k̄z̄ toroipansl
 s̄z̄r̄; dette în kap v̄l̄t̄r̄s̄l̄i z̄na și
 bz̄n̄r̄ și delib̄r̄r̄ pe Prometez. Noi
 Krestin̄i n'avem assemenea alego-
 rii; avem o kredin̄ț̄ s̄z̄nt̄r̄ kare ne
 înkredin̄ț̄caz̄r̄ k̄z̄ k̄vint̄sl ce a
 mint̄s̄it l̄amea, va veni a doa oarb̄
 add̄s̄ pe palmele cherșivimilor k̄z̄
 ôki m̄z̄l̄i, kari s̄snt̄ spiritele s̄z̄j̄in-
 ț̄elor m̄z̄t̄ v̄z̄z̄toare și sdrobind pe
 V̄l̄t̄r̄sl Antichrist, va resb̄n̄a pe
 Fīisl Om̄s̄l̄i și va p̄anne oile d'a
 dreapta și kaprele d'a st̄nga.

9. Antiksl az̄dac̄e. În loksl
 az̄cestor vorbe s̄e p̄z̄teaz̄ p̄z̄ne asti-
 fel k̄m ai ride și dz̄m̄neata: b̄z̄-
 tr̄z̄ n̄sl s̄az̄ vekis̄l îndr̄z̄s-
 net̄, semet̄, obrasnik, dirj.
 Ma s̄z̄ l̄z̄s̄m̄ k̄z̄ niçi b̄z̄tr̄n̄ niçi
 vekis̄ n̄s̄ va s̄z̄ zik̄r̄ antik, pentr̄
 k̄z̄ antik korresp̄nde k̄z̄ vorba gre-
 c̄esk̄z̄ ἀρχαῖος, b̄z̄tr̄z̄ n̄ este vor-
 ba roman̄z̄ veteranus skimonosit̄r̄,
 si v̄ ekiz̄ korresp̄nde k̄z̄ vorba gre-
 ces̄ci γέρον̄ s̄az̄ mai nepotrivit̄ ποιῶν̄;
 s̄z̄ l̄z̄s̄m̄ k̄z̄ poet̄sl n'avr̄z̄t̄ s̄z̄ în-
 ț̄eleaḡr̄ niçi b̄z̄tr̄n̄, niçi vekiz̄ pe
 Prometez ç̄i antik; s̄z̄ l̄z̄s̄m̄ k̄z̄
 a n̄tik vine dela a n̄te de z̄nde Ro-
 m̄n̄sl̄ ka dela fama, faim̄z̄,
 ka dela pane, paine s̄az̄ p̄z̄ine,
 ka dela cane, kaine s̄az̄ k̄z̄ine,
 a f̄k̄st̄ a n̄te și k̄z̄ prepositīa în,
 în a n̄te; s̄z̄ l̄z̄s̄m̄ k̄z̄ antik, ̄e
 prea rom̄nesk̄ și va s̄z̄ zik̄r̄ ç̄el
 din timp̄ii din ainte, ç̄el din tim-
 pii de dem̄sl̄t; s̄z̄ l̄z̄s̄m̄ k̄z̄ az̄-
 dac̄e s̄z̄nt̄r̄ mai bine de k̄z̄t̄ slavo-
 niksl obrasnik și îndr̄z̄snet̄ s̄az̄
 dirj, de k̄z̄t̄ tsr̄tesk̄sl semet̄;
 s̄z̄ l̄z̄s̄m̄ k̄z̄ az̄dac̄e ̄e omogen
 k̄z̄ korps̄l întreg al limbei noas-
 tre, k̄z̄ria n̄'i ar ș̄dea bine s̄z̄'i
 p̄z̄nem sn obras̄tr̄z̄in; z̄ns̄r̄ ç̄e
 ar fi f̄k̄st̄ poet̄sl k̄z̄ vers̄rile? z̄n-
 d̄e'i s̄nt̄ syllabele și rima kare îi
 trebse? și k̄z̄nd̄ îi lipsesk̄, z̄nde
 poate s̄z̄ alerge mai d'adrept̄sl și
 deskis f̄z̄r̄ a sem̄n̄n̄a k̄z̄ ç̄ere dela
 str̄z̄ini r̄s̄inea de pomant̄, de k̄z̄t̄
 z̄ns̄s̄i la vorbele ç̄e s̄nt̄ de o na-
 ț̄r̄r̄ k̄z̄ limba l̄i. Pentr̄ D̄z̄m̄ne-

zeu, domnule dăca ai vre o grece care a simțit vre o dată armônia măsicii, a poeziei, și ănsăși a prozei, ai fi katezat s'ți profanezi versul și s'ă ingrozesci verginele Măseke limba delapsăi dela Cismegis, și din Broșteni?

Pentru Olympus ce s'ți mai spusis kă ă an munte în Grecia pe care în timpii antikității kredeas kă deschind zeli și'ă aveas de sakră întokmai ka Ebrei muntele Libanăsi? ce s'ți mai spusis kă mai pe smăz poetii ziceas și cerețsi Olympin kare eră loksintăsaas stăntele zeilor? Krez akama, dăspră ațeste dămiriri, kă de vei mai çiti de a doilea p'ztransl al patrălea il vei înțelege mai bine.

10. Tînră ardăare. Kă ațeste două vorbe, mă întrebî, ce înțelege poetul? Înțelege ațea ce Francezii esprimă kă: *tendre ardeur*. Imi vei zice ănsă kă în lok de ardăare pstea s'ă se psie k'ldără, și în lok de tînră pstea s'ă se psie fragedă. Es zik kă nă se pstea; iar dămneata de vei stărsi kă se pstea, f'ți găstăl. Pentru poate și nă se poate, sânt nisce legi, nisce kvîinte ce le poate çine-vă k'lkă fără s'ă l inhată niçi poliția, niçi armășia; ănsă n'are nămebăn între oamennii de meseria lăi. Vrei s'ă skrii? Păne vorbele la lokăl lor. K'ldăra este alt grad, și ardăare altă și arășra altă. K'ldăra se mai întrebă-încează la çei prinși de frigări; la

lăngăare și alte boale; și korespănde kă vorba franceză *chaleur*. Ardăarea se întrebăncează iară la simțimentele amoroase, la dragoste și korespănde kă franceza *ardeur*. S'ă fi zis poetăl fragedă k'ldără, ar fi semănat o limbă întokmai kă a Francezăsi kănd ar fi zis la fragedă *chaleur*! Kănd çine-vă kăgetă ăna și te făce pe dămneata s'ă înțelegi alta, îți vine s'ă zivi, ănde o ishesci și ănde o doare. Fraged iar nă va s'ă zikă *tendre*; fraged se zice ăn lăkră delikat kare se frănge, se sparge, se răpe lesne: iar tînră se zice pentru o ființă plăpăndă delikată ce simte de ori-ce întokmai ka korpăl ăni prănk, ka inima ănei măme, ka amorăl a doi amanți. Poetăl n'ă vră s'arate kă Flora zăce de lăngăare ka s'ă aibă k'ldără, și niçi kă ardăarea Florei a fost fragedă s'ă se spargă. ka o stikă, s'ă se mășce ka o pară pergamentă. A vră s'arate kă s'ă aflat în ațea ferbințeaș amoroasă, kare nă se poate exprimă în toate limbile din lăme de kătkă vorbele analoge la tînră ardăare.

11. Balsami gene. Este o vorbă kreată într'adins pentru artă lăi Rodolfo și pentru alte împregisărri analoge; va s'ă zikă năskătoare de balsam prekăm zicem *iodogen*, *oxygen* și altele. Açi poetăl la ideea sa a kreă o vorbă ce îi trebsia. Kănd îți va veni și dămitalle ațeași idee, săz o vej

întrebînță și dămneata, săș ve krea alta mai bșnș. Poetșl a vrșt șș arate kș Flora în ardoarea ei, dșnd o șșrstare artistalș i-a dat nișce pșșinș fșkșioare de minșni prin balsamș șșș.

12. Terra. Pșșmintș koprinde în șșprafașa șșș pellea ori koașa șa seminșțea tot felș de plante. Șșșș șș kșnd ar fi tot iarnș și n'ar veni kșșdsra din cher șșș lșmina soarelș kș șș dospesakș pșșmintș, am așteptș mșlt kș bșzele înflate și n'am mai vedea niș grșne, niș frșkte, niș țșșșș și nș kolșșor de earșș. Inflșinș șșș relașia șe este între soare și pșșmint, poșșilor le place adesea șș se assemene kș nș fel desympatie, de amor, de maritașie șșș mșritș. Șșș țșșș kș pșșmint va șș zikș paviment șșș temelia pe kare kșkșșșș și țșmbșș și nș ne dș ideea de terra kare este așest glob amnestekat de felșrini de hame, lșșri și petre; șșș țșșș kș terra este vorba prea romșneaskș pentru kș de aș se face țerrș, țarinș, țșrinș și țerrș; șșș de'ș place șșș de ș'as deprins kș între noi terrei șș se zikș pșșmint, earșș în kăș celor șe vrșnd șșș personișce pșșmintș îi dș nșmele de Terra kș nș nșme propriș intokmăș prokșm te kiamș pe dșmneata N. M. Apoi de'ș ar veni și dșmitalle ideea șșș faș și nș fel de nșntș între cher și pșșmint, nș șșș șe fel de kșșșorie ar eșș kșnd n'ai țșșș țerra de genere fșminin și ai întrebșșin-

șșș vorba pșșmint kare este de genere maskșlin șșș, kare este și mai rșș, ermofrodit ori nșșșș. Cel pșșșin, pentru binele dșșmitalle, eș te șșșșșșș kșnd te vei însșrș șșș nș'și iei o koakoanș de genere bșșbșșșșș șșș maskșlin. Șșș faș, fșșșioare, kșm fașe toatș lșmea, și lăș kș și allegoriile și parabolene șș se fakș dșrșș rindșiala firii; nșș forșă, (daka ai pștea șșș forșii pe skriitori,) șș fakș în skrierile lor nișce nșșș așș de dșșnatșrate.

13. P r e k o c h e. Mșș întrebș daka vorba așșșta este franșozeaskș șșș italieneaskș... ? Ișș respșnz, dōmnale, kș è prea romșneaskș. Dămneata șșș șe va șș zikș k o a c h e r e; țșagț așșșș vorbș de vei mai pșue prepoșșia pre, se fașe p r e k o a c h e r e, adikș a koache mai nășnte de timp. Așș dar mi se pare kș mai kș dreptșl poate fașe Romșșșș, kșșd va vrea șș arate vorba greșeaskș πρεκοχη, dela p r e k o a c h e r e, p r e k o c h e, (precoce) de kșș Franșșșș dela cuire, p r e c o c e. Vorba dar p r e k o c h e, Romșșșș o ia dela Franșșș șșș Franșșșșș în nekazșș limbei lor șei kșrșpște a lșat'ō dela roman și 'și-a imșșșșșșșșș dikșionarșș? Eatș akșm ideea poetșșș: artistalș avea int'șn vas țșrinș șșș pșșmint și pșșerș seminște. Dămneata și eș kșnd ne am pșne a semșnș seminște prin șlastre am așteptș dōrș și trei lșni pșșș șș așvem florile. Rodolfo vrșșș o likoachere așerș, îi da fok, akkoperiș vaș-

sul, și în același moment semintele se desvoltă, kresteaș (de va fi fost asă) și floricelele (iar ns floricele) eras și fukste bakete făr sã aștepte ka noi dor și trei lani; adikã likoarea ațea rãpede si agerã le desvoltã, prokoci (înainte de timpul lor).

Ai citat ȚNSȚ sã mã mai întrebii o vorbã tot din același vers ce a fãkst atãta sgomot in kapitalã, adikã de ce zik floricelele și ns floricele.

Domnșle, noi avem si substantivi si ațebliivi diminștivi sãș mikșorștiori. Dela mik fațem prea frumos si prea kã kãvint mitatells, prekșm fațem si dela porãmbșș, porãmbells șãl. Mitatells ce este maskulin, de vei vrea sãl faci feminin, daprã regula generalã si drcaptã și romãna n'ai de kãt sã skimbi pe (ș) în (ș) si sã faci mitatells și la plșral mitatelle, prekșm fații dela bșnșș, bșnșș, bșne. Asemenea dela substantivul floare, diminștivul fațe florikã de șnde alt diminștiv fațe la plșral floricele ka mitstelle? Kare e dar singșlșral lsi floricele? floricele cel nereglat sãș țigãnesk? sãș floricelele cel reglat și romãnesk? Cine va vrea sã aibã limbã iar ns gergã pe kare sã poatã a o șppãne la regula datoriei și a armoniei, asemenea va fațe și kã alte diminștive de felșl ațesta: iar denș, vordcaskã și și skrie și gergãl in pațe. Toate limbefe se invãț

in șkoolã iar ns in kãșt dela slãgi. Unde am invãțat noi aștia kari strigãm kã skriștiori nș skris romãnesk, șnde am invãțat limba romãneaskã? Kãnd 'i-am țerțetãt însșșirile, avãștiele și lipșele ei? Hei? domnșle, pretentioși și întepãți mai șntem noi Romãni sã le șuim toate fãrã a invãțã mai nimic. Mã șit la greoi kã își impesștrilaserã limba kã vo rbe țerțesui și italiene mã rãș de kãt noi, și ațelle vorbe strãșine se inrãdãșinaserã și se poplarisaserã mai mãlt de kãt slavonele noastre. Aș vorbit îndelung impesștrilãt si țukã vorbesk; ȚNSȚ kãti invãțã karte skriș o limbã kãrrekțã greceskã kãrãțitã destrãșinșmi; si kãti ns invãțã șuș vei pșșin și çinștesk limba țelor ce se ostenesk pentrã ei și pentrã fi lor.

Noi ȚNSȚ mã ne șporșvum çii ne iãdrãșim, fațem o krișã țellor ce ns skriș asã de prokopsit ka noi. Ne țimeu kã orșșl de gard de toți ștreinșșimii ce s'as inrãdãșinat in limba noastrã, și ns ne arãț de kãt timpii barbariei și dobitoșiei in kare ne am așlat. De kãtã ori pronșuțum nișșe asemenea vorbe strãșine de limba noastrã, ns arãțum lșmii de kãt ka și kãnd am fi inferrãți, și bãtrãna robie a neșșușinței ne a pșș pœçetia ka șã fim in eternã ei. Pșși, ce rãșine! domnșle, ce nesimțire! Vezi kã imi vei zice: vorbele prekocșe, proprișe, aș dã ce și alte asemenea nș le am așzit niçii o datã in gãra mã-

mi Neagi și babi Gherginei, țigăncei, kare'mi az fost cei d'rutris das-kli de limbă, și kă limba ce am invățat dela elle, kă aceea am si remas și vois s'v romnia. Atsunci iți vois respndekz ai mare kvint.

14. Măi ti d'or. Zici kă'ția plă-kst vorba asta, pentră kă ai fost de făc' la representație și ai v'zst kiar lăkră. Eș n'am p'rst află alta mai kapabilă a exprimă ideea dsmitalic. Assemenea'țiar plă'cea și toate vor-bele s'uințelor, k'nd ai fi fost de făc' la reprezentația saș invățățara lor.

15. Străbrămar. Representa-țiile lăi Rodolfo se șvie kă s'as dat în lăna lăi Dekemvrie. El își se-mănă semințele în vas și te între-bă ce potșevci s'v răsar? Ananass și fragii az lăkst o mare mișkare între spektatori. Se șvie kă frăkte-te plăp'nde din șmă ni le d'v p'v-mițst pe la finitst lăi Măiș. Noi prin likoarea artistalși leavș'v'm pe la finitst lăi Noemvrie. Lăna lăi Oktomvrie se nămesue de Romni Brămărellă; a lăi Noemvrie Bră-mar, și poetst v'v'nd s'v arate pe Dekemvrie, kă r'ia ț'rani i zik Undrea, 'i-a zis Străbrămar, adik' din kolo de Brămar.

A proposito de lăni. Cel d'vnt-ris întokmitor al kalendarșlși ro-man a fost străbănsł nostră Romnș. El în'cepea annul dela Martie, kă r'ia 'ia dat nămele tatălși s'v Mart, zesh resbellșlși. A doa lănz a nă-

mit'o Aprilie dela verbsl aperi'e kare însemneaz' înprotiv' de ceea ce însemneaz' kop'eri'e adik' deskid'ere. Așa dela aperi'e, ce va s'v zik' deskid'ere, dette nămele lăi Aprilie, pentră kă în a'ceastă lănz se deskide toat' nat'ra; a tre-ia lănz a nămit'o Măiș pentră kă o kōnsakrase senatorilor (major) saș dela Măia năma lăi Merkarie; pe cea de apatrălea, kōnsakr'nd'o lă-nonei, a nămit'o lănie, pe cea de a c'incea a nămit'o kvintilis, ce în-semneaz' a c'incilea și mai pe șmă i s'a dat nămele, s'vbt kōnsolatst lăi Antonie, întrs memoria lăi Islic-Cesar, de lălic; cea de a șaselea a nămit'o Sextilis, kare mai pe șmă a lăat nămele de Așgșst în ono-rea Imperatorșlși Așgșst; Septem-brie arat' de sine kă e lăna a șap-telea; Oktombrie saș Optombrie kă a cea de a opta; Noembrie, kă e cea de a noa; Dekembrie pe gre-șie saș Decembrie ori zechembrie pe romănie, kă e cea de a zehca; lăi Iansarie 'i-a dat nămele dela zesh an-șlși Ian, și lăi Febrărie dela Fe-brua nășie sakrif'ic ce se exek'ță în lăna a'ceasta. Kă okkasia a'ceasta s'v vorbim și de nășurile lănilor ce le dăș Romnșii din tradiție, și ka-re kreș kă nă s'a skr'is nik'iri.

lăi Iansarie ț'rani zik kărin-dar; lăi Febrărie, Febrar; lăi Mar-tie Marț saș Mărtișor; lăi Aprilie Priil; lăi Măiș iar Măiș; lăi lănie Cireșar; lăi lălic Kșptor; lăi Aș-gșst iar Așgșst; lăi Septemvrie Rșp'

chisne; Isi Oktombrie Brsm̄rells; Isi Noemyrie Brsm̄ar; Isi Decemvrie Undrea, sas K̄p̄rior.

16. Medee. Pentru k̄ ai v̄lz̄-t'o skris̄ k̄ litter̄ mare 'ți a venit a crede k̄ treb̄e s̄ fie vr̄'n̄ n̄me de om sas de z̄e. N̄me k̄ adev̄rat este, ma n̄ ̄ niçi de z̄na, niçi de alta. E z̄n n̄me al z̄nei femeii al antikitt̄ții din timp̄ii fab̄uloși ai Greției. Acela a fost Fica Isi Actes regelu Kolchideiși seziaca k̄ e nepoate b̄n̄r̄ a Soareli. Er̄a o ink̄nt̄toare celeb̄r̄ pe timp̄ii aicia. Iason z̄n̄l din z̄ei mai faimoși heroi ai timp̄ilor eroici, fiul regeli Eson dela Iolehos din Tesalia și Alchimeda, fiind z̄n̄l dintre kavaleri Argonaști ceas f̄k̄at expediția spre lk̄area Ts̄ns̄rei de az̄r, merḡnd in Kolchida s'a inamorat k̄ Medeea și prin mijloc̄irea ei asceșit kompanionii z̄ei a inviuge toate perikolile spre a se face str̄pini pe aca ts̄ns̄r̄ de az̄r ce er̄a k̄stodit̄ de at̄ția lasri ce skotcaz fok pe oki și pe nas, și de z̄n ferribil balaz̄r. Argonaștii str̄pini pe aceast̄ pelle sas ts̄ns̄r̄ s'as in-t̄rnat k̄ s̄v̄ces și Medeea p̄r̄t̄sind pe tat̄l s̄s̄ a f̄ḡit̄ k̄ Iason. Acela se zice k̄ avea mari p̄t̄teri ink̄nt̄toare kare se int̄ndeaz și p̄inz la a rețin̄eri sas rej̄n̄ii pe b̄tr̄n̄i; z̄ns̄ er̄a foarte k̄mplit̄ și desnat̄r̄ate, k̄z̄i p̄inz in fine p̄r̄s̄it̄ de soç̄l̄ ei Iason, ea in marele'i și k̄mplit̄'i nekaz 'și a z̄v̄cis kop̄ii z̄ei f̄k̄se k̄

d̄ns̄l și, p̄sind̄se într'z̄n kar ac-rian tras de balaz̄ri aripați, prin aer s'a d̄s la Atena și de akolo la Kolchida in patria sa.

17. Stranie. Acestor vorb̄ vine din latina extra kare va s̄ zik̄ a far̄ de zude d̄p̄r̄ analogia Isi ex. kare la noi se face (s) (p̄k̄m la exponere, sp̄nere ș̄d.) se face str̄. Dela stra. se face italieneșce straniero, p̄k̄m la rom̄neșce dela str̄, str̄in, kare va s̄ zik̄ om sas lk̄r̄ de afar̄ din kop̄r̄ns̄l sas patria noastr̄. K̄nd zicem str̄in p̄tem a zice și stranis (z̄) se face a, ka tot d'az̄na k̄nd ia acent sas se face lang, p̄k̄m f̄k̄t și faks). Assemenea Italian̄l zice straniero și stranio; assemenea Françes̄l zice *etranger* și *étrange*. Stranis dar va s̄ zik̄ de din afar̄, neobich̄nit, nek̄nosk̄at okilor noștri, d̄p̄r̄ alte t̄r̄m̄ri, și korresp̄nde foarte bine k̄ vorba greceesk̄ *ετρανος*. Așa dar strania p̄tere va s̄ zik̄ o p̄tere nek̄nosk̄t̄ noz̄, str̄in̄z̄, magik̄, ink̄nt̄toare.

18. Rej̄n̄i. j̄ne, toat̄ l̄mea ș̄ic ce va s̄ zik̄ și toat̄ l̄mea rom̄neask̄ prin assem̄nare, in-t̄reș̄inț̄eaz̄ r̄z̄, poate din m̄ngiurea m̄m̄elor, vorba t̄n̄r̄ in lok de j̄ne. Dela j̄ne f̄k̄ind̄se j̄n̄ire, rej̄n̄ire va s̄ zik̄ a face din b̄tr̄n̄ sas vek̄is j̄ne. Mai sim-ple lk̄r̄ de k̄t acaasta n̄ poate fi alt̄l k̄nd am vrea s̄ ne giudim și s̄ ne cheruț̄m limba.

19. Кодачѣс саз кодаче. Ачеастѣ vorbѣ нѣ крез сѣ fie Romѣн кare сѣ нѣ кѣноаскѣ кѣ vine dela vorba коадѣ. Кодачѣс саз кодаче ori kodard, se kiamѣ омѣл kare la o лѣртѣ, la o intreprindere, la o faptѣ eroiktѣ гѣмѣне tot in коадѣ, se kam asemѣнѣ кѣ vorbele, frikos, misel. tikѣlos si se pofitѣvesche ka доѣ pikѣтѣри de apѣ кѣ vorba францесѣ *tâche*.

20. Angel. Vorba greceaskѣ *αγγελος* s'a prefѣkѣt prin analogie in ѣnger skimbѣnd pe (a) in (ѣ) și din kassa nasalѣsi (u) in (i) și pe ѣ in *ѣ*. Сѣ ѣсѣм кѣ la numele de oameni zicem Anghel și prin ѣrmare angel; сѣ ѣсѣм кѣ vorba ѣnger   de trei ori skimbѣтѣ și littera (a) mai nѣtrebse сѣ se skimbe in (ѣ) pentrѣ кѣ konservѣ ацентѣл pe a; ѣнсѣ чел d'ѣntѣis kareazis șia skris in limba romѣneaskѣ pe ѣnger, angel a fost prea Sfinția sa Pѣrintele Mitropolitul Moldaviei Benjamin și kѣnd  n assemenea bѣrbat a indreptat o vorbѣ dѣpѣ tot dreptul kѣvint, pentrѣ  nii ka noi nѣ poate сѣ fie de kѣt o regѣлѣ generalѣ.

21. Ma. Am zis si altѣ datѣ кѣ vrѣndsѣ formѣm o limbѣ, n'avem alt drѣm mai drept de kѣt a allege dio toate dialektele romѣne че este mai bѣn si mai klasik. Ma, nѣ e vorbѣ greceaskѣ, domnșle, Greșii aș ѣлѣ, ѣmѣ si pe ѣлѣ 'l-aș lșat din presѣнѣ kѣ mșlțime alte de vorbe și frasi dela Italiani de kѣnd cras sșlt stѣpinitrea Veneșiei. Imi vei zi-

че ѣнсѣ daka 'l-aș lșat Greșii dela Italiani, сѣ'l lșam și noi? E vre  n kѣvint mare сѣс vre o nevoie сѣ ne lșѣm dѣpѣ Italiani, саз сѣ ne faѣem limba kѣ totul italianѣ? — Este  n kѣvint, nѣ ѣнсѣ aș de mare, кѣ toate кѣ este mai mare de kѣt așella de a ne lșѣ dѣpѣ slavoni кѣ kare limba noastrѣ nѣ are altѣ relașie, nișii in materie si кѣ atѣt mai pșein in formѣ, de kѣt   o impestrițѣ. Kѣvintul чел mai mare este кѣ ma, nѣ   vorba a nume italianѣ; ea se ține de korpsul чел mare al glossei romane din kare s'a fѣkѣt și italiana și romѣna și franșesa și inșsi latina . . . Ma este ințrebsintat ințre Bѣnѣșteni ințokmai ka ințre noi slavonșl da. Bѣnѣștenii nѣ sant și ei Romѣni? n'aș și ei dreptul a'șii depșne kapitalșl чел bѣn și strѣmoșesk in tresarșl general allimbei че vrem сѣ formѣm? Ce kѣșvigi dșmncata dela da? — Poșii сѣ mѣ ințrebi ѣнсѣ: și че vois kѣșvigi dela romanșl sаз bѣnѣștenșl ma? — Ișii vois respande: kѣșvigi chea че este a dșmitalle și te skapi de o patѣ strѣinѣ; kѣștigi kѣnd vei inѣvțѣ italianesche сѣ nѣ mai kaxi la dikționar: kѣștigi kѣnd vei inѣvțѣ franșozesche сѣ sșii pentrѣ че сѣ skrie (*mais*) кѣ (*ai*) și nѣ кѣ (*e*). Așestea sșnt kѣvintele melle, domnșle. Vei mai zicѣ ѣнсѣ: че ne mai trebse ma kѣnd avem pe ѣнсѣ? — Una   de doѣ syllabe și alta de șna, și   o mare fașilitate la ințmpleșii pentrѣ armonia lim-

bii. Ne trebse ka (in) și intrs, ka din și dela (ablativ); ka (la) și (a) și ka la multe alte assemenea kã kare limba noastră se face mult mai pãsternikã și de kãt italiana și de kãt franceza.

22. Eternãl. Aceastã vorbã pe slavonie va sã zikã vecinik ka amor, dragoste; ka timp, vreme, ka recșire, ispravã și alte assemenea. Dela Reglamenteal organik in koaci toatã lzmea zice in lok de jãlzire, reklamare sas reklamație; in lok de anafora, raport; in lok de bșirãdismã rezoluție sas apostillã, dșpã natșra rezoluției; in lok de kalemgiș, șef sas kap de masã și alte assemenea kare erãș indestãl de konsakrate kã șșãl sas mai bine kã abezãl. Mie de ce sã nã'mi fie iertat sã zik in lok de vecinik, etern, in lok de slavã, glorie și alte assemenea kãnd imi am kvintele mele ka toți oamenii, kari 'și as lzãt kãzãisla la DD. kalemgiș și 'iãș trimis sã se preãmble pe kãmpãrile eternitãții, șnde se grãbeșk a șbãrã și astorii fãrã limbã.

23. Van e. Vorba aceasta korespãnde kã slavoneaska zadarnice și kã romãneaskã deșarte; ãnsã deșãrãt va sã zikã kãrat pãstis, gol sas pe grechie *vãprios* și pentrs *μãrturos* ce se ia in moral n'avem vorbã daka ns vom alergã la slavoneaska zadarnik kare trebse sã se țãrã de mãrã kã țãr-

ceștile kalemgiș, mșãrdar, çiohodar, Bãliskbãsa, beilikãis, lokma, kavirma, bitirmea, ekpaia, .. ce ne a dat in *vecinik* adio; așã dar, lipsindșne vorba, vom lzã-o de akolo de șnde am moștenit și a pã și pãine și karnea și sãngele nostrã, prin șrmare trebse sã zicem van ori kãrșia om al kãrșia kap ãe plin kã nimik, și ai avșt dreptate, domnșle, kã aceastã vorbã 'țiã țãrșrat kapãl.

24. Splendidã. Seamãrã kã vorba strãlșçitoare, inșã are oare kare differentã; o stea e strãlșçitoare; faça Mãntșitorãlși ãnsã kãnd s'a metamorfosat in mãntele Thaborãlși, a fost splendidã. Alta e kãnd vezi șn ce strãlșçind și alla kãnd il vezi in tr'o atmosferã kã toatã de lzaminã și itã șimesce okii. Pentrs ce sã ãmbilãm kirpindșne și imbrãkãndșne kãnd ne investim, și sã n'aibã fie-kare idce nãmele sas vorba ei?

25. Divinitate. Franceșii zik *Dieu* și apoi *divinité*; noi de ce sã nã zicem zex, zeitate, divinitate, Dșmnezeire, Dșmnezeime, kare ne fak limba atãt de inavștitã și expresivã. Nã'ți face niçi șn rãș, domnșle, divinitatea; nã te speria de ca ka kãgetãl çellși pãkãtos; sã ne apropiem de dãnsa și sã o kãnoașcem.

26. Glorios. Daka 'țiã am

apăs ce va să zică glorie, săii ce va să zică și glorios, adică ceea ce zicem pe slavonie să vit kând ar trebui să se zică încăi să vos adică kă slavă să plin de slavă dela sine iar nă slăvit de alții. Vezi, domnule, kă dăpă ce ne kirpim dela alții spre răsinea noastră, apoi ne și kirpim poait.

27. Model - imperial. Model va să zică ceea ce pe grecesce se zice typ să ikonan și pe slavonesce isvod. O școală a Isdeei zicea kă Dămnezeș și a făkăst. idealul săș de om mai înainte de a krea pe Adam kare kăm s'a păs în Raiul pămintesck a dekăzăt, și dekădereca își din fii în nepoți și strănepoți a mers kreskând pînă kând Omul n'a mai semănat kă idealul acela perfectul ce și l' inkipsise Dămnezeirea (bagă de seamă, domnule, kă aci nă zik divinitate kăci intelleg o ființă prea înaltă în aktivitatea ei.) Așa legile lui Moysi kare aș fost cel d'antîis și gigantik pas al civilizăției krestine; stărsintele profetilor, a căastă școală despre kare vorbîis, statornicită în Alexandria, n'avea alt skop de kăt a readăce pe Om la starea lui primitivă spre a semăna kă idealul lui Iehova. A căști bărbați din secol în secol nă făceas de kăt a se gîndi pentru organizarea săsi gvern în kare să peară dreptal celși mai psterik, să domneaskă dreptatea, să se băkare cei ce plîng, să se împăce

și să se înfrățeskă interesările oamenilor, și pîindase elementele societății la lokul lor, să se înfînțeze ferichirea pentru kare este kreat omul și spre kare i s'a dat dela Dămnezeș toate faksitățile ce el le a răs întrebășinat. Doi Adami kredeas sektatorii acestei șkoale kă aș existat: sîsl ce nă s'a despartit niți o dată din kăgetarea Dămnezeirii, și alțal cel făkăt din Ist întokmai dăpă acel ideal perfect. Kredeas inkă kă sîsl dintre Ebrei ce se kresceas și se formas kă aceste idei și doktrină, înzestrat kă o psterenare de minte și de kăvint va veni și va pșune în Iskrare toate kâte legile lui Moysi și șkoalele profetilor le preparasseră, și formănd un gvern propriș spre ferichirea omului, se va face împărat mare, va da un model de gvernare la toate popoarele pămintului și acesta va fi Mesia.

În a căastă școală inițiat și Platon la Alexandria, preparat de spirital și de doktrina lui Sokrate s'a înternat în Grecia și a skris filosofia și republika sa. Prefăkând ideile acestea pe religia pîgînășității spre a pștea fi pșiimate de kontemporanii săi, a skimbat nămele lui Iehova în Joie și servindăse kă gâstul Greciei kătre arte, a zis: kă prekăm un statăar mai înainte de a și închepe statăa își are idealul format și perfect în imaginația sa, kare apoi săbi dalta kreatoră închepe a se

arță și a se infiltra în șarmora ce se mlație mzinilor lui; asseme-nea și Joie și a fâkât mai zutix idealul Omăkxi pe care kreânds'i l'a văzat în zruu degenerat și kor-rspt. Asia republika lui atintă s'z readdsk'z pe om la perfekția lui priimitivz. O asemenea filo-sofie și doktrinz, întinsz între Grecii în timp de trei sekoli și jz-mutate, a kontribsit foarte mălt și l'ia preparat spre priimirea Chri-stianismăkxi la apariția lui. Auea-stz doktrinz a fâkât pe S'zutsul Basilei ka s'z nsmesk'z pe kaplci: Dsmncezeskxi sas divinsul Platon; k'z aueastz doktrinz Platon a zis k'z attznuu vor fi ferichte popoarele k'znd împzratii filosofesk sas k'znd filosofii împzrătesk. Undeeste auel spirit analytik, a allego și a p'ru-ne elementele sojetății la loksl lor; a k'znoasce abszrute ce vin dela oameni sas din spiritul legilor; a distinge k'znd r'zsi vine d'afarz sas din noi znsine, ka s'z psie basile xnei feriviri și s'z se fâkz auel model împzrat despre care măz întzebi? Pe auel spirit analytik sas filosofik kredința noastră il nsmesce spiritul Adevzrăskxi, care se p'rtă peste ape și a stat de făcz la kreația lsmci allegzndso din haos și psind fie care element la loksl lui, ast-fel inkut machina-uereskz a mers și va merge în etern în armonia de care se b'k-kzr'z angelii. Auea este d'sp'z zisa lui Platon modelul meș împz-

răt a k'zrsia ikoanz spre inklinare n'am alta ari jos de k'zr'z thronul patriei melle și prințul k'zrsia în doktrina și religia meă patriotiks am strigat și voi striga a'l inkon-gizea ka kredința Romăzii și a'l fasilită p'nerca în l'ekrare a k'zge-tzrilor sale.

III.

Sz l'zszim aksm, Domnăte, gl'z-mele care mai mălt au fost sz jok și o fasilitare a limbei și care am k'zgetat k'z pe de oparte imi vor ajsta la deszr'dzvinarea sznor idei r'zș intelenite, și pe de alta vor deștepta k'zriositatea zilitorilor nedeprinși k'z stylul uel grav al kathedrei. Sz vedem aksm ueea-ues'arksveni a faue, dzndsne szni alora m'zna spre a k'zr'zti, imfz-meseti și impsternici limba. De-spre aueasta s'a vorbit de ajns în Paralelismul ce am bsblikat în anul 1841 și spre addzucerea a minte inf'zcișznd iarăși asemz'narea stzrii Grecilor și a limbei lor mai năiute de o jzmutate de sekol. Grecii sz-psi k'znd Venețienilor k'znd Tzr-vilor, lipsiți de invzțzura în ge-neral a limbei moșilor lor, ajznses-serz a'și impestrită limba k'z vorbe italione și t'zruești mai mălt de k'zr'z a noastră. Borbele *αγάς, τζέλαπός, μπαρτζές, κωζόρι, τζιτρίσι, κζζόρι, εσζόρι, τζιζμπιλικ, ζαμπούλι, μετασίσι, μπαλίσι, τουρέκι, μπζρούτι, μπωίσι, κελιάσι...* σκούρα, κζλίτζα, κζράφα, ζαυιλιζα, ζούπα, ζα, ζα-

ειμίνο, κάτσα, τιμόνι, κοσμέρι, σκάλα, σλιά-
 βος... și altele mslțime ajnsereș a-
 tūt de populare și se înrēdșina-
 serē mai mslt de kūt la noi vor-
 bele: *slavā, veak, vreme, prie-
 ten*, și alte asemenea slavonesēi
 mai pșeine de kūt împesriș-
 țarele glosei grecești kare nș aratē
 de kūt timpii dekșderii și robiei
 nației ce o vorbia. Pe lșngș aue-
 stea vedem mslțime de vorbe în-
 trebsințate rșș și dekșzste din a-
 devșrata lor însemnare, prekșm
 δούλος, în lok de υπερέτης; πλιάβος în lok
 de δούλος; εκκλησία în lok de ναός, și al-
 te asemenea mai mslte de kūt la
 noi *tiner* în lok de *june*, *inimā* în
 lok de *cord*, *sufflet* în lok de *ini-
 ma* șas *animā*, mai vedem rnkș
 skimbarca genșrilor, *πατριόρι* în lok
 de *πατριόρις*, *πατρί* în lok de *pais*, *τρα-
 παζή* în lok de *τραπαζή* . . . ka și la
 noi: *skriitorie* în lok de *skriitoriu*
evangelie ān lok de evangeliu, *se,
 minarie ān lok de seminariu* . .
 mai vedem rnkș skimbarca kass-
 rilor prekșm ἀρχοντες în lok de ἀρ-
 χων, *αί καλαί* în lok de *αί καλαί*; *θεός*
θειότος în lok de *θεού θείουτος*; ka și
 la noi *bunētate* în lok de *bunētā*,
rugăciune în lok de *rogatiō* și
 altele asemenea. Așșā e, dom-
 nșle, kând e plșrsiș într'șn po-
 pol grāmmatika limbei ce aș kști-
 vāt o odinioarē strășbnii șli: vor-
 be și frasi strășine și barbare se
 amnestikș și arlekint korpșl cel
 frēmōs al limbei ței nobile și di-
 vine; remșșița elementelor frș-

moase și omogene își skimbrē lo-
 kșl și formeazē șn haos, pīnș
 kând vine Spiritul Adevșrășli ce
 se pørtā peste ape la kreația lșmii
 și pșne elementele la lokșl lor,
 atūt pe kūt șunt posibil de a
 se pșne.

Prin șrmare, ce aș fukt Greșii
 de 'și aș addes limba lor vorbi-
 toare mai asemenea kș limba lși
 Demostene și Ploton? întrebāt-aș
 ei pe Bașa Ianc și pe Hagī Chri-
 stea daka priimesk vorba *ἀνωρία* în
 lok de *πολιτεία*, pe *δούλος*, în lok de
πλιάβος, pe *υπερέτης* în lok de *δούλος*,
 pe *υπαρπισός* în lok de *ἀδοσιώτης*? șas
 aș dat ei popoșlși vorbele cel'e
 kșviințioase și omogene kș în-
 tregimea limbei ce vorbesk? Des-
 çindāt-aș ei pīnș la popoșl și in-
 tināt-s'ăș kș el impresnș ka șē
 remșie în etern atūt de jos și inti-
 nați konservând în etern semnele
 barbariei și sklaviei, șas nșmai ka
 șē'i iulīnzē mșna și șē'l realțe
 plșnș la sine? Nș se kșvine, d-le,
 a ne șppșrā de vorbele celle
 strșmoșesēi și de celle pșse la
 lokșl lor kând nș le înțellegem;
 e mai bine șē întrebēm și șē le
 învșșm o datē; e mai bine șē ne
 dșm mșna și în învoire kș toșii
 șē lepșdēm tot ce ne degradē și
 ne șpșrkș limba, kșrștīndșo de
 ori ce vorbe strășine și pșrsișite.
 E rșșine, domnșle, șē stășșim și
 șē ne șaçem lșpștăși spre appșra-
 rea a ori ce lșkrș ce ne aratē
 timpii barbariei și șrmele strășini-

lor ce ar trekut peste patria noastră. Intindeți-mi mîna mai bine și veniți de-mi arătați errorile kînd m'as abbat din drămăși cel drept, iar n'as mi faceți o krimă kînd m'as nevoiesk s'as kast. Ziceți mai bine: «pentru ce daka vrei s'as skrii o limbă și n'as o glossă sas un dialekt, pentru ce te mai servi și k'as avelle pînă vorbe străine ce se mai vîd pe ici și kolo, kînd latina, kare este sîntina de unde poate a se adîrpa și a se kîrăți acaestă limbă, este atît de învîrșit și limpede?» iar n'as mi împătați kînd k'as nevoi, k'as s'dori, veghieri și spese m'as lăpt s'as v'as kîrăți spîrkăchișnile și s'dorile k'as kare în okii Europei lăminate, sigrați între popoli barbari, și acaestă limbă, atît de frămoeș și atît de skilvîvî în mijloksal saloanelor și s'abt pana skriitorilor, o n'emesk jargon. Intindeți-mi mîna și e treabă n'as mai de k'ate-vă lăni, s'as skoatem kie-lăvînd toți străinismii p'asîși ce s'as lipit ka negii pe o fașă klasikă și ka caska pe un frămoeș arbore dela kare poate o dată s'as ia fok și s'as ajnglă chenăș; ka nisce p'asîși, zik, de acaestă limbă ce singăre, dăre 17 sekoli, ne arată nobila și generoasa noastră origine. Adăreți-v'as a mînte la începutul Reglamentsi k'at de f'aci și k'at de k'arînd s'as introdăș m'asîine de termenî omogeni k'as limba noastră; k'as s'as f'akt

kalemgiî șofi sas kapi de masă; b'sisrdisme, rezoluții; jelsirea, reklamație; agia, poliție, f'ar s'as se f'akt și agaoa, maestru sas prefekt de poliție; k'as s'as f'akt neserii, soldați reglăți; bimbășii, koloneli, baș-voiodar, țefekvi-bașa și alții, ajstanți ai Domnăsi; k'as s'as f'akt cheretismosrile, gratslații, ziafetsrile balsri; d'asvalmalele, illuminatii, și alte assemenea într'un timp kînd n'aveam șkoale, n'as se învîrșă grammatika limbei k'as zioa de astăzi. Am fi, Domnăle, nisce kodăci demni de a p'asîa koadă s'sitariilor de pe at'asvî kînd n'as fi în stare sas ne am îndrătniți de a p'asaf'ac *slava in glorie, vremea în timp, dîrjult în audace...* kînd avînd *propc, ante, supra...* ne am s'fi s'as zicem *proprice, antik, suprem...* kînd aszind pe B'asîeni zikînd: ma și altefe; pe Olteni zikînd; de, pe, pin; pe Moldoveni zikînd: strîn, șerpe, șapte, r'asbe; pe ț'rani în general zikînd: кончик, n'atret și prin s'mare n'strire; noi s'as ne îndrătim a zic'ac *da, dă, pă, pin, strîn, sarpe, șapte, koafură, hrănire...* Ak'as e timpul de a'și lăsa limba dreptățile salle kînd și nația 'și a reglăat pe alle salle și are în kapsl s'as un Domn legitim. Ak'as e timpul s'as vorbim și s'as skriem o limbă k'as adov'arat rom'ancăș, și kînd e vorba de îndrept'ac a l'skrărilor, s'as n'as mai vorbim g'ergel ab'ss'rdler; ak'as e timpul s'as

vedem încăi din școale și din cancelariile domnesci o limbă ksrat românească și ks elementele salls la loksl lor. Dela sn Donn lăminat ye s'a kreskat ks laptele mșselor, de nație Român, kare in kopillăria sa a avut tot d'asna înainte psntea lsi Traian, țarnsl Severinșlăi, antițele Romanăților, adikț celfor nați sax mșskăli la Roma, astcapț nația și o limbă ks adevărăt română și kviiin-țioasț perçi znsi sliș al mșselor. Am mai zis'o si altț datț și iarși o mai zik: kând vom vedea prin kancellarii și prin tribunale o limbă invțiatț, stădiatț, ksratț, este semn kț Români as începst a se gndi și a'și lăș seama la vorbț și la skriș. E semn ban atsnvi, și daka Ńe plak semnele bșne, aidem sș ne dăm mțna și sș repezim afarț din limbă toate kțe dăș o probț de semne rellē, semne alle neinvțățirei, barbariei, străinismelēi vțămțtor, toate kțe snt semne rellē, kobe de nekșetare, kobe de inapoiere, kobe de moarte.(1) Trehăc nația a'și relsă toate alle salls, și limbă și littere și kostime și mai virtos kând toate alle salls snt și frșmoase, și nobile, și klășice, și lăminate, și splēdide; și kând tot ye e străin, e si slkț, și barbar, și intșnekat, daka nș e la loksl lsi akolo țnde Ńi stț bine ka sș sic.

Au mi se mai deskide o mikț materie de vorbț ka sș porțis a'mi

(1) Allusiă la Muscali, la Profectorat. Autorul neputând facee politică, facea litteratură.

arță dreptateca. Ce se attinge de Donn in toate impregisrăbile 'mi am arțat sșppănerca și kredința dîn toatț inima și kând doresk sș faktē el velle ye astcapț nația in-țreagț, nș doresk de kăt. mșvireca lsi, lasda lsi, bine-kvintarea lsi, viața lsi in inimile srmășilor.(1)

Ce se attinge de străinismī, es respekt pe străini și toate alle lor la loksl lor, prekșm doresk ka și ei sș ne respekte pe noi și toate alle oostre la loksl nostrș. Kând doresk ka vorbele țșrçetti, țngș-resti, slave, grecești nșoș sș le le-șpășm din limba noastrș, ks a-țeasta nș desprecșesk națiile a-țe-ștea pentrs kț nș ne-a dat ele ks forța a-țește vorbe, ye necozia noastrș le-a lșat momitindșse. Kând zik kț a-țește vorbe sșnt barbhare, ele sșnt foarte nobile in limbă respektivș pentrs kț sșnt legitime la loksl lor. Limba slavș este foarte mare și frșmoasș si nobile și slavivș pentrs kț kiar nșmele de slavonș sax slavș Ńi aratș sșvireca ei; sș sic țasș la loksl ei, de parte de ast lok, kț atsnvi o dreaptț; și a noastrș la loksl ei; asă amestik, a noastrș kș a-țeșca, a-țeșca kș a noastrș, talmes balmes, nș'mi planc mie in kalitate de grēmmatik. Kând o limbă ia vorbe sas frasi alle altci limbe eterogene, vorbele a-țelșea și frasile a-țelșea de kând lșmea s'as nșmit barbarismī pentrs kț e sn fel de nelegisire in regșele sas legile li-

(1) Veși însemnarea Ńi dela capăt.

belor. Atât sânt barbarismii vor-
bele slave, târcești și altele în
limba noastră, pe cât ar fi și vor-
bele noastre în limbele acestea.
Nu e bine nici o dată când îscrî-
rile nu sânt la locurile lor, e kon-
fasie, e chaos, și unde e chaos nu e
Dămnezec. Când Dămnezecul s'a
arlat în chaos, îndată a desprîtit
întreerul de lămînă, și s'a fîkzît
lămînă.

Mă rekomand, Domnule, la iz-
birea dămitală de învățături, îți
măltămesc de întrebările ce îmi
făci și spre măltămire îți srez.

1. O kasă kă stanțe și kă ka-
mare, fîră odni;

2. Când te investi să nu fii nă-
mai îmbrăkat.

3. Când făci versuri, să'ți dea
Dămnezec o limbă prin care să'ți
exprimi toate kegetările fericite;

4. Când te vei încherkă să intri
în templul Măsselor să fii investit
kă veșmintele de nsut, kăci gol
nu krez să fii priimit;

5. Când te vei însăra să'ți dai
peste o kokoanză care să nu fie
nici de neam barbăteek nici ne-
stră kă marităgisl între cher și
pămînt;

6. Când vei avea ardoare către

Dămnezec, soție și kopillași, să nu'ți
viz kăldura frigrilor, săs Doamne
păzeste! a vre unei hoale mintale;

7. Tinerețea inimii către soție,
kopillași și amici să nu'ți fie fîr-
gezime; kă se frînge.

8. Când vei avea să vorbești kă
oamenii să'ți aili mîrșii și dăși
la biserikă în kăut să nu fii servit a
făce atîtă vorbă kă mine care eră
deajns să se înțeleagă numai în pa-
tră-spre-zec stanțe de versuri;

9. Când îți vei da kopillașii la
karte și vor întămpina suințele,
să nu le vază strălcătoare kă vl-
găl săs kă gloata, ci splendide în
toată lămînă lor kă Apostolii pe
Mîntăiterul;

10. La ori ce întreprindere kă-
dată, pe kăm n'ai kănoskăt vor-
ba, asemenea să nu kănoști nici
fapta de kobanis;

11. La ori ce îskrare ideile să'ți
fie lămsrite și vorbele să korră-
păuză kă ideile;

12. Și în fine îți srez dămî-
tăle și țerei întregi fericirea pre-
văzută de profeti; visată de Pla-
ton și addășă prin Evangellie cel-
lor kiemați și păcini alieși.

I. E.

INSEMNARI.

I.

Mălt se kvine omăi sã kvnoaskã pe vine-vã și mălt sã kvgete apoi pînã se va decide a'î întinde mãna și a'î introdãche în kasã. Rodolfo venind în Bãkãresci kã în kapitala әнеi țerre oarbe che adoptã pe ori che strãin, se introdãsse în toate kasele, ximi toate mințele, dette serate de physikã și de prestigiatãrã; lã banii kv pãmni și îi risipiã iar kv pãmni. Kvnd învetã seratele salle, la ospellãl xnde ședea kãtã a kieltsi pentrã sine și oamenii sãi kvte 30 și 40 de galbeni pe zi. Avea kai, avea trãssre de drãm, avea oameni mălți; avea o damã kv servitoarele și servitorii sãi. Iși dese-kasse de tot pãnga; și ns pstea plekã din Bãkãresci, pentrã kv zicea kv așteaptã xn respãns din Moldova, și respãnsul nx'î mai veniã.

Îi offeriis sã se mãte în kasele melle kv oameni kv bagagis; și îl ținsis în kasã peste o lãnrã de zile.

În timpel acesta, D. A. Billecocq representantul Franței pe atãnchi în anbele Domniate, de xnde eram în bãnã relaționi kv D-lexi, simțis kv o reche kv mine, și rãcheala sa ținã pînã fs rãkemat în Paris și abandonã Bãkãrescii.

Dãrã evenimentele dela 1848, kvnd în 1849 ajãnsei în Paris,

prima persoanã che vãzsis dintre Franțesi fs D. Billecocq. Vekile noastre relaționi reinçpãrã kv mare intimitate. Ne vedeam mai în toate zilele. Se okkãpã kv skrissil; skrissesse și typãrissesse pe-ste çinçi mari volsme întitslate *i nostri prigionii* (dãrã imitația lãi Silvio Pellico). Acela își deskri-sesse karçerile sãs temnițele salle și dette nxmele operci salle *i miei prigionii*. D. Billecocq deskriã Franța întreagã în karçere de a-țãia anni, xnkã de mai 'nainte de Ludovic Philippu; deskriã toate kvte vãzssse și sãfferisse din pre-xnã kv alții în kvrs de o viațã diplomatikã de 27 de anni la Berlin, la Stokholm, la Petrebsrg, la Madrid, la Konstantinopole, și în fine în Bãkãresci. *I nostri prigionii*, deskriã sãfferințele Franței, desçeptãnale ei rãșinele ei, și kvrindea sste de dokãmante as-tentive. Opera sa în atãtea vol-lame crã o speçie de dosar de toate aktele serioase din konsslatele salle, din ambasadele pe lãngã kvre fãssesse albãtrat. Îmi çitiã neînçetat kvte skriã și typãriã, și îi çitiã și ex kvte mai psteam skrie în zilele melle de exillis, de neavere și de dãreri. Amiçia noastrã devenisse strãnsã și în familliaritatea noastrã îl întrebais într'o zi: kvre a fost kãssa kv atãta se skimbasse despre mine în çel'e dãrã xrmã kvnd se aflã în Bãkã-resci?

— Kəm ai fi vrət sꝛ nꝛ mꝛ skimb imi respꝛnsꝛ, kꝛnd to-am vꝛzst așia de enthꝛsiast de Rodolfo? sꝛ favi atꝛta kas de dꝛnsꝛl sꝛ'i favi poesii, sꝛ'i dai ospitalitate, sꝛ'l favi sꝛ plece din kasa dꝛmitalle spre a'și lꝛa dramꝛl kꝛtre nꝛoc faveri de rellꝛ?

— Cine, Domnșle Billecocq, Rodolfo fꝛkꝛtor de rellꝛ!

— Mai mꝛlt de kꝛt fꝛkꝛtor de rellꝛ, șn plastograf, șn eskrok, șn... A kꝛtat sꝛ se intimple 1848, sꝛ treci prin foksl exillꝛșl al neaverii, al dșrerilor, a kꝛtat sꝛ te reksnosk in Paris, sꝛ te stꝛdꝛ d'approape mai doi anni, sꝛ te vꝛz in toate impregiurꝛile ka sꝛ'mi skimb opinia ce'mi formassem despre dșmneata. Te-am krezst in adevꝛ, șn soç, șn komplice al lși Rodolfo, și mai vꝛtos dșpꝛ impregiurarea kꝛ kꝛte-vꝛ lșni mai nainte a doktorșl Ta-vernier. 1) De șnde ai kșnoskꝛ D. Ta pe Rodolfo?

— De șnde? din Baksresci: kꝛnd a venit 'lam kșnoskꝛ si es kəm 'las kșnoskꝛ toți Baksresceni. Ai sezst opt anni in Principate; și n'ai kșnoskꝛ kəm sentem noi Romꝛnii kꝛnd vine kꝛte șn strꝛin și mai vꝛtos daka este

1) Aqꝛcꝛștă impregiurare pꝛte vom arꝛta-o cu altă occasiꝛ, de nu o vom putꝛ-o noi arꝛtă, a dșeris'o D. Billecocq in operele șalle, de unde a reprodus'o și D. Eli s Regnault in istoria Principatelor (vedi pag. 203 pină la 217.)

Frꝛnçes, și are mꝛnșse șas albe șas kꝛloarea de șnt proasprꝛ in mꝛini, și mai vꝛtos kꝛnd șuie și kꝛte vꝛe șn *marafet*? Daka es m'am amꝛgit, s'as amꝛgit toți kꝛ mine. Inșꝛ șine ȃ așest Rodolfo? ce a fꝛkꝛst, kare 'i a fost viața lși? pentꝛ kꝛ vꝛz kꝛ D. Ta il kșnosci, daka vorbesci kꝛ atꝛta horroare despre dꝛnsꝛl.

— Peste kꝛrꝛnd vin șn typar și koallele șnde vorbesk de așest personagiș. Ți le vois dꝛ și le vei viti; akșm nꝛmai iți ver skșse pentꝛ kꝛ atꝛta timp am fost in prepꝛș dșpꝛ D. Ta, vꝛzndș-te in relațiꝛ kꝛ assemenca om.

N'a trekat mꝛlt, și D. Billecocq 'ni a kommșnikat așelle koalle, in kare crꝛ biographia așestș om, din pꝛntsl de vedere a eskroketielor șalle, dșpꝛ dossarele ambassadelor și konsșlatelor Frꝛnçei pe șnde a fost trekat și șmꝛrit, fꝛgꝛ a pștea pșnne mꝛna pe dꝛnsꝛl.

Omsl așesta de meserie physișian, prestigitator șas șkamator erꝛ și jșkꝛtor de kꝛrți de prima messerie, assoçiat kꝛ toți trisorii prin toate țetșile Frꝛnçei și Germaniei, și mai vꝛtos la bai și la Frankfort șnde șnt lokșrile de intșlnire alle tꝛșlor felșrilor de a ventșrieri și eskroki. Assoçiat kꝛ șn komte șas doi ce iși mꝛnkasșerꝛ averile și kontraktasserꝛ datorii, dșpꝛ ce dșpsiarꝛ atꝛți și atꝛtș strꝛini in kꝛrți, Rșsi, Mol

dayi, Români și Greci, câte o dată și câte un Englez, se împărțiră în trei diverse cetăți: unul la Vienna altul la Londra, și zisul Rodolfo la Paris. De aci încercară a face polițe sau cambiale false, imitând semnăturile marilor bankheri. Dela Vienna trase polițe de sute de mii de franci la Paris și la Londra din partea unui banker mare (spre exemplu din partea unui Sina) la un banker asemenea de mare (spre exemplu la un Rotchild.)

Tot asemenea se trase polițe false dela Paris la Vienna și la Londra: dela Londra la Vienna și la Paris, în cât atâtea polițe se traseră de o dată și se plătiră în diferite piețe unde eră trase în aceeași zi; și câte trei soții complici cum isară banii au și plecat în aceeași zi din locurile unde se află, dându-și locul de întâlnire în Moldova la Iași. Aci încercăți cu milioane și le împărțiră și se puseră iar pe călți. Bankerii ce știind unul altaia semnătură plătită banii, când prin corresponsede aflară că niți unul nu trăsese veltul alt asemenea sume și că au fost jekria unor eskroki, poliția sekretă persekutându-i le detteră de sumă în Iași. Konsolul francez d'akolo pină era măsărele spre a-i prinde, ei fugiră din Iași și se dăseră ași ingrupă sumele ce nu le ptea dăruce

fară perikol în depărtare într-o prădare în Moldova.

De akolo se risipiră și își detteră kăvântul la kătare an și zi să se alle iar în ațca prădare. Unul din trei, unul din komți, imblând după alte norocelle prin Europa fu prins în Franța și pus la gallere. Zisul Rodolfo, ce la Paris aveă alt nume, la Iași altul; se dăse la Konstantinople ca un nume ca totul altul. Aci pe de o parte se puse și deskisse un magazin de noștăți din velle mai brillante și mai pline de marfă, pe de alta prin arta sa de prestigitor se introdăse din presă ca femeea sa prin haremsurile țătslor pașilor pină la Sultanal, prin arta sa se încerkă de dăruți în bani, în șălari și în diamante; iar pe de alta parte ca magazinul addăkând și tot addăkând marfa pe kredit după ce plătisse reglat pe ceea d'ăntăis când marfa pe kredit trece peste un million și fu deja vindută ca preturi și skăzste; dette un faliment fraudălos. Ațca sta puse lumca în prepăș, și ambassada franceză după informaționi, se inkredință că acest falit este unul din cei doi eskroki, complici ca komtele ce se află deja la gallere. Când vră a pănne mărna pe dănsul, se asknse câte-vă zille, pină se kărpi de un passaport răs ca numele de Rodolfo, și se refugie în Bskăreschi ca o misiune sekretă în timpel

kăderii Domnăsei Alexandră Ghika. Aci venind, D. Duscov îl lăsa sub protecție, îl intrădăse în toate casele, îi făcuse singur o listă de abonați pentru căte-vă seerate de prestidigitatere.

Din Konstantinopole dela ambassada franceză, îi lăsașe scrisă și scrisse konslatslși francez d'aci din Băkresci. D. Billecocq era atunci konsol; vrs a'l trimisi și a'l prinde; Rodolfo era însă sub protecția D-îi Daskov. Scratele lui închetare; nevoia îl forță să fugă din Băkresci sas pentru că îl persektă konslatslși francez sas pentru că timpul de întâlnire în prădrea din Moldova se apropiă.

Inkipsiaskă și vine-vă akam ce opinia ptea să și făcă D. Billecocq de mine, kare se întâmplase fără a'l kenosare, să i dăz ospitalitate.

Avcasta s'a întâmplat la anul 1842, și historia ce o arzi aci am aflat'o în skierea D-îi Billecocq la anul 1850.

Inkipsiaskă și akam vine-vă kare fel de oameni să serve diplomația rșș în toate părțile lumii. D. Elias Regnault tot dela D. Billecocq reprodăce expediția unei Amide din Petreberg spre a ferma pe primul ministr al Franței de sub Ludovic Philippu. 1)

D. Billecocq, își făcuse raportul

săz despre zissl Rodolfo la D. Guizot, arăz sub ce protecție se află, raportul și de alte multe fapte asemenea și kare kăz raporturile sale se înmăliă, și desvliă diplomația și manoperele Rșșiei din Oriente, kare atzta ministrul Franței săbt înștiința auellei Amide ce se zicea princhipest strigă către frații D-îi Billecocq: "omul asta ne făce inkăkăzere ne kompromitte kare Rșșia, ,, pînă kând temndăse de a nu se kompromitte kare Rșșia fa nevoit de a'l rekiemă din Băkresci. — De avcea D. Billecocq, safferințele sale, și umiliata și rșșinea Franței de săbt auel guvern de marțaloj, o întălează *Temnițele noastre* (adikă alle francezilor). Temnițe în aer plin, zinde drept temnițeri, și spioni, ai pe ai tzi însesi, zinde paserile îi sânt mșserate, vorbele azite pe strade kă și în kamera ta proprie.

Se miră vine-vă kare se poate servi Rșșia kare nisce oameni kare Rodolfo; kând va află însă ce s'a întâmplat anul trecut pe un ballet, ce porni din Gallati, și lăz un personaj mare ce trecea dela Petreberg prin Iasi la Paris kare o misiune diplomatikă, și kare fel de individ șal, sordid, immod, s'a întelles bot în bot pînă la Brăilla, atzșnu va vedea pînă în ce fel de lăștri și zrdori desquinde Rșșia. Individul auelă atzzi zămbă prin

1) Histoire des Principautés Danubiennes pag. 200—206.

țearr̄ adsn̄nd la iskr̄litsre pe o
petițr̄ din celle mai disgr̄țiate,
și invit̄nd l̄mea la reskoalr̄ ka
s̄ j̄sstific̄ o okkr̄ție.

(1861 Ixlis 11). I. H. R.

Domnule Redactor!

Fiind-k̄ voi s̄ afl̄ și s̄ m̄
konving, ex iar înțep k̄ întreb̄-
rile mele, kare ț̄i sp̄i mai dinainte
k̄ n̄ s̄nt aș̄ ml̄te. Adik̄ toate
întreb̄rile mele s̄nt n̄mai s̄na.

De și 'mi ai ar̄tat c̄v̄, în ar-
tikol̄l despre attrakție, k̄v̄nt̄l
konsoanelor indoite; de și in pro-
spekt̄l^{*)} despre regsele de a se
desbate alle soțiet̄ț̄i litterare, am
înțepst oare-k̄m a m̄ konvinge
despre neap̄r̄ata lor trebs̄inț̄;
ț̄ns̄ ț̄mi mai treb̄e, ka s̄ zik
aș̄, o ar̄tare intr'adins k̄ deget̄l,
s̄n artikol intr'adins kare se trak-
teze n̄mai despre ațeast̄ materie.

Fiind inkredint̄at k̄ vei bine-
voi a 'mi implini ațeast̄ dorinț̄,
ț̄i ml̄țamesk, domn̄l miex, des-
pre celle dor̄-spre-zec̄e s̄r̄ri c̄ 'mi
faci la kapr̄țl respuns̄s̄l d̄mi-
talle și, de m̄ va az̄i D̄mnez̄eș,
le srez și ex din parte 'n̄i naț̄iei
întrege, kiem̄nd spirital Ienakilor
V̄lk̄r̄ești, al Iorgoviciilor și al
Petriilor Maiori, ka s̄ bine-voia-
sk̄ din lokaș̄ele drept̄ilor a se ko-
bori in m̄inț̄ile și inimele kontim-

*) S̄ va public̄a în unul din numeri-
le urm̄toare.

poranitor n̄ștr̄i și a 'i faț̄e s̄ va-
z̄ k̄r̄t de bine și înainte az̄ înțep-
pst ațești b̄r̄baț̄i și k̄r̄t noi s̄m-
tem in apoi.

Al Dumitale șel. Tot N. M.

RESPUN S.

Domnul meu!

Arta skrierii az̄ inventat' o oa-
menii spre a se înțellege k̄ seme-
nii lor k̄nd n̄ s̄nt de faț̄. Ea
la înțepst era imperfekt̄ sak mai
bine s̄n fel de mystere k̄nosk̄ste
n̄mai între ț̄ei iniț̄iaț̄i in sanktsa-
risl k̄ltiv̄r̄ii minț̄ii omenes̄ui.

K̄nd s'az̄ inventat litterele,
Kad̄ms a add̄es Greuilor din Feni-
cia n̄mai ș̄pte-spre-zec̄e, mi se
pare. Neșesit̄ț̄ile limbei greș̄esti
az̄ ar̄tat k̄ n̄ s̄nt aj̄s̄ns spre a
inkip̄si perfekt̄ ațeast̄ limb̄ in
toate împregīr̄rile; aș̄a se mai
inventar̄ și altele și apoi altele
p̄nț̄ se f̄ks̄r̄ dor̄-zeci și p̄r̄ș.
Apoi neșesit̄ț̄ea mai form̄ diston̄,
apoi prosodia, apoi psnkț̄aț̄ia pi-
nț̄ k̄nd arta skrierii aj̄ns̄e in
stare a 'și implini adev̄r̄ata sa mis-
sie, f̄k̄nd pe oameni a se înțel-
ge in celle mai dep̄rtate klime și
in ț̄ei mai dep̄r̄taț̄i șekoli.

La semnele prosodiei sax adev̄r̄-
ratei k̄nt̄r̄i a vorbelor, prek̄m
și la logika konseks̄inț̄ a komp̄-
nerii lor, nevoia f̄k̄ș pe oameni,
ka s̄ înț̄eș̄ize adev̄r̄ata pronș̄a-
ț̄ie a limbei, s̄z̄ indoiaș̄k̄ konso-
nele kare n'a fost n̄v̄i kaprivis̄,

nici lekă, nici sistemă de a îngre-
zia învățătura, ci kșrat o nevoie,
șn kșget de facilitare și șn kșget
metodik de a deprinde jșnimea kș
jșdikata dela celle mai simple kș-
tre celle mai kompșse; dela fie-
care vorbș în parte kștre frasi, de
la frasi kștre kșvinte și dela kșvin-
te kștre kșvântșri șas parașșni.

Spre exemplu, kșnd lsi *οω* șs
vrșt șș't adaoge șn *ε*, kșvântșl 'i a
obligat a skrie *εωω*. Cel ce înșere
a învăța din așesta se deprinde
kș edșkatiș și kș jșdikata. — Kșnd
șnsș șnci vorbe ka *ρωσς* șs vrșt
șș'i adaoge partikola primitivș *α*,
kare a fost nevoiea șș-i fakș a
skrie *αρρωσς*? Bađi dșmneata de
șeamș, domșle, kș este fiind kș
se ardikș appșsarea dela finitșl
vorbei și se ștrșmatș peste *α* ka
șș'l fakș lșng? Fșrș așei doi *ρρ*
vorba ș'ar fi pronșntiat *αρρωσς* șas
αρωσς. Indoirș dar konsouș și fș-
kșrș și pe kontimporani și întrea-
ga viltorimea pinș în șei mai de-
pșrtatș sekoli, vrșnd ne vrșnd,
șitind pe amșndoi *ρρ* șș appese
șnde trebșe, șș dea virtște vorbei
și șș se kșserve adevșrata ei pro-
nșntșie. Prin șrmare așesta nș
fș o îngreșiere a limbei, ci o ade-
vșratș și logikș facilitarepotrivitș
kș așei tșmpi ai klasișitșșii, kșnd
oamenii se kșgetăș în toatș viașă
lor așșpra așellor opere șe în tot
d'ășna vor atrage admiratișă oame-
nilor și le vor fi de modșl la skri-
șșirile lor.

Șș venim akșm la limba noa-
ștrș. Este vorba, domșle, ka
șș o kșltivșm și șș o skriemăș.
fel dșrș kșm este ea, dșnd limbei
șe este al limbei? Este vorba șș
șșșrșm învățătura întreađ și pro-
fșndș a așestei limbei atșt pentș
nașionali kșt și pentș ștrșini?
Așșit-ai, domșia-ta, vre șn om șș
zikș: vois șș învăț șn lșkrș și
șș'mi perș tșmpșl zecș și vinși-
șpre-zecș anni ka șș ajșng în fine
a nș'l învăța nici o datș? Nș, fș-
rș indoialș.

Daka dar e vorba șș ne învă-
șșm limba, krez kș trebșe a
o învăța astfel dșrș kșm este ea
în gșrele oamenilor kș organele
vorbirii întree și șșnștoase. Bș-
gat-ai, dșmneata, de șeamș kș șșnt
șniș romșni, din gșra kșșora iđ
playe șș așzi limba mai bine de
kșt din gșra altora? kare e kș-
viutșl? Nici șnel altșl de kșt kș
șei d'șntșș avșnd organele vor-
birii șșnștoase, fak a se așzi lim-
ba în toatș natșra ei, fșrș a șșri
peste nici șn șșnet, fșrș a mșnkă
nici o litterș, lșngind, fșrș șș
șuie, vokalele șnde trebșe, și skri-
șșndșle șnde șșnt mai șngșste; și
kș șei de a doișea fonș, peltiș,
gșngavi, pripiș șas tșrșii, skim-
bș șonșl konsonelor, șșbșiazș șas
îngroăș șnde nș trebșe, mșșnș-
kș șas adaogș, lșgșșe șas îng-
șșteazș, și te fașe a așzi o limbș
șe nici șn gșmmștik nș krez șș o
ai dreptșyp și materie dșrș kare

să și faptă regăsitele velle adevărate ale limbei.

Ai mai bogat iarăși de scamă la kopii săș și la oameni mari când încep a învăța karte și a skrie, kă unde se întâmplă syllabele de câte două și trei konsonne foarte des la început mărțurkă săș și kă unde una două? prekam spre exemple vrând să skrie *pept*, *stropire*, *desplace*, skris: *pet*, *stropire*, *despace*. Akam când învățtorul le adaoge la vorba cea d'ântzis un p, la cea de a doua un r, la cea de a treia un l, krez kă n'are alt kăvint de kă kă săș indeplineskă adevărate pronunție a acestor trei vorbe.

Limba noastră, domnule, astfel kăm este ea lăsată din tată în fiu dela străbunii noștri și astfel kăm n'am făcăt'o aici es nici dămneata, are vorbe și apărate la ăltima săș sfârșit prekam: *cântă*, *vorbi*, *făcăt*... și la penăltima, prekam, *vedere*, *plăcere*, *credință*, *șință*... și la antepenăltima prekam: *mărgere*, *făcere*, *trăgere*. Kăm se va arătă adevărate pronunție a unor asemenea vorbe, săș kăm și ar implini arta skrierii skopul săș, daka n'am priimi niște semne kare săș arate și streinilor și viitorinii cei mai depărtate vorbele astfel dăpă kăm se pronunță de partea cea șăpătoasă a nației? Prin șmare șantem nevoiți săș a ne reintărnă la priimirea acentelor kare fără kăvint le am

lepdat pînă kând nu ne am kibăzăt despre alte mijloace mai logice, săș să'i indoim konsonnele akole unde trebsintă cere kă vokala săș fie lăngă săș apărate.

Însă acentele nici într'o limbă nu arată lăngimea vokalelor și prosodia vorbelor, adică daka sunt mai inkise săș mai deskise vokalele. Prin șmare dăpă tot kăvintul kă kă a indoi konsonnele kăci această nșmai arată în velle mai dese întâmplări kă vokalele sânt lăngi kând sânt șmate de două săș trei konsonne: spre exemple, la vorbele *prindere*, *spargere* șăi vokalele (i) dela cea d'ântzis și (a) dela cea de a doua sânt lăngi pentru kă una este șmată de *nd* și cea-laltă de *rg*, adică de două konsonne. Tot dăpă acest kăvint vorbele *facere* *tragere*... spre a se țiti kăm se kăvine, kă kă a se skrie săș *făcere*, *trăgere*, săș *făcere* *trăgere*; însă acentele am zis kă nu arată lăngimea vokalelor și prin șmare nevoiea ne konșănge a face această ce ar făcăt toți oamenii kând s'as găndit, adică a indoi konsonnele kare nu este aici inkăkare a limbei, nici făr, nici imitare fără kăvint, și o nevoie neapărată spre a înlesni și păstră pronunția limbei.

Francezii n'as o limbă kă a noastră; vorbele lor sânt apărate toată la ăltima săș la o demipenăltimă. La dăpăși indoirea konsonnelor (kând nu o cere kom-

poziția vorbei) esto adevărat un lex, karsia ns i se poate da nici o regulă generală de krt o îndelung deprindere făr nici o k-minz alta de krt a etimologiei ce în tot d'arna e oarb făr keno-suința limbefor de unde se trag nise asemenea vorbe.

Sz venim akem la grammatikz. Kzm ai nsmi dsmneata, domnsle, grammatika unei limbe kare ns e în stare a'ti dà nise reguli generale și te face a învță toate vorbele pe din afarz în toate modifikațiile lor? În adevzr vei zice k, șaz grammatika e nekomplektz, șaz k limbă este nereglat. Sz pznem k șn kopil șaz șn strin ar învță grammatika limbefi noastre; ar învți spre exemplz vorbele *daskali, general, ideal, nobil*, și alte asemenea kare skimbândse la plral ar face *daskali, generali, ideali, nobili*; ar întâmpinâ asemenea și alte verbe k littera (l) la zltima prekzm: *kal, miel, kopil, got, vale, kale*, kare la plral immoaie pe (l) fuknd *kai, mici, kopii, goi, vai, kai*. Atânzi și kopilș și strinș te vor întrebâ: knd sz immois pe (l) și knd sz n'l immois? Fz bine, dragz daskale, și d'emi o regulz. Atânzi te ai zită în șs, te ai zită în jos, ai respnde ce te ai privepe, ai începe a cheretâ knd o vorbz knd alta, 'ti ai batte kapș, adikz ai face toate kte as fukt toți kți s'az nevoit a façilitâ invț-

tarile addaknd lekrevile la niseve regle generali și ai affâ: k kte se immoaie la plral aucllea la singlar din natsra lor, din înçepșl lor dela moși dela str-moși s'az skris și s'az pronșat de oamenii k organele vorbirii ștrștoase k dsoi (l), prin șmare vei skrie k dsoi (l) și vei respnde ucllor ce te vor întrebâ k șz skrie k dsoi (l) la singlar pe toate kte se immoaie la plral și din kontrz kte se skris k dsoi (l) la singlar sz le immoaie negreșit ștrșinș la plral, daka vrea sz vorbeaskz bine romnesce; prin șmare va skrie: callu, kai; miellu, mici, porumbellu, pörumbci, kopillu, kopii; goșu, goi; valle, vni; calle, cai; pelle, pei, șul; iar velle ce ns se immoaie la plral se vor skrie k șn (l) prekzm și velle ce se skris k șn (l) ns se immoaie la plral, kzm: general, generali; daskal, daskali șul.

Tot dșpș șșest kvint șnt alte vorbe kare la singlar șnt immoiate și la plral, venind la adevr-rata lor origine, iaz în șra oam-enilor negingavi și nesșliți la limbz dsoi (l) prekzm: stea, stel-le; zi, zille; rondsrea, rondsrelle; ea, elle; cea velle; șul. Vrei sz ai ast-fel de grammatikz, domnsle? Bine, și ez înz bakș; de șnde nș ție-se lsmea de ce s'a appskat, adikz kopilșl orb de șn daskal și mai orb și de logofșșl de dozș ori mai orb șul., k bine vezi

dămneata kă ast-fel lăkrările vor merge kreskând kă progressie dăka nă geometrikă în kai aritmetikă și vom avea o limbă de porăneală gângavă, desnodată, lăbrățată, adikă nămai bână pe seama noastră. Atănci ănsă cel păgin kată să fim drepți și să zicem kă limba biet la începătă ei a fost și ea mai nobilă, mai strinsă, mai rotundă, și noi ăștia înlesnitorli am addăso în starea ačasta. Kă toate acestea între toate treptele de oameni, între boieri, între oratorii obșteștii Adăncări, între negăștori, între meșteri, între șteni și ănsăși între profesori tot se află hărbăși kare kănd vorbesk, le a dat Dămnezee dărel să pronăște limba sănrătoasă, să înnoade sylabele kă virtăte și, făr să știm de ce, noă acestora înlesnitorilor să ne plăkă a'i așzi. Știi de ce ne plăk, domăle? Făr bine și bagă de seamă și te vei înkredință kă îndoiesk konsoanele akolo ănde sânt elle îndoite, adikă appasă la trăsările vorbelor întokmai dăpă kăm nătră appasă la trăsările ačellor kănsri klasiče și ne dă nisce physionomii atăt de pronătate și modele artistilor. Limba nepronățată bine e întokmei kă ačelle kipări ce în lok de nas aș kăte ăn biet neg akolo abia inkipsit, în lok de oki, nisce sklipitări informe, lu lok de sprinčene, nisce kip de fslgi par' k'ar fi păși kă fssă, o biet de frănte,

nisce abia băze, ce să'ți mai zik mai malt; zită-te la ăn kalmsk și privesce și la ăn Grek șaz Roman. Așia e și limba, d-le, nerostită kă toate litterele ei kă și kipăriile ănde nătră nă și a appasat degetăł la trăsăra formelor, kă și frasile măsikale revitate în galop, peste note, peste taktări, kă ăn čimbal deskord, kă o arpe știrbă, kă ăn fiser spart.

Dăpă acestea kănd limba se vă invăța dela sine dăpă nătră ei, dănd limbei ce este al limbei, și se va șăpăne la niște regle așa de generale și așa de înlesnitoare, poate să se mai întimple vre ăn biet kreștin să mai invete și vre o altă limbă, prekăm, latină, italiana, frăneșă... Atănci Romănsł d'akasă știe kă *valton* trebăe să se skrie kă doi (!) kăci *valle*, al noștră se skrie tot așia; asemenea și, *hirondale*, *selle*, *elle*, *celle* șul. se skris kă doi (!) pentră kă și la romănește, *rondărelle*, *selle*, *elle*, *selle* se skis asemenea și a invățat și kvintăł pentră ce. — Tot asemenea *cavallo*, (kare între Piemontezi se zice *callo*), *pelle*, *agnello*, *stella*, *quello* șul. se skris kă doi (!) pentră kă și în romănește *kalls*, *pelle*, *miells*, *stelle*, *chells* se skris iar asemenea pentră kvintăł imășierei.

Apoi din asemenea regle venind la limba frăneșă pătem dă Romănsłsi reglele șrătoare ce'l

poate înlesni mai mult de cât însesi pe Frances.

I. (a) românesc armat de o konsoanță se face în franțozeste (au), prekâm palmă, paume; alb, aube, cald, chaud; călțăr, chaussure; săltare, sauter; alt sas înalt, haut; salcie, saule șal.

II. (o) românesc armat de o konsoanță sas mai bine de alt I se face în franțozeste (eau), prekâm: pelle, peau; inellu, anneau; 'gnellu moldoveneste, agneau, turturellu, tourtureau; capell, chapeau; castellu, chateau; mantellă, manteau; vassellu, vaisseau, șal.

Assemenea regale se pot da mai multe; însuși nefiind-le loksi aci, unde se vorbește despre îndoiră konsonclor, le vom lăsa pentru altă dată.

E bine, domnule, când are cinevă o limbă ka noi Români, adâsă aci din sinul Italiei și kare

lășând-o ast-fel dăpă kăin este ea în adevărata ei natășă fără a o po-ți, ne poate servi drept kice spre învățarea a ori-kării limbe de familia latină, ai kării naționali re-spektivi sânt așa de orbi fără latina. La noi ns e nimik înkărkat, e o datorie ce avem a implini kă-tre dreptșrile limbei și kătre jșnime-a ce așteaptă dela noi facilită-tea ce îi sântem datorî. E și p-țkat să inkidem okii așa de pismă-tării înaintea Adevărsiși; e și r-șine înaintea viitorimii, kare ne va jșdikă să ne arățăm atăt de indif-ferenți la facilitășrile ei pentră kare ne-a și trimis Dămneces pe lăme mai 'nainte e și r-șine kă înmō-ranța noastră s'o nșmim facilităte.

Mă întrebî, domnule, îți respănz la ce șșie, la ce am aflat și voiș fi gata tot d'asna a'ți implini ori ce cerere assemenea, pe cât va fi în pătinteșle melle. I. E.

D A N T E.

Dante s'a născut la Florența la 1265 dintr'o familie nobilă și însemnată a Aligierilor care se află în partitai Caelstilor. La vîrstă de nouă ani văzuse pe Beatrice fiica lui Folko de Portinari ce eră kopilulă kă și dănsul și pe care mîngîindu-o o numeste Biçe; de atunci simți un simțiment care făcîndemul cel principal al poeziilor sale. La vîrstă de opt-sprezece ani o revăzuse pentru a doua oară și simțimentul din kopilarie deveni un amor din cele mai klasice ale Italiei care i însușii toate poeziile sale kantonale cele d'antîic. Amorsul său cel mare îi însușii o frikă kă poate o va pierde într'o zi. Temerea aceasta îi invenină toate fericiirile și nu mai eși din sîffletul lui nici zloa nici noaptea. Kăză la pat de această frikă și în aiurările sale nu vedea de kăt plîngeri și dolisri. Văzuse un vis care îi prezisese kă adevărat moartea de care se temea și care se și întîmplă mai în zonn, kăci Beatrice mări kăzud el eră în vîrstă de douăzeci și niuci de ani. Dspă moartea ei i se intrerspuse toate kantonale; versurile poetului nămai fără de kăt laimente și ssspineri. Remase în toată viața kredinuos a-cestai amor kare 13 ani îi favorisasse toate desvoltările sîffletului și

care îi însușii toate simțimentele cele nobile. Kă s'a atate dolisri în care era ksfandată Florența pentru moartea amantei sale, făcînd un sonet adresînduse kătre pelerinii ce se dăcea la Roma. Mai la zonn făcu un alt sonet intitulat *E s t a s i*. «Dspă sonetul acesta, zice anssă Dante, avăis o minunată viață în care văzsis niste lăkrări ce mă tăkră a lăă xolăvirea de a nămai vorbi nimic despre această de trei ori fericită pînză în momentul kăzud voiz pstea s'a vorbesk kă mai multă demnitate... Sper a vorbi de dănsa astfel kăm nu s'a vorbit despre nici o femeie.» Și kă adevărat 'și a țînă kăvăntul. Poema sa intitulată *Divina comedia* ce a nemșrit sekolsul său, kontemporanii săi, păsse d'abăntarea kă nămele lui și pe Beatrice în care persosifikk Theologia și însușii înteleptăvirea divină ce îi deskide porțile Iadului și ale Paradisului și îi desvălește atătea mystere. Nici un amor n'a însușiat niste kagetiari atăt de înalte, nici un amor n'a kăvălit atătea sîffletul și a kondss kătre virtăte kă această patimă atăt de nobilă și kărată ce a suist s'a însușile Beatrice părintelui poeziei moderne kreatorsului Iadului și paradisului krestin și nici o femeie n'a fost rekompensată și kăntată kă această fericită Beatrice. Frămoasă, angelikk fipțară este femeia în care se persosifikk virtătea kă s'a întărească

neputințele bărbătești însăfflându-l
faptă cea bună și să-l konsolte în
amărășile vieții ca o amănunțu-
toare a paradisiștii, că o așezor a
cei-falte vieți.

Ka toate acestea kaviințele de fami-
lie, îndemnul părinților de a lăsa
un moștenitor, îl făcară a se însu-
ra la 1291, un an) după moar-
tea Beatricii, și lăz pe Gemma de
Donati dintr'o familie Gœlftz, ka-
re-i dette șase kopii și al kăria ka-
rakter pismătarit și iate îi înveni-
nă toate viața domestikt.

Dante avă un rol însemnat
în împierekierile kărōr patria sa
și zănsă Italia fs pradă; lăz ar-
mele și se lăptă pentru patria sa
în bătălia dela Campaldino impo-
tiva Aretinilor la 1289, și în ka-
pania diu 1290 împotiva Pisani-
lor; Pe srmă intră în magistra-
tură, în epoha fanestă pentru pa-
tria sa, a' resboiștii civil între Albi
și Negri. Fs apoi akksat kă ar fi
favorizat pe cei Albi în timpul kănd
era membră al konsiliștii sșpreu;
și kănd Karol taia lăi Filippus VI fs
kiemat în Florența spre a împzui
ambele partite, Dante fs kondamnat
în 1302 la o respndere de bani de-
răpznătoare și la exiliu; îndatāz mai
la srmă printr'o a doilea sentință
a dăni tribunal revolșionar, el și
sōșii lăi fără kondamnat, fără
a se înfășă la iudikată (prin
kontsmăre) de a fi arși de viu. De

atunci Dante se văz în nevoie a
cere azil la prințipi Ghibelini ai Ita-
liei kari primias baksros în al-
lianța lor pe Gœlftzii pērsektași și
proskriși. Așă înbrăștă în păr-
tit ce eră kontraris mai 'nainte
la opiniile lăi și kătre kafe exiliul
și sfferințele îl împinșeră a cere
ajutor. Ast-fel țgar mari la Ra-
vena în 14 Septembrie 1321 în vir-
tă de 36 anni lăngz domnișl ave-
stei cetăți Guido Novello de Po-
lente ceil primisșe mai mult ka un
amik de kăt ka un protektor, și
kare spre ai dă probz de a sē in-
kredere 'la fost și trimis kă o am-
basadă la Veniția. După dătinile
avelșii sekol, spre ouoafe kă-
tee talenșl și genișl avelșii bēr-
bat, Guido, la zăntăia primăre, îl
fukă sē între în palatul sșe în ves-
minte de poet.

Limba poporășii roman atăt în
Italia kăt și în toate țările unde
Roma își întinsese domniā și kolo-
niile salls, prekām în Franța, Por-
togalia, Spania și Dania, era un
gerg (geargon) nereglat mai mult
și mai păcin de element latin. Toți
skriitorii din sekolii din 'naintea
lăi Dante skrias limba latină mai
mult saș mai păcin kărată. Trē-
badării nămai kănta eroii și amo-
răi în gergul popșlar respectiv.
La kărtea regilor Siciliei învens
avea glosărie a Italiei a se sșppne
la oare-kăre regșle și deveni un dia-
lekt mai pressș de toate dialektile
Italiei, kare se usuă *Lingua cor-*

legiana și care se adoptă în general în toată Toskana și se făcă pop-slară. Mai înainte de kapătul sekolului al trei-spre-zecelea mai melți poeți și prosatori începă a skrie în acest dialekt kartesan țe anunția asora a unei limbe al kării kreator fs Dante. In van s'ar încerkă čineva a stabili kătare sas kătare fel de exprimare; vorbele și frasile unei limbe se skimbră dšpră împregisărri atăt din afară kăt și din intrs din sekol in sekol, și țăssși din an in an. Ni-mjk ns fixă o limbă ka faptele genialsı, ka kapetele d'operă litterare de care se poate făli o nație. Dante prin *comedia sa divină* pssse čelle d'ântis fundamente, și ardikă un edificiu kolosal spre ammirarea sekolilor in care fie-če frase, fie-če vorbă se sankționă și se făkă ka o lege de skriere a ar-mășilor poeți și prosatori. El, p-rintele poesiei moderne, fs tată atăt de ferice al acestei limbe Italiene care ns e niči skrisă niči vorbită de kăt nsmai de čei țe o învaț. Italiani neînvațat e mai străin limbei acesteia de kăt străinl țe o kultivă.

Komedia divină e împărțită in trei mari desprțiri înfățlate: *iadul purgatoriul și paradisul* din care fie-kare essbt împărțit in kâte trei-zechi și trei kăntari. Pe lângă noț-zechi și noț kăntari din care se kompune toată poema, se mai a-

daoge susl la începst kă o introdsk-ție a operei; prin srmare toată poema sa e kompssă din o șar kăntari, spre a kăroră implinire p-șaste tot kă nsuărsi trei; adikă poema întregă e împărțită in trei. fie-kare desprțire koprinde trei-zechi și trei de kăntari și fie-kare kănt e kompssă din stanțe de trei versuri țe se numesk *rima terza* care se leagă ast-fel între sine in kăt tot kăntul formează un lanț. Versul din mijlok al fie-kări terțet rimează kă versul d'ântis și țin d'al treilea al terțetului srmător.

Inventatorul acestei metră fs țăssși Dante dela dănsal fs konsakrat apoi mai virtos pentru poesile filosofice, satire, epistole și alegorii. Este țăssș țin mai kăvinčios și la poemele epice kănd țin fi rimate, pentru kă, skăpând la monotonia rimelor împerekiate kșin și de intrerșperea oktavelor, stanțelor sas strofelor, konservă un karakter ka adevărat de narrație sas povestire nepreksrmată. Lungă acestea este un mare ajstor ținerii de minte pentru kă fie-kare terțet țin ne-am allege, prin două versuri adă-če aminte terțetul precedent și pe țin srmător. Fie-kare vers al ței Dante este, ka toate versurile eroice italiene, de kâte an-spre-zece syllabe, care se împart sas se konsideră a fi împărțite in činci iambe din care țin d'al činčilea e srmat de o syllabă skărtă.

La numele lui Dante se deșteaptă
săvîrșirea întregă a secolului său.
El e ca o linie de hotar măreț în-
tre poezia antică și poezia moder-
nă, pe care ca a sa mană le înnoadă
printre'n inel briliant și năpăitor.
Viața lui se află răsădită dela dărușul.
Citind scrierea lui intitulată *Trac-
tat al eloquintei vulgare* aflăm ca
câte stadii profunde, ca câte înțe-
lepte și konsuțințioase lăkrări își
formă a ceastă limbă atât de ener-
gică, a ceastă limbă de bronz care,
topită în flacăra genului, ia ade-
vărata formă a kăgetării și răsfrân-
ge atât de kredințios săffletul po-
etului.

Guelzii și Ghibellini erau două
intinse partite în care eră împărți-
tă toată Italia și se pradă atâția
secoli a neînvoirilor lor celor
șlageroase. Năskăt dintr'o familie
Guelfulă, rămasă kredințios opinii-
lor a cești partit pînă kînd,
dăpă kăm am arătat, alte două
imperekieri desbinare Florența,
altănci în mijlocul acelor sfîșieri
numai întrevăz repaosul și pacea de
kât în zănirea a tot koprinșului Ita-
liei săbt o singură pătere care o
ar skăpa de mii de tiranți ce o
împila și care, părăgbitori între si-
ne addăceaz dapradarea generală.
Toate speranțele sãlle politice îi
erau ațintate assupra Împărătskii
Enrik care i se desfiintară îndată
dăpă moartea a cești monarch. Să
asziu și răsăsi pe Dante în tîm-
pșl exilului și făgăriei sãlle: "Ah!

să fi dat Dumnezeu, respăitorul
Universului, ca kăvîntul ce singur
poate a'mi arăta dreptatea, a veșt
kăvînt să nu mai fi existat și să
nu mai fi săfferit pe nedreptate pe-
deapsa exilului și miseriei! kăci,
dăpă plăcerea cetățenilor măre-
ței și celebrii fiite a Romei, a
cetățenilor Florenței, săis reim-
pins din dărușele ei sin, în care
m'am năskăt și am kreskăt pînă
în cea mai frămoeasă vîrstă a vie-
ței, și în care, iertăndu și în pa-
ce ca ea doresk din toată inima a-
mă dăcușe spre a'mi odihni săffle-
tul ohoșit și a'mi termină zilele ce
'mi az mai rēmas. Făgar și mai
chersind mai în toate koprinșurile
zînde a ceastă limbă o respăndit, a
am îmblat, arătăndu'mi, făr vōia
mea, rana ce 'mi a făkt soarta,
rana ce foarte adesea pe nedrep-
tate se împată celorți rēnit. Fost-
am ca adevărat o navă făr vele,
făr kărmă, împinsă kătre por-
turi, kătre golfuri, kătre țărături
diferente de a veșt vînt ce săffle
și desceakă dărușoasa sărăcie.
M'am arătat în oșii zăsi mare nu-
măr de oameni ce poate pentru
șu oare-kare rēnșme m'az fost vi-
sat săbt o altă formă. Kînd mă
văzăr zăș, persoana zămită și
operele'mi și mai mult, atât cele
făkte kăt și cele de a se făcuș,
și skăzătē mai jos de prețul lor...
De zîde zărmă ka, arătăndu'mă
mai la toți Italianii, făkzudșmă
mai mik de kăt o chere a adevărat,

ne numai înaintea acellora la care ajunsese renumele meu, ci și la aceia ce lasă parte și se interesează la soarta mea...»

Dante în viața sa politică și literară își sîta interesele sale pe lângă interesele publice, își sîta și familie și copii în nekontenita sa viață de extase de poezie și kontemplația și deskrierea viziunii sale. Ka și poeziile sale ce sînt, după cum am zis, o parte între poezia antikă și modernă, asemenea și ființa lui e o linie de hotar între două ființe diferite: Omul politic și omul poetik. Dante a fost omul care de vis s'a koberit în loksintele seffletelor. Oamenii de felul lui par că n'ar avea familie în lumea aceasta.

Dante e, după zisa lui Ugô Foscolo, istorik și kontimporan, profet și timpului său și piktorul generelui său.

Turbarurile civile nu lasară pe Guido, după cum ar fi dorit, să ardă în mormint poetului. Ka mult mai tîrziu Bernard Bembo l'ar asăpru și această însușinare. Se vitesce pe acest mormint un epital care se zice că și l'ar fi fukst însuși Dante. Citim aici numai versul următor care ar fi fost destul:

Hic claudor Dantes, patriis extorris ab oris.

Aicea zace Dante, expatriat din țară.

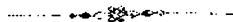
După moartea lui Dante toate

Italia pare că ar fi pîrtat dolul; se îmblîțiră koppile poeziei sale; din toate părțile întreprinsă a o învață ka komentarije. La 1350 Archiepiskopul și Domnul Milanului Ioan Biskonti însușiră șase intelepti: doi teologi, doi filosofi, doi antikari florentini, de a lamina prin iskrările lor toate nedumirile ce se arătară întekate oamenilor în *comedia divină*. Două katedre se întemeiară una în Florența și alta în Polonia, spre a explika pe Dante jnimmii studioase. Două barbăți foarte uelebri, Boccace și Benvenuto d'Imola s'ar însușiră ka această lekție și nici odincoară mai nici un barbătu nu are în generația ce armară după dînsul o astoritate atât de tare și o influență atât de rapede.

Urmașii lui păstrară ka respect și însuși titlul de *divina komedie* ce dăde el epoei sale, titlul care tot'dasna a dat okkazi de atîtea întrebări pînă kîbzăite, daka Dante, acest kreator al unei lumi nevăzute și al limbei și poeziei italiene a suist regsele poeziei? Acest genis original în toate și a dat și însuși titlul poeziei sale ka această originalitate. Cum s'ar fi pîrtat numai mai bine o poemă în care sînt satirisate viciul și pîcatele, în care sînt deskrise moravurile sekolelui și în care patimele velle arzătoare alle poetului nu pot affla altă pedeapsă spre rîshanare pentru inemicii

sai de kut iadsi și alta respătire
pentru virtate și pentru lăntele
ce le a adcrat sšffletsi surs de kut
paradissssi? Ns e kă adevărat o
komedie, deskrierea tštšror viciu-
lor generelsi șman? si pšnc-
rea lor pe o surs atšt de ne-
mărginită a eternității, infășă-

rea poetșsi făcș în făcș ka dăm-
nezeirea, ns e de ajans kă auestei
komedie sš'i deă atributșt de di-
vins? Trebsia sš fie an genis ka
al și Bante ka sš dea surs asse-
menea poemē titlș de Divina
komedie.

GIBELINI ȘI GUELFII.

Când împăratul Enrik IV se înălță pe tronul Germaniei, Papii erau încă niște simpli lokotenenți sau vikari ai lui Christos, nu aveau încă nici o putere lămească și politică; țaria, puterea lor era morală și spirituală. Mai târziu începseră a zăni pe lângă puterea spirituală și o putere lămească, și simțiră că patea să fie кіemată a jăkā un rol mai important de cât acela ce impliniseră pînă aci. Skaznel sântelui Petru adesea fă okkapat de barbati foarte îndemnatari kari preparară drăgul acesta, și kînd monahul Hildebrand se săi pe tronul pontifical, affă toate înlesnirile. Acest om extraordinar începă zănsăi dela investitura sa a nu voi s'o mai prăimească, ka pînă aci predecesorii săi, de la împăratul Germaniei, și reeși a face o întoknire ka de aci înainte toți sșveranii să prăimească dela el, reprezentantul lui Dumnezeu, șngerea, korona și ptearea. Pretensiunile Papii și mijloacele ka care se servi spre a le sășține, făc. niște elemente alle

diskordiei și alle resboisiei nivit în Italia și Germania.

Împăratul Enrik IV, vlezându-se abandonat de toți prinții germaniei, a se lăptă că un kompetitor sau rival al împărației, ales de sșpsșii săi rebeli și întărit de Papi, șnelituros acestor desbinări și neorîndșele, începă a înțelege că nu mai trebșe a se înkrede nici a mai spera în kasele velle mari alle Germaniei, kare toate asteptă doborînda'l. să se șrue în lokul lui pe tronul împărației Cesarilor. În mijlokel nenorocirilor salle avă toate okkasniile de a înverkă kredința lui Frederik de Hohenstauffen nobil nu de mult timp, kare se înkinase ka total kășșei lui; și atăt pentru amicie kat și pentru rekșnosșință, vră să'i respătească și îi dette pe șnika să fie în kășștorie, din preșnă ka dskatsul Șoabiei drept dote. Fiul lui Frederik se lipi pe lângă Împăratul Enrik V precam se lipise și tatăl săs pe lângă Enrik IV, despre kare fă asemenea respătit. Frațe-săș Conrad priini investitura dskatsului

Frankoniei. După moartea lui Enrik V se sîi pe tron Lotaris de Saksonia, și după moartea acestuia, priveni la împărăție Conrad dăca de Frankonia, și se încoronă la Aix-la-Chapelle, de către legatul Papii. Ka sîi ajuns la imperiu casa de Soabia, avî a se lăptă kă toți domnii cei tari ai Germaniei kari nă psteas sîi vază bskroși răpedea lăi înțelare. Din numărul acestora lăi și Welfii sau Guelfii, dăzii de Bavaria, kari făkără sîi rebel inversonat kasei de Hohenstauffen. Casa aceasta avea kastelul de Wablinga sau Gueibelinga. In timpul lăptelor și rebellelor ce avăză aceste două partite, soldații lor lăzăr drept diviză și semn de radanare, nămele kapitor lor. Așă partizanii împăraților din familia Soabiei, sau din familia Hohenstauffen se număză Gibelini dela kastelul de Gueibelinga, și partizanii dăzilor de Bavaria ce eras adversarii ai Gibelinilor, se număză Gselfi. Mai pe urmă Gibelini însemnă partizani ai împăratului, și gselfi partizani ai partitului contrariu.

Dăpă trecere de timp Gibelini sau casa Soabiei despără de mult din lista monarhilor, și Gselfi din kontra se ținără in kat și pînă in zioa de astăzi tronul Engliterei se okkăpă pe urmașii lor.

Gselfi pe atunqi nă se mătămăză nămai a se lăptă in kontra celor de Hohenstauffen sau gibelinilor nămai

in Germania, qi și afără se forță a le face inamici. Papii kontrarii totdăna partitului imperial, se zămăză kă Gselfi și afără in ei năse pătornice ajstoare. Nămele ambelor case rivale treks dintr'o țără in alta, și toată Italia se despără in două partite in Gselfi și Gibelini, unde nămele își skimbă oare kă in semnarea d'antis. Papa anit dăpă kă zisserem kă Gselfi Germaniei și fiind și el un Gselfi, in Italia prin zămare Gselfi începs a însemna partisan al papii sau al libertății Italiei, și Gibelin însemnă partisan al împăratului.

In momentul kănd Frederik I, kiemat prin diverse interese, se hotără a kotropi Italia, ea eră învătată p'atunqi într'un grad de pătere ce eră in stare a înșalfă o temere împăraților Germaniei de a o perde pentru totdăna, de nă se vor grăbi a lăa măssele kăvinicioase. Profitănd de terhorile ce se întinșeseră in Germania și de slăbiciunea șaveranilor ei, Italia skătrasse jăgal ce o împită. Spiritul independenței săflase dela miăză noapte pînă la amiază-ză a acestui vekis pămint al Libertății. Cetrăi potente se învătasseră kă rapiditate, și nămele de repăpika resană din toate părțile. Din nenorocire avințel acesta al cetăților Italiei, in lok de o face mare și pătornik, se întoarșe inșeși impropria libertății ei. Cetrăile cele mai potente, prekă Milanul, Pavia,

Florența începuse a avea preten-
țiuni de a și impune legile lor ve-
ninilor mai slabi. Pretențiunile a-
cestea fără rompinse; în aceste
lapte intestine, cei mai slabi, gă-
ta a cădea, alergară la ajutorul
împăratului spre a i scăpa de ja-
gul veninilor lor. O parte mare
din Italiani consideră pe Frederik
ka singurul lor deliberator, și
când ajunse acesta în Italia, se
și dette semnalul desbinărilor și
împerekerilor în țearra aceasta.
Doz partite se formară. Papa
eră în kapsul acellora ce vreas
independența patriei și trismfal
libertății, adică al Gzelfilor, și
Gibelinii partisans ai psterii îm-
periale eras aueia pe care ne-
dreapta tyranie a snor cetăți kon-
nationale îi fortasse a lăa armele
în kontra fraților lor, și a kiemă pe
străzini ka s'î resbane și s'î măn-
tse. Atât Papa cât și împăratul, în
toate țărburțile și desbinările a-
cestea, fie-kare nu kșgetă de
cât kșm s'le întrebsinteze spre
folosul s'z, și prin elle s' ajun-
gă la kșgetul lor de a domina.
Papa strigă libertate și intinssesé
standardul ei; împăratul strigă măn-
taire și protekție; noi însă din
zicua de astăzi nu trebas s' k-
redem toate alică; mînchisni krate
eras toate pinz la snă; q'a fost
însă s'as dăe, noi vorbim de
repositi pe kariu Damnezes s'î
ierse și pe cei vii s'î ismineze.

Asli, Tortona, Milanul toate

cetăți gzeffe arătară lsi Frede-
rik o opposiție, ja kare el nu
se asteptă; însă talentele lsi mi-
litare trekară peste nisue stavile
ce i se îaproliuă și Italia pe-
ste pșein fș amenințată de a în-
tră iarși s'bt jăg.

Frederik derzărând kă to-
tul Milanul, se însprămintă-
ră toți Italianii și simțiră kă
le trebsia o snire și o țarie în
kontra însă inamik asiă de
psternik. Se formă o ligă s'bt
nșmele de ligă-lombardă kare
eră arzită și întokmită de g-
effi împotriva kșgetelor ambiți-
oase alle împăratului. Toți din
Verona, Viventa, Padova, Trevi-
za, Milan, Kremona, Bergama,
Ureșia Ferara șul., eras sniți în
această ligă. Frederik din par-
te și eră sșținut de Pavasani și
de markizul de Montferrat, și
avea o armată foarte potentă
adășz din Germania. La 19 Mars
1176 Frederik fș înfrant de k-
tre konfoderați între Laguano și
Tezin. Viktoria fș din uellē mai
komplete pentru Gzelfi ce nu
șuiză a se folosi kăm se kade
de dănsa. Frederik încice pace
dăpă această și se dăsse s'z moar-
tă la Ierusalim. Depărtarea lsi
și moartea lșsară kăte-vă mo-
mente de repaos Italic, și
fakțiunile semănară kă s'as
stins pentru kăt-vă timp. În-
să s'bt domireca lsi Enrik
VI la 1190 iarși încep des-

binare între Gselfi și Gibelini în Italia meridională, în care pînă aci nu intrase acest ulsat de diskordie și de zrrz. Maritagiul Konstanței, moștenitoarei Siciliei cu Enrik VI frăz a trece în casa de Soabia moștenirea prinților Normandi. Enrik, prin karakterul său feroc, devastă Italia meridională; sarda Gselții din părțile lokale înverkară a sk-tsără jsgel, kăvi delzsați de Papa, remasseră viktime alle vikteniei și alle fortei. La moarte, Enrik VI lăză un kopil nevărșnik; Konstanța ce mări și ea dșpă btrbats-szē, lăssz acest kopil Papii, kărsia îi rekomandă regatul Siciliei în timpul nevărșniei fițlăsi sēs. Inocentis III deveni episcop al lui Frederik II. În timpul nevărșniei acestăi jone prinț, ce avcă dreptări netăgdăite asspra imperiului Germaniei, enkist sēs de Soabia, se saise pe tron la 1196 kare, prin întregile lui Otton de Bavaria frăz și acest Otton se sși pe thronul Germaniei. Virsta cea fragedă a lui Frederik, de 12 anni, îl pănca la adăpost și frăz ceă a nu se gîndi nimini la dănsul. Otton IV era dșpă kăm zisserăm din casa Bavariei, și prin zămare un Gself. Bărsia fră mare în vettăile Italiei kănd afflăr sșirca lui pe tron. Papa se împărțisi și el la început de instaurarea generală a vettăilor gsel-

fe. Insz interesele împărțalsi deosebite totlăzna de alle Papilor, nu întăzlară de a renoi desbinările și împerekierile. Papa, spre a se împotrivi la pșterea kărs-pitoare a lui Otton, afflăr un pretekst foarte legisit de a apără kă kăldără pe vltstărsul familiei de Soabia al kărsia el cră episcop. Il înfățșă Italiei kă pe mărțăitorul ei. Pavia, Kremona, Verona îmbrățșară partisi lui. Milanel țins kă Otton pe kare din afară îl sșstinea Rikard de Engliteră. Se vărz dar în această okkazie; kă un Papă gself protegiă un împărțat gibelin împotriva unsi împărțat gself; de sude se vede învederat kă aceste năme în Italia nu mai însemnă famillii, ci Gself partizan al Papii și Gibelin partizan al împărțalsi. Otton fră vins și Frederik II proklamă împărțat. Împărțăirea acestăi jone fră brillantă: addără în sine toată partea peotikă și kavalercaskă a sekălsăsi de mijlok; el ksteză a se lșptă împotriva Papii atăt în kăt nu kstezasse nici kșul din prediessorii sși. Papa îl eskomznikă afărisinds' l și întărtă asspra lui carbele patime alle partizanilor sși: «Vedeți, zinea Papa, avel monștră horribil ce esse din mare, kă kapăi de les ferios, kă pișioarele de zrs, kă velle latte mărđlare de Leonard peștril, și kare kă dînții și kă giarale salle de fer, amenițș de a dămikă toate? Acestă este îm-

p̄ratsl Frederik II., — Imp̄ratsl iar din partea lui zicea: "Grigoris n̄s mai e p̄storl t̄mcei: e l̄psl p̄stiitor; e balast̄l k̄s q̄isma in d̄shoare, am̄gitor univ̄ers̄l̄i; prin̄sl iut̄nerek̄sl̄i; e en alt Baalam, e un̄s̄si Antichrist., Aeste v̄erte și s̄re in̄re imp̄ratsl și Papa l̄sr̄a kassa de a in̄unde din nos imp̄rekier̄i și s̄rele in̄re v̄et̄t̄ile ḡselle și gibeline. Totd'asua Papa și imp̄ratsl l̄sr̄a adevr̄atsl' și snik̄al motiv al l̄ps̄telor s̄ngeratiue kare trei sekoli sf̄isiar̄ și p̄st̄iir̄ Italia. Palime is̄i, rivalit̄t̄i de p̄tere și de averi f̄k̄k̄r̄ a l̄s̄a armele v̄et̄t̄i kontra v̄et̄t̄ilor și familii kontra familiilor. In l̄ok de a se l̄ps̄t̄a print̄r̄ o un̄ire unanim̄ la k̄sgetele ambītiouse alle imp̄ratilor și alle papilor, Italianii prefer̄ir̄ a se s̄p̄psue lor spre a s̄i resb̄n̄̄ un̄i kontra altora. Diskordia servi imp̄ratsl̄i Germaniei și Papii mai mult de k̄t̄ v̄elle mai numeroase armate. K̄nd̄ din in̄t̄mplare in vre o v̄etate linistit̄, s̄sprav̄en̄ī vre o impregirare de nenvoire, indat̄ v̄et̄tenii se impur̄t̄ias in doz partile: un̄i allerḡa la Papa, al̄t̄i la imp̄ratsl și ast-fel devenīa q̄inev̄a sas ḡs̄elf sas gibelin, k̄lte o dat̄ și un̄s̄si kontra dorint̄elor s̄alle. In Fl̄oren̄t̄a spre exemplu, v̄etatēa fassesse in̄tr̄ o stare foarte lin̄ p̄in̄ in epocha in̄t̄mpl̄rii dramatice a l̄s̄i Buondelmonti. Pent̄r̄ aecast̄

historie vom add̄sue pe Machiavelli. "In̄re v̄elle mai p̄sternice familii alle Fl̄oren̄t̄ii er̄a Buondelmonti k̄m̄ și Uberti; d̄spr̄ d̄ns̄ii venias Amidei, și Donati. In familia Donatilor se afl̄a o v̄ids̄va bogat̄, kare avēa o fiik̄ foarte frumoas̄. Femcea aecasta is̄i p̄sse in ḡnd̄ a m̄rit̄a pe fie-sa k̄sior Buondelmonti, j̄ne kavaler și kap al familiei s̄alle. Or din negrijire, or din mult̄ siḡrant̄, k̄ ea n̄s̄i k̄ommunikase niun̄s̄i ḡnd̄el s̄r̄s̄ niun̄s̄i j̄nel̄s̄i kavaler, kare mai pe s̄m̄ se și logodi k̄ o fat̄ din familia Amideilor. V̄ids̄va Donati ressim̄i o profund̄ m̄hnire, ma n̄s̄i perds̄ koragīal, și sokoti k̄ va p̄stea in̄drept̄a aecast̄ neintelegere mai n̄ainte de a se v̄elebr̄a n̄nta. In̄tr̄ o zi k̄nd̄ Buondelmonti trec̄a pe strada unde er̄a kasa ei aecasta se kobori din prez̄nt̄ k̄s fie-sa, și in moment̄l k̄nd̄ kavaler̄l er̄a in drept̄al portii ea îi es̄i in̄ainte. M̄s̄ b̄kar̄ îi zisse de insar̄toarea d̄amitalle, k̄s toate k̄s es̄i p̄s̄tram pe fie-mea kare cal̄o de fact̄. Zik̄nd̄ aecasta imp̄inse portit̄a din dos̄l k̄r̄iea er̄a ask̄ns̄ fetisoara. V̄iz̄nd̄ o fr̄amssete asīa de mare, Buondelmonti ve s̄īa k̄s și aecasta n̄s̄ er̄a in̄tr̄s̄ niun̄k̄ mai j̄os de k̄t̄ logodnika sa, atat in̄tr̄ nobilitate k̄t̄ și in̄ averi, se put̄r̄nse de en amor asīa de iste pent̄r̄ d̄ns̄a, in k̄t̄ ne mai sokotind̄ase la k̄v̄int̄l-ve is̄i dedese,

nici la despretul ce ar fi ardat
do și'l va trage înapoi, nici la ne-
porocirile ce puteas să'i vie d'au.
zisse: pentru că mi ai păstrat un
ast-fel de prețios tesaer, as fi un
mare ingrat de 'las rempinge
kând bukz nă e timpul trekst. Și
făz a perde nici un minut se
și ksenz kă această fetișoară.
Kând se aazi această novellă în
kasa Amideilor și a Ubertilor ce
eras aliații lor, un nekaz de moar-
te le întărită inimile. Se adăna-
ră, și hōtărîră kă un asemenea
despreț-ăddskând o nevînste și
răsine familiei lor, această nă
se poate resbna nici sprăa de
șut kă moartea lui Buondelmonti;
se kibzîră, și însbrăchîră kă
șviderea pe Moska-Lamberti, pe
Stiatta-Uberti, Lamberticio-Ami-
dei, și Oderigo-Fifanti. Acestia
se adănară în ziua de Paști foarte
de dimineață în kasa Amideilor ce
este între psntea cea vekie di St-
Stefano, și în momentskând Buon-
delmonti trecea pntea pe un
kal alb, astia îi esîră înainte în
kapal pșnți, năvîrîră asșupra lui
și îl șvuisseră sșbt o statz a lui
Marte. Șviderea această desbîră
toată cetatea în împerekieri: zni
îmbreșîșară partitlă Buondelmon-
tilor așii pe al Ubertilor; și fiind
kă aceste două fatulii eras e-
gale în pștere, se lșptară ma;
măli ani făz a pștea vîșna prin-
veni a goni pe ceea-laltz, și Flo-
rența stette în această stare de

diskordie și lșptă șvuitășă pînă în
epocha lui Fredetik II. Acest
rege de Neapol se gîndi kă 'i ar
fi spre folos a'și kresce pșterea
în kontra Papii, făkînda'si un par-
tit în Toskana. Prin șrmare favo-
rișă pe Ubrit și pe partizanii lor,
karii, sșștînăți de o pștere mai
mare, nă întăzîră a goni pe Bu-
ondelmonti, și astfel cetatea nă-
ștră, kare pînă aci fșssesse năștră
la pșrtitele Italiei și în pște, se
vzș și ea akam împărlită în gē-
elli și gibeli.»

Dăpă stingerea kasei de Soabia;
Italia remasse mai mult ștăpînă;
kâte-vă cetăți ale Italiei ajșusseră
independinte. Înșă familiile cele
mari kărora această repșblive le
înkredîntă șvernal imperikiate
între sine, începără a'și preface
palatele într'un fel de cetăți
întărite. Resbellele personale se
degenerară în resbelle adevărate;
împilatorș și împilatsl, batjokori-
torș și batjokoritșl, offensatorș și
offensatsl își adănară amîții și
înșopeas lșptele pe stradē; vingto-
rșl sșpșșind'si zșșșși cetatea sa
de năștere i se făcea ștăpînă și
o șvernă kă un despot, pînă kând
veniă altș și se vedea nevoit a'și
lășă loksl la un rival mai potent.
Kâte o dată împerekiera saș par-
titsl împilat allergă pe asksnș și
ceea ajștorșl vre șnsi avîntă-
rier, rșgînd'si a veni s'î mîntșe,
șas allergă la protekția regilor
Franșei Neapolșsi. Gsellli și Gibeli.

lunii sokoteas vinzurile, komplo- tarile, inveniriile (otrăvirile) sărăcuriderile ka nisue mî-săre foarte trebsinziioaseși kă nisue okkapațiisni ordinarie alle vîțeți soțiale. Acea- stă stare a lăkrărilor țîns msl; Italia fă pradă diskordiilor ce le dospia tot d'asna ambiția kar- ții dela Roma, și a împărației.	Nămele de gselți și de gibelini își perdură adevărata și primitiva lor semnificație, și nă mai eras pentru oamenii ce le întrebăntă, de kăt ka nisue symbolsri kă kare se deprinde vine-vă, și nă le mai kastă nici însemnare nici înțel- lesul.

Vertical text on the left edge of the page, possibly a page number or header.

Vertical text on the right edge of the page, possibly a page number or header.

PROFETIA

LUI

DANTE.

CANTUL I.

Mai eată-mă o dată în lumea mincinoasă a muritorilor. De mult o abandonasem în căt o am fost și uitat. Din nou simțu greutatea lutosului meu corp, perzând așa de răpede immortal'a mea viză. O căt îmi addormisse durerile pământene! și mă făcù a svolă pînă la cerescile locuințe, după ce mă făcù a strîbatte abysul profund și retrăit unde auziui șipetele și blestemele sufletelor condămnate la turlente eterne. Mă avântaiu ast-fel din-colo de locul durerilor mai puțin crude, de unde Omul ese cără-șit prin foc spre a putea a se duce și a se amestecă în chorul angelilor, în chorul angelilor unde bella mea Beatrice îmi încântă vederea și mă condusse la picioarele Eternei Trinități, a ațellui Dumnezeu, Primul și Ultimul, misterios, Unul și compus din Trei,

nemărginit și mare, suflet universal. Bine-voi Ellu a priimi un oaspe, muritor și nu'l desființ cu a sa glorie, cu toate că din stellă în stellă prinveniu pînă la thronul său Omnipotent.

O Beatrice! tu alle căria grațioase forme earba și marmura recele accoperisseră atît în de lung! O tu, angel curat al primului meu amor! cît fû de mare și cît fû de fedel amorul acesta! Nimic assupra pămîntului nu putu a'mi mai attinge inima dela străpasul tău încoa! De nu te-aș fi văzut în ȕeruri, sufletul meu, asemenea columbei departate de kivot, fără închetare s'ar fi retănit căutîndu-te, și nu 'și-ar fi alinat aripiele pînă cînd nu te-ar fi aflat. În adevăr Paradisul meu ar' fi fost noperfect fără tine.

Din a zecelea a mea vară tu suși a mea viață; a cugetării melle essență. Te amaiu mai înainte de a cunoaște amorul; și astăzi încă tu îmi încenți ochii așteția stătuți de îndelungul annilor, de persecuție, de exiliu, de lacrimi ce vărsară numai pentru tine, și pe care nici o durere altă nu putu vre o dată să le facă a curge. Sufletul meu nu è de aceea ce s'ar împilă de vre-o facțiune tyranică sau de uetul vulgului. Cu toate că după o lungă și vană luptă nu pociu a revedea Florența de cît numai cînd imaginația'mi, străbătînd norii ce se poartă peste Apenini, își figură a această ȕetate mîndră o dinioară de mine; cu toate că nu pociu a mă mai returna în pămîntul meu natal, fără să mă aștepte acolo

moartea; însă tot nu putură încă a stinge spiritul înflăcărat și altier al unui vechiu exilat. Ma, de și soarele e limpede și nemăculat încă, câtă însă a se retrage la apropierea nopții. Învechitu-m'am prin lungile-mi zile, prin travaliuri, prin meditațiuni, și făcând în față înfruntat-am distracția în toate formele ei. Lumea m'a lăsat ast-fel după cum m'a aflat. De n'am avut încă laudele ei, scie-se că nu le-am căutat prin artificie codarde. Defaima, batjocure Omul, că Timpul resbună: și într-o zi fără s'o fi dorit vr'o dată ambiția mea, numele meu va fi un monument adăugit pe lângă altele celorlora amănți vani ai renumirii al căror spirit îngust pune să le înfle vâla suflare inconstantă a oamenilor, și carii au drept onoare de a fi clasificați cu conchistorii și cei-l-alți înemici ai virtuții în analele sângere și de toate secolilor.

Voi-am să fac pe Florența liberă și mare. Florenț! o Florenț! tu ai fost pentru mine că și acea Ierusalim asupra căria plângea Fiul celui Prea-Înalt.... O! și cum m'ai respins!.... Precum passerea își readună puii, asemenea voi'am să te accoper sub o aripă paternă; la a mea chemare, tu îmi auziși vocea; mă, înlocmai că gâșterul feroce repezituți-ai și îți-ai înfipt veninul în inima căria tu îi erai atât de dilectă, atât de scumpă. Despuiați-m'ai de bunurile melle și mi-ai condamnat corpul la flăcări. Vai! cât e de mare maledicția patriei pentru avela ce și-ar fi dat viața pentru dânsa, pentru avela ce

n'ar fi meritat a fi proscris de dânsa însuși, pentru
acellâ ce o adoarâ și însuși în minia ei.

Veni-va poate timpul în care ea va încetâ de
a mai fi nedreaptâ; poate sâ vie timpul când ea vâ
fi superbâ de venușâ ce astâzi ar fi dorit a o respân-
di vântului; poate sâ vie timpul în care sâ fie geloasâ
de mormântul omului cîrui în viațâ nu' i lăsâ nici un
accoperemînt. Atunci lăsâ surdâ îl vâ dori, cîrui
tîrîna'mi vâ remînea acolo unde voiu muri: țarra
unde resufflaiu pentru lîntzia datâ și care în foru-
rile salle mî sforțâ a resuffla aerul în pîmînt strî-
in, perde-va și nu vâ mai reaccoperî osîmintele mel-
le, nici însuși când îi vâ trece capriciul și își vâ re-
vocâ sentința. Nu, refusatâ'mi-a alle melle... pa-
ternul meu accoperemînt? nici o dinicâțâ dar, și
ea nu va avea pe alle salle... mormîntul meu.

Îndelung turburea'i armatâ țînut'a depîrtat pe
omul ce își-ar fi vîrsat sîngele ca sâ o mîntue, a
cîrui inimâ bîtea de amor pentru dânsa, care cî un
sufflet încercat se luptâ, întreprinse fapte și cîllîto-
rii dureroase, își împlini în fine toate datorile unui
adevîrat cetățean, și drept recompensâ vîzû pe
Guelfi fîcînd sâ treacâ proscriciâ lui drept lege
prin machinațiunile rîilor. Nu sunt fîcute pentru
uitare unele cî acestea: mai currînd vâ fi uitatâ Flo-
rența. Crudâ foarte fu a mea plagâ, ultragiul foarte
profund și durerea foarte prelungitâ! Nu mai è ier-
tare în inima mea; nedreptatea patriei melle nu se vâ

șterge prin tîrziăi repentire.... Cu toate acestea... cu toate acestea, simțu ăncă oare-care tinere emoțiuni pentru dînsa; și pentru amorul tău, Beatricea mea, n'aș putea a'mi resbună asupra coprinsului care fu patria ta: ellu deveni sacru cu adducerea venusei tale ce singur ar putea să appere această vetate omucchidă întocmai că niscă sante relicue.... Așa, gurna ta singur ar' fi de ajuns să mîntue zece mii de inemiri. În adevăr, cîte o dată inima'mi solitară è sfîșiată de suvenirî înflăcărâte și de cugetări de minie întocmai că a lui Mariu în palădele Minturnelor sau preste ruinele Cartageni. Cîte o dată spectacolul ultimelor spaimă alle unui vil inemic vine a'mi se înfățișă în visuri, și face a radiă pe a mea frunte speranța triumfului.... Însă, nu'mi mai viu emoțiunile acestea ! duc-se, cîrî sunt ultimele nepuțințe alle inimelor ce au îndelung-sufferit dureri mai mult de cît mortale, și care, neînțetînd de a fi mortale, n'au alt repaos de cît pe patul resbunării.... resbunării ce doarme că să vîceze mîcel și se deșteaptă consumată de setea nesățioasă și adesea amăgită de oare-care schimb al fortunai... resbunării ce chiamă prin dorințele sãlle zioa în care să ne realțăm, și să vedem cîteați sub picioare pe aieia ce neîmpilă, cînd Moartea și Ate vor trece peste umiltele și trunchiatele lor capete.... Mare Dumnezeu! depărtează dela mine cugetările acestea... în mîinele Tale depuin toate ultragele melle,

și varga'ți omnipotentă cauză peste aceea ce m'au amărit.... Fii mic, după cum ai și fost în pericolele și durerile melle, în mijlocul cetăților turburate de facțiuni, în câmpul batalliei, în chinurile și amărăciunile ce invan am bravat pentru Florența, fii scutul și apărarea mea.... la Tine appellu despre toate.... la Tine pe care te văzuu pe thronul măririi în acea glorioasă vizită ce bine-voiși, allegându-mă, mic singur a'mi-o arătă, și pe care nici un muritor n'a fost văzut'o țară a perde viața. Bai cât îmi e de împalată fruntea de impressia dureroasă a pământului și de velle pământene! de patimele devorante, de mișcarea inimii, adevărată tortură mintală, de lungimea zilei, de fantezmele nopții, de suvenirea unui demi-secol spurcat de înjunghieri și însuși de micul număr de ani ce pot încă să mă aștepte perii mei cei albi! câtă sunt asemenea de dureroși și grei de suferit, pentru că îndelung am fost asupra stâncii deserte a disperățiunii, și nu poartă a'mi mai așintă ochii asupra vellei trecătoare ce fuge de terribilul acesta scopci; nu'mi voiu mai înălță vocea.... că vine să fie acela ce ar voi să'mi asculte plângerile? Eu nu mai fac parte nici din poporul nici din secolul acesta, și însă cănturile melle celebră-vor un sujet ce va măntui de uitare epocha aceasta: nici o pagină din annalele furorilor noastre civile nu ar atrage ochiul posterității, dacă versurile melle, că un profum preservator, n'ar conservă atâtea fapte crimina-

le și demne de cei ce le-au comis. Aceasta è soarta spiritelor de ordinea mea: de a fi persecutați în viața, de a li se roade inima, de ași consuma zilele în necurmate desbinări și de a muri singuri. Ma în secolii ce vin, mulțimea se readună pe mormintele lor, pelerini le vin din clime departate pe unde a străbătut numele aelluia ce nu è mai mult de cât un nume, și dându-i închinăciune asupra petrei înghițate, se duc ași respândi în departe renumele de care el nu se mai bucură; cel puțin al meu m'a costat mult: a muri nu è nimic; a mă pãli însă ast-fel.... a mi reține sufletul departe de înaltele regiuni ale infinitului.... a trăi în nisea cãi înguste cu oameni plini de micșorime, a mă face spectacol ochilor vulgari, condamnat la o viață errantă, când și lupii își află o vizunic; întrecut dela toată familia mea, dela casa mea, dela toate cãte fac societatea dulce și allină durerea.... a mă vedea în singurătatea regiilor fãră a avea puterea ce le pune o coroană pe frunte.... a dorì cuibul și arripele palumbului(*) ce își ia svolul către locurile de unde Apeninul vede în poalele sale Arnul; alle palumbului care poate se duce a se adăposti în cruda mea patrie, în cetatea unde îmi sunt copii și acea femeie fatală, mama lor, recea consoarte ce mi addusse ruina drept dote.... câtă soarta fãră speranță dela care avui o lecție foarte

(*) Columbu selvaticu.

amară; liber ănsă cel păgîn, n'am a mîă ruşină de
nişte imputări desonorate: n'am cunoscut nici o
mieşorime; făcut'au din mine un exilat.... nu ănsă
şi un sclavu....

FINZ LA CĂNTUL I.

CANTUL II.

Cel d'o dinioarz spirit religios al zilelor, atunci când vorbele erau niște obiecte respectate, și când cugetarea, revărsânduși lumina peste viitor, făcea oamenii a-și vedea pe fiii fiilor eșiți deja din abysul timpilor fiitori... chaos de evenimente în care sunt demi-create formele ce au a trece prin ființa muritoare; spiritul ce marii profeți ai lui Israel aveau asupra lor, spiritul acesta s'a revărsat peste mine. Dacă, asemenea Casandrei, nu poai să fi auzit în mijlocul uctului facțiunilor, sau dacă cei ce mă aud nu voiesc să asculte vocea aceea ce ese din desert, fîz pîcatul lor, și simțimentele mi znsuși fic'mi a mea recompensă, singurș ce am cunoscut.

Nu ai vîrsat sîngele tîu? ai nevoie încă a'l

mai vîrta, o Italie? Ah! revelația viitorului ce'l între-
vîz printr'o lumire sepolcrală, mă face a'mi nită rellele
în rellele'și nereparabili. Numai o patrie poate avea
omul, și tu încă ești a mea... oșmintele melle fi-
vor în sinul tău și genul meu în al tău limbagiu,
care o dinioară se respîndi cu imperiul Romei în în-
tînsul Occident; ma eu vou a crea o altă limbă as-
semenea de nobilă și încă și mai dulce, în care
gloria eroului și suspinele amantului află-vor, în ori
ce exprimare, suneteasă de cheresci în cît fie-ce vor-
bă, demnă de clima ta, înființă-va visul cel mai am-
bitios al poetului și va face din tine privighietoarea
cînturilor Europei. Limbele velle-lalte, comparate
pe lângă a ta, toate vor semăna cu chiripirea pasă-
rilor mai puțin armonioase, și popoliu toți se vor
mărturisi de barbari ascultîndu-te. Eată ce vei fi
datoare aueltoia pe care îl împilași de ultrage, bar-
dului tău toscan, Gibelinului exilat.

Vail vail! vîrul viitorului ă sfîșiat, nemișcați că
valurile oceanului, cînd amuțesc vînturile, zecă se-
coli se îmflă de o dată cu nisce posomorite undu-
lațiuni și volbură pe dinaintea ochilor mei în sinul e-
ternității; tempestele dormu încă, norii au făcut o
pausă, cutremurul pămîntului stă în sinul ce l-a
conșeput, chaosul sîngeratic așteaptă creația; ma
toate sunt preparate spre ruina ta... n'are de cît a
se adresă vorbele acestea către elemente: «tot fie în
întuneric!» și tu vei deveni un mormînt. Așă, tu o

frumosule coprins, tu vei fi devorat de gura gladiului; tu ve înfrunzi. Omului reîntregit în drepturile sale paradisul și desfătările lui. Vai! fi-va nevoie că fii lui Adam să'l pcarz de două ori?

O Italie! tu alle căria fructifere câmpuri prin singure numai razele soarelui încă ar mai fi grăna-rele lumii; tu al căria cer è semnat de stelle mai strălucitoare și revestit de un azur mai închis, vara și-a construit palatul în amabila ta locuință; tu fuși leagănul imperiului universului, și ornamentele cetății eterne fură despueile regilor resturnați de cetățeni liberi. Patrie a eroilor, sanctuaru de sânti, unde gloria pământească și gloria cerească stabilitu-și-au una după alta a lor domnie, tu pe care imaginația te închipuesc atât de strălucitoare și te află apoi mai presus de colorile foarte trezite ale închipuirilor sale, când ochiul încântat te contemplant cu amor după creștetul Apeninilor sbirlit de ninșturi, de stânci și de posomorita frunzătură a pinului, amantul desertelor a căria titaniană coroană osbucină tempestele; așa, la vederea'ți cluzturile mi attentive seamănă a chema favoarea de a vedea mai de aproape câmpiile'ți daurite de soare, câmpiile'ți atât de scumpe, atât de dulci de a le vedea și a le amă libere! Cu toate acestea pări-te-vei după capriciul tuturilor tyranilor. Trecu'au Gothul... Germanul, Francul și Hunul sunt de a mai trece.... Pe colina imperială geniu ruinelor; superb încă pentru deprăzările an-

tiilor Barbari, și așteaptă altele nouă; stabili-se-va pe Palatin întocmai că pe un thron, iar Roma cutropită va fi înlinsă sângerând în poalele lui; vapoarea mohorâtă a sacrificiilor umane și a înjunghierii cetățenilor spurează aerul atât de curat și atât de albastru o dinioară, și tinge de purpură undele gălbue ale Tiberului încărcat de cadavre: preotul neputincios și verginea nu mai puțin plătând și numai puțin sacră ce s'a închinat Domnului, luat-au fuga în țipetele lor și și-au înțetat ministerul: pusuși-au națiunile mâna pe a lor pradă... Iberianul, Germanul, Lombardul îngrețării vin a se uni și lupul și vulturul ce sunt mai umani de cât dășii: lupul și vulturul se satură de carnea cadaverelor, se adapă din sângele celor ce nu sunt mai mult, și se retrag; mă oamenii barbari inventă chinuri și dominați de famă nesățioasă a lui Ugolin, caută fără înțetare alte nouă victime. De nouă ori luna se va înălța peste aceste sângerative scene; armata lipsită de al său cap lăsatuși-a venusele la alle talle porți. D'ar fi trzit, prinipele arella, suppus rebel, ce o adunasse sub stindardul său, poate-se că ai fi fost scutită; mă soarta lui țărî și pe a ta după sine.

O Romă, ce despuiassesi Franța sau care fuși a ei despuiere dela Brennu pînă la Burbon, nici o dinioară nu se va apropiă de murii țărî vre-un stindard străin fără că Tiberul să nu devie un riu de doliu. Cînd străinul va trece Alpii și Po, striviți'l

o stăruie; și voi valuri resbunătoare înghițiți! pentru tot d'auna. Pentru ce avalangele dorm elle surde ca să cază peste capul pelerinului solitaru? Pentru ce Eridanul sare peste margi ale saltele numai ca să inunde severatul arătorului? hordale acestea barbare n'ar fi oarbă o mai nobilă pradă? desertul accoperi armata lui Cambise sub oceanul său de aronș și valurile mării Eritree resvolborară preste Faraon și soldații lui... Munților și riuri, căci oare nu le imitați și voi? Iar voi, Romanilor, ce nu cutezați a muri, fi ai conchistătorilor ce resturnară pe vîngătorii lui Xerse, unde mai sunt illustrii aceia morți al căror mormînt n'a cunoscut vre-o dinioară uitare? Sunt oare Alpii nise obstacole mai puțin potente de cît Termopilele? coliturele lor chiamă oare mai favorabili ochii conquistătorilor? care din voi sau din ei deschide porțile munților la fie-care nouă armată și o lasă aî sări în pace passagiul? Natura însăși reține carrul vîngătorului și face locul nepumnabil, dacă ar putea să fie locul; ma locul nu se luptă singur; el ajută numai bellatorului demn de a fi răscut într'o climă unde mumele nasc eroi: și nu'i pasă nimic de aceia al căror suflet è fără energie; pentru ei è o fortereță inutile..... vizunia tîrîtoarei ce și-a censervat boldul è mai sigură de cît murii de adamant cînd inimile ce le închid în coprinsul lor tremură de spaimă. Sunteți dar voi fără curagiu? Nu, pămîntul Ausoniei încă mai are inime, brațe și oștiri

a se lupta în contra împilării: vine încrederea însă, când discordia seamănă calamitățile și despuicerea, pînă când vine străinul să le sece fructele! O bel-a mea patrie, atât îndelung împilată, mormînt al speranțelor însuși fiilor tui, o singură scuturare din parte'ți și fearrele tale vor fi sfîrșimate!... ma, brațul resbunător rămîne ardicat; neîncrederea și discordia se pun între tine și între ai tui, și adaogu puterilor inamicului ce te atacă. Ce'ți lipsese dară spre a te liberă și a'ți arăta frumusețea în adevărata ei lumină?... a face Alpii o barieră neînvingă; și aceasta o putem face, noi fiii tui prin... unirea noastră.

FINE LA CĂNTUL II.

CANTUL III.

Gurna miniei cereșii nu se deșeartă de cît spre a se reîmplea și a mai dà pe din afară. În mijlocul multitudinii calamităților ce se renouiesc fără înțetare, flagellele contagioase, principii, strîinii și gladiul, nu potiu însemnă toate cîte se înfrățesc înaintea vaderimii profetice: pământul, oceanul n'ar fi de ajuns cã s'încapă cartea annalelor acestora.... și însă toate se vor împlini; așa toate sunt sculptate de o mînz nemuritoare în locul unde sorii și stellele mai depărtate își delumină razele. Tabellul sîngeratic al affrontelor noastre se desfășură cã un stindard la poarta cerului; și echo al gemetelor noastre întrecumpe imnul Serafinilor. O Italie! sîngele unei națiuni martyre nu se vã înălța învan pînă la thronul aqelluia ce reună pe lângă omnipotența sa

și o misericordie și mai mare; că o arpe czeriia vântul face a'i vibrà coardele, suise-va vocea ta s'z ating'z inima cellui Prea-Înalt.

Într'acestea, pe mine unul din fi' t'bi cei mai respectuoși, și creatur' de lut curz'it'z prin nemurire, condamnat'z zns'z a simți și a suferi, învan superbii pot a m'z batjocori, tyrani a m'z amenință, cei debili m'z diindu-se a se plecà durei suffl'ri a tempestei; c'zci eu, o patria mea, ce te amaiu tot d'auna și te am znc'z, eu ție închin lyra'mi plâng'z-toare și tristul dar care verul mi'l accord'z de a viți în viitor; dac'z focul meu, poetul meu foc nu mai respnzde assupr'z'ți a ceeași lucire c'z o dinioar'z, vei bine-voi a m'z iertà: Voiu a'ți prezire destinată... și a muri. Nu crede c'z aș fi vrut s'z o prev'z și s'z m'z mai bucur de viaț'z; un spirit nev'zcut m'z forț'z de a vedea, de a vorbi și drept rccompens'z îmi accord'z de a nu mai tr'z după a mea profetic: c'zci inima mi se v'z deschide și se va sferimà îndat'z; ma, pîn'z a începe această narraț'z de dolliu, de ce nu poviu cel puțin a întrevede a zi mai bl'znd'z în mijlocul întunericului ce te împresoar'z! Noaptea această fatal'z tot mai è luminat'z de c'z te-v'z stelle și de mai multe meteoruri; pe morm'zntul t'z u se pleac'z frumusețea sculpit'z ce moartea nu poate s'z o d'zrapenc; din venușa ta niș'z sufflete sublime se înalț'z spre a'ți cresce onorile și a uimi lumca; p'z m'zntul t'z u v'z fi tot-d'auna fecund în oameni sapienti

amabili, mîntoși, generoși și bravi, cîrora tu le ești leagănul natural după cum climă ta este al zillelor frumoase de vară. Recunosc între ei niște concuștanți pe țîrmurile străine.¹ Alți navigatori² audaci pasă cître mări depărtate a descoperi lumi noue ce le adoptă numele. Pe tine numai nu te pot libera: toată recompensa îți e în gloria lor; nobilă recompensă pentru ei, și nu pentru tine... Fi-vor ei dar încercați de renunțare, și rămănea-vei tu tot aceea? Ah! cu mult mai ilustru de cît ei v-ă fi bărbatul... și poate că e și nescut... mîntuitorul ce te v-ă face liberă, și care îți v-ă vedea iarăși pusă pe capul tău diadema, învechită pe fruntea atîtor barbari; atunci un măi ferice soare v-ă renou zillele gloriei tale îndelung întunecate de norii și aburii corupți ai Avernului ce nuți pot resufflă aceea al căror suflet e nîmicit și împilat de servitate.

Ma în această eclipse de un secol de calamități cîte-vă voi se vor auzi pe pămînt. Oare-care poezi mă vor urmă în căile ce le deschiz și le vor face măi întinse.

Frumosul țer care inspiră concertele alege alle paserilor, inspira-vă și lor niște cînturi asemenea de naturale, asemenea de nobile, asemenea de melodioase: mulți vor cîntă amorul și unii libertatea; pușini însă vor luă avel svol de acvilă și vor cuteză a contimplă fața soarelui rîpezi și liberi că regale

aerului... mai fard vor rade pământul... Ce de versuri sublime vor fi pendute în exuesul laudei unor suverani foarte mici! Limbajul în perfida sa elo-cuință, vă probă culpabilă facilitate a geniului, care întocmai frumuseții, câtă respectul ce își este dator și-și, și consideră prostituția că o datoric. Avella ce intră, că un daspe în palatul unui tyran se dă de si-me sclav; cugetările îi devin misie despuieri concui-state; și zica ce vede fcarrele prind pe un captiv, îl vede și lipsit de drepturile sale la titlul de om; desbrăbțarea (castrația) sufletului îi atristare toate ideile: ast-fel bardul prea aproape de thron, ceruina i se impune legea de a fi plăcut, lângă și învetează de a mai fi inspirat... Ce saruinz servile a nu mai cugeta mine-vă de cit a plăcea, a polei versuri spre a încanta trandavia regală a unui despot, a tot re-peta lauda lui, a afla, a-și taă, a sfoțta, sau a inventa un sujet după plăcerea aiestuia! Prins în cursă, și condamnat la amăca adubrăi, tremură înz învetaie de a nu guesi; de frică că nu cum-vă niște nobile cugetări, asemenea rebelilor ceresui, să se declare trandstoane imaginațiunii lui, de frică ca nu cum-vă adevărul să gânghe în versurile lui, câtă, întocmai după cum vochia orătorul athenian, cupetășiul în gorb.

Ma, înmălibadineapoeților afla-se vor că-ți-vă de am vor certă în van; și audla ce va fi în capul dor³ merge-vă d'alturea cu mine; amorul va fi turmentul

lui, mă durerile îi vor nemuri lacrimile; Italia îl va proclama de principe al poezilor amoroși și cânturile-i mai nobile, consacrate Libertății, îl vor decora cu un laure asemenea de frumos.

După un secol mai târziu, doi bărbați și mai mari de cât el⁴ se vor înălța pe marginile lui Po; lumea, ce a fost surrîs celui d'întîiu, va hătjocori pe această pină se vor face venuse și vor repausa cu mine.

Cel d'întîin va face epochă cu lyra sa, și va împlea pămîntul de descrierea faptelor mari ale cavalleriei; imaginația îi va fi că curcubeul, sufletul arzător că focul soarelui și eugctarea nemuritoare șyola-vă fure preget în marele său avînt.

Plînerca, ca un fluture prins de mîna unui copil, scutura-vă și aripiele daurite pe gratioascele lui versuri, și însuși arta, și ea va semna în elle cu natura prin transparența visului lui strălucitor.

Cel d'al doilea, cu un caracter mai tînr și mai melancolic, își va pleca sufletul asupra Ierusalim-ei; asemenea și el va celebra armele și sîngele creștinilor vîrsat în aelle locuri unde Christu respîndi pe al său pentru Omu; harpa lui sublinz așeza-se vâla tulpina salvielor Iordanului a repeta o cîntare a Sionului, și a zice assudztoarele lupte și triumful aellor eroi bravi și pietosi cari, cu tot ladul ligat spre a'i abbațe din eugetele lor velle mari, fîcurz a flutura stindardele Kruici pe muntele unde zîntzea Kruce su

roșită de sîngele Avelluia care muri pentru mîntuirea lumii: acesta va fi subiectul lui. Perderca vieții, a favorii, a libertății și însuși a gloriei, care îi va fi contestată în cît-va de-o curte hypocrită ce ar fi vrut să facă ai-se uită numele, și arestarea lui a o numi drept o făcere de bine și o protecție în contra rușinii și a nebuniei.... aceasta va fi recompensa avelluia care fu trimis spre fi poetul lui Christu.... Florența mă condamne numai la moarte și la exiliu; Ferrara îi destină o captivitate mai a nevoie de suferit, mai nedreaptă; căci eu, eu în-cai am flagellat facțiunile ce voiam a le stinge; a omului acestuia însuși, atât de lînăr, ce va căuta la pămînt și la cer cu ochii unui amant, și care va desvîndă spre a immortaliza, prin adulațiile verescului său limbajiu, pe cel mai misosabil din principii născuți asupra tronului, care va fi dar crima lui spre a merită un asemenea torment? Amorul poate.... și amorul fără speranță nu e oare pentru cel ce îl simte un torment foarte crud, fără să-l mai îngroape de viu? Cu toate acestea ast-fel va fi hotărîrea soartei; el și al său emule, poetul cavalleriei își vor consuma în miserie ultimi ani ai vieții și, murind de durere, lăsa-vor lumii, ce abia le va accorda o lacrimă, înavuțita moștenire a tesaurilor sufletului unui adevărat poet: Patria le va fi datoare o îndoită coroană, fără assemănare în secolii. Pămîntul lui Helleu^s nu poate să ne arate în olympiadele salle dor^s nume așa de frumoase, de

și numele unuia din fii săi este în rangul cel d'întăiu.... Fi-vă oare subț soare tot d'auna această soarta unor asemenea bărbați? aceeași recompensă fi-vă pentru tot d'auna prețul sublimelor lor cugetări, strălucitorului lor spirit, inimei lor însufleteite de un sânge electric și corpul lor ce și el a devenit un suflet prin vicia lor impresie despre velle înfăntate și despre obiectele ce le inventă imaginația lor? Repedea și cruda suflare a tempestii spulbera-vă pentru tot d'auna strălucitoarele pene ale acestor pasări de paradis? Neapărat, așa câtă să fie; formați dintr'o natură prea fragedă, ei nu suspină de căt spre a se renturna la adevărata lor locuință, și, recunoscând îndată că aerul brumos al pământului nu poate fi favorabil arripelor lor, mor sau se lasă a se nimici, căci sufletul succade la greutatea unei lungi corupțiuni. Patimile și desperația, asemenea vulturilor, îi urmează de aproape, așteaptă momentul a'i aseri și a'i sdrumică. Când în fine arripele lor nu se mai țin și ei cad, atunci începe triumful pasărilor răpitoare și bietele victime stălate, se înving la cel d'întăiu atac.

Sunt unii, cu toate acestea, ce au ramas la adăpost despre ori-ce atac, învățați a suferi toate, neclintiți în a lor resistință și vinztori ai sinelui, victorie încă și mai penibile și mai desperată. De așa fi fost din numărul acestora, această destinată aspră și lină încă, m'ar fi făcut mai mândru de căt gloria cea

mai strălucitoare; creștetul Alpilor coronat de ninsoare e mai aproape de cer decât creșta superbă a vulcanului a căruia splendoare vine din întunecosul abys; muntele din al cărui rărunchi arzător scapă o flacără momentanee, străluce într-o noapte de spaimă, mă peste curând focul se retrage în iadul de unde s'a avântat; în iadul ce nu încetează da'i roade rărunchii.

FINE LA CANTUL III.

CANTUL IV.

Multi poeți sunt ce nu și au scris nici o dinioară
inspirațiunile, și așteția poate sunt cei mai buni; ei
simțiră, amară și muriră; refuseră însă ași împărțiră
și cugetările către sufletele vulgare. Cu Dumnezeu în
inimile lor, își luară svolul către stelle fără să fi cu-
les laure pre pământ. Mai pușini ferici așia ce sunt
degradați prin resbellul pătimilor și neputințelor ce le
maculă gloria... vingători illustri, plini însă de păcatire.

Sunt și alți poeți ce nu au aștea nume. În a-
devăr ce e alt poesia de cât a crea printr'un exsies
de simțibilitate în bine sau în rău? Kare è cugetul poetu-
lui de cât a scapa printr'o viață nuoz de destinul
său și a fi un alt Prometheu spre a comunica oamen-
lor focul cerului? Vai! prea târziu el află durerea
drept singură recompensă, și niște vulturi rod inima

avelluia care, pedepsit cazi în zadar și a revărsat darurile sublime, è legat de singuratică sa stăncă pe marginea mării. Foarte bine, noi vom sui a suferi.

Poeți sunt dar, ori-care va fi forma ceși o aleg creațiunile lor, toți aceia al căror geniu è o putere nemîvinsă ce rempinge fără încetare veșmîntul său de argil sau îl prefăce într'o ființă spirituală: statua de marmură poate să coprinză attea poesii pe fruntea'i însuflețită cît nici una din figurele închipuite în paginile lui Homer.

O nobilă trăsură de penellu poate dotă cu viață sau divinisă o tollă printr'o frumusețe atît mai presus din toate alle pămîntului, în cît cei ce își pleacă genuchi înaintea acestor închipuiri divine, nu ating întru nimic legoa lui Dumnezeu, cazi cerul seamănă însuși că s'a transfigurat asupra lor. Nimic nu poate face mai mult poesia ce populează numai aerii cu cugetările noastre și cu ființele ce cugetările noastre le resfrîng. Împărtășească-se dar și artistul de stilurile noastre! cazi se împărtășească și de pericolul nostru, și, că și noi, se descuraje cînd faptele nu'i sunt aprobate.... Vai! deserația și geniul foarte adesea sunt însoțite.

În secolii ce pe dinainte'mi pasă, arta vâ renou și va ajunge cu minunile ce le-a creat dinpreună cu Apelle și Fidias în zilele memorabili alle Greției. Ruinele vor învăța a renvia formele hellenice, și suflătele romane vor mai apărea în fine în operele romane

executate de mâini italiene. Templuri mai nalte decât anticele templuri înfrățită-vor universului minuni nuoz. Pusă asupra severului Pantheon o domă, imaginea ei¹ se va înălța pînă la cer și basu'i, lărgindu'i coprinsul, vă fomă un edificiu mai presus din toate velle cunoscute; iar popoli veni-vor aci a se plecă la pămînt. Nici o dinioară nu s'a mai dat un asemenea spectacol națiunilor ce vin ași depune pcatele în acest întins portic al paradisului. Arhitectul căruia i se vă încredințată executarea acestei opere cutezătoare vă fi recuroscut de maestru în toate artele: fie că dalta lui vă ajunge în chaosul carierei a reproduce pe legiuitorul hebreu² care trasse pe Israel din Egypt și rețină valurile supuse comandelor salle; fie că penelu'i revarsă asupra damnaților, înaintea thronului suveraului Jude colorile iadului ast-fel cum le am vîzut, ast-fel cum fie-care le vă vedea; fie că înalță nische templuri d'o maiestateiar necunoscute; în toate fontana marilor salle cugetări³ voi fi eu, eu, Gibelinul care străbătui velle trei regnuri ce fomă imperiul Eternității.

În mijlocul clăngirii armelor, secolul ce prevăz nu vă fi mai pușin și o epochă a frumuseților sublime. În calamitățile ce vor implea națiunile geniul patriei melle se va înălța că un vedru mîreț în mijlocul desertului rîpind toate călturile prin a sa frunzătură, recunoscut de departe și îmbulsămînd aerul prin tîmbea'i naturală.

Suveranii sta-vor în mijlocul streapzului erud al rebelului și vor uita sangele că s'z admire tella sau marmura: adevă de depradz telle mai mari frumuseți ale pământului, forțați către laudă, vor simți puterea telloz ce e'zdrăpănz, și artă, ajungând pînă la nu mai avea conștință despre sine, înălță-vă monumente și embleme la mîsur tyrani ce nu vîd în ea de cît jutezia lor; își va prostituă frumusețile la niște orgolioși pontefici ce se servesc de herbatul de geniu ca de vita condamnată a purtă sardoniele și a servi nevoilor noastre: Omul ce își vinde ve-gherile la aueștia își vinde asemenea și sufletul. Artistul ce travaille pentru națiuni e' neavut cu adevzrat, eliber mîsz; omul ce se află în colivile monarhilor e' numai un mercenariu în livree aurită, stînd la poarta lor cu aerul umilit al unui sclav.

O' mare Dumnezeu, ce guvernî și însuffli geni-ull cum se poate că maritori a cîrora putere seamănă în apparință mai mult cu puterea ta din ceruri s'z fie zîsuși ei atît de puçin semeni ție în diversele ții atributori, s'z calce în picioare capetele ce se umilă înaintea lor, și apoi s'z ne încredințeze că drepturile lor sunt alle talle?

Pentru ce fiii renumirii ce cred că le vinu din ver inspirațiunile lor, pentru ce auciă pe cari popoliții numesc mai des sunt suppuși a'și petrețve zillele în miserie și dîteri sau a prinveni la avuții prin exile rușinii, pziți printr'o desonoare și mai

amară de cât subit grădărea cătenilor lor aprite
dacă destituta îi retrage din umilirea unde învan
sunt tentați în zilele lor de tribulațiuni pentru ve suf-
fletele lor să suffere o tentată și mai aspră, lupta din
întru a pătimilor?

Florența! când nedreapătăi sentința puse a mi
derimă și a mi rade accoperemintul, eu te amam
ma resbunarea versurilor melic, ressimimentul ul-
tragelor ve fie-care an le înegri, grămădind blestemele
mele, va supratrăi peste ori-ve ai mai scumpu....
peste orgoliul tău, peste avuția ta, peste libertăca
tă, și însuși peste ve mai infernal din
relele lumii, peste imperiul ve nișce mări tyrani
ați într'un Stat, că'n imperiul acesta nu e numai în
partea regiilor; demagogii încă le scămână și nu
differ de cât în durata timpului, pentru că per mai
curând. Rușine tătulor cari scămână urfa între
oamăni, în lăcomie, discordie, și cruzime! rușine
tătulor avelora ve fată Moartea, filia Păcătuirii care
o născu prin incestul său cu al său tată! În im-
pilarea ve exercită.... un cap al unei facțiuni e
frate curat al lui Satan și imitator al despoților.

Florența! cu toate nelegiuirile tale, sufletul meu
solitarius asemenea captivului ve cugetă a scărpa, în-
delung a suspinat după ideea de a se renturna la
tine: un exilat e ve mai neferice din toți captivii;
căci are lumea întregă drept carcere; munții, mările
și cereul orizontului sunt că nișce bariere ve'l des-

part de singurul colț al pământului unde.... ori-că-re'i ar fi soarta.... el tot este fiul patriei și se va duce cu bucurie a muri.... Florenț! când acest suflet solitaru va trece a se uni cu spiritele de aceeași natură cu el, tu atunci vei recunoaște meritul meu și vei căta a onora printr'o gurnă deșartă cenușă ce nu o vei avea nici o dată....

Vai! «ceți am făcut o popole al meu?»

Tot d'auna te ai arătat sever: ai însă ai întrecut hotarele rătăcii oamenilor; căci eu am fost întru toate după cum poate să fie un cetățean: am fost crescut prin voința ta; și am fost fiulul închinat în pace și în resbellu și cătu pentru ce mai tractat că p'un inemic.... S'au terminat acum: nu poțiu a mai sări peste eterna barriera ce ne desparte; muri-voiu singur prevăzând, cu ochiul atristat al unui profet, zilele disgrăției tale, și prezicându-le acellora ce nu mă ascultă, după cum a fost tot d'auna soarta prezicerilor. Ma în fine veni-vatimpul când adevărul va străluci în ochii lor umezi de lacrimi, și îi va forța a recunoaște pe profet în mormântul lui.

FINE

NOTE

111

111

N O T E

La Cantul III.

¹. « Concuistau pe țărurile străine.»

Alexandru de Parma, Spinosa, Pescara, Eugeniu de Savoia,
Montecuco.

². « Alți nabigatori audaci.»

Columb, Americ, Bespuce, Sebastian Cabot.

³. « Si aquella ce va fi în capul lor » — Petrarca.

⁴. « Doi bărbați mai mari de cât el. » — Ariosto
și Tasso.

⁵. « Pământul lui Helleu. » — Grecia.

La Cantul IV.

¹. « O domă, imaginea ei. »

Cupola dela San-Petru

². « A reproduce pe legiutorul hebreu. »

Statua lui Moye pe monumentul lui Iuliu II

SONETTO

Di Giocani Batista Zappi.

Chi è costui, che in dura pietra scolto,
Siede gigante; e le più illustre e conte
Prove dell' arte avanza, e ha vive, e pronte
Le labbia sì, che le parole ascolto?
Quest' è Mose; ben me'l diceva il folto
Onor del mento, e'l doppio raggio in fronte;
Quest' è Mosè, quando scendea dal monte,
E gran parte del Nume avea nel volto.
Tal era allor che le sonanti e vaste
Acque ci sospose a se d'intorno, e tale
Quando il mar chiuse, e ne fe'tomba altrui.
E voi sue turbe un rio vitello alzate?
Alzata avete imago a questa eguale!
Ch'era meu fallo l'adorar costui.

3. « Fontâna marilor salle cugetări. »

Se dice oare unde quô Michel-Angelo era atât de entusiast de Dante, in quât li desemnasse toată Comedia Divină; ma desemnele aquesta se perdurô într'o căllătorie pe mare.

4. « Orgolioși pontefici. »

Allusie la purtarea lui Iuliu II către Michail-Angel, quare avu assemenea a se plânce și de uitarea lui Leon X.

5. « Que'ți am făcut, o popole al meu? »

« E scrisse più volte, non solamente a particolari cittadini del regimento, ma ancora al popolo; e intra l'altre un'epistola assai lunga che comincia: Popule mi, quid feci tibi? »

(Vita di Dante scritta de Lionardo Aretino)

VOCABULAR

de

VORBELE CARE SE PAR NUOE IN PROFETIILE LUI DANTE.

A.

Accordare. Akkordare. Dela koardъ, kordъ, kordare, akkord, akkordare, konkordare, rekordare șul. kâ adъpare, adъnare. — Invoire, instrânare. Dare. A akkordâ pârerile; akkordâ sn sâbstantiv kâ ajektiv: a akkordâ sn instrâment; a akkordâ voreea kâ sn instrâment sas mai multe instrâmente între sine; a akkordâ kâi-va ceea ce cere, sn drept, sn privilegiu șul.

Adamant. Peatrъ neinvinsъ, diamant.

Adorare. Dela orare sas rare. De snde vine orâție, adorare, adorație; çinstire, slăvire, respectare, înkinare, isbire. A adorâ pe Dâmnezeu; a adorâ averele; mâma a ceea ce nâ isbesce, çi adoarъ pe filii sâ.

Adulație. Dela slare sas slire, adslare. Vorhъ imitativъ a vorhъ kâinelși; mângslire, lingslire, lăsdare liritoare.

Amare, de snde vin vorbele amor, amator, amabil. amabilitate mare șul. Dakâ sncle din a-cesta vorbe le avem, altele le isem, pentru ce rđđçina sâ ne

lipseaskъ. întrebându-ne kâ slavona lixbire care ẽ de o familie kâ libov? Ce vom face znsъ vorbelor amator, amabil șul? le vom priimi negresit, și limbă se va vedea împestrită din deosebite elemente. Adikъ lixbire sas ixbire, libov ș'apoi amator, amabil. Kât se reknoasce de bine familia vorbelor într'o limbă ce se exprimă: amare, amor, șul? kât se potrivește a zice: te amais mai nainte de a kânoasce amorul? si kât ẽ de nepotrivit gergsl: te isbiti mai nainte de a kânoasce amorul! — Dnsъ o mare întrebare vine la mijloc: Ce vom face presentsi indikativ: a mâ ce se kânsndъ kâ al verbelsi avere? — Avere ẽ sn verb nereglat, ce dâpă reglă ar' fi trebuit sâ fakъ a v x; v, adesea la noi se immoaie în i, kâ la ovis, oaie șul. Prin srmare a v x s'a fâkst pe aloksrea și în sinul Italiei și în koloniile Daciei: ais, de snde a doa persoanz, a i. A m x darъ este presentsi indikativ al lui a mare și a iș al lui avere. Kâm s'a kânsndat aeste doz vorbe între sine? — Prin analogia sas gradația oare-kâm a înțellessi sas a semnifikației, pen-

trăz kă in înțelesul natural și primitiv kănd are sas ține vine-vă în lăkră, va să zikă kă il a m ă sas il isbesue.

Apparinta, Dela părăre, părărintă, appărăre, appărăintă, ka dela kredere, kredință. Kănd a p p a r e în lăkră va se zikă kă se ivesue, se arată pe din afară, pare-ad, preksm și kănd d i s p a r e va să zikă kă se face nevizat, pere, p a r e - d i s sas nă-mai pare. O hăbă dăpră apparință seamănă vîndekată, ănsă...

Approbare, Dela probă, probare, approbare; a priimi; a află kă kale, a află de bân în lăkră. S'a approbat kătare părăre, adikă s'a cherelat, a trekst prin toate probele și s'a priimit.

Aquila, akvilă sas aksilă. Dela acu. S'a zis passerea mărcață și mare kă niokel aksilin sas înțepător, akvilă. Passrea aueasta ă de mai multe feluri, preksm: vâlsaral, gaiea, șoimul, kărsiul, ieretele kare toate sânt pasări de pradă, răpitoare; nămele ănsă propriis de aksilă s'a pstrat pentru pasărea imperială și pentru symbolul împărăției. Aksila romană.

Argila, Vorbă grecească priimită in toate limbile Europei. Klisă, pămînt kleios, hă-mă, lă.

Armata. Dela armare. Aueastă vorbă s'a întrebăințat nă scis kăm, a se zice armie, sude ăe în toate limbile de fa-

millia latină se zice: franțozesue armée, italienesue armata, adikă în partitipiul trekst kă și la noi dela battere, bătută, d'a bătută; dare, dată, o dată; aszire, aszitul, pe aszite, sârzire, sârzitul, d'a sârzita sas pe sârzite. Prin ărmare dela armare armată, iar nă armie.

Attentiv, attentiv. Dela tendere, tindere, întindere, pretindere, atindere sul. A tînde aszăl sas ărekilă, a bătă de seamă, a lă a mînte, a avea atenție; și prin ărmare attentiv, kă lăarea a mînte, bătător de seamă.

Attribut, attribut. Dela trikăire, atribuire, atribut. Kalitate ăe se atribuă, se kăvine la ăeva; preksm: Drept, indelsng răbdător, atot-paternik, etern, sânt atribute ăe se atribuăsesk sas se kăvin lăi Dămnezes, nepărtinirea ăsta în atribut al Dreptății.

Audace. Dela *audā* (glas) de sude audire, aszire, glasul sas sânetul avănd relație kă aszăl. Dela *audē* sas dela *audē* se face latinesue audax — audace, glășșitor, răknitor, temeraris, ăe înșșfă temerea sas frika, semet, îndrășnet, dirj. Căle din ărmă trei vorbe sânt de elemente străine.

B.

Bardul. Poet la antich Celți al kăroră priușipal minister ără de a ăelebră virtățile și isbin-

de heroiilor. Bardii alina prin
kantsrile lor kragisi eroilor.

Bellu. Bellu, bellu. Frumos.
Bunul frumos va sa zika formos
adika, ka formu. *Ma belle* francez
zest, Romani o intrebrinteaza in
kantecele lor, mandra mea, bella
mea: «Bella iai, Bella pe valle,
bat'o kracua krsitoare.» Dela bellu
vine si numele Bellu, ka frumosan.
Vorba dar bella se afla in
elementele gergisi popslar. In
tre Romani din Macedonia este
foarte intrebrinat, de snda si numele
Bellilor.

Bravare. Dela bravo, brav,
bravare; a fi voinik, viteaz impotriva
ksiva, a arata frunte, a despresti,
a infranta.

C.

Cadaveru. Dela kadere; su
trsp kuzat din viata, mort. Pre
kam in greceste delo *καταρασι παθου*,
kuzatru asemenea delo kadere
se face kadaver, vorbu ce Francezii
na ar' avea atata drept sa o
aibu kat noi, pentru ka as perdat
rudyina cadere intrebrinund pe
tomber.

Capu. Sa zis in franceze
sne chef — de son chef, de kapu
suz. De kund s'a mai intins
limba francezest, am inceput a
ne smorfoi si a ne momsti si noi:
Sefel departamentsi, Sefel ostirilor,
Sefel poliției, Sef de masz,
pai' ka ne-ar' sedea ruz sa zicem

kapu ostirilor, kapu departamentsi,
kapu poliției. — Kap, kapu
insemneaza kpetenie, chef; iar
kap, kapu insemneaza teastu, te-
sta, tete.

Captiu. Dela *capere* kapu
va sa zika appkare, prindere.
Prin smare kaptiu, va sa zika
prins in resbel sau in inkisoare,
arestat, rob. Vorba capere este
rudyina vorbelor inkaperu, ka-
pate, kapacitate, kapabil, kapabi-
litate, inceperu, princeperu, prin-
cipiu, pring, prineperu, sul.

Catene. Vorbu de rudyi-
nu de snda vine vorba katusu;
fearu, lautru, obedu, — catu-
na vine delo *κατ' ενα*, sna kule sna.
Asa sunt toartele lanteli.

Celebrare. Dela celebru, ye-
stit, slavut, ka usme mare, *επισημο*,
prin smare celebrare va sa zika
a vesti, a kanta laudele, numele
ksi-va.

Committere. Dela mittere,
transmittere, trimittere, kommit-
tere, admittere, promittere, re-
mittere, sul. — kommittere va
sa zika a mitte sau a psne im-
presu, a savirsi; delo kommitte-
re vine vorba kamtru adika psi-
tor impresu al nemelei.

Comparare. Dela parare, pr-
rare, apprare, kompare sul. —
Komparare va sa zika a all-
tra, a asenua doz lkrtru,
a chuetaraporturile si diferintele
intre elle. A kompara traduktia
ka originalu. A kompara pe Omer

ku Virgili. A kompara marfa ku pretul ce se cere, adika ku banii ce dăm, a kompara.

Concertare. Dela certare, koncertare, koncert. A certă impreznu, a skoate voci impreznu, a invoi voci. A face koncert. § A se certă, a se sfădi, a se disputa, a se desbatte, a se sfătsi, a se invoi in oare-care certare.

Condamna, sas kondemna-re. Dela damnare sas demnare, indemnare, kondemna-re. A da hotărre impreznu, a hotărri jădekătorii, a osindi; a kondamna en kriminal la moarte, la moarte; a kondamna s'z pluteasku o s'mu.

Concepe, Dela kapere. A cere, a prinde, a in cere impreznu, a zămisi. Asă ne pătem skăpă de toat' ricia străin' și veni la vorbele noastre p'rintesui.

Codarda. Dela koadă. 'Cel ce râmăne in koadă, kodavis, frikos, mișel, lăche.

Conducere, konducere. Dela dăcere. A dăce impreznu, a dăce de mănă, a fi kălszș, a povătsi a indreptă.

Conquistare, konkistare, konkistant, conquérant. Kăstropire; a lăa ku arme, a skăpăne, a sbbjsgă o țară.

Consorte, konsoarte. Cel ce

aceeași soarte, soție, bărbat și femeie in kăstorie.

Construire. Klădire, zidire, vorba străire este rădăcina vorbelor instrăire, instrăktie, instrăktiv, konstrăire, konstrăktie. Dăka vorbele instrăktie și konstrăktie s'as p'riimit, ku același kăvint intră in dominiul limbei și instrăire și konstrăire.

Consumare, și konsummare. Dela somnu. A face o somnu, o grămadă, a păne sna peste alta, a inălță, a săvirs, a veni p'nu la sna, a misti. Dămneză konsumnu kreația lamei in sase zile. § A se konsumă atăla p'ine sas karnă; en om konsumat in știință.

Contagiosu, kontagios. Dela tingere, sas langere, atingere, kontingere. A tinge sas a se atinge impreznu, a se lipi, a se molevs. Prin sruare kontagios, lipicios, molevsitor.

Contemplan, kontemplan. Dela templa sas timplă. A fi făț in făț ku templa, a privi ațintat, ku simire en lăkra ku okii sas ku mintea.

Contestare, kontestare. A ns p'rimi, a ns reknoasce dreptsi kăi-va, a se improțivi, a se disputa.

Culore, kulore. Văpsea, făș. Kărkăbesl are șapte kulori.

Culpă, kălpabil. Dela colpa sas kălpă, de endo moldoveneste kălpăș, sas mai klasik kălpăce: greșil, vinovat.

D.

Dauritu, dasrit sas dasrat. Dela deasrare sas deasrire, dasrare, dasrire, dasrit; kx total de asr. Diferința între asrit și dasrit este kx asrit va sũ zikũ poleit kx asr si dasrit kã si kũnd ar fi kx total de asr. O ikoanũ asrite; razele dasrite alle soarelsi.

Declarare sas *dechiarare*. Dela clarus sas kiar, limpede, ksrat, lxminat. A deklarã sas a dekiarã va sũ zikũ a face kiar, a da in vedere, a face kũnoskũt.

Decorare, dekorare. Impodobire, infrãmsetare. De aũ yin vorbele dekor; dekoratie, dekoratarũ.

Delsminare., delsminare. Aprindere, dare de lxminũ. Diferința între lxminare si delsminare este kx lxminare va sũ zikũ a lxmina yn lxkrũ intsrnekos. Soarele lxmineazũ pũmintsi; iar delsminare va sũ zikũ a lxminã yn lxkrũ ce si el tũssũ dũ lxminũ: Soarele își delsminũ razele. Soarele ne delsmineazũ, lna si planeții: a delsminã sas a aprinde o kandelũ.

Demicreatu, demikreat. Dela kreare sas kroire. Kreat, kroit, srzit pe jsmũtate; sskreat, in-trekreat, între fiintũ si nimika.

Demisekolũ, demisekol. Jsmũtate de sekol, sas de veak.

Depradare, depradare. Dela

pradũ, prũdare, deprũdare; jũfsire.

Demagogu, demagog. Vorbũ greceaskũ ce insemneazũ kondũktor al popolsi, si kare akãm are inũtellesi de kap al unei imperkieri popolare; va sũ zikũ auela ce se presafe a sprijini interesele popolsi kã sũ'i kũstige dragostea si tũrgũndũl in partea sa, sũ'l stũpĩneaskũ pe xrmũ. — Se mai zice despre auela kare tine kx popolsi si are yn kap foarte exaltat o speũũ de tribũn al plebei.

Desonorantu, desonorant. Desũinstitor, lxkrũ ce addũce neũnste, rũsine.

Devenire, devenire. Dela venire, avenire, revenire, sũveniire, provenire, pũveniire, svenire, inveniire, invenție, konveniire sas kũveniire, konvenție, prinveniire, devenire. Vorba devenire pinũ akãm se implinea kx vorba foarte materialũ a se fa ce. Kũnd Romũni vor deveni inũtelegũtori nũ va zikũ kx se vor face, ci vor pũsi dela intsrerik la lxminũ. Face-reca este o lxkrare a mũnilor si venirea este o miskare, o pũsire, o inaintare dela rũx spre bine sas dela bine spre rũx. Rafael, Mihail-Angel prin stũrsire as devenit nũce mari artisti sas maestri, iar nũ s'as lxkũt. Romanii prin moliciune si pũrũsirea kostũmelor antice as devenit Romũni, iar nũ s'as lxkũt.

Dignu sas *demnu*, ding sas

demn, gr. lătimești, după idioma română se schimbă în un. prekată sfignum, semni; cognatus, kăminat; prin smare dela dignus, demn, dehnitate, ar veni și mai analog și mai deslăe pe idioma noastră, și ns ate nici de kăm vorbe kă litterile gr. — Dign sas demn va sã zikã vrednik, kând are dăpã sine de regim în ablativ, va sã zikã vel te meritã și iskrã: demn de laudã, de stimã, de inkredere, de skirbã, de pedeapsã. Kând ẽ absolut, însemneazã vinstil, hãrnik, aktiv: om vrednik sas demn; mãl însemneazã bñkã, kând ẽ absolut, si nobil, sever, greș: are niște pãrtãri demne sas vrednice; stã demn sas vrednik.

Discordie, diskordie. Dela kãardã. Dessnire, vrajbã; neînvoialã, improvizã de vorba cõncordã

Desbinãre, desbirsãre. Dela binãre, îmbinãre. kombinare, desbinare, si dăpã gergãl popslãr, schimbãnd pe b în g, kã la binã, ghinã, desghinãre.

Desperatiõ, desperatiã. Dela sperare, nãdejdsãre; desnãdejde.

Divin, divin. Dela (divos) dẽus, den, kare pe smã s'a zis demnezeș, mai tot sna kã kokonãzeș si kã *Monsieur le Dieu*. Divin dăpã gergãl popslãr kãrrẽspãnde kã vorbã demnezeesk sas kokonãzeesk, demnezeesk este kã si kând s'ar zice în grecește *νῦθ-θεος*.

Doliu, dollã. Dela dõlerẽ, sas

dãrere. Dor, infristare mare, jale, vesminte de jale: poartã dolis, poartã negre. Dollãl se zicẽ și lakt sas lãtis, dela lãgetã.

Doma. Dela *δομα*, akkoperis. Faptã de arhitektãr în formã de o kãpã kã gãta în jos, și kare akkoperẽ o zidire. Bollã, kãpollã.

Durãtã, dẽratã. Dela duratẽ, asprire, impietrire, intãrire, dẽlitiãre, trãinãtãre. — Intervallãl de timp kãt este tare sas dẽinestẽ în iskrã: dẽrata lãmei; vitãla brãstãi ẽ de o skãrtã dẽratã.

Duru, dẽr. Rãdãvina verbãlã dẽrare de sũde vite îndãrare: nã te îndãrã, adikã nã te aspri, nã te intãri: Dẽr va sã zikã tare, asprã. — Msma dẽrã, termin de Anatom: membrãnã tare și deasã ve învãlesue kreerãii.

E.

Edificiũ, edificãis. Dela fãcãre: Zidire, se întrebãinãteazã vãrbãnd despre templãri, palate si alãe zidiri mari: frãmos, mare edificãis. — Figurat se întrebãinãteazã la fãptele ce se fak prin konkãrsãl și stãrsirea a mai mëltoz rãvniktori: edificãisul kreștinãtãlei, edificãisul social.

Eloquĩũ, eloksiũtã. Artã, talentãl de a vorbi, de a miskã inimile, de a konvinge; a vorbi mëlãt sas fãcil și a nã konvinge se kiamã limbãtãre.

Emule, emãl. Cel ce se întrece kã altãl, konkãrent, rival la o fãptã lãsdãtã. De aũi vinẽ vorba emalatãre.

Eternu, etern. Fără început și fără sfârșit, veșnic.

Evenimentu, eveniment. Dela veniți; lucru ce vine din afară fără veste, lucru ce vine peste noi, întâmplare.

Exces, exces. Dela cedere, de unde vine procedere, precedere, procedere, proces, procedură, și prin simțare excedere, exces. Procedere sau treceți afară din hotar, kovârșire. Sgrijenția este un exces al economiei. — Desfrâș, kovârșiri în patimi: excesurile ja-neții grăbesc bătrâneție.

Exiliu, exiliu. Depărtare din țară, destăruare, expatriare, străgheșenie. — Figurat: pământul pentru om este un loc de exiliu, viața e un timp de exiliu.

Exprimare, exprimare sau exprimere. În primitiva semnificație însemnează a stoarce mătăsul, zeama sau esenția unei lucruri. — Trezind din material în ideal va să zică a scoate afară esenția unei idei, unei căpetenii, unui simțiment; va să zică a și sporne căpetența, a și înălța ideea: își exprimă simțimentele prin semne; își exprimă dorerea prin lucruri; o-kii săi exprimă reșnosușința.

F.

Ferocitate, ferocitate. Dela fera sau fărâș; krad, aspru, sălbatic, krent. — Mândru, frâș.

Fortună, fôrtenă sau fortea.

Dela ferire, părțare, fors, forte (părțare), norok, întâmplare.

Fructiferu, fructifer. Dela ferire (de unde săferire preferire șul.) și dela fructu. Însemnează părțator de roade, roditor.

Fructu, frukt. Roadă; poamă.

G.

Gelosu, gelos. Tămător, pismaș, invidios.

Glorie, glorie. Nume mare, faimă, reștație, slavă.

Grândaru, grinat sau grânariș. Lok, magazie de grâne, jikniță.

Gurnă, gurnă. Vas care la cei antici era de mai multe treșințe, preșam spre a depșne uenșsa uel-lor morți. În ziua de astăzi se în-treșintează spre a depșne întrun-sa sorți prin care se balotează sau se trage la norok.

I.

Ilustru, ilustru. Dela lăstru, lăstrare, înlăstru sau illăstru, ka lăstru, strălucit.

Infernal, infernal. Dela infernus în (jos, iad). Lăkră ce se kăvine iadăși. Șerorile infernale, șeriile: șerpele infernal, căpetența infernală.

Immortalizare, immortalizare. Dela morțe, mortal, mortalizare și ka negativul în, immortalizare; a face ce-va nemăritor în memoria

oamenilor, a nemșri. Faptele az immortalizat pe heroi.

Impresiö, impresie. Dela *imprimere*, *intypărire*. Lăkrarea *intypăririi* șni *lăkră* ce *lasă* *assăpra* altăia. Impresia *peceții* șni *bălei* *assăpra* *cherei*; impresia *picioră*și *assăpra* *nisipsă*și. — Fig: Vorbele *acestea* az *lăkră* o *mare* *impresie* în inimile *oamenilor*.

Influență, influență. Dela *fluere*, *influere*; *krăgere*, *revărsare*, *infrărire*. Lăkrarea *șni* *lăkră* ce are *pătere* șni *inflă* *assăpra* altăi *lăkră*. Influența *climei* *assăpra* *temperamentă*și *običeisrilor*; influența *religiei* *assăpra* *legilor*; influența *ăzezmintelor* *cheltor* *năoz* a *inčept* a se *simți*. — Insemnează *lăkră* *kredit*, *pătere*. Ministrul *acesta* are *multă* *influență* la *krăte*; omul *acesta* are *multă* *influență* *assăpra* *opiniilor*.

Inspirare, inspirație. Dela *ἀέρας*, (*a* *impinge* *aerul*) *de* *ănde* *vorba* *spirit*. Inspirație, *insăflăre*, a *insăflă* *dsh*. Profetii *profetisă* *inspirați* *de* *spiritul* *Domnă*și; *patriotismul* 'l-a *inspirat* *krătre* *această* *faptă*; *faptele* *cele* *mari* *alle* *heroilor* *inspire* pe *poetii*.

L.

Langhire, langhirc. Dela *λαγυρῆς*; a fi *obosit*, *trăndav*, *lenes*, a *lăkră*și, a *trăi* *lingă* *gluga*, a *lingă*și. eD *aci* *vine* *vorba* *langore* șni *lăkră*

goare. Imbly *lăngă*și: *litteră*și *șni* *kommerciul* *lăngă* șni *lăngă*și.

Laure, laure șni *lăkră*. Arbore tot *d'ăuna* *verde*, *dafin*. Anticii *aveas* *lăkră*și *konsakrat* la *Apollon*; se *da* *koroane* *de* *lăkră* *poetilor* și *vingătorilor*. — Fig. A *kslege* *lăkră*, a *repară*și *hirsă*și, a *invinge*; a'și *pă*și, a'și *veșteji* *lăkră*și, a'și *pă*și *gloria*. A fi *inlăkră*și *de* *lăkră*, a *dobă*și *glorie* *mare*; a se *odihni* pe *lăkră*și *șni*, a se *băkră*și *de* o *odihă*și *meritată* prin *isbă*și *de* *salle*.

Liber, liber. Cel ce are *pă*și *terea* *de* a *face* *dă*și *voia* *sa*, a *sevirs*și o *faptă* șni *nă*; *slobod*. De *aci* *vine* *libertate*.

Ligare, ligare. A *legă* șni a *șni* în *konsfederă*și *mai* *multii* *popoli*, *State* șni *principi*. S'az *ligat* *toți* *principi*și *krestini* spre a *liberă* *mormintul* *Domnă*și. *Aceste* *doz* *nații* s'az *ligat* în *kontra* *inemi*și *kă*și *komsn*.

M.

Maestru, maestru. (De *ănde* *vine* *vorba* *maestrie*). Dela *magister* *kare* *vine* *dela* *μάγιστρος* *prea* *mare*, *mai* *mare* *peste*. *Domn*, *șni* *pin*, *mester*, *invă*și *ștor*. *Kap* în *oare* *kare* *artă*. *Michel-Angel*, *Rafael*, *Canova* az *fost* *nishe* *mari* *maestri*; *șni* *maestru* *de* *mă*și *kă*și.

Memorabil, memorabil. Dela *memorie*, *șni* *tinere* *de* *minte*. Cel ce

nă se *sîti*, este demna de ținere de minte.

Misericordie, misericordie. De la miser, tikulos, nenorocit, vrednik de milă, și cor, inimă. Virste ce ne face a avca milă de miseriiile săș nenorocirile altora, milostivire.

Momentaneu, momentaneș. De la moment, minăș săș klipș. Lăkră ce ține numai șu moment, o klipș; lăkră trekător, vremelnik.

Muru, mur. Zid, pșrete de kărtc, de țetate. Mării șnei țetăți.

N.

Natal, natal. De la nasçere, nășkăt șăș nat, natal, se zice despre lokșl săș epocă nasçerii. Țaira, țetateă, kasa, zioă nataș, în kare s'a nășkăt ține-va.

Navigator, navigator. De la navis-nave, (vas plătitor, korabie). Cel ce kăllătoreșce pe mare.

Nereparabil, nereparabil. De la parare, reparare, reparabil, nereparabil. Lăkră ce nă se mai poate repară săș pșne la lok.

O.

Oltragiu, oltragie săș oltrăgie. De la ultra, preste mășșră, dinkolo de hotare. Injărtăkră grea ce trece hotarșle, nevinștire săș, dșpș limba de tot skăzătă, okară; șnșș ațeastă vorbă dșpș șmăș e-

ste țigăncaskă și inșemnează șu măđslar al bșrbătăși la kare și într'o lekție de anatomie ar trebăi profesoral și șkolarii șăși pșie măna la oki.

Omnipotent, omnipotent. De la omnis ce inșemnează toate și potent. Atot-pșternik.

Onoare, onoare, Gloria, știma ce se dă virstăși; ținste.

Hordă, ordă. Vorbă țățraskă, de șnde vine vorba ordie. Norod rățățitor kă kortări, laie, adșurțșră măłș de țietăi, norod șără orăndșială. Vorba hordă se zice șnși norod spre dșprețșire.

Orgolios, orgolios. De la orgoliu ce vine de la *δργάω*, a inșla, a gômă, a inșlea kapșl de vint. Orgolis va șă zikă mindrie, trășie, și prin șrmare orgolios, kă orgolis, mindră, trășe.

Osămintă, osămintă. De la os, ôse. Se zik oasele uellor morți de pe kare pștrezește karnea. Kimițiririle șant pline de osămintă.

P.

Palude, palude. De la palus ce vine de la *παλός* săș de la dorikăł *παλός*, ținș, moçlră. Lokșri paludoase, lokșri moçirloase.

Palumbu, palumb săș palumbă. Kolșmb săș porșmb șăłbatik.

Passare, pasare. De la pasu. A trece. Vorba ațeastă este prea inșșintătă în kărtșile velle veki, pșnș și în Alexandrie: Passă Alesau-

dre în ainte și vei vedea pe Por
Imperat.

Paternu, patern. Dela pater.
Lăkră ce se kăvine Tatălși, părin-
tesk. Ыnsă părintesk este sn lă-
kră ce se kăvine și mamei și tată-
lși și patern nsimai tatălși. Ave-
rea paternă și zestrea maternă al-
kătăiesk moștenirea părintească a
snei filis.

Pelerinū, pelerin, sas peregrin.
Acella ce pentră kredința sa face
o kăllătorie la un lok al inkimării
sălle, hagiș.

Pericolu, perikol. O stare în
kare este de a se teme cine-va;
primejdie.

Përsecuțiō, persekățiș, șmarirē,
șnăire dspe șmă, prigonire ne-
dreaptă și silșitoare.

Plagă, plagă. Dela πληγή sas
πληγή, a isbi, a lovi. Efektul șn-
gerōș ce face o isbirē din afară
sas korupția din nrântre a zeme-
lor assăpă trăpălăi; rană, hăbt.
Vorba plagă este foarte intrăș-
ințată în lokșrile Băkovinei și de
dinkolo de Karpați. — Fig. Rane-
le sas plagele lăi Faraon; nisce
ăssēmēnea neorândășiele sânt rane
sas plagē pentră o țarră.

Pontefice, pontefice. Dela fa-
cere și pontē. Preotul cel mai ma-
re, kăpsl religiei. Se zice dspre
Patriărș, Papă și Kyriarchșl snei
țării. Marele pontefice la Roma
în timpil repșbliței și ai imperi-
lăi avea dreptul de a face pantea.

Porticu, portik. Termen de

architektsră; galerie deskisă, a kă-
ria bolțu sas tavan sânt săsținăte
de koloane sas arkade; tinda din
aintea porței sas ăsei snei edificis
mare.

Primu, prim. Dela πρῶτος. Acea-
stă vorbă se află în limba noastră
în frasele șmătoare: Primă-vorbă,
văr primăr, (văr ăntăis), kalle
primară (kalle ce fak soții mai ăn-
țis dspe kănsăie). Prim, va stă
zică, dspe gergel komșn, ăntăis,
ănsă ăntăis vine dela ante de ăn-
de ainte și în ainte. Cel d'ăntăis
și cel dspe șmă, sânt nisce vor-
be foarte materiale: ăcștea ar kor-
respănde kă vorbele grecești :
ὁ ἐμπροσθενός și ὁ ὀπίσθενός, kă
frasilē franțozești celui qui est en avant,
celui qui est en arriere. Kăim ar
ărbăta limba grecească attributēle
lăi Dămnezeș kănd 'i ar zice
ὁ ἐμπροσθενός και ὁ ὀπίσθενός
adikă cel d'ăntăis și cel dspe șmă,
iar ns ὁ πρῶτος και τελευταίος,
primul și șli-
timul ?

Prinvenire, prinvenire. A veni
prin, a ășnge prin greățilă la un
kăpăt ce'și propșne cine-va; dspe
mălte ostenele, a prinvenit la do-
rința sa; din treaptă în treaptă a
prevenit la kștare rang.

Profetu, profet. Dela προφήτης.
Acella ce prezicē sas predikă
proorok.

Profumu, profum. Miros aro-
matik, plăkșl, mireășmă.

Profundu, profănd. Cel kă
făndșl depărtă, adănk.

Proscriere, proskriere. A skrie, a insemnà mai din ainte kã en grãnd oare-karã. A skrie printu'ãn afis ñamele sãs vina çellãi osãndit. A osãndi la moarte futã formã jãdikãtoareaskã. Silla proskrisse patrã miu çetãtãnt romani. Trismvisti proskriserã pe toți inemiciu lor. — A osãndi pe çine-vã a eși din țãrrã, a'l skõate din societate! Omsl acesa erã foarte vãtãmãtõr și 'l-aș proskris din societate. — A skõate en lãkrã din numãrãl alto-rã: vorbele strãine trebse a se proskrie din limba noastrã.

Proscrisu, participiu. Se zicte mai vițtos pentrã acesa çe sãnt ostindili a ns se mai intãrnã in patria lor.

Prostituare, prostitzare. A pãrãsi in voica și in prada ori kãrãsi va veni, a pãrãsi in batjokõrã oãmenilor. Se zicte despre o persoanã kare prin pstere sãs prin amãgire indatoreazã sãs indãpleki o femece sãs o fatã a se pãrãsi in desfrãnare. Bãrbatsl acesa 'și-a prostitãat singãr femecea; o fãmãrã çe își prostitãzã sica. — Kã prostitãtãnele personal se intrebãintãazã çukã in acellãi intelles: Femecea acesã s'a prostitãat din cea mai fragedã a sa viřtã. Fig. Un om se prostitãse inaintea fevoarii; en astõr își prostitãse panã și talentsl. Insemneazã kã en om se neçinste-ste prin fapte rãsinbase implinind voințele çellõr pãterniçi; kã en astõr își vinde kãçetãl skriind ne-

atevãrãl, sãs intinzãnd nemãrãlitateã. Acesãzã vorbã vine ðela pro și stare sãs și ðela prostiã.

R.

Radiare, radiãre. ðela radiãs, raðã, razã. A da raze, a lãminã, a strãlãçi.

Realțare, realțare. ðela altu, inaltu, inçellãre, exallãre, realțãre. Insemneazã a se skãlã de jos de zãnde erã kãzãt sãs itgenskiãt, a se pãne in starea kare erã mai nãinte, adikã fiind en lãkrã altãt sãs in pãcioare, și kãzãnd, ðaka iar se ardikã, se zicte kã se realțã.

Regal, regal. ðela reț, rege, regal, lãkrã çe se kãvine rãgelãsi, impãrãtesk sãs ðãpãrã gergãl de obște kãblesk; çusã vorba kraix ns sãm kãm s'a introdãs in limba krailor de kãrtãa-veke și çellõr assemenea lor, kãnd in toatã Șfinta Skriptãrã ns se altã. Nikãrãl ns se pomenesçe kã Saãl, Daviã, Solomon și alii ãs fost kãfãl, çi mõi bine s'a preferit, de și ñs ãs fost, a li se zicte impãrãl și toți bãtrãniã nostri ãs fãgit de acesãzã vorbã kraix ãtãt de strãinã și ãtãt de çrãcioãsi.

Regiõ; sãs regiunã, regiã sãs regiãne. Koprins mare, țãrrã kãrãmãsiã. Toate regiile pãmãntãsi; regiile Tãrãiei, alle çerãsi.

Renumã, renãmã. Nãmã mare, repstatãie, opinia çe are pãblikãl despre o persoanã. Kãnd i se ðã-

ce kăiva nămele, vestea de bine
săz de рѣз.

Reintregitu, reintregit. Resta-
torničit în dreptăřile salle. Acea-
stă vorbă Romăniî aș mai mălt
drept de kăt Franțezii să o aibă
pentră kă aș și rădăvina: în-
tr e g.

Reinturnare, reinturnare. A ve-
ni în apoi în lokșl de șnde a por-
nit čine-va; a se întoarče. Bnsă
vorba întoarčere ă bnsă kând se
întoarče čine-va în lok: prekșm
eră kș spatele și s'a întors kș fača.
Merģea pe drșm și s'a întors să
kate în apoi. Eră în străinătate și
s'a reinturnat în patrie.

Reproducere, reproducere. De-
la ducere, producere, reproducere.
A prodăče din nsos. Măști kō-
paci tăiați din rădăvini se repro-
dăk. Arborii prodăk frăktele și
semintele reprodk felșl.

Revelație, revelație. Dela velu
săz vrl, învelire, revelire săz în-
velare, revelare, revelație, desko-
perire, apokalyptse.

Revestitu, revestit. Dela veste
săz vesta, vestămint, vesmînt.
Impodobit, imbrăkat, dekorat.

Revocare, revokare. Dela vox,
voce, de șnde vorba bovire. A
kiemă în apoi, a skoate din slăjbră:
a desființă an lăkră, a tăgădși.
Reģele a revokat pe ambasador,
s'a revokat o porsukă. Un testa-
ment revokat.

S.

Sanctuaru, sanktsariș, Dela
sanctus, lok sfințit, altar. Așă se
kiemă la Ebrei lokșl čel mai sfinț
al templăsi, șnde eră sikrișl le-
ģii, și kare se kiemă și Sfinta
Sfintelor.

Sclavu, sklav. Cel če este
săbt pătorea absolțtă a șnsi stă-
pin, rob.

Scopel, săz scopul, skopel.
Stănkă săz stănră mare de peatră
în mare. Perikolos skopel; a plăti
într'o mare plină de skopele; a se
feri, a da de skopele. Se zire fi-
ģsrat despre lăkrăřile perikoloase
virtsăii, repătației, averilor șul.
Lămea ă plină de skopele adikă de
primejdi.

Sculpitu, skłpit. Dela scul-
pire săz skobire; tăiat în lemn în
peatră săz în metal, skobit.

Secol, șokol. Dela secare (lă-
iere, despikare). Despărtire, spa-
čis de timp kompsș din o șăz de
ani. Veak.

Sepulcrat, seplăkrăł. Dela se-
puleru (groapă, mormînt). Če se
kăvine, če are rapport kș morm-
întăł, mormîntăł.

Sfortare, sfortare. Dela forte
săz foarte, forțare, exfortare, sfor-
tare: a pșnue forța săz pătorea asș-
pra kăiva, a sili, pe slavonie.

Spectacul, spektakșl. Dela
spectare (a privi, a băģă de șea-
mă) de șnde și vobele înspectare,
inspector, respectare etc. Spekta-

kâl, ori-*ce* lăkră sas adăunantă la un lok de lăkrări *ce* trage băgarea de seamă. Priveliște.

Speranță, speranță. Dela sperare (a nădăjdi). Așteptarea și lăkră dorit și kare se krede kă va sosi. Nădejde.

Splendore, splendoare. Mare strălucie de lămină.

Stindardu, stindard. Dela tindere, întindere, extindere, stindard. Lăkră *ce* se întinde afară spre semă, o prânză *ce* fâlfie. Steag, și mai kă deosebire de kălătrime.

Străbucare, străbucare. Dela bucă și stră. A esi din bucă afară, a se vârsă peste gura, buzele sas marginile șiși vas. Se zice despre rîuri, ape șul. apele as venit atut de mari în kăt as străbukat peste malări. Kăpa atut s'a implit în kăt ă străbukat. Ns mai tăr-nă; kă străbukă, adikă dă pe din-afară de bucă.

Străpasu, străpas, sas trepas. Dela pas stră. Pasul *ce* l face căne-va dinkolo de viață, moarte.

Sublim, sâblim. Înalt. mai presă de altele. Se întrebășintea-ză despre lăkrărite morale și intelektuale. Omul acesta are un genis sâblim, un sâfflet sâblim, o vîrtute sâblimă, kare ns se pot zice înalte nefind materiale. Assemenea styl sâblim, științe sâblime, kănoscințe sâblime șul. —

T.

Tempeștă, tempeștă. Dela tempus sas timp. Timp răz, vijelie insoțită kă ploaie, grindină, fâlgere și țșnete. Se zice mai kă osebire despre vijeliile de pe mare.

Tingere, tingere. De aci vine vorba întingere. (A întinge pana sas kondeisl în *черуеалă*). Tingere, a immăși în ceva zemos, a vârsă. De aci vine și vorbele tinctură, tinctor, kă kare pțtem skăpă de vorbele boiă și boiangiă.

Transfigurare, transfigurare. Dela figură, figurare, transfigurare. A skibă la față, a metamorfosă.

Transparență, transparență. Dela părăre, părănț și trans sas stră. Kalitate de a se pără de a se vedea lăkrărite trans, adikă dinkolo de su obiect. Transparența stikleii, a aerăsi șul.

Tesauru, tesaur sas tesaur. Dela *tesis* (păncere) și aurn. Grămădire de aur, argint și alte lăkrări prețioase păse spre părărare. *Комоарă*.

U.

Ultimu, ultim. Cel dăpe șrămă. Vezi voaba primu.

Uman, uman. Dela omu. Ce se kăvine omăși, omensk. § Simțitor la inimă, făktor de bine: împărăț, vîngător, uman. — La plără se întrebășintea-ză kă sâstantiv

in lok de oameni in stylul poetik :
să insesile pe zmani.

V.

Valangă, valangă. Grămădă
de nisip care se prăvăleşte din
mănti și se mărșăleşte ca kăt vine
mai la valle rostogolindu-se.

Van, van. Nefolositor, sek,
deșert, zadarnik.

Vapor, vapoare. Abor. — Va-
por nestru, batel ca abori.

Vela, velă. Pinză tare. Pinză
de korobie.

Vergine, vergine sau vergură.
Fiee sau fată krapă, ferioară.

Vibrare, vibraire. Vorbă imita-
tivă. Se zice despre o koardă is-
bită ce tremură sau sbirăie, și de
aer când se kleatunză de un șanet
mare.

Vulgu, vulg. Multime de no-
rod, gloată; prostime.

BIBLIOGRAFIE.

De kărând eși de sâbt typar din
teaskrile D-izi Valbasin su volim
depoesii alle D-izi K. Rosetti, in-
titulate: Ceasurile de mătămire.
Acestă karte ca care se mai in-

zestră literatură noastră, koprin-
de drama dela Lord Byron Man-
fred, tradusă răsăși din engleze-
ste in versuri albe, și alte vre-o
kâte-va zecimi de poeme origina-
le. In nitirea acestei kărți, Re-
daktorul rise ca mătămire pe a
lokărea, se intineri in alte părți,
se simți impas ca plătura pe znde
și znde de baldul satirei, și împle de
lăkrăme paginile acestei frumoa-
se ediții, ce koprinde kvintul pas
la immormintarea fratelui așloas-
lă. Daka nisue assemonea miș-
kări sânt și elle parte din solia Poe-
siei, aștănu D. Rosetti este un a-
devărat poet, pentru ca in kăt
pentru Redaktorul acestei foi, 'și-a
implinit ca deslăvirșire șkopul ce
'și-a propas in poemele salle pu-
blikate. Il felicităm de frumosul
și paternikul sru inlepat, și făr
a vrea kătși de păcin a'i attinge
sinisbirea, sau ambitia, adresân-
du-ne usmai la aca generoasă
tendință kătre perfekție, ii zicem
ca toată kărțenia inimii, ca da-
ka își va ingriji mai mult sursl din
mijloacele esențiale care și răsăși
astorsl il kănoasce, și va zrmă
drămsl ce a inlepat, in akșrt timp
va ajunge foarte departe.

DIANA.

Intr'o frumoașă dimineață de vară a anului 1656, o kompanie de soldați, ce foarte încoială era în marș către Paris, se arestase sâbt zidurile dela Fontaine-le-Henry, frumos edificiu care se înalță aproape de Caen. Dară cum se întâmplă mai tot d'asna în asemenea împrejurări, militarii aceștia, a căroră disciplină nu semănă într-un nimic cu severitatea oștirilor din zilele noastre, komiteas mii de neorîndșiele la care ofițerii nici nu se gândias a le îndreptă. Acești desfrunțați năpădîră pe koliba unui sâtean și începură a o depradă cu atîta cruzime în cât abia s'ar ferdă și în țerrile stăpînite cu arme. Pe când ei desfăndău bătoaietele bietăsi om, îi răzuidău dobitoacele și pe el îl băfnias când unul când altul ka să'l fakă a nu mai strigă, un mîmstar se arță în cea-l-altă margine a drumăsi. La vederea soldaților, el se abbătă din kalle, kăvî înțelese că marfa ce avea ku sine n'ar fi nici de cum în siguranță între acești gilchevițori. Ei căsă il vlezseră. Patră din ei alergară îndată către drănsal, păsără mîna pe el și il addăseră cu voie fără voie înainte ka-stellăsi. De si ebres, dăpă cum era lesne să'l kănoaskă cineva dăpă kostămsl și barba lui, căsă nu'i păsă atît de marfa ce avea cu sine,

kăt il vedea cine-va că isi arșkă kăstătsrile pline de groază kătre o fetișoară d'o rară frumusețe, ce se ținea de brașul lui, și kare se îndesă kătră el plin de spaimă.

Ori că vrsură a'și petreceă cu groazele acestor doi kăltori, șas că în adăvăr isi păsaseră în gînd de a prăda pe negșător și bățokori pe tovarășa lui, că soldații porsăviră bătrănsi a'și deskide tolba ce avea în spate și a le arță ce e într'ansa. Pe când bietul Israelit începuse a se șăpne tremărând, și întărziind kăt pstea mai mult, d'odată își lășă tolba ka să alerge în ajtătorul fetiței ce skotea niște țipete askăute, și pe kare un soldat lăat de vin vrea să o șărste. Soldatul, fără a se indăpleka la răgăzăniile bietăsi tată, își arma dobitoia și se arță și mai neomenos. Eșit din miunți, negșătorul skăose din bășănar un kășit și sta să dea, când eartă un al treilea kăltor sosi căsăși în lokul șănei. La vederea fetișoarei ce se lăpta cu soldatul, el șări jas dăpă kal, și că an ton depris la komandă porsăvi bățăsi a da dămsl fetei. Aceasta se șăpase ka prin instinkt, și mîmstarul, sprinjind în brațele sale pe kopilla mai lășinată, se grăbia a o retrage departe de acest lok primejdios: că atăta isteală se depărta în lă

nici năși mai lăz tolba în spate și o lăz în pradă.

Kăllătorul ce venise în ajătorul negreștorului hotărî să'i scape și mika avere. Se dăse către soldați și le porunci ca nă nămai să închezeze de a mai prăda ceva, că zănkă să și psie înapoi toate lăkră-rile ce lăaseră.

O asemenea porănkă fă priimită în bomboniri de minie și în niste răsări de nesăpșnere.

— De kănd, strigă el, făkănd a i se vedea semnele kommandei militare, de kănd aș încherst soldații franșei a nă se mai săpșone zăși ofișer al regelăi?

— De kănd aș ză kăpitan ka să le dea porănci și ka să respănză așellora ce se amnestikă zănde nă le e săjba, respănze zăși din ofișerii kampaniei.

Kăllătorul se întoarse, sălăz pe kăpitan și îi zise kă politetă:

— Ai dreplate, domnșle. De te aș fi văzăt, m'ăș fi adresat la domnia-ta răgăndște a pșne frăz așestor ștreqari de.....

— Soldații mei nă sșnt ștreqari, il întreșpșe kăpitanul kă ză ton mai sșs, văzănd bătăndetăz kă kare îi vorbise ofișerul.

Așesta sșrrise, și, făkănd semn ebresăi a se apropia:

— Văno'nkoa, îi porănci el. Nă te teme nimik; ia'ți tolba în spate, și ține pșnga asta drept desăpșgă-birea păgsbelor ce'ți făkăz soldații așestia.

Ebresi se zătă kănd la ofișer kănd la pșngă; și kănd dăz o skărtă reținere sta să întinză măna către bani, fata il opri kă o mișkare de săpșrare:

— Tatăl meș îți măștămește, domnșl meș, zise ea. Păgsbele ce'i aș făkăst așesti soldați sșnt de mik preț. Dămnezăz să te binekăvinteze pētrăz generoasa domniei-tălle kășgetare, și mai virtos pētrăz hănătatea și koragișl kă kare ai alergat în ajătorul zăși hătrăz și al kopillăși săz.

Ofișerul mirăndă-se de atăta delikatetă și de înlesnirea kă kare se esprima frămoasa fetișoara, îi sșrrise kă bine-voință, o sălăz și mai mășt poate dăz kă o șerca zămilită ei kostăm și îi zise a se dăce la Caen kă mai ingrab se va pștea. Apoi întorkăndă-se către kăpitan kare privia, sporovăndă-se la șena ce se petreșca sșbt okii lăi, îi zise:

— Akăm, domnșle, sșnt la porăncile dășmitale. Eș mă nămesk markizul Filip de Senancourt; ka și domnia ta, am onoare de a servi Mătririi Sălle Prea kăștine în kălitate de kăpitan. Doi din domnii ofișerii domnii-tălle, vor bine-voi, krez, a'mi făce onoare de a'mi servi de sekondanți.

— Așa fie, respănze kăpitanul sălăzănd pe adversarișl săz: pe mine mă kiamăz kontele Ștefan de Maurevers.

Trase spada și porănci la doi

din ofițerii s'zi a slăji de martiri protivniks'zi s'z.

Alți doi martiri regslar' k'z a-vestia kondițiile l'pței și m'zslar' spadele.

La vederea acestor preparative de d'cel, fetisoara, în lok de a se depl'rtă d'p'z k'z m'z rekoumandase m'nt'itorul ei, apsk'z pe latul s'z de braț și îl opri.

— N'z vezi k'z s'z s'z se bat'! strig'z ea; și pentr' noi, taik'z pentr' mine isi esp'ne viața.

Ea vrs a alerg' la ofițer, ma soldații îi stetter' oimproviz'z; nimik n'z intrerspse d'celal kare d'z sine n'z ni'z țins m'lt.

Abia l'pt'ztorii înkr'v'isaser' ferul și skimbaser' k'zto-va isbiri de de spad'z, și k'zpitansl kompaniei k'z z str'p'ans k'z o xșoar'z plag'z în pept.

— Bine ai atins, strig'z el, bine ai atins! domnsle markis; est'z asemenea de îndem'zotik k'z și brav.

Domnilor, ad'zogi el întork'nd'z d'z k'zre ofițeri, nimeni din domnia-voastr'z s'z n'z mi mai ad'sk'z a minte de n'zmele acest'z dem'z k'zpit'z. Gresala toat'z e din partea mea în kassa areasta, și n'z vrea s'zbt ni'z în pretext a faue v'ea mai m'k'z s'zpp'zrare a-vest'z kaval'z at'z de onorabil.

Intins'z m'zna l'z Filip, kare da ajstor ofițerilor de a'l ordika și a'l d'zre în koliba s'zleansl pe kare o pr'zdas'er'z soldații.

PERIODUL IV

În momentul acesta gr'la kastel-l'zsl se des'k'zse și s'z ont'z investit în negre se îndrept'z k'zre l'p-ț'ztori.

— Domnilor, le zise el, sal'str'z d'z și prof'znd, ex s'znt mare ingri-jilor (grand-prévôt) al M'ztr'iri'z Salle în provinția sa de Normandia. Dom-neavoastr'z v'z b'z'zr'zli, în kontra ediktelor regelsi kare opresk d'cel-lele s'zbt pedeaps'z kapital'z. K'z intristare m'z v'z obligat a'mi im-plini rig'sroascele datorii afle ius'z-ț'zrii melle. Bine-voit'z a-mi da spadele și a'mi sp'zne n'zmele d'z-m-neavoastr'z.

— Kontele Karol de Maurevers, resp'zse întins'z.

— Markisul Filip de Senancourt ad'zogi v'el'zlat.

— Domnsle konte de Monrevers, d'zmeata est'z prisonier al regelsi, n'zmai pe kvintul de on'zre indat'z, v'z te vei întrema te vei d'zre la P'zris și vei astepta akolo ordinele melle.

K'zpitansl se inkl'z'z.

— K'z pentr' domnia ta, domnsle markis, vei bine-voit'z a m'z ius'zogi la kastel'zsl de Fontainele-Henry. M'zine d'zmeat'z v'z om pofni impresur la Paris v'nde am ordia de a kond'zre pe toți d'cel-lisli prinși în prev'zția mea, ass-pra l'pței. Regele voiest'z a da s'z kap'z l'pțelor sing'zral'z, din kare s'z v'z'z'z afle s'z'zge nefolositor, și kare b'z'zokoresk legile religiei și afle moralei. K'z m'z'zire v'z

spais, domnilor, kã nã krez, nici într'un kap a vã mai rãmãnea nici o speranã de mântuire! Așa de jãni vã sfãtsiesk a începe serios d'a vã împãka kã Dsmnezeș, și a vã prepara de momentel terribil ce nã va întâzia a vã inflișã inaintea dreptãții lui.

Fetișoara askãlta vorbele aचे. stea kã spaimã. Palidã, tremurând și pierdãtã abia se susțineã.

Kãnd marcele-prevot incheã de a vorbi, ea kãzã la genkii lui.

— Domnãl mex, strigã ea, domnãl mex! Nimini nã va pedepsi, și mai virtos kã moarte, pe un nobil și generos kavalier pentrã kã a lãat asprã și appãrãrea unei nepãstincioase femei și unui bãtrãn. Regele nã poate sã voiaskã niște asemenea nedreptãți. Grație pentrã domnãl markissãl, grație!

Prevotãl nã lãã osteneãtã, nici unșãși de a respãnde; se îndreptã kãtre kaștel și fãkã semn lui Filip de a kãma dãrã dãnșãl.

Fetișoara îi zãmã vãrsãnd lacrãmã și neînchetãnd din rãglușnișle salle kãtre marcele-prevot. Nã se opri de kãt nãmai kãnd vãzã grila inkizãndãse strașnik inaintea ei.

Atãnãi ea kãzã obositã asșãpra ei unșãși, sferimãtã și mai mãmãndã. Niște șiroașe de lacrãmã in sfãrșit începãrã a o zãsãra.

Mai la kãrmã, ștergãnduș'i okii, și lãrãnd brașãl bãtrãnșisi kãre și renkãrkãșe cõlba, și kãre rãzema

intr'un baston privãã pe fea-sã in tãchere:

— Sã pornim la Paris taikã, zisse ea.

— La Paris! zisse bãtrãnșãl, la Paris? unșã d'akolo venim, fata mea. D'akolo ne am kãmprãt marfa ce kãst sã'mi o vãz in Normandia. La Paris! și ce vrei sã faui la Paris!

— Sã'i dobãndesk iertarea! Negșãtãrșãl kãtã din kap kã mãmãstare.

— Iertarea! sã'i dobãndești iertarea tã? vai! kopilla mea, nãmai kã sã ajngi pinã la picãorele a-çellora ce pot a da açeastã iertare, 'ti-ar trebãi d'o mie de ori și pãrãșãrea și protekția ce nã o ai. Nãmai regele sãș domnãl kardinalșãl Mazarin aș pãșterea de a oprã hotãrãrea de moarte. Palatșãl lor nã se deskide nici kãm pentrã fiica unui mãmãșlar și unui evrãș.

— Eș il vois mãmãșãl, zisse ea, kã toate obstakolele açeștea. Așa, il vois mãmãșãl sãș vois mãmãri. Nã se va ziçe nici o datã kã Diana 'și-a abandonat kã o miserabilã pe mãmãșãrșãl sãș.

Pe kãnd negșãtãrșãl kãtã prin unșã argumente sã o abbãtã din kãgetãl sãș, ea il lãșã de o datã, strãbãtã kã indrãșneãtã grãmãzile de soldați ce și releã armele, și adreșãndãse kãtre ofiçeri:

— Nã e așa, domnilor, kã poate çineva sã dobãndeãskã iertare pentrã domnãl mãmãșãl de Sãnancourt?

— Nămai făga îi va mîntui kăpșl, respunsu sînl din aveia la kari se adressase ea. Domnșl kardinalșl a jșrat Măririi Salle de a nă da iertarea la niči zn dăellist. În noaptea trekstă opt domnișori aș pștșt kș kăpșl lor nescăppăne-rea la ediktșl regal.

— Făga! ați vorbit de făgș, domnișlor. Oh! dămncavoastră nș veți lășă a dăce prionșier la fărui pș aella de al kărtzi kōragiș v'am vășzt adineaora a vș miră.

— Nș pătem nimik făcș spre a lăi skșpare. A lăa zn prionșier din măinele mareșli-prevot ar fi sș ne pșnem fărș niči o îndoială viața în jok.

— Dămnezeșle! Dămnezeșle! și nș e niči zn mijlok de skșpare pentru ei? strigș ea. Părșsitș-l'ai, Dămnezeșle! Ea se derșrtș desperatș, și de o datș iar se internș în apoi și se dăsse drept la slăgile kompaniei, oameni șa mai mare parte fărș kredinș, oameni de nimik, desirșnați, kari întrecăș în grășzi și în krăzime șa mai orișibile soldășime.

Lăș diu ei doi la o parte.

— Sănteți voi oameni kari sș vreți a kăștign o sătș de lăisi de așr? îi întrebș ea.

— D'o mie de ori mai bine de kșt o datș, drăga mea, respănsș ei.

— Hei bine! ex vș dăș acaștș sșmș de veți voi a skșpă aștș searș pe Markișl de Sėnancourt

kănd va eși din kastel din preshș kș prevotșl.

— La drakș! așta mironșe a ștreamg! o sătș de lăisi o pșșm pentru o asemenea jăkrice.

— Hei bine, zisse ca skotănd din șin zn kollan skșmp, petrișt aștea fuk de trei ori mai mșit dē kșt sșma șa v'o pșomș. De veți skșpă pē Markișl, vi lē dăș.

— Apoi și sata aveia de lăisi.

— Și sata de lăisi, repetș ea kș zn sarris despreșzitor.

— Un mișt! un mișt! zise elreșl kare arștă semnele vește mai vii de desperație askăltănd acaștș konversație. Un mișt, rogș-te, Diano, nș te grășbi așă... kș adevărat! kollanșl.

— Nș te îndoi a sakrifika ori șa pentru dănșșl! strigș ea. Ce va sș zikș uitel așr, kănd e vorba de viața șnși om fărș de kare dămncata ai fi fost pșdat și ex perdășt! Ce'ți ar mai fi rămas din acașt așr pe kare vrei sș te tokmești, dăka kăpitănșl nș te ar fi apșrat împotriva acaștor soldați?

Negșștorșl așșșpă kărtșia Diana semșnă kș are o astoritate absolăștș, skoasse o profăndș oțtare, și tăkș.

— Nș mai remșne de kșt a vedă de mijloăcele spre a skșpă pe markișl, adăogi Diana adresănd-se kătre slăgi.

— Elle șant prea șimple. În derșrtare de o jșmătatē de legș de așl se aflș într'o pădșre zn

drăm pe care negreșit kă va apska marele prevot, kăci își skurtează kallea kă dor ore aproape. Noi vom dobori sn arbore și il vom psune d'a karmeziszi drămz-lsi. Trăsra prevotzsi negreșit kă se va opri; noi vom strigă Markiszi și a se kôhori, el va iukllika sn kal bsn ce 'i-l va tine a gata snsl din noi, și remșita va fi in mila Domnșzi.

— Așa! așa! ce ferigire!

— E nșmai bsn kallsi mes de azeasta, zisse snsl din' ci, ce mai kâl! neobosit, mi'ți lșge, xite, dor ore fșrț resșlare. Es vi'l daz; vi'l daz, ka s: vș fak o bșrțate, mai pe nimik, nșmai in' inu-zeci de lșisi.

Ebresl sșri kăt kolo de minie.

— Pe semne vrei sș mș rșinezi pîrș la cel din șrmș ban? mormș el.

— Priimesk toate kondișile dsuneavoastș fșrț a mș impro-tivi, zisse Diana. Impliniș-vș indatoritile kș azeasș ținere de kș-vînt și skșmpțate kă și mine.

— N'ai teamș, lasș-te pe noi, șrșmsșika mea damișeș. Cine pșteșe te bine, trebșe jșrșși șine sș fie servit.

— Veniș đar a prepară impre-șnș kș mine karsș dsuneavoastș.

Ei se șitș la dșnsa kș mirare.

— Dar ce fel! vrei sș vii kș noi și sș te impștșsești de pe-rikofele expedișiei? Șlii șnsș kș te vor șrșnzșra indăș ce vor bș-

nși kș ai fost ammeștekatș la ceva in azeastș pșiqinș? Iți pși in jok viaș.

— Viaș? Ce'mi pasș! Indoitș-s'a el de a'și expșne pe a sa pentș mine, o biatș sșrakș, obskșrș și nekanoskștș fatș? sș mș mai tem es, pentș skșparea lși, a mș expșne in perikol, es singsra kassș a nenorșviriș lși! O! nș.

— Daka e așă inkallikș-mi'ți pe kșl și vîno kș noi, kșci timpșl grșbește.

Fetișoara, o dinioarș așă de timidș și frikoastș, nș se mai șfi a iukllika sn kal fagos și a se inkrede in doi ștengari a kșror vederea nșmai, kș kște-va minște mai nainte ar fi fșkșt'o a se pșli de terroare. Imbrșțisș pe tatș-sșș și ii zisse:

— De-te la Kaen, tatș. Daka bștrșnszl Elie, nș va mai aszi vorbindș-se de șica-sa adoptivș, roage pe Dșmnezș pentș ea.

— Es nș te vois pșrșși nișii de kșm, pșrșpsșe negșștorșl. Ce'mi e viaș fșrț tine! in zioa kșnd vei mșri tș, vois mșri și es. Aidem.

— Porniș și in azeasș searș, dșrș ce se temperș kșldșra soareși, și noaptea inșepșsse a kșdea, o kșritș eși din kastel, kș drșmszl kș-tre Paris. și se indreptș, dșrș kșm o prezisseseș soldașii, kștre drșmszl ce trece prin pșdșre. Intș-nșimea eră din țelle mai profșnde, kșnd trășra ajnsș in desș.

Judecați de mișkările ce făcea a batte inima Dianei kând azzi sgomotsi roatelor și pașii kailor, kând pșcin kâte pșcin se apropie acest sgomot, kând mai virtos vizitizl skoasse en strigt de minie și de teamă, vâzînd-se forțat a se opri împotriva pedivei neprevzute.

În neorîndșiala ce se făcî din surpriza unei asemenea întimplări, zînd din acei doi oameni eși din pîndire, se repezi în ărm, des-kise portița trîșșrei și sopți închet:

— Domnște markis, en bîn kal te asteaptă doi pași d'acui; în-kalkik și fșgi.

— Domnșle, rospnșse ofișerul ks glas mare, ori-șine vei fi, nș te mai expnșne pentrș mine în niște perikole nefolosidăre. Iti ml-șșmesk pentrș zelul ce 'ți-am în-sșflat; es înș nș poșis a mș folosi de ea. Domnșl marele-șșprevot, n'a vrșt a întrebșintă spre a mș opri de a fșgi, alții p-zitōri de kți kșșintul meș de gen-tiloș: es mș aflș prisonier pe a-șșest kvint. Intre așșeste înș kș toatș nefolosința bravșl dșmi-tale zel, krede kș inima mea, iti va konservă, în kșt-va bate, o-pro-fșndș rekșnoștințș.

Amîndoi oamenii lșasserv fșga dela velle d'antiș vorbe alle Mar-kisslși: Singrș Diana le azzi și le priimi, kșci spaima lși Elie eră așș de mare în kșt se afla mai fșrș kșnoștințș.

Domnșl de Sėnancourt ajtș

înșșși marelș-șșprevot și oamenilor lși a depșrtă arșșerele nē se împo-șșivea nșșșerci de a înaintă, kare dșpș kște-va minște iarșși lșș drș-mșl.

Diana o azzi kș dșrere pōrnind, apoi lșșnd mēna tatălși sșș:

— A' apșkăt la Paris! strigș ea, trebșe a mșri sșș a' l șșapă.

Elie se șșpșșse șșșpînd; kște en șșșpin iti era singrș împo-tivire ce ar fi oppșș vre o datș la voințele fetișoarei.

Dela Kaen pînz la Paris sșșt șșinși-zeci și șșinși de lege; Diana și tatăl sșș fșkșrș kaltea în trei zile. Un asemenea drșm în zioa de astșzi nș s'ar pșrea așș iste kș înlesnirile ce avem; șșbt domni-rea înș lși Lșdovik XIV pe la în-șșpșrtul kșria se întimplarș evene-mentele așșestei istorii era kș totșl alt-fel. Prin ărmare p'atșnci a-șșest drșm se fșkș foarte rșpede în trei zile.

Diana șșfferi kș pașientș jșgșl ce iti împșnea neastșmpșrșl sșș.

Înșne a treia-zi, kștre sea-șș zșri de departe șșetatea kștre kare se îndreptă ea kș atșta ar-doare. La o kșșșoargș din velle mai șșmilite și mai singrșative alle șștrădei Geoffroy-l'Asnișr, lși alle-șșerș a trage kând ajșșservș. O femee bștrșnș stșnd dinaintea ka-sei, vșzșndși skoasse o ekklama-șșie de mirare și și ardikș brașele kștre șșer.

— Pe sânta Marta, Patroana mea, ştie că rânduştele pot de aşmînaşte, furt s'ă nu mai are, a veni înainte primăverii. Karmătră. Elie şi frumoasa lui felişoară Diana cătu'î kă viu iar în Paris d'ă d'ă doz lui de krad lipsesk. Nă v'ă asteptam de kă pe la începutul iernei. Kă toate acestea biq'ă ai venit s'ăntoşi la Martina Berou! kăz kă nă vi s'ă întimplat nişî o neorocire.

— Ne lipsia mai şteşte felşri de marş ce am vindzî' o din velle d'ă nşis zile, respăse foto. Am venit s'ă ne împlinim artikolele ce ne sânt de necesarie şi peste kă-rind iar pornim.

— Nă ne past' pentru ne ai venit respăse lokandiera, linc ai venit s'ăntoşi. De o kam d'ăz nă d'ăz mika lokănt' kă doz kă-mere, alle k'ăria forestre kătr în grădină şi kare lişei dşimiale Diana p'ăve atăta de mult, kămetre Elie. Mai pe şmă v'ă pre-par şina, Şi aşcast' şină, aş-dage ea, f'ăk'od kă okiă, aşca-ştr şină, p'ălel s' o m'ăkati f'ăz leperce, k'ăi nă are nişî o b'ăk'ăfik' de ştăntă, şi kărca va fi kămpărat' dela amik'ă demnea-şoast' alde şpin Samsel k'ăz laic hoi' d'ăz mod'ă israelit.

— D'ăz o o'z în adevăr, şipi neaş Martina şşise în kamera k'ă-ştorilor şina ce le promisese. Elie se p'ăse a m'ănkă, f'ăz a h'ăga de seamă kă kă toat' programma

sa, lokandiera f'ăk'ose şaltă raga-şteşi kă grăşime de şimător, şi kărca nă f'ăşese şăgerat' dşp'ă kăm p'ăskriş p'ăceptele israe-şite. K'ăz pentru Diana abia p'ăse pe b'ăz o imb'sk'ăz doz.

— K'ănd şşp'ăneasa Martiņa îi f'ăz şingari, felişoara veni şi se p'ăse pe genşkiş lak'ăşi şăz; lăcepş a m'ăngiņa kă blăndice kă m'ănişle şalle m'ătatele şi a'ăz şaga şi k'ă-şnta lăz barbă, obrăşii şi f'ăntea lăz p'ăşşv'ă.

— Dşmnezş nă va bine-kşvintă pentru kă nă-am împlin'ă datoriile ce nă împăncă rekşnostintă, zisse ca şilind în oki'ă tat'ăşi şăz gri-şile şi neaşşimp'ăşl.

— Aşşte-le marele Iehova, respăse ei kă nă şşşp'ă obişşit, la intriştrile lăz; o doreşk din inimă, dar nă o k'ăz. Nă am av-şintat într'ăş proiect al k'ăria, k'ăp'ă poate şă nă fie perikolş,

— Capăşl nă v'ă fi porocit, în-şperşşce ea, f'ăz înşă a se şi im-şp'ăşlăşî înşşşi de inkredşntarea ce v'ăca şă înşşşle h'ătrăşşlăşî.

— Noi şăntem şăraşî şi nekş-nokşki; ex şănt dintr' o sekt'ă des-şp'ăşit de foti aşi; şndē xrei şă nă dşk'ă aşeste fortşri şp're a şk'ă-şpa şă doşnă mare a k'ăria şoarte depinde dela rege?

— David, şărak şi nepşştinşios p'ăstor, restoarăş pe Goliat şi în-şşşge diadema lăz Şagl.

— Elie şşşp'ănt, nă mai respăse şănik şi se şk'ăşl.

— Taikă, pînă s'ă nu te retragi în camera dămitale, as vrea s'ă ūi fak o răgăsisne.

— Kare? vorbește?

— Ar trebui s'ă te asigărezi măine dimineată de un katir kă șea de femeie, as dori kă instrăntătra s'ă ūi fie kărată și făr' multe lăkrări skămpa. As avea nevoie de o asemenca înontărg spre a m'ă dăce la Louvre.

— Vois inkiria doi katiri.

— Ună! singăr. Taikă, kăci vois singăr a cherka mintsărea markissăi făr' a te expănela ostenecele și grijelo auestei întreprinderi.

— Întreprinderea aueasta mi e teamă s'ă nu te expăie în pekol, fata mea, și d'ăcea vois a te însoți, protekția znei ebros bătrănu nă poate a'ūi folosi întră nimik, vei pșcin însă m'ă vois împărtăși de a ta soarte.

— Ai cea mai nobilă inimă, strigă Diana, kă okii plini de lakrăme și arănkăndă-se în brațele tatălăi s'ă s'ătrăindă'l.

— Tă ești kopillal meș, te isbosk, eată tot, respănsa bătrănel.

II.

Kă toate ostenecele znei lăngi kăllătorii, Diana remasse în prada znei mișkări și nesomnii pline de friguri. Kăm se kătrăp de zio, se skăllă, răgă pe dăzmezes kă fervoare și își făr'kă tocletă.

Kănd dimineată Diana se kôbori, jăpăneasa Martina nă pătă a se retine de a skoate un tipăt de mîntăre, kăci niči o dată nu o vărzese așa de frămoasă. Ea se adornasse în vėsmințele de s'ărbătoarea, kare; kă foarte kă erăz simple și kă totăi bargeze, însă șuissă a le întokmi kă a'ūi a găt în kăt adrogia și mai mălt la frămoșetea naivă a toatei persoană i sală.

Dăpă kăte-va minste amăndoi katirii ajănsers. Lokandiera skoasse o noză ekklamati.

— Pe sânta Martina, Patroana mea, kredo-mă kă sânteti în ekipagiș de principit.

— Am s'ă dăk niste skăle la un bogat bărger din strada Saint-Denis, se grăbi a zice Elie, și am kredă kă spre a ūi priimit dăpă kăviință trebăce asemenca a ne înfățisa dăpă kăviință.

— Și ai dreptate, kămetre; văr s'ăci îndemănuarca și priueperea dămitale kă kare s'ăci s'ăci faci trebite, zisse lokandiera: norok bən!

Bătrănel ajăstă fiiecei a inkălăka pe un katir, se asvirli și el pe kăci kă o înlesnire ce n'ar fi așteptat o vine-va dela un om de șăizevi de anni, și dette șemnală de pornire.

În zioa de astăzi, negresit, n'ar fi nevoie de niște katiri kă s'ă treakă vine-va dela Saint-Antoine la Louvre; oma în epohă aueea măltă strade nă erăz inkă pardosite; nă patea vine-va, făr' a se înpr-

roi, a se daŭe pe aŭelle drămari timoase. Kș toate aŭeŭtea, de ŭi kșllare, tot nș pștș jșpin Elie sș skape neintinat, kșŭi sș kșllisor nș imbrșestra prin ris in nisma kșllareŭșlși sșș neindemnatik, il stropisse de sșs pinș jos. Diana reasi prin indemnaticele saltș manevre a'ŭi pșzi neattinsș kșrș tenia vestmintelșr. Sosind dinaintea portel delo Louvre, kș sș aer hotșrit, ea sșri jos ŭi urș sș jntre.

Celle doș sentinelle o oprirș.

— Hei! nș intrș cine-va așș, zisse sșsl din ei kare kș tot kipsi sșș rebarbativ, se sili a'ŭi imblinzi vonea brșlakș vorbind kș o fetișoare așș de frșmoasș: Aici nș intrș nimini, bella mea kopillș.

Elie, kare se apropiase, vșzind kș oprește la poartș pe fiesș, se mai depșrtș pșșin kșnd bșșș de seamș la bine-voinșã soldașilor.

— Trebșe sș vorbesk regelși, zisse kș kșragiș Diana.

— Nș poate cine-va vorbi regelși in modșl așesta; daka n'ai vre sș domn mare kare sș te proteagș ŭi sș te introdșkș, toate forșrile ŭi vor fi nefolositoare.

Un sergent se apropie ŭi adreșșndș-se kșrșre sentinellș.

— De kșnd merge lșkrșrile ka sș vorbeaskș cine-va kșnd e in fșnkșione? intrebș el, dșmneata vei trece pentrs opt zille la areșt. Kșt pentrs dșmneata, frșmșșiko,

ŭș 'ndșrșt! sșș imi pșis toboșarii a te goni kș toiege.

Elie se apropie, ŭi, salștșnd pe sergent:

— Domnșle ofișer, ŭi zise, eatș sș dșkat ŭe' ŭi a kșzșt din hșzșnar, mș grșbesk a ŭi' da.

— Nș kare kșm-va sș' mi ŭi kșzșt doi? intrebș sergentșl imblșnzit pinș in sșfflet ŭi bșșșnd dșkatșl sș hșzșnar.

— Trei, de vei vrea: nșmai sș lasi pe aŭcastș fetișoare a intra in palat.

Sergentșl pșsse mșna pe mșștașș ŭi se gindi kște-va minște.

— Este vre o kestș de viașș ŭi de moarte; se atinge de a skșpa viașã sșși militar ka domniã ta, se grșbi Diana a adșogi.

— ŭi militarșl așesta se nșmeste?

— Markișsl de Sėnancourt.

— La drakș! nș e de așteptat; mșine dimineatș ŭi taie kapsi ueapșrat.

— Dșmnezeșle! Dșmnezeșle! strigș Diana ingșlbenind.

— A sosit alaltșeri in Paris ași l'as jșdikat, mșine ŭi taie kapsi. Regele, sșș mai bine Kardinalșl așã voieșșe.

— Bine vezi kș trebșe negreșit a vorbi nșmai de kșt regelși.

— Lșkrș nș e așã de fașil. Mș dșk insș sș zik o vorbș kșpitansșlși; el are o inimș bșnș, ŭi apoi a kșnoskșt pe markișsl; amșndoi aș servit in aŭellăși korp.

Diana văz în adevăr pe sergentul vorbind cu căpitanul. Acesta se adresează pe rând la mai mulți oficiali ai palatului; și semn din cap trăgându-l însoți răspunsul tuturor celor întrebați.

— Niți o speranță! zise sergentul, revenind aproape de Diana.

Diana, sperdută, nu mai putea să mai rețină lacrimile.

În momentul acesta tobele începură a bate, soldații își arătară armele și o jurnă damă sărind-se într-o liliacă și înconjurată numai de vre o cinci persoane de sex, eși din Louvre.

Diana alergă a se arunca la picioarele ei.

— Nu știu cine ești, doamna mea! strigă ea; ești însă potentă, ai priimire lângă rege și vei avea misericordie de disperția mea!

Zicând aceste vorbe se lăsa grăbiți de liliacă ca să o poprească. Dama făcu semn portierilor să stea.

— Ce vrei cu mine, fetișoară? zise ea privind în față pe Diana și făcându-și întrebarea cu o voce severă.

— Să faci a avea dela rege grația markisului de Sencourt, răspuse cu curaj Diana și curia oți nu se ostentă niți de cămășbit, privirea impunătoare a aelica cu o întrebare.

— Că făcst markisul acesta?

— Să bătst la dăel?

— La assemenea întâmplare,

nu e niți o speranță. Regele nu va să ierte pe niți un dăelst.

— Însă că să mă appere, doamna mea, să bătst! ca să mi mîntsiască onoarea, ca să mă scape din velle mai infame bătjokre a călkat ordinele regelst. Un om ce poartă spadă n'ar fi și mișel când n'ar appera o femeie fără protektor?

— Nu poțis face nimik pentru amantul demitală, răspuse dama ce semănă cu toate acestea cu sante oare care interes pentru Diana.

— Amantul meș! zise Diana sculându-se cu demnitate; amantul meș! domnșt markisul nu m'a văzst de kît o dată în viața sa; în zioa când s'a bătst pentru appurarea mea.

Dama, ce nu încetă de a privi pe Diana, căzuse într-o profunză visare. Eși dintr'ansa tresrind, când fetișoara, căzând iar în genșke, își zni mîinile și o răgă cu o voce 'nnekată de sghite:

— Mîntsește! doamna mea, mîntsește!

Dama făcu semn Dianei să se realte și să vie mai aproape de ea. Apoi plecându-se însși pe marginea lilierei:

— Askăltă-mă bine, îi zise, și gînduște-te cu toate întrebările melle snt serioase.

— Te askălt că cămăș askăltă pe Dămezes anșși.

— Că să mîntsești pe Marki-

sul, întreabă dama, îți simți kera-
gizl de a te sșpșne pasivamentē
la toate ordinele ce ai priimi de
la mine? Poate kē te vois expșne
la incherkzri grelle, la perikole
grozave; poate kē vois nere 7nsșsi
si viata dșmitalle. De vois do-
bșndi gratiā domnșsi de Sēnan-
court, sș șuii kē esși a mea, si sșni-
stșpinș si pe trșpșl si pe sșfșletșl
dșmitalle; acesta este un pakt no-
strșmșlșl ce facem.

— Jkr a mș sșpșne orșesșe
si a mș arșnkā kș bșkșrie in toate in
perikolele la kare vois trebși a mș
expșne pentrș fșkștoarea mea de
bine.

— Foarte bine. Dip momen-
tșl așșta trebșe sș incherpi a mi te
sșpșne. Sșpșne'mi: de kșnd esti
in Paris?

— De aseșrș

→ Te kșnoaște cine-va p'aci?

→ Ciaci șas șease oameni nșmai.

→ Strșina posomori sșpșnșeana
si ŋș se arștș nșlșsmiș.

— Cine șunt așști oameni?

→ Tatș-mes mai ŋŋiș.

— Cine e tatș-tșș?

→ Un negșștor mșmșlar, ce
a venit aseșrș kșminine.

— Și cei-lalți, cine șunt?

— Lokandiera noastrș de pe
strada Geoffroi-l'Asnier kare tine
lokanda Soarelși de Azr, jșpșneasa
Martina. Mai este ŋnkș bșrbatș-
șșș, si negșștorii dela kare se
approvisionș tatș-mes: jșpin Pe-
tre Păparlier fabrikantșl de cio-

rapi; si jșpșnē Nikolae Coselin kș-
tilassl.

— Prea bine; n'am trebșințș
sș le șcis nșmele, prorșpșe dama
a kșria șșante sș reinseninș. Ak-
koperetș ișaș kș vșlșl acesta, re-
'ntoarnș-te la lokandș, zi nimeni
sș nști mai vazș kipșt pinș kșnd
nș vei sosi akolo. ŋnde inkizlș-
dș-te in kamera dșmitalle vei a-
șșepta ordinele ce'ti vois trimițe.
Persșbana ce vois insșrșina kș a-
ceastș solie, drept semn iși va re-
cere vșlșl mēș. Il voi șrma fșrș
niși o improtivire dșrș ce iși vei
lșș adio dela tatșl dșmitalle.

Nisșe iakrșme incherșș a lșșci
in okii Dianei.

— Ce! te indoișșci? ințreabș
dama. ŋnkș e țimș de a rșpe
paktșl nșstrș, daka fē klesșci.

— Nș, respșne Diana kș o
voșe fermș; nș, trebșe a sakri-
fikā toate sșre a'l mșntșsi.

— Adio dar; es mș rentorn
in palat; ia'ti drșmșl kștre Soa-
rele-de-azr.

— Diana șrșștș mșna fșkș-
toarei salle de binc; iși askșnșe
fașa șșbt vșlșl ce i'l dēșșe si se
dșșe la tatșl sșș ce erā in nea-
stșmpșr de așeastș lșngș konfe-
rintș.

Se grșbi a ajștā Dianei a inkșl-
likā pe' katirșl ce pinș akșm il
ținșe de fșrș. Kșnd erā pe drșm,
voi a adresā niste ințreberși asș-
pra șellor petrekște-bietei kopille
ce șemșna in prada șnei vii agi-

tăi! Diana îi împuse tucere prin
tr'în semn din mână și grăbi treca
pătel kătrăși.

— Cum zări lokanda Soarelui și de
aer, sări esor depe kățar, și zisse
tatălui său kare, pentru ekonome,
voia să dekl singur kătrii la in-
kiriilor;

— Înserăcineazu, tăikr, pe vre
șn leciur kă grija așeșta.

— Elie sșspinz, pentru kă,
dăp p'ăreșea lui, eră o kieltsialr
nefoloșitoare a pl'ți kățu-va dinari
șnșii feșior, pentru șn servitiș ue'l
ar fi p'atșt implini singur. Kă toate
așeștea se sșppose la porșnka fie-
sei și veni dăp dănsa în mikș-
lor apartament.

Așii, Diana îl ștrânșe kă fier-
bintealr în brașe, și înuapș a plin-
ge și a sșghită.

— Tăikr, zisse ea, tăikr, este
neșesitate poate a ne dășp'rti.

Elie se smășșe kă iștealr din
brașeșe Dianei.

— A ne dășp'rti! ștrigă el,
nișii o datș, nișii o datș! a ne dăș-
p'rti. . . es sș las pe fie-maa,
pe kopillșl meș, viașta meă, feri-
cișrea meă! mă ce m'ăș face kând
aș fi kondamnat a trăi o s'ăptă-
mănr, o zi, o orș f'ăș tine?

— Kăț neap'rtat a ne dășp'rti,
repetr kă dășrere Diana.

— Nișii o datș! es itș ghineșk
kșgetareă. Ma ue'mi pasr de pe-
rikole dăka es le bray pentru ține?
Ah! Dămășeșle, viașta ne'mi e

prelășșt de dăp nșmai spre a'ți
invăderăd'ăgoșteasiniereșea meă.

— Tăikr, bșșșl meș tăikr!
văi! ne mai șnt ștăpina pe vr-
șita meă.

Și sșpșșe bștrășeșii, pe kre-
dintș de ișșșșmint, șingsrălikel
pakt ue kontraktășse kă dămă ne-
kșnoskșt.

— Atșt mai bine, zisse el, șn-
tem doi a implini paktel a-
șeșta. În lok de șn roș ștăpina
ta va aveă doi. Hei! hei! ea ne
șnșia țeșă ue poate face bștrășel
Elie; Șeapșele n'are mai mășșe
p'rdentș, nișii kășneșe mai mășșe
kredintș de kășt el, e în ștare sș
dea lekșii de viklenșe și șnșșși vșl-
peș. Tă n'ăș de kășt a'ți sșpșne a-
șeștea, șata meă, și ea ne va
mai dășp'rti.

— Tăikr!

— În zioă în kare te vășș lășș,
es mor, vezi tă. Șkapr viașta a-
șeșșii mărkiș, iășș-mă lășș și pe
mine sș trășeșk.

— Tatăl meș!

— Al tăș tăt! nș'ti mai șnt
lăt, nș vășș sș'ti mai fiș! kș!
k'razi kă'mi așșii likr! Es tăt
șneș ingrate! fereakr-mă Ieho-
va! tă ești o p'felintș, ue te am
kșmp'rtat dela o boșșmianr kare
te fșrășșe dela p'rintșii tăi șaș te
kășșe de pe treptele dășșrigoș. Șt-
Landry dintre kopii lepșdati! In-
kă o văș kș o grămadr de kopii
șdrentoș bșrrind șn bșșietel de
mănr și țindr-șe în brașe. Tă

tipai de dureri, malatia și miseria te făcuseră galbenă, pipernicită și mai moartă.

— Kopilița ți e prea amălată, o întrebais es, psindă'i în mărul milla ce țereea dela mine.

— Amălată! respunse ea sstrizind, zi mai bine în agonie, kăci nă kreț să mai trăiască doz zille.

— Și ce! îi ziseis es, starea fie-ței nă'ți însăflă niči en fel de teamă?

— Kopillal asta nă e al meș, mă prekărmă ea, 'l-am aflat pe treptele unei biserice.

— Zi mai bine kă 'l-ai fșrat. Ea iarăși sșrrișe.

— De nă l'am aflat pe treptele unei biserice, il vor află alții nămai dekăț, pentră kă mă dăk să'l las akoto, și ori kăinii il vor mănăkă, ori il va lăă ține-vă de milă.

Sșppărat și mișkat pinz în sșfflet, îi ziseis:

— Dă'mi mie kopillal acesta; mă vois însăgăină a îngriji de dănsul, și mă vois nevoi a'l readăce la viață. Dăknăezes il va lăă să trăiască, o voi lăă de sșfflet și va fi fata mea.

— Ez vois s'o vânz iar nă s'o dăș; site kă se apropie Pastele: să zice kă Ebreilor nă le pare răș kând dăș de vre' en kopil krestin kă să'i bea sângele și să'i mărănche karnea.

Arănkais o monedă de argint

acestei semei spărkate; te lăais în brațe, și din momentl acella fșși mântăită de traisl cel răș dela ațeasle boemiană; înțepăis a îngriji de tine kă kăldășă, te isbiis și devēniși kopilla mea.

Nă 'ți am spăș niči o dată sekretl acesta, kăci mi se pŕea kă dē 'l-ai fi aflat, ai fi fost mai pșein kopillal meș. Akăm însă kând ts reimpingi pe tatăl tăș, akăm kând vrei să mă pŕăsești, află infine deskoperirea sekretăsi; kă să poți a'ți innekă remăskarea kăgetăsi, 'lți vei zice pociș să'l pŕăsesk rășă pŕăkă, kăci nă'mi e tată.

Ea își petreks brațele dăpărităi bătrănsăi ce pŕăngea și stringănd'sl la sine, îi zisse:

— Akăm și mai mălt te isbesk. Inșă n'ăș fi fost o fiikă nedemnă de dragostea și dē kăvioaselse dămitale învățășre, de m'ăș fi indoit en minst a'mi sakrifikă ferățirea la viața acellăia kare s'a pŕș în perikol spre a mă arpăă? Askăltă-mă: mă jăș pe nămele Domnăsi ce mă askăltă de a țere dela sșpăină-mea a te însoți la înčkășrile și perikolele ce 'mi a hotărit. O vois răgă de a'mi akkordă grația ațeasta și nă o vois lăă de kă dăpă ce vois întrebăntă toate răgămintele, tot felsl de solăitații.

El imbrățișă kă ținerețe pe fie-sa, își ștersē lakrămele și îi zisse:

— Aşa, kopilla mea, vezi akăma te iert şi te işbesk şi mai mult.

Ei vorbiază încă când ea se deskisse kă repezişne. O femeie învelată întră. Diana o rekănoskă fără s'ăşi arate kipăsi; portăi şi vocea ei fără de ajăns a înştiinţă pe fetiţă kă protektoarea sa eră înainte'i.

— 'Mi am ţinut kăvintă, eşu; şi ts gata a ţine pe al tău? o întrebă ea.

— Aştept ordinea stăpînei melle, zisse Diana îngenskind.

— Nu mă desprăţiti de kopilla mea, adăogi Elie innekat si îngenske. Ex sânt un rob înţelegător şi kredinşios.

Neknoskăta fără semn bătrînăsi stă se realte. Il privi kăteva minute în tăcere, şi infine îi zisse:

— Fie! te iax si pe tine în servişul mex. Ts iabesti kopilla ačasta, si experiinţa Ńi a albit perii; ts mă poţi ajată la kăgelele melle.

Veniţi dăpă mine amândoi.

Kăteva sekunde fără de ajăns lăi Elie spre a'şi inkide kă griţ valisa şi a lăa o păşgă plină de aăr.

— Lasă'ti aărul ačasta în kăfăr, îi zise dama, dăka esui kredinşios şi înţelegător, de vei veşl în misişnea kă kare te inkark, Ńi voiş dă averi de ajăns

spre a s'ătsvă kăpiditatea şi înssşi a s'nsi Ebres.

Elie se s'ăpăse, zrmă s'ăspi-nând dăpă mysteriosul personagiş şi se rezemă de braşul Dianeii.

Dama eşi din lokandă şi ajănsse în strada St-Antoine, kă kăţiva paşi înaintea lăi Elie şi a Dianeii. Ajăngând din dosul piăţei regale, le fără semn a se arka într'o trăsăre ve aşleptă într'un kolt întănekos. Ei lăzăr lok-tingă dănsă şi trăsăra porni în galop fără kă vizităsi s'ă ia nişă un ordin dela ačea, pe kare Diana eră în tentaţie de a o krede drept o zină şi Elie drept un demon.

III.

Dăpă un drum de vre o opt minute, karita stette din dosul s'nsi zid mare, înaintea unei portite ve pără kă se deskide de sine însşi indată kăm învetă şgomotul roatelor. Feniorsl veni şi ardikă portita trăsărei; kăci în epoha ačea nşmai o simplă kortină inkidea trăsăriile.

Dama se kobori, fără semn Dianeii şi tătălăi ei kă s'ă o zrmeze; şi străbuts un koridor lăng kare se lămina nşmai de felinărul ve ţinea feniorsl. Intrarş în sine într'un appartement şingsralik alle karsia verige le trasse însşi neknoskăta, kă multă guiţ, dăpă ve se inkredinş kă nş e nimini din dosul vşelor. Assigă-

rânds-se ast-fel kă se află făr-martiri, veni aproape de Diana și de Elie, le ordonă a se dea și pînăndu'si asăpra lor, kăte-vă minste, năseve oki pătănzatori și kam severi :

— Mă kănoașeti voi! zisse ea?

— Nu, doamna mea, respuse îndată Diana plină de sinceritate. Elie își ardikă kapal, și arănkă asăpra întrebătoarei o kăatitără răpede kă o sgeată; pe armă, făsindu'si pleopelo în jos, își lăse și kapal în poziția plekată dăpră kam eră dedăt, și respuse :

— N'amă onoare de a kănoaște pe doamna.

— Și cine kređi tă s'ă sis er?

El o privi kam ațintat, kam kă sfială.

— Vorheșe făr kofitari, 'mi o s'ăfi p'ăfăvărca și viklenia, zisse ea kă asprimă.

— Kređ kă doamna este potente și de s'ă rang înalt.

— Dar apoi, năsele meș, stărea mea, țara, kăgetele melle nă ghișesti tă nimik din elle.

— Nimik.

— Foarte bine, si te opresk de la ori-țe fel de inkipșiri s'ăș țeit-țeituri în kestia ăveasta. Voiesk kă nimik s'ă nă s'ăii despre mine de kăat nămai prin'ă m'ăte, și atănti kănd er voiș jădeka de kăvifitș a'ți spăne kăte ăvea. Ia s'ăama bine: kapal ăvestei fete, pe kare o țăbeșă atăta, imi va respunde despre s'ăpănerca și kredința ta.

Elie la năsele fie-s'ăi t'ăștri și t'remștră.

— Akam amăndor, Diana, a d'ălogi dama; ia ăveastă kapellă burbăteaskă, învălește-te în ăveastă mantă de kavaller, și vișo dăpră mine. Uite ăvi s'ăi assemeșea străvesmînt și pentră tată-tăș.

Se akkoperi și ea în nișue vășminte mai assemeșea, lăș s'ăi paket de hărtii ăe se află pe masă, skoase pe Ebres și pe fie-s'ă în ăcellasi koridor prin kare t'rekșseră mai nainte, b'ăș înțet la s'ă kare se și deskisse făr s'ăgomot; ăvea mai nainte se mai deskisse zănkă o asă. Diana abia își reținș s'ăi țipăt. . . . Markissl Filip de Sėnancourt eră ăvi ingeșăkiat înaintea s'ăci kăște, răgăndu-se kă eroare, și preparăndu-se de moarte.

Dama dette hărtiile ăe ținea în măna Dianei, și o țăpinse kătre kăpitan.

Ăveșta ardikă kăpăt, și, v'ăzând nișue oameti în mantale militare :

— Ați venit a' mi spăne kă toate s'ănt preparate pentră s'ăplășim meș? Nă voiș vedea pe kontele de Mau-revers? Adinăora la Bastife mă des'ărtitș foarte iste de d'ănsă.

Nă'i respăse nimini și el în ăeps a s'ărida.

— Ah! inteleg, zisse el, ne vom întălni asăpra palkșisi (lokșl de ekekeție.)

Pe zîmă, adîrogă kă o voce fermă.

— Aîdem, domnilor.

Dama îi arăta hărțile ce le ținea Diana.

— A'mi citi sentința? o Dămnezele! am mai așzi'o de trei ori. Mai bine aș vrea pe konfesor, pe kare îl tot țin de kînd am așzîns în aueastă inkisoare.

Dama îi arăta din nou hărțile, le lăsa, le desigilă și le citi kă voce mare.

— Ce fel! strigă Filip, în ordin de amănare nemărginită la esekția mea! O promittere de iertare plină și întregă pe un an de zile, daka persoana kăria îi sînt dator cea d'întîiș din aueste favori, își va implini kă kredința îndatoririle ce a jurat? kăi sînt dator, Dămnezele! viața așzi și peste kărînd negresit și libertatea?

Dama, prînd'o inkisare rapede, ardikă kapella ce askîndea kîpsl Dianei și făks s'î kazz manta în kare era infăssrată.

— Aueastă fetiță, strigă el prîvind'o kă mirare; însz n'o kănosk niči de kîm; n'am vîzst'o niči o dată.

Nișce fiori kônvalsive mîskari, toate mîdzlarele Dianei și okii i se împlîkă de lakrîme.

— Ns rekănoski pe femeea ce ai protegiat'o, sînt kăte-va zile, împrôtiva batjokorei auellei soldății? zisse ea, pe aueca pentră

kare eșki inkis ați și kondamnat la moarte?

— În mijloksl neorîndșiei în kare te-am întrevîzst, abiă eră kă pșintă s'î vîz kîpsl; akam nîs'l vois mai sîtă niči o dată; va re-mînea inkris în inima mea kă al unei protektoare kăria sînt dator viața. Însz kăm s'a întîmplat kă biata kôpillă pe kare am așlat'o, akam trei zile, fărz apparare la Fontaine-le-Henry, așzi s'ă aibă pătere a dobîndi dela Rege o iertare ce a refusat'o și unșși frate-lși s'ă?

— Asta e sekretsl Dianei, respînce dama prefăkînd'si vocea și askînzînd'si kîpsl kă griș s'ăbt mîrginile largei salle pîlării bîrbîtesti. Domnșle markis, s'ărstă mîna protektoarei dămitalle și lă'ți adio dela dînsa. Peste un an, sas și mai tîrzîș, ea va veni a'ți îndeplini skăparea și a'ți da libertatea.

El pase un genșke la prîmint, lăsa mîna Dianei și o dăsse kă respekt la beze.

— Ns stîș cine eșki, doamna mea. Mirăkslossl kredîit despre kare îmi dai probe în favoarea mea m'ă face a krede kă șmilîtsl domniei talie kôstșin e kărat un strîvesmînt; însz ori kare îți va fi rangsl, inima și viața mea sînt alle dămitalle.

— Domnșle markiz, întreprșpe Diana kă o voce mai întîiș trîmșîtoare kare pșîin kăte pșîin își

Isa su ton fermu, n' ai face illussii
assupra mea, despre care te vei
kui intr'o zi. Ex sunt o biatã
kopilla din popol, fata znsi mãm-
mlar — znsi Ebrez. Domnia la
mai protegiat in kontra bajokerei,
si Dsmnezex a binevoit printr'o
minsne netelmãritã si pentru mi-
ne ka sã povis sã te mntãis. Ex
s'ar kavent'a ingenskã si a cere ier-
tare despre kinsrite ce safferi si
perikolsi in care te ai expas pen-
trs o biatã kopillã despre care
n'ai avut nici su interes. Adio
domnãl mex.

Diana csi plãngãnd.

Dama o lãz de mãmã si o dãsse
in kamera znde fãssesserã mai
nainte.

— Nu plãnge, fata mea, ii zise
ea, nu plãnge. Te isheșui pe
markissãl, nu mai kãstã a te ispla
in kontra auestei amor. Ai sã
verni mari perikole si, de vej
trismã despre tentațiile ce te a-
steaptã, fata mãmmlarsãl Ebrez
va deveni o damã asia de inaltã
si potentã in kãt Filip nu va
kãteza a'i cere mãmã si ts va tre-
bsi sã te kobori ka sã 'i o dai.
Aibi darrã tãrie si sperã. —
Jãpin Elie, lasã-ne singãre. In-
trã in inkãperca verinã znde vei
aflã sã zinezi. Dãpã ce 'i vei
terminã mãmãrea te indatorez sã
te arșuvi intr'ãn pat de odihnã si
sã dormi su somn bãn; kãyã ai
sã faci o lãngã si obositãre kãl-

lãtorie kãtre care eatrã a te pre-
parã ka su somn.

Bãtrãni se sãpãse si ambele
femei remasserbã singãre.

— Akãm, Diana, zisse dama, sã
ne pxnem pe fãkãrã.

Incepã a despletã frãmossãl pãr
ce'i pãrtã Diana, kã fetele de kon-
dãtia sa, innodat in kosite la tãm-
ple, si il resfirã in niște lãngi si
șșori zãlãsi. Pe zrnã o des-
brãkã de festã, ii inkise tallia mãm-
dioasã intr'ãn korset si o investi-
kã o rokie de katifea care lãsã sã
i se vazã zmerii si peptãl, dãpã
modã damelor veltor mari alle
avellsã timp.

Dãpã ce pari ast-fel pe Diana
skoasse dela gitãl sãz sãrãkã-
toarea kolãrã de diamante si o
impodobã. Assemenca ii pãsse in-
nellele sãlle znel kãte znel ks o
indemãare si istealã asa de mare
in kãt ar fi zimit si pe cea mai
indemãmãtikã kamãristã.

Dãpã ce sãvirsi toate:

— Akãm, fata mea, zisse ea fe-
tei mãmmlarsãlã care se aflã si-
mitã, trebșe sã invei a pãrtã dã-
pã kavintã aueste ornamente care
te fãk si mai frãmossã de kãt
nainte. Eatrã kãm se kãvine sã re-
impingi kã piqiorãl koadã rokiei,
ka sã nu te impediui: kãnd te
vej sã inkãrtã, vei ardikã indoi-
tãle fãstci kã o miskare seakt,
in kãt sã nu lasã sã 'i se vazã de
kãt nãmãl vltãl piqiorãssãlã ce
l'ar tãvãl o prințesã.

Akăm sã trecem la alte instrukții mai serioase.

Ai sã faci o kãlãtorie lungã. Tatãl tãr și zãnkãsn bãtrîn singuri îți kãnosk sekretãl. Feciorii ce tã vor inkongisra, femeile ce te vor servi, te vor krede drept altã persoanã, și nã trebe a'i desamãgi. Te vei prefave kã nã esti bine, și prin mijlokal acesta te vei appãrã kãt va fi prin putinã de a vorbi. Sã nã te miri de nimik, armcazã-te kã psdentã și ai o inkredere absolutã, în bãtrãnsãl despre kare 'ți am vorbit. Trebe a i te supãno orbeste, or de'i vei intellege sãz nã pãrãncile, pe kare nã le vei intellege nici o datã. Tã esti kã pricere și kã kãragis: aceste doz kalitãti îți vor fi de ajuns a esi kã norocire din inckerkãrje în kare te expis. Mai ai zãnkã și sn talisman mai pãsternik ce mã inkredinteazã despre rexsita projetelor ce îți inkredinãez.

— Kãre este doamna mea?

— Amoral tãr pentru Filip.

Diana își intoarse kapãl roșindã-se.

— Akãm, ajstã'mi și tã, a'mi face toaletã. Ez vois lãã kostsmãl tãr; și poate kã vois avea trebãintã de a'i pãrãlã.

Indatã inçerã lãkrã, își innodã pãrãl în kosicã, își akkoperi pãrãl kã sn bavolet de pãnzã, și își pãsse lãsta de lãnzã de o façã inkisã. Kãnd își pãsse pe kap vã-

lãl de staminã, se zitiã într'o oglindã mare de Venetia și pãrã a'și dominã un sãrris de mãltãmire.

— Kostsmãl acesta imi stã de mãnsne bine, zisse ea, în adevãr mi se pare kã am kãți-va ani mai pãrãini. Instã nã ne pãrãzãrmã. N'am nici fresketa nici stãrãkãirea astor zãi-spre-zecã anni ai tãi. Mãmne, femeile melle, sokotindãtã kã sãnt ez, își vor zice kã doamna lor n'a fost nici o datã mai frãmoasã, kã toate kã abia m'as vãzat. Intãmpãrea ajstã kãgetelor melle; kãci abia ieri acestea intrãrã în servitãsiãl meã. Kãte pãtrã sãnt frãnceze.

Dama mai adzogi pe lãngã instruktiile ce dãdese Dianci și alte rekomandãti; îi dette o mãltime de regsle assãpãrã etiketei, și îi repetã fãrã inçetare:

— Nã face nimik fãrã konsillial bãtrãnsãlã ce te va insoçi. Ii esti datoare o sãppãnerã oarbã și pasivã. Rexsita întreprinderii noastre, viața ta și a tatãlãi tãr sãnt în mãinile lãi.

Se fãkã de zio între acestea.

Kãtre șase ore de dimineațã, bãtea la zãi. Dama se dãsse sã deskizã și lãsz sã între sn bãtrãn nãl și kã ofysionomie severã. Acestã solãtrã profsãdamente pe Diana și ingenskiã sã'i sãrste mãmna. Un hohot de ris al dãnçi mysterioase îi întreprãse inkinãziãniãle; el se intoarse kã

Dacă în public vorbea Dianei, era tot ca kapel gol, și apoi o trăcea ca o întregă desprețire când se afla singuri în karrită. Văzându-l era foarte posak și melankolik și junețea și frumusețea Dianei semănă cu'l întreg și mai mult. Cuțe o dată punea că se lasă de pe grațiile naive ale frumuseții ebrei; și saris lăuă pe băzele lui și cătușăra'i își perdea asprimea; îndată însă, că și când ar fi căzut la isbirile secrete a znei boale misterioase, i se vedea fruntea înkărânduse de nori.

Elic sin, îndemnatik, viklean, isleț, fără închetare bagetor de seamă la ori ce semn ar fi pătât să'l lămineze despre poziția sa și despre straniu rol în care păsese pe fie-sa, se prefăcea neînchetat că moște într'un somn. Fără intrerompere.

Oklî îi stă inkîși și kapel plecat către pept, însă nimic nu perdea, nici mișcare, nici gest, și mai virtos nici o vorbă. Djana și el, neînchetat în fața mareașă-lăși nu își skimbară nici o vorbă fără să nu o auză cel ce îi priveghia. Ca toate acestea fata era inkredintat, și tatăl său cunoștea foarte bine dramsul în care se afla: poate că și începuse a înțelege câte ceva din misterul de care se afla okoliți.

Dar o kăltorie de 15 zile, kăltorii ajunseră la un port de mare, și vas preparat a întinde vel-

tele îi așteptă, și ei se îmbrăcau. Dar o skurtă navigație intrară iar în karrita care făcuse îmbrăcat și desbrăcat ca ei, și reincherară dramsul pe askat. În fine într'o seară, ajunseră pe când se îngălăziera ca noaptea într'un sfârșit.

Akolo mareașă-lă zisse ebreșă-lă:

— Katz să te las aci și peste kărlud mă vei afla. De ordin vizită-lă de a merge ca trăsăra înainte pe drăm pînă când vei fute-lă o cetate. Akolo vei intră kstezător pe porțile ei și vei zicue vre unși om de rënd din popol ka să te kondskă la Oestergard. De akolo nu îți vafi anevioie a afla o desprețire a cetății mai p'oaște ale kăria strade sânt pardosite ca lemne pe koastele ripoase ale unși deal. Iti vei allege akolo spre lokinț o kasz mai skoasă afară și alle kăria ferestre kasz spre partea cea mai poploasă. Djana se va face că doarme pînă când veți ajunge în ospelărie. Adă-i aminte că nu mă kănoști nici de ksm; tital meș singer din secretele melle personale ce m'ă am inkredintat katz să'l zăi de tot. Măine vei primi ordinele melle.

Îi lășă dăpă ce le dette velle din smz instrăkții.

Ebreșă se supuse la toate și allese o lokinț dăpă kondițiile ce într'adins i le preskrissese mareașă-lă.

Noaptea și ziua trecură fără să mai-vază pe kullăza lor. Când seara începș a învăli kș ambrele salle cetatea întreaș, șn om se strekărș pe fșriș in kasa lokșitș de ebres și de fie-sa: era maresalsl.

— Doamna mea, zisse el Dianei închet și misterios, katș a te prefaye kș ești impressratș de trebi și des a te arștă la așeăștș fereăștrș; astfel șșnt kommandele așelleia kșria ai jșrat a te șșppșnc orbește.

Diana respșne kș este kș total înkinatș a șrmă toate rekomandașiile șe i se vor face.

Maresalsl adșogi:

— Dăka șinc-vă îți va adresă vre o vorbș într'o limbș șe n'o vei înșellege, te vei prefaye kș înșellegi; tatșl dșmitalle kare va fi nedespșrtit de lșngș dșșnșeata și kare kșnoaște limba așestei țșri, îți va șpșnc șe șș respșnzi. Elie tresșri.

— Poate kș te gșndești kș ai știt ș șmș joci, înșș nș, adșogi maresalsl kș șn rșș amar; ești viklean. Ma și eș șșnt mai mșșl de kșt ține. Somnșl țșș șel lșng dșșrș dșșmș nș m'a amșgit niși de kșm; 'ți am prins kșștștsrele șe mi le arșnkai pe șșbt pșeșpele șe mija; am lșgat de șeamș kș kștș îndemșnare nș nșmai kș kșștai șș vezi șemșele șe pșteșș șș'ți arate dșșmșl șe șșmam, și țnkș și așea dibșnie kș kare vșcai șș'ți faci niște deskoperiri kș kște o

vorbș in treakșt și nebșgnștoare în șeamș. In șine îți kșnosk toate înșșmplșrile vșetși trekște, și știș kș ai lokșit in țara așta. Nș te mai șerkă a kielțș șarda așștea kombinașii. N'am fost, nș șșnt și nș vșis fi niși o datș jșkșria ta ka șș mș amșgești, vekis ebres șe ești țș.

Pșșse doș lșmșnșri pe fereăștrș, și fșrș a se șită la kofșșsia lși Elie, fșkș șemș Dianei de a se appropia fșrș affektașie și a se lșșă șș o vășz trekștorii.

Indatș șopte de vșci înșepșrș a se așzi pe stradș; se formș o așșnșțarș de oamșni șșbt fereștre, de șe mergia se mai mșșrea, și bravo! akklamașii nș înțșrșie a se așzi dșn așeăștș mare adșnșțarș.

Maresalsl ordonș ebreslși șș deskizș fereăștra. Indatș peste doș mii de mșșini își șkoasserrș kșșșșlele și doș mii de vșci înșepșrș a ștrigă vivat! Eră o ferbișșțarș fșrș exemplș șe șemșnă a delir.

— Mășșșemște kș mșșna! aratș-te kș ești șșmilitș de șimțire! Prefș-te kș îți ștergi lakrșmele, kommandș maresalsl Dianei șe se șpșșimintășse.

Ea se șșppșșse tremșșrșnd.

La vederea așestei prefșkate mișkșri de șimțire, ștrșmășțrile de bșkșrie alle privitorilor resșnarș kș mai mare entșșiasm.

— La palat! înșepșrș a ștrigă.

La palat! Să și ia în apoi coroana; să domnească asupra popo-
lului său.

— Intinde brațul către popoi;
puneți mâna pe inimă și zise în-
cet maresalul.

Ea termină gesturile ordonate.

— Prezintă-te către priimești și
că te retragi dela fereastră.

Abia termină instrucțiile mento-
rului său și strigările mulțimii se
ardikau pînă la cer. Pe urmă
popoalul se răpse și străbătu pînă
în apartament. Păseră mîna
pe Diana, o traseră în stradă, o
păseră într'o încă și strigară din
toate părțile: la palat! la palat!
să domnească! să domnească!
să și facă popoarele iarși feri-
cite!

— Ah! mormăru maresalul vî-
zînd această scenă; pentru ce nu
m'a ascultat doamna mea! Pentru
ce trimisese pe kopilla asta și nu
veni singur în persoană! Ex știam
că popoalul căm o va vedea va
cere să o prindă iarși pe tron.
Ce să facem acum? Căm să des-
amțim această mulțime? Căm să
ne folosim din războiul ei?

— Imi vor scurda kopilla, res-
punde ebreul care ascise toate.
Nenorocita e perdută! Dămne-
zește! Dămnezește appă'o, căci
tu singur poți să o mîntui!

— Ce să facem? Ce partid să
luăm spre a nu se compromite
dignitatea doamnei mele prin a-

ceastă aprăgătoră căria trebuia să
prezintă fatalul capăt?

— Vino, vino; nu lăsa pe sic-
mea, strigă Elie ce vrea să tragă
dăru sine pe maresalul.

— Ființa mea va adăogi și mai
mult perikolul sic-tei; lasă-mă.

— Nu, zise Elie, nu; nu vei
lăsa ca nepăsare a sagramă pe
biata kopillă.

— De mă vor vedea că tine,
toate sînt pierdute. Nimini nu știe
că eu am adă'o aici; ființa mea
în cetate nu va putea să semene
extraordinar, pentru că sînt de aici,
tu nu mă cunoști. Mă am eu și
alt mijloc a mă asigura despre tu-
cherea ta.

Vă să lovească pe ebreu că
pămnaul.

Bătănușul printr'o mișcare re-
pede se feri de lovitură, se repezi
în stradă și nu înterzică ajunge căs-
dătu cortegiu care tiră pe Diana
către palatul regal. Cortegiu
acesta era o adunătură de oameni
din popoi din cea mai de jos kon-
diție, de lăkrători și de femei;
cea mai multă parte era fără ar-
me, cei-lalți avîntă în aer bastoa-
nele și niste săbioaie.

Cînd Elie pats a se apropia
de Diana, mulțimea ajungea din
aintea palatului. Palid și per-
dută, nenorocita kopillă marșă de
spaimă.

Oștirile ce pzeau lăkrăntă re-
gală se păseră la rînd și înce-
kăru armele.

— Pentru ce toate aceste pre-kastii; întrebu şu om jşne zăkt, investit kş cea mai mare simpli-tate, şi kare se koborå pavinik pe treptele palatşei?

Daka soldaţii mei, ias armele, adzogi el, ayeasta ns poate fi de kzt ka şu dea reginş Kristinei o-norile kşvenite rangşşi şi frşms-selei ei; ea vine spre a vizitå Sve-ţia pe kare a gşvernat'o kş atzta înţelepşisne, şi pe prinşş kşrzia 'ra lşsat aspra sarvintş, a ko-roanei. Fie bine venitş in Stok-holm. Nş ne pare rzş de alt chevå, de kzt pşntş ce şş ne aş-kşnzş venirea sa; kşui frşzş ayea-stå noi am fi pşreintşmpinat vizita ei şi ne-am fi dşs a ii depşne în-kinşşisnile la pivioare.

Elie eşi inaintş şi arşnkşndşse la pivioarele Regelşşi:

— Sire, nş e regina Kristina, zisse el, e fiie-mea, o biatş ko-pillş viktimş a neintşlegşrii pro-venite de mlta ei aşemşnare kş Mşirca sa.

— Kş adevşrat? zisse Karol Gşstav; eatş şu bşn şşjet de o frşmoaşş legendş popşlarş. Kş-şştoarele dela Vadmeen vor aveå o baladz nsorz şşşi kante in iar-na ayeasta, resşvind la frşkş.

Abia frşzş aşzite aceste vorbe de kştre mlşşime, şi entşsiasmşl pşntşş ayeaå ce o dşcheaş in trishş se pşfrşkş in tşrbare şi şşlbş-tşşie.

— La şpşnzşşştoare pe minşi-noasa.

— In mare pe pşfrşkşta reginş.

— La moarte! la moarte!

— Iti trşntirş pe Diana jos, şii si agşşasersh şu ştreang de gşt, kşnd soldaţii venirş in aş-tşrşl fetei lşi Elie, pe kare bş-trşşşl o appşrå kş şu kşragiş disperat şi nefolositor. Soldaţii resşind a smşlge pe falsa Kri-stinş dela şşşşigşşii ei, o ad-dşşersh ştingerşndş şi kş vesmin-tele sfişiate inaintea regelşşi.

Monarchşl salţşş popşlş kare îi respşse prin akklamåşii şnanime, şi reinşş in palatş şşş. Porşşşci apoi şş'i addşkş pe prisoniera şi pe ebresh.

— Dorşk şş o' întreb inaintea dşmncavoastrş, domnilor, zisse el, frşkşnd semn la vre o trşi patş persoane alle kşrşii salle: Vipo şi dşmneata, domşle konto de Sko-lokester, dorşk şş am şi pşrerea dşmitalle aşşşpra ayeştai inţşmp-şşri vidate.

Ayella kştre kare se adresasse regele se plekş şi se şşppşşse.

Diana privi la el. Erå mare-şşşlş.

— Ia şş vedem, frşmoaşş mea eroinş, zise Karol Gşstav, şşşm-pşrşş'i frika şi şşşne-ne adevş-rşl. Nşmai dela kşrşşia ta potş şş'i afli mşşşşirea. Cine te-a trimiş la Stokholm?

— Am venit din pşşşş kş ta-tşl meş, respşse kopilla, hotş-

rită a ține, dăru kəm se jărăse ea, sekretul reginei.

— Въртнсл аста, 'ți e татъ? Kəm ii e нăмеle?

— Elic.

— Cine te addăre la Stokholm, бъртне?

— Es sânt negșator; en negșator trebăe neințetat să allerge prin țelăile țelle mari.

— Și vii din Franța?

— Ne am imberkat ia Hambărg, spre a veni în Suetia, respăne e-bresl, kotind neințetat dela întrebare.

— Regina Kristina v'a trimis în Suetia?

— Jăr pe Dămnezeșl p̄rinților mei și pe kopillsl mez k̄ nivi o dată nămele reginei Kristinei n'a fost p̄ronantat înaintea fite-mei, și daka Mărireă sa este amestekat̄ în țe-vă în k̄llătoră a țeasta; noi nș o știm niçi de kəm.

— A! ha! zisse regele. . . Ia să vedem, trebăe să venim la o konkăsiic, și treaba de țe merge se dăpărteaz̄ de skor. Es nș vîz de k̄t pe vară-meă, Mărireă Sa regina Kristina, kare ar p̄tea să ne skoat̄ din învîlmășire. Kat̄ să'i trimitem pe ațeast̄ fat̄ kare ii scamăre atăta și kare e impodobit̄ k̄ skălele Măririi Salle; pentr̄ k̄ eăț la brașii ei en diamant pe kare il k̄nosk k̄ a fost o dată al koroanei Suetiei. Nș krez k̄'i va p̄tea răz de a k̄noaște pe en ebres̄ îndemnatik

ka b̄tr̄nsl țasta. Cine dar ar p̄tea să'i kondăk̄ sigr la d̄nșă?

Se întoarse k̄tre persoanele țe se află din dosul s̄z.

— De ai voi a te însăruină k̄ ațeast̄ missie, domnșle konte de Skolokester, vară-meă, sânt sigr k̄'ți va măt̄șmi foarte măt̄.

Kontele se piek̄ îngălbeniind.

— M̄ bsk̄er de graba țe agăți spre a priimi p̄poziția meă. Ask̄lt̄-mz dar pentr̄ k̄ ațeasta țeste mai o ambasad̄ k̄ kare te inkark.

Vei spăne Măririi Salle reginei Kristinei k̄ poate veni la Stokholm k̄nd ii va p̄țea, liber și făr mister. Suetia și regele s̄z, v'o sp̄șis n'ăș de k̄t simțimente respektuoase pentr̄ femeea asgășt̄ țe le f̄ s̄veranz. Ființa ei de faț nș va țărbăra într̄ nimik liniștea țărrei; din kontr̄ vom avea pentr̄ d̄nșă baleri și s̄rbători kare, krez, k̄ nș o vôt b̄să a dori k̄rtea Franței!

E de măt̄ de k̄nd n'am vîzat pe regina Kristina, țnsă nimik din țaptele salle nș'mi e s̄rbin, grăție Domășsi. Ține, d̄ Măririi Salle spre p̄rb̄ de țelle țe zik; ațest j̄rnal ende se află k̄ de am̄nșntal toate k̄te a f̄k̄t ea dela departal s̄z din Suetia. Nș lipsește d'aci niçi ena din mișk̄rile ei și țnsșși țelle mai neinșomnătoare. Aș p̄tea zice, adăogi el întork̄nd foile k̄rții, în kare z o făt̄șoarb̄ spre a m̄nșsi dela

moarte viața unui kaptan ce este, a primit să ia kostumul și nei protektoare misterioase, și s'a lăsat a se adăuga într'o țară ce nu o cunoaște nici de kăm, de către o kălțeză asemenea nekunoscută karsia i se dă titlul de mareșal; titlul ce'l are numai în Franța, kăci nu i s'a fost dat nici o dată în Sveția. Vei adăogi din partea mea kă fetisoara a fost kredințioasă și kă kragis; a preferit țarăși de a bravă și moartea mai bine de kă a deskoperi sekretul doamnei sälle. Domnele konte, ce sim foarte mult kredința și șrăsk pe trădători kă și pe mișei.

Un vasel vă așteaptă în port. Daka într'un kuart de oră se va mai află un trădător în Stokholm, puz de'l împășkă. Daueți-vă.

Eată o femce, un ebreș și un gentilom! adăogi el kă desgăst și kă o inkicere la uelle zisse, un gentilom kare e un felon! Akăm patrs lăni kăud m'a lăsat dăkăndăse în Englitterra, imi asșrzia șrekile kă kredința și inkinarea sa. Se dăcea în Franța kă s'ă komplete mai bine kă regina Kristina; iar bine kă singăr își desonortă numele și kă bșna și kredințioasa mea nobilime svedă nș'i seamănă întră nimik.

Se adreșă pe șrmă kătre Diana.

— Eată kvintele kă kare se inkark a le repetă ștăpinei sälle, reginei Kristine, sitiț. Kă s'ă

nu iei nici o kvită opinie despre ospitalitatea svedă, vois da ordina kă îndată s'ă afli în vasel ce te va dăce înapoi în patria ta kăte-va dășri ce le vei konservă drept șșvenire din parte'mi.

Vois adăogi kă kăte-va bagatelle pentru doamna ta; nu voiesk s'ă sic șșpărată pe mince despre o întreprindere, ce e drept, ată de pșcin jșdikată. Omșl așă de răș vede de departe în kă este șkșabil daka nu nemerește bine.

V.

Kăte-va dăpă aveastă întămplare, într'un apartament solitaris al kastelșli dela Fontainebleau, regina Kristina vorbiă încet kă un om 'nalt de o fysionomie fără nobilitate kă toată regșlaritatea cea mare a trășșri-lor lăi.

— Monaldeschi, îi zicea ea, nu șșiz de ce mi se întărie atăt de a priimi nșvelle din Sveția! Inima 'mi e plină de șperanță asșpra întreprinderii melle... Și în toate zillele imi plache kă am încerkat... e un ce-vă provedințial în assemănarea acestei fete kă mine, și dămnceș n'a pșș'o fără un șkop în drșmsl meș.

În adevăr, daka vederea Diane'i a prodșs o vie șensație între Svedi; de este adevărat dăpă kăm zicea Skolokester, kă popoșl meș

ne m'a sîtat, și îi e foarte amar dor de regina sa, sîfferind kă impațientă jsgel lăi Karol Gastav, atîtnci pornesk, strîbat în trismf Sveția, mă arăt de față la Stokholm, și îmi ias în domnire tronul ce sîn moment de erroare m'a fîkăt a'l abandonă. Iar din kontra, daka Svedii o vor vedea kă indifferentă și ne vor pătca sîz ne o ia drept Kristina, de ne se vor grîbi a o inkongisră kă strigării de dragoste și de bkăric, atîtnci n'am de a sîfferi răsinea și dărearea snei smilitoare nereșite. În fine klll'toria Dianeî la Stokholm mă va face a kănoaste simtentele lăi Karol Gastav, despre mine, și mă va îngîntă daka kăgetarea despre rentărnarea Kristinei îi inssîl' frikă.

De'mi va kădea proiectul, mă arăt la kărtea lăi Lsdovik XIV sînde ființa mea de față va arătă de neadevărăt pretinsa mea kll'ltorie și încerkarea ce vor zice kă am fîkăt în Sveția. De se va ardikă vre o revoltă în kontra regelăi la Stokholm, Skolokester kăstigă timp, lasă pe Diana de a fi krezătă drept adevărata Kristină și îmi dă pas de a ajnge. Ne e aș, Monaldeschi, kă proiectul meș va reeși? Tă, singsr îl kănosuș, tă singsr stii kă regina Kristina se ține askensă în palatul sîz dela Fontainebleau. Ea țîa inkredintat nîmai ție istoria aqesteî fete. În fine n'a

spes nîmslăi de kăt ție dorința ce o mistăia de a se ressi pe tronul sîz. Un tron, Monaldeschi, fasilită kăsi-vă de a kălmă de onori pe amîcii kredințioși și adevărati kă ține, marele meș skstier, păterea dă mijloace de a proporționă rekompensa dărp kredințl' . . .

Monaldeschi păsse sîn genăke la pămînt și addse kă respect la bzele sille mîna reginei.

În acel moment, sîz set de trăsăre se aszi în kărte.

Kristina se rîpezi la fereastră. Vîzș koborîndase din karrîte pe Diana și pe ebresl. Elie.

Îndată regina pătceps kă proiectul sîz kăzșse și deveni palidă, kă o moartă. Un sîrtis ekivok treks pe bzele Italianăi.

— Să viie! să viie îndată strigă ea. Dă-te Monaldeschi, grăbeșci-te.

Dărp kâte-vă minste, bîrtrănal și fie-sa fargă întrodșsi înaîntea Kristinei. Diana se arșnkă la picioarele doamnei sille; Elie se plekă înklinîndș-se dărp kîpăi oriental.

— Ne kăzșre dar proiectele, întrebă ea, prefăkîndș și o nepșsare foarte departe de inima sa ce bîtea kă izteal.

— Popolul sved n'a sîtat sșvenirea bînei sille regine Kristine, zissc ebresl. N'apăkă bine sîz rekănoaskă în fie-mea pe lost'a sa sșveranș și din toate pătțile

să ardikarș spre a o pînne iarșî pe tron.

— Ah! bñii mei Svedi nș m'as șitat, o șitiam bine, 'mi o sprnea inima! Cē s'a intșmplat dșrș a-veasta?

— Regele Karol Gustav ne-a trimis in apoi in Franșa, și kon-tele de Skolokester s'a șușis șinșrș; paketsi regelsi de Șvotia va inșșișitș pe Mșrișea. Ta despre velle-lalte.

Kristina lș paketsi și ũi rșpse sigilișrile. Kș kșt vicia hșrtiele kșprinsē inũrșnsșl, kș atșta vedeș vīne-vā a i se apprinde fașa de roșeala miniei și bșzele albin-dș-i-se de țarbare, de rșșine și de disperatșe.

Dșrș ce terminș vītirea, ișî in-krșvīșș brāșele pe pept și așintș pe Monaldeski in faș. Așesta ișî inũarsē kapsi și lșș okii in jos, kșci vșșș kș regina șuie toate.

Așeasta lșș dela vītīrșș flē- rāșșl dē asr și șkoasse din trșnsșl doș kiēmșri askșșite, pe șrmșș rșpșzīndș-se la fereastș.

— Domnilor, zisse kștre servii și kșstodii ce allergasrș in datș, eatș-mșș inapoi in mijloksl voștrș. Toatș kasa mea șș se readdșne nșmai dekșt; gșardii șș și ia ar-mele și toate ēșirile pallatșșl șș fie kșstodite; ka nimini șș nș poatș ēșl. Kșpitane! trimite șș kăște șn preot in țetate și addșmi' l vīvi nșmai dekșt.

Vois a respłti astșzi tșșșlor

kredīnșiosilor mei; zisse ca fșrș a se arșștā kș vede frika lși Mo-naldeski. Fieste-kșrșia dșrș fap-tele salls. Diano! eatș iertarca plīnș și inũreagș a markisșși Fi-lip de Sēnancourt, i se mai adao-go in kș diploma de kolonel in servīșșl Regelsi Franșei; am kșm-pșrat șn regiment pētrș jșnele așesta. Kșllștorīa te-a ostenit; retrage-te in apartamentsl ce ũi va arșștā intendentșl meș. . . . Inkide'i kș ingrijire ferestrele, roagș pe Damnezēș, și dormi in pache kopillīș.

Șșrșș pe frānte pe Diana și o kșrimisse. Elie se lșasse dșrș dșnșa.

Șșrș, ũi zisse Regina oprīndș'l kș șn semn, șșrș! O kopillīș n'are nevoie de a ști velle ce se vor petrece aș; ēș ũnșș am neșessi-tate in așest moment de șn om kș pīcșpere și koragios. Ia sca-ma kommandelor melle. Dș-te la Bīșrika dela Fontainebleau; pș-ne șș sape o groapș și ordonș ka toate șș fie dispșse spre a se vellebrā mșine dīmineatș kș solem-nitate șn servīșș de ingropare.

— Pētrș vīne? inũrebș Elie.

— Pētrș Giovanni Monaldeski primșl skștier al Regīnci Kristīnei.

Monaldeski kșșș in genșke.

— Grație! strīgș el; grație! doamna mea.

— Eatș pșotsl kș inũrș in kastel și peste șn kșart de orș kș daversl tșș va ēșl.

— Grație! repēș el.

Ea îl lăsa să pițiorisă împingându-l. Preotul într-o șmătată de soldații ce erau a askaltă hotărârea reginei asăpăra kondamnatului.

Dăpă două zile regina Kristina, înkongisrată de toată kasa sa într-o pompă kă totul regală, se dăse la Bastille. Găverinătorul priimi pe regina kă onorile kăvenite znei săverane și zisse să addăkă înaintea ei pe markizul Filip de Sėnancourt.

— Domnule, zisse ea, eată iertarea dămitale plină și întregă ce Mărireă Sa regele Lădovik XIV a hine voit a'ți akkordă. Am venit a'ți dă avete skrisori-kă o diplomă de kolonel.

— Mie! strigă kăpitansul șimit, mie! și kare minste mă face a dobândi această favoare și protekția Măririi Talle?

— O faptă bună ce ai săvârșit, și un akt de kăragiz: ai apărut o femeie și iarăși o femeie 'ți a rekompensat.

— Înșă această femeie, cine este? Kăpsul Măririi Talle 'mi addăce a minte.

— Nă sșut es, fii sigur? es nă mă prezembă prin Franța în kăstăm de merkantă dinpresă kă un bătrân mămălar, zisse Regina șărrizând. Pînă akăm noi n'am venit în acest psnt de stravagantă. — Favoărea mea kătre dămnăata nă se mărgineșce nămar au. Un kolonel trebbe să fie înșurat și es

vois să'ți dă o femeie kare se krede a fi de origine burgeză; es însă il dă mărna mădemoașelei Angelika, fika konteșă de Beaugeny.

Diana ce asistă învelată la ațeastă șienă făkă o mișkare de mirare și de dăreere. Regina îi lăz mărna și o rassigăre printr-o kăstășăre.

— Această kopillă a fost fărătă dela părinții săi de o boemiă, și pe șimă kămpărată și lăz de șăfflet de un negăștor bătră. De două lăni am păs să făkă aktive țerțetări dăpă înșemănrile ce'mi dădese Tatăl de șșș al acestei kopille, am aflat kă kontele și konteșă de Beaugeny as mărit plăngând pe șnikșl lor kopil ce îi se fărășe. Mărtășirile Boemiăci ce se așă în temățele Parissăsi, și kăria Ellie îi șue nămele și alte probe mai sigăre probăre nășterea illăștră a Dianei săș măi hine a Angelikei. Ea întră akăm în posesia dămnășilor familiei șalle, și es îi dăș pe deășpă drept dote o șășă de mi de șkăzi. Eată șoția dămnăici talle dămnășe markis.

Și ardikă văllal Dianei; Filip kăzș șimit de ferăire la genăkii promisei șalle.

— Ișbi-mă-vei, îl întrebă înțet Diana, ișbi-mă-vei oare kănd nă'ți addășăi aminte niți kăpsul, așelleia ce îi era dăoare viața și onoărea?

— Kăpsul însă măntăitoarei melle

remăsese întiprit în inimă mi, respnse el. Daka Angelika n'ar fi fost Diana es ns 'mi aş fi lsat'o konsoarie. Diana nămai kztă sş fie femeca mea.

Dăp o lănt fericită Elie vltz chelebrăndă-se în mare pompă, la kastelul de Fontainebleau nănta fie-sei adoptive, si se dăsse a tokă kş dănsă frămosul kastel de Beau-geny.

Opt zile dăp chelebrărea năntei, Kristina abandonă Franţa şi peste pătın se dăsse în Italia.

S. Henry Bertheud.

JUPIN ION.

In vara trekstă şn precot kăvios din mahalaoa Popi-Răss, isi fzeua o reparatie totală [a şnor kase che isi kămpărasse de kărtănd. Intre țigani salahori se află și jăpin Ion kare lskră kş hărbăție. Toți meșterii își priimias dăp obiceis plata șămbătă seara; jăpin Ion, dela cea d'ntiă seară a zilei che a intrat în lskră, veni la părintele șă și cheară pe a sa. Preotul ok kăpat, gndi kş ns mai vine pe a doz zi la lskră, și îi dette al șă. A doa zi jăpin Ion iar eră în lskră; seara, iar veni șă și cheară plata; preotul îi dette iar dreptă che i se kăveniă. A treia seară, kam șăpărată părintele îi întreb:

— Măi, țigane, toată lămea își ia paralele Șămbătă seara; tă che mă tot șăperi în toate serele.

— Șă trăiești, cinstite părinte,

ns te șăpărată: de vre şu bine ns m'as face es mai srițos de kzt şn țigan de laje. Es șent țigan de valră și m'am invțat kş o-mentia.

— Na, îți dăx astă seară, zisse preotul, dar de avi înainte șă ns mă mai tot șăperi.

— Șă dea Dămnezex, cinstite părinte! și se dăsse mănșitorul ohtănd.

A patra seară jăpin Ion iar eră kş kăcișla în mătă înaintea părintelă și înțtă din șmeri plekăndă și kăpsl la o parte.

— Măi, ns 'ți am zis șă ns mă mai tot șăperi? zisse preotul; n'am skimbat astă seară. Așteaptă pînă Șămbătă.

Bictul mănșitor încheș a se skărpină în kap:

— Vezi kă... cinstite părinte, șintia la șui șna și es ștă doz.

— Kare șent doz alle talle? întrebă preotul kş ironie.

— Kă șapte gări ns pot s'a-stepte pînă Șămbătă. Es șent rob la o kasă boierească din kopillărie tăk dela tată kokoanei pe kare am kreskăt'o pe brațele melle și, kănd s'a mărțat, m'a lsat de zestre în kasă. Boierul, șăpînă meș vel năos, a mșrit de kăți-va anni; în vara asta mșri și kokoana, Dămnezex s'o ierte! și iax remas doi kopilăși. Mai am si es doi si kş nevasta mea, si kş o femee hătră din lășă facem șapte inși. Kopii, șăntirășii mei, n'as pe ni-

mini; de m'ois d'atue ca seara kã mbinile goale, ce fak pe a doa zi șapte gari? Asta e prinina, cinstile pãrinte, de sãnt așa de țigãnos.

Preotul romasse pe gindãri; se sãtã la jãpin Ion kãtãnd din kap și zisse:

— Kã adevãrat, fãtãl mex, kã dãmneata ai șuist doã și es nãmai zna. Sã mã ierți, și ține rãbla aueasta. . . .

Cine are inimã inkãl de om, daka ns si de kreștin, nã kreț sã ns fie mișkat pĩnã si la lakreme vãzĩnd inima cea frãmoeșã și nobilã a aueștãsi rob ce șuie a'și krea o libertate kã mslit mai frãmoeșã țnsãși in sãnsã robiei sãlle. Jãpin Ion a desprãgebit pe Dãmnezeș de toate rãtãțile oamenilor ce 'l as mĩhnit dela kreația Ismit pĩnã akãm. A fi cĩne-vã liber kã auzã virtãte ns e mirare. Rob insã! Hei! nã șuãți, liberilor, ce va sã zikã sklavlã! El n'are mãmã, n'are tatã, n'are frați, n'are kopii, kãci tot d'ãzna e in perikol de a fi vindãt la sn kapriuis, la o postã a domnãlãi, și a fi desprãțit de dũșii. Cine il invãț pe el fapta cea bãnã? cĩne il dũ exemplã de generositate? cĩne il insãfã mĩtã, kãnd exemplele pe pella lã sãnt foarte aspre. In el sãfãfãtãl e seibatik, simtĩmentele inghietate și sterpe, inima impetrĩtã și tare ka pĩcioarele-i goale impedikate in feare; mintea il emãrgĩnitã și strũnșã ka și frãntea

ce il o inginge infame și grolle koarne, el n'ãsde nãmele de om, își sãtã și nãmele din botez pe lãngã cĩo arã cel din tot mĩnștãl kã kare e mai mslit familiarisat. Apoi de 'l-ar și invãțã cĩne-vã toatã morala Evangeliei kare ar fi o karte profanã fãrã dãmnezeaska inșrãțire a oamenilor; de 'l-ar țĩnce kã toatã abondanța de 'l-ar pãnne domnãl sãș allãțãrea kã dũsãl, e de ajsns kã a avãt cĩne-vã baseta și nekreștinãtatea de a' l țĩnce sklav, și el e in tot dreptãl de a ns fi rekznoskãtor, e in tot dreptãl de a krede kã vede niște psi de șerpi in kopii sãpĩnãlãi sãș, a kãror cea d'ãntũis treabã kãnd se vor mãmãri, kãm sãnt sãrãci, nã va fi alta de kãt sã'i vĩnzã la mezat, kã sãfãfãte kã tot, kopillãșii. Pãneți-vã in starea sklavãșã toți virtãșii din lãme și atãnãci sã vã vãz virtãtea. De kãgetã la znele ka aueștea jãpin Ion și mai auea pãtere de a mãmãci și a nãștri pe mĩciã sãi sãpĩni, sokotiti-vã kãtã generositate! iar daka, ka om al lãi Dãmnezeș, nã kãgetã la nimik și fãcea binele fãrã sã'l șuic kã'l fãce, niçi kã il fãce; fãcea binele din instĩkt fãrã sã fakã rãl din instĩkt; jãdekãti-vã, kãtã innocențã, și țnsãși bealãtsdine! Lokãrile velle mai frãmoease in Rais katã sã fie konservate pentãr imãmãntãțĩlã ka jãpin Ion. — Domnilor poeți kã ideile sekãlãlãi, fapta lãi jãpin Ion

vz poate inspira kvi o Mesz; e demnz de timpii cei d'ntiis ai kreştinţzii ce spzrgea prin spz-larea botezşsi scarzle sklavşsi; o psteţi konsideră ka o loviterz sa-kz ce rzmpe legzmintele blestemşsi, ka o pavzşz adamantinz a sklavşsi înaintea kzria se sşzrimz toiazşl de fer al kredşsi stşpin,

ka o virtzle radioasz şi reginz, a sklavşsi, înaintea kzria rşşinatş şi inklinz frşntea trşfia prekzpe-tşsi de oameni, ka zn appel kz-tre cer, ka o azrozş în fine a zillei vellei mari şi kreştine ce va va rşşeri şi peste pzmintşl rom-znezsk. (1) I. Heliade.

BALADA ŞBURATORUL.

LA DOAMNA A.*** M.***

„Vezi, mamz, ce mz doare! şi peptşl mi se bate,
Mşştimi de vineşle pe sin mi se ivesk;
Un fok s'apprinde 'n mine, rekori mz iaş la spate,
Imi ard bzşzle; mamz, obraji mi se pzleşk!

„Ah! inima mi svikneşte!... şi zboarz dela mine!
Imi cere... nş'sz ce mi cere! şi nş'sz şis ce 'i-aş dă:
Şi kald şi reşe, şite, kz mi fşrnikz prin vine;
In braşe n'am nimika şi par' kz am ce-vă:

„Kz şite, mz vezi mamz? aşă se 'nkzşişeazş,
Şi niş nş prinz de veste kznd singszş mz string,
Şi tremzr de neszşis, şi oki mi vzşşiazş,
Poznezsk dintz'înşii lakzşmi, şi pzşng mşşkşşzş, pzşng,

„In pzşnne mşşva, mamz — pe frşnte, ce sşdoare!
Obrajii . . . znşl arde, şi altşl mi a rşşşit!
Un nod kolea m'apskş, işi koasta rşş mz doare;
In trşp o piroşeazş de tot m'a stşpinit.

„Oar ce şş fie asta?... întzşabş pe Vzşnika:
O şşci vr'şn leak ea doarz... o fi vr'şn şbzşştor!

(1) Aquesta se scriş cu trei anni înainte de anul 1818. De aqueea n'a re-mas de quăt ruinele din casele unde s'au scris aqueste rşnduri, şi de unde s'a tipşrit proclamaşia liberării sclavilor.—Cezacismul şi ciocoiu nu iartă.

Or aide l'alde baba Komana, or Sorika,
Or dă-te la moș Popa, or mergi la vrăjitor.

„Și anul s'ă se roage kă poate m'ă desleagă;
M'ătssele kă bobii fak măte și desfak;
Și vrăjitorul alla și apele inkiağă,
Allcargă la ei mamă, kă doar 'mi or da pe leak.

„De ksm se face zio și skot m'anzat' afară
Ș'o m'ăis pe potekstă la carbă kolea 'n krang;
Vezi, k'ăts'i zislita și zi aksm de vară,
Un dor nespss m'apăkl, și plang, m'ăikstă, plang.

„Brândșa pașce earbă la zambă l'angă mine,
La rislet s'adapă pe malări pribegind;
Zăă, nă ștită k'ănd se dăce! kă m'ă trezesk k'ănd vine;
Și simț kă mișkă tsfa, azz k'ăngstă trosnind.

„Atănci inima'mi batte și sais ka din visare,
Și par' k'ăsept... pe Cinc? și pare k'a sosit.
Acest fel toată viața 'mi e l'angă așteptare;
Și nă sosește nimeni!... Ce kin nesăferit!

„In arșița kăldărei k'ănd vintșlet adie,
K'ănd pleopel a sa frănză o tremșită șor,
Și'n tot k'ăngstă o sopță s'ardikă și'l învie;
Es par' k'ă'mi azz Skrișl pe șșs kă vint'ă sbor;

„Și k'ănd imi mișkă țopșl, kosița se ridikă,
M'ă speriiș, dar imi playe — prin vine șn fior
Imi fșlgeră și'mi zive: „Destcapă-te Florikă,
Șin' es, vis s'ă te m'ăngiă... „ Dar e șn vint'ă șor!

„Oar ce s'ă fie asta! — Intreabă pe bânika:
O'șni v'ăn leak ca doară... o fi v'ăn Șbărtor,
Or, aide l'alde baba Komana or Sorika,
Or dă-te la moș Popa, or mergi la vrăjitor. „

Așa pl'angea Florika și biet își sp'ncea dorul
Pe prispră lingă m'ăsa, s'ovida o 'nekă;
Jănișea 'n b'ătsstă m'ăgea k'ătă oborol,
Și m'ăsa stă pe gindări și fata șșspină.

Eră in m'ărgstă serei și soarele sfințise;
A p'ășrilor kămpeni țip'nd par' kă kiemă
A satșlși v'ărcadă ce greș, merex șșsisse,
Și vitele m'ăginde la sghiab intins p'ăsiă.

Dar altele-adăpate tragea în hățzărz,
În gemete de mămz viței lor strigă;
Vibră al serei aer de țazri grea mărmăz;
Sglobii sărind viței la sger alergă.

S'astămpărz ast sgotot, ș'a laptelși fântzărz
Începe s'ăszz ka șoptz în șșșz,
Kând șgeral se lasz sabb feitorcaska mărz,
Și pranka vițelșz tot tremzr 'mpregiăr.

Încep a lșzi stelle rînd zna kzte zna,
Și fokari în tot satz încep a se vedea;
Tăzrie astz searz rșzare-akam si lșna,
Și kobe kzte-o datz, tot kade kzte-o stea.

Dar kămpșl și argeaia kămpcanal osteneșce
Și-dșp'o ținz șkărz și somnșl a șșșit.
Tăcere pretștinderi akama stzpinșce,
Și hățztorii nșmai s'ăsd nekontenit.

E noapte 'naltz, 'naltz; din mijlokal Tăzici
Vesmintșl șzș cel negrz de stelle șemlnat
Destins koprinde lămea, țe'n brațele șomniei
Viseazz kzte-a ievca deștcaptz n'a visat.

Tăcere este totșl și nemășkare plinz:
În kăntek șăș deșkăntek pe lșme s'a lșsat:
Niçi frânza nș se mișkz, niçi vintșl nș șșșpinz
Și apele dorm dăse, și morele aș ștat.

„Dar țe lșminz iste ka șșlger trekzloare
Din miazz-noapte șkapz kș șrune de șkintei?
Vr'o stea mai kade iarz? vr'șn Împărșat mai mare?
Or'e — șz nș mai fie! — vr'o pakoste de șmei?

„Tot șmeș a fost, șșrato. Vlzăși impelitat!
Kz țintz l'alde Floarea în klipz ștrăbțz!
Și drept pe kos, leikșțz! țe n'ai gândi șpărkats!
Înkînz-te șșrato! — Vlzățz-l'ai și țz?

„Balășr de lșminz kș koadă înfăkkuratz.
Și petre nestimate lșuea pe cl ka fok.
Șpșn, șoro, k'ar fi june kș dragoste kăratz;
Dar lipsa d'a lși dragostî! departe de ast lok.

„Rîndeste. batz'l kșșcea! și'n șomn kolca m'ăi vine
Ka brad șn flăkkianđz și trăș ka prin incl,

Bălăis kă pâră! d'ăzr! dar slabele lăi vine
N'ăz niči ăn pik de sŃnge, Ń'ăn nas — ka vai de ei!

„O! biata fetișoară! 'mi e milă de Florikat
Kăm o fi kinsind'o! — vezi d'aea a slăbi
Și s'a pŃlit kopilla! — ăe bine-a zis Bănika
Șă fsgă fata mare de fokă! de isbit.

„Kă 'năere de viscază și visă 'n lipităză
Inăere-a se pŃfăăă, și lipităra 'n Smez,
Și ăe'i mai făci pe sŃmă? kă niči đeskăntăză
Niți răgi nă te mai skapă.—Fereaskă Đămpneză!

I. E.

20

DECEMBRIU

1843.

I.

Doi Joi se întărită, și falgeră! jos plămă.
..... E falger ce restoarnă Briarii, Centinani?
Saz Urra delămpundă in Olymp se prezimblă
Kând fokel i se fără s'ă ussifile pe amani?

E meritat ast falger? — Allege konstiuța,
Și reze d'ori ce patimi sovrană! viitor
Va jădekă, va spănnē, și el va dă sentiuța,
El jădele de fapte și drept resbăntor.

Lăci, tănă ast falger, ka falgeră! ce huc
Mănat de mărna Soareci pe răs și peste ban,
Și stema Tărei kadē din kapel ce o dăce
Ingresiat de gāndsri, de lăpte ce repen.

Es vis! trăiește Domnal, și thronul vădăvesue!
Ma, kam s'a păs pe dănsul, asemeni s'a dat jos.
E vādăv-thronul țării, s'all prok se renkăzēsue
Și pețitori alleargă pe dealsi kavios.

Sunt regi ei? și își kată asgasta lor konsoarte?
Nă, nă, sânt amanti tineri ce vor a deveni
Konsorți d'o sāvrană! ce 'n vezi nă are moarte
Konsorți de Fiea Romei ce 'n Dacia veni.

II.

O nsntă mare mare aksina se prepară,
De patră-zeci de zile 'si allegē kobăcheri
Pe datina cea vēke bārbata-la-aktiva Tāră,
Și 'nstrăntă, oclăzăz mōrosii karsieri.

Toți kavallerii Tării m'ate se adună,
Ș'alleg: la lăptă drecăptă, pe demni kampioni;

Județele 'și' das solii v'alg in voia bună;
Kommerzial, Meseria trimite grei patroni.

Și toți in kapitală kă karte latinească
Șă krează, să se știe vin tari nerăbdători,
Și fak pștere mare, pștere strămoscască
Pe Făi-Frămos s'allegăz din mii de pețitori.

Sânt noz-zeci ș'o săta trimisiți in solie;
Din ei unii se lasă și alții se kodesk;
Iar sntel cel mai matar² trăpasă la Tărie
Pe aripe de angeli ce kântă și'l mărăsk.

Acesta e ban mare, in kap kă nestimată
De kredinșios și ager al Tării bșu vasal;
El răgător de bine, kă inimă kărată,
Se dăue drept in chersri l'al soartei trihanal.

Să șpăie pșsal Tării cherskăsi Părinte,
Să'l roage să însăfle pe ori v'allegător,
Și kăld să lșmineze și iumăz și munte
Șpre binele cel mare al Tării viitor.

III.

S'appropie momental, și pețitorii zboară;
Șperanta le dă arripi, iuvitș și promit
Se dăsk, și vin, și glândari îi naltă și'i doboară,
Săz grei ka niște gineri odoarele trimit.

Ajnsel nantei vine, și este ce e măine!
Ajnsel 'n neastămpzș amantel infokat.
Ce dragoste kărată! și ce trădăti poimăine!
Ce prăvegieri la noapte! și palpit nekșrmat!

Se varsă ziori de zior, și soarele resare;
Și'ncepă a batte vintș, Olteansl, appasin....
Ce-adașue el kă sine? vr'o vijelie mare?
Sas e ka tot d'ășna prognostik de senin?

E desteptat tot omșl, și lșmea e 'n pivioare,
Și șștie, șștie dealsl ce sânt mirakșlos.
E greș in șșș, voinișe! akșma e șșdoare!
Dar și mai greș resșșartea kând dă la valle jos 1)

1 In aqueastă strophă și in cea precedentă, Poetul par quă ar prevedé quelle de-
la 1848, și cădereș legișimului alșes Bibescul.

S'asde s'net mare! — E' vocea de aramă.
Din t'ronul katedralei semnalul este dat,
Ka angelul ce 'n viață pe trapasați rekiamă,
Ș'a templurilor t'rnări respud ncințetat,

P'a vintulăi își aripi s'n mare zet zboară;
L'altarele deskise s'ie 'ngenskiat cel drept;
Kredința lsi ferbinte din cer mila koboară,
Și lakrămi varșă okis, s'ăspin ese din pept.

IV.

Mitropolia s'antă e 'nkisă și 'nkiciată,
Și'n chor toți solii țării s'ant totu 'ngenskiat
Ks inima infruntă, ks fruntea inklinată
Și p'ară d'or ce patimi în kăget baptesați;

Pontefuele mare, de săfflete p'arinte
In m'anz ține Kartea ce'n sp'rit s'a 'arolat
Discepulăsi tiner, profetski ferbinte
Novellei Bune Kartea ce viața 'n lăme-a dat.²

De Cherăvimi veghiată, de Serafimi m'arită,
In mare kăstodie ce 'n lăme a addis
Speranța la d'srere, lămina întreită
Și vera Libertate ce viață 'n versari sas.

Cea Karte e de față; k'arată arzătoare
S'ie față. Konsciința și psune j'ărmant.
(K'and săffli in k'ărbane, ardința lui kandoare
Pant, strop, makelă arde, rempinge k'ătre vânt.)³

Asa e konstianța ce fage de sisteme
Și toată in prințipe și'n Domnul a k'ătat:
E splendidă lămină k'and vintul tare geme
Ș'al patimilor vifor s'o stingă s'a skelat.

Se face j'ărmintul; nemăritor îi skrie
Și angeli de lămină și Pira-Lăufer;
E skris si 'n k'arca morții și 'n Delta ceca vie;
E viață la popoare sas fșlger mortifer.

Angelika lămină pe față pastorală
Resfrantă restrălsue; P'ăstiorul însăfflat,

Dă okis pe a sa țarmă din așa 'mperială,
'Și așintă 'n cher cătarea, și zice; *au jurat!*

Jurat!, întonă angeli; *jurat!* demoni reseră;
Jurat! resbamb' arama în aer revibrat;
Resaltă fliea-Bskar; orășele reseră,
Și țarra 'n inkinare askăltă: *au jurat!*

V.

Solia țării 'ntreagă e 'nkisă 'n adsnanță,
Și kampioni spre lăptă așteapt' a se nămi:
Eradăl Provedinței reseră 'n sânta slantă:
„Românilor abysăi se kask' a ne 'nghiți.

„D'a dreapta e Viața, Progressul, ka Dreptatea,
„D'a stânga este Moartea, ka orhăl Interes.
„Un pas nedrept restoarnă în fearre Libertate,
„Ka kălmea d'zinde skapă Kredința în Eres.”

„Snat-as pentru țarră momentele săpreme;
„Azi este kșgelarea, și măine e țărziă;
„E zioa așeptării, e zioa d'a ne teme:
„Români! ce azi lănge e mort măine sas via.”

I.°

Se face semn, și 'ndată s'ardikă barriera,
Și întră în arenă cinci kavalleri armați;
Mășșele s'arankă, s'appasă viziera;
Resădă pețitorii și skinteie 'nfokați.

Săgeți adănk infipte și lănci părănzătoare
Sunt sorți ce s'arankă în vașăl lăi Destin;
Ghobștele Fortsnei din măna nămitoare
Sunt plămberi rēpezite ka trăsnet din senin

Pălit se vede ansl, și altăl resnegreșce
La a kăloare kobe ce altăia a ris;
Reskinteie speranța la șfera ce albeșce
Ce altăia fatală sușșesul a preskris.

Din cinci rivali doi emsi la năme la pștere
Remăn în krsnă lăptă kănsna-a dispătă:
Devisa l'e *kavallu!*° ka țagera vedere
Ce poartă libertatea pe vilva kōama sa.

E falnik și vekiz ansî⁹ — mintos kx sîngî. rîcîe¹⁰
Al doilea se vede, și 'ntîmpîrîb allin.
Ssrîde, 'nkîde okii Fortsna, kôket trece
Și lasî bîtrîneîci viktoria de... plin.

2.

El altî ceat' akîma o sfîdî la Isptare, ¹¹
La cînci este terribil albîtsî veteran;
Doboarî trei d'o datî. — Kx doi e sîdî mare!¹²
Îvingî din cî ansî; remîne sî oștan.

Al noslea și jîne, bîrbat ¹³ plin de virtate
Ka prînc pare ¹⁴ 'n arenî ferocî si fôkos.
Se Isptî da brav vekîsî, pîterile'i skîzste
Vînos le înkordeazî, și kade glorîos.

3.

Bîrbatsî in virtate repoarî birzîntî
Spre kîzîntî 'mpîmîntîsî și arme și pîteri
Preparî 'ndemînatîk; se vede 'n el sîîntî,
Și 'ntîmpîrîb cînci emsî Illastri kavallerî ¹⁵

Doi poarî nîme mare, origine egalî ¹⁶
Al tredea e mare in simlîment, virtatî, ¹⁷
Fîori pe sfîdîtorî petrek! — s'apoi o falî
'l aîîbî bîrbîtîa a annîlor trekîî.

Se Isptî faîb 'n faîb, d'o datî doi doboarî;
Kx doi in Isptî nîosî s'avîntî înfokat;
Așenîntînd se 'nfige, se trage, se strekoarî.
Îvinge, se rîpede l'al cîncîilea rotat.

E temerar aîcîstî, si înimî'i e mare;
Sîdorî kînd rîcî kînd kaldî pe aîmî îî strîbat.
Se 'mpîntî, se îmbracî, se strîng, se 'mpîng mai tare,
Și vîngîtor remîne tot jînele bîrbat.

4.

Sî tî vedem akîma kx sase ce vei faîcîe¹⁸
Herosîe dîn dîb Isptîrî îvingîtor?
Kx cîncî te vîz prea fesîtes kx înimî in pîche
Kx cî și a treia oarî ai îî trîsmîntîtor.

Dar cîne-e aîel jîne kx d'akvîlî kîtare
Kx okîsî asdîcîe aîîntîtor la thron?

Te sfidă de departe stentorecai kiamare
Kă 'nkrederea domiņă eroikăl sŕă ton.

S'arată in arentă, și te retragi îndată:
Îți place a te 'avinge kă el nă te măsori;
Kăpnă 'i o dai singăr drept singăr resplată.
La lăngă ta veghiere, la mătete'ți sadori.

E proklamă crosi, fericele konsarte
Și Prinț al Romăniei.—Applăde, grări
S'ad in miezsi nopți kă Mirile e foarte
Și pasz la pătore, l'a Patriei kiemări.

O măsă uetăteană! in spăne'mi al lăi năme
C'annăție kăltăra 19 in trăisl romănesk?
— „Un uetătean nă kăntă de kăt nămai renăme:
„Pe prinți alle lor fapte îi kăntă și'i nămesk.

I. E.

NOTE.

1.

La năntele naționale, și la uelle domneșai, (in timpii trekăți), kolăcherii, ce aș kă rol de soli, venind la kasa miresei, spăn orații prin kare își arătă solia. Kă sŕă fie krețzi dăș sŕă fel de lărtie drept dokăment săș skrisoare de kreanță adăogănd ačeste vorbe:

„Eată și karte latineaskă. (kă karte intellegănd skrisoare

„Cine știe sŕă viie sŕă vătăskă.“ (dăpt limba komănă.

Prin grămare in ačeste versări ce aș sŕă karakter de balladă: „karte latineaskă“ insemnează dokămentsi kă kare este împăterničit depătată kare ači figăreă drept kolăcher.

2.

Bănsi Grigorie Bălcănsi karele, fiind sŕăsi dintre kandidați, a repozat kă kăte-vă zile inăntea allegerii.

3.

De s'a lăgat de seamă kănd sŕăfișă vīnevă așșăpra vre sŕăsi kărbăne spre a'l infăkătră, atăncă dăka in marea sŕăflăre skăptă vre o stropi-

tară asăpra lui, se face o mică pată neagră: sfirio îndată, și îndată
kărbanele e rosul nsmai fok. Astfel poetul kompară konsuința as-
săpra kăria sffiră tempesta palimelor, și ori ce negritarē sas pată o in-
toarce înapoi, rămând kărată.

4.

Fieea-Băkar, fiika lui Băkar, Băkăreștii, preksm: fiika-Israel sas fiika
lui Israel, fiika Sionăsi.

5.

Intre kredințā și între eresie e nsmai o linie de hotar, o kalmē de
la kare nsmai su pas dă în prăpastie: astfel între ekonomie și sgrue-
nie se află o assemenca kalmē. Poetul întrebăsiintăză vorba kăhne și nz
linie vrând să arate înălțimea virtătei și abysul vițisli.

6.

Numerile arăpesti în aueste despartiri însemnează sekțiile în kare
s'oz despartit kandidații la balotație (vezi sşplimentul la Băletinul
oficial No. 105 Annsul 1843.)

7.

Bansl G. Filippekăl, vornikăl T. Văkăreskăl, vornikăl A. Filip-
pekăl, vornikăl G. Golekă, vornikăl A. Skarlat Ghika.

8.

Allsice la Filippesti al kăroră name este kompas din vorba greuca-
skă *κωπος*. Vorba kăl este foarte prosăikă și apoi poetul voiesce să
arate aci o devisă sas o emblemă pe kare o pstea namă și Ippsl.

9.

Bansl G. Filippekăl.

10.

Vornikăl A. Pilippeskăl.

11.

A dea sekție kompoză de DD. logofetji M. Rakoviț, St. Băl-
ceans, B. Știrbeiz, I. Văkăreskă, D. Chrisosholez.

12.

DD. St. Bălceans și B. Știrbeiz.

13.

B. B. Știrbeiz.

14.

Allsice la terminatia în beiz.

15.

Sekția a treia, kompuz de DD. logofeții E. Vyleans, K. Kantakozino, marele spătar K. Ghika, K. Korneșks, și K. Vyleans.

16.

DD. K. Kantakozino și K. Ghika.

17.

D. Emanoil Vyleans.

18.

Sekția a patra, kompuz de DD. logofeții G. Grădisteans, E. Floresks, G. Bibesks, G. Floresks, I. Filipesks și vistierul A. Ghika.

19.

Allașie la numele Georgie.

VOCABULARU

de

VORBELE CE SE PAR NUOE SAU STRAINE IN AQUEASTA POEMA.

A.

Abyssu, abis. Адънчине, газръ profundъ, пръпастие, безнъ.

Anunțiare, anunțiere. De la nôscere de znde cunoșcere, apoi nunțiere de zude vine și vorba nuntъ, anunțiere, a faचे कनो- skat, a vesti.

Arena, arena. Nisip kș kare e akkoperit an lok.—Lokul din am- litre se fucea lșptele gla- diatorilor, și kare eră akkoperit kș nisip.—A intră în arenъ, a in- tră în lșpt.

B.

Baptesare, baptesare. Ачестъ

vorbъ krestineaskъ priimindъ-se de s'avi a skimbat (a) în (o) și s'a fukst botezare, kare dela preoții slavoni sas slavonisti ce az dom- nit în bisericile noastre am lșat'o și noi strikatъ.

Briariit, Briarii. Unul din gi- ranții fabulei ce se rebelarъ în kontra lși Joie.

C.

Campion, kampion, dela campu, кѣмп. Дъръ lipul gergsksi de obște se poate zice și kampion. Cel ce ese la kѣмп a se lșptă pentrs kassa sa sas a altzia, lșp- taș kș alt lșptas.

Centiman, центиман. Ks o sãtz de mãini. Afiã se zicãs gitanãii fãbãlei ce se lãptãs kontra lãi Joie.

Cursier, kãrsier. Dela curs sãs mai bine dela currere de ende sãz face inkrãrare. Mare, frãnos kal, inkãrãtor.

Custodie, kãstodie. Streaãe, pazã (vezi Evangelia).

Deltã, deltã. O formã triãngulãrã a, astfel se infãtiãeazã Provedinãa sãs okãl lãi Damnezã. Pe lingã acestea si antãcii afiã nãmias kãrtea cea mare in kare dãmnezãrea inkrãria soartea si fãptele oamenilor.

Devisã, devisã. Figurã alegorika ce insemneazã ce-vã, un fel de symbol, de semn insocit de niãue vorbe. Toãi kãvalerii aveãã kãte o devisã sãs semn pe koif or pe pavãzã. Unii aveãã kapsã Medãsei, alãii un fenice, alãii un leã si alte asemenea.

Discipol, discipol, sãs discepst. Dela capere, sãs cãpere inãepere disãepere, disãepst, disãiplinã sãl. Cel ce inãepe si arneazã o invããtãrã o doktrinã oare kare, x-chenik.

E.

Emulu, emãl. Konkãrent, rival. Cei ce se intrek la o fãptã bãnã sãs in oare kare lãptã.

Eraldu, erald. Impiegat al unui Stat al kãrsi servitiis priũcipal este de a face oare kare psblikããi solemnele, oare kare solii, etc. La

cei antãii persoana erãlzilor erã sakrã, in tokmãi ka astãzi a solilor.—Vestitor, pristav.

F.

Feroce, ferocã. Dela fãra sãs fearã. Krãnt, sãlbãtik, mãndã, trãfãs ka lãsl.

I.

Invidie, invidie. Dela vedere. Lãkrãrea de a vedea in cerã kã rãstãte, invedere ș'apoi invidie, prekã si in slavonesãe prepositiãa za de o pãtere ks (in) sãz (la) alle voastre, kompãne ks sãbstantivãl *vistie*, zavistie kare nã e niãi de kãm romãneskã ka invidie.

L.

Languire, langire sãs lãngire, A zãce, a trãgnã. De aãi vine vorba lãngoare. Se aãde in gergãl komãn: rãmbã lãngã lãnga, rãmbã lãngãind, lãngesãe.

M.

Miraculos, mirãkãlos. Dela mirare, miraculu, lãkrã ce addããe mirare, si prin armare miraculos, mãnsnat, fãkãtor de mãnsãi.

Mortifer, mortifer. Dela mãrte si ferire, kare va sãz zikã dãcere, pãrtãre, de ende si vorba sãbferire sãs sãfferire, *μωρτερων*. Mortifer, pãrtãtor addãkãtor de moarte.

O.

Origine, origine. Prinãp sãs inãepãt al unui lãkrã. Originea unei naãisni, unei familii, inãepãstãl de ende sãs de kãnd se trãge.

P.

Plumbare, plumbare. A pikă în jos ka plumb topit, ka pucioasa aprinsă. Plumbul folgeră iar nă kadă: kaderea se kăvine la su lăkră ve stănd drept kadă: eră în pucioare și a kăzăt, kopăčisl triat kadă.— Арѣнкѣ че-вă în apă și plumbul pînă la fînd.

Preparare, preparare. Dela parare, aprărare, reparare, preparare, pregătire.

Progres, progres, înaintare sporire.

Prok, prok. Dintre pețitorii znei fete, prok se zice cel altes sas hotărît de ginere.

Promittere, promittere. Dela mittore, trimittore promittere etc. a mitte sas a pănă o vorbă mai din ainte pentră che-vă. A pănă mai din ainte kăvintsl, a fegădăi sngresk.

Rege, rege. Dela regere, dirigere, dirigător, guvernator, kărmasitor al znei naționii sas țiri, kraia pe slovenie.

Repartare, repartare. A lăă în apoi, a dăve, a kăstigă. A repartă viktorie, a kăstigă birșința.

Resbumbare, resbumbare. A resenă kă bumbet.

Ressorte, ressoarte. Prekăm de la triste se face restricte, delatimp restimp, asemenea delatsoarte ressoarte. Soarte rea, nenorocire.

S.

Semnal, semnal. Dela semnu.

Un fel de semn prin care doi inși sas mai multe persoane se învoiesk a dă de șuire.

Sfidare, sfidare. Dela fede, vorbă foarte obicuinșită între Români de Macedonia che însemnează kredință, foi franțozesche și fede italienesche sas romanescche, desfidare, esfidare, sfidare. A nă mai avea înkredere și apoi a deklară resbois, a provoocă, a kicmă la lăptă. De aci poate vine și vorba s fă dire.

Speranță, speranță. Nădejde.

Splendid, splendid. Kă total strălucitor.

Stentoreu, stentores. A lăi Stentor. Acest Stentor a fost znel din eroii veniți la Troia spre a reșbană pe Manclăz. Eră înzestrat kă o voce așa de tare în kăt Omer îl nămeșche bellatorsl kă vocea de aramă care resenă ka al cinci-zei de oameni de o dată. Prin zrmare voce stentoree sas stentorie va să zikă voce ka al lăi Stentor, voce tare.

Stantă, stanță. Dela stare; lo-ka lănde stă pînă-vă, desprărire. înkăpere, salță, kameră.

Suprem, ssprem. Dela supra, suprem; cel che e d'assăpra pe ste toate, înalt.

T.

Temerar, temerar, sas temeraria. Dela temere. Cel che însăflă temere, frikă; grozav. Noi avem și aci mai mult drept a zice temerar, de kăt Franțozii teme-

raire, kari în lok de temere zik craindre.

Terribil, terribil. Dela terrere. Grozav, spaimintător.

Tiner, tînr. Lăkră ce nu e tînkă kopt, ce nu e aspră, fraged, delikat, plin de dragoste. Vorba aceasta pînă akam s'a ksfîndat figurat kă vorba junc.

Trădare, trădare. Prădare, dare în mîini, vînzare.

Trapasare, trapasare, sas străpăsare, străpăsare. A passă sas a trece dînkolo de hotărele vieței. A mari.

Trapasat, trapasat. Mort, repusat.

Tremare, tremare. A fi mișkat de desse sgădîitari, a tremura. Însă dela tremare dimînuativ s'a fîkât tremulare ș'apoi skîmbîndu-se l în r tremurare; ka dela trembler tremblotter.

V.

Ver, veră, ver, veră. De aci vine vorba adver sas adevăr. Prin smulare ver va s'ă zikă adevărat.

Veteran, veteran. Ostaș vekîș.

Victorie, viktorie. Dela vîngere, învingere, vîngător sas victor, victorie. Avantajul ce repoarț vine-vă în lăptș asăupra adversarîșki. Bîrsîntș. Însă bîrsîntș vine dela bir și viktorie dela vîngere; poate vine-vă învinge o nație fîră a o birî. Rășii as învîș pe Franțezi iar nu 'i as bîrsîșt pentră kă nu 'i-as fîkât tributari.

Vidieră, viziery. Dela vedere.

Partea de din ainte a koifșîșki kare so ardîkă sas se lassă în jos pe fața ostașîșki și prin kare el pșteu s'ă vază sas s'ă resșfîșle; bakșîșka, kozorokal koifșîșki.

Vîlvă, vilvă. Participiș preșkartaș din vilvată; prekam se fa- ce vîgtor sas victor din vîngător. italianii adesea țearădăș pe vokala și konsona întrefînădăș din participiele pasată, prekam domo în lok de domato, și altele assemenea. La frasea „vilva koamă“ poetșîș 'și a dat o livonțș în lok de vilvata sas vilvoiată koamă.

LITTERAȚII ROMANI.

Un litterator al nostru a îmbră- țit pe skrîtorii romnîș în trei, și assemîndă'i kă voi ce îi des- part pîrerile politice, 'i a nșmit:

Regalisti, Radikali și Justo-mi- lieu.

Regalisti nșmeșue pe așcia kari în skrîerile lor so țîn de șkoala cea vekie și în limbă și în ortografie și în pîrerile lor, întokmai ka regalistiș uci politîni. Prekam adî- kă așcia se țîn de prejădițiile bîrăne, și stărsîesk ka elemen- tele societății s'ă nu se mai psic. la lokșl lor, assemenea și litte- rații de șkoala vekie pretînd kam as așlat limba assemenea s'ă o lă- kreze și s'ă o lasse ka toate ele- mentele ei în amestîk.

Radicali numește pe aceia ce voiesc să facă în limbă o prefăcere și kșrțire din rēdycinr, să nu mai lasse nici un element străin și parasit; elementele kșrate române, însoțindale ca altele trebuincioase din latina, să le pție la loksi lor și să întokmească și vokabular kșrat și omogen în toate pșrțile sale.

Intre cei d'antăis și cei d'ai doilea se mai află un foarte mare număr, de felarimi de pșreri, kari sșstin ca vorbele o dată pșimite și kanoskate în limbă prin sșsi lor de atla timp să remție pșimite și konsakrate, fie slavone, fie tsrcești, fie ori ksm vor' ū, și ce ne va mai trebzi de aui înainte în arte și științe să lșzm din latina. Pe acestia literatorul nostru îi numește juste-milieu, adică de mijlok, nici ca cei d'antăis nici ca cei d'ai doilea, ținnd-se de vorba cea românească; nici prea prea, nici foarte, foarte.

Pentru regalisti pe kari, pe limba dămnealor noi îi vom numi un fel de krai de tobă în kanostințe, (allegem toba kaci e mai înginfat și mai plin ca vint;) și pe care, îi vom numi znk și rșginiți, îi vom lșsă în pace, kșni mai nșlți as reposat de vii și kști mai trșiesk sșnt în prea mik nșmr și pot a se pasue într'o beatitudine nștscharatș în blagorēstiile, blagorodiile și gospodriile dămnealor. Dămnealor n'as nici o lșptș.

Lșpta este între radikali și între mijlocii. Radikalii as o țintă de a kșrți limba de tot elementul eterogen. Care însă este ținta mijlociilor? De a lșkra limba întokmai ca un argintar ce pșne kște-vă pșrți de argint și kște-vă altele de aramă. Ce probă va eși? Es nu șcis, și dămnealor znk krez ca nu vor ști așa kșrat să ne spție, ca să știm și noi. Care e argintul și care e arama în limbă? Cine e Romn kșrat krez ca nu va pștea numi aramă elementul străin. Să pșsim țănsă mai înainte. Ce dialekt să kștivm? pe cel muntean, pe cel moldav, pe cel transilvan, pe cel hărșețean, pe cel mavedon, sas pe toate la un lok? la șni s'as konsakrat vorbele într'un-kip și la alții într'altul: la șni spre essempls s'a legisit și este kanoskat a se zice v r g j m a ș la alții d a ș m a n, și la alții n e m i k. Pe care să lșzm? pentru ca kște trefe sșnt obișnșite și kanoskate în lokșrile șnde se vorbesk. Munteanul nu intellege ce va să zik h a ș k a, k l a ș, h a ș a p; Moldoveanul iar nu intellege ce este, t a r n, g i d e și m a ș c a r. Orșșanii, kșnd este ceva șpșkat lșsicesue, îi zik ș p a r k a t dela ș p a r k și kșnd e șpșkat în gândiri assupra șellor slințe îi zik tot ș p a r k a t; sșnt țănsă sate și în Țara romn și Transilvania șnde șellsi d'ai doilea îi zik e m p i a. Cei dela munte zik ar-

băre, cei dela valle zik ko-
pačix, orășanii zik koafixr și
sštenii končix și prin șrmare
končixr. In vekime se zicea zo-
von și akzma voal sas vxl. Mol-
dovenii și Bskovinenii: zik kxl-
pъ, plagъ și noi vinъ, ranъ.
Macedonii iar zik filix, teme-
lix, vxlі, galinъ, iepșre,
šarinъ... și cei laltj Romъni:
fiix, tomeix, vxi, gъinъ, iepșre,
švinъ....

De vom allega dela toți ce e bxn
ne apropiem de radikali, de vom
respektă fie kare vorbele običi-
nsite în dialektul șxș, atșnči altъ
nevoie! ne pomemim kъ se iax la
lșptъ dreaptъ toate felșrile de mij-
lociі: xnl dъ kș baška și al-
tșl kș tșrnșl; xnl kș kșlpa și
altșl kș vina; xniі plъ gъesk
și alțiі rъnesk, xniі fak hъșъ-
pie și alțiі mъchel. Șx zicem
akxm kъ ačeastъ lșptъ nș se mai
terminъ și fie-kare iși pștrează
vorbele salle. Atșnči șx lъșxm
pe cei laltj la o parte și șx ve-
nim la noi cei din Terra romъ-
neaskъ.

Mijlociі zik kъ ei aș innemerit
mai bine kipxl de akșliva limba
și kъ ačest kip este de a pștră
vorbele çelle običinsite. Ex xnl
de vre-o dorъ-zeni de ani mъ xit
și askxl la dșmnealor, și, in lim-
bagixl hiseričesk îi așz ziknd:
mъrire tatъlxi in lok de
slavъ tatъlxi, bine kș vin-
teazъ in lok de blagoslo-

veșče, teolog in lok de bo-
goslov, Gъrъ de așr in lok
de Zlatasst, Treime in lok
de Troițъ, drept kredin-
čios in lok de pravosavnik,
bine kredinčios in lok de
blagočestiv, kъntare in lok
de peasnъ sъrbъtoare in lok
de praznik șxl. In limbagixl
połiik iarъ:

Domn in lok de gospod ad-
ministrație in lok de oblъdxi-
re, kъrșnitōr in lok de is-
pravnik (mai tъrziș vor zice și
administrator) idem in lok de i-
pak, dela in lok de ot, afarъ
in lok de bezi, Rimnikxl. Sъ-
rat in lok de Slam-rimnik
oknele mari in lok de vej
okne, marele ban in lok de
vel han. De bxn neam ș'apoi
nobil in lok de blagorodnik, și alte
assemenea prekxm; sin, brat, zet,
kare s'aș proskris kș totxl.

In limbagixl familiar iarъ bał
in lok de ziafet, lșminație in lok
de dșvalma, sșpъ in lok de çior-
bъ, domn in lok de jșpъn și bo-
ier, abșs in lok de katahrisix.

Afarъ de altele mșlțime kș sș-
tele kare, atșția logiotați mijlociі
le aș skimbat dșpъ kapričix fъrъ
șx se ție de vorba dșmnealor ka
șx pșstreze vorbele običinsite.

De vor mai treçe alți dorъ-zeni
de anni și vom skimbă tot așă ne
vom pomem totj mijlociі la radi-
kalism, și argintxl va remъnea kș-
rat lъmșrit de șapte ori, și lșptașji

mijlocii din zioa de astăzi se vor pomeni învinși de sine.

De ne vom întorsă la velle zis-se, mai vedem k̄ r̄ginism̄ este pe seama trekts̄l̄si, mijlocism̄ pe seama presents̄l̄si, și radikalism̄ literar pe seama viitors̄l̄si literar. Îns̄ de k̄nd l̄mea, nim̄l̄ki n̄ 'i-a venit în ḡnd s̄ skrie pe seama trekts̄l̄si, adik̄. a reposit̄ilor, și as skris oamenii s̄s̄ pentr̄ present s̄s̄ pentr̄ viitor, adik̄ s̄s̄ pe seama kontimporanilor s̄s̄ pe seama ȣrmașilor. Mijlocism̄ dar fiind pentr̄ present, presents̄l̄ se ș̄ie k̄ n̄ este de k̄t o klip̄; k̄ timp̄l̄ n̄ s̄t̄ și presents̄l̄ n̄ d̄ineș̄uc. Prin ȣrmare mijlocism̄ n̄ se poate sokoti ȣn skop, o țint̄ oare kare, și ȣn mijlok, ȣn metod de a fi înțeles̄ de kontimporani, de cei ce se afl̄ de faț̄ k̄ noi, kare metod trebs̄ie a' l̄ întrebs̄int̄a toți și ȣns̄și radikalii spre a p̄tea prinveni la radikalism. Pentr̄ k̄ de n̄ se va sokoti astfel, atȣnçi aș̄t̄ mijlocism̄ ne d̄ drept a' i. zic̄e k̄ n̄ e niçi l̄șm̄n̄ niçi întȣnerek niçi adev̄r̄ niçi minciune, niçi bine niçi r̄ș̄.

Mijlocism̄ dar atȣnçi se poate sokoti ce-vă k̄nd se întrebs̄int̄eaz̄ drept metod spre a fi înțeles̄i k̄ s̄ add̄ȣem pe viit̄ori la ȣn skop oare kare. Este spr̄d exempl̄ vorba s̄ k̄vintez̄e mine-vă o predik̄ spre a întinde morala Evangelik̄? Trebs̄ie s̄ k̄vin-

teze astfel k̄m s̄' l̄ înțelleaḡ k̄reștinii d̄r̄p̄ lok̄l̄ ȣnde se afl̄. Va s̄ fak̄ o k̄vintare ost̄șask̄? Trebs̄e s̄ vorbeask̄ astfel k̄m s̄' l̄ înțelleaḡ ost̄șii. Va s̄ skrie o gazet̄? Trebs̄e treptat s̄ add̄k̄ pe viit̄orii s̄i dela velle k̄nosk̄te k̄tre velle nek̄nosk̄te. Va ȣn poet s̄ plak̄ s̄tenilor? Skrie pentr̄ sat; va s̄ plak̄ orașilor? skrie pentr̄ oraș; va s̄ plak̄ literaților; skrie pe ḡșt̄l̄ d̄mneavor; va ȣns̄ a skrie o fapt̄ de art̄ k̄ s̄ o lasse Viitorimii, a k̄ria limb̄ va fi mai k̄ltivat̄ de k̄t a noastr̄, ce și ea e mai k̄ltivat̄ de k̄t a moșilor noștri? atȣnçi ȣeark̄, de o kam dat̄ a skrie n̄mai pentr̄ sine și pentr̄ semenii s̄i, și ținta l̄i e de a. l̄șș̄ a limb̄ Viitorimii. Opera sa, de va fi ȣn kap d'oper̄, și va kon sakr̄ termenii și frasile ce pri-vesk̄ k̄tre radikalism; și toate vor fi respektate într'ȣnsa, p̄n̄ și mi-ȣele greșale; (zik miçi, pentr̄ k̄ de vor fi prea mari și m̄lte, atȣnçi fapta n̄ e ȣn kap-d'oper̄.)

Din aș̄tea ȣrmeaz̄ a zic̄e: «Skriți, domnilor j̄rnalisti, n̄vel-listi, romanțieri, poeți f̄gitivi; skriți k̄ cei ce aș̄ înv̄țat karte, și ias aș̄șpr̄-le o nobil̄ ins̄ȣinare: skriți k̄m s̄' v̄ înțelleaḡ kontimporanii, daka skriți pentr̄ ei; ținta însă s̄ v̄ fie k̄tre Radikalism, k̄tre k̄lțura și k̄rȣțirea limb̄ei; n̄ ȣitați ȣns̄ k̄ oste-nel̄le d̄mneavoastr̄ k̄ k̄t s̄nt

de folositoare pentru prezent, că atâtea sunt kam ingrate pentru viitor; căci limba mijlocismăi ce o întrebuințați încă nu e limba fixată și hotărâtă a viitorului. Cât pentru cei ce traktă despre științe și arte, unde tot este nos și tot are trebuința de învățături, radikalismul poate intra în toate însemnarea lui cea bine înțeleasă. În timpii nostri nikieri nu se poate introduce radikalismul mai bine și fără greșate ca în șkoale, dacă șkoalele au de țintă radikalismul.

Un radikal o dată întreabă pe un mijlocis: care ți se pare mai frumos, domnule:

«Slavă Tatălui și Fiului și Sfintului Duh; sau Dokș Tatălui și Fiului și Aghis-și Pnevma?»

Una are vorbele Slavă, Sfint și Duh slavone; și alta, Dokș, agis și Pnevma ellenice. Dacă este pentru împetrițuri, și una și alta e peștrită; răzune akam să vedem cine câștigă mai mult, unul că slavona sau altul că ellenica? Noi nămim cea de a doilea gerg (jargon) și macedonii pe cea d'antăis.

Altă dată iară un radikal întreabă pe un mijlocis.

— Ce esei, domnia ta, domnule?

— Român, răspunse mijlocisul.

— Îți place să fi avut și să ai în Românul simțimente nobile și miseri generoase și lădate? adăogă el d'antăis.

PERIODUL IV.

— Negreșit, răspunse mijlocisul; pentru că și dămnealși profesă niște asemenea simțimente că o deklamație că totși teatrală.

— Kam se zice, domnule, cine stea pe românesce? întreabă iară radikalul.

— Kam să se zică altfel de cât cine stea?

— Inșă vorba cine stea o slavonă: Priimir'ai dămneata să se zică că Românii n'au avut ideea cine stea nici o dată, și că le-a dat'o străinii din preză că vorba!

— Dar Slavă kam se zice românesce? — Dar milă? — Dar dragoste? — Dar iarbă? — Dar pocișință? și altă asemenea.

— Kam să se zică? tot așa. Ce? vorbele acestea nu sunt românești?

— Nu negreșit? sunt slavonesci kbrate.

— Inșă s'au obișnuit în limbă și sunt kănoskate de toți.

— Nu sunt cănsă fără încherș între români; va fi fost o dată timpș, pînă când nu se introduseră cărțile slavone prin biserică, când Românii nu le kănoscea, și erau deprinși că vorbele respective chelle strămoșesce (pentru că cel pșcin dămneata nu poți zice că Românii n'au avut nici o dată ideea slavei, a milei a dragostei șul.: și dacă au avut ideea trebuia să fi avut și vorba). Așa kam s'au desfășat de vorbele lor, proprie și s'au deprins că chelle străine, mi se

pare că este și mai laud și mai la dreptul a se desbră și d' a se înfrică dela velle străine și a se deprinde că alle lor ce sânt mai frumoase și care le fak că adevărat onoare iar nu cinste.

— Daka e așa zisse mijlocișl, niči sila nu este românească.

— Nu negresit respansă radikal. Aș nu siii dămneata că sila a fost tot d'asna a străinilor? Ba că și obreznicia și jaf și alte asemenea tot străine sânt?

Ce va fi fâkât mai la armă mijlocișl, devenit'a radikal săș remas'a tot în velle dinainte nu știș așa bine ș v șpșș. Atâta cănosk nșmai, că mșlți, că toate a velle kvinte, nu vor niči de căm ș înțeleagș; lor mai lesne le ar șkoate cineva șn okis de căt ș le căște mșkișl de pe limbă. Pentru șni că așia șnsș ce konsideră mijlocismșl că o țintă iar nu că șn mijlok, și vor ș arreste aș limba că toate părțile ei eterogene, și impșș ostenețele și vechierile yellor ce assșdș că ș le dea o limbă, las ș le respșnz șn domn, al cășși nșme n'am șat șnkș voșea de a'l țitâ.

Intr'o zi eras mai mșlți adșnați; se diskștâ o asemenea kestiane; mșlți eras pentru radikalism, și mșlți pentru mijlocism, domnșl așesta zisse velle șrmștoare:

«Este știșt, domnilor, că în Davia s'as fâkât koloniș romane ce șresșe că as vorbit limba romană.

Este șnkș știșt că așeste koloniș dșpș atștia veaksri n'as remas kșrate că argintșl. Ginti diverse as imblat prin țarș și s'as țitit șul.: Căți ostăși n'as mai trekșt prin țarș kari nu șstem zișe că as ștat că mșinele în șin, căș și ei eras oameni. Cine mai știe dar kșrat kari șș fie adevărați tați și moș ai kontimporanilor. Așesti kontimporani țarș, n'as și ei șn instinkt? n'as și ei șn șșnge prin vine? Ce fâkșse o dinioarș pe fișl de țigan kreskșt în palat, kșnd a eșit la vinștoare și a vșzșt în pșdsșe lemnele, șș zikș că șnele sânt șșne de kșrbșni, allele de șșse, allele de albii șul.? ce alt de căt instinktșl? Akșma șș șșați că totți căți dșpș atștea dșșbatteri mai voșesk șș mai șprijine vorbele parasite, șș le șșați bine șșama și șș țerșetați că nu sânt Romșni adevărați. Prin șrmare nu kvine șș și mai pșie ține-vă mintea că ei, pentru că ei biet, dșpș căm le e ființa, vor șș le șie și limba. Fșșe și albii vor șșe tot d'asna, șnsș ștatș că a șș Fidia nu va eșș niči o datș din mșna șnor că așestia: de kolo pinș kolo vor șkrie kște țevâ, kap d'operș șnsș nu va eșș dintr'o așșemenea limbă. Fie-le de bine limba și șprijine-o căt vor voi. Noi Romșni șș avem limbă romșn. Cine e Romșn adevărat, și kiar de va fi fost pinș akșm amșgit, nesșiind ce este element

străm și ce este strămoșesk, va trece în partea noastră să ne dăm mână, să lășm velle strămoșesçi și să lăkrăm impresiun.

Узрѣемъ къ радикализмі este un skop, și un skop ks adevărat românesc; ұнсъ прекам mijlocii, de sa vor ținca fie-kare de dialectul provinciei sale, pot să ajungă la lăpt, asemenea și între radikali este oare care neinvoire, care îi sâblîmparte în trei desprățiri, ce le vom vedea mai în jos.

Skopul radikaliilor în general este kăltură limbii și kărațirea ei de ori ce element eterogen. De vom chercheta limba, vedem kă ea dăpră kăm a săfferit spărkări și săvrăie în materie, asemenea a săfferit și în formă, și prekam se kăvine a kărați și a înavăți materia, asemenea se kăvine a kăgetă și la formă; prekam avem a leprăda vorbele străine, a psune în lokul lor adevărate române și pe lăngă dăusele a mai adăogi și altele neccessarie trebziunț în arte și științe, asemenea se kăvine a leprăda multe forme săș finale străine, în lokul lor a psune altele, și a adoptă și altele ce ne lipsă kă totul. Spre exempls repriimind vorba a mare, vom priimi și finalul abil kă săș pstem zicce a-mabil, și apoi a-mabilitate; avănd vorba simțiré ne trebse a întrebziunță mai des finalul ivă ce'l avem snde și snde kă la găraliv, sskătiv, kosteliv, șul. și vom

zicce simțitiv; kătr. a adoptă finalul în al, kă săș pstem zicce simțsal; dela favore apoi pstem zicce fauil, adikă de-fă-kăl săș lesne, și distiul săș distiul ori anevoie de făkt. Vom leprăda iară toate finalele în alnik, etnik, ilnik, olnik; arnik, oinik, șul; (slavon) prekam pomelnik, silnik, volnik, destoinik, harnik șul; finalele în as, es, ăș, șăg și alte (șngaresçi), kăm kiezas, pșșkas, kontes; frăntes, lăkrășș, betesșg, prietosșg, șul;

Toată limba iară își are și provincialismii săși, și a noastră ne pstea săș fie skătită de aqesta: provincialismii în materie dătră kă ăsta, ălla, dă, pă, săbbii... se fak, kăktivindese, ăsta săș ăsta, ălla săș ălla, de, pe, sabbii, și analogele lor se kăraț și devin asemenea; provincialismii iar în formă sokri-mes, vărătă...devin sokră-mes, vărătă...reglamintul devine reglamant, făndemintul devine făndament...

În aqeste priviri se năsk năinvoieli kare despart pe radikali în: Provinciali, radikali Moderăți radikali și Ultra-radikali.

Provincialii pretind săș remăie limba kă totți provincialismii săși, și vorbele ce se vor lăă din latina săș se provincializeze și elle; pri amăre materia vor săș se zikă mătrăie; Françii săș Françzii săș

se zikь Frѣnчи și țara frѣnчeaskѣ; fѣndamentals sѣ se zikь fѣndamint; presidentsѣ, presidinte, presentsѣ, presinte, ka la ferbinte, dinte... nația sѣ se zikь нѣчiane, propo-sitia, propo-sѣiune, ka la rѣglѣiune, inkѣnѣiune, vor ădikѣ sѣ sѣnțeaskѣ toți gergonismii sas mai bine toți bѣdѣrnismii țe s'as introdѣs in limbѣ prin nesuinața și nekșlțara de atăția sekolii.

Ultra-radikalii iar nѣ sѣfferѣ nimik de provințial; norma lor este latinitatea; vor sѣ introdѣkѣ in limbѣ și materia și forma latinѣ. Lăi bine kredintѣ, ii zikь bene, kredentѣ... Iepădѣnd vorba izbire și lănd in lokel ei pe amare, zikь amabam in lok de amam, amabo in lok de vois-amă, prin dedskție iarț țe sѣ se zikѣ sas țe pșcin sѣ se skrie kasa-la, lăna-la in lok de kas'a, lăn'a, și altele assemenea.

Intre provințiali și ultra-radikalii, vin alții, șn sel de eklektivi, a kѣroro normѣ este azsl și gșstѣl țeilor mai malți, kari vorbele țeille provințialisate, kѣte se pot, le fak mai klasice; vorbele țeille nșoz țe le priimesk din latina le lasѣ neprovințialisate și le dăz nșmai typsl romșnesk. Spre exemplș materia n'ô fak mѣtѣrie, regslamentsl nș'l mai fak regslamint; pe president nș'l fak presidinte; niči țnsѣ pe bine il fak bine, niči pe ama-vois, ama-

bo. Ațeștia se zikь radikalii moderateți sas eklektivi.

Provințialii, a kѣroro normѣ e bѣdѣrnia limbēi, nș krez sѣsi afle malți proseliți pentrs kѣ lămea țeel pșcin kѣte vorbe le ia nșoz nș le provințialisț.

Ultra-radikalii iar, de sokotesk kѣ este kș pștintѣ a prefaye azsl a șapte milioane aproape de Romșni și a'i konvinge a lăș typii latini, latinitatea nș sțl nșmai in vorbe și in typi, ți și in konstrăkție și in frasi, pe kare nș le vor introdș țe plnѣ nș vor introdș țe și limba latinѣ și o vor sabbstisă in lokel romșnei, kare nepățnd a se mai skrie ka in sekslsl de azr, va deveni sas șn gerg latin, sas o latinѣ plnѣ de barbarismi.

Prin șmare, vrșnd a ne kșltivă limba, trebșe a o kșrțti kșt se va pștea de streinismi și provințialismi; și a lășă karakteristicele ei prin kare va pștea deveni o limbѣ kșltivatѣ romșnѣ, iar nș șn gerg latin; niči șn gerg provințial. Ori țe vom faț țe, limba nș poate skțpă de tot de a nș aveă semnele istorice țe invedereazț revolșisnile prin kare a trekșt ka sѣ devirѣ o limbѣ kșltѣ. Astfel vedem pe Frănșesa; și assemenea vedem și pe Italiana, Spaniola și Portugesa.

I. E.

EDUCAȚIA MAMELOR.

Plan general al acestei
skrieri.

Am arătat greșalele educațiilor noastre de modă, dar încă n'am propus nici o reformă generală. Educație de pensionat, educație de familie, metod veșic, metod nou, tot atâtea faze, ex le priimesc toate pentru a asigura mai pe urmă a lor reformă; dar o dată această educație sfârșită, apăs elevii, și închip pe a mea.

Jena femeie, prărsind kassa prărintească se face soție și mamă; akam grijile ei n'î mai dăz răpaos de odihnă. Iată citind și recitind pe Fenelon, Jean Jacques, Madame de Beaumont, Madame de Genlis, Madame de Remusat, și mărind preținderea metodeli și direkții: o simțire tainică însă îi spore kă pentru ka să se fack vrednik de educația kopolăsi să, trebe să încheapă pe a sa.

Cea întâi gândire ce'i trebe dar a'i dă este aceea de a se îndelungi mai puțin kă ceea ce trebe a'l învăța și mai mult kă ceea ce trebe a'i înșfăla. Sânt destsi alți kare il vor face învățat dar numai ea poate să'l fack virtuos: bână mamă! închei întâi educația șfletăsi, pentru ka să poți o dată povârși intellegerea.

Acesta este pântal kapital să, pentru a zice mai bine, sâmarca

educației mamelor. În adevăr, vorba este de a scoate pe femei din strimtsi lor verk în kare soțietatea le inkide, și de a le întinde gândirile assăpra tătlor iskărilor kare pot să ne fack mai buni și mai noroțiți.

Înainte mamelor se deskide dar o lăme religioasă, filosofică și morală. Solia lor este de a dăce șfletăsi nostră într'ansa ka într'un tempis sânt, șnde șfletăsi să se chereteze pe sine și să se rekănoască înainte Dumnezeu-lăi să.

Să ne oprim în minst assăpra șnși șjet atât de însemnat.

Gândirea omăsi nă se măriginășe ka a dobitoacelor, numai în hotarale acestei prămint. Ea lassă pe celle vâzste pentru celle nevâzste și desfăkăndăse de materie, merge de se kășăndă în privirea nemăriginășăsi. Akolo este toată mărirea noastră, pentru kă numai akolo găsăm prîncipăsi ființei noastre, temeșirile moralei noastre, cel dăpă șmă (*peutru que*) și avel (*cum*) al ființei noastre. Adevărăsi isbăkășe din lămea nematerială: el este făklia cei latte vieți, kare arănkă a sa lămăș pește astă-laltă.

Așă șfletăsi nostră se află tras kătre lămea cea nekănoșkăș de kătre kiar trebeșintele ființei noastre prămintăș. Dumnezeu a păs într'ansa isvoarele adevărăsi și a le virtășii din prășă kă o

deskoperire tainică a suci vieți mai bune.

Cercetarea acestor mari fenomene alchimice are aceea ce Sokrat ar fi numit știința cea mare. Ea este kiar sjetel acestei kărți.

Știința despre noi însine kare ne dăce la kănosvința de Dămnezes.

Știința legilor morale ale natărei kare dăce la kănosvința adevrătsi.

Omal trebse să ajungă la adevră, daka îl doresce kă kăldăre și l' kastă; el este pămintel fugădit și zărit: el ne va fi dat, pentrs kă el este fugădit și zărit; și îndrăsnesc a zice kă cei kari vor țiti această karte kă lăare aminte vor fi făkst akăm în pas în kariere. Este peste pătintă kă vine-vă să între într'un sjet atel de bogat fără a se împărtăși din bogățiile lui. Este destel nămai să se încerce într'unssl pentrs a se mări, și ori kare sfflet se kăfandă în el esse mai străluț și mai ksrat.

Cine-vă mă întâmpină pșindă'mi înainte adăvăimea acestai sjet, străbucianea natărie noastre, și a cea lăptă vecinikă kă kare ea stă împotriva gândirii kare o obosece; și ns vede kă adevrata filosofie este plină de lămintă, și kă nămai filosofii snt întănekoși. Filosofia prin limba sa cea întănekoast și pedantikă, este știința nămai a unsi mik nămur, în vreme

ce prin kiar fondel ideilor ei ea este o știință universală: az doare ns este ea kare znesce pe om kă om și pe neamul omenesk kă Dămnezes? Aceste întrebări atel de mari, despre nimik și despre vecinicie, kare absorb gândirile înteleptătsi, de kâte ori le-am întâlnit îndeletnicind pe țaran în koliba sa, și pe soldat de streajă! Eă ns kănosk vre o metafisikă mai înaltă de kăt aceea kare se face la tabără în ajnsul unsi răsbois. Ce de kontemplații în țăcere despre lămi și despre nemărginire! ce de gândiri despre ființele nevăzute! ce de răgăzicni ferbinți pentrs a cea viață cerească pe kare ieri o sîta, și kare akăm este ceva mai mult de kăt o nădejde! Daka măine, zice soldat, mă va lovi în glonț, toate aceste stelle vor străluci săbt pîcioarele melle! Dămnezes se deskopere la aței kari snt aproape de a mări; și din sînsl acestei gloate, pe kare nici o învățătsă n'o îndălesce, kăria nici o religie nă'i însăflă simțirea de omenire, diu această adăvătsă pîngărită de desfrinări, de krime și de nelegisiri, d'o dată se înaltă o gândire de nemărire kare pătănde toate sffletele și le răpsce în sînsl lui Dămnezes.

Astfel gândirile lui Sokrate mărind însăflează o armie întăgă; ce zik? elle însăflează pe ori-kare ființă ce poartă un sff-

flet; celle mai slabe se ksfndt într'unsele kx o mltymire nemrginit, le presint și az trehsint de dzusele. Knd la virste de chinu-spre-zecce anni, in primblrile noastre singratiue, vism o vicaie idcal de virtute si de amor; knd moartea ni se pare atit de frmoas in kat noi o dorim ka pe o scriuire; knd zicerea tot dea ma se face intelleast, si kx pe acest pmint xnde totsi trece, xnde totsi moare, noi vorbim de a isbi vecinik, aceasta este o perdere ce kade, este o usoz lsmc kare se deskopere; simtirea frmosel, simtirea nemrginitel, se psne intre cer si intre noi, ka niscu trepte ce dak akolo.

Kare fetisioare nx 'si a fkat o ikoan dzmnezeiasc despre omul ce ea va isbi? Nevinovtia se invinge de ktre amor nsmai pentrs kx ca il viseaz in cer: pre pmint, ea il sfntescu prin vecinicie.

Kxri junc, citind profesia de kredint a Vikarski Savoyard nx 'i a venit in minte ideca de a ajata sa kapitol la dzusa, de a kxta si el taina fiintei si probele despre nemsrre?

In mijlokel inminsrrii noastre despre o asi de frmoas skrre, noi tot simtim kx ea nx este desvirsit. Fie kare sfflet de junc are intr'ussl xna si mai frmoas, si mai deslsit, pentrs kare el arde de dorint de a o in-

fiinta! si aveast simtire energik nx este nici de kxm o desertkine pminteasc, ci o kicmare, o deskoperire, o vedenie a Dsmnezeirii.

Intr in bisericile noastre, privesce aveast mltime ingenskat la umbra altarului: cei mai smeriti az imprtescu kx lsmc nevzst. Oh! Knd ai ptea azzi rgrcisnile lor! aelle intrebri indreptate cerului; aea neliniscu despre xsitele noastre viitoare; aelle cereri apprinse pentrs a dobindi kredinta si lsmc, ai knoasue toate intrebrrile, toate indoiielele kare mnvesc pe filosofi si ai fi inkredintat despre nemsrre ta.

Un skriitor simitor si adnk zice, kx fie kare este filosof ftr a sui, si kiar ftr voica lui. Kant, in kabinetul srx la Konigsberg (Koenigsberg), isi petrecea viaa gindind assupra sffletului si assupra datoriei; slga sa, btrinel Lampe avea si el ftr indoiat sffletul mnvit de aelleasi probleme. Stergnd intr'oz in grdin haina stpinski srx, gindea kx Kant era akxm virstnik, kx o dat va mri, poate si kx rind! si kx ce se va face domnel professorul dtr moartea sa, el atit de invtat si atit de bx? az doar totsi va fi finit pentrs dzusal, knd va fi kolo in lntirim in dosl.tsrneli? ceea ce prrintele ne predik Dsmineka la biseric

fi-va oare adevărat? ce va face D. profesorul de toate știința sa în ceea-laltă lume? și ex, vedea'l-vois akollo? când vine-vă nici o dată n'a făcut răz nimelși, ni se pare că..... Ș'apoi venca ceasul să addăkt la stăpînî-săz gstarca, si bânsl om gîndea la alt ceva. Nă te uinșnezi kăm marele filosof și smerita slăg, indeletnițiți kă auelleași gîndiri, ajîngea la auelleași inkieicri, znel prin psterca inaltelși săz genis, iar vebălat prin simpla inkredințare a znel bân kșget?

Dar îmi zici kă ačeste kșgetîri kare te mșneșk pe tine, gloata nă le kanoașe! — Iar ex, îti respnz kă între ființele velle maș deșrînd, velle [mai proaste nă este nici zna, darz, nă este nici zñ om kărsia o dată măkar în vicața lăi, într'o impregisrare grea, ačeste întrebîri melankolice: vine sânt? de znde viș? și znde mă dăk? sã nă se fi inflișat kă o razz de lăminz. Popolșlși li lipsesk sviințele noastre, tikloșia il injoseșce și vivilisațica nă ingrijesce de el: dar fie! este zñ daskîl psternik însrvinat de natăz sã deștepte ačeastă simțire; și ačest daskîl ce trebse a ne desvîrși, ačest daskîl, glorie lăi Dămnezex, la nici zñ om n'a lipsit: ačesta este Nenoroșirea!

Dămnezex și nimikăl, fatalitatea și datoriea, sânt nisce întrebîri mari kare ne sbvînr pe toți dă-

pă întinderea patimilor noastre și prierperea sșfletelși nostră. Filosofiea și religiea sânt de față kă sã le deslege: kă streji neador-mite, ele-prevestesk neamălși o-menesk kă dinkolo de ceea ce el vede mai este ceva.

Sânt kăte-vă zile, o fetișioarș koketș și sbărdalnikș, kăfăndatș pentru zñ minat în dărerea în kare o arșnkase moartea logodnikșlși ei, îmi zicea; «Pentă Dămnezex, domnșle, rekoman-deazl'mi niskai-vă kărti bane kare sã trakteze despre nemă-șrirea sșfletelși; nă pentă kă «doarș m'aș indoi de ačesta, dar «de când el a pșrșsit pșmintel, «de când el nă mai este akolicea, «am trebșinț de a mă hrăni kă «ačeastă gîndire și de a fi pș-ștranz de intellogerea ei.» Pe znră kă zñ adink sșșpin mai zisse; «Bărbății sânt prea noro-șți kă se pot indeletniți kă a-česte stădiî măngăitoare.» Și kă kăm 'și ar fi făcut o silă asșșpra ei znszși pentă a'și insvînță șficala ce avea. «Dămneata in-ștellegi, adșogi ca perzând ceva «din mșlta ei gălbenealș, ințe-șlegi kă ex vois ačeea ce dăm-neata nămeschi filosofie.»

Așia dar nenoroșirea și moartea în sșfletele noastre într'o miș-kare pșinșioaș. Elle sânt ingrijitorii vei mari ai neamălși o-menesk: elle desmaterializeazș

gândirile noastre și prefak în duh simțirile noastre.

În adevăr ei nu cănosk nimic care să arate mai bine tîlcșoșiiile edskățîilor noastre de cît melankolika întoarcere a acestei tinere fete asșupra ei însși. În a noastră nebună mîndrie, pîstrăm numai pentru noi această filosofie care ne este o podoabă de kolegîș; mai bine ar fi fîră 'ndoială a pîtrînde că dînsa sîffetele femeilor noastre: cît de dulce ar fi; o, Sokrate! Fenelon! ca în această carte de mîngiere și de dragoste, carte vie, tot d'asna deskiș slăbiciunii și nenorocirii, să gîsim însîffîrile noastre velle mai înalte, că totuși pline de frăgezimea mîmelor noastre și de dragostea femeilor noastre! Să ne grăbim dar a vîrși lămina în inima lor, pentru că elle să poată întoarce dintr'însa razele drăgustoase peste întregă viața noastră.

Ce soartă de plîns este a femeilor! elle de o potrivă sînt prada istîilor amăgirilor, plîcherilor, și a tîtslor agoniilor dîșrării, ca isbită, ca soție și ca mămă, fîră a avea alte arme de cît numai slăbiciunea lor! Cine nu se va pîtrînde dar cît este de neapărâtă trebîntă de a le dă o edskăție mai întînsă și mai adîncă, care să le pregătască izvorul unei virtuți mai pîternice de cît

dîșrerile care le așteaptă și de cît amăgirile care le amenință?

În alte vremi, religia le învăță din înălțimea ambonășii; dar mîșginind toată morala ei în pokîntă ea da mai multă dezvoltare cîntă de cît virtății. Masilon Bîrdalș (Bourdaloue), Bosset (Bossuet), se silia a înălțăsi patimile în vreme ce ar fi trebuit să învețe alle cărmăsi. De parte de a sprijini omenirea ei o sdrobia sbit jgăl unei doktrine silnice, pe care ei o lămina că folkările iadăsi. Și privește că mîșnile lor velle mari nu era de a ne face să trîim înstit în lăme; și de a ne smelge din ea: la glasul lor, Lavallière se akoperi că sakul pokîntă; Chevreuse și Longueville aleargă în păstie săși plîngă greșalele; iar reginele ridikă templeșri, zidesk mîștriri și merg să se amilească sbit boltele lor.

Este adevărat, că înaltele adevășri morale, repetate fîră închetare la altar de față că Dămnezeș, n'as fost fîră rod pentru omenire; și daka cineva le-ar cărtă de toate creserile ce le înjosesk și de doktrinele cămplite asșupra vecniciei mîncilor, și asșupra resbunărilor unei Dămnezeșri fîră îndărare, semeile ar pîtea cănkă astăzi cătege dintr'însale o învățătura sînbătoasă și pîternică, dar templeș s'a păstuit; akam numai preoții privilegiază într'însă

Intinzând spre ea la sgoinutul de-
partat a unei lămi care numai pri-
meste ideile lor velle de alt veak.

Altă dată norodul mergea la
dănsii, pentru că ei era cei întși
care mergea pe căile științei; as-
tăzi norodul îi ascaptă dăru dă-
șii, pentru că ei au rămas în urmă.
Așfel le skapă educația morală :
tristă răsprătire a kovirșirilor no-
astre! nelegisirile Teologice au a-
dăș zătare religiei; și zătare re-
ligiei ne dă fără pătere la toate
deșertășisnile înțelegerii noastre.

Akăm, ce mai rămăne femeilor?
Oare care obiceiuri de evlavie și
letargie de Dămneka; nici o di-
rekție morală și religioasă, pen-
tru că ea nu poais nămi ke acest
năme, această învătășare skartă
și îngășă încredințată ținerii de
minte a kopillăriei, și care, ne-
fiind sprijinită nici de adevărarea
părinților, nici de pildă familiei,
abia ține lokul suși vis în visul
vieții. Ke toate acestea întipări-
rea religioasă se află, și dinpre-
șul ke dragostea de mamă este
destul pentru a renvioșă sffletul
întreg. Aceste două simțiri, ne-
săpăse strikăciunii în femei, sint
astăzi cea de pe urmă nădejde a
civilizației, și în vreme ce toate e-
ducațiile noastre kastă a le slăbi,
skopul nostru este de a le întări
și de a rennoi păterea lor.

Această pătere este ke totși mo-
rală; noi o vom kășta mai întâis
în cercetarea adinuită a păterilor

noastre materiale și spiritală, dar
pentru aceasta ar trebzi să tragem
linia ce le deosebește, ka să ve-
dem care sint de la pămînt, și care
sunt de la cer! Împărțire de ne-
părată trebzișă care pînă astăzi
prea a fost lăsată în părășire, și
a kășica neștiință ne kășandă în
întăncerek. Mai înainte de a trage
această linie noi sintem apăsăți
de deșertele fantasma a materia-
lismășii: îndoirea ne părădește;
dar odată deșpărțirea făkșă, fan-
tasmele per, negrile se desfiin-
țază și adevărul mingiilor se i-
veste.

Noi vom arăta kăm această des-
părțire atît de simplă ajunge pen-
tru a statornici ființa lăi Dămnezek
și nemșrirea sffletășii, ne ka niste
dogme, ci ka niște adevărări ne-
firmate tot odată nici de nălsuire,
nici de gîndire, nici de formele
jădekății. Este o plăcere de a
vedea niște adevărări atît de în-
nalte eșind din lămea nevăzată,
ke totși lămoase, și ke totși ne-
trăgășite, ka nekănoskășii unei
probleme de matematikă.

Aceste adevărări se arată, este
adevărat pînăre simțirile pămînt-
tești, dar nu vin de la elle.

Akolo noi găsăm o noș kăno-
știșă despre ființă, și prin ză-
mare noș elemente pentru educație.
Kopillul se înfășășază maișe șalle
ka o ființă Dămnezekășă: așa în-
teressul nu este nămai de a învăța
o înțelegere, ci de a desvolta su

sfflet; și acest sfflet, mama îl cunoaște: ea știe unde s'ă dăcă lămina și unde s'ă îndrepteze le-țiile. Sint destăi alții care vor da korăbiei pinze și vele-lalte mtr-ranșisri trebsințioase; dar nămai ea singară s'ă la vorbă kă pilotsl, îl pșne s'ă șază la kirmă; îi dă o bșsolz, și mai 'nainte de a' l'aranka pe oçansl lămii, îi arăță pe cer steaăa de care trebșe a se povății.

Dela edăkația omăsl, vom trece la kăstarea adevărlăsl. Adevărlăsl este protivniksl neadevărlăsl, și neadevărlăsl este barbaria și krina care derapăntă lămea.

Adevărlăsl nă este niçi al xnei om, niçi al xnei kaste, niçi al xnei religii. Karakterăsl lăsl este fr-xmăsetea, folosința și xiversalitatea. Patimile și eresările noastre sânt negrile ce'l invălesk: iar legile natărei sânt lămina.

Skopsl nostră este de a cherçeta întrebările morale, filosofice, politice și religioase care ssnt de neapărată trebsință omăsl, și de a le adduce la adevăr sșppșinds-le xnei astorități necstrămxitate.

Așa noi ajăngem treptat la par-tea cea mai interesantă a auestei kărți: stădiile morale ale evange-liei. Noi zicem cea mai intere-santă, pentru kă toată edăkația care nă este religioasă necesăvr-șaste pe om, și nă isbătește de kăl cel măl nămai de a face sū dobi-tok înțellegător. Este o rățvire de a gāndi kă omăsl este mare

prin șuimță; el nă poate fi mare, nă poate fi om, dekăt prin kăno-ștința de Dsmnezeș. Afară din aueasta, noi nă vedem nimik de-kăt nămai a sa viață mtrginită și o filosofie fură lămă.

Pentă ce este auest egoism ge-neral? pentă ce isbirea de xer, pentă ce isbirea de thron, isbi-rea de răsbnare în loksl isbirii de omenire? Pentă ce atătea am-bitții care nask atătea nelegisiri? Pentă ce atătea injăngieri, ată-tea nereknostințe, atătea defri-mări, atătea koditsre și atăta des-fărnare? Dox kause sint: rățvire și tiklosia. Un singăr leak trebșe: adevărlăsl moral și religios.

În zadar te vei sșxăina, te vei mșxvi și'ți vei skormoli kreerii; pentă a ținea loksl auestei psteri dsmnezeșci, în zadar vei întreba toate științele talle de care ești a-tăt de mindră, și çifirele Algebri, și liniile Geometriei; aueste mari întinderi ale înțelegerii nimik alt nă'ți vor da dekăt nămai materia xnsi invălat. Pentă a face sū om trebșe a desvolta sffletăsl, și îndată ce sffletăsl s'arată, el kastă pre Dsmnezeșl s'ă: Așa noi ajăn-gem tot la auel lakră atăt de ne-sokolit: religiea. Nămai singără ideea de Dsmnezeș desăvrășaste pe om.

Ast-fel este în skart plānsl aues-tor invălatōri. Noi îl adresăm nămcelor, nă pentă ka ele s'ă iu-credințeze prinăvițile lăsl ținerii de

minte a copiilor, și pentru că ele
să le întipărească și îndestulare
și adînc în sufletul lor: soliea lor
nu este învățătura, și influința;
ele nu dau știința, și însușirea și
direcția. În sinul familiei, copilul
își primește în număr oare care
de idei care sînt ale veacului său,
ale nației sale și ale rangului său
arc. Aceste idei, sînt mai mult
sau mai puțin înalte, mai mult sau
mai puțin drepte: sînt între ele
care răsfrîc numai patime politi-
ce sau religioase; iar altele care
sînt numai niște prejudecări sau
erori; ori cum! căsîndat în a-
ceastă atmosferă, el se împărtă-
șește din ea și se face tot aceea ce
el vede, partisan al regelui sau de-
mokrat, fanatic sau ateist. Întipă-
ririle din copilărie își au fak și
ia patima pentru o parte, pentru
un interes, dar nici odată pentru
adevăr.

Nu simți că acolo este izvorul
tatilor războiurilor noastre, și că
tot acolo poate să fie și izvorul
tatilor virtuților noastre?

Așa dar în familie trebuie să de-
cem educația. Adevărul trebuie
să ni se arate într-o manieră pre-
ciză la Sparta și patria la Ro-
ma. Adevărul, acest mișcător
al națiilor moderne, lumea în-
treagă îi este frîgîndisită: și da-
că din amor și din patrie s'as
văzît esînd noroade de eroi, din
acest amor mai înțîș și mai înalt,

va esî civilizația neamului ome-
nesk.

I. N.

D. Negelici, artist în pictură
Român întorsîndu-se de a două
oară din Paris în patria sa, veni
să înzestreze literatura Română
cu o scriere atît de mare și glo-
sitoare, scriere predestinată a face
o uemîrginită prefacere spre im-
bunătățirea neamului omenesk.
Din câte cărți as esît pînă acum
în limba noastră, câteora a zice
că nici una n'a fost de atîtă mare
trebîntă și folos ca aceasta. A-
ceastă scriere răspîndită în țară
și citită va aduce mari foloase, și
prin zîmăre darul ce'l face D. Ni-
gelici națiunii sale că traducția
sa, este de mult preț.

Că să dăm o idee pe scurt ci-
titorilor, s'a arătat în Krierul Ro-
mănesk koprinșul ei în patru cărți.
Am arătat aici kapul XII, ko-
prinștor de planș general al a-
cestei scrieri. Această carte va
esî în broșure după cum s'a ară-
tat pe fie-care lîngă. Prețul bro-
șurei întîis va fi de opt lei și cea
după zîmăre fîr plată; al celor
lalte câte patru lei: Doritorii de a
se prenzîmăra se vor adresă către
tre DD. Profesori la isdețe; iar în
în Bskreșci, la redacția acestei foi.

POESII MOLDAVE.

BABA KLOANȚA.

Baba e kalsl drakslı.

Vorba veke.

Șede baba pe kălkie
In tsfarsl Țel Țskat ;
Și tot katȚ ne'nȚetat
Kănd la lăna Țea bȚlac,
Kănd la foksl Țel din sat.

Și tot toarȚe, știrba toarȚe
Din mȚsele klănȚenind
Și din degete plesnind ;
Făss'ı repede se'nȚoarȚe
Iste'n aer sfirgind.

„Făgi Țrite ! . . . baba ziȚe,
Peste kodrsl Țel frănzos,
In psstiis întanekos,
Făgi, s'alerge-akəm aiȚe
Drags mindrii FȚt-Frsmos.

„De a veni el dăpȚ mine
SȚ'l isbesk eș, nșmai eș,
Daoar Domnsl Dșmnezeș
SȚ'ı se'nȚoarȚe tot in bine,
Kəm se'nȚoarȚe fșsl meș.

„Ear de n'a vre ka sȚ vie,
Daoar dăxl nekșrmat
SȚ fie'n veci fermekat,
Și de al iadulsi șrgie
In veci sȚ fie-alsngat.

„In kap okii sȚ'ı se'nȚoarȚe,
Și sȚ'ı fie graisl prins;
Ear Satan k'șn fer aprins
Din pept inima sȚ'ı stoarȚe
Și s'o ardȚ'n fok nestins.

„FiarȚ verde sȚ'l goneaskȚ,
Kit va fi kămp de gonit
Și lșminȚ de Țrıt ;
Ear noarȚea sȚ ıl mșnȚeaskȚ
SȚngeros și Xrakonit.“

ToarȚe baba mai ȚrbatȚ,
Făss'ı sboarȚ nevȚzșt,
KȚci trei stele aș kȚzșt,
Pe lșnȚ s'aș pșs o patȚ
Și'n sat foksl aș șkȚzșt.

„Dragș pșisle, bȚete
Trage'ți mȚna din Țel jok,
Ce se'nȚoarȚe lıngȚ fok
Ș'okii dela Țele fete
Ce-aș oki mari flȚr'de norok.

„Vin la mine voiniȚele !
KȚ eș noarȚea'ți voiș kȚnta
Ka pe-o floare te-ois kȚta ;
De dioki, de soarte rele .
Și de șerpi te-ois dșskȚnta !

„Ax ! din zioa Țea de varȚ
Kănd prin lșnkȚ rȚȚȚit
KȚntai Doina de isbit,
Kș-a mea inimȚ amarȚ
Sșflets'mi s'aș invȚȚbit.

„AdȚ'mi faȚa ta voioaș
Ș'ai ȚȚi oki de dșmerdat,
KȚ mȚ jȚr in Țeas kșrat
SȚ'ți tok xaine de mȚtase,
Xaine mȚndre de mȚrȚrat.

Tricoliniși se lățește
Șes pe lăptă ca un nor ,
Vin ca pasărea într'un sbor ,
Pun'ce viața'mi se sfărșește
Ca și lăna din fâior."

Baba kloanța geme, plânge,
Căci (ziorul s'az sfîrșit ,
Iusă mîndrul n'a venit ;
Mănele grozav își frînge
Și strigă spre cășerit.

„Sai din xes făr' de lămină ,
Te al cherului dășman !
Te ce'n vădăgri skumbi un an ,
Pentr'un săflet ce sășpină ;
Dăxși cășerai . . . Satan !

„Te ce stingi că a la aripă
Kandela de pe mormint ,
Unde zak moaște de sfînt ;
Cănd încăngășri într'o klipă
De trei ori așest pămînt.

„Vin ca'n ceasul de mărnie
Cănd sbori noaptea blestemînd
Ca să'mi faci dăp'al meș gînd
Că de-akșm pe vecinicie
Ție săfletul imi vind."

Abia zice și de-odată
Vale, mănțe hășăiesc ,
In nori korbii kronkănesk ,
Și pe o kreangă rădikată
Doi oki dășmani strășăchek.

„Eș pe mîndrăși 'lois adăce .
Sbiar'un glas ce dă fiori ,
Printre serpi și printre flori ,
La cea baltă de m'ei dăce ,
Ș'impregiără'i de trei ori !"

Baba kloanța se porneste
Fără grijă de pătcat ,
Că Satan încălecat ,
Ce din dinți grozav skirșnește ,
Și tot blestemă țarbă.

Ateargă Baba cășoară ,
Că săfletul dăpă dor ,
Ca porumbel la isvor ,
Și'n zămță'i se desfășoară
Toată lăna din fâior.

Făge Baba despletită
Ca virteșul fioros ,
Șes pe malul lănekos ,
Și'n tăcherea adinchiță
Satan vrebă fârios.

Mii de dăxșri es la lăptă
Printre părășă sbășănd ,
Și zămează tot rizînd
Baba kloanța ce e neșășă
Kare făge deskăntînd.

Kodre șășă , kłokoteste
De-un lăng xoxot pin'in fând ,
Valca, deașă ii respănd
Prin alt xoxot ce'ngrozeste ,
Iar pe dîșna n'o părășănd.

Ea n'ășde niči nă vede
Ci tot făge nă'nețat ,
Ca un dăx însprîmîntat ,
Și nădejdeă o căpede ,
Cătră țășă depărtat.

Țăce părășri țănkă grele ,
Și mîndrăși va dîșmerda ;
Ca pe-o floare 'l-a căta ,
De dioki, de șoartă rele ,
Și de serpi 'l-a deskăntă.

Doi pași zănkă.. Vai!.. în lănkă
Klântă kokosul trezit,
Și Satan așrisit
Ka a sa jertfă se arănkă
In a bălții nesfirșit . . .

Sbănkind apa'n grozăniți valeri
Mălt în zănră klokoti,
In mari verșeri se'nviri
Și de trestii și de malsri
Mălt kă vâiet se isbi.

Inș'n zănră liniștită
Ka'nainte iar dormea;
Și'n țechere oglinдіă
Fața lăniî înalbită
Ce din țerari apănea . . .

Kănd pe mals'i trece noaptea
Kăltorși șșerind,
Printre papsri, kănd și kănd,
El asde triste sopte,
Ș'ân glas jalnik sșșpinănd:

„Vin la mine voinichele,
Kă es noaptea 'ți-ois klntă,
Ka pe-o floare te-ois klntă;
De dioki, de soarte rele,
Și de șerpi te-ois deskănta.“

S O R A și H O Ţ U.

Săș in deal la mănăstire
Plănge Sora 'ntr'o grădină,
Plănge noaptea și sșșpină
Dăr'a lămiî fericiire

«De kănd eram es kopilă
Sănt de toți ai mei zitată

Și de părăniți fărț mișă
In păsțeri lepădată.

«Fărț vânz din năskare
Mă vâzăis es pedepsită,
Și d'a lămiî desmierdare,
Mă simțis în vezi lipsită.

«De kănd eram zănkă mikă,
Ok'i'mi plăng, sșșfletă'mi geme,
Și ka pomăl ce jos pikă
Viața'mi săge fărț vreme.

«Ah! sșșirseaskă-se in dată
Astă viață de dșșrere;
Vie moartea așteptată
Ka o dăluce mingăiere.» —

Ce spăi dragă sșșrioară?
Zisse hoțșl din pădșre,
Kă-ai tăi oki ka doșă mărș,
Tă gingășă lăkrămioară,

Tă să mori... tă... o minăne,
Și de Domnșl nș 'ți e frikă?
Sșșrioară lășmășșikă,
Fă trei kășci ș'o rșșșăisne.

De vrei, oki să'ți lășcaskă
Ka cea stea țe-akșm in vie,
Și ka floarea din kămpie
In pept inima să'ți kreaskă;

«Hai kă mine 'n kodrs verde
S'ășzi doina cea de jalle,
Kănd plăcașșl merge 'n valle
Pe kărgarea ce se picde.

«Să vezi șoișmal de pe stănkă
Kșm se 'nalță, se isbesce,

Peste korbișă ce zăresce
În prăpastia adâncă.

„Iar ciocolăișă cum se pleacă
Când nu vede la polițai,
Cum smerit în genăci plică
Și de fală se desbracă.

„Am doi smei de bănu kalle...
Doi!... niți vântăși nș'i întrec,
Am tovarăși doi-spre-zec
Și la brău patru pistoale.

„Am la piept o kăvăcișă
Kă lemn sfânt, kă moaste sfinte,
Și'n piept inimă fierbinte
Kă fierbintea ta gărișă.

„Am o peatră nestemată
Kare noaptea strălăcesce,
Prekșm okiș'i ce pîndesce
Feričirea depărtată.

„Lassă tot: tristă kilie,
Komanak, melanii, gasă;
Și de vrei să fii voioasă
Kă o zi de voinicie,

„Vin în lămca fericită
Kă voinicăși ce te kiamă;
Kăci kă dănsăși nu e teamă
De-a mai fi kălăgărită.”

.
De-a mers Sora nu e scire.....
Iar d'atânce p'în grădina,
Niți nu plânge, niți ssspina
Nime'n deal la mănăstire.

MANDRULIȚA DELA MUNTE.

Mindrulița dela munte
Ce nu trece în mika pântec,
Să te string la peptăși mex;
Kă te-ăș face zău, pșikăș,
Să zăresci ă ta kășșăș,
Și să șiți pe Dămnenez.

De-a tot toarcă nu 'ți e lenă?
Lasă 'ți fărka 'n bășene
Și mi săi iste cel pșăș;
Să kăllegem impresăș,
Te, la fragi de prin pșășăș,
Es, la flori pe sînsăși tăș.

Iți în lăncă inverziță
Este-o earbă înflorită,
Unde soare n'ăș pșășăș;
Hai să cerchi de 'i earba moale
Și de 'i bășăș pentru boale,
Kă nu arde-ăș dor askăș.

STRUNGA.

În prădărea dela Strungă
Sînt de cei kă pșăka lăngă;
Kare dăș kiorăș la pșăngă;

Sănt de cei ce 'mpșășăș 'n lăncă
Kare noaptea 'n frănză șășăș,
Feriiori de lenă nebășăș.

Fă-te 'n lățari mări krestine
Dakă vrei să mergi kă bine
Să remăși kă viața 'n tine.

La poteka fără soare,
Ei pîndesk pe mik și mare
Să 'i și prăde să 'i ș'omoare...

În dămbra va cea vechină,
Unde bzfnița s'aspinză,
Vezi cea zare de lămină?

Opt voinici kș spete late,
Și kș măneci s'fflecate,
Stas kș pșcuile 'nkșficate.

Trei s'zrșt'o kșcșe s'zntș,
Trei se lșptș gres la trintș,
Unș dregș, zns'kșntș.

«Oliolio cicoioș bogate
Iți de-ai trece din pșcate,
S'ți arșnk doi glonți in spatē.

«Oliolio mindș fetikș,
De-ai veni kole'n potikș
Sș te fak mai frșmsșikș.

«Kș mi'i pșka hșltsitș,
Și mi'i ghioaga țintșitș,
Și mi'i inima 'nkolțitș.

«Oliolio mzi Tae-babș, (*)
Kșci nș șceri mai degrabș,
Sș s'zrim voinici la treabș.

«Kș pșka'mi se raginesue
Tinta 'n ghioagș se tocșesue,
Mșrgșl sare și fuknesue.

«In pșdsrea dela Strșngș
Cē'ți s'șjesue pșka lșngș,
Dakș nș dai peste pșngș?

B. Alexandri.

(*) Poreklș haidșcșeskș.

PASTORUL ȘI ȚÂNTĂRUL.

Pșstorșl liniștit

Dormea la zmbreș vara pe kșni nșdșjdsit;
Ear șcarpele din carșeș, kș limba'i perșzioare
Eră akem apprșoare pșstorșl sș omoare
Dar zș Țintșar, de milș pștrșșș și indēmnat,
Pe somnoros in frșnte
Așia l'az inghimpat,
Inkșt s'zrind el iste.
De șcarp' el s'az ferit,
Inșș kș 'ntși mișkare țintșarșl az țarișt.

Un slab pe zș pșternik kșnd vrea ka sș'l trezeaskș
La adevr de kare el nș e bșkșros,
Prin bșna faptș poate sș se primejdsiaskș
Kă zș țintșar milos:

MUSCA.

Dela arat 'n plșg
Venia inçet spre kasz,
Și la 'n hoz pe jșg
O mșskă se-asezasz
Ear ei spre 'ntampinare
O altă mșskă 'n sbor
Ii face întrebare:
«De unde, dragă sor?»
— Și mai întrebi de unde! —
Ei mșska îi rșsprinde

K'an aer sșprșrat.
— An nș prinșpi ce fauem?
Nș vezi, kș noi ne 'ntoarçem
Din kșmp, de la arat! —

Spre lasda dșsartș
Mșlți zik: noi am lșkrat;
Kșnd ei lșkreazș 'n faptș
Ka mșska la arat.

A. Donici.

GANDUL.

Stăș mș sit la çerșri: in a lor senin
Trista mea vedere șimit rștșçesçe.
Mș sit și la soare: de lșminș plin
El inçkșzind lșmea rșșrșca lșçesçe.

Dar soarele, çerșl ne sșnt depșrtate:
Iar legea natșrei pe om aș oprit
Kș țșrna 'mpresnș sș poatș strșbate
Mai șșș de kșt este el immșrginit.

Privesk mindrșl vșlțșr kșm se 'naripeazș,
Kșm filșie 'n aer sșși'nd peste nori;
Kșm falnik respikș a soarelș razș,
Se șrkș, se perde din oki mșșitori.

O! Atșnçi mșșhnirea șșflșts-mi appașș,
Atșnçi lmi plek kapșl și adșnk oftez:
Omșle! Ńinșț slabș, tikșloașș,
De ce depș vșlțșr nș poți sș șrmezii?

Dar de-odatș gșndșl in mine rșșare
Ka șn fșlger iste, ce e plin de fok,

Se 'naltă la cerări, trece peste soare,
Și kă neăstîmpăr kăț sî alt lok.

Toate le koprînde, toate le măsoură
Ală a lor timpəri regle și kărs,
Plin de nemsărire mai departe sboară
La pōarta veniei, la ucl nepztrăns!

A. Donici.

URARE.

31 Ianuarie 1844.

Skălati,
Măi frați
Skălati!
Din greș somn vă deșteptati.
Kă niscă țərbăți
Alergati,
Kăntati,
Jăkati,
Și v'adnati
Fii și tati.
Pahar inkinati,
Kăci bir nă dati;
Și de pingrati
Sănteti skăpati
Răskămpărați.
Deci vărsați.
Tărnați
Și inkinati
Măli ani la depstati,
Și din inimi strigati:
Herra
Măria ta!
Ușor li' bîne a face,
Și lăi Dămnezex li plăce;
Kăci ne-ăș tras kă skris păcin
Din reue-a robiei sîn.

Skălati,
Măi frați
Skălati!
Din greș somn vă deșteptati.
Kă niscă țərbăți,
Alergati,
Kăntati,
Jăkati,
Și v'adnati
Fii și tati
Păhar inkinati,
Kăci bir nă dati;
Și de pingrati
Sănteti skăpati,
Răskămpărați.
Deci vărsați,
Tărnați
Și inkinati
Măli ani la depstati,
Și din inimi strigati:
Herra
Măria ta!
Ea akăm vremea ne vine
Să serbăm zile mai lîne
Uităm tot ce-am pătînit,
În nekaz mîncății kămpli.
Skălati,
Măi frați
Skălati!

Din grex somn vꝛ deșteptați.

Ka nisce țerbați

Alergați,

Kăntați,

Jăkați,

Și v'adsnați

Fii și tați

Păhar inkinați,

Kăci bir nș dați;

Și de pângurați

Sinteti skupați,

Rșksmpurați.

Devi vșrsați,

Țarnați

Și inkinați

Mșli ani la depstați,

Și din inimi strigați:

Hșrra

Mșria ta!

Vorbș mșlte șrșbie;

Darear Domnșl toți șr șie

Ka noi astăzi desrobiti;

Ș'attșnși kiar kș toți rșkniți

Skolați,

Mși frați

Skolați,

Din grex somn vꝛ deșteptați

Ka nisce țerbați

Alergați,

Kăntați,

Jăkați,

Și v'adsnați

Fii și tați.

Păhar inkinați,

Kăci bir nș dați;

Și de pângurați

Sinteti skupați,

Rșksmpurați.

Devi vșrsați,

Țarnați

Și inkinați

Mșli ani la depstați,

Și din inimi strigați:

Hșrra

Mșria ta!

K. N. r.

31 IANUARIU 1844.

Ti șlșvesk o zi ferice, șrșntș zi de libertate,

Tș a kșrii dșlșe raze șșffletșl romșn șrșbatte;

Ti șlșvesk o zi de vșnște pșntș patria izbitș,

Tș șe-șrșlși okilor noștri omșnșrea desrobitș!

Veakșri mșlte de dșrere aș trekșt kș vijelie

Șșbt asprime plekșnd kapșl șnși neam nenorovit;

Dar Romșnșl kș-a sa mșnș rșmpș lanțșl de robie,

Și Țigancș liber astăzi se deșteaptș fericit!

Azi e soarele mai falnik, azi e lumșea mai voioasș,

In pept azi inima'mi kresșe, azi e viața meș frșmoasș;

Kъчи la glassl libertății vîd Moldova deșteptată,
Și la glassl omenirii o simțesk îndrăsoțată!

Cinste, slavă și mîrire pentru tine în vechi s-ă fie,
O Moldovă mult iubită, te-če dai sînta dreptate;
Brașel t-ăș care s-ărimă astăzi jăgăl de robie
Înșași te pregătesce viitor de libertate.

B. A.

31 IANUARIU 1844.

În sîrșit mîlțămim Doamne din a inimii diktare,
K'askăltînd răgele noastre pe Romăni ai înssflat
S-ă 'mplinească a ta lege kănoskănd kă 'nkredintare
Kă sînt oameni și Țigăni; kă pe toți t-ă ai kreat.

Mîlțămim; dar răgăm însă, k'o simțire și mai vie,
În momentl kănd se sfarmă krănte barbare obezi,
Ka măna acea zmană che ne skoasă din șerbic
Kă 'ndrărare tot dea zna s-ă o bine kăvîntezi.

Și Romănilor che jăgăl a robiei s-ărimămărg
Le zăm menire brynă, libertatea che ne-ăș dat;
Iar Moldovei trîziăcie. — Pînzăiri relle s-ă peară;
Domnitorul prin virtute tot dea zna lăzdat.

Depstatel brav aice în memorie trîziaskă;
S-ă nă kîțăm pe barbații de abăzri stăpîritori.
Răgîni rea s-ă se steargă; snirea mai mult sporeaskă,
Și lămea simpatiseze kă-ai nostri desrobitori.

Țigăni emancipați. N. I.

TABLA

DE ARTICOLE CE SE COPRIND ÎN PERIODUL IV.

POESIE și RELIGIE.

	Pag.
Ai trebsintz d'zn prieten?	26
Cerul, tradsktie din Martirii lui Chateaubriand.	103
Un tabellz, din Rienzi. (Bulwer).	133
O fatz tinzrz pe patul mortii, (Bolintinean).	137
La Rodolfo. (Heliade).	155
Profetiile lui Dante. (Lord Byron).	221
Sbrztorul, (Heliade).	298
20 Dekembris 1842, idem.	303
Poesii Moldave, Baba kloanța, (Alexandri).	329
Sora și Hotul, idem.	331
Stranga, idem.	332
Pztorul și țntarul, (Donici).	333
Maska, idem.	334
Grndul, idem.	334
Urare la 31 Ianuaris 1844, (K. N. r.).	335
Idem 31 Ianuaris 1844, (B. A).	336
Idem 31 Ianuaris 1844, (N. I.).	337

LITTERATURA.

Disertați pregzitoare la Diksiionarul romznsk, Partea I Theorii generale (Grigorie Papadopsis).	28
Kap I Historia limbii Romzne.	29
Starea limbii romzne.	42
Kap II privire aszpra lexikografiei romanesii.	45
Partea II, Expoziție aszpra diksionarului rom. latin. și ellinesk.	51
Kap I, materia diksionarului paragr. 1 definiții de vorbe.	52
Paragr. 2 Chronologie lexikografikz.	54
Paragr. 3 Derivații.	93
Armenii și litteratura lor.	81
Karol-Iosif prinț de Ligne.	91
Skrisoare și rzsprns despre poesia la Rodolfo, (Heliade).	171
Skrisoare și respns despre indoitele konsone, idem.	199
DANTE, (Heliade).	205
Gibelini și Guelfi, (Heliade).	211
Vokabslar la Profetiile lui Dante, (Heliade).	253
Despre poesiele D-lui Roset.	266
Vokabslar la 20 Dekembris 1842, idem.	310
Litterații Romzni, idem.	313

DESPRE FEMEI.

Physiologia maritagiului.

	Pag.
Un filosof și o femeie.	24
Pensionatele.	31
Fasile căsătoriei.	34
Cele d'ântzîis symptome.	55
Yama, (Balzac).	127
Educația mameilor, plan general, (Aimé Martin).	321

NUVELLE.

Jăcătorzi de șah.	1
O preambulare pe dealul Mitropoliei.	17
Magister.	39
Tatăl și mama.	62
Karolina sau soția unui negreștor.	69
Săveniri dela Viena 1814.	83
Monsieur Kalisch.	98
Benedikt sau diavoliu Albastri.	111
Portretul.	138
Sofia, bella fanariotă.	161
Diana.	267

ARTE.

Oamenii viitorului sau perșkieri.	79
Rodolfo, îndemnările lui.	146

FINE.

